DİJİTAL KÜTÜPHANE KANALI

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

https://rantey.org

Yedek ve Duyuru Kanallarımız
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

• Telegram: https://t.me/birkitapbir

• WhatsApp Kanalımız : https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4IvMoc0Y

FANTASTİK TÜRK SİNEMASI

FANTASTİK TÜRK SİNEMASI

Giovanni Scognamillo - Metin Demirhan

KABALCI

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

GİOVANNİ SCOGNAMİLLO - METİN DEMİRHAN
FANTASTİK TÜRK SİNEMASI

KABALCI YAYINEVİ: 150
Sinema Dizisi: 2

Giovanni Scognamillo 1929'da İstanbul'da doğdu. 1948-61 yıllarında başta İtalyan ve Fransız basını olmak üzere yabancı basında, 1961'den sonraysa Türk basınında *Akşam, Yön, Sinema 65, Ulusal Sinema, Yedinci Sanat, Ses, Hayat, Bravo, Video-Sinema, Beyaz Perde, TV'de 7 Gün* gibi gazete ve dergilerde sinema yazarlığını sürdürdü. *Türk Sinemasında Altı Yönetmen* adlı kitabının yanı sıra Agâh Özgüç'le birlikte *Türk Sinemasında Kadın ve Cinsiyet* ile *1965 Sinema Yıllığı*'nı hazırladı. *Dünyamızın Gizli Sahipleri, Uzaydan Geldiler, Geleceğimizin Anahtarları* (Koza), *Batının İnanç Temelleri* (Dergâh), *Bir Levantenin Beyoğlu Anıları* (Metis), *Cadde-Kebir'de Sinema* (Metis), *İstanbul Gizemleri, Beyoğlu'nda Fuhuş* (Altın), *Dehşetin Kapıları* (Mitos), *Amerikan Sineması* (Ağaç), *Batı Sinemasında Türkiye ve Türkler, Korkunun Sanatları* (İnkılap), *Yeşilçam'dan Önce, Yeşilçam'dan Sonra* (Antrakt), *Dünya Sineması Sanayii* (Timaş), *Türk Sinema Tarihi* (Kabalcı), *Erotik Türk Sineması* (Kabalcı, Metin Demirhan'la birlikte) ve *Bay Sinema* (Türvak Yayınları - Doğan Kitap) adlı kitapların yazarıdır.

1965'te İstanbul'da doğan Metin Demirhan ilk, orta ve lise öğrenimini tamamladıktan sonra Semih Balcıoğlu ile Raşit Yakalı'nın da desteğiyle karikatür çizmeye başladı. *Çarşaf, Gırgır, Fırt, Pişmiş Kelle, RH+, Parazit, Avni, Dıgıl* gibi dergilerde karikatür ve çizgi romanları yayımlandı. Özellikle "Fantastik Sinema" tutkunu olan Demirhan, bu alanda *Aarg* ve *Fantastik Film* adlı iki de fanzin yayımladı. Giovanni Scognamillo ve Hasan Aydın ile birlikte "İstanbul Geleneksel Fantastik Film Festivali"nin kurucu ve düzenleyicilerinden olan Metin Demirhan, aynı zamanda *Nostromo Bilimkurgu* dergisinin yazı işleri müdürlüğünü yapmıştır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Giovanni Scognamillo - Metin Demirhan
Fantastik Türk Sineması © Kabalcı Yayınevi, 1999, 2005

Birinci Baskı: Aralık 1999
Genişletilmiş ve Yeniden Düzenlenmiş Olarak
İkinci Baskı: Ocak 2005

Ofset Hazırlık:
Altuğ Güzey (Figür Grafik)

Kapak Düzeni:
Gökmen Ekincioğlu

Teknik Hazırlık:
Zeliha Güler

Yayıma Hazırlayan:
Seçkin Erdi

KABALCI YAYINEVİ
Himaye-i Etfal Sok. Kredi Han 8/B 34110 Cağaloğlu-ISTANBUL
Tel: (0212) 526 85 86 Faks: (0212) 513 6305
yayinevi@kabalci.com.tr www.kabalci.com.tr

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI
Cataloging-in-Publication Data (CIP)
Scognamillo, Giovanni - Demirhan, Metin
Fantastik Türk Sineması
1. Sinema 2. Tarih 3. Sanat Sosyolojisi 4. Edebiyat

ISBN 975-8240-20-X

Baskı ve Mücellit: Yaylacık Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti. (0212 567 80 03)
Litros Yolu Fatih San. Sitesi No: 12/197-203 Topkapı-ISTANBUL

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Giovanni Scognamillo
Metin Demirhan

FANTASTİK TÜRK SİNEMASI

KABALCI YAYINEVİ

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

TEŞEKKÜR

Yazarlar, kitabın yayıma hazırlanması sırasında çeşitli yardımlarından dolayı Yılmaz Atadeniz, Cafer Ataç, Nilgün Birgül, Muzaffer Canizci, Erdoğan Cihan (SESAM), Levent Çakır, Yener Çakmak, Zafer Dalkılıç, Jay Dobis, Arslan Eroğlu, Erol İmre, Çetin İnanç, Türker İnanoğlu, Agâh Özgüç, Pete Tombs, T. Fikret Uçak ve Suat Yalaz'a; Arzu Film, Atadeniz Film, Erler Film Mimeray Ofset ve TÜRVAK'a; ayrıca bu kitabın oluşması için büyük destek veren Sabri Kabalcı ve Mustafa Küpüşoğlu'na teşekkür eder.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İÇİNDEKİLER

Önsöz 7

1. Masallar Diyarından 17
2. Bilimkurgu Gibi 35
3. Korkunun Esintileri 61
4. Fantastiğin Dört Çeşidi 75
5. Yeşilçam Kovboyları 99
6. Tarih Bir Fantazyadır 137
7. Süper Kahraman Dediğimiz 175
8. Çizgi Romanla Gelenler 209

EKLER

Karaoğlan - Babıali'nin Efsanesi Yeşilçam'da (Arslan Eroğlu) 297

Suat Yalaz ile Karaoğlan Üzerine (Arslan Eroğlu) 319

R. (Remzi) Yılmaz Atadeniz ile Söyleşi 335

T. (Tevfik) Fikret Uçak ile Söyleşi 345

Levent Çakır ile Söyleşi 355

Çetin İnanç ile Söyleşi 363

Temel Film Dizini 373

Fantastic Turkish Cinema 427

Renkli Resim Listesi 443

Dizin 445

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ÖNSÖZ

İlk yıllarından itibaren fantastiğe, masallara, destanlara, bilimkurguya ya da mitoslar yaratan veya mitoslardan beslenen süper kahramanlara geniş bir yer ayıran sinema günümüzde artık başlıbaşına bir düş dünyası, bir fantazya haline gelmiş bir sanattır ve teknolojik ilerlemeler sonucunda artık düşlenen her şeyi anlatıp en uçuk hayalleri bile görüntüleyebilecek durumdadır.

Etkili bir film endüstrisine sahip olan ABD, Japonya, Hindistan ve Hong Kong gibi ülkelerde fantastik sinema, popüler edebiyatın ve popüler kültürün temellerine dayanarak kendi türlerini yaratmış ya da var olanları zenginleştirip yaygınlaştırarak kendi dünyasına ve kendi sınırları içine çekmiştir. Gerçek dünyadan kaçış ihtiyacı, kitlelerin fantastik olana giderek daha fazla ilgi duymasına neden olmuş ve böylece birçok ülkenin film endüstrisini harekete geçirmiştir. Neredeyse her ülke sineması, kendi olanaklarına göre, ister en yeni bilimsel gelişmeleri izleyerek, ister korkutucu, ürkütücü ve normal ötesi olayları konu edinerek ya masal dünyasının pembe renklerine bürünmüş ya da Olimpos Dağındaki gözü pek tanrıları aratmayacak kahramanlar yaratarak çeşitli fantazyalar kurmuştur.

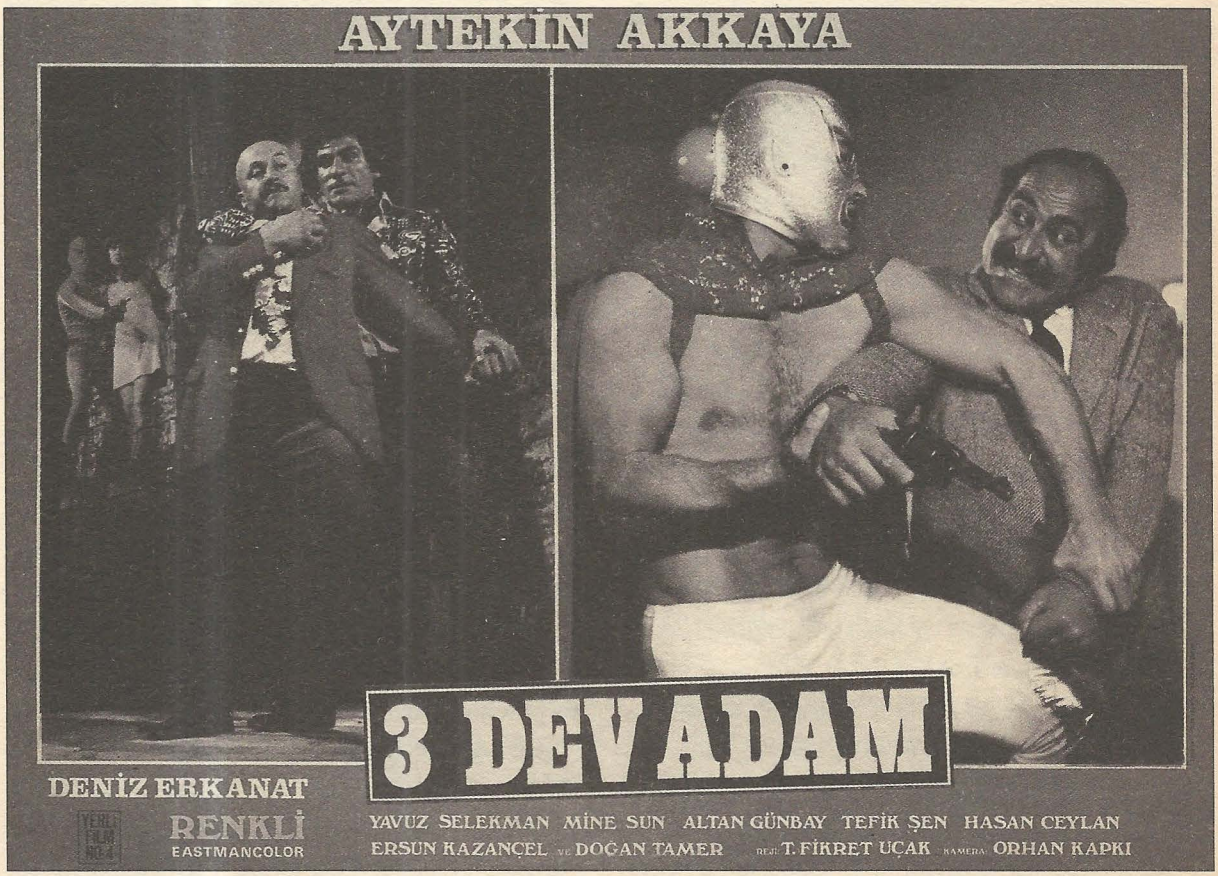

Merkezi Uzakdoğu'da bulunan uluslararası suç örgütünü yöneten kana susamış Örümcek'i durdurmak isteyen üç kişi: ABD'den Yüzbaşı Amerika, Meksika'nın ünlü güreşçisi El Santo, Türk emniyetinden Komiser Orhan. *Üç Dev Adam* (1973) Ömrünü iyiliğe adamış ünlü çizgi roman kahramanı Örümcek Adam beyazperdede ilk kez sadist bir süper cani rolünde.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Türk sinemasının ilk bilimkurgu denemelerinden biri: *Görünmeyen Adam İstanbul'da* (Lütfi Ö. Akad, 1955)

Tecimsel açıdan başarılı olan fantastik filmlerin her türü, çok sayıda film üreten ülkelerde neredeyse ayrı bir film kategorisi oluşturarak 'B' filmlerinin veya 'B' sinemasının en büyük destekçisi haline geliyordu. Fantazyanın her türü, başta Hollywood sineması olmak üzere dev bütçeli yapımlara ya da belirli yapım / dağıtım kriterleri ve politikası dahilinde dar bütçeli filmlerden oluşan bir yelpaze yaratmıştı. Hollywood bu konuda diğer ülke sinemalarını oldukça etkileyip prototipler oluştururken bir başka endüstriden, çizgi romanlardan da yararlanmıştı.

Böylece sinemanın alışılmış türlerine yan türler eklenirken marjinal olabilen bir sinema yaratıldı ve bu sinema, ticari yapının bir eklentisi oldu ya da kendi kuralları ve ifade biçimleri dahilinde kendi pazarını, kendi taraftarlarını yarattı. Ama bu tür filmler yıllar yılı eleştirmenler tarafından genelde ciddiye alınmadı, incelenmedi ve 'sinema' olarak kabul edilmedi. Yine de geçen zamanla birlikte bu filmlerin de tüm marjinalliğine rağmen –veya bu marjinalliğin sayesinde– 'diğer' saygın, sanatsal, ciddi, kabul edilmiş sinema kadar geçerli ve yaratıcı olduğu anlaşılacaktı. Eleştirmenler 'pop' çağında tümüyle popüler olan bir film türünü değerlendirmeye aldıklarında onu 'trash' (çöp) veya 'kitsch' ya da gecekondu sineması diye nitelendirdiler, ama kullandıkları deyimler ve yapıştırılan etiketler ne olursa olsun, bu filmler genel bir tarihin ve estetiğin içinde yerini buluyordu.

İçerdiği masalları, bilimkurgu unsurları, dehşeti ve kahramanlarıyla birlikte fantastik filmlerin, Yeşilçam'da da ortaya çıkıp kendisine bir yer edinmesi, çok dar olanaklarla ve çok kısa sürede gerçekleştirilen yapımlarla kendisini ifade etmesi ya da ifade etmeye çalışması, aslında geniş ve karmaşık bir ekonomik sürecin doğal sonucu olarak kabul edilmelidir. Nitekim 1960'lı ve 1970'li yıllarda Türk sineması masallara,

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

İtalyan üretimli fotoromandan beyazperdeye aktarılan Killing Türk sinema izleyicilerinden gördüğü ilginin sonucunda cinsiyet bile değiştirmiştir: *Dişi Kilink* (Aram Gülyüz, 1967)

süper kahramanlara, tarihi kahramanlara ya da konumuzun dışında kalan seks ve arabesk gibi bazı furyalara dayanarak zaman zaman belini doğrultabilirken, tuhaf bir çeşni oluşturarak –'lumpen' bir sinema yapmak pahasına bile– daha geniş bir izleyici kitlesine ulaşabilmiştir.

O yılların Türk sineması besleneceği kaynakları Amerikan çizgi romanlarında aradı, tarihe ve destanlara dalıp kendine ulusal kahramanlar bulmaya çalıştı, Pamuk Prenses'ten Keloğlan'a kadar Batı ve Doğunun birçok masalını uyarladı, gerçeküstüye ve doğaüstüye yöneldi, korkuyu denedi. Örnekler çoğalırken bilimkurgu göndermeleri seks güldürülerine bile giriyor ve sonuçlar her açıdan çok farklı oluyordu.

Bugün bu kitapta bahsedilen filmlerin büyük bölümü sırf 'B' türü takviye filmleri oldukları için büyük gösterim zincirlerine (Yeşilçam'ın deyimiyle "kombinler"e) girememiş ve pek çoğu büyük kentlerde gösterilmemiştir. Bu filmleri birer altkültür –ve gecekondu sineması– örneği olarak değerlendirmek her zaman çok kolaydır, üstelik sonradan onları 'kült' haline getirmek daha da kolaydır, ama bunu yaparken bazı toplumsal gerçekleri ve açmazları kesinlikle göz ardı etmemeliyiz. Hızla kalıplaşıp tekelleşen bir endüstri içinde 'B' filmlerinin zaman zaman tepkici ya da alternatif bir sinema haline geldiğini, gelebileceğini, onların aslında başka bir gerçeğin yansıması olabileceğini unutmamak gerekir: Süper Adam'dan Kara Murat'a, kurulan her mitos bir gereksinimin yansımasıdır.

Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler (1970), *Keloğlan*

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

(1971), *Çeko* (1970), *Kara Murat Fatih'in Fedaisi* (1972) gibi filmlerin gişelerde büyük başarı kazanması ve piyasayı şaşırtan hasılatlar elde edişi yalnızca bir furyanın başlangıcını oluşturmuyordu; bu filmler bir izleyici kitlesini harekete geçirirken yeni imgeler sunuyor ya da abartılarıyla birlikte Yeşilçam'ın geleneksel reçetelerine bir soluk alma olanağı tanıyorlardı. Örneğin bir yerli 'western' filmi olan *Çeko*'nun başta Adana bölgesi olmak üzere tüm Anadolu'da olay yaratması, daha önce de denenen Yeşilçam usulü kovboy filmlerinin tetikleyicisi olmuştur.

Kabul edilmesi gereken bir nokta vardır: 1960'lı ve 70'li yılların sinema izleyicisi –her ne kadar Amerikan filmleri, 'spagetti western'ler, Avrupa kökenli erotik macera ya da güldürü filmleriyle beslenmiş olsa bile– aynı kalıpları ve olayları kendi ülkesine ait filmlerde izlediğinde doğal olarak kendi kültürüne ait 'yerli malı' tercih etmiş ve onlarda kendi yansımasının parçalarını bulmuştur.

Kovboy kılığına girmiş Cüneyt Arkın, şerif rozetli Ayhan Işık, Meksikalı tavırlı Erol Taş, bostanlar arasında at süren Salih Güney'in görüntüleri zaman zaman abartılı, hatta gülünç olabilir, ama onlar özdeşleşmeyi daha kolay ve çok daha rahat bir şekilde gerçekleştirirken, çok boyutlu bir sinemasal eğlence, sinemasal kaçış yaklaşımı içinde birer alternatif olarak konumlarını ve izleyicilerini bulurlar.

Süper Adamlardan Kilinklere, Zagor'dan Sabata'ya kadar uzanan ve aralarına Tarkan, Kara Murat veya Malkoçoğlu'nu da dahil eden –kimi geniş, kimi normal, kimi dar bütçeli– bir dizi filmin çekilmesinin amacı –her ne kadar ticarilik her zaman ön planda kalıyor olsa da– sadece tecimsel değildir. En başarısız olanları da dahil birçoğunun niyeti, bu amaca varabilmek için film izleyicilerine –bu izleyicinin büyük bölümü çocuk yaştadır– önceden var olmayan, sadece ithal edilen bir 'eğlencelik' temin etmektir. Üstelik şunu da eklemeliyiz: Birçok çekimde eğlence sadece be-

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Doğu ve Batı masallarını harmanlamasının yanı sıra Türk film endüstrisinin o günlerde sahip olduğu yapım olanakları açısından bakıldığında çok şanslı bir film: *Adsız Cengaver* (Halit Refiğ, 1970)

yazperdeye yansıyan görüntülerde değil, kamera arkasında da yaşanmıştır!

Yeşilçam sinemasına, bu 'B' filmleri nosyonu, ilerideki sayfalarda sözü edilen filmler ve sinematografik türlerle girmemiştir. 'B' filmleri öteden beri Türk sinemasının uyguladığı, kendi yapısının ve parasal kaynaklarının zorunlu kıldığı bir yöntemdi (1950'li yıllarda Halk Film'in yapımları ya da Muharrem Gürses sineması gibi). Bununla birlikte fantastiğin dirilmesiyle bizim 'B' filmleri de Batı'daki örnek ve kalıplarına daha da yaklaşıyor, onları bazen taklit ediyor, bazen de –birtakım çizgi roman uyarlamalarında adeta öncülük ederek– uyarlıyor ve belirli türlerde atılımlarda bulunuyordu. İç içe çekilen ve bir diziye dönüştürülen bu yapımlar söz konusu olduğunda –birçok bilinen örnekte olduğu gibi– 1960 / 70'li yılların 'B' filmlerinin üretilip pazarlanma koşullarından kaynaklanan yapım yetersizlikleri, türün ve öykünün sınırlarını çizdiği gibi beklenilmeyen birtakım sürprizlere yol açabiliyordu: *Dünyayı Kurtaran Adam*'da (1982) *Yıldız Savaşları*'nın (*Star Wars*, 1977) kimi görüntülerinin kullanılması veya atsız çekilen western filmleri gibi.

Fantazyanın en verimli türü ve çeşitlemesi daha geniş yapım olanakları ve oyuncu kadrosundan yararlanan tarihi fantazyadır. Bununla birlikte tarihi ya da tarihi gibi gösterilmek istenilen olaylar, 'B' filmleri kategorisinde ele alındığında, çok belirgin bir fukaralığın, istenilmeyen, hatta düşünülmeyen 'kitsh' bir havanın içinde kotarılıyordu: Birbirlerini tutmayan giysiler, derme çatma dekorlar vb. Doğaldır ki her masal filmi 1970 yapımı *Adsız Cengaver*'de olduğu gibi Londra'nın Rank stüdyolarında gerçekleştirilen özel efektlerden yararlanamamıştır.

Türk sineması, en fazla ürün verdiği yıllarda, fanteziye sarılıp kendi çapında furyalar yarattığında her defasında yerli veya yabancı bir örnek yapımdan ya da özentili bir arayıştan yola çıkmıştır. Kollarını o yıllarda henüz teknolojiye açmamış bir toplumda, teknolojisi gelişmemiş bir film endüstrisi, maddi ve teknik nedenler yüzünden furyalar yaratamaz. Örneğin teknolojik donanımsızlık yüzünden bilimkurgu Türk film endüstrisi için hiçbir zaman işlevsel olmamış, olamamıştır.

Doğaüstü ve doğaötesi temalara sanki sakınılarak

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Göğüslerinde kocaman F harfleri taşıyan ve Fantoma'nın adamları oldukları açıkça anlaşılan kötü adamlar elbette ki Türk emniyetinin ve Yıldırım Gencer'in darbelerinden kurtulamayacaktır: *Demir Pençe / Korsan Adam* (Çetin İnanç, 1969)

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

el atılmış ve girişilen her deneme yalnız kalarak herhangi bir sonuca varamamıştı. Burada da teknik engeller ortaya çıkmaktadır, fakat bu başarısızlığın tek nedenini teknik eksikliklerin oluşturduğunu düşünmek yanlış olur; belirli türler –ki bunlar kaynaklarını temelde Batı'dan alan türlerdir– henüz Türk sinemasında kendi yerlerini bulmamıştır ve Türk izleyicisi de metafiziğe pek eğilimli görünmemektedir.

Masal filmleri türü Türk sinemasına ilk kez 1950'lerde girmiş olsa bile ticari patlamasını 1971 yılında yaşadı. Yeşilçam'ı harekete geçiren öncü örnekse Ertem Göreç'in yönettiği ve gişe rekorları kıran *Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler*'dir (1970). Çok çeşitli kaynaklardan beslenen masal filmleri, zaman içinde Türk sinemasında tür olarak eksik olan çocuk filmlerinin de yerini tutuyordu.

1967'de başlayan süper kahramanlar furyasıysa prototiplerini Amerikan çizgi romanlarından ve İtalyan fotoromanlarından keşfedip ana çizgisini Hollywood'un 1940'lardan kalma 'serial' (dizi) filmleriyle belirliyor ve zaman zaman erotik sinemadan da destek alıyordu. Hollywood *Superman*'i 1978'de yeniden değerlendirmeye başlayadursun, Yeşilçam –bu artık unutulmuş bir gerçek olsa da– ilk Uçan Adam'ı 1967, ilk Süpermen'iyse 1969 yılında sokmuştu sinema salonlarına.

Tarihsel fantazyaya gelince: Yine aynı türdeki yerli çizgi romanları uyarlayan, hatta bazen sıcağı sıcağına beyazperdeye getirerek yaygınlaşmasını sağlayan tarihi filmler, kahramanları ve kahramanlıklarıyla her zaman ilgi görmesi kesin olan popüler bir tür yaratarak 1970'lerin sonlarına kadar endüstrideki hakimiyetlerini sürdürecekti.

Türk film endüstrisi fantastik olsun ya da olmasın

Kısaca konusunu özetlemek gerekirse: İki ayrı kişilik taşıyan taşralı bir gencin öyküsü ...
Müjdat Gezen'in başrolde olduğu bir Hulki Saner filmi: *Pembe Panter* (1975)

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Casus filmlerinin altın çağında ülkemizde bir dönem Altın Çocuk diye ün yapmış Türk James Bond'u
Göksel Arsoy altın kaçakçılığı yapan uluslararası bir şebekenin peşine düşerse ...
Her zamanki gibi ajanlarla ilgilenen güzel kızların yanı sıra
Safa Önal'ın senaryosu ve Zafer Davutoğlu'nun yönetmenliğinde *Altın Avcıları* (1968)

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

gerilim türüne yatırım yapmaya pek yanaşmamıştır, ama 1960'ların İtalyan patentli 'spagetti western'leri gerek büyük kentlerde gerekse Anadolu'da çok iyi gişe hasılatları yapmaya, Ringo, Sabata ve Cango gibi kahramanlar dilden dile dolaşmaya başlayınca, Yeşilçam irili ufaklı bütün yapımcılarıyla birlikte Vahşi Batı'nın yollarına dökülerek sonuçları açısından oldukça fantastik görünen bir yatırıma girişiyordu. 1967'de başlayan furya 1971/72 yıllarında iyice hızlanırken elliye yakın film üreterek 1974'te noktalanacaktır.

Bu kitapta, baştan sona maceralı bir geçmişi olan Türk sinema tarihi incelenmektedir, ama bir açıdan bakıldığında kıyıda kalmış, başka bir açıdan bakıldığındaysa neredeyse tamamını kaplamış olan fantastik yanıyla, yani şimdilerde yalnızca televizyon kanallarının vakit doldurmak amacıyla araya sıkıştırdıkları filmlerle Fantastik Türk Sineması ele alınmaktadır.

Türk sinemasında fantastik unsurlar ya da kalıplar var mıdır diye soranlara verilecek bir yanıt olarak, bir gazeteci rolündeki Ayhan Işık'ın kendini ajan olarak tanıttığı bir Arap Prensesinin fotoğraflarını çakmak biçiminde bir fotoğraf makinesiyle çektiği film hatırlatılabilir. Bu açıdan bakıldığında dar koşullarla, sabırlı veya sabırsız zihinlerle ortaya çıkarılan Türk sineması aslında genel olarak fantastiktir bile denebilir. Böylesi filmleri incelemek biraz nostalji olarak değerlendirilebilir, ama yapılan şey her şeyden önce bir ülke sinemasının boyutlandırılması açısından bir belge, hatta ve hatta bir duygudur. Sinema çok şey, hatta her şey olabilir; anlattıklarımız ya da anımsadıklarımız dahil olmak üzere.

Geleceğin komedi yıldızlarından Atilla Arcan, o günlerde beyazperdede Atilla Gürses adıyla görülen ve kan dökmekten çekinmeyen bir cengaverdi ... *Bizansı Titreten Yiğit* (Muharrem Gürses, 1967)

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

E.T.'den bir yıl sonra, uzaylı dostumuzun gemisi bu kez İstanbul'a inerse ... *Badi* (Zafer Par, 1983)

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

MASALLAR DİYARINDAN

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

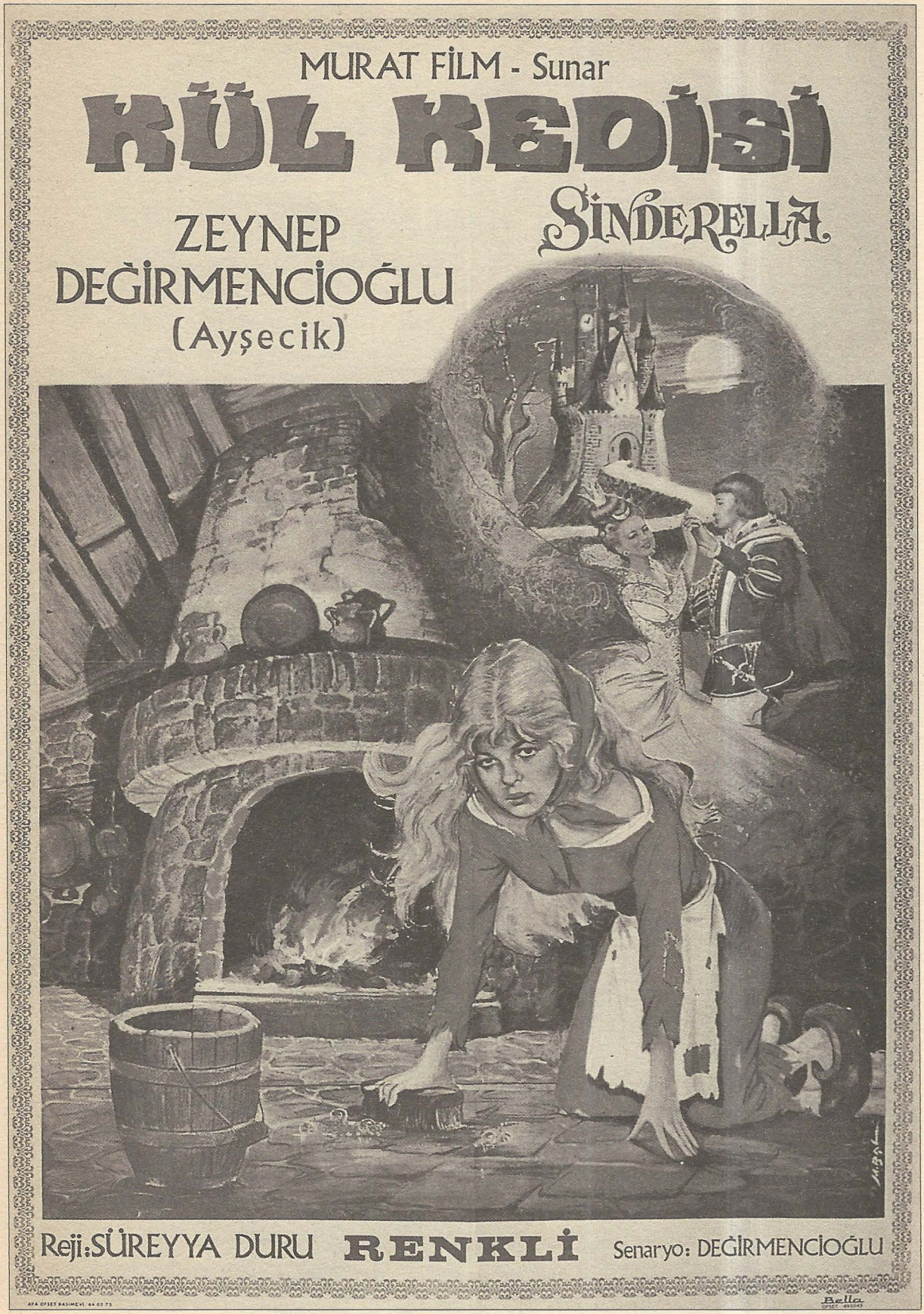

1970'lerin başında Yeşilçam'da birkaç yıl boyunca etkili olan masal filmleri furyasından bir örnek ...

Külkedisi Sinderalla (Süreyya Duru, 1971)

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Türk sinemasına masal filmleri türü 1953 yılında Baha Gelenbevi'nin yönettiği cadılı, dev örümcekli, güzel Prensesli, gözüpek ve yakışıklı kahramanlı *Balıkçı Güzeli - Binikinci Gece* ile girmiştir. Ama sonrasındaki yıllarda, ta 1960'ların ortalarına kadar masal filmleri sanki tümden unutulmuş gibidir ve tecimsel anlamda pek geçerli bir tür sayılmaz. 1960'lı yıllara gelindiğinde bile bu türe ait yalnızca üç örnekle karşılaşıyoruz: *Cilalı İbo ve Kırk Haramiler* (Mehmet Dinler, 1964); Öztürk Serengil'in yorumladığı 'kelaj'lı bir *Keloğlan* (Yavuz Yalınkılıç, 1965) ve konusu eski Bağdat'ta geçip Binbir Gece Masalları'nın bir kahramanını kullanmaktan öteye gidemeyen –veya gitmek istemeyen– hareketli bir aşk öyküsüne dayanan *Bağdat Hırsızı* (Ertem Göreç, 1968).

Mehmet Dinler'in yönettiği, senaryosunu Sezai Solelli'nin yazdığı *Cilalı İbo ve Kırk Haramiler*'in açılış sahnelerinde yerinde duramayan ve herkese sataşan bir ayakkabı boyacısı olan İbo (Feridun Karakaya) mahallenin güzeli Serpil'e (Zerrin Arbaş) âşıktır, ama müstakbel kayınpederi ondan hiç hoşlanmamaktadır. Günün birinde hayali Haristan ülkesinden (ki Arabistan'ın bir yerindedir) İbo'ya bir mektup gelir. Oranın hükümdarı olan amcası Ebu Müslim'in ölümünün ardından taht İbo'ya kalmıştır. Sonuçta, ayakkabı boyacısı kahramanımız boya sandığını yanından ayırmaksızın uçakla Haristán'a varır ve macera başlar.

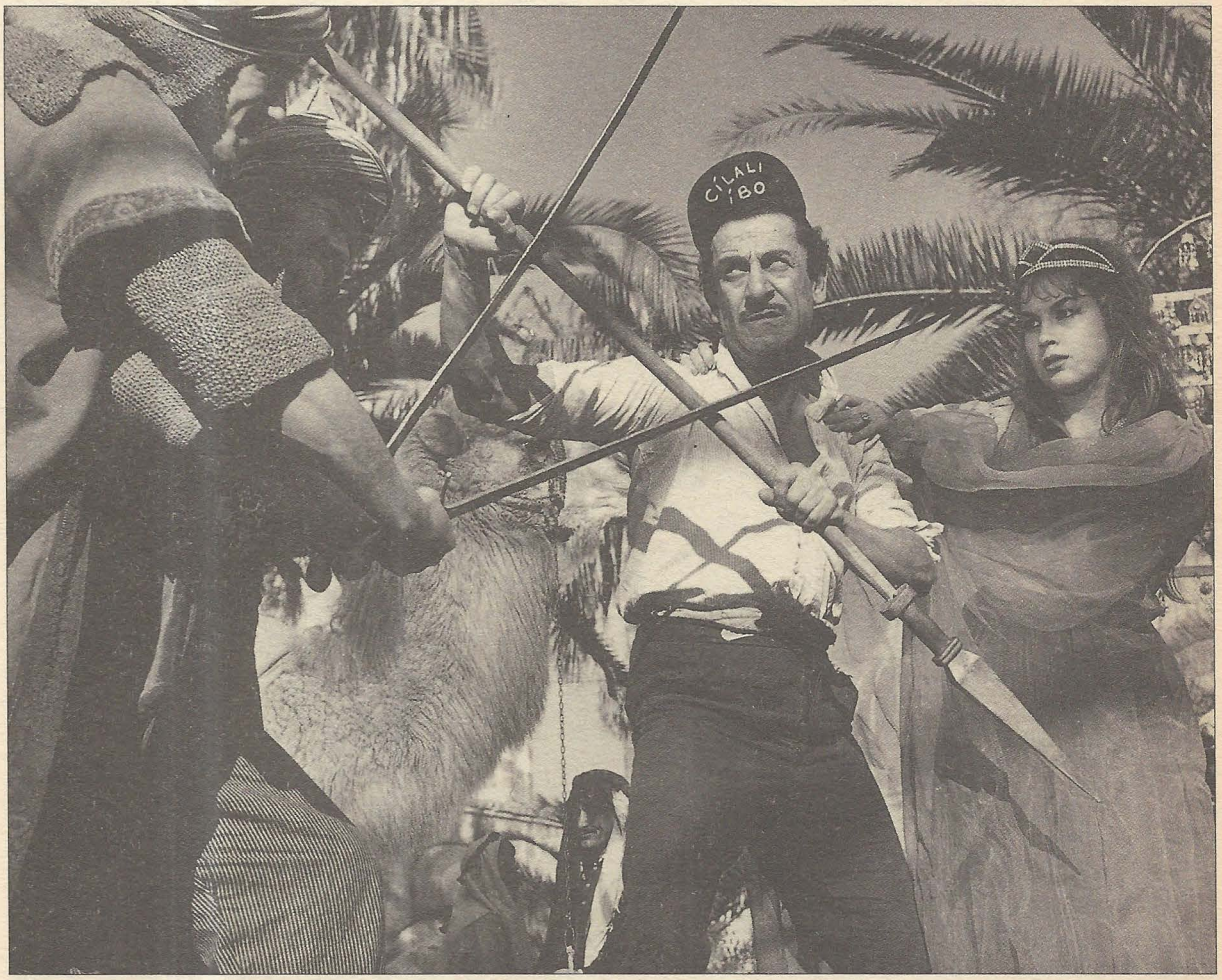

Türk sinemasında masal filmleri türünün ilk örneklerinden biri olan ve aslında tipik bir Cilalı İbo filmi olarak çekilen *Cilalı İbo ve Kırk Haramiler* (Mehmet Dinler, 1964)

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Cilalı İbo ve Kırk Haramiler (Mehmet Dinler, 1964)

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İbo'nun bulunduğu kervan Kırk Haramilerin saldırısına uğrar ve İbo esir pazarında şişman, çirkin bir kadın tarafından satın alınır.

İbo kaçar, pazar yerinde Haristan tahtını haksız bir şekilde sahiplenmiş olan Kasım'ın (Abdullah Ataç) nişanlısı Melike Sultan (Zerrin Arbaş) ile karşılaşır, gizlice saraya girer, tutuklanıp zindana atılır, kurtulur, konuşan bir deveyle arkadaşlık kurar, Kırk Haramilerin mağarasını bulur, sihirli "Açıl Susam Açıl" sözünü söyleyerek girer ve oradan çuval çuval altın çalar.

Cilalı İbo dizisine ait filmlerin çoğunda olduğu gibi *Cilalı İbo ve Kırk Haramiler* de özellikle ikinci yarısında asıl konudan koparak bir dizi çılgın kaçıp kovalamacaya kaymaktadır: Kasım'ın komutanı (Ahmet Tarık Tekçe) ve adamları İbo'nun peşine takılır, İbo'yu satın almış olan şişman kadın da onlara katılır; İbo bir gece kulübüne girer, Fransız gözbağcısını oynar, sokaklarda peşindeki askerlerden kurtulabilmek için kılıktan kılığa girer, dilenci, şerbet satıcısı, sakat dilenci, hatta kadın olur.

Her şey tatlıya bağlanıp İbo sevdiği Melike Sultana (ki mahallesindeki Serpil'in benzeridir) kavuşuncaya dek bu çılgınca koşu, değişik atraksiyon ve esprilerle devam eder.

Masal filmlerinin Türk film endüstrisinde geçerli bir tür sayılmadığını söylemiştik, ama 1970'ler başlarken bir film bu düşüncenin yanlış olduğunu kanıtlayacak ve 1971'de iki, 1972'de dört ve 1973'te bir masal filmiyle birlikte Yeşilçam küçük bir masal furyasına girecektir.

1970'lerin başında yaşanan masal filmleri furyasının örneklerinden biri ... Konusu temel olarak Binbir Gece Masallarından alınan, senaryosunu ve yönetmenliğini Natuk Baytan'ın üstlendiği *Alaaddin'in Lambası* (1971).

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Doğu ve Batının masal dünyasını gündeme getirerek bu küçük furyanın başlamasına yol açan film, Ertem Göreç'in yönettiği, senaryosunu Hamdi Değirmencioğlu'nun yazdığı *Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler*'dir (1970). Bu yapımla birlikte Yeşilçam, bir 'ilk'e imzasını atarak Walt Disney'in çizgilerle anlattığı (*Snow White and the Seven Dwarves*, Ben Sharpsteen, 1937) Grimm Kardeşlerin ölümsüz masalını ilk kez 'canlı' sinemaya aktarmıştır.

Hasılat rekorları kıran film, özenli bir hazırlığın, dikkatle hazırlanan dekorların ve kostümlerin yanı sıra başarıyla oluşturulmuş oyuncu kadrosuyla dikkat çekmiştir: Türk sinemasının Ayşeciği Zeynep Değirmencioğlu (Pamuk Prenses), Belgin Doruk (Ana Kraliçe), Salih Güney (yakışıklı Prens), Suna Selen (Cadı Kraliçe), Gülistan Güzey (Peri) ve Hüseyin Baradan (Cellat). *Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler* filmi daha sonra birçok yapımda oynayarak popüler olan Aydın Babaoğlu ve cüce arkadaşlarını da beyazperdeye ilk kez çıkarıyordu.

Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler gerek bazı değişikliklerle birlikte Hamdi Değirmencioğlu'nun senaryosu, gerekse Ertem Göreç'in masal için seçtiği biçim ve Güner Feyman'ın sanat yönetmenliğiyle birlikte her şeyden önce görsel olarak Walt Disney'in yapımından yola çıkmıştır.

Öykü bilinen öyküdür: Dokuz Dağın ardındaki bir ülkede bir Kral ve Kraliçe yaşar. Kraliçe doğum yaptıktan sonra ölür. Kral (Aydın Tezel) yeniden evlenir, Kralın kızı Pamuk Prensesi güzelliğinden dolayı kıskanan yeni Kraliçe ondan kurtulabilmek için ilk önce Kralı zehirler.

Pamuk Prenses –Külkedisi örneği– hizmetçi olarak sarayda –kendi sarayında– çalışmaya zorlanır. Sihirli Aynasından Pamuk Prenses'in dünyanın en güzeli olduğunu öğrenen kötü Kraliçe onu öldürtmek ister, ama görevlendirilen Cellat genç kıza kıyamaz.

Bu arada, daha önce sarayın bahçesinde Pamuk

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Prenses ile karşılaşıp ona gönlünü kaptıran yakışıklı Prens de Kraliçe'nin kurduğu bir tuzaktan kurtulur.

Pamuk Prenses, bir elmas madeni işleten yedi sevimli ve dağınık cücenin yanına sığınır. Yerini öğrenen Kraliçe onu büyülü bir elmayla zehirler, yetişen Prensin öpücüğüyle dirilir.

Sonuçta *Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler* özenli çevre düzeni, iyi kullanılan hayvanları (orman sahnesi ve Pamuk Prensesin cücelerin evine ilk girişi), dekorları, yedi cücenin doğal ve sevimli oyunuyla Yeşilçam masallarının en başarılısı olup çıkmıştır.

Masal filmlerine dönüş Yeşilçam sinemasına yeni ufuklar açarken bir yıl sonra televizyon ekranlarında sık sık gösterilen *Oz Büyücüsü* (*The Wizard of Oz*, Victor Fleming, 1939) filminden ve Frank Baum'un aynı adlı romanından yararlanan Hamdi Değirmencioğ-

Ertem Göreç'in yönettiği *Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler* (1970) filminin ulaştığı büyük ticari başarının dalgasıyla çekilen ve ünlü Oz Büyücüsü'nden yola çıkılan *Ayşecik ve Sihirli Cüceler Rüyalar Ülkesinde* (Tunç Başaran, 1971)

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

lu'na ait bir senaryoyu kullanarak Tunç Başaran'ın yönettiği *Ayşecik ve Sihirli Cüceler Rüyalar Ülkesinde* (1971) ile Ayşecik ve Yedi Cüceler yeniden bir araya gelecektir.

Dekorları, giysileri ve makyajlarıyla film, romanın bu en ünlü sinema uyarlamasını çok yakından izlerken getirdiği tek yenilik, artık masal dünyasına (fırtına, Oz ülkesi, asker kılığındaki cüceler, Kötü Cadı, İyi Peri, sihirli ayakkabılar, Oz büyücüsü) kaymış olan Ayşecik'in etrafında –aslında pek bir işlevleri olmayan ve Pamuk Prenses'ten transfer edilmiş– Yedi Cüceyi dans ettirmek oluyordu. Bununla birlikte Tunç Başaran kimi oyuncularına bildik, ama yine de ilginç olmayı başaran masal karakterlerini çizme olanağını tanımıştı: Teneke Adam (Metin Serezli), Korkuluk (Süleyman Turan), Korkak Aslan (Ali Şen) ve Kötü Cadı (Suna Selen) gibi. Tüm bunlara rağmen asıl niyet ikinci bir *Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler* filmi üretmek olsa bile Tunç Başaran, Ertem Göreç'in masal görselliğine ulaşamamıştır.

Zaman zaman Batılı kaynaklardan Doğulu kaynaklara bir geçiş yapılıyor, örneğin Sadri Alışık oduncu Ali Baba olup kurnazca oyunlarıyla Kırk Haramileri dize getiriyordu.

O. Nuri Ergün'un yönettiği *Ali Baba ve Kırk Haramiler* (1971) Sadri Alışık'a özgü espriler, deyimler, uzun konuşma sahneleriyle bir 'Sadri Alışık filmi' olmakla birlikte, Binbir Gece Masalları'ndan alınan özgün konuyu pek fazla bir değişiklik getirmeksizin izlemiştir.

Fukara oduncu Ali Baba (Sadri Alışık), eşi, oğlu Hasan (Yusuf Sezgin), Ali Baba'nın aşırı hırslı ağabeyi Kasım (Kayhan Yıldızoğlu) ve onun kıskanç karısı Sıdıka (Güzin Özipek) bilinen ve beklenilen ilişki ve çatışmaların içinde yaşamaktadırlar. Günün birinde, Ali Baba hasta eşine yardımcı olması için köle pazarından bir cariye almayı düşünür, ama esir tüccarının (Zeki Alpan) talep ettiği bedeli ödeyemez.

Tam o sırada eşkıyalar esir kampını basar, Ali Baba ile seçtiği esir kız Mihriban (Feri Cansel) kaçar ve

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

yolda Kırk Haramilere rastlarlar. "Açıl Susam Açıl" diyerek haramilerin hazine dolu mağarasına giren Ali Baba oradan çaldığı altınla Mihriban'ı satın alacaktır.

Ali Baba'nın birden zengin olması Kasım'ı meraklandırır, kardeşini konuşturup mağaranın yerini öğrenir, oraya gider, ama suçüstü yakalanarak haramilerin reisi (Erol Taş) tarafından öldürülür.

Her ne kadar kimi ayrıntıları güldürü kalıbına pek uymuyor olsa da bundan sonrası bilinen öyküdür: Kasım'ın kesik başı bir kunduracı tarafından gövdesine dikilir, kunduracı Kasım'ın evini haramilere gösterir ve ev işaretlenir. Bunu fark eden Mihriban, haramileri şaşırtmak amacıyla komşu evleri de işaretler. Derken Emir'in (Hulusi Kentmen) kardeşi haramilerin reisiyle anlaşır ve bir davet esnasında saraya, içinde kırk haramilerin saklandığı kırk küp getirilir. Hasan ve Mihriban'ın sayesinde küplerdeki haramiler kızgın yağ ile haşlanır ve yerlerine Emir'in askerleri yerleştirilir. Düzenlenen suikast başarısız olur, Emir kurtulur, haramilerin reisi öldürülür ve masal mutlu bir sonla noktalanır.

Bu tür filmlerde 'oryantalist' bir bakışla Doğu'nun çekiciliğini gösterilmektedir: Arzu Okay'ın canlandırdığı Şehrazat, bir eli altın olan Prens (Salih Güney) ile maceralar yaşar (*Altın Prens Devler Ülkesinde*, Muharrem Gürses, 1971); Binbir Gece Masallarının başka bir kahramanı olan Sinbad Kaf Dağı'na çıkar ve rüyalarının prensesine (Eva Bender) kavuşur (*Şehzade Sinbad Kaf Dağında*, Muharrem Gürses, 1971).

1971 yılı masal türü açısından verimli bir yıldır, ama her masal filmi *Pamuk Prenses* kadar şanslı olamamıştır. *Bir Varmış Bir Yokmuş* (Sırrı Gültekin) geçmişin *Balıkçı Güzeli*'ni anımsatır; Ertem Göreç'in yönettiği *Binbir Gece Masalları*'ndaysa öykünün kahramanı bu kez Alaaddin'dir (altın devrini yaşayan Salih

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

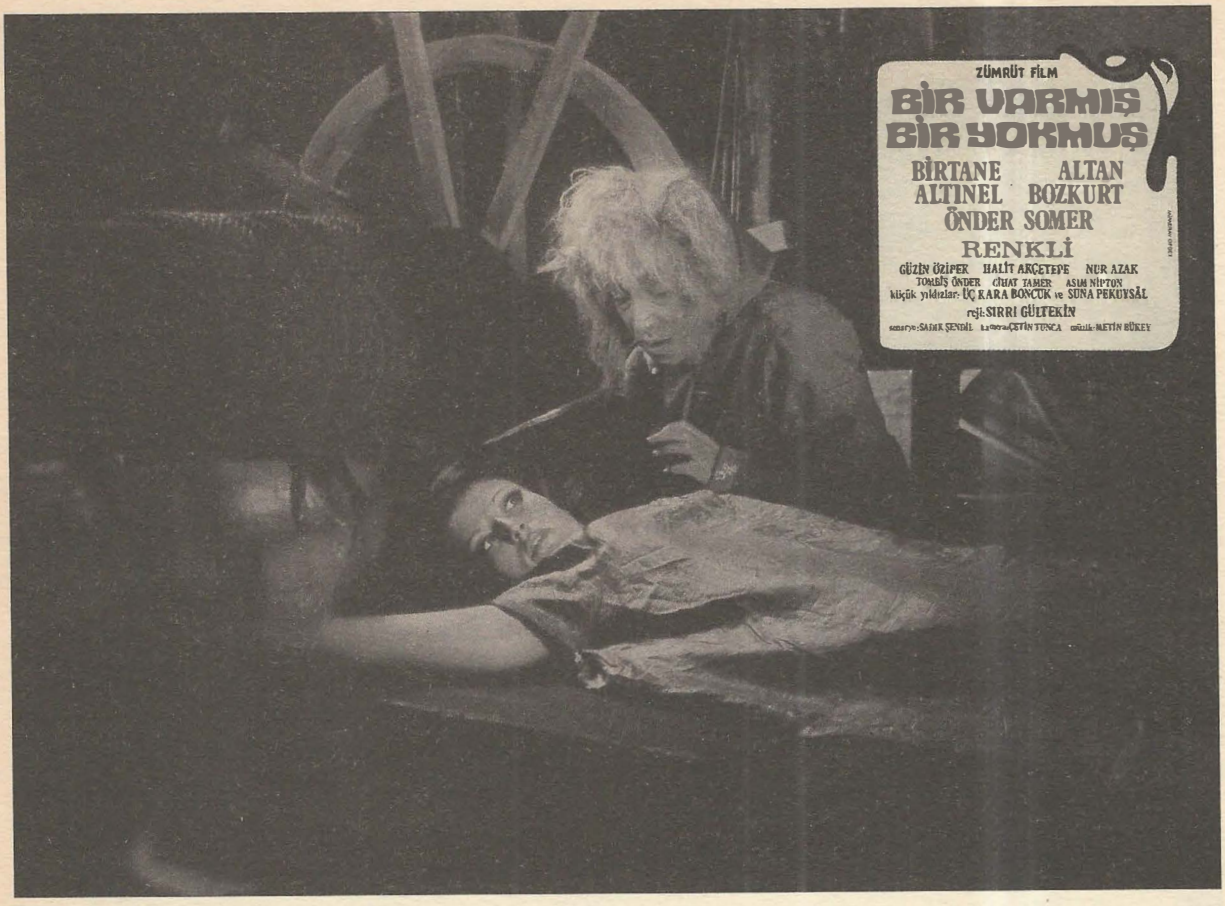

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Güney) ve kötü ruhlu bir cadının (cadılıktan bir türlü kurtulamayan Suna Selen) balık şekline soktuğu sevgilisini (seks komedilerinden kurtulan Mine Mutlu) kurtarıyor.

Artık sıra Charles Perrault'un 17. yüzyıldan kalma Külkedisi Sinderella'sına gelmiştir ve aynı yıl içinde masalın iki ayrı filmi çekilir: *Saraylar Meleği* (Aram Gülyüz) ve *Sinderella Külkedisi* (Süreyya Duru). Başrolleriyse ilkinde Sema Tamer ve Salih Güney, ikincisinde Zeynep Değirmencioğlu ve Sertan Acar üstlenmiştir.

Ama bu arada, 1970 yılında Halit Refiğ de masal ve kahramanlık dünyasına bir giriş yapmıştır: Türk sinemasının ilk sinemaskop filmi olan, çekim sonrası işlemleri ve özel efektleri (devasa cin Milton Reid) Londra'daki Rank stüdyolarında gerçekleştirilen *Adsız Cengaver*.

Adsız Cengaver temelde bir 'şark masalı', bir 'halk masalı'dır, ama Halit Refiğ'in özgün senaryosundan yola çıkan film çeşitli masal motiflerini bir araya getirdiği için Binbir Gece Masalları, Peygamberler Tarihi (Tevrat'tan) ve İngiliz destanlarından esinlenip bütün bunlara farklı ayrıntılar katarak bir tür fantastik seçkiye dönüşüyordu.

Adsız Cengaver Buhara'da geçmektedir. Buhara'da kötü Başvezir Caffar (Altan Günbay) iyi Emir Mahmut'un kellesini uçurtur ve kızı Esma Sultan'a zorla sahip olur. Emir Mahmut'un bedeninden ayrılan kellesi bir kehanette bulunur: Caffar, oğlu tarafından öldürülecektir.

Zaman geçer, Esma Sultan hamile kalır, bir oğlan çocuk doğurur ve onu Caffar'dan kurtarmak için yeni doğan bebeği bir sepete koyup nehre bırakır (tıpkı Hz. Musa'nın öyküsünde olduğu gibi). Sepet ve içindeki çocuk bir balıkçı ailesi tarafından bulunur. Caffar Esma Sultan'ı nehirde boğar.

Aradan yıllar geçer. Boynunda Emir Mahmut'un tuğrasını taşıyan çocuk (popüler romanlardaki ma-

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Erman Film

ADSIZ CENGAVER

ve SULTAN GELİN

CÜNEYT ARKIN

NEBAHAT ÇEHRE - GÜLNAZ HUBİ - ALTAN GÜNBAY - HÜMAYUN BİRSEN AYDA - MILTON REID

CINEMASCOPE

RENKLİ

Erman Film

ADSIZ CENGAVER

ve SULTAN GELİN

CÜNEYT ARKIN

NEBAHAT ÇEHRE - GÜLNAZ HUBİ - ALTAN GÜNBAY - HÜMAYUN BİRSEN AYDA - MILTON REID

CINEMASCOPE

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

dalyon esprisi) sahilde oynarken bir şişe bulur, şişenin içinden de orada 500 yıl boyunca kapalı kalmış olan devasa bir cin çıkar (burada kaynak Binbir Gece Masalları'ndaki Alaaddin'in öyküsüdür). Cin ilkin çocuğu öldürmek ister, ama sonradan ona yenilmez bir kılıç hediye eder. Cin kılıcı fırlatır ve kılıç bir kayaya saplanır (Excalibur motifi). Çocuk on yıl sonra kılıcı kayadan çıkartabilecektir.

Aradan on yıl geçer ve Caffar'ın oğlu Adsız (Cüneyt Arkın) kılıcını alıp atına binerek Buhara yolunu tutar. Yolda miğferli bir şövalyeyle karşılaşır, şövalye ona meydan okur ve Adsız onu yener. Miğferli şövalye aslında bir kadın savaşçıdır: Altınay (Nebahat Çehre). O da intikam peşindedir ve Caffar ile hesaplaşmak için Buhara'ya gitmektedir.

Bu arada Buhara'da Caffar bir büyücü kadına başvurur, büyücü kadının küresinde güzel Gülnaz'ı (Puri Penaye) görür ve âşık olur. Gülnaz rüyalarında daha önce de gördüğü bir cengaverle Caffar'ın mücadele ettiğini görür.

Caffar, Gülnaz'ın peşine düşer. Buhara'dan bir kervanla kaçan Gülnaz ve babası kervanda Adsız ve Altınay ile karşılaşırlar. Kervanı Kör (daha doğrusu tek gözlü) Asım ve adamları basar; Gülnaz, Adsız ve Altınay'ı mağaralarına götürürler (eşkıyalar ve mağara figürü Ali Baba ve Kırk Haramiler'den esinlenilmiştir).

Asım'dan kurtulan Adsız, Altınay ve şişman, komik arkadaşları Köse (Humayun Tebrizyan) Buhara'ya doğru yol alırlar, ama Adsız bu kez Ormanlar Kraliçesinin (Birsen Ayda) eline düşer. Aslında bir büyücü olan Ormanlar Kraliçesi birlikte olduğu erkekleri bir iksirle uyutarak etkisiz hale getirmektedir (Ormanlar Kraliçesiyle *Odysseia*'daki büyücü Kirke arasındaki benzerlik açıktır). Derken Altınay yetişir ve Adsız'ı kurtarır.

Caffar ile Gülnaz'ın düğünü yapılmak üzeredir. Yeniden tutsak düşen Adsız'ı bir kez daha kadın savaşçı Altınay kurtarır. Caffar'ın kötü büyücüsü tarafından köpeğe dönüştürülen Köse eski haline döner (fakat havlamayı sürdürür). Adsız'ın oğlu olduğunu boynundaki tuğradan anlayan Caffar onunla dövüşür, yenilir ve yeniden saldırmak isterken ateş kuyusuna düşer. Adsız Buhara Emir'i seçilir, Gülnaz yanında kalır, Altınay ile Köse birbirine sarılır.

Bütün bunlara Cüneyt Arkın'ın 'doğal' atraksiyonlarını, Gülnaz'ın nerede olduğunu gösteren büyülü bir yüzüğü, Pamuk Prenses masalından fırlamış konuşan bir aynayı da eklersek *Adsız Cengaver*'in bol bol içerdiği masal malzemesini özetlemiş oluruz.

Masal dünyası Yeşilçam'a iyice yerleşirken kendisine bol bol kullanacağı ilave bir koz daha buluyordu: Halk masallarının hazırcevap karakteri Keloğlan.

Aslında Keloğlan karakterinin beyazperdeye aktarılması konusunda ilk deneme 1948 yılında yapılmıştı. Senaryosunu ve yönetmenliğini Vedat Örfi Bengü'nün üstlendiği *Keloğlan* isimli güldürünün başrol oyuncusu da İsmail Dümbüllü'ydü.

Keloğlan karakterinin beyazperdeye ikinci kez aktarılması *Keloğlan* (Yavuz Yalınkılıç,1965)

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Masal dünyamızın ünlü karakteri Keloğlan, 1970'lerde Rüştü Asyalı'nın oyunculuğuyla büyük bir ticari başarıya ulaşmadan önce de çeşitli kereler beyazperdeye aktarılmıştı. İşte başrolünü Öztürk Serengil'in oynadığı ve 1965 yılından kalma bir *Keloğlan* (Yavuz Yalınkılıç).

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İkinci denemeyse onyedi yıl sonra gerçekleşir. Halk masalların birbirlerine karıştırılmasıyla oluşturulan, senaryosunu ve yönetmenliğini Yavuz Yalınkılıç'ın üstlendiği *Keloğlan* (1965) adlı filmin başrolleriniyse Öztürk Serengil ile Suzan Avcı paylaşıyordu. Ama Keloğlan karakterinin beyazperdede tutunup bir dizi haline gelmesini sağlayacak deneme Süreyya Duru'nun yönetmenliğinde 1971 yılında üretilecek ve büyük bir tecimsel başarı kazanacaktı.

Başrolünü Rüştü Asyalı'nın oynadığı, senaryosunu Turgut Özakman ile Suavi Sualp'ın yazıp Süreyya Duru'nun yönettiği bu üçüncü *Keloğlan* (1971) Anadolu'yu kasıp kavururken bir dizinin de ilk filmini oluşturuyordu.

Bu *Keloğlan,* masalların tüm ana motiflerini birleştirmekle kalmamış, aynı zamanda kendinden sonraki filmler için bir tür prototip oluşturmuştur.

Köyünde anası (Suna Pekuysal) ile yaşayan Keloğlan (Rüştü Asyalı) padişahın kızı Aykız'ın (Birtane Güngör) hastalandığını duyunca onu iyileştirmek için sarayın yolunu tutar. Sarayda bir entrikayla karşılaşır: Vezir (Kayhan Yıldızoğlu) ilaç vererek Aykız'ı sürekli bir uyku halinde tutmaktadır. Oyununu ortaya çıkartan Keloğlan'dan kurtulmak için de onu zindana attırır.

Tutuklanmadan önce Keloğlan, biraz kaval sesi ve biraz da tarhana çorbasıyla Aykız'ı iyileştirirse bile Vezir Padişah'ı kızını kendisinin iyileştirdiğine inandırır. Aykız buna itiraz edince Padişah bir sınav düzenler: Katılanlara üç soru sorulacak, bilen Aykız ile evlenecek, bilmeyenin de kellesi gidecektir.

Sınava, yanından ayırmadığı cüce arkadaşı Bicirik (Aydın Babaoğlu) ile Keloğlan da katılır ve sorulara doğru yanıt vererek Aykız ile evlenmek hakkını kazanır. Vezir'i affeder, ama damat ve Vezir olarak sarayda kalmak istemez. Aykız'ı yanına alarak köyünün yolunu tutar. Bicirik Saray'da soytarı olarak kalacaktır.

Klişe öyküsü, türküleri, pek değişmeyen kişileriyle *Keloğlan* filmi izleyicilerin üzerinde büyük bir ilgi uyandırınca başka saraylar, padişahlar, padişah kızla-

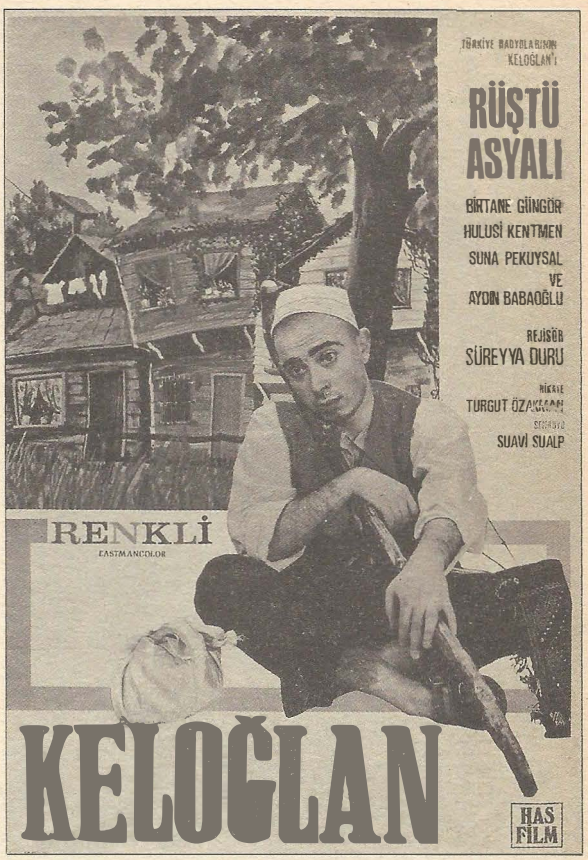

rı ve kötü niyetli vezirlerin yer aldığı filmlerle birlikte gerisi de kendiliğinden geliyordu.

Böylece aynı yıl içinde Keloğlan (Rüştü Asyalı) yaşlı annesini de (Suna Pekuysal) yanına alarak dayısının (Hulusi Kentmen) daveti üzerine bugünün İstanbul'una gelir. Sırrı Gültekin'in yönettiği *Keloğlan Aramızda* (1971) bir masal kahramanını kullanıyor olsa bile aslında bir masal filmi değildir. Köyden kente gelen, ama genelde bir kenar mahallenin hudutları içinde kalan Keloğlan, başkalarının da başından geçen maceralar yaşar. Cüce Bicirik gibi (Aydın Babaoğlu) yeni dostlar edinir, ilkin bir elektrikçi ustasının (Renan Fosforoğlu) yanında çalışır, sonra bir züccaciyecinin (Tevhit Bilge) yardımcısı olur ve her defasında beceriksizliği yüzünden kargaşa çıkarıp başını belaya sokar.

Evinde bikiniyle dolaşan şımarık zengin kızına (Emel Özden) âşık olunca, mahallenin belalısı Çamur Şevket (Hayati Hamzaoğlu) ile kapışıp onu rezil eder,

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

ama en sonunda kendisine âşık olan tezgâhtar kızı (Fatma Karanfil) tercih edecektir.

Keloğlan demek, sevimliliği ve kurnaz saflığıyla Rüştü Asyalı demektir; ama Asyalı olmayınca, olamayınca Keloğlan karakterini canlandırma sırası Sami Hazinses'e gelir; Semih Evin'in yönettiği *Keloğlan ve Yedi Cüceler* (1971) filminde bu kez Keloğlan'ın etrafında bir değil birkaç cüce vardır.

Keloğlan'ın maceraları bir sonraki yıl da devam eder. Kahramanımızı bu kez Metin Erksan sahiplenmiş, ama masal dünyasıyla pek uyum kuramamıştır.

Turgut Özakman'ın bir senaryosuyla çekilen *Keloğlan ile Can Kız*'da (1972) köy ağasının (Ergun Köknar) çirkin kızını reddeden Keloğlan (Rüştü Asyalı) Padişahın kızını istemek için annesini (Suna Pekuysal) saraya gönderir. Keloğlan ve yolda rastladığı cüce Bastıbacak (Aydın Babaoğlu), cengaverler arası bir yarışmaya katılabilmek için Alicengiz (Reha Yurdakul) ile onun güzel kızı Can Kız'ın (Alev Oraloğlu) hizmetine girerler. Yarışmada Keloğlan, Alicengiz'in yardımıyla birinci olur, ama Padişah ona kızını (Deniz Erkanat) vermemek için bahaneler uydurur. Padişahın kızından vazgeçen Keloğlan Can Kız'ın yanında mutluluğu bulacaktır.

Çoğu filmlerinde gerçeküstücü eğilimini açıkça ortaya koyan Metin Erksan, burada daha çok kolaycı çözüm yollarına başvuruyor (üç 'oryantal' bölümü ve beş türkü) ve bunlar yalnızca yarışma bölümüyle –hedef yerine kullanılan yarı çıplak kızlar, cengaverlerin arasında yer alan Don Kişot– Keloğlan ve Bastıbacak'ın horoz kılığına girdiği sahnede bir nebze eğlenceli olabiliyordu.

Dört yıl sonra 1976'da bu kez yönetmen Süreyya Duru, masal türüne uygun fantastik unsurların daha belirgin olduğu *Ben bir Garip Keloğlanım* ile bir kez daha Keloğlan'a döner.

Satın aldığı keçiyi kasabadan dönerken haramilere kaptıran Keloğlan (Rüştü Asyalı) karşısında kara bir köpek bulur, sihirli sözcükleri –"Al takke ver külah"– kullandığında köpek cüce Bicirik'e (Aydın Ba-

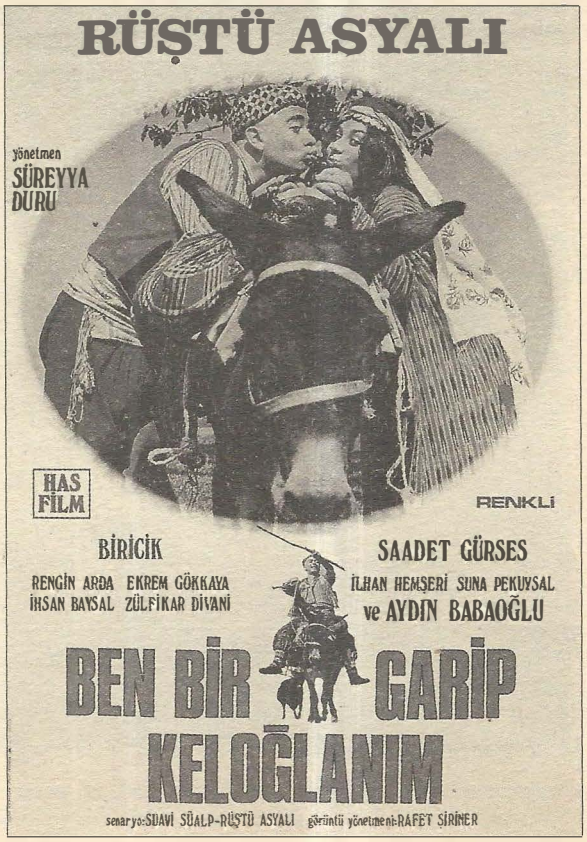

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

baoğlu) dönüşür. Keloğlan'ın derdi bu kez saraya gidip Vezir olmaktır. Saraya gider ve kendisini çeşitli entrikaların göbeğinde bulur: Padişahın eşi Şeytane Sultan (Rengin Arda) Padişahı zehirlemiş, kötü Vezirin (Ekrem Gökkaya) yardımıyla Şehzadeyi ve nişanlısı olan prenses Bülbül Yuvası'nı saf dışı etmiştir. Şeytane'nin tahta çıkabilmesi için Padişahın tacını bulabilmesi gerekmektedir, ama taç ortada yoktur.

Şehzade ile Bülbül Yuvası'na yardım etmek isteyen Keloğlan ile kılıktan kılığa (kapı, merdiven, harem ağası) giren Bicirik, saray büyücüsünden çaldıkları çeşitli tozlarla (kaşıntı tozu, inandırma tozu, hapşırık tozu, akıl tozu) Şeytane'yi uyutur, haramileri bozguna uğratıp Şehzadeyi kurtarırlar ve Şeytane'ye tacını bulacaklarını söylerler. Keloğlan Bicirik'i taç'a dönüştürür, cüce eski haline gelince de onu başında taşıyan Şeytane rezil olur, baskı altındaki halk ayaklanır ve Şehzade tahtına kavuşur. Keloğlan ise annesi (Suna Pekuysal) ve sevdiği Kara Kız ile köyüne dönecektir.

Her ne kadar bu kez masal dünyasına biraz daha yakınsak da (Bicirik'in değişimleri, konuşan bir at, büyücü ve tozları) Keloğlan karakterinin bu türe artık fazla bir şey getiremediği, kendisini tükettiği açıktır ve bir furya da bu şekilde kapanmış olur.

1972 yılında artık masal filmlerinin sayısı azalmıştır ve çevrilen dört filmin üçü dar bütçeli yapımlardır. Yeşilçam'ın marjinal sinemasında yönetmen / oyuncu / senaryo yazarı / yapımcı olan Tarık Tibet, Sabu adlı bir kahraman yaratarak masal sinemasına dahil edebilecek iki film çekiyordu: *Sabu Kahraman Korsan* ve *Sabu Hırsızlar Prensi*. Bir başka eliçabuk yönetmen olan Rahmi Kafadar da Şahmaran masalını Türk sinemasında ilk kez kullanmıştı: *Şahmaran*.

Kısaca özetlemek gerekirse Yeşilçam'ın masal filmleri furyası iki yıl içinde zirvesine ulaşmış ve kendi kendini bitirmiştir.

Adeta masalsız geçen onyedi yılın ardından

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Şahmaran (1993)
Yönetmen:
Zülfü Livaneli.

1993'te Şahmaran yeniden karşımıza çıkar: Bu kez Zülfü Livaneli sayesinde, gizem dolu bir İstanbul'da geçen ve çağdaşlaşmış öyküyü bir masal, bir düş, hatta bir kâbus gibi izleriz.

Şahmaran'da eski definecilerden olan dedesiyle yaşayan öksüz (ama öksüz olduğunu bilmeyen) küçük Yusuf (Mehmet Balkız) bir yandan tutkunu olduğu ve masalını dedesinden defalarca dinlediği Yılanlar Kraliçesi Şahmaran'ın resmini çizerken bir yandan da arkadaşları Ahmet ve Erkan'la birlikte Anemas zindanlarında Kostantinopolis'ten kalma bir defineyi arıyor. Zindanlarda yolunu şaşırıp aşağı bölümleri düşen Yusuf, hazine yerine eski eser kaçakçısı, hazine avcısı Sultan (Türkan Şoray) ve adamlarıyla karşılaşır, tutsak tutulur.

Küçük Yusuf tutsak kaldığı süre içinde Sultan'a Şahmaran masalını anlatır ve Sultan'ı da Şahmaran olarak görür.

Yusuf sonunda serbest bırakılır, ama Sultan'dan çaldığı bir Bizans altınını Kapalıçarşı'da bir antikacıya satmaya kalktığında takip edilir. Sultan'ın haritasını çalıp elinden kaçtığı kocasının adamları zindanı basar, Sultan'ın fedaisini (Faruk Peker) vurup Sultan ile Yusuf'u kaçırırlar.

Sultan kocası tarafından bıçaklanarak öldürülecek ve dedesinin yanına dönen Yusuf ise bir gün Haliç'in sularında yükselen eski bir kalyonun güvertesinde, beyaz giysileri içindeki Sultan'ı görecektir.

Livaneli'nin filminde Şahmaran'ın (Türkan Şoray) öyküsü Yusuf'un anlatısına dayanılarak uzun bir bölüm olarak veriliyor ve kalyon görüntüsüyle birlikte filmin en etkili fantastik unsuru oluyor. Gerisi biraz define peşindeki bir çocuğun maceraları biraz da zindanlarda gizlenen bir kaçakçı üçlüsünün iç çatışmalarından ibarettir.

Türk sineması halk masallarını ve bunların kahramanlarını ele aldığında yalnızca bir Keloğlan veya bir Şahmaran ile kalmayıp başka kaynaklara da el atmıştır: Örneğin halk masallarının büyük aşklarına ve âşıklarına (ya da fantastikle herhangi bir ilgisi olmayan Hoca Nasrettin'e). Ancak bu filmlerin arasında (çeşitli Arzu ile Kamberler, Ferhat ile Şirinler, Leyla ile Mecnunlar) konumuza uygun düşen ve gerçek masalımsı motifler taşıyanlar sayılıdır: Şirin'e kavuşmak için dağları delen Ferhat (*Ferhat ile Şirin*, 1966; *Bir Aşk Masalı*, 1978) ve Leyla ile Mecnun'un hurma ağacı (*Leyla ile Mecnun*, 1972; *Dertli Pınar*, 1978; *Leyla ile Mecnun*, 1982).

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Başlangıçta görsel efektler, devasa boyutlu dekorlar ve sonrasında giderek dijital efektlerle görkem kazanan bilimkurgu türü, genelde büyük yapım bütçeleri ve yenilikçi çekim teknolojileri gerektirmesi yüzünden Yeşilçam sinemasının oldukça dar olanakları ve yetersiz teknik altyapısı içinde her zaman bir düş olarak kalmış, hatta aslında bir düş bile olmamıştır. Türk film endüstrisinde yerleşmiş bir tür olmayan ve ticari anlamda geçerli bir tür sayılmayan bilimkurgu, ülkemizde sadece ve sadece birtakım heveslilerin, sinema maceraperestlerinin ürettiği az sayıda bazısı geçerli ve çoğu geçersiz örnekler halindedir.

Bilimkurgu filmleri türü Türk sinemasına amaçları ve sonuçları tamamen farklı iki yapımla 1955 yılında girer: *Görünmeyen Adam İstanbul'da* (Lütfi Ö. Akad) ve *Uçan Daireler İstanbul'da* (Orhan Elçin). İlki çıkış noktasını sinemaya birkaç kez uyarlanan Herbert George Wells'in çok ünlü bir romanından (*The Invisible Man*, 1897) alırken diğer film gerçek bir olayın taşlamasıydı.

Lütfi Ö. Akad'ın ilk dönem filmleri arasında bu ilk ve son fantastik çalışmasıyla karşılaşmak şaşırtıcı gelebilir. Yönetmenin Kemal Film dönemine ait olan bu film, olsa olsa Osman F. Seden'e uygun görülebilirse de tasarı tamamen Akad'dan çıkmıştır:

> *"Evet, (fikir) benden çıktı. Bir arkadaşımız vardı: rahmetli Vafit ... Beraber Halkevine devam ettiğimiz arkadaşım ... Bir gün Taksim'e gidiyorduk. 'Yahu,' dedi 'Görünmeyen Adam'ı yapsana!' 'Vallahi, bilmem ki,' dedim. 'İlginç bir film olabilir,' dedi. Osman'a (Seden) teklif ettim. O da ilginç buldu. Oturdum, senaryosunu yazdım."*[1]

1.– Alim Şerif Onaran, *Lütfi Ö. Akad*, Afa Yayınları, İstanbul 1990.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Lütfi Ö. Akad büyük olasılıkla James Whale'in *Görünmeyen Adam* (*The Invisible Man*, 1933) filminden veya devamlarından (*Görünmeyen Adam Dönüyor*, *The Invisible Man Returns*, Joe May, 1940; *Görünmeyen Adam'ın İntikamı*, *The Invisible Man's Revenge*, Ford Beebe, 1944) hareket ederek temelde melodram kalıplarına uygun bir uyarlama veriyor ve görüntü yönetmeni Kriton İlyadis'in katkısıyla –Maurice Bessy'nin *Sinema'da Trükler* (Les truquages au cinéma, 1951) adlı kitabından da yararlanarak– Türk sinemasında ilk kez denenen görsel efektler üzerinde duruyordu.

Görünmeyen Adam İstanbul'da filminde 'mucit' bir kimyagerin (Atıf Kaptan) yanında çalışan genç bir adam (Turan Seyfioğlu) karısı (Neşe Yulaç) tarafından aldatıldığını öğrenince intikam almak amacıyla kimyager patronunun bulduğu görünmezlik serumunu kullanır, eşini ve sevgilisini (Abdurrahman Palay) öldürür ve polis tarafından vurulur.

"Bir laboratuvar ... aletler ... sular kaynıyor ... renkli şişeler filan ... Bir maşa girdi ekrana, tüpün birini aldı, gitti bir başka yere boşalttı ... Daha hiç insan filan yok ... Böylece daha filmin başında merak uyandırdık ... İlk görünmezlik hilesini de geçmelerle yaptık. İşte iğne yapıyor Atıf Kaptan, Turan Seyfioğlu'na ve bekliyorlar. Beklerken güzel bir geçme ile ... gene Debrie kameranın geçmesiyle ... Turan Seyfioğlu'nun yüzünden ... O mekteplerde, ders aracı olarak, anatomi aracı olarak kasların masların gösterildiği bir insan bedeni vardır ... Ona geçtik. Oradan bir geçme yaptık sinirlere ... Ondan sonra iskelete ... Ondan sonra da büsbütün kaybolmaya, görünmezliğe götürdük..."[1]

Lütfi Ö. Akad uğraşmasına uğraşmış, ama film umulan ticari başarıya ulaşamamıştır. Yönetmen durumu şöyle özetler:

1.– Alim Şerif Onaran, *Lütfi Ö. Akad*, Afa Yayınları, İstanbul 1990.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

"Trükajda değil, biz konuda sürçtük belki."[1]

Görünmeyen Adam İstanbul'da o yılların tekniği ve özel efektleriyle ilgi çekmiştir; ama görünüşe göre *Uçan Daireler İstanbul'da* özel efektlere değil, mini etekli bir Özcan Tekgül'e güvenmektedir. Çıkış noktası o dönemde Edirne'de görüldüğü söylenilen uçan daiereler ve peşlerine takılan bir gazetecinin dişi uzay yaratıklarıyla karşılaşması olan film, aslında tür olarak Halide Pişkin'in varlığından da yararlanan bir güldürüdür.

1950'li yılların Türk sinemasında bilimkurgu türü tutulmamıştır, ama 1960'larda bu konuda yeniden denemelere girişilir. Senaryosunu Nuran Şener – Tarık Dursun Kakınç ikilisinin yazdığı *Aydede'ye Gidiyoruz* (Nuran Şener, 1964) Türk Ticaret Bankası'nın yapımcılığında ve Şehir Tiyatrosu'nun çocuk oyuncularının da katkısıyla Türk sinemasında örneği çok az görünen, hem eğitici hem de eğlendirici bir çocuk filmidir. Aydedeye yapılan yolculuk bir çocuğun düşünde yer aldığı için bu örneği de aslında bilimkurgusal bir masal olarak düşünebiliriz.

Bir çocuğun düşsel Ay yolculuğundan üç yıl sonra Yeşilçam karşımıza bu kez efsanevi bir feza kahramanı çıkarır: Alex Raymond'un çizimlerinden (1934) radyo temsillerine (1935), romandan (*Flash Gordon and the Witch Queen of Mongo*, 1936) beyazperdenin '25 kısım tekmili birden' dizi filmlerine (1936) geçen Baytekin, nam-ı diğer Flash Gordon.

Şinasi Özonuk'un senaryosunu yazıp yönettiği aynı zamanda yapımcılığını da üstlendiği *Baytekin Fezada Çarpışanlar* (1967) özgün çizgi romandan ve dizi filmlerinden esinlenen kişiler, giysiler, –buradaki uzay gemisi daha çok bir uçan daireyi anımsatsa da– uzay gemileri ve Kaya Adamlarıyla aslında iyi niyetlerle yola çıkmıştır. Baytekin (Hasan Demirtaş) yakı-

1.– Alim Şerif Onaran, *Lütfi Ö. Akad*, Afa Yayınları, İstanbul 1990.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

şıklıdır, büyük aşkı Dale (Meltem Mete) yırtmaçlıdır ve Mongo gezegeninin kötü İmparatoru Ming keçi sakallıdır.

Her şey iyidir hoştur da bütçe eksikliği yüzünden çekimler aksamış, hatta uzun bir süre boyunca durmuştur. Yaklaşık bir yıl kadar sonra yeniden "motor" dendiğindeyse kamera arkasında cereyan edenler kamera önündeki olaylardan kat kat daha gerilimli olur. Sonuçta çekim biter ve film Beyoğlu'nda Lüks Sineması'nda gösterime girer, ama sonuç hiç tatmin edici olmaz.

Baytekin Fezada Çarpışanlar 1930'lu ve 40'lı yılların ABD patentli dizi (serial) uzay operalarına özenirken Ertem Göreç'in yönettiği *Altın Çocuk Beyrut'ta* (1967) James Bond'un izini sürmek niyetinde görünmektedir. Bir yıl önce Memduh Ün imzasıyla çekilen *Altın Çocuk*'ta Altan Günbay'ın canlandırdığı, dünyaya

Alex Raymond'un ünlü çizgi romanı Flash Gordon'un Yeşilçam usulü beyazperde versiyonundan bir sahne
Kahramanımız Baytekin uzaylı yaratıklardan birine yumruğunu geçirmek üzere ... *Baytekin Fezada Çarpışanlar* (1967)

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

hükmetmek isteyen bir süper cani karakteri yer alsa da filmdeki unsurlar onu bilimkurguya dahil edecek nitelikte değildir.

Göksel Arsoy'un hem başrolünü oynadığı hem de yapımcılığını üstlendiği film bir 'ajan' filmi türündeyse de Altın Çocuğun karşısına çıkan ve dünyayı ele geçirmeyi amaçlayan Kötü ve Güçlü Adamı, taktığı maskesi, pelerinli, yaldızlı giysileri, mini etekli yardımcıları ve bol cihazlı laboratuvarıyla eski dizi (serial) filmlerden çıkmış gibidir. Film tam bir bilimkurgu olmasa da özgün Bond filmlerinde olduğu gibi bilimkurgusal çağrışımları eksik değildir.

Bir Türk-Lübnan ortakyapımı olan ve kısmen Beyrut'ta çekilen *Altın Çocuk Beyrut'ta* filmindeyse Narkotik Şube İstanbul'un eğlence merkezlerinde operasyonlar yapmakta ve uyuşturucu ticareti yapanları tutuklamaktadır.

Orta Doğu'da uyuşturucu trafiği Ejder adıyla bilinen maskeli bir caninin eline geçmiştir. Ejder bu bölgeyi sömürmekte ve servetine servet katmaktadır. Türk Emniyet Teşkilatıyla ortaklaşa çalışmak üzere İstanbul'a gelen Lübnan Ulusal Güvenlik Başmüfettişi Seyyit Ali, Ejder'in Ortadoğu'daki faaliyetlerini açıklayan bir dosyayı beraberinde getirmiştir. Ejder petrol kuyularını, rafinerileri, stratejik bölgeleri hedef alan geniş çaplı sabotaj eylemlerine girişmiştir. Uyuşturucu ticaretinden elde ettiği parayla silah satın almakta, dünyanın çeşitli yerlerinde bilim adamlarını emrine bağlayıp dünyaya hükmetme arzusunu gerçekleştirmek için planlar yapmaktadır.

Ejder, İtalya'nın en ünlü babalarından Nazi Almanya'sından kalma kanun kaçağı bilim adamlarına kadar çeşitli milletlerden üyeleri olan korkunç bir örgüt kurmuştur ve bu örgütün faaliyetleri önlenemezse tüm Ortadoğu mahvolacaktır.

Batman'in giysisine benzeyen uzun kulaklı bir maske ve pelerinli bir giysi içinde görünen ve gerçek yüzünü gizleyen Ejder'i durdurabilecek tek bir kişi vardır: üstün yeteneklere sahip Türk ajanı Altın Çocuk (Göksel Arsoy).

Altın Çocuk gizli servisin teknisyenlerinden araç gereçlerini alarak (ki bunlar James Bond'un her mace-

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

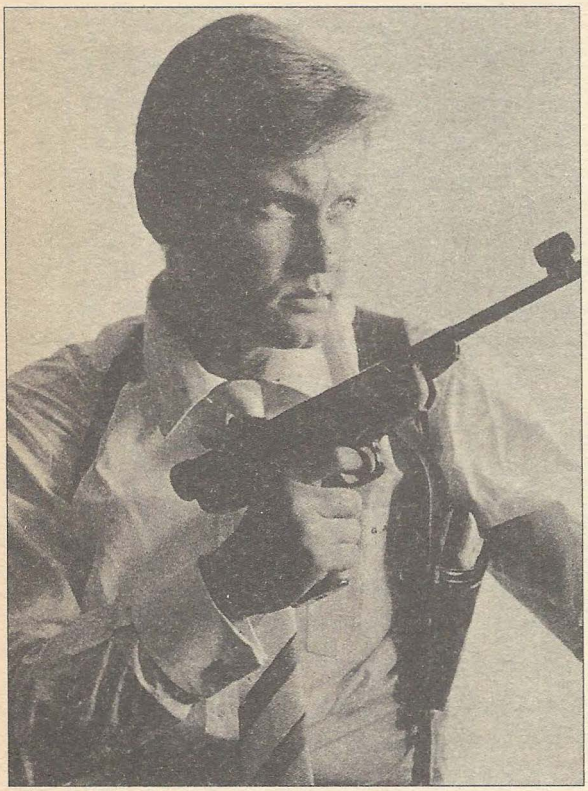

Uzun menzilli tabancası ve sert bakışlarıyla
Türk Gizli Servisinden Altın Çocuk Göksel Arsoy

rasında Bay Q'dan aldığı cihaz ve silahlara benzemektedirler) Beyrut'a uçar.

Bond'u örnek alan ve kendinden emin her gizli ajan gibi Altın Çocuk da çeşitli güzel kızlarla sevişir, değişik kötü adamlarla dövüşür ve sonunda Ejder'in inine girmeyi başarır. Elindeki teknolojik aletleri ve dövüş sanatı konusundaki üstün yeteneklerini kullanarak engelleri atlatan Altın Çocuk, sonunda Ejder (Reha Yurdakul) ile karşı karşıya gelir. İkisi mücadeleye girer ve Ejder kaçmaya çalışırken Altın Çocuk uzun menzilli bir tüfekle onu vurur.

Gizli ajanlar ve Süper Adamlar, yeni ve gelişmiş teknolojiler kullanan uluslararası kötüler ve çılgın bilim adamlarıyla mücadelelerini sürdürdükleri sürece bilimkurgusal göndermeler hiç eksik olmaz. *Ölüm Saçan Dudaklar*'da (Cevat Okçugil, 1965) bilim adamı sayısı dörde çıkar: dördü de uçta, dördü de tehlikelidir. Amaçlarıysa inanılmazdır: Salt insanları değil, hayvanları da robotlaştırıp gezegenimizin yönetimini ele geçirmek. Her çılgın adamın karşısına bir korkusuz ajan dikildiği için buradaki ajan (Yılmaz Gündüz) güzel kızlarla (Tülin Elgin, Devlet Devrim, Gülgün Erdem) meşgul olmadığı zamanlarda çetin bir mücadele verip Türkiye'yi ve bütün dünyayı kurtarır.

Bilim adamları, ışın saçan cihazlar, laboratuvarlar ve robotlar ...

Prof. Doğan'ın (Yalın Tolga) bulduğu "Tangayt" madeni bilim adına çok büyük bir aşamadır. Bu maden sayesinde çeşitli araç ve gereçlere uzaktan kumanda edebilen bir cihaz tasarlamıştır. Bu buluşunu ilk kez arkadaşı Yılmaz'a (Muzaffer Tema) açıklar. Yılmaz, oğlu Tekin (Kunt Tulgar), Tekin'in komik arkadaşı Bitik (Erol Günaydın) ve Prof. Doğan'ın kızı Sev-

Yılmaz Atadeniz'den bir maskeli kahraman klasiği ...
Yılmayan Şeytan (1972)

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

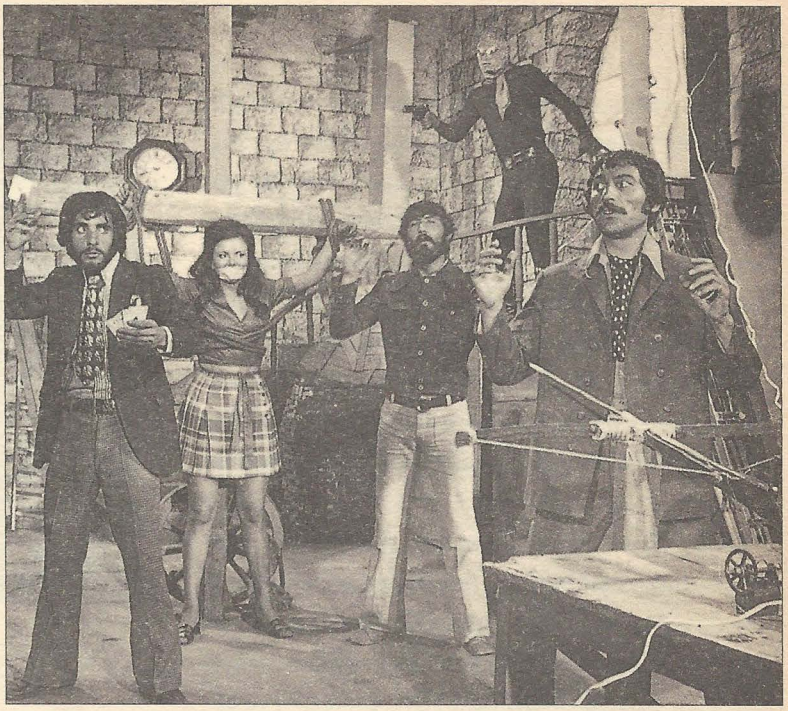

Kaynağını eski "serial" filmlerinden alan *Yılmayan Şeytan* (Yılmaz Atadeniz, 1972) Türk sinemasında fantastik film dendiğinde akla gelen en ilginçve seyretmeye değen çalışmalardan biridir.

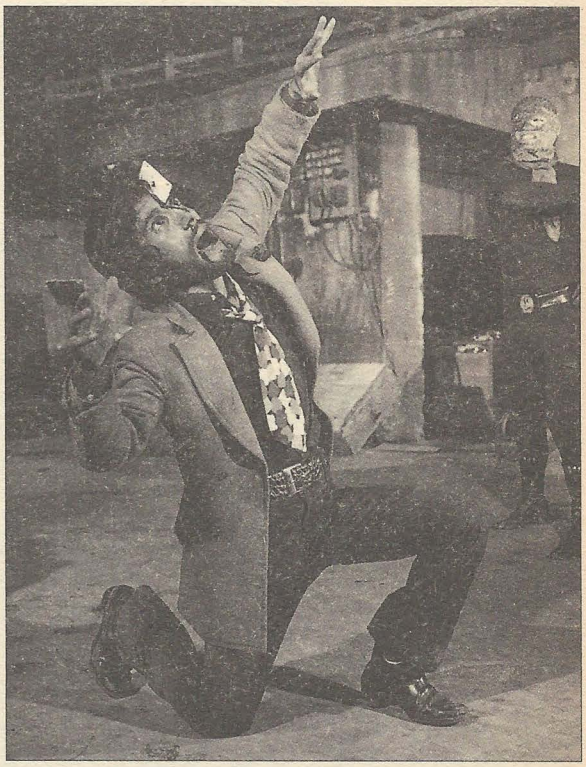

Amerikan ve Hong Kong sinemalarından önce iskambil kâğıtlarını silah olarak kullanan ilk filmlerden biri Yeşilçam'da üretilmiştir ... *Yılmayan Şeytan* (Yılmaz Atadeniz, 1972)

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

gi (Mine Mutlu) de bu sırrı paylaşmaktadır. Bir gün Yılmaz oğlu Tekin'i yanına çağırıp yıllarca gizlediği bir sırrı ona açıklamak istediğini söyler: Tekin'in gerçek babası kendisi değil, çok yakın arkadaşı Adil'dir. Geçmişte Adil, özel bir giysi giyip Bakırbaş adıyla, kötülerle savaşan bir süper kahramandı ve Dr. Şeytan (Erol Taş) tarafından öldürülmüştü. Artık Tekin, babasından kalma maskeyi ve giysiyi kullanarak, yani yeni Bakırbaş olarak babasının yerine geçip kötülere ve Dr. Şeytan'a karşı mücadeleyi sürdürüp öcünü almalıdır.

Yılmaz Atadeniz'in yönettiği *Yılmayan Şeytan* (1972) bu zeminde başlar ve sürprizlere sürprizler katarak devam eder. Dr. Şeytan (Fu Manchu benzeri, sarkık bıyıklı kötü Uzakdoğulu) Prof. Doğan'ı kaçırmak ister, Bakırbaş kılığındaki Tekin profesörü ve değerli planları kurtarır. Bu arada Yılmaz öldürülür, katil üzerinde taşıdığı uzaktan kumandalı bombayla havaya uçar. Prof. Doğan buluşunu orduya satmaya çalışır, ama Dr. Şeytan araya girip Bitik'i kaçırır, hipnotize eder, Bakırbaş imdada yetişir.

Bir yerden sonra (benzeri *Çılgın Kız ve Üç Süper Adam* filminde de karşımıza çıkacak olan) bir Robot devreye girer: Dr. Şeytan "Tangayt"ın sayesinde binlerce robot imal edip dünyayı istila etmeyi planlamaktadır. Planlar, ama sonuçta, birbirini izleyen çeşitli

Şüphe götürmeyen tek şey dedektiflerin pipo içtiğidir...
Yılmayan Şeytan (Yılmaz Atadeniz, 1972)

olayların ardından kısa devre yapan kendi robotu tarafından öldürülür.

Yılmayan Şeytan da kaynağını ve çıkış noktalarını, uzun kavga sahnelerini, araba takiplerini, maskeli kahramanını eski dizi (serial) filmlerden alır. Aslında esinlenmekten çok, aynı kötü adamı, katil robotu ve maskeli kahramanıyla (Bakırbaş = Copperhead), 1940'tan kalma *Esrarengiz Dr. Şeytan* (*The Mysterious Dr. Satan*) dizisinin kısaltılmış bir uyarlaması olmuştur. Ama *Yılmayan Şeytan* Amerikan ve Hong Kong si-

Dönemine uygun ve dozunda bir erotizm...
Yılmayan Şeytan (Yılmaz Atadeniz, 1972)

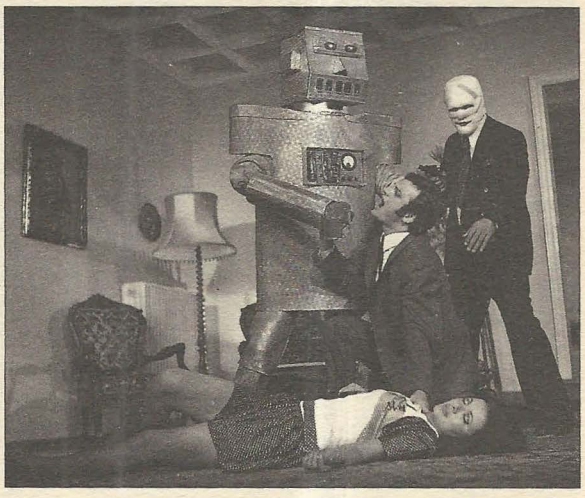

Robotlar devreye girdiğinde ...
Yılmayan Şeytan (Yılmaz Atadeniz, 1972)

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

nemalarından önce iskambil kâğıtlarını silah olarak kullanan ilk filmlerden olması açısından da ilginç bir çalışmadır.

Ajan ya da süper kahraman temelli bilimkurgusal filmlerde 'uzay' kavramı çok geri planda kalmaktaydı, ama bir noktadan sonra sevimli Turist Ömer (Sadri Alışık) imdada yetişmiş, ilk önce televizyonun siyah-beyaz döneminden aşina olduğumuz ve sonradan beyazperdede de izlediğimiz *Uzay Yolu* (*Star Trek*) dizisinin ünlü *Atılgan* (*Enterprise*) gemisiyle uzaya açılmıştır.

Nasıl ve Neden mi?

Birleşik Gezegenler Federasyonu Uzay Araştırma Gemisi *Atılgan* "Orin 7" gezegeninin yörüngesine girmiştir. Mürettebatın görevi, yıllardır burada yaşamakta olan Profesör Krater'den (Kayhan Yıldızoğlu) birtakım bilimsel bilgiler almaktır. Gezegende Krater ve eşi Nancy'den (Şule Tınaz) başka canlı yoktur. Onlara 'android' adamlar ve kadınlar yardımcı olmaktadır.

Uzun kulaklı Mr. Spock (Erol Amaç), Dr. McCoy (Ferdi Merter), tayfalardan Darnel (Necip Koçak) ve Green (Oytun Şanal) gezegene ışınlanır. Nancy fazlasıyla tuhaf bir yaratıktır; istediği kişinin kılığına girebilmekte, aynı anda farklı kişilere farklı şekillerde görünebilmekte ve tuzla beslenen Nancy'nin bu korkunç özelliklerini sadece kocası bilmektedir.

Atılgan'dan gelenler Krater ile temastayken Nancy, Darnel'in vücudundaki tuzu emerek ölümüne neden olur. Ceset Spock, McCoy ve Green tarafından bulun-

Siyah beyaz televizyon günlerinin ünlü yıldız gemisi Atılgan, Hollywood'dan çok daha önce ve yine Yeşilçam tarafından beyazperdeye aktarılarak tuhaf bir maceraya atılmıştır.
Turist Ömer Uzay Yolunda (Hulki Saner, 1973)

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Kaptan Kirk ve Mr. Spak, yanlarında mürettabattan birkaç kişiyle birlikte akademik bir ziyaret için İstanbul Üniversitesinin ana kapısının önünde *Turist Ömer Uzay Yolunda* (Hulki Saner, 1973)

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

duğundaysa Krater ve Nancy bu olayın gezegende bulunan bir tür bitkiden kaynaklandığını, Darnel'in bu bitki yüzünden zehirlendiğini söylerler. Bu açıklamalara rağmen arkadaşlarının ölümünü şüpheli bulan *Atılgan* ekibi ölüm nedenini araştırmaya başlar.

Profesör Krater panik içindedir, eşinin cinayetini örtbas etmek için Zaman Makinesini kullanarak geçmiş çağlardan bir canlıyı Orin 7'ye çekmeyi planlar.

Şans, istemediği bir kadınla silah zoruyla evlenmek üzere olan Turist Ömer'e (Sadri Alışık) güler. Turist Ömer nikâh masasında soğuk terler dökmekteyken birden gezegene ışınlanıverir ve Krater de onu katil zanlısı olarak *Atılgan* ekibine teslim eder.

Uzay gemisine getirilen ve Kaptan Kirk ile karşı karşıya gelen Turist Ömer, davranışları ve Kasımpaşalı ağzıyla herkesi şaşırtıp çılgına çevirir. Bu garip dünyalı bir katil zanlısına hiç benzememektedir.

Bu arada Green'i de öldüren ve onun görüntüsüne bürünen Nancy kendisini *Atılgan*'a ışınlatır ve yeniden kişilik değiştirir.

Cinayetlerden birine tanık olan Turist Ömer gördüklerini Kirk'e anlatır. Kirk, Mr. Spock, McCoy ve Ömer bir kez daha Orin 7'ye dönerler. Yapılan araştırmada Green'in cesedini bulur ve gemiye alarm verirler: katil *Atılgan*'da bulunmaktadır.

Olaylar birbirini izler. Spock gezegende lazer ta-

Atılgan mürettabatı ve karısı korumaya çalışmak adına ölüme giden yolda ilerleyen Profesör Krater (Kayhan Yıldızoğlu) sizler için poz veriyor ... *Turist Ömer Uzay Yolunda* (Hulki Saner, 1973)

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

bancasını kullanarak ateş saçan bir canavarı öldürür; Nancy ise McCoy'un kılığına girip Kirk'ü öldürmeye çalışır, ama gerçek McCoy tarafından öldürülür.

Profesör Krater'in de ölmesiyle olay kapanır, Turist Ömer yeryüzüne, kendi çağına ışınlanır ve *Atılgan* gemisi başka bir maceraya doğru yol alır.

Zaman içinde bütün dünyada bir kült haline gelen *Star Trek* (*Uzay Yolu*) dizisi 1970'li yılların Türkiye'sinde tek bir tv kanalının (siyahbeyaz TRT) olduğu günlerde televizyon izleyicileri için vazgeçilmez bir tutku haline gelmişti. Dizinin televizyonda gösterildiği saatlerde sokaklar nerdeyse boşalır, ertesi gün çocuklar arasında oynanan oyunlar genellikle Mr. Spock'lı, Kaptan Kirk'lü rolleri içeren oyunlar olurdu. "*Işınla bizi Scoty ... Mantıksız bir olay, Kaptan ... Torpidoları ateşlemeye hazır olun, Mr. Spock*" gibi sözler dillerden düşmezdi.

Ama asıl ilginç olan şey, bir televizyon dizisi olan *Star Trek*'in ilk sinema uyarlamasının Hollywood'dan değil de Yeşilçam'dan çıkmasıdır. Hollywood ise *Star Trek*'i beyazperdede usta Robert Wise'ın yönettiği *Star Trek – The Movie* (*Uzay Macerası*) ile ilk kez 1979'da değerlendirecektir.[1]

Turist Ömer Uzay Yolunda'nın yapımcısı ve yönetmeni olan Hulki Saner, halkın ve özellikle çocuk izleyicilerin *Uzay Yolu* (*Star Trek*) dizisine olan ilgisini fark ederek bu ilgiyi arttırmak için dizinin kahramanlarının yanına bir de daha önce birçok filmde kullandığı Sadri Alışık'ın Turist Ömer tiplemesini de eklemiştir.

Televizyon dizisinde Dr McCoy'u seslendiren Ferdi Merter filmin senaryosunu imzalamış olsa da yap-

1 Türkiye'de bilinen, ama pek önemsenmeyen bu gerçek, yakın tarihlerde Batı'da çıkan bir yazı ve bir kitapla dünya kaynaklarına da yansımıştır: "Le fantastique dans le cinéma Turque" (Türk Sinemasında Fantastik), *Ciné Fantastique*, Giovanni Scognamillo; *Fantastik Filmler* (*Mondo Macabro*), Pete Tombs.

İstanbul çatılarında ışın tabancalı adamlar ...
Turist Ömer Uzay Yolunda (Hulki Saner, 1973)

tığı aslında bir uyarlamadır. *Turist Ömer Uzay Yolunda*'da anlatılanlar gerçekte televizyon dizisinin –Türkçede kitap olarak da yayımlanan– *İnsan Tuzağı* (*Man Trap*, 1966) adlı bölümünün bir tekrarıdır; aynı olaylar ve kişiler kullanılmış, bunlara yalnızca Turist Ömer karakteri eklenmiştir.

Turist Ömer örneğinde olduğu gibi komedi filmleri, hem bir değişiklik hem de hafiften kolaycılığa kaçan bir özgünlük arayışıyla zaman zaman bilimkurgu unsurları barındırmayı da yeğlerken bu unsurlar da giderek erotik güldürülere kadar yayılarak ortaya yeni durum ve işlevlerin çıkmasına yol açmıştır.

Mete İnselel, Feri Cansel ve masal filmleri furyasının adeta değişmeyen prensi Salih Güney'i bir araya getiren *Hasan Almaz Basan Alır*'da (Aram Gülyüz, 1975) bir kazada iktidarsız kalan bir erkek, bu eksikliğini mucizevi ve önteknolojik bir pille gidermeye çalışır. Verilen örnek bir hayli basit görünse de bir eğilimin habercisidir.

Fehmi (Aydemir Akbaş) giderek mekanikleşen bir dünyanın içinde bunalan sıradan bir insan, bir memurdur. Günün birinde uzaylı kadınlar tarafından kaçırılır ve yarı çıplak güzel kızlarla dolu bir gezegene getirilir. Mekân değişikliği başlangıçta ona ilginç gelir, ama teknolojiden kaçan Fehmi kendini üstün teknolojinin içinde bulacaktır. Üstelik yemek yerine haplarla beslenmek onu iyiden iyiye çileden çıkartır. Fehmi en sonunda gezegeni yöneten elektronik beyni havaya uçurarak Dünyaya geri dönecektir.

Astronot Fehmi (Naki Yurter, 1978) filminin konusu böyleydi; ama öne çıkardığı özelliği, bilimkurgu içeriğinden çok, seks güldürülerine ve o dönem Aydemir Akbaş'ın çizgisine has bir erotik malzeme oluşuydu.

Astronot Fehmi'yi her açıdan ucuz bir taşlama ola-

Teknolojiden kaçan Fehmi astronot olursa ...
Astronot Fehmi (Naki Yurter, 1978)

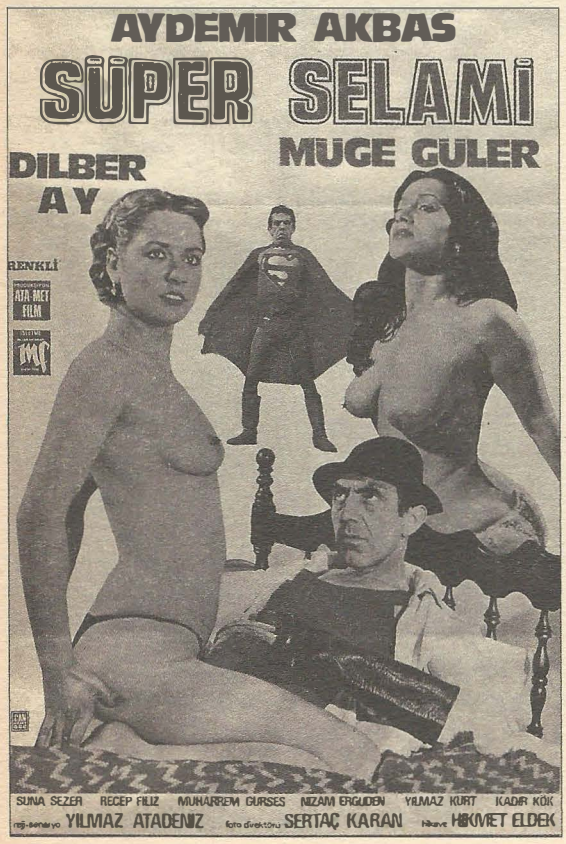

rak kabul edersek, başrolünü yine Akbaş'ın oynadığı ve süper adamları hedef alan *Süper Selami*'yi de (Yılmaz Atadeniz, 1979) aynı türe dahil edebiliriz.

Bilimkurgu unsurlarıyla süper kahraman taşlamasını bir arada yürütmek niyetinde olan *Süper Selami*'nin kahramanı (Aydemir Akbaş) dürüst bir bakkal çırağıdır. Patronu Celal (Arap Celal) karaborsacılarla işbirliği yapmakta, onların emirlerine göre mal satmaktadır. Bunu fark eden Selami patronunun deposuna girer ve stoklanmış malları görünce şaşırır. Tam o sırada karaborsacı haydutlar da gelir. Reisleri, Selami'nin benzeridir ve son derece gaddardır, eksik hesap veren adamlarından birini anında vurur. Heyecanlanan Selami gürültü çıkarınca haydutlar onu aramaya koyulurlar.

Kaçan Selami bir mağaraya sığınır, orada bir Hint fakiriyle karşılaşır. Fakir birden "Şazem" diye bağırır ve yüzünde Kızıl Maske'nin maskesi, göğsünde Süperman'in logosu, sırtında kırmızı bir pelerin ve yeşil bir giysiyle bir Süper Adama dönüşür. Fakir / Süper

Adam haydutlara saldırır, haydutlar kaçar. (Sihirli sözcük "Şazem / Shazam" eski dizi film kahramanlarından Captain Marvel'in (Kaptan Marvel) kullandığı sözcüktü.)

Eski haline dönen Hint fakiri üstün güçlerini Selami'ye verir. Artık "Şazem" der demez Selami de yenilmez, kurşun işlemez bir süper kahramana dönüşebilecektir. Ancak bu gücünü sadece kötülere karşı kullanması gerekmektedir.

Bu sırada bir bilim adamı (Muharrem Gürses) arabalarda benzin yerine kullanılabilecek maddeyi keşfeder. Yardımcısı –ki aslında karaborsacı haydutların casusudur– maddenin formülünü çalmak için planlar yapmakta, bilim adamının kızı Ayşe'yi (Dilber Ay) kaçırıp formüle karşı takas etmeyi düşünmektedir.

Ayşe kaçırılırken Süper Selami yetişir; kızı kurtarıp babasına teslim eder ve bilim adamının evinde konuk olmayı kabul eder. Etmemesine de imkân yoktur, çünkü ateşli Ayşe ona göz koymuştur.

Bilim adamının kızını kaçıramayan haydutlar bu kez bir konferans verecek olan profesörü kaçırmayı planlarlar, ama yanlışlıkla onun yerini alan Selami'yi kaçırırlar.

Bir noktadan sonra *Süper Selami* erotik güldürüye sığınıp bununla yetinir: Selami'yi konuşturmak isteyen haydutlar onu tahrik etmek için dansözlere ve striptizcilere başvururlar, ama sonuç alamazlar. Çete reisinin sevgilisi (Müge Güler) bile yeterli olamaz.

Sonuçta Selami "Şazem" deyip tekrar değişime uğrar, haydutları dağıtır, bilim adamını ve Ayşe'yi bir kez daha kurtarır, kötü adamları son anda yetişen polislere teslim eder.

Yeşilçam'ın ürettiği hafiften ya da derinlemesine bilimkurgu denemeleri, elbette ki bu türün dünyadaki klasiklerini de unutmamıştır. Nejat Saydam, Mel

Brooks'un *Young Frankenstein* (*Genç Frankenştayn*, 1974) filmini *Sevimli Frankenştayn* (1975) olarak uyarlayarak çılgın bir doktoru (Bülent Kayabaş) ve yaratığını (Savaş Başar) turistik bir kasabaya yerleştirirken 'sevimli' canavar da güzel kızların gözbebeği olur. Frankenstein'ın canavarı *Kilink Frankenştayn'a Karşı* (1967) filminde de kullanılmıştı.

Doğrudan ya da dolaylı örnekleriyle bilimkurguya soyunan Yeşilçam sineması, bilimkurgu türünü de kendi tarzında, kendi imkânları ölçüsünde değerlendirerek ve kimi zaman da güldürüyü yeğleyerek üretilen uyarlamalara göz kırpmıştır.

Nejat Saydam'ın Mel Brooks'tan yola çıkmasına karşılık *Badi*'nin (1983) yönetmeni Zafer Par kendine örnek olarak büyük bir cesaretle Steven Spielberg'in *E.T.* (*E.T. - The Extra Terrestrial*, 1982) filmini seçecektir .

Badi'nin ilginç bir teknik kadrosu vardır: Senaryosu Veysel Candan takma adıyla Barış Pirhasan'a ait olan filmin görüntü yönetmeni Orhan Oğuz, yapımcısı Şerif Gören ve yönetmen yardımcısı da Seçkin Yaşar'dır, özgün müziğiyse Yeni Türkü'ye aittir.

Peki, ama bize uyarlandığında *E.T.* nasıl bir şey olmuştu?

Bülent (Cengiz Sayhan) aklını uzaya ve uzaylılara takmış afacan bir çocuktur. Oynadığı tüm oyunlar hep uzayla ilgilidir. Arkadaşlarıyla yaptığı roket denemeleri mahallenin sakinlerini çileden çıkarmakta, ailesini tedirgin etmekte ve bu nedenle de babası tarafından sık sık cezalandırılmaktadır. Yine de patlayıcı maddelerle oynayarak tavanarasında kurduğu laboratuvarında roket yakıtı araştırmakta olan Bülent sık sık arkadaşlarını etrafına toplayıp onlara Erich Von Daniken gibi yazarların kitaplarından bölümler okumakta ve onlara 'bilimsel' nutuklar çekmektedir.

Öykünün geçtiği kenar mahallenin bir başka çocuğuysa küçük Ali'dir (Tolga Sönmez). Anasız babasız olduğu için teyzesinin yanında yaşamaktadır. Hayatta en sevdiği varlık mahallenin köpeğidir ve bir gün köpek Belediye ekipleri tarafından götürülünce Ali tümden yalnız kalır.

Öykünün üçüncü kişisiyse Nurten'dir (Pembe Mutlu). Üniversite öğrencisi olan Nurten, uzay araştırmalarında hocasına yardımcı olmakta ve bu tür konularla yakından ilgilenmektedir.

Bir gece vakti mahalle sakinleri garip ışıklar saçan bir gök cisminin yere indiğini görür. Garip nesne mahallenin yakınındaki koruluğa bir uçan daire inmiştir ve içinden de çocuk boyunda bir yaratık çıkar.

İnsanlardan saklanmaya çalışan yaratık Ali'yle karşılaşır ve Ali onu evine alır. Bu arada Nurten ve hocası uzaylıların kesin olarak İstanbul'a indiklerini saptayıp bölgede araştırmalara başlarlar.

Yalnızlığını uzay yaratığı Badi ile paylaşan Ali durumdan okul arkadaşı olan Bülent'i haberdar eder ve o da Badi'yi tavanarasındaki laboratuvarına yerleştirir.

Badi yeni arkadaşlarıyla uyum sağlamış gibi görünse de kendi gezegeninin özlemini çekmektedir. Bir gece mahallenin bütün çocukları lunaparkta buluşurlar ve Badi'nin yardımıyla Bülent'in gerçekleştirdiği

ÇOCUK YILDIZLAR

TOLGA SÖNMEZ SERDAR SAYHAN
CENGİZ SAYHAN NESLİHAN KURU
GÜLBİN YENERTÜRK

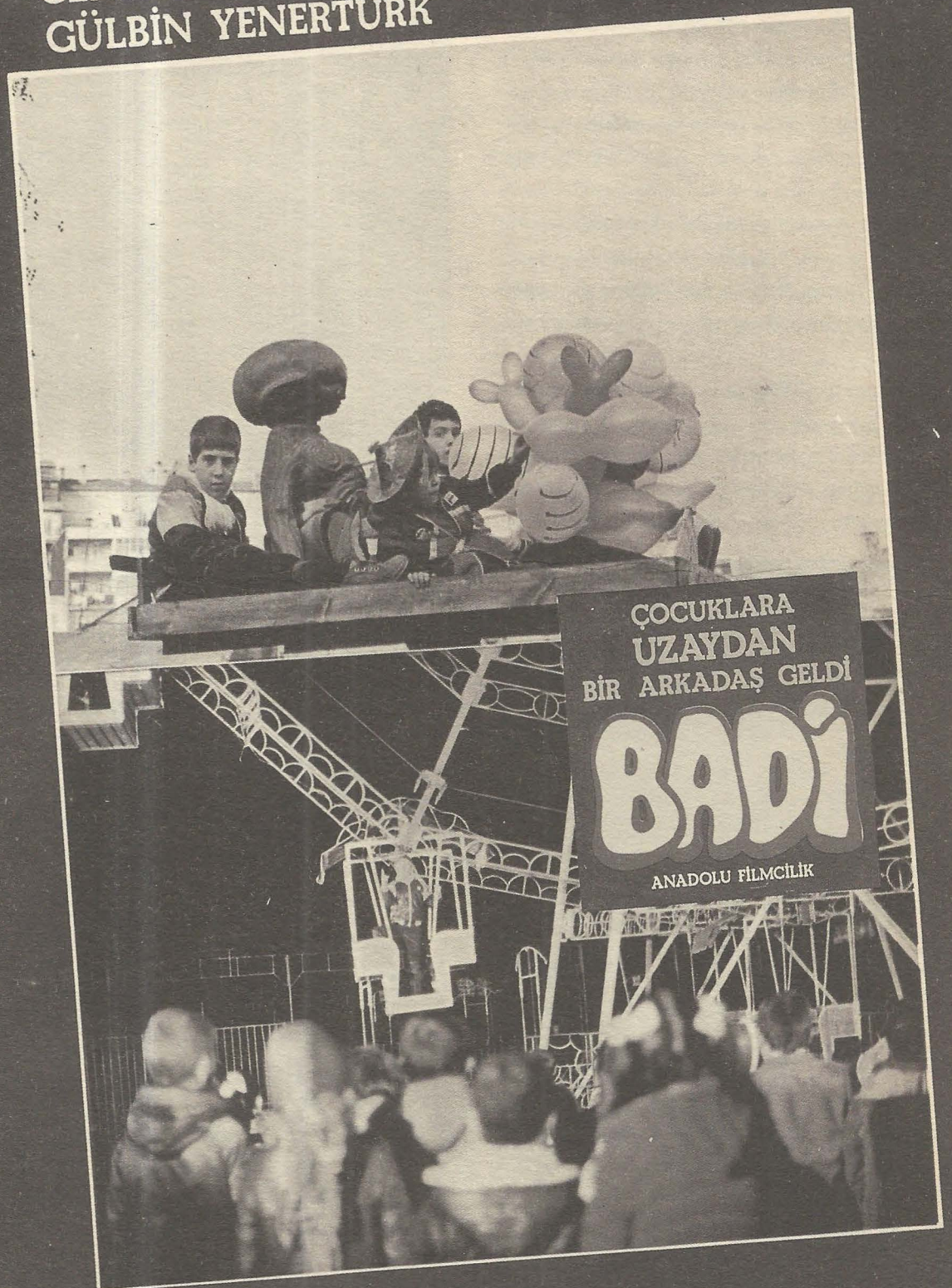

YÖNETMEN ZAFER PAR

KAMERA ORHAN OĞUZ

MÜZİK YENİ TÜRKÜ GURUBU

bir cihaz sayesinde uzaylılarla temas kurulur. Çocuklar cihazı ve Badi'yi lunaparkta bırakarak ayrılırlar.

Ertesi gün Ali rahatsızlanır, mahallenin elektronikçisi Metin ile Nurten pek de iyi durumda görünmeyen Badi'yi bulup Ali'nin yanına getirirler. Ali ve Badi birbirlerini görünce iyileşirler.

Mahallenin çocukları Badi'yi koruyadursun, uzaydan gelen yaratıktan endişe duymakta olan yetişkinler onu polise teslim etmeye kalkacak ve çocuklar da üç tekerlekli bir el arabasına bindirdikleri Badi'yi kaçırıp lunaparkın yolunu tutacaktır. Beklenen olay lunaparkta gerçekleşir: Badi'nin beklediği uzay gemisi iner, Badi'yi alır ve herkesin gözyaşları arasında uzaklaşır.

Görüldüğü gibi *Badi*'nin anlattıkları, en azından genel (ve bazen de özel) bir çizginin, bir gelişimin içinde Spielberg'in filminden pek farklı değildir. Senaryo orjinaline bazı farklılıklar getirmiştir: özgün filmde olayların cereyan ettiği mekânları değiştiriyor,

ek kişiler katıyor (Bülent, Nurten, Metin gibi), olayı bir mahalleye taşıyor ve bir lunaparka uzanıyor. Spielberg'in kahramanlarında daha çok televizyondan, sinemadan ve çizgi romanlardan kaynaklanan bir 'uzay bilgisi' var; *Badi*'deyse uzayla 'bilimsel' olarak uğraşan bir Nurten ve bir Von Daniken okuru olan hocası Bülent çıkıyor karşımıza. Denilebilir ki, *Badi*'de 'uzaysal entegrasyon' ya da 'uzay bilinci' bazı çocuk ve yetişkinlerde varoluyordu, ama bu, Spielberg'te olduğu gibi iki kutuplu bir çatışmaya (Siyahlı Adamlar'a karşı çocuklar) ulaşamaz. Mahalle sakinlerinin tepkisi bilinmez olana, rahatsız edene, 'bizden olmayana' karşı duyulan tedirginlik ve korkudan kaynaklanmaktadır.

Var olan yapım ve teknik olanakların dahilinde Zafer Par'ın filmi Spielberg'i tekrarlamaktan öteye gidememişti. Ortaya çıkan sonuca bakıldığındaysa (siyah bir fon önünde siyah eldivenli bir elin hareket ettirdiği uzay aracı maketi, kafasının ağırlığı yüzünden çoğu kez iki büklüm duran Badi'nin neredeyse itici

iğretiliği) bu denli deneyimli sinema adamlarının bir tür sonu olmayan bu maceraya neden giriştikleri ve bundan ne umdukları pek anlaşılmıyor, filmden geriye kala kala çocuk oyuncularının sevimliliği ve doğallığı kalıyordu.

Daha önce belirttiğimiz gibi Yeşilçam sineması zaman zaman robotlara da yer vermişti. Yıllar geçip de robotlar hantallaşınca sıra insan benzeri yapay yaratıklara, android'lere gelir ve onlar da güldürünün çizgisinde değerlendirilirler.

Fatma Girik ve Kemal Sunal ikilisini bir araya getiren *Japon İşi* (Kartal Tibet, 1987) adlı filmde bir gazinoda çalışan komi Veysel (Kemal Sunal) gazinonun assolisti Başak'a (Fatma Girik) gönlünü kaptırmıştır. Veysel'in bir Japon arkadaşı (Mitsiu Hamaya) onu teselli etmek için Başak'a benzeyen bir 'android' hediye ettiğindeyse gerek gazinoda gerekse Veysel'in hayatında işler iyice karışır.

Açıklamaya çalıştığımız gibi bilimkurgu unsurları Yeşilçam'ın 'B' türü yapımlarında kullanılmasına kullanılıyor, ama bir türlü başarılı olamıyor veya olmaya pek niyetli görünmüyordu. Bilimkurgu unsurlarının filmlere tuhaf bir şekilde eklenmesi durumu, Türk sinemasında 'kült' film ilan edilen *Dünyayı Kurtaran Adam* (Çetin İnanç, 1982) ile marjinalliğini zirvesine çıkarıyordu.

Her ülke sinemasında ve her film endüstrisinde dönem dönem "garip", "kötü", "değişik" ya da "ilkel" diye nitelenen ve ciddi eleştirmenlerin dudak büktüğü filmler üretilmiştir. Bunların bir bölümü tüm olumsuzluklarına ve yetersizliklerine rağmen zaman içinde (bazen de hemen) bazen sınırlı, bazen de geniş bir izleyici kitlesini toplamayı başarıp etraflarında bir 'kült,' bir 'tapınma' olayı yaratırlar.

Bir 'kült' film olabilmek için 'dünyanın en kötü yönetmeni' Ed Wood'un (Edward D. Wood Jr.) imza-

sını taşımak veya yenilikçi ya da yaratıcı olmak gerekli değildir. Gerekli olan şey kuralları hiçe sayıp biçimi biçimsizleştirmek ve sadece son derece dar olanaklarla çalışmak; giderek sinemayı ilk basitliği ve çarpıcılığıyla yeniden yaratmak, çalışma koşullarına ve teknik olanaklara kendine özgü bir 'mantık' getirmek, belki de her şeyden önce şu ya da bu şekilde bir 'gösteri' yapmaktır.

Yapımcı Mehmet Karahafız ile yönetmen/yapımcı Çetin İnanç'ın Anıt Ticaret yapım şirketinin 1982-1983 mevsimi için ilan ettiği filmler listesinde *Dünyayı Kurtaran Adam* 'kostümlü' film olarak tanıtılıyor ve olay da buradan başlıyordu.

Tür olarak bilimkurgu filmi, hatta 'uzay operası' olan *Dünyayı Kurtaran Adam*, Türk sinemasının az sayıdaki bilimkurgu çalışmalarından biridir, ama gerek *biçimi* gerekse *içeriğiyle* aynı türdeki diğer örneklerden ayrılmaktadır.

Öykünün kahramanları olan iki Türk 'astronot' *Yıldız Savaşları* (*Star Wars*, 1977) filminden ödünç alınan görüntüler eşliğinde uzayın derinliklerinde dolaşırken bilinmeyen bir gezegenden gelen bir güç araçlarını düşürür. Düştükleri yerse peri bacaları ve mağara evleriyle donatılmış, korkunç –belki de manyetik– fırtınaların estiği bir gezegendir. Dünyadaki gelmiş geçmiş tüm uygarlıkların bir araya getirildiği (piramitler, Sfenks, hiyeroglifler, haçlar) bu gezegende iki uzay adamı arasında şöyle ilginç konuşmalar geçer:

"Neredeyiz biz?"

"Bilmiyorum."

"Kork ama belli etme."

"Hiçbir kadının dayanamadığı meşhur ıslığını çal."

Aytekin Akkaya 'meşhur' ıslığını çalıyor çalmasına, ama gelenler kadın değil miğferli, kızıl pelerinli, iskelet maskeli atlılardır. Her ne hikmetse bu garip gezegende kadınların sayısı çok azdır. Sarı saçlı bir masum kız vardır (Füsun Uçar) ve de 'seksi' bir Kra-

liçe (Necla Fide). Anlaşılan Göreme / Ürgüp taraflarında pek kadın figüran bulunamamıştır.

İskelet atlılardan sonra canavarlar defilesi başlar: Bunlar mukavva ve plastik maskeli canavarlardır, kameraya doğru eğilir ve durmadan hırlarlar. Peşlerinden de robot savaşçılar gelir ve onları antik Roma'nın arenalarından fırlamış iri yarı, karateci gladyatörler izler.

Film ilerledikçe kâh maskeli kâh maskesiz bir halde sarı dumanlar arasından çıkan Sihirbaz (Hikmet Taşdemir) sayesinde gezegenin gizlerini öğreniriz. Özetlersek: Galaksi çağı ölümsüzlük çağıdır; zulme, zorbalığa, haksızlığa karşı savaş (bunu kötü Sihirbaz değil kurtarıcı Cüneyt Arkın söylüyor); sonsuzluk ülkesi, 13. kabile, ilk atom savaşıyla parçalanan ve bir parçası uzaya savrulan dünyamız.

Bin uzay yılı beklemiş olan Sihirbaz artık dünyayı ele geçirmeye hazırlanıyordu, ancak insan beynindeki güce muhtaçtı (büyük olasılıkla bu Sihirbaz beyinsizdir!).

Bu kadar uzaysal felsefenin ardından sıra eyleme geçmeye gelecektir: Kahramanlarımızın, sarışın dilberin, onun yanındaki çocuk ve Yaşlı Bilge'nin (Hüseyin Peyda) sığındıkları mağaraları canavarlar basar, mağaraların duvarlarında kocaman ayakların gölgeleri belirir, kara tırnaklı mumyalar diriliyor, kırmızı pelüş kürklü ve kara kulaklı yaratıklar iki uzay adamımızın tüm kurnazca oyunlarına rağmen katliama girişirler.

Dünyayı Kurtaran Adam'da alıntılar, göndermeler ve esintiler hiç eksik olmaz: *Yıldız Savaşları*'ndan Yaratıklar Meyhanesi; Baytekin'in (Flash Gordon'un) ezeli düşmanı İmparator Ming'in başka bir versiyonu olan (ve *Vampirella* çizgi romanındaki kötü karakter Kaos'u andıran) Sihirbaz (kırmızı filtreli çekimlerle); Hong Kong yapımı *Inframan* (Hua-Shan, 1976) filminin yaratıkları; kan nakliyle mumyalaşmalar ve bir 'hazırlık dönemi': Cüneyt Arkın ile Aytekin Akkaya sille tokat kayaları döver, yumruklar ve parçalarlar.

Sonra sarışın kız gelip ellerine salata yapraklarıyla (değilse şifalı bitkilerle) pansuman yapar.

Çetin İnanç'ın yönetimindeki film kendine özgü bir kurgu anlayışıyla bir saniye bile durmak bilmiyordu. Yine de o 'absürd' tempoda hazırol durumundaki figüranlar, gelecek darbeyi bekleyen dövüşçüler, yana kayan maskeler dikkati çekmektedir, ama aslında bunların hiçbirinin önemi yoktur, çünkü insanın irade gücünün nereden geldiği sorusuna yanıtlar aranmaktadır; Sihirbaz elindeki tahta kutuda bir beyin taşır; Yaşlı Bilge, Cüneyt Arkın'ı Hacı Bektaş Veli'nin türbesine götürür; spiker İslam dinini ve Kuran-ı Kerim'in önemini anlatır, kaya kiliselerdeki duvar resimleriyle İsa'dan ve yeraltı kentlerine sığınan Hıristiyanlardan söz edilir. Böylece *Dünyayı Kurtaran Adam* karate eşliğinde metafiziğe dalmaktadır.

Barış, sevgi, hoşgörü, hak, hukuk, adalet derken bir beyin makinesine (iki ampul ve bir kablo) bağlı Aytekin Akkaya bir ara kurtulup Cüneyt Arkın'a saldırır. Sonunda ölecektir Akkaya ve iki kahraman arkadaş gözyaşı dökerler, çünkü "*Gözyaşı ölümlü insanın tek mutluluk kaynağıdır*" ve "*Kötüler gözyaşı bilmezler.*"

Dünyaya saldıran Sihirbazın sonu yaklaşmaktadır. Arkın destansal kılıcı (testere balığı burnuna benzer bir tahta kılıç) bir kazanda eriterek ellerini bu eriyiğin içine sokar ve geri çektiğinde ellerinde 'ölüm eldivenleri' belirir, ki bu eldivenlerle istediği her şeyi paramparça etme gücüne kavuşur.

Sihirbaz şimşekler yağdırır, canavarlar halka saldırır, genç kız ve çocuk tutsak düşerken rengârenk dumanların arasında Cüneyt Arkın atlayıp zıplıyor, kafalar kopanıyor, bir vuruşta yaratıkları ikiye ayırıyor, tek bir damla kan bile fışkırmıyor, kafalarla top oynuyor, karate darbeleriyle Sihirbazı yok ediyor ve yer sarsılıyordu.

Şimdi Cüneyt Arkın filmin başında yok olan uzay aracındadır (*Yıldız Savaşları*'ndaki Han Solo'nun gemisi) ve 'kötülüğün olmadığı dünya'ya, kurtardığı dünyaya dönüyor, arkasında özgür bir gezegen ve altın saçlı bir dilber bırakarak.

> *"Dünyayı kurtardık fakat patronu batırdık,"* diye itiraf edecektir Cüneyt Arkın. *"Şimdi aslında o bir dalga geçmeydi. O zaman uzay filmleri başlamıştı. Biz o zaman bu işle dalga geçelim dedik. Fakat efekt olayımız, teknik olayımız yoktu. Oradaki bütün kostümleri Çetin (İnanç) ile ben yaptık. Hazırlıksız girmemiz nedeniyle biraz da prodüksiyonu çok yaydık, toparlayamadık ve efekt olayımızın olmaması nedeniyle istediğimiz gibi dalgamızı geçemedik."*[1]

1 Mesut Kara, *Yeşilçam'da Unutulmayan Yüzler*, Parantez Yayınları, İstanbul 1999.

KORKUNUN ESİNTİLERİ

ÇIĞLIK
BÜYÜK
TÜRK
Filmi
T.S.
Reji ve Senaryo:
AYDIN ARAKON
ATLAS-FİLM
EMİNE ENGİN ★ MUZAFFER TEMA
ABBAS TEMİZER · HAKKI NECİP · NACİYE ÇOKDUYAR

Fantastik Türk sinemasının geneline bakıldığında ister doğaüstü ister ruhbilimsel olsun korku motiflerinin hiçbir zaman eksik olmadığı görülür. Bununla birlikte korku türüne tümüyle dahil edilecek ya da edilebilecek örnekler azlıklarıyla dikkati çekerken defalarca sorulan bir soruyu da yeniden gündeme getirirler: Her türe el atan Yeşilçam korku filmlerinden neden uzak kalmış ya da uzak kalmayı uygun görmüştür?

Apaçık görünen bu ilgisizliğin kaynaklandığı nokta neresidir: Korkudan uzak duran Türk izleyicisi midir? Yoksa alışılmış türlerin ve o türe ait şablonların dışına çıkmaktan pek hoşlanmayan, değişikliği ve denemeleri her zaman sakıncalı bulan Yeşilçam'ın bizzat kendisi midir?

Dünyanın her yerinde olduğu gibi Türkiye'de de 1930'lu ve 40'lı yıllarda gösterime giren Amerikan şirketi Universal'ın Dracula, Frankenstein, Kurt Adam, Mumya gibi korku klasiklerinden bugüne kadar korku sineması ülkenin her yerinde izleyicisini her zaman bulmuştur.

Hazır böyle bir izleyici ve meraklı kitlesi varken ve Yeşilçam, ürettiği 'B' filmlerinde gördüğümüz ve göreceğimiz gibi her türü denerken neden korkudan uzak kalmayı yeğlemiştir?

Nedenler değişiktir. Bir kısmı o dönemlerdeki teknik altyapının (özel efekt, ışıklandırma, makyaj, çevre düzenlenmesi, türde deneyimli ya da yatkın senaryo yazarları, yönetmenler) yetersizliğine bağlıyken bir kısmı da özellikle büyük yapım şirketlerinin korkuya gösterdikleri ilgisizlik ve bu ilgisizliğin temelinde yatan ticari kuşkulardan kaynaklanmaktadır.

Tarzan İstanbul'da (1952), *Şarlo İstanbul'da* (1954), *Görünmeyen Adam İstanbul'da* (1955), *Uçan Daireler İstanbul'da* (1955) gibi filmlerle birçok türün ve Batı'dan gelen kahramanların coşkuyla denendiği 1950'li yıllarda sıra elbette ki korkuya da gelmiştir. Seçilen örnek edebiyatın, önceki yüzyıl edebiyatının, hatta operanın ve 1930'lu 40'lı yılların Hollywood sinemasının popüler hale getirdiği vampir Kont Drakula'dır: *Drakula İstanbul'da* (Mehmet Muhtar, 1953)

Aslında birkaç yıl öncesine baktığımızda esrarengiz ve loş bir konakta geçen, ama daha çok atmosfere dayalı ve korku unsurlarını içeren bir filme rastlamaktayız: Genç bir yönetmen olan Aydın Arakon'un yönettiği *Çığlık*.

Sinema kariyerine senaryo yazarı olarak başlayan Aydın Arakon, 1949 yılına gelindiğinde hem senarist hem de yönetmen olarak yeni bir türü, korku ya da gerilim sinemasını deneyerek ilk filmini çekiyordu: *Çığlık*.

Çığlık, fırtınalı bir gecede sığındığı köşkte, miras meselesi yüzünden dayısı tarafından delirtilen genç bir kızla tanışan bir doktorun öyküsünü anlatır. Esrarengiz, karanlık ve delirmiş kızın dehşet verici çığlıklarıyla çınlayan köşkte doktor öldürülmek istenecek, ama yerine genç kız kurban gidecektir. Tek bir mekânda geçen, gerilim havasını veremeyen, ne korku ne de heyecan yaratamadan biten film, başarısız bir ilk çalışmadır.

Drakula İstanbul'da filminin yapımcısı Turgut Demirağ 2 Eylül 1979 tarihinde yapmış olduğumuz bir söyleşide yapımın oluşumunu şu şekilde anlatmıştı:

"1946'dan beri yetmişten fazla film çevirdim. Bunların konularının değişik türlerde olmalarına bilhassa ehemmiyet vermişimdir. Onun için melodram, dram, komedi, müzikal, tarihi, dini, masal, öğretici, canlı resim ve korku olmak üzere her türde film çevirdim.

... Bela Lugosi ve Boris Karlof bütün dünyayı etkiledikleri gibi az da olsa beni de etkilemiş olabilirler. Ama tutku halinde değil.

Amerikan sinemasının içinde üniversite tahsilimi yaptım ve Paramount stüdyosunda dört yıl çalıştığıma göre herhalde Sovyet sinemasının etkisi altında olamam.

Benim çevirdiğim filmler zamanın Türk filmi bütçelerine göre daima yüzde otuz ya da yüzde elli daha pahalı olurdu. Drakula İstanbul'da *o güne göre pahalı bir filmdi. Hemen bütün iç sahneler platoda çekildi* (Demirağ'ın o yıllarda sahibi olduğu Nişantaşı, Kodaman Caddesi'ndeki And Film platosunda). *Hatta birkaç dış sahne de –Drakula'nın şatosunun duvarlarına tırmanması gibi– yine platoda çekildi.*

O zaman Bela Lugosi'nin oynadığı Dracula filmini görmemiştim. Son zamanlarda Amerika'da televizyonda gördüm.

Çekim 7 hafta sürdü ve o zamana kadar yerli filmcilikte pek kullanılmamış başarılı deneyler yaptık. Bütün ekip film boyunca heyecanlı ve çok arzuluydu.

Dracula rolü için Atıf Kaptan'ı özellikle seçtim, çünkü yüz hatları, gözleri, bakışları, fiziği ve oyun kabiliyeti bu role en uygunuydu.

Türkiye için bir yenilik olan Drakula İstanbul'da *zamanına göre büyük iş yaptı, ancak yurtdışında gösterilmedi. Korku türünde başka bir filmi şimdilik çekmeyi düşünmüyorum."*

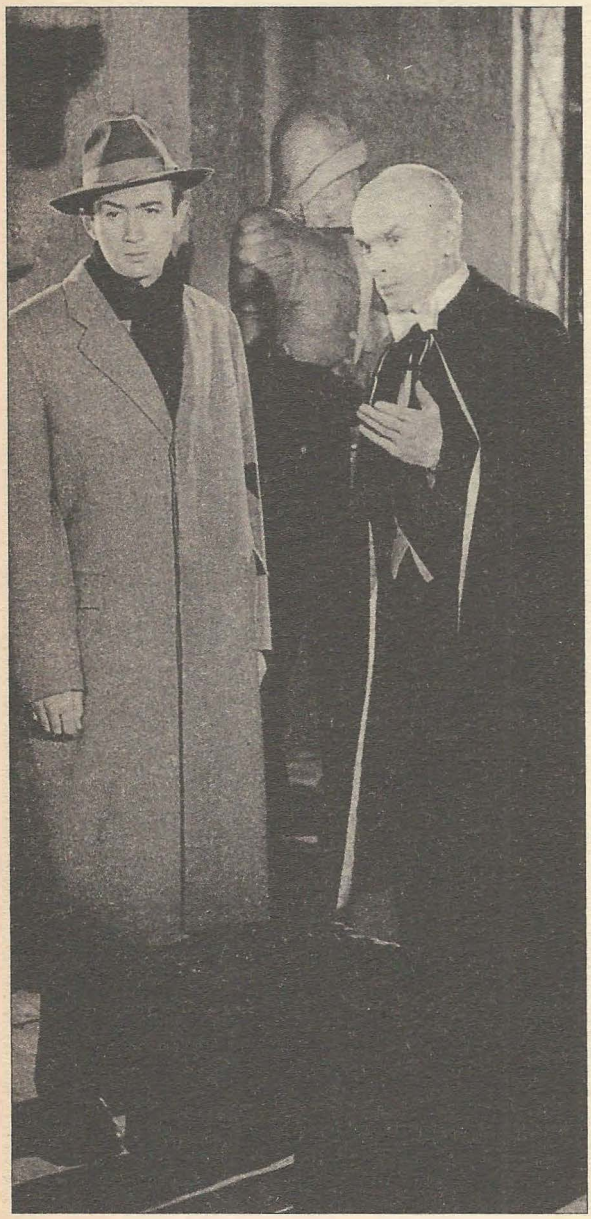

Kont Drakula bavullarıyla birlikte gelen konuğunu karşılıyor ... *Drakula İstanbul'da* (Mehmet Muhtar, 1953)

Turgut Demirağ'ın açıkladığı gibi *Drakula İstanbul'da* bir deney olarak kalmışsa da aslında dönemi için çok ilginç ve beklenilmeyen türden bir 'ilk' çalışma olmuştu.

Drakula İstanbul'da filminin senaryosunu gazeteci / yazar Ümit Deniz yazmıştır; kullandığı kaynaksa Ali Rıza Seyfi'nin Bram Stoker'dan kısaltarak uyarladığı *Kazıklı Voyvoda* (daha sonraki baskısında *Drakula İstanbul'da*) romanıdır. Bram Stoker'ın kahramanlarını ve mekânlarını Türkçeleştiren Seyfi, Stoker'ın ima etmekle yetindiği (Francis Ford Coppola'nınsa yalnızca vurguladığı) Kont Drakula ile Kazıklı Voyvoda Vlad Dracul arasındaki bağlantıyı kesin olarak kurmuştu.

Ümit Deniz ise bu çalışmasıyla Film Dostları Derneği'nin En Başarılı Senaryo ödülünü kazanır.

Filmin yapımcılığını üstlenen And Film, dağıttığı basın bülteninde *Drakula İstanbul'da*'nın konusunu şu şekilde özetlemişti:

> *"İstanbul'lu bir Türk genci olan Azmi, Karpatların eteğindeki Kont Drakula'nın şatosuna sekreterlik vazifesiyle gider. Şato'nun ve Kont'un bu civarda iyi bir şöhreti yoktur. Meşhur 'Kazıklı Voyvoda'nın torunlarından olan* (olduğunu söyleyen) *Drakula Kontundan herkes korkmaktadır. Onun kan emen bir Vampir olduğundan bahsedilmektedir. Para biriktirip nişanlısı ile yuva kurmak için buraya çalışmaya gelmiş olan Azmi önceleri hiçbir şey fark etmez. Fakat aradan zaman geçtikçe şüpheleri artmaya başlar. Kont'un yemek yediğini hiç görmemiştir. Drakula Azmi'de bulunan Kuran'dan ve sarmısak çiceğinden çok korkmaktadır. Nihayet şüpheleri iyice artan genç adam bir gün şatoda kendisine men olunan* (yasaklanan) *odalara girer ve orada Kont ile üç genç kızın ölü olarak yattıklarını görür. Esasen o zamana kadar Kont da daima hava kararduktan sonra ortaya çıkmaktadır. Nihayet bir gece Azmi uykusunda bazı sesler duyar, kalkıp pencereden bakınca ölü olarak gördüğü üç kızın şato duvarlarında kertenkeleler gibi dolaştığını görür ve bayginlik geçirir, bu arada da vampirler onun kanını emmeye başlarlar.*
>
> *Bu duruma son vermek için bin güçlükle şatodan kaçıp memleketine dönen genç adam* (Azmi) *burada durumu yakınlarına ve nişanlısına anla-*

İstanbul'u beyazperdede yıllarca tanımlayan geleneksel görüntülerden biri ... saray dekorunda dans eden birbirinden güzel göbek dansçıları ... *Drakula İstanbul'da* (Mehmet Muhtar, 1953)

tır. Bu sırada Kont Drakula da kızları ile birlikte sandıkların içinde İstanbul'a gelmiş ve bir mahzene yerleşmiştir. Azmi ve nişanlısının peşlerini bırakmayan Kont ile kızları nihayet Azmi'nin nişanlısının da kanını emmeye başlarlar. Kıza nişanlısı ve yakınları kan vermek suretiyle ancak onun hayatta kalmasını temin ederler.

Bu arada Vampirler konusunda büyük bilgisi olan bir doktor hadiseyi öğrenip Azmi'lere gelir ve Drakula ile mücadeleye başlar. Odalara sarmısak çiçekleri asmak suretiyle Drakula'yı uzaklaştırmaya çalışır. Fakat bu arada Azmi'nin nişanlısı da vampir olmuş ve geceleri kan emmeye başlamıştır. Binbir güçlükten sonra ihtiyar doktor nihayet Drakula'nın izini sürmeye muvaffak olur ve bir gece onların kaldığı mahzene giderek bütün vampirleri tahta kazıklarla toprağa çakar ve bu da kan emen hortlak Drakula'nın ve diğer vampirlerin sonu olur ..."

İleride filmi incelediğimizde bu basın özetinin gerek son senaryoda gerekse çekimde değiştirildiğini göreceğiz, ama bu haliyle bile en azından bazı gerçekleştirilmeyen niyetleri açıklamak açısından, bir belge olarak ilginçliğini korumaktadır.

And Film adlı yapım şirketinin bir ürünü olarak *Drakula İstanbul'da* pahalı bir bütçeyle çekilmiş ve başta Atıf Kaptan olmak üzere Bülent Oran, Annie Ball, Ayfer Feray, Cahit Irgat ve Kemal Emin Bara gibi oyuncuları bir araya getirmiştir. Yönetmeni Mehmet Muhtar, görüntü yönetmeni ve kurgucusu Özen Sermet, sanat yönetmeniyse Sohban Koloğlu'dur.

1979 yılında Turgut Demirağ'dan sonra görüştüğümüz Sohban Koloğlu filmin çekimi ve özel efektleriyle ilgili olarak bize aşağıdakileri anlatmıştı:

"Her şeyden önce şu noktayı belirtmem gerekiyor: filmin dekorlarını yapmadan önce herhangi bir Drakula filmini seyretmemiştim. Filmin yönetmeni Mehmet Muhtar da öyle. O zamanlar filmlerin çoğu platoda çekilirdi, bizim Drakula İstanbul'da *için de böyle oldu. Dekorda hem şatonun dahililerini ve mezarlığı hem de Annie Ball'un temsil verdiği tiyatroyu inşa ettik. Tek bir istisna oldu: kadın kahramanımızın* (Annie Ball) *yatak odası, o da teknik nedenlerden dolayı, örneğin Drakula'nın yarasa şekliyle pencereden odaya girmesi gibi. Bu yüzden bu sahneler yapımcının* (Turgut Demirağ) *köşkünde çekildi.*

Dış sahneler İstanbul'un değişik yerlerinde çekildi. Azmi'nin Drakula'nın şatosuna gelişiniyse bir ormanda çektik. Şato'nun geneli için bir maket hazırladık, bu tarz mekânlar Türkiye'de bulunmadığı için.

Özel efektlere gelince: yarasalar ve zırhlarla bir hayli uğraştım ve Drakula'nın pencereden gece çıkışını hazırladım. Genelde tüm efektler, en basitleri bile sorun yarattılar. Örneğin mezarlık sahnesi için sise ihtiyacımız vardı. Gerekli teknik malzemeden yoksun olduğumuzdan ışığa karşı çekilen bir duman tabakasını kullandık. Bu duman tabakasını nasıl mı gerçekleştirdik? Çok kolay bir şekilde: ekipteki 30-40 kişi, her birinin ağzında 3-4 sigara olarak yere yattılar ve sigara dumanını üfleyip püflemeye başladılar.

Zırhlar için kalın telden iskeletlerin üzerine alçı döktüm ve bronz boyayla boyattım, kalkanlar ve kılıçlar da aynı yöntemle yapıldı. Sonuç öylesine gerçekti ki bu zırhlar filmi gösteren sinemanın girişinde sergilendi.

Drakula'nın başaşağı şatonun dik duvarlarından ilerlediği sahne alttan çekimle alındı: Drakula'yı canlandıran Atıf Kaptan yerde duvarları temsil eden boyalı bir dekorun üzerinde sürünerek ilerliyordu. İtiraf etmeliyim ki şatonun maketi öylesine inandırıcı oldu ki meslekten olan birçok kişi bile bize böyle bir mekânı nerede bulduğumuzu sordular ..."

Dönemi içinde bakıldığında *Drakula İstanbul'da* büyük bir özenle çekilmiş bir yapımdır ve ilginçtir ki, kendi ifadelerine göre, bu çekimin başında olanlardan hiçbiri Hollywood'da daha önce çekilen Drakula filmlerini izlememiştir. Yine ilginçtir ki, Bram Stoker'ın bu yerli uyarlaması, dekorlarından aksesuarlarına ve

Çok başarılı bir performans gösteren Atıf Kaptan'ın canlandırdığı Kont Drakula karakteri beyazperdede ilk kez sivri dişlerini gösteriyordu, ki bu görüntü o güne dek çekilen tüm vampir filmleriyle kıyaslandığında bir 'ilk'tir ve yine ilk kez bir vampir filminde erotik sahneler sergileniyordu ..
Drakula Istanbul'da (Mehmet Muhtar, 1953)

tutarlı siyahbeyaz çekimlerinden yaratabildiği genel gotik atmosferine kadar Universal yapımlarına oldukça yakındır. Şatonun salonunda görülen (ve Sohban Koloğlu tarafından çizilen) Drakula portresiyse filmde izlediğimiz Vampir Kont'un değil de Friedrich Wilhelm Murnau'nun *Nosferatu, eine Symphonie des Grauens* (*Nosferatu, Bir Dehşet Senfonisi*, 1922) adlı başyapıtındaki Nosferatu'nun resmidir.

O yılların basınında *Drakula İstanbul'da* iyiden iyiye eleştirilmiş; sonraki yıllardaysa Türk sinema tarihi konusunda yazılan çoğu kitap ve yazılarda iyiden iyiye unutulmuş ya da üzerinde pek durulmamıştır.

Filmin asıl ilginç tarafı şuydu ki, o tarihe kadar gerek Amerika'da gerekse Avrupa'da çevrilen vampir filmleriyle kıyaslandığında bir 'ilkler' filmi olarak kendine özgü bir yere sahipti: Drakula ilk kez bu filmde sivri dişlerini gösteriyor, Kont Drakula ile Kazıklı Voyvoda arasındaki bağlantı ilk kez açıkça vurgulanıyor ve yine ilk kez bir vampir filminde (özellikle Annie Ball'un sayesinde) erotik sahneler sergileniyordu.

Tüm bunlara ve başta Özen Sermet'in görüntüleri olmak üzere başka şeylere rağmen o yılların ünlü sinema dergisi *Yıldız*'da Sezai Solelli, "Lüks Koltuktaki Adam" imzasıyla şunları yazıyordu:

"Film, film olarak vasattır. İstenildiği gibi ne hakikaten korkunç bir film olmuş ne de gülünç ... Se-

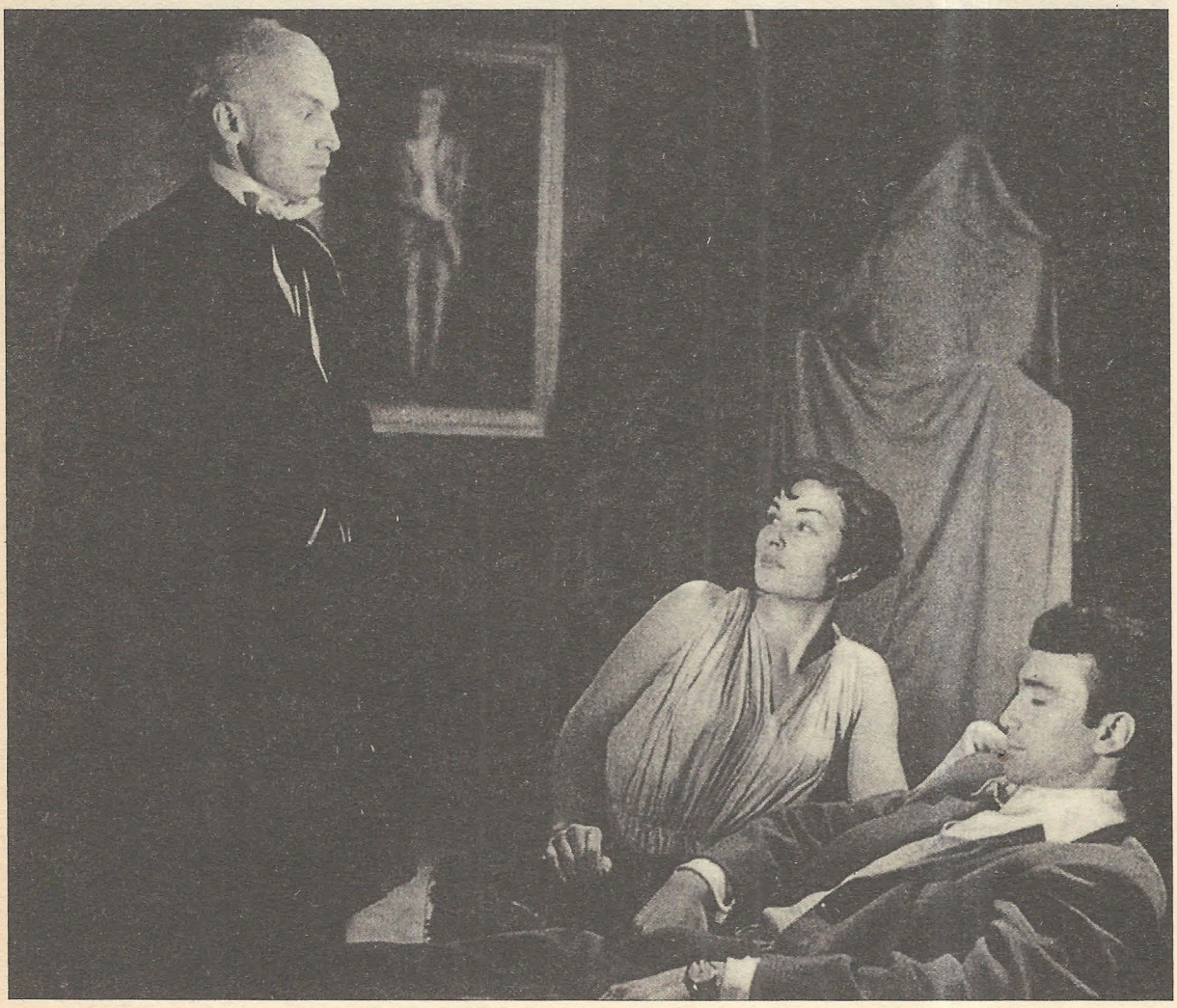

Türk sinemasında *Drakula İstanbul'da* (Mehmet Muhtar, 1953) 'korku'dan çok 'atmosfer' yaratmayı amaçlayan ve bunu Şatoda geçen bölümlerde gerçekten başaran bir ilk denemedir.

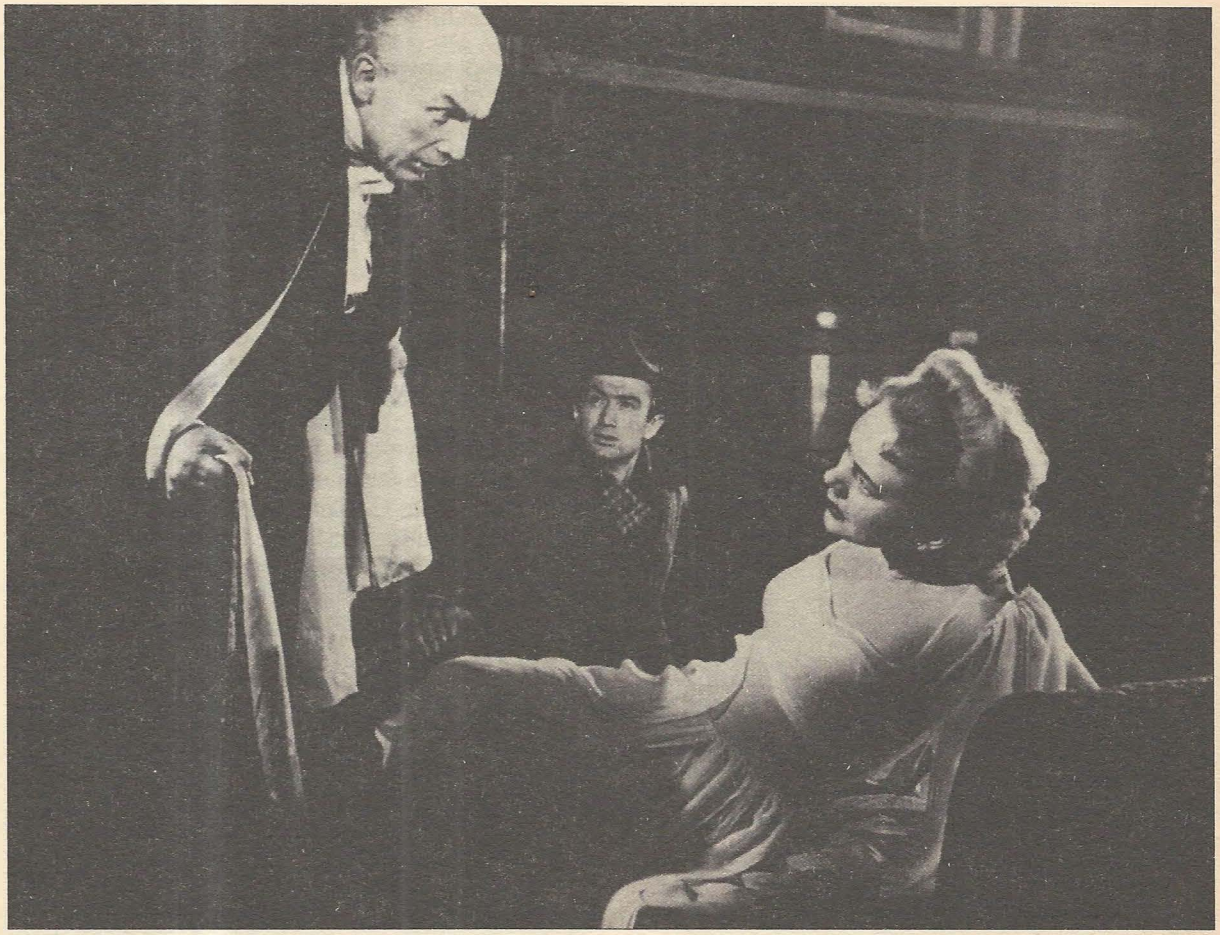

Drakula İstanbul'da (Mehmet Muhtar, 1953)

naryoda birçok hatalar vardır. Senaryonun realize edilişinde de aynı hatalar, bilhassa bir parça detay eksikliği, yani hadiselerin, vak'aların izahına yarayacak olan teferruat eksikliği var. Operatörün mü (görüntü yönetmeni) *yoksa laboratuvarın mı kabahati anlamadım, çoğu sahneler fazlaca karanlık olmuş.*

Artistlere gelince, Atıf Kaptan her zamanki gibi çok güzel. Viyanalı dansöz artist Annie Ball, İtalya'da bir filmde ufak bir rol oynamış. Bu ilk büyük filmi olmasına rağmen birçok tecrübeli kadın sanatkârlarımızdan çok daha olgun, çok daha güzel bir oyun verdi. Diğerlerine pek iş düşmedi. Onun için fazla üzerlerinde durmayacağım. Drakula *biraz daha itina ile biraz daha rahat rahat çevrilse imiş çok daha iyi olabilecekmiş."*

Eleştiriyi eleştirmek gibi olmasın, ama bundan kırkaltı yıl önce –ve o dönemin magazin eleştirisinin yaklaşımları dahilinde– üstat Solelli filmden çok şey kaçırmış görünüyor; Bülent Oran'ın canlandırdığı Azmi karakteri ve Sohban Koloğlu'nun sanat yönetmenliği gibi.

Ali Rıza Seyfi, Bram Stoker'ın *Drakula* romanını bir hayli kısaltarak uyarlamıştı. Senaryo yazarı Ümit Deniz ve filmin künyesine göre ona katılan Turgut Demirağ ise hem öyküyü güncelleştirmiş hem de gerekli gördükleri değişiklikleri (haklı ya da haksız) yapmışlardır.

Drakula İstanbul'da filmi 1938 yılında, genç Avukat Azmi'nin (Bülent Oran) trenden Bistriç kasabasına inmesi ve Bistriç Oteli'ne yerleşmesiyle Romanya'da başlıyor (ama İstanbul'a geldiğimizde yıl 1953

oluyor!). Otelde onu Kont Drakula'nın bir mektubu bekliyor; Azmi Kontu ve şatosunu sorduğundaysa otelci kadının ve diğerlerinin korku dolu tepkileri ve haç çıkartmalarıyla karşılaşıyor. Olsun, bunlar zaten batıl inançlı köylülerdir. Azmi kiraladığı bir otomobille Drakula'nın arabasının kendisini beklediği yere gelir. Arabayı Drakula (Atıf Kaptan) sürüyordur, ama genç avukat elbette ki bunun farkında değildir.

Drakula'nın şatosuna vardığında, kapıda Kont tarafından karşılanıyor, akşam yemeğini yiyor ve kulağına uzaktan uzağa kurtların sesleri geliyor. *"Gece çocukları"* diyor Drakula, *"ne güzel bir müzik dinletiyorlar."* Romanda da yer alan ve çoğu *Drakula* filminde kullanılan klasik bir cümledir bu.

Kont esrarengiz bir kişidir, gündüzleri kaybolup geceleri ortaya çıkar. Bir de kambur ve bıyıklı bir uşağı vardır. Azmi odasına çekilir, eşi Güzin'in (Annie Ball) resmine bakar, daha sonra Drakula ile yeniden görüşür. İstanbul'a yerleşecek olan Kont, İstanbul hakkında kitaplar okumakta ve Türkçesini geliştirmektedir, ama Azmi parmağını kesince damlayan kana ani bir tepki gösterir.

Şatoda gezinen Azmi gizli bir kapı keşfedip duvarda Drakula'nın portresinin bulunduğu bir odaya girer, ama portrenin oyuk gözlerinden sızan dumanlar yüzünden uyuya kalır. Sıra başka bir klasik karşılaşmaya gelmiştir. Azmi bir vampir kadınla karşılaşır ve onunla öpüşür. Kadın onu ısırmaya çalışınca imdadına Drakula yetişir.

Batıl İtikatlar adlı bir kitabı karıştıran Azmi nihayet vampir gerçeğini, Kont Drakula'nın aslında ne olduğunu ve Drakula ile Kazıklı Voyvoda arasındaki bağlantıyı keşfeder. Bir başka gizli kapıdan girerek Kont'u tabutunun içinde bulur.

Olaylar hız kazanır: bir mahzende dört tabut sıralanmıştır ve birinin kapağında "Elhaç Abdul Gani – Bakırköy – İstanbul" yazısı okunmaktadır. Azmi duvarlardan sızan dumanlar yüzünden bir kez daha uykuya dalmak üzereyken ona yardımcı olmaya çalışan kambur uşak, Kont tarafından öldürülür. Azmi bir başka sahnede okuduklarını unutarak veya önemsemeyerek Drakula'yı tabancasıyla vurmaya çalışır, ama dik duvarlardan baş aşağı inmeyi âdet edinmiş olan vampir Kont kaçar.

İstanbul'a geçiyoruz ... 1950'li yılların İstiklal Caddesi ve ışıklı bir reklam: "Güzin Ersoy – 1953, İstanbul Geceleri." Bu noktada tarihler biraz karışır gibi olur. Bir sahnede Azmi'nin eşi Güzin, Latin Amerika tarzı bir şov sergiler (eşiyse o yıllarda Jak Biçaçi'nin dansçılarıyla çalışmakta olan gencecik bir Eşref Kolçak'tan başkası değildir).

Güzin'in bir kız kardeşi vardır: Şadan (Ayfer Feray). Şadan uyurgezerdir, hastadır ve sürekli olarak halsizdir. Şadan, aslında İstanbul'a gelmiş olan Drakula'nın kurbanıdır, ona bakan doktor ve nişanlısı Turan (Cahit Irgat) ise şaşkın durumdadır.

Bir gün Azmi'den bir mektup gelir, Edirne'de bir hastanededir. Gece vakti Güzin, arabasıyla Edirne yolunu tutar. Bu arada Şadan – ki geceleri sahildeki kayalıklarda Drakula ile buluşmaktadır – daha da fenalaşır. Doktorunun isteğiyle bir kan nakli yapılır, ama sonuç pek değişmez. Bu durum karşısında bir sinir uzmanı olan ve hortlaklar konusunda bir kitap da yazmış olan Dr. Naci Eren'e başvurulur. Şadan'ın boynundaki izleri gören Dr. Eren hemen meseleyi anlar ve sarmısak tedavisine geçer.

Bununla birlikte uzman doktor geç kalmıştır; Şadan ölür, ama geceleri dirilerek küçük çocukların peşine düşer. Turan sevgilisinin bir vampir olduğunu kabul etmek istemez, ama Dr. Eren ona geceleri boş, gündüzleri dolu olan tabutu gösterir. Turan Şadan'ın cesedine bir kazık çakar, doktor ve yardımcısı da cesedin başını kesip ağzını sarmısakla doldururlar (bu eylem filmde gösterilmez, ima edilir sadece).

Drakula bu kez Güzin'in peşindedir; kadının çalıştığı tiyatroya gelir, onu hipnotize edip dans ettirir, bu arada kimsenin çalmadığı bir piyano kendiliğinden çalar. Drakula Güzin'e saldırmak üzereyken Azmi yetişir. Kont kaçar, Azmi kovalar ve uzun bir kovalamacadan sonra Drakula Kasımpaşa Mezarlığı'ndaki tabutuna sığınır, ama eli kazıklı Azmi işini bitirir.

Artık herkes rahattır. Güzin'in evinde Azmi pen-

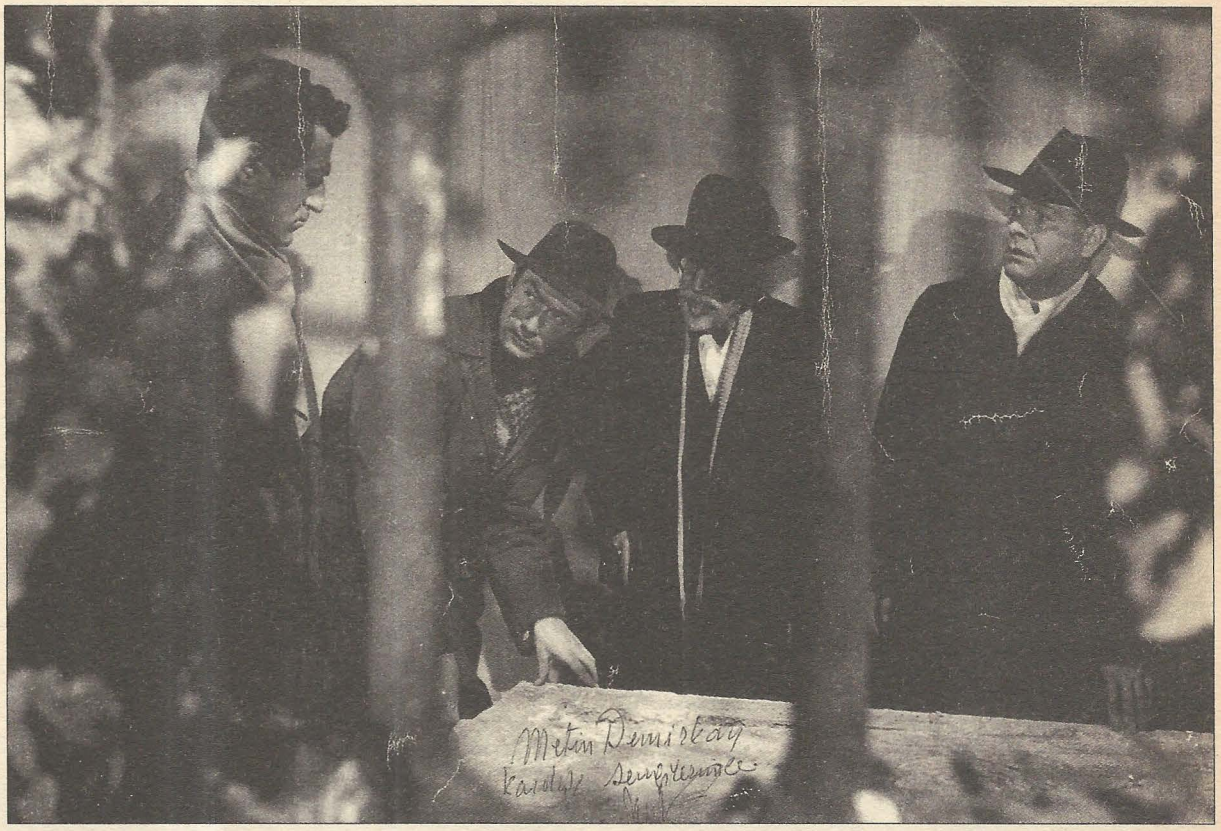

Drakula İstanbul'da (Mehmet Muhtar, 1953)

cerelerdeki sarmısakları söküp atar, hızını alamayarak mutfağa girer, oradaki sarmısakları da yok eder.

Film 'esprili' bir şekilde sonuçlanır: artık bundan böyle Güzin ve Azmi Ersoy'un evinde imam bayıldı sarmısaksız pişirilecektir!

Drakula İstanbul'da filmi Türk sinemasında 'korku'dan çok 'atmosfer' yaratmayı amaçlayan ve bunu Şatoda geçen bölümlerde gerçekten başaran bir ilk denemedir. Filmde birkaç 'ilk' sıralanabilir: erotizme de (o dönem için) yer ayırması gibi, ancak Güzin ile Drakula karşılaşmasını bir hayli geciktirmesi etkileyici bir zirveye varmasını engellemiştir.

Türk sinemasında doğaüstücü bir korku filmini bulabilmek için yirmibir yıl daha beklemek gerekmektedir ve ikinci örnek çok ünlü bir yaratıcı yönetmenin imzasını taşır: Metin Erksan.

Bununla birlikte yine bir uyarlamayla karşı karşıya geliriz: Bu kez kullanılan kaynaklar Amerikan korku yazarı William Peter Blatty'nin *The Exorcist* (1972) adlı çok satan romanı ve bu romandan sinemaya uyarlanan William Friedkin'in yönettiği aynı adı taşıyan *Şeytan* (*The Exorcist*, 1973) filmidir.[1]

Türk yapımı bir *Şeytan* (1974) çekmek tasarısı filmin yönetmeni Metin Erksan'dan değil Saner Film'in sahibi yapımcı / yönetmen Hulki Saner'den çıkmıştır. William Friedkin'in filminin tüm dünyada gösterime girip olay yaratması ve gişe rekorları kırması üzerine, bu film Türkiye'de gösterilmeden önce (*The Exorcist* filmi Türkiye'de bir hayli gecikmeli olarak 1980'de gösterilmiştir) bir uyarlamasını yapmanın hem gişe garantisi sağlayacağı hem de Metin Erksan'ın imzasıyla bir olay yaratacağı düşünülür. Erksan Londra'ya gidip filmi izler, notlarını alır ve romanı okur. Sonuçta

1 Türkçesi: *Şeytan*, çev. Selami Sargut, Adam Yayınları, Kasım 1972.

SANER FİLM
RENKLİ
DÜNYAYI ÇILDIRTAN FİLM... ROMANI MİLYONLARCA SATAN VE BÜTÜN DÜNYA SİNEMALARINDA HADİSELER YARATAN ŞAHESER.
Seytan
REJİSÖR: METİN ERKSAN

Şeytan'da yer yer çok benzer bir şekilde yer yer de çok daha değişik yaklaşımlar sergileyerek özgün filmde ve romanda anlatılanlar anlatılmaktadır ...

Kocasından ayrılmış ve sert tepkilerine hakim olamayan bir anne (Meral Taygun), pek mutlu görünmeyen 12 yaşındaki Gül (Canan Perver), Gül'ün anlaşılmaz değişimi ve bunu izleyerek çözmeye çalışan bir ruh doktoru (Cihan Ünal), bir din bilgini (Agâh Hün) ve cinayet masasından bir başkomiser vardır.

Olaylar ve sahneler (bir toplantıda Gül'ün merdiven başına gelip davetlilerin önünde işemesi, tavanarasından gelen gürültüler, ruh çağırma tahtası, sallanan yataklar, yer değiştiren eşyalar, Gül'ün canavarlaşması, havalarda uçması, çok güçlü olması gibi) özgün filmde olduğu gibi birbirini izliyor ve sorunu somut bir noktaya getiriyorlar: Gül'ün içine Şeytan mı girdi yoksa kızcağız bilimin açıklayamadığı psikosomatik bir hastalığa mı tutuldu, hatta düpedüz çıldırdı mı?

Şeytan'ın varlığı, Şeytan'a kapılma, Şeytan kovma gibi inançsal (Şeytan'dan kurtulan Gül filmin son sahnesinde bir camiyi ziyaret ediyor) ve metafizik sorunlar –ki Erksan'ın oldukça tarafsız tutumuyla çözümlenmiyorlar– kişilerin iç sorunlarıyla çatışıyor: kocasından ayrı, bunalımda genç bir kadın (romanda ve Friedkin'in filminde bir sinema oyuncusudur; Erksan'da ne işle uğraştığı pek belli değildir), babası uzakta olan bir kız çocuğu, annesinin tımarhanede ölümünden kendisini sorumlu tutan bir ruh doktoru, öteden beri Şeytan'la mücadele eden kalbi zayıf, yaşlı bir din bilgini ve başında şapkası, ağzında sigarasıyla pek etkin görünmeyen bir başkomiser.

Metin Erksan, gerçeküstücü eğilimlerine uygun düşen bir biçimde özgün filmden esinlenerek (örneğin, şeytanlı şömine), özel efektlerde ve genç Canan Perver'in –ki ilk filmidir– oyununda kendisinden beklenen titizliği gösteriyor. Ama aynı dikkati ilk kez kamera karşısına çıkan tiyatro sanatçılarını kullandığı

oyuncu seçiminde göstermiyor, herhalde onlara fazlasıyla güvendiği için.

Şeytan filmi gösterime girdiğinde ne bir olay yaratır ne de beklenilen ilgiyi görür. Uyarlamadan kaynaklanan sorunlar yüzünden dengesini bulamayan film belki de birçok yönden izleyiciyi şaşırtmıştır. Gerek roman, gerekse ondan hareket eden William Friedkin'in filmi, bilim bekleneni vermeyince inançsal bir boyut içinde hareket ederek kahramanlarının ikisinin (inancını sorgulayan Peder Karras ve İblis Pazuzu ile hesaplaşmayı bekleyen arkeolog Peder Merrin) zaten papazlar arasından seçmişti. Metin Erksan'ın filmindeyse Karras bir ruh doktoruna, Merrin ise bir 'din bilgini'ne dönüşünce büyük bir incelikle kurulan özgün öykü kendiliğinden sarsılmaya başlayarak dinsel çatışma gücünü yitiriyor ve fizik / metafizik korkunun boyutları da geriliyordu.

Sonuçta Metin Erksan'ın *Şeytan*'ı ne bir korku filmi ne de doğaötesi bir çatışmanın trajedisi olabilmiştir. Filmin sonunda din bilgini ölüyor ve ruh doktoru da öldürmek amacıyla Gül'ün boğazına saldırıyor, boğuşmaya başlıyorlar, bu sırada kızın rengi değişiyor ve ikisi birden pencereden aşağı düşüyor. Sonuçta ruh doktoru ölüyor, ama son nefesini verirken yetişen başkomisere intihar ettiğini söylüyor. Gül rahatladığına göre bir şeyler sonuçlanmış gibidir, ama ne? Blatty romanında ve Friedkin ise filminde durumu açıkça ortaya koymuşlardır: İblis Pazuzu küçük Regan'ın (Gül'ün) bedenini terk ediyor, ama Peder Karras'ın (ruh doktorunun) bedenine sahip oluyor. Karras (ruh doktoru) için artık tek bir seçenek vardır: ölmek. Ya Şeytan ne oluyor? O şeytanlıklarını sürdürüyor.

FANTASTİĞİN DÖRT ÇEŞİDİ

İLKER İNANOĞLU
YUMURCAĞIN
TATLI RÜYALARI
EDİZ HUN · FİLİZ AKIN
RENKLİ
TURGUT ÖZATAY MÜRÜVVET SİM ÖNDER SOMER KADİR SAVUN
HULUSİKENTMEN ERGUN KÖKNAR NECDET TOŞUN KAYHAN YILDIZOĞLU
CEVAT KURTULUŞ NUBAR TERZİYAN
REJİSÖR: TÜRKER İNANOĞLU
KAMERA ÇETİN GÜRTOP TEK DİREKTÖR SOHBAN KULOĞLU
SENARYO FUAT ÖZLÜER

Türk sinemasının temel türlerini (melodram, güldürü, macera) incelemeye başladığımızda, daha ilk bakışta bile doğaötesinin, gerçeküstünün, fantastik ve düşsel olanın ya da metafiziğin orada kendisine pek bir yer bulamadığını görürüz, ama bu durum, ilk yıllarından bugüne Türk sinemasının şu ya da bu şekilde, şu ya da bu niyetle fizik ötesine, bilinen gerçeklerin ötesine uzanmadığı anlamına gelmez. Yeşilçam'a özgü kodlamaların ötesinde her zaman var olmuş marjinal bir sinemada metafizik ve açıklanamaz olan da yerini bulmuş, en azından bu türden birtakım yakınlaşmalar olmuştur.

Marjinallik konusunda ola ki bir noktayı belirtmekte yarar vardır: bugün sinemada marjinallik söz konusu olduğunda hedef, 'auteur' (yaratıcı) sinemasının kavramı dahilinde, özellikle 'sanatsal'dır. Yeşilçam sinemasındaysa hedef daima tecimsel olmuştur. Marjinalliğin göstergeleriyse dar bütçe ve bir tür deneysellikti.

Ancak burada da bazı açıklamalarda bulunmak gerekiyor, şöyle ki: Deneysellik dediğimiz şey, hiçbir zaman biçimsel olmadı, en azından bilinçli olarak ve yapım olanaksızlıkları zorlamaya yol açmadıkları sürece. Sadece ve sadece, egemen türlerin ötesinde, konusal olmakla yetindi. Bu yüzden de doğal olarak yabancı etkiler ve uyarlamalar daima önplanda kalıyordu.

Kronolojik bir yaklaşımla bu tür örnekleri şu şekilde sıralayıp açıklayabiliriz:

1970'li yılların masal filmleri furyasından çok önce, bir masal nesnesi olan uçan halı Türk sinemasında ilk kez senaryosu Memduh Ün (ki filmde de rol alıyor) ve Orhan Elmas tarafından yazılan ve Arşavir Alyanak'ın yönettiği 1953 yapımı *Uç Baba Ţorik* filminde kullanılıyor.

Bol bol geçmeler ve bindirmeler kullanan bu yapımda uçan halı filmin kahramanlarını ülkeden ülkeye dolaştırıp maceradan maceraya sürüklemek görevini görüyor, temel fikir ise Binbir Gece Masalları ve *Bağdat Hırsızı* (*The Thief of Baghdad*, Ludwig Berger, Tim Whelan, Michael Powell, 1940) filminden alınmadır.

Masal aksesuarlarından mitolojik kahramanlar ve metafizik çağrışımlara geçiş ise Baha Gelenbevi'nin *Günahkârlar Cenneti* (1958) adlı filmiyle olur. Dönemin sayılı eleştirmenlerinden Tuncan Okan bir eleştirisinde şunları yazıyordu:

> "Günahkârlar Cenneti, *baştan sona kadar bir masal üslubu ile radyodaki çocuk saatlerine yaklaştırılabilecek bir iptidailikte cereyan ediyor. Neden bahsediyor Baha Gelenbevi? İyilik dersi vermek istiyor, ihtiraslı olmanın, kötülük yapmanın zararlarını anlatıyor. Film bir gümbürtüyle başlıyor ve 'Ben, İblis ... Şeytanın ta kendisi ... Dünyadaki fenalıkları ben hazırlarım' diyen bir ses anlatmaya başlıyor. İblis, kötülüklerin, ihtirasların*

yüzyıllar boyunca insanoğlunun içinden silinmediğini, fakat adaletin daima yerini bulacağını söylemek istiyor ..."[1]

Baha Gelenbevi ahlâksal ve mitolojik bir efsaneyi anlatmaya kalkıyor olsa da metafiziğini çok basite indirgediğinden başarılı olamıyor ve böylece son filmini de imzalamış oluyordu.

Adım adım belirlenmeye başlayan çeşitliliğin içinde Burhan Bolan'ın *Toros Canavarı* (1961) adlı filmi de yerini alıyordu. Bir canavarın değil, dağlarda ve uygarlığın dışında yetişen vahşi bir adamın (Ahmet Tarık Tekçe), postlara bürünmüş bir adamın öyküsüdür bu ve uzaktan uzağa Kipling'in (ama Ahmet Tarık Tekçe'nin popülerliğine uygun şekilde uyarlanmış) esintilerini taşır görünür.

Türk sinemasında, doğru ya da yanlış, 'fantastik' denildiğinde akla gelen ilk isimlerden biri yönetmen Atıf Yılmaz'dır. Atıf Yılmaz'ın sinemasının veya kişiliğinin ne denli 'fantastik' olup olmadığını, çektiği filmler üzerinde dönem dönem durarak inceleyeceğiz, ama burada senaryosunu Atilla Tokatlı'nın yazdığı *Kalbe Vuran Düşman* (1964) adlı filmini, en azından düşsel yaklaşımları açısından ve soyut anlatımını göz önünde tutarak bir giriş olarak anmakta yarar vardır.

Absürd fantastik yaklaşımı ilk çıkışını Sadri Alışık için biçilmiş bir kaftan olan güldürü türündeki *Pantolon Bankası* (Aram Gülyüz, 1965) filmiyle yapıyordu. Safa Önal'ın imzaladığı senaryoda garibanın biri (Sadri Alışık) elini cebine her attığında on liralık banknot

1 Tuncan Okan, "Günahkârlar Cenneti", *Milliyet*, 22.11.1958.

Köpeğiyle birlikte ıssız bir sahilde tek başına yaşayan münzevi bir adamın garip bir kadınla yaşadığı ilişki ... *Kalbe Vuran Düşman* (Atıf Yılmaz, 1964)

bulduğu sihirli bir pantolona sahip oluyor. Kısa zamanda koca bir servet edinen adam banka kurar ve rakiplerini iflasa sürükler. Ama günün birinde pantolonu çalındığında işler iyiden iyiye karışacaktır.

Absürd fantastik ya da düşsel fantastik kavramı, senaryosunu Bülent Oran'ın yazdığı ve Osman F. Seden'in yönettiği *Cilalı İbo Rüyalar Aleminde* (1962) filminde de karşımıza çıkmaktadır. Norman Z. McLeod'un *Kahkaha Tufanı* (*The Secret Life of Walter Mitty*, 1947) filminden özgürce uyarlanmış bu macerasında İbo sevdiği kıza kavuşamayınca düşler âlemine dalar, kendine özgü espriler ve hareketli sahneler eşliğinde kâh Tarzan kâh Doğulu bir Şehzade ya da Mike Hammer olur.

1971 yılında konumuza dahil olabilen iki film gösterime girmiştir: *Konuşan Katır At Yarışlarında* (Erdoğan Tokatlı) ve *Yumurcağın Tatlı Rüyaları* (Türker İnanoğlu). İlki yine bir uyarlamadır (*Francis Goes to the Races*, Arthur Lubin, 1952), ama özgün örneği kadar şanslı olmamıştır. Hollywood ürünü konuşan katır Francis 1949/1956 yılları arasında yedi filmde görünürken Yeşilçam'daki taklidi bir maceradan sonra kayboluyor. Yumurcak (İlker İnanoğlu) dizisinin bir bölümü olan *Yumurcağın Tatlı Rüyaları* ise klasik bir

Sevdiği kıza kavuşamayan Cilalı İbo, rüyalarında kılıktan kılığa girerek maceradan maceraya koşacaktır... *Cilalı İbo Rüyalar Aleminde* (Osman F. Seden, 1962)

çocuk kaçırma olayı çerçevesi içinde hareket ederken arada Yumurcak'ın düşlerine de yer verdiği için perilerden uzay yolculuklarına kadar uzanıyordu.

Baha Gelenbevi *Günahkârlar Cenneti* (1958) adlı filminde Şeytanı yalnızca konuşturmakla yetinmişti, ama yönetmen Oğuz Gözen *Şeytan Buradan Geçti* (1972) adlı filminde Şeytana çok daha işlevsel ve korkutucu bir rol verecekti. Şeytanı gördüklerini söyleyen üç kadın ortaya çıkınca işinden olmak üzere olan bir gazeteci olaya el koyar. İşin ilginç yanlarından biri de yönetmen Oğuz Gözen'in o günlerde ilgi uyandırmayan bu filmini, altı yıl sonra ve bu kez *Şeytan Köşeyi Döndü* (1978) adıyla yeniden çekmek ihtiyacı duymasıdır.

Fantastik temalar tek tek örneklerle birlikte komediden maceraya ve çocuk filmlerine kadar Türk sinemasının her türüne giriyor ve yıllar geçtikçe çeşitleniyordu.

Türk sineması örneğin ilk kez 'reenkarnasyon' ya da 'yeniden doğuş, yeniden cisimlenme' konusunu ele alıp bir aşk öyküsünün çerçevesi içinde ve olumlu bir yaklaşımla değerlendirmiştir.

Senaryosunu Refik Halid Karay'ın aynı adlı romanından uyarlayarak Safa Önal'ın yazdığı *İkibin Yılın Sevgilisi*'nde (Ertem Göreç, 1973) zengin bir ailenin kızı olan sosyetenin gözbebeği Güldan (Hülya Koçyiğit), İzmir'den İstanbul'a dönerken amcasının (Nubar Terziyan) bir tanıdığı olan araştırmacı, arkeolog Doktor Fahir (Serdar Gökhan) ile karşılaşır. Fahir ikibin yıl önce tanıştıklarını söyleyince Güldan ilkin şaşırır ve genç adamın ısrarlı ilgisinden rahatsız olur. Fahir ona bazı kanıtlar sununca (iki resim ve bir madalyon), genç kadın ne diyeceğini bilmez ve Fahir'in kendisine anlatmak istediği öyküyü merakla dinler.

Güldan, Sibel Tamara ve Fahir ise çöl haydudu Reşit olarak ikibin yıl önce Beytüşşebap çölünde karşılaşmışlardır. Kendisine bir cariye arayan Reşit, bir esir tüccarının evinde Sibel Tamara'yı görür ve çarpı-

REFİK HALİT KARAY'IN ÖLÜMSÜZ ESERİ

HÜLYA KOÇYİĞİT SERDAR GÖKHAN

İKİBİN YILIN SEVGİLİSİ

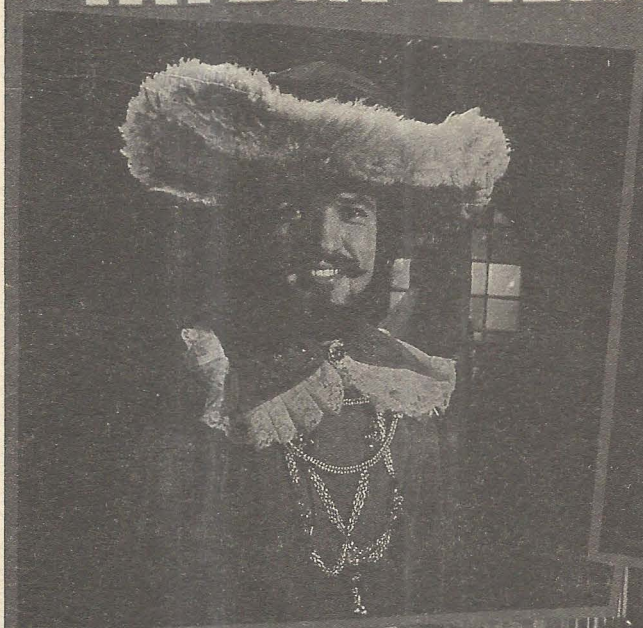

BİRTANE GÜNGÖR

NUBAR TERZİYAN
MÜMTAZ ENER
HÜSEYİN ZAN
ZEKİ ALPAN
EKREM GÖKKAYA
İHSAN BAYSAL
DİLER SARAÇ

Reji ERTEM GÖREÇ

ATIF KAPTAN

RENKLİ
EASTMAN COLOUR

Prodüktör
BERKER İNANOĞLU

Kamera
ORHAN KAPKI

Senaryo
SAFA ÖNAL

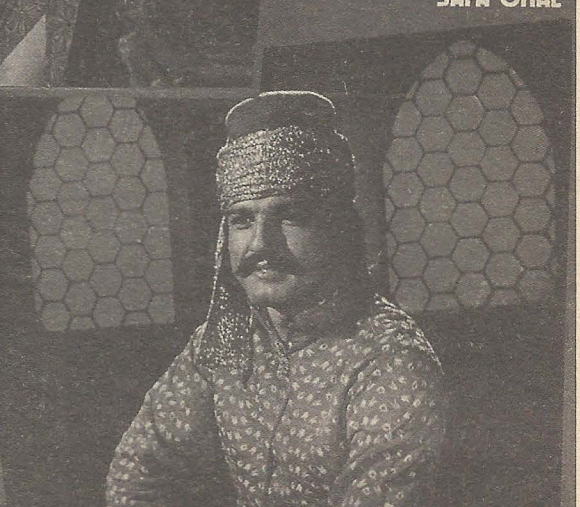

EGE OFSET

lır. Sibel Tamara, Suud bin Zeyit'e satılmıştır, ama Reşit onu kaçırır. İki sevgili Beşir'in (Atıf Kaptan) yanına sığınırlar. Peşlerine gaddar komutan İzobar (Hüseyin Zan) takılır, sığındıkları yere saldırır ve ikisini de öldürür.

Güldan ile Fahir'in yeniden doğuşları Yavuz Sultan Selim'in ölümünün ardından Macaristan'ın Panas bölgesinde gerçekleşir. Güldan Prenses Amorfia'dır, Fahir ise kendini Pontus Komutanı Alexis Paros olarak tanıtan bir Türk casusu. Paros zindana atılır, Amorfia onu kurtarır, Müslüman olur, evlenirler. Ne var ki Fahir savaşta şehit düşünce Amorfia –ya da yeni adıyla Zerrinbaş– intihar eder. Bu kez onlara yardımcı olmaya çalışan bir müneccimbaşıdır (Atıf Kaptan).

Bugüne döneriz ... Güldan ve Fahir büyük bir aşk yaşamaktayken günün birinde Fahir ortadan kaybolur. Yakın bir arkadaşının (Atıf Kaptan) yanına yurt dışına gitmiştir. Ama Fahir bir kaza geçirip kötürüm kalmıştır aslında. Güldan onu bulur ve iki sevgilinin

Tatlı Cadının Maceraları (Ertem Göreç, 1975)

bu üçüncü 'reenkarnasyonu' mutlu sona ulaşır.

İkibin Yılın Sevgilisi özgün ve çok tartışılan bir temaya dayanan ilk film olsa da klasik Yeşilçam kalıplarını aşamadığı gibi çağlarıyla uyumsuz dekor ve kostümleri sayesinde ayrı bir yapaylık da kazanmıştır.

1975 yılına gelindiğinde Yeşilçam cadıları keşfediyor ve kaynaklarını Amerikan televizyon dizilerinden alarak tek bir çıkış noktasından farklı yorumlar çıkartan filmlerle farklı izleyici kesimlerine sesleniyordu.

Böylece *Minik Cadı*'da Nejat Saydam çocuk yaşta afacan bir cadıyı anlatırken Ertem Göreç de *Tatlı Cadının Maceraları*'nda Filiz Akın'ın katkısıyla moda dünyasına karışan yetişkin bir cadıyı karşımıza çıkarır; Volkan Kayhan ise Arzu Okay'a bir kez daha soyunma olanağı vererek erotik bir cadıyı yeğler: *Tatlı Cadı* (1975). Sonuçta cadılık da güldürü zemininde kalıyordu.

1970'li yılların seks-güldürü filmleri furyası, zaman zaman fantastik temalara da el atmayı uygun görecekti: *Sev Doya Doya*'da (Aykut Düz, 1975) büyü söz konusudur ve filmin kahramanı (Hadi Çaman) cinsel olarak bağlanılır; *Sihirli Gözlük*'te (Alev Akakar, 1977) bir adam (Ünsal Emre) bir çift gözlük sayesinde fantazilerini yaşar; *Aşk Şarabı*'ndaysa (Yücel Uçanoğlu, 1979) icat edilen bir aşk iksiri birilerinin cinsel sorunlarına deva olur.

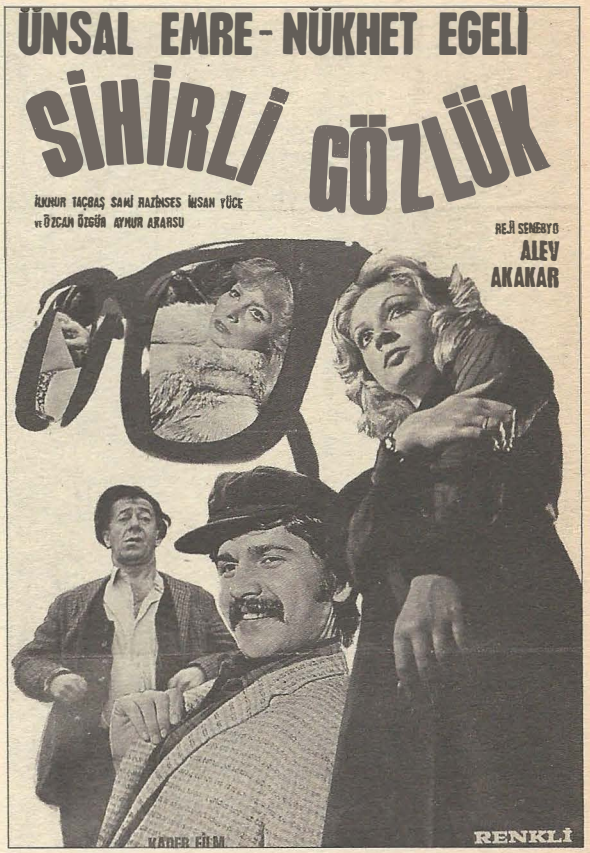

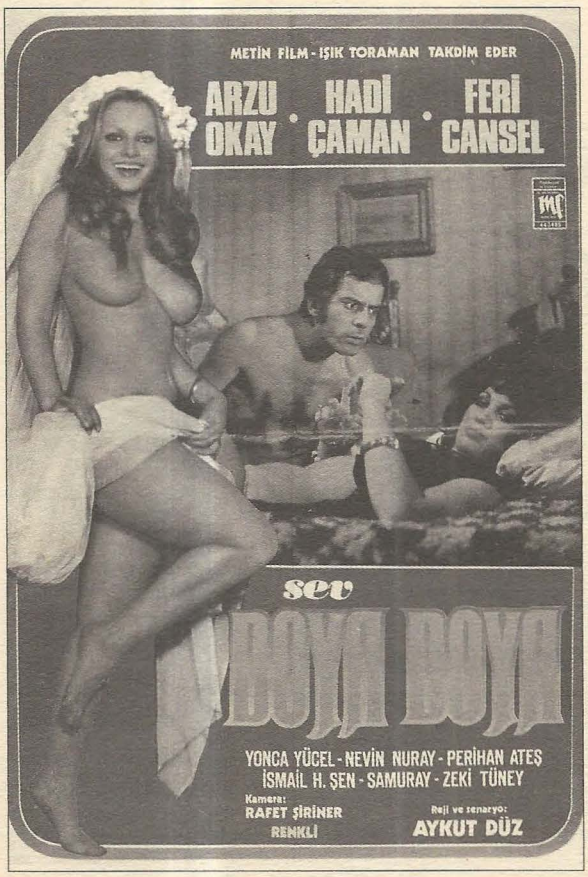

Tüm bu örneklerden çıkan görüntü bir hayli yetersizdir: bir kısmı 'B' kategorisinden bir dizi filmde sergilenen marjinal denemeler ve boyut kazanamayan bir fantastik anlayış. Ama bütün bunlar olup biterken, gerçekten de fantastiğin bilincinde olan kaç kişi vardı: Kaç yönetmen, kaç senaryo yazarı ve kaç izleyici?

Genelde çoğu filminde gerçeküstücü kişiliğini yansıtmadan edemeyen Metin Erksan, *Şeytan* adlı korku denemesinden sonra Shakespeare'in *Hamlet*'ini *İntikam Meleği / Kadın Hamlet* (1976) olarak yorumlayarak yeni bir fantastik yolculuğa çıkıyordu.

fatma girik

İntikam Meleği

HAMLET

UĞUR FİLM

RENKLİ

Kamera CAHİT ENGİN

REJİSÖR

metin erksan

SEVDA FERDAĞ . REHA YURDAKUL . ORÇUN SONAT . NEVRA SEREZLİ . AHMET SEZEREL . YÜKSEL GÜZEN . ALİ ÇAĞALOĞLU . AHMET TURGUTLU

AYLA ORANLI . SENEM KAVRA . YAVUZ SELEKMAN . IHSAN GEDİK . GÖSUN GÖGEN . BAKİ TAMER . EREM GÖKKAYA . ÜNDER GÜÇ

EFE OFSET
MATBAACILIK
49 94 94

fatma girik

İntikam Meleği

HAMLET

UĞUR FİLM

RENKLİ

Kamera CAHİT ENGİN

REJİSÖR

metin erksan

SEVDA FERDAĞ . REHA YURDAKUL . ORÇUN SONAT . NEVRA SEREZLİ . AHMET SEZEREL . YÜKSEL GÜZEN . ALİ ÇAĞALOĞLU . AHMET TURGUTLU

AYLA ORANLI . SENEM KAVRA . YAVUZ SELEKMAN . IHSAN GEDİK . GÖSUN GÖGEN . BAKİ TAMER . EREM GÖKKAYA . ÜNDER GÜÇ

EFE OFSET
MATBAACILIK
49 94 94

Erksan'ın bu filminde Hamlet cinsiyet değiştirir, çağdaş bir çevrenin içinde yaşar, pop şarkılar söyler ve ormanın içinde düşsel orkestralar yönetir, ama motivasyonları ve tragedyası klasik boyutlarını korur. Burada bizi fantastiğe iten ya da fantastik bir ortam yaratan ne Hamlet'in kadınlığı ne Ophelia'nın erkekliği, ne de katledilen kralın hayaletidir. Metin Erksan'ın gerçeküstücü fantastiği –veya kişisel fantazyaları– daha çok Shakespeare'in metnini aşan olay ve durumlardadır. Kâbusvari bir düşte yeraltından çıkan orkestrayı transa girmiş gibi yöneten Kadın Hamlet (Fatma Girik), saraydaki gösteriyi bir pop show'a dönüştüren, kadınlığını kullanan Hamlet gibi eklemeler ve yorum çeşitlemeleri filmin kendine özgü fantastik yapısını oluşturan unsurlardan sadece bazılarıydı. Gerisiyse barok olanın ötesinde kalıyordu.

1980'li ve 90'lı yıllarda Türk sinemasının yeni ve değişen boyutları dahilinde eskiden daha çok marjinal olan fantastik yaklaşım daha aydın (bazen de daha 'entel') olma yolunu tutmaktaydı.

Atıf Yılmaz *Aahh Belinda* (1986) ile başlayarak 'fantastik' denilen bir sinemanın Türkiye'de neredeyse tek kabul edilmiş temsilcisi konumuna gelmiş sayılmaktadır. Bununla birlikte bir 'Atıf Yılmaz fantastiği'nden söz etmek ne kadar doğru olabilir?

Her mevsimin ve adeta her türün adamı olan Atıf Yılmaz başkalarının senaryolarına kendi sinemacılığını ve profesyonelliğini katmıştır; ama filmlerindeki fantastik unsurları senaryoları imzalamış olan Barış Pirhasan veya Ümit Ünal'a ait saymak gerekir belki de.

Fantastik unsurlar *Aahh Belinda* (1986) ile başlayıp *Arkadaşım Şeytan*'dan (1988) geçerek *Nihavend Mucize*'ye (1997) kadar gider: Kendisini birdenbire bir reklam filminde canlandırdığı sıradan kadına dönüşmüş bulan bir tiyatro oyuncusu; evlenebilmek için artık kimsenin inanmadığı emekli memur kılıklı

ODAK FİLM SUNAR
BİR ATIF YILMAZ FİLMİ
ARKADAŞIM ŞEYTAN
MAZHAR ALANSON - ALİ POYRAZOĞLU
YAPRAK ÖZDEMİROĞLU
Lavinya rolünde
DENİZ TÜRKALİ
BÜLENT KAYABAŞ TARIK PABUÇCUOĞLU
ÖZKAN UĞUR
AYHAN SİCİMOĞLU
CELÂL HÜSREV
HÜSEYİN KUTMAN
Yönetmen
ATIF YILMAZ
Senaryo
ÜMİT ÜNAL
Görüntü Yönetmeni
ERDAL KAHRAMAN
Müzik
MAZHAR-FUAT-ÖZKAN
Sanat Yönetmeni
METİN DENİZ
Yapımcı
CENGİZ ERGUN
ODAK FİLM

Şeytan'dan medet uman başarısız bir şarkıcı; cinsel bunalıma giren Ödip kompleksli oğluna yardımcı olabilmek için tekrar dünyaya dönen başdöndürücü güzellikte bir hayalet anne ...

Bahsettiğimiz bu üç filmde Doktor Faust'tan ve 1940'lı yıllara ait Amerikan sinemasının (*Omzumdaki Melek*, *Angel on My Shoulder*, Archie Mayo, 1946; *Cennet Bekleyebilir*, *Heaven Can Wait*, Ernst Lubitsch, 1943; *Bay Jordan Geliyor*, *Here Comes Mr. Jordan*, Alexander Hall, 1941 vb) bol ruhlu ve melekli güldürülerinden bulvar fantastiğinin prototiplerine kadar her şey birbirine eklenmiştir. Belinda şampuanının reklamına kurban giden, dünyasını iyice şaşıran, kimliğini yitirmekten korkan oyuncunun öyküsü özgün bir şeyler söylüyor olsa da Ali Poyrazoğlu'nun Şeytan ve Türkan Şoray'ın anne olarak göründüğü her iki film de repertuardan çıkmadır. Atıf Yılmaz seviyeli güldürüye ve esprili çözümlere son derece yatkın olduğundan bu filmlere kendi mizahını katmış, ama bu mizah öykülerdeki fantastiğin çoğu zaman aleyhinde

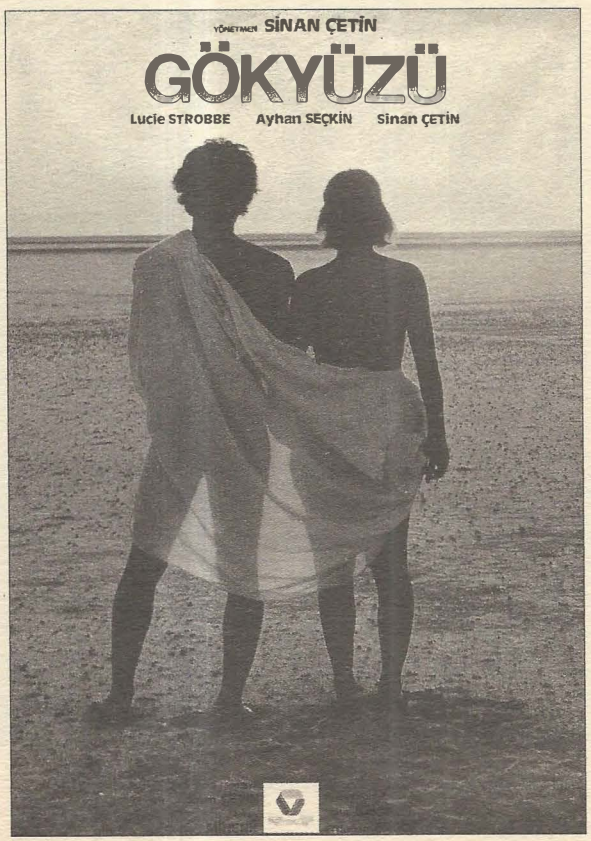

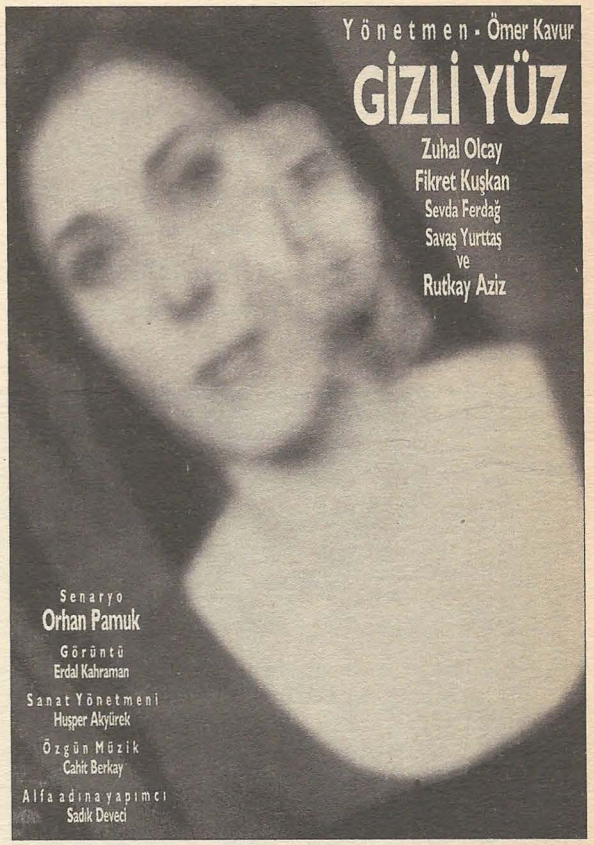

çalışan ve fazla 'bilmiş' bir mizah olmuştur.

1950'li, 60'lı ve 70'li yıllarda bir hayli 'naif' olan fantastik yaklaşımlar 1980'li yıllardan itibaren –ve çok daha hazırlıklı yönetmenlerin elinde– genel eğilimi izleyerek daha ruhbilimsel ve derinlikli bir yapıya kavuşuyordu. Karmaşıklığı içinde düşsel sinema, zamansız sinema (zaman boyutlarını aşmaya yönelik sinema) kendi tematiğini oluşturur.

Atıf Yılmaz bu tür bir tematiğin mizahını getirmiş; başkalarıysa konuya ve konunun değişik açılarına daha düşünsel niyet ve biçimlerle yaklaşmıştır.

Bununla birlikte özlerdeki değişiklikse devam etmektedir: *Gökyüzü* (1986) filminde Sinan Çetin yönetmen olma sorunsalına paralel olarak, birbirini arayan, ama bulduğu anda kaybeden iki sevgiliyi, zamansal boyutları ve o boyutların içindeki insanın karmaşasını izleyerek anlatır.

Ömer Kavur ve Orhan Pamuk ikilisinin *Gizli Yüz*'deki (1990) 'mistik', tasavvufi fantastiği tartışma

konusu oluyor. Kaldı ki burada, bir 'mistik' yaklaşımdan söz etmek bile abartılı sayılabilir. Ömer Kavur, Pamuk'un desteğiyle bir arayışa çıkıyor ve bu arayışını kısmen gerçek, kısmen de gerçeğin dışında kalan bir dünyada sürdürüyordu. Bir noktadan sonra belki de aranılan şeyden, insandan daha fazla öne çıkan şey, arayışın geçtiği (ya da arayışın oluşturduğu) ve kendine özgü bir zaman boyutuna sahip olan düşsel ve genişleyen bir dünyadır.

Kavur zamanla oynarken Tunç Başaran'ın *Uzun İnce Bir Yol*'daki (1991) kahramanı ve ailesiyse bir kaçıp kovalamaca oyunu içinde ölümle yarışır. Bu tür fantastik zaten kendiliğinden gelişen ve kuralları belli olmayıp oyun boyunca oluşturulan bir oyundan ibarettir, ama tümüyle yetişkinler için bir oyun.

Yavuz Turgul'un *Gölge Oyunu* (1992) da çaptan düşmüş iki oyuncu eskisi tarafından oynanan bir oyunu sergiler. Burada da zaman söz konusudur; çünkü iki arkadaşın içinde hareket ettikleri, duygularını ve

düşlerini yaşadıkları zaman ile âşık oldukları, sağır dilsiz gibi görünen, ama olmayan genç kızın zamanı denk düşmüyor. Grup halinde çekilen bir fotoğraf (genç kızın orada olmasına rağmen görünmediği bir fotoğraf) hem bazı şeyleri çözer gibi oluyor hem de esrarı derinleştiriyor.

Fantastiğin zamanı veya zamanın fantastiği, Kutluğ Ataman'ın yönettiği vampirlerden söz eden, ama yönetmene göre bir vampir filmi olmayan *Karanlık Sular*'da (*The Serpent's Tale*, 1993) karşımıza çıkıyor. Geleneksel vampirlerin yanı sıra başka ve iyi tanıdığımız sömürücüler (gerçek vampirler) de vardır. Gizem tutkunları, eski ve tehlikeli elyazmalarının peşine düşerek eski düzenleri yenilemeye çalışırlar. Düzen, bazıları kan emici vampirler olan Amerikalıların da sorunu olur, herkes tarafından talan edilen ve neredeyse bir maskenin arkasında gizlenen barok bir İstanbul'da elyazmalarının sırrı çözülmeye çalışılır.

Peki, ama vampirleri, eski yalıları, fırsatçı iş adamları, eski el yazmaları, gizli örgütleri ve gizemli İstanbul'uyla *Karanlık Sular* ne anlatıyordu?

Bu sorunun yanıtını filmin basın bültenindeki özeti değerlendirerek verelim.

"Karanlık Sular *iç içe geçmiş bir öyküler ağından oluşur. Garip, rahatsız edici, ancak çekici bir yapısı olan öykü İstanbul'da geçer. Filmde günümüz Türk kültürünün içinde bulunduğu kriz, kaba bir sınıflandırmadan kaçınılarak, değişik kesimlerle örneklendirilerek anlatılır.*

Köklü, asil bir ailenin son üyesi olan Lamia Köprülü, soyunu sürdürecek bir eş aramaktadır. Soyunun sürmesi için evlilik dışı bir çocuk doğurur. Ancak oğlu Haldun, bir deniz kazasında ölür. Oğlunun ölümüyle tüm umutları yok olan, ayakta

Eski el yazmalarının, gizli örgütlerin ve gizemli bir İstanbul'un yanı sıra vampirlerden de söz eden, ama yönetmenine göre bir vampir filmi olmayan *Karanlık Sular* (*The Serpent's Tale*, Kutluğ Ataman, 1993)

kalmakta güçlük çeken Lamia, sonradan görme zengin girişimci Haşmet ile ilişkiye girer. Haşmet'in kaba mizacı Lamia'ya uymamakta, ancak bu ilişki kadının geleceğini ekonomik açıdan garanti altına almaktadır.

Uluslararası bir büyük şirkette gizli ilişkileri bulunan Amerikalı araştırmacı Richie Hunter, günün birinde Laima'yı ziyaret ederek oğlunun ölmediğini haber verir. Richie'nin gelişi, Lamia'nın düşlerini yeniden canlandırır, oğlunu bulmak ve yitirdiği özgüvenini yeniden kazanmak için mücadeleye girmesini sağlar.

Richie'nin Lamia'ya kanıt olarak getirdiği Haldun'a ait pusulanın üzerindeki yazılar, onları eski bir elyazmasına götürür. Elyazmasını çözmeye çalışan Lamia ile Richie bilinmeyene doğru bir yolculuğa çıkarlar. Bilinmeyen, garip harflerle yazılmış elyazması, tehlikeli güçler barındırmaktadır. Yeni bir din yaratmaya çalışan gizli bir örgüt de bu elyazmasının peşindedir. Böylelikle elyazmasının sırları tüm olayların merkezi haline gelir. Lamia'nın profesör arkadaşı Stephane, araştırmaya yardım etme sözü verir. Stephane, rasyonel aklın mutlak üstünlüğüne inanmaktadır, ancak araştırmaları her defasında mistisizmin duvarına çarpar ve Stephane ölümcül bir tuzağa kapılır. Richie de Lamia'ya yardım etmektedir, ancak asıl amacı, ne denli tehlikeli olduğunu bilmediği elyazmasını ele geçirmektir. Lamia'ya kurtuluşu getirecek olan bilgiye yalnız Haldun sahiptir. Ancak bu bilgi onu ölümsüzler arasında, gölgeler dünyasında sonsuz bir yaşama mahkûm etmiştir. Lamia hızla tehlikeye doğru yol alırken, Haldun kendi sonsuzluğu içinde yaşamakta ve annesine ulaşamamaktadır. Lamia, yardım için sağa sola koştukça bir yandan kendi kimliğine ihanet etmektedir. Ölü aile üyelerine ait tablolar onu kadın olduğu, ailesinin soyunu sürdürmekten aciz olduğu için fısıltılarıyla delirtmeye çalışırlar. Alışkın olduğu rahat yaşamı sürdürmesini sağlayabilecek olan yeni kapitalistler ise onun kültürel mirasını yabancı sermaye ile işbirliği içinde satmaya hazırdırlar. Bilime ve rasyonel akla olan inancını yitirmiştir Lamia, kendini tek rahat hissettiği yere, geçmişe ve ailesinin anılarına sığınarak dünyayla ilişkilerini keser. Lamia'nın çözümsüz ikilemi, gelecekle yüzyüze kalan tüm bir sosyo-politik bünyesinin sinir uçlarına dokunmaktadır."

Kutluğ Ataman tarafından yazılan ve basına dağıtılan bu metin filmin özetini vermekten çok, yönetmenin filmde anlatmak istediklerini aktarmakta ve bir 'anahtar' görevini görmektedir. Bunlardan kimileri *Karanlık Sular* filminde açık açık ifade edilmekte, kimiyse iki görüntü arasında bir tür alt yazı olarak kullanılmaktadır. Metnin hiçbir yerinde vampir sözcüğü geçmez, ama beyazperdedeki Haldun bir vampirdir, Richie de öyle. Nedir ki bir söyleyişinde Kutluğ Ataman bu düşüncelerini de açıklıyordu:

"Filmde yok olmanın tek değişmeyen gerçek olduğunu vurgulamak için kendimi ölülerin yerine koymaya çalıştım. Çünkü sadece ölülerin dünyasında mutlak değerler vardır. Öldükten sonra başka bir yaşam olduğuna pek inanmıyorum, ama yaşayanların dünyasında her şeyin, tüm değer yargılarının değiştiğini biliyorum. Fikir düzeyinde yok olmak gerekir ki değişmezlik olsun. Var olmak insana her zaman bir değişkenliği, bir kayganlığı empoze ediyor. Ve hayatı anlayabilmek için ölmek gerekiyor."[1]

Bu düşüncelerin ardından da vampirlerden söz etmekten adeta kaçınan Kutluğ Ataman hepimizin vampir olduğunu, herkesin herkesi sömürdüğünü kabul ediyor.

Güncellikten ve güncel insanlardan uzak kalmamaya özen gösteren bu tür fantastiğin ötesinde, Yeşilçam'ın 'B' sineması başka sanrılar canlandırmaktaydı:

1 *Nokta* Dergisi, 29 Nisan 1990.

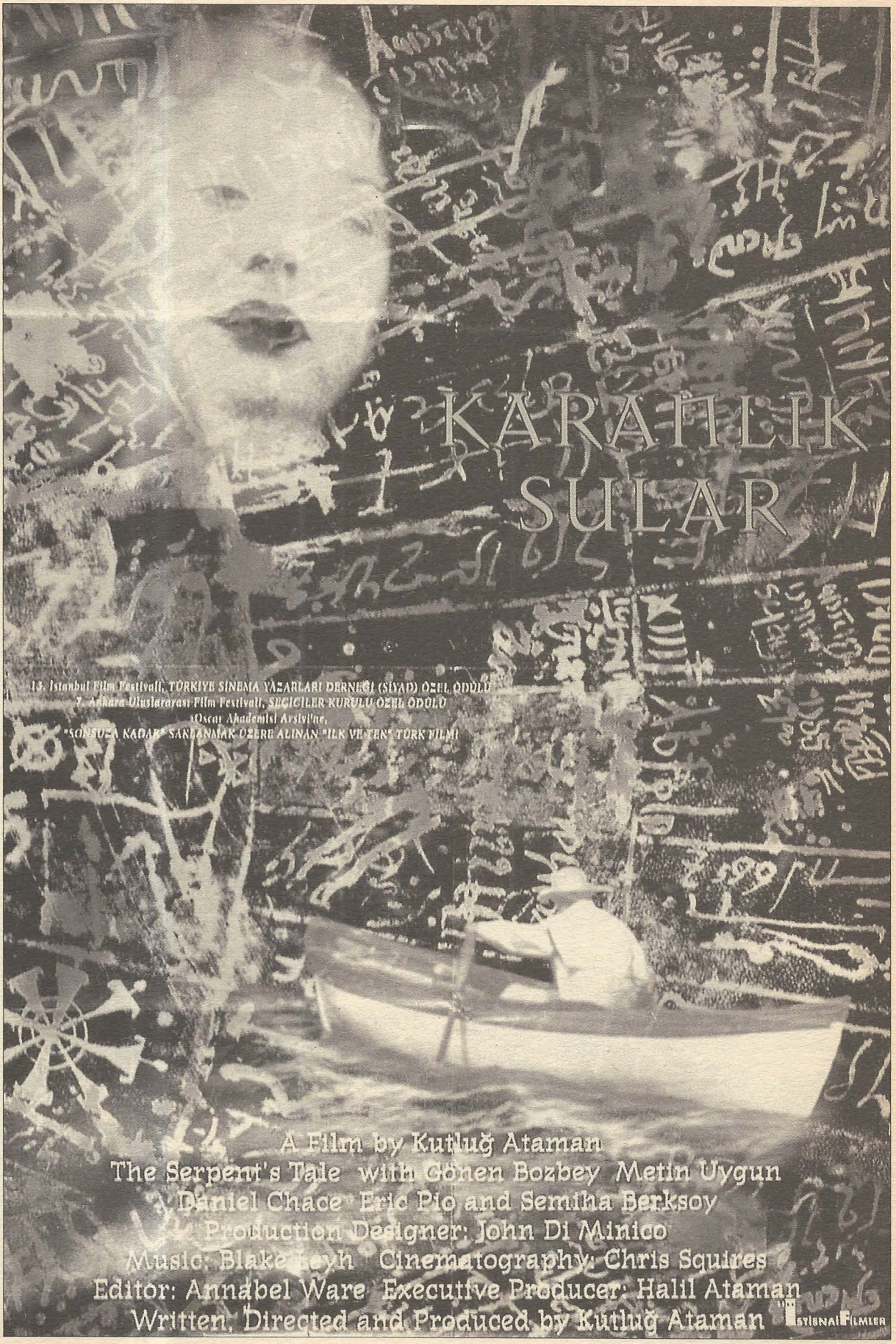
KARANLIK SULAR
13. İstanbul Film Festivali, TÜRKİYE SİNEMA YAZARLARI DERNEĞİ (SİYAD) ÖZEL ÖDÜLÜ
7. Ankara Uluslararası Film Festivali, SEÇİCİLER KURULU ÖZEL ÖDÜLÜ
Oscar Akademisi Arşivi'ne,
"SONSUZA KADAR" SAKLANMAK ÜZERE ALINAN "İLK VE TEK" TÜRK FİLMİ
A Film by Kutluğ Ataman
The Serpent's Tale with Gönen Bozbey Metin Uygun
Daniel Chace Eric Pio and Semiha Berksoy
Production Designer: John Di Minico
Music: Blake Leyh Cinematography: Chris Squires
Editor: Annabel Ware Executive Producer: Halil Ataman
Written, Directed and Produced by Kutluğ Ataman
SİGNAL FİLMLER

Samim Utku'nun 16 mm olarak çektiği *Girdap* (1993) lanetli bir heykelin peşinden giderek klasik fantastiği izlerken Cüneyt Arkın *Jaws*'ın bir benzerini çekerek karate gösterilerine girişiyor (*Çöl*, 1983) veya yaratıklara meydan okuyordu (*Ölüm Savaşçısı*, 1984).

Birçok açıdan 'ilginç' bir film olan *Çöl*'de motorsikletli ve deri eldivenli bir adam (Cüneyt Arkin) geçmişteki birtakım olaylar yüzünden bazı kişileri öldürmektedir. Öldürdükleri daha önce birlikte çalıştığı bir suç şebekesinin adamlarıdır. Şebeke kahramanımıza karşı önlem almak ister ve peşine adamlar takar, ama esrarengiz motorsikletçi dövüş sanatlarındaki ustalığı sayesinde onları bertaraf eder. Bu esrarengiz motorsikletçinin adı Kemal'dir. Kemal gittiği her yerde ölüm korkusu içindeki şebeke reislerinin adamlarıyla karşılaşır ve saklanmak için açık denizde demirli bir gemiye çıkar.

Kemal gemi kaptanının (Hüseyin Peyda) izniyle orada kalır, ama kaptan da şebekeyle bağlantılıdır, sonuçta Kemal yakalanır ve bir tahta parçasına bağlanıp denize atılır.

Çöl filminin fantastiği bu bölümde ortaya çıkar: Kemal denizde sürüklenirken dalgaların arasından devasa bir köpekbalığı çıkar ve saldırıya geçer. Dişleri Kemal'in bağlı olduğu iplere denk gelince de kahramanımızın bir eli serbest kalır. Kemal bağlı olduğu tahtalardan söktüğü bir odun parçasıyla köpekbalığına saldırır, odunu gözüne soka soka öldürür. Karaya çıkar, yeniden intikam peşine düşer, ama şebeke tarafından satın alınan yakın arkadaşı (Salih Kırmızı) tarafından öldürülür.

Çöl'ün asıl fantastik olan tarafı kamera arkasıdır; filmin adı *Çöl* olmasına rağmen büyük bölümü denizde geçmektedir. Bunun nedeni yönetmen Çetin İnanç'a sorulduğunda yanıtı çok ilginç olur:

"Afişleri basan kişi yanlış anlamış ve kafasına gö-

CÜNEYT ARKIN

ÇÖL

EMEL TÜMER SALİH KIRMIZI

PRODÜKTÖR MEHMET KARAHAFIZ YÖNETMEN ÇETİN İNANÇ SENARYO SEDAT ÜLKER

CÜNEYT ARKIN

ÇÖL

EMEL TÜMER SALİH KIRMIZI

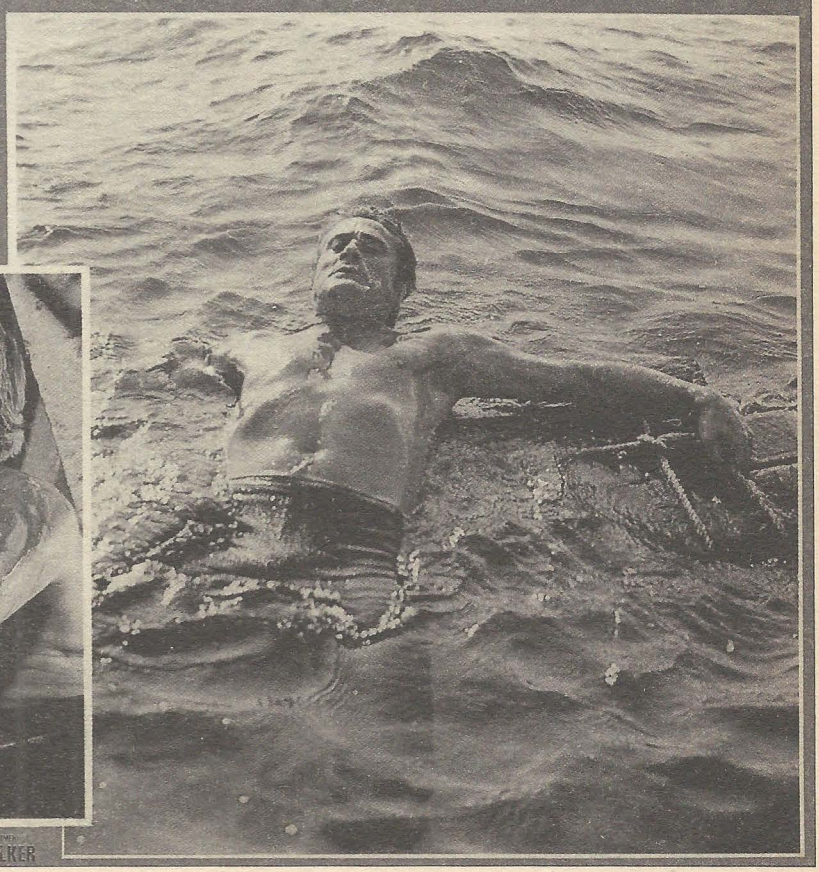

PRODÜKTÖR MEHMET KARAHAFIZ YÖNETMEN ÇETİN İNANÇ SENARYO SEDAT ÜLKER

CAN OFSET

KARATE HOCASI
OSMAN BETİN

ÖLÜM SAVAŞÇISI

FUNDA FIRAT
KEMAL ÖZKAN
S.KARADAYI
KADIR KÖK

CÜNEYT ARKIN

Yönetmen CÜNEYT ARKIN

CAN OFSET

KARATE HOCASI
OSMAN BETİN

ÖLÜM SAVAŞÇISI

FUNDA FIRAT
KEMAL ÖZKAN
S.KARADAYI
KADIR KÖK

CÜNEYT ARKIN

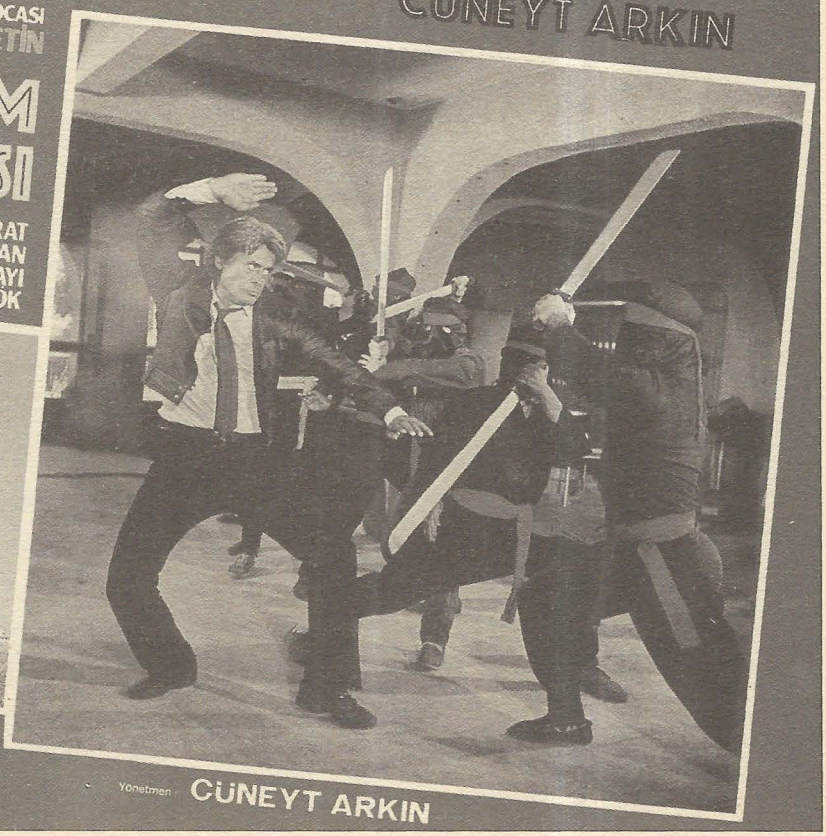

VE
HÜSEYİN PEYDA
ORHAN GÜNŞİRAY
FOTO DİREKTÖRÜ SEDAT ÜLKER

Yönetmen CÜNEYT ARKIN

re ismi değiştirmiş. Aslında filmin adı 'Mavi Çöl'dü, denizi çağrıştırsın diye koymuştuk. Fakat afişçi filmi görmediğinden kendi kendine 'Mavi çöl olur mu yahu, bu işte bir yanlışlık var' demiş. Bize ulaşmaya çalışmış, ama bulamayınca da kafasına göre aklınca yanlış olan şeyi düzeltmiş. Filmin adını 'Çöl' olarak basmış yani. Eh, onca afiş ziyan olmasın diye biz de jenerikteki ismi Çöl olarak yeniden yazdık."

Filmin dış pazar gösterileri için İngilizce afişler de basılıyor: *"Dragon and Tiger"* (Ejderha ve Kaplan) adıyla, Cüneyt Arkın ise yurtdışındaki adı olan George Arkın olarak diğer oyuncu adlarıyla birlikte İngilizceleştiriliyor.

Çöl'ün en göz alıcı sahnesi olan Jaws / Arkın karşılaşması da az sorun yaratmıyor. Tahta ve plastikten yapılma köpekbalığını teknik ekip yüzdürmekte bir hayli zorlanınca iş yönetmen Çetin İnanç'a düşüyor ve İnanç sahte köpekbalığının içine girip yüzdürerek çekimi kurtarıyordu.

Cüneyt Arkın'ın Çetin İnanç ile birlikte yönettiği ve yapımcılığını da üstlendiği *Ölüm Savaşçısı* (1984) da bizi farklı fantastik uçlara götürür.

Filmde doğaüstü güçlere sahip bir ninja klanı geçmişteki bazı hesaplaşmalar yüzünden Ölüm Savaşçısı'ndan (Cüneyt Arkın) intikam almak istemektedir. Bir dizi cinayet işleyen ninjalar suçu Ölüm Savaşçısı'na (ya da gerçek kimliğiyle Komiser Murat'a) yüklemeye çalışırlar.

Ninjalarla karşılaşmak üzere Ölüm Savaşçısı Murat, ki Uzakdoğu döğüş tekniklerinde ender bir uzmandır, adı belirtilmeyen bir ülkeye gider. Ninjalarsa güçlerini ve marifetlerini geliştirmişlerdir; rahat rahat istedikleri hayvanın, bitkinin ya da Zombi'nin kılığına girebilmektedirler.

CÜNEYT ARKIN

KARATE HOCASI
OSMAN BETİN

ÖLÜM SAVAŞÇISI

FUNDA FIRAT
KEMAL ÖZKAN
S. KARADAYI
KADİR KÖK

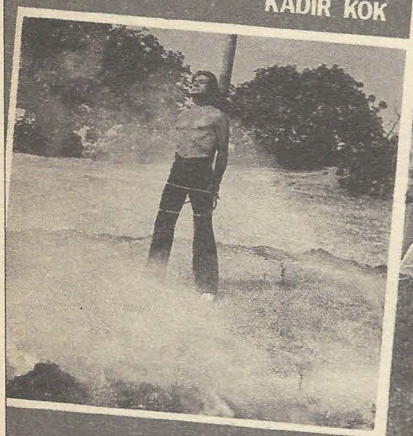

VE
HÜSEYİN PEYDA
ORHAN GÜNSİRAY
FOTO DİREKTÖRÜ SEDAT ÜLKER

Yönetmen CÜNEYT ARKIN

CÜNEYT ARKIN

KARATE HOCASI
OSMAN BETİN

ÖLÜM SAVAŞÇISI

FUNDA FIRAT
KEMAL ÖZKAN
S. KARADAYI
KADİR KÖK

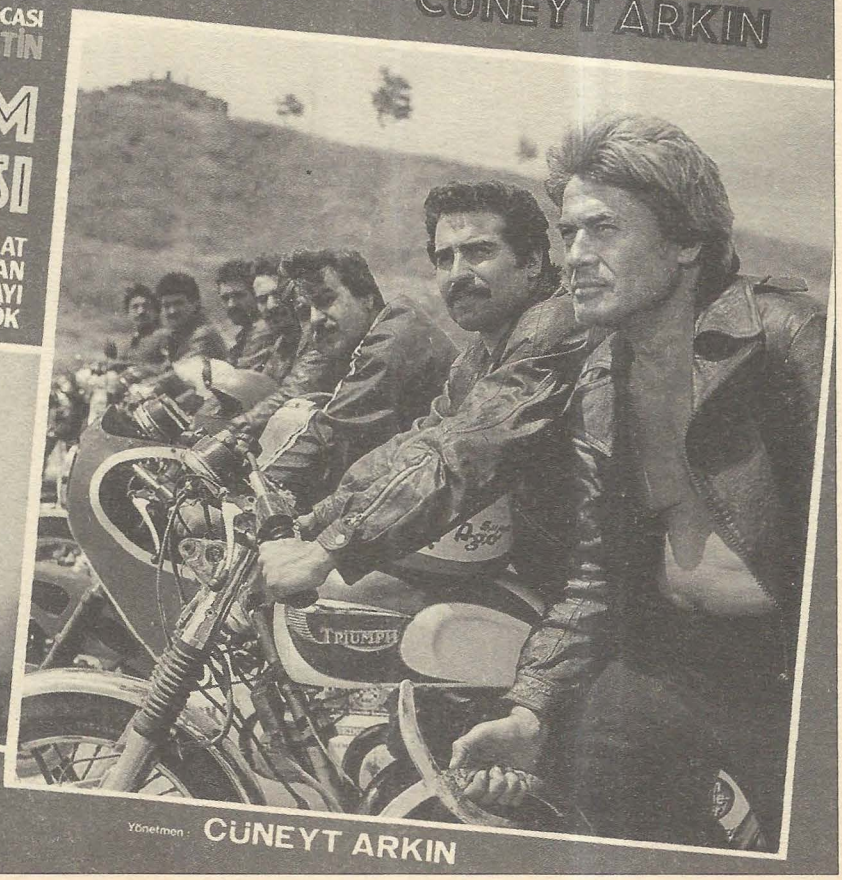

VE
HÜSEYİN PEYDA
ORHAN GÜNSİRAY
FOTO DİREKTÖRÜ SEDAT ÜLKER

Yönetmen CÜNEYT ARKIN

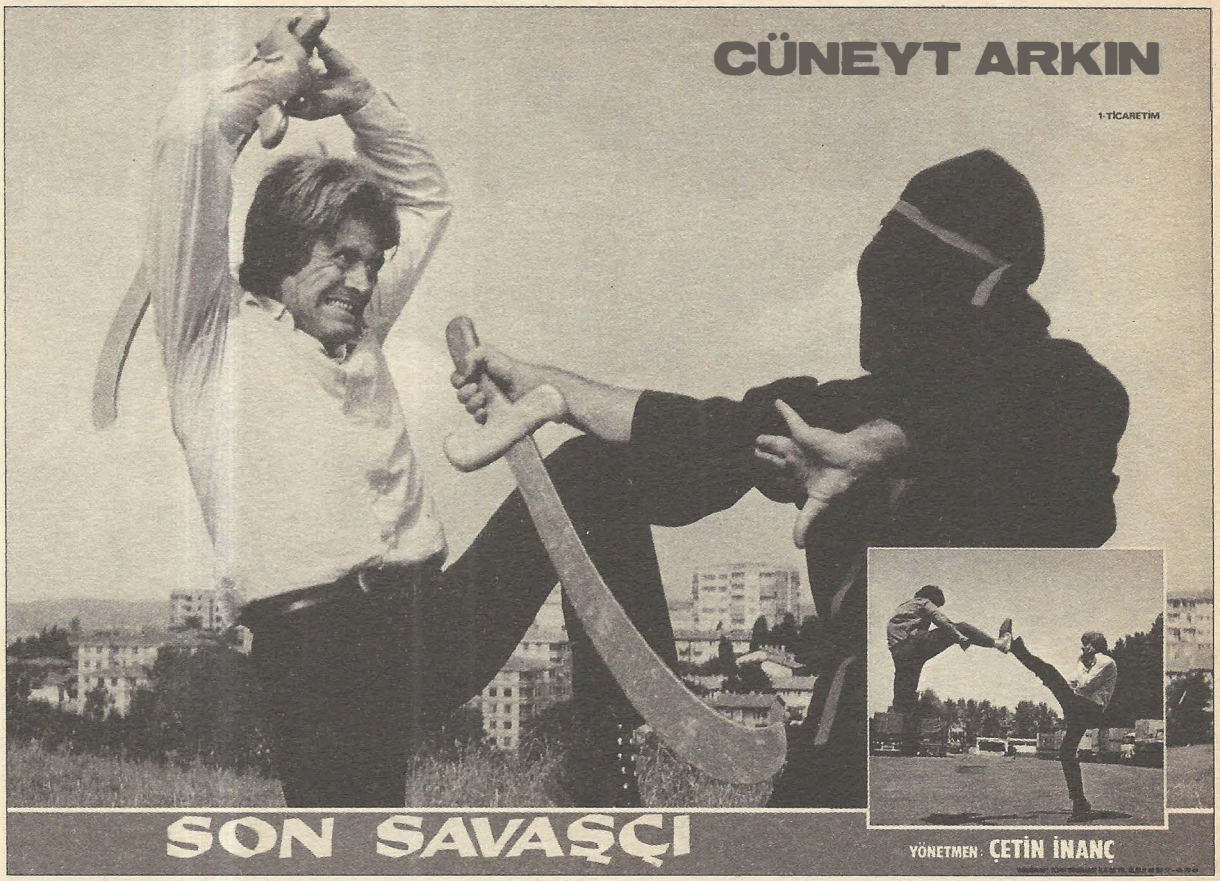

Emniyet mensubu Ölüm Savaşçısı Murat ile ninjaların reisi arasında kıyasıya bir mücadele başlar. Murat ninja reisini yakarak öldürür, ama karşısındaki yeniden ve yeniden dirilir. Kahramanımız tüm usta yeteneklerini sergileyerek ninjayı yok eder ve bir zafer daha kazanır.

Kamera arkasında da 'fantastik' olaylara yer veren bir filmdir bu *Ölüm Savaşçısı*. Yine Çetin İnanç'ın yönettiği, ama içerdiği yabancı kaynaklı sahneler yüzünden tepki görüp gösterimden kaldırılan daha önceki *Son Savaşçı* (1982) adlı filmin Cüneyt Arkın'ın çektiği ek sahnelerle yeniden kurgulanmış halidir. Filmde Türk sinemasında pek fazla görünmeyen 'snuff' bir sahne bulunmaktadır ve filmin televizyon gösterimlerinde bu sahne aynen kalmıştır.[1]

Ölüm Savaşçısı'nın bu 'snuff' sahnesinde Murat sevgilisiyle (Funda Fırat) konuşurken bulundukları mutfağın pencere camı birdenbire kırılır ve içeriye kafası henüz kopartılmış bir güvercin atılır. Hayvan kanlar içinde debelenerek kameranın ve gözlerimizin önünde can verir.

Olay pek yeni sayılmasa da kurban kesmek (*Dağ Kanunu*, Yılmaz Atadeniz, 1973) türünden bir olgu değildir. Bu yöntem 1970'li yıllardaki 'B' sınıfı İtalyan filmlerinde Ruggero Deodato, Umberto Lenzi, Sergio Martino gibi korku, dehşet ve 'şok' sinemasını seçmiş kimi yönetmenlerin filmlerinde sıkça rastlanılan hayvanların birbirlerini parçalayıp yemeleri ya da kahramanların hayvanları diri diri kesip iç organlarını çıkartmaları yönteminin bir benzeridir.

1 Snuff: hayvanların veya insanların kamera önünde sahiden öldürülmesi üzerine kurulu filmler. Hayvanlı olanlar biliniyor: F. Ford Coppola'nın *Apocalypse Now* (Kıyamet, 1979) filmindeki ineğin boğazlanması sahnesi gibi. Az da olsa insanların da gerçekten öldürüldüğü filmler de bulunuyor. Bu tür filmleri ele alan bir çalışma olarak Joel Schumacher'in *8 mm* adlı yapıtı gösterilebilir.

1-TİCARETİM
YÖNETMEN: ÇETİN İNANÇ
SON SAVAŞÇI

CÜNEYT
ARKIN
1-TİCARETİM
KARATE
YÖNETMEN: ÇETİN İNANÇ
SON SAVAŞÇI

YEŞİLÇAM KOVBOYLARI

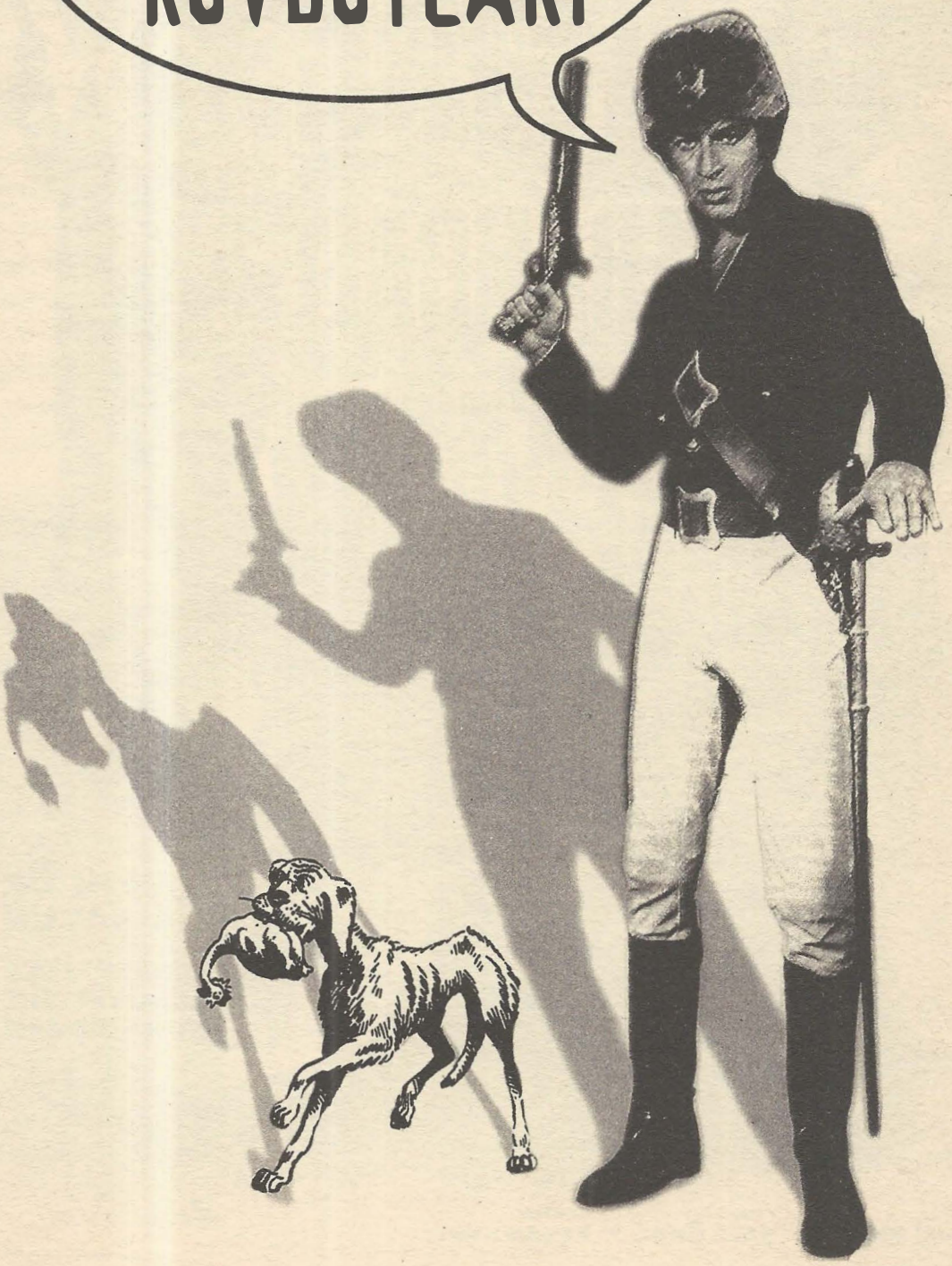

ÖZTÜRK SERENGİL * MÜNİR ÖZKUL * ZEYNEP AKSU

ÇİFTE TABANCALI DAMAT

VAHİ ÖZ
KADİR SAVUN

NUBAR TERZİYAN
MÜRÜVET SİM
SUHA DOĞAN

REJİSÖR: O.NURİ ERGÜN • SENARYO: SAFA ÖNAL • KAMERA: KENAN KURT

Akün Film

BASKI: YILMAZ OFSET BASIMEVİ — TEL. 22 86 00

ERAY OFSET 49 00 17

İTÜ Merkez Kütüphanesi
Demirbaş No 140.466

1960'lı yılların ortalarında İtalyan ürünü spagetti westernler, başta Sergio Leone'nin artık klasikleşmiş *Per un pugno di Dollari* (*Bir Avuç Dolar İçin*, 1964) olmak üzere, western kalıplarını ters yüz ederek şiddete ve aksiyona dayanarak sinema piyasasında olay yaratır. Hollywood'ta 'cow-boy' filmlerinin eskiyip tarihe, daha doğrusu televizyon dizilerine geçtiği bir dönemde 'spagetti western' adeta bir yeniden doğuş oluyor, ama kendi tarzında. İtalyan ürünü 'cow-boy' kahramanlar (Clint Eastwood, Ringo / Giuliano Gemma, Django / Franco Nero, Sabata / Lee Van Cleef) ve filmlerin elde ettiği hasılatlar diğer ülke sinemalarını da etkiliyor; İspanya, Almanya, Japonya ve çok az sayıda filmle de olsa Fransa bu türde yapımlar üretmek konusunda birbirlerini izliyorlardı.

Avrupa kaynaklı westernleri 1960'lı ve 70'li yılların tecimsel bir olayı sayarsak –ki öyledir– bunun er ya da geç Yeşilçam'a kadar varmasını ve 'B' filmlerinde yerleşmesini son derece doğal saymak gerekir. Örf ve âdetlerimizde, geleneklerimiz ve kültürümüzde 'western' gibi bir olgu ve 'cow-boy' gibi bir kahramanın var olmaması bir konudur; ama 'western' filmlerinin Türk film endüstrisine tecimsel bir tür olarak gelip bir süreliğine bile yerleşmesi ayrı bir konudur.

Yeşilçam'da western filmleri furyası veya modası 1967'de başlamış, yaklaşık olarak yedi yıl sürerek en üst noktasına 1971-72 yıllarında ulaşmıştır. Bu yerli westernlerde neredeyse herkes oynamıştır: Büyük yıldızlar (Ayhan Işık, Cüneyt Arkın), romantik jönler (Kartal Tibet), güldürü ustaları (Sadri Alışık, Öztürk Serengil), ithal oyuncular (Cihangir Gaffari, Alan Steel), karakter oyuncuları (Yılmaz Köksal, Bilal İnci). Mekânlarsa çoktan hazırdır: boş araziler ve tepeler, çiftlikler, bostan kenarları. 'Saloon'lar, şerifin ofisi, kasabanın oteli, soyulacak banka vb iç mekânlarsa genelde az masrafla platolarda inşa edilir. Bir kilisesiyle western kasabası eksiktir, ki bunun da icabına Ahmet Sert bakmıştır.

Zaman zaman aksesuarlar, silahlar, şapkalar –her an bir Stetson şapka bulabilme olanağı olmadığı için kadın fötrleriyle de idare edilir– ya da İngilizce yazılarda bazı sorunlar çıkıyordu.

Yerli Cango'lar, Ringo'lar, Sabata'lar, Gringo'lar, kötü haydutlar, şuh Meksikalı kızlar, dürüst veya satılmış şerifler, çiftlik sahipleri, kumarbazlar, Vahşi Batı ağaları, Kızılderililer, büyük bölümü dar bütçeli ve genellikle iç içe çekilen yapımlarda –bazen bir nebze erotizmle birlikte– bir anda görünmeye başlamıştı. Sonuçta bu yerli western dünyası bilinen ve çok uygulanan türler ve kalıpların uzağında farklı bir fantazya getiriyordu. Western geleneği bununla da kalmıyor, kırsal alan sinemasına kadar vararak Yılmaz Güney'in kimi ilk dönem filmlerinde de belirecektir.

Yerli kovboyları ilk önce Nuri Akıncı kullanmış ve *Beş Hikâye* (1962) adlı filmde mızraklı, oklu, başı tüylü Kızılderililer de unutulmamıştır. Bu filmde aynı kızı seven iki arkadaş Kızılderililerin saldırısına uğrar ve biri, arkadaşının mutluluğu için kendisini feda eder.

Cango Korkusuz Adam (Remzi Jöntürk, 1967)

Film dikkat çekmez ve unutulur, ama beş yıl sonra (1967) ilk 'meşru' Yeşilçam kovboyları ortaya çıkarak furyayı başlatacaktır.

Başlatanlar arasında kimler yok ki: karısı öldürüldükten sonra katillerin peşine takılan Şerif Ringo Kid Cüneyt Arkın (*Ringo Kid – Kanunsuz Kahraman*, Zafer Davutoğlu, 1967); hayal görüp kendini Red Kit sanan banka memuru Ahmet olarak Öztürk Serengil (*Çifte Tabancalı Damat*, Nuri Ergün, 1967); Yılmaz Köksal ile Tunç Oral'ı bir araya getiren *Cango Korkusuz Adam Ölüm Süvarisi* (Remzi Jöntürk, 1967) ve hapishane kaçağı Korkusuz Bill rolünde Kartal Tibet (*Kader Bağı*, Türker İnanoğlu, 1967).

Yerli western filmleri furyasının başlamasına neden gösterilen *Ringo Kid – Kanunsuz Kahraman* (1967), 'spagetti western'den çok Amerikan tarzı klasik westernin fazlasıyla kullandığı kalıplardan yararlanarak, düz bir öyküyü türün bilinen tüm unsurlarını değerlendirerek görüntülemektedir.

Duvara asılı aranıyor ilanlarıyla birlikte bir şerif ofisi...
Kader Bağı (Türker İnanoğlu, 1967)

Filmde Silver City kasabasına getirilen 20.000 dolarlık altın dolu kasa Meksikalı haydut Ramon (Altan Günbay) ve çetesi tarafından soyulur; bu arada şuna dikkat edilmelidir ki yerli westernlerde kötülerin çoğunun adı Ramon olacaktır!

Çatışmada yaralanan Ramon ve adamları bir çiftliğe sığınır, çiftlikte bulunan kadınla çocuğu öldürürler. Çiftlik kasabanın şerifi Ringo Kid'in çiftliğidir, sonuç olarak da Şerif eşinin ve çocuğunun intikamını almak için Ramon'un peşine düşer; Kızılderililerle çatışır, haydutları kıstırır ve onları öldürür.

Senaryosunu Bülent Oran'ın yazdığı *Kader Bağı*'ndaysa bir westernde aranılan her şey vardır: hapishaneden kaçan iki hızlı silahşör, Korkusuz Bill (Kartal Tibet) ve Şimşek Jesse (Hüseyin Zan); Denver kasabasında köylüleri baskı altında tutan, çiftliklerine zorla sahip çıkan kötü adam Kibar Jack (Muzaffer Te-

Ringo Kid – Kanunsuz Kahraman (1967)

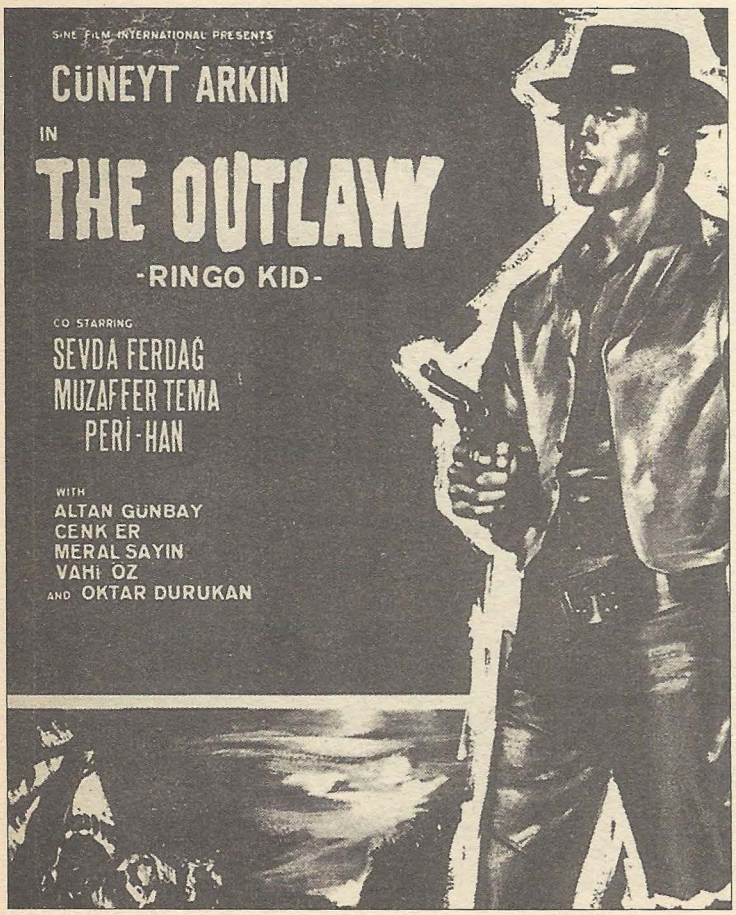

Yerli western filmleri furyasının başlamasına neden gösterilen *Ringo Kid – Kanunsuz Kahraman* (1967), 'spagetti western'den çok Amerikan tarzı klasik westernin fazlasıyla kullandığı kalıplardan yararlanarak, düz bir öyküyü türün bilinen tüm unsurlarını değerlendirerek görüntülemektedir.

ma) ve onun emrinde çalışan kaypak bir şerif (Feridun Çölgeçen); saf bir genç kız olan Jesse'in kız kardeşi Rose (Semiramis Pekkan).

Kader Bağı da bir intikam öyküsünü anlatmaktadır: Kibar Jack, Bill'in babasını öldürtmüştür; babasının öcünü almak isteyen Bill çetenin içine sızar, Rose ile karşılaşır ve sonunda Kibar Jack'ı öldürür.

Türker İnanoğlu'nun yönettiği ve yapımcılığını da üstlendiği bu dar bütçeli hızlı kovboy destanında yok yoktur: Silahlı düellolar, kampları ve barış çubuklarıyla Kızılderililer, bol dansözlü bir "saloon," engin ufuklar ve şiddetle karışık temiz duygular. Her westernde olduğu gibi çoğu işlevsiz olan yan karakterler, tiplemeler bile bolca yer alır (otel sahibi Necdet Tosun, barmen Nevzat Okçugil, nalbant Sohban Kologlu, kötü adamlardan Mehmet Ali Akpınar, Necip Tekçe, Ali Seyhan ve iyi olup kötülere karışan Yılmaz Köksal vd.).

Bu dar bütçeli yapımlarda her zaman olduğu gibi, ortam (kaçınılmaz olarak) tümüyle yapaydır. Bu yapaylık bir yönüyle aksesuarlar ve giysilerden ya da figüranların eğretiliğinden kaynaklanırken, bazen de iyi araştırılmadan verilen referanslardan kaynaklanır: Örneğin *Kader Bağı*'nda Şerif'in bürosunda ve binaların duvarlarında "Katil Aranıyor" posterleri göze çarpıyordu. Ayrıntı doğrudur, ama posterlerde Kit Karson adının da okunuşu (Carson Vahşi Batı'nın ünlü bir rangeri, atlı polislerinden biriydi) bu dolaylı bir espri ya da bir dikkatsizlik yüzündendir. Aynı şekilde zaman zaman rastlanılan "Farın of Tom" ya da "Farm Taylor" gibi yazılar başkaca eğlence kaynağı oluyorlardı.

Bir kovboy filmi hatırası .... *Kader Bağı* (Türker İnanoğlu, 1967)

1970'lerin başında Yeşilçam'da etkili olan dar bütçeli kovboy filmleri furyasına bir örnek ... *Şafakta Silah Sesleri* (Semih Evin, 1971)

Western denince akla eski '25 kısım (bazen 31 kısım) tekmili birden' dizi filmler gelince ne *Maskeli Beşler* ne de bu beşlerin sonuncusu olan Maskeli Süvari (The Lone Ranger) ve Kızılderili arkadaşı Tonto unutulabilir. *Maskeli Beşler* (1968) ve *Maskeli Beşlerin Dönüşü*'nü (1968) Yılmaz Atadeniz aynı teknik ekip ve geniş oyuncu kadrosuyla (Tamer Yiğit, Selma Güneri, Yıldırım Gencer, Erol Taş, Yılmaz Köksal, Suzan Avcı, Süleyman Turan, Yusuf Sezgin, Danyal Topatan vd.) iç içe çekmiştir.

Yılmaz Atadeniz'in iki bölümlük Maskeli Beşler destanı dizi filmlerin televizyon sayesinde tarihe karıştığı bir dönemde, 1930'lu ve 40'lı yılların Hollywood patentli dizi filmlerine yapılan bir hayli 'nostaljik' bir dönüştür ve 1960'ların sinemasında bu tür bir dönüşe Yeşilçam'ın dışında pek rastlanılmaz. Buna da pek şaşırmamak gerekir, çünkü genel bir bakış içinde Yeşilçam yapımı 'B' filmleri, bu çalışmamızda bolca örneklendirdiğimiz gibi popüler sinema türlerinde bir tür öncülüğü bilinçli olarak sürdürmüştür; ki her ne kadar bu öncülük birçoklarının gözünden kaçmış olsa bile.

Maskeli Beşler ve devamı olan *Maskeli Beşlerin Dönüşü* iki bölüme ayrılıp iç içe çekilen yaklaşık üç saatlik bir filmdir. Genelde klasik westerni, özellikle de Maskeli Süvari (The Lone Ranger) destanının kahramanlarını ve motiflerini izler.

Her iki bölümde de olaylar Amerikan İç Savaşı yıllarında Meksika sınırında cereyan eder. Yılmaz Atadeniz olanaklar dahilinde o dönemin bir panoramasını çizmeye çalışmıştır: Süregiden bir savaş, çıkarcı çevreler, hükümet içinde hükümet kurmak isteyenler, perişan halk, eşkıya çeteleri, acımasız toprak ağaları. Her destanda olduğu gibi burada da halkın, ezilenlerin tek umudu, simgeleri 'gümüş kurşun' olan beş maskeli süvari, beş 'ranger' olur.

İki film boyunca iyiler ve kötüler arasında bir mücadele sürüp gider. Bir tarafta Maskeli Beşler, diğer tarafta General Ramon (Erol Taş), sağ kolu Pancho Villa (Danyal Topatan), sadist ve gaddar oğlu Roz (Necati Er) yer alır.

Kötülerin ve kahramanların tanıtımı en baştan itibaren esnek ve bilinen kalıplar içinde verilir: Resim Çocuk (Süleyman Turan) sevgili Rosita'nın resmini daima yanında taşımaktadır ve aynı zamanda pokercidir; Şeytan (Yılmaz Köksal) ise hep "Red Kit" dergisini okur (Red Kit'in var olmadığı bir yüzyılda!); beşlerin reisi Korkusuz (Tamer Yiğit) adını taşımaktadır; dördüncü arkadaş Çelik'tir (Yıldırım Gencer) ve so-

Durdurulan posta arabası ekseninde Yılmaz Köksal'lı bir 'western' aksiyonu. *Maskeli Beşler* (Yılmaz Atadeniz, 1968)

Üzerinden geçen telgraf telleriyle birlikte tipik bir 'western' manzarası... *Maskeli Beşler* (Yılmaz Atadeniz, 1968)

Resim Çocuk, Şeytan, Çelik, Yakışıklı ve liderleri Korkusuz'un oluşturduğu takımı atının üstünden destekleyen kızılderili yardımcıları Tonto...
Maskeli Beşler (Yılmaz Atadeniz, 1968)

nuncusu Yakışıklı (Yusuf Sezgin).

Olaylar, mücadeleler, sürprizler birbirini izler: Maskeli Beşlerin Kızılderili yardımcısı Tonto (Faruk Panter) hapishaneden kurtarılır; Ramon silah tüccarı Jesse'den (Hüseyin Zan) satın aldığı silahlarla Vali'nin (Aydın Tezel) evine el koyar; haydutlar trene saldırır, Vali'yi ve kızı Mary'yi (Selma Güneri) tutsak ederler; Korkusuz treni durdurur; bir barda Ramon'un adamları Yakışıklı ile dövüşürler; Korkusuz'un çiftliği yakılıp annesi ve babası öldürülür; Ramon hükümete ait bir madeni sahiplenip köylüleri zorla, işkenceyle çalıştırır ve ilk bölüm boyunca bu olay dizisi devam eder. Maskeli Beşler Ramon'un oğlu Roz'u öldürürler.

İkinci bölümde (*Maskeli Beşlerin Dönüşü*) macera kaldığı yerden devam eder: Ramon Maskeli Beşler'e karşı kullanmak için bir ordu toplar; Vali'yle kızını tekrar esir alır; Vali'yi kurşuna dizip Mary'yi barda servis yapmaya zorlar; sahte Maskeli Beşler posta arabasını basıp tüm yolcuları katleder ve galeyana gelen kasaba halkı gerçek Maskeli Beşler'in peşine düşer; Çelik, Şeytan, Resim Çocuk ve Yakışıklı tutuklanır; Korkusuz ve Tonto arkadaşlarını kurtarmak için harekete geçip onları idamdan kaçırırlar; Maskeli Beşler Ramon'un ele geçirdiği madeni basıp köylüleri kurtarır; son bir çarpışmada Ramon öldürülür ve çetesi dağıtılır, ama Maskelilerin dördü ölür, geride yalnızca Korkusuz ve Tonto kalır.

Maskeli Beşler destanı biter ve yerini Maskeli Süvari destanına bırakır.

Yılmaz Atadeniz, daha önce gördüğümüz gibi beş maskeli 'ranger'in öyküsünü bu iki filminde değişik bir yorumla (Maskeli Beşler'in Meksikalı haydutlarla olan mücadelesi) anlatmıştır. Özgün kaynak ise benzer çatışmayı farklı bir şekilde veriyordu: Maskeli Beşler ünlü haydut Cavendish'in peşine takılırlar, Cavendish ve çetesi onlara tuzak kurar, dördü vurulur ve beşincisi Kızılderili Tonto tarafından kurtarılır.

Böylece dört 'ranger' ortadan yok olur, ama western sineması başka bir destan kazanır: Maskeli Süvari destanı. Beyaz atına (Silver) binmiş, beyaz şapkalı, çifte tabancalı, her zaman özenle giyinen, sinek kaydı traşlı ve berberden çıkma saçları hafif briyantinli Maskeli Süvari.

Maskeli Süvari sesini ilk kez ABD radyolarında büyük ilgi kazanan bir programla duyurmuştur

Bir Meksika meyhanesi baskınında...
Tonto her zamanki gibi arkadan destekliyor ...
Maskeli Beşler (Yılmaz Atadeniz, 1968)

MASKELİ 5'LERİN DÖNÜŞÜ

KAMERA: **RAFET ŞİRİNER**
REJİ: **YILMAZ ATADENİZ**
SENARYO: **KAMİL ERŞAHİN**

TAMER YİĞİT * **YUSUF SEZGİN** * **YILMAZ KÖKSAL** * **SÜLEYMAN TURAN** * **YILDIRIM GENCER**

SELMA GÜNERİ VE **EROL TAŞ**

SUZAN AVCI
DANYAL TOPATAN
FARUK PANTER
HÜSEYİN ZAN

ARZU FİLM

(1933); sonradan ve aynı yıl içinde (1938) hem bir çizgi roman kahramanı – Strickler ve Flanders'in nefis siyahbeyaz çizgileriyle – hem de bir dizi film yıldızı olur (*Maskeli Süvari*, *The Lone Ranger*, William Witney, John English, 1938; *Maskeli Süvari Dönüyor*, *The Lone Ranger Rides Again*, William Witney, John English, 1939). Bu filmlerin devamı Clayton Moore ve John Hart gibi oyuncularla televizyona geçiştir. Derken 1954 yılında Maskeli Süvari'nin bütün telif haklarına sahip olan şirket (The Lone Ranger Inc.) üç milyon dolara Teksaslı petrol kralı Jack Wraither'e satılıyor ve bu satışın sonucu olarak Maskeli Süvari tekrar beyazperdeye dönüyordu.

Bir Warner Brothers yapımı olan 1956 tarihli *Maskeli Süvari* (*The Lone Ranger*) Stuart Heisler tarafından yönetilirken Clayton Moore Maskeli Süvari'yi, Kızılderili oyuncu Jay Silverheels de Tonto'yu canlandırıyordu. Petrol kralı Wraither'in eşi – eski çocuk oyunculardan Bonita Granville – filmin kadın kahramanıdır. İki yıl sonra da filmin devamı gelir, emektar Lesley Selander'in çektiği *Maskeli Süvari ve Kayıp Altın Kent* (*The Lone Ranger and the Lost City of Gold*, 1958).

Televizyonda tekrar edilen diziye, radyolarda tekrar tekrar yayınlanan bölümlere, dünya çapında bir üne kavuşan çizgi romanlara rağmen Maskeli Süvari, Tonto ve Silver üçlüsü yirmiüç yıl kadar sinema perdelerinden uzak kalacaktır. Destan varlığını televizyon için hazırlanan bir çizgi film dizisiyle sürdürüyor olsa bile değişime uğrayan bir sinemada sanki çağdışı bir konuma düşmüş gibidir.

1981 yılında Hollywood destanı çağdaşlaştırıp yeniden gündeme getirmek amacıyla bir Maskeli Süvari filmi daha üretir: *Maskeli Süvari Efsanesi* (*The Legend of the Lone Ranger*, William A. Fraker). Eski defterler karıştırılır, olaylar daha gerçekçi ve şiddetli bir açıdan ele alınır, hareketli sahneler ve atraksiyonlar birbirini izler, ama sonuç pek tatmin edici değildir; başrol için seçilen oyuncu Klinton Spilsbury inandırıcı ve sürükleyici olamamıştır.

Sonuçta Hollywood uzun yıllar boyunca Maskeli Süvari'yi unutmuştur, ama daha 1969'dayken bile Yeşilçam efsaneyi kendine özgü bir şekilde sürdürmektedir. Yönetmen Kayahan Arıkan ilk önce bir *Maskeli Süvari'nin Dönüşü*, sonra Maskeli Süvari'yi belki de yeterli görmeyince yanına –İtalyan ürünü çizgi romanların sayesinde uzun süre güncelliğini koruyan– eskinin ünlü kovboy kahramanlarından Tom Miks'i de katarak *Maskeli Süvari Tom Miks'e Karşı*'yı çekiyordu.

Bu filmde kullanılan Tom Miks karakteri İtalyan çizgi roman ekibi Esse Gesse ürettiği ve özgün adı Capitano Miki olan, ama ülkemizde Tom Miks adıyla ünlenen karakterinden başkası değildir. Ünlü oyuncu

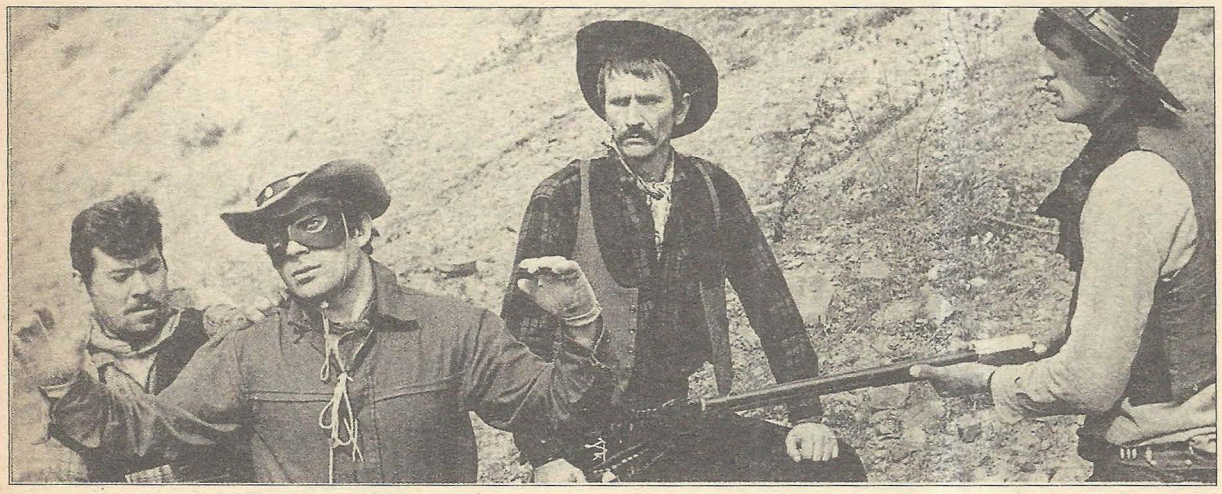

Tamamen Yeşilçam'a özgü ve benzersiz bir karışım ...
Maskeli Süvari Tom Miks'e Karşı (Kayahan Arıkan, 1969)

Tom Mix'le isim benzerliğinden başka yakınlığı yoktur. "Capitano Miki"ye, Türkiye'de yayımlanmaya başlayacağı sırada, Samim Utkun "Tom Miks" adını koymuş ve çizgi roman bu isimle yayımlanmıştı.

Yeşilçam 1969 yılında başka bir efsaneyi de beyazperdeye yeniden ve yeniden aktarıyordu: Ondokuzuncu yüzyıl California'sında siyah maskesi ve siyah giysileriyle Meksikalılara karşı mücadele eden özgürlükçü Zorro; popüler bir romandan kaynaklanarak sinemanın ardından televizyona (hem dizi film, hem de çizgi film olarak) geçecek olan bir kahraman.

Kılıcı ve 'Z' işaretiyle ünlenen Zorro, beyazperdede ilk kez 1921'de görünüyor; Douglas Fairbanks'ın unutulmaz yorumuyla *Zorro'nun İşareti* (*The Mark of Zorro*, Fred Niblo). Kahramanımızın sessiz filmlerden sesliye geçişi ondokuz yıl sonra yakışıklı Tyrone Power ile kötü Basil Rathbone'u karşı karşıya getiren Rouben Mamoulian'ın *Zorro'nun İşareti* (*The Mark of Zorro*, 1940) ile oluyordu. Devamıysa oyuncu-şarkıcı

Kızılderili yardımcı Tonto yine Maskeli'yi destekliyor, ama bu kez önde ... soldaki sakallı karakter de Konyakçı
Maskeli Süvari Tom Miks'e Karşı (Kayahan Arıkan, 1969)

John Caroll'un oynadığı *Zorro Dönüyor* (*Zorro Rides Again*, William Witney ve John English, 1947) adlı 25 kısım tekmili birden diziyle geliyor.

1961'de Zorro İspanyol sinemasına geçiyor, ama Luis Romero Marchent'in yönetip Amerikalı Frank Lattimore'un oynadığı bir *Zorro* ile İtalyan sineması da onu unutmuyordu! Zorro karakteri dönem dönem yeni çevrimleri eksik olmaksızın ve her defasında ünlü bir oyuncunun yorumuyla yeniden gündeme geliyordu: Frank Langella (*Zorro'nun İşareti*, *The Mark of Zorro*, Don McDouglas, 1974), Alain Delon (*Zorro*, Duccio Tessari, 1975), komik bir George Hamilton (*Zorro Neşeli Kılıç*, *Zorro the Gay Blade*, Peter Medak, 1981) ve son olarak Antonio Banderas ve Anthony Hopkins'i bir araya getiren *Zorro'nun Maskesi* (*The Mask of Zorro*, Martin Campbell, 1998).

Yeşilçam'a gelince ... 1969 yılı özellikle Zorro filmlerinin yılıdır, ki bu durum eski dizi filmlerden ya da bir kuşağın anılarından silinmeyen Rouben Mamoulian'ın imzaladığı çevrimden kaynaklanmaktadır. *Maskeli Beşler*'den sonra Zorro'yu da yine iç içe çekilen *Zorro Kamçılı Süvari* ve *Zorro'nun İntikamı* ile Yıl-

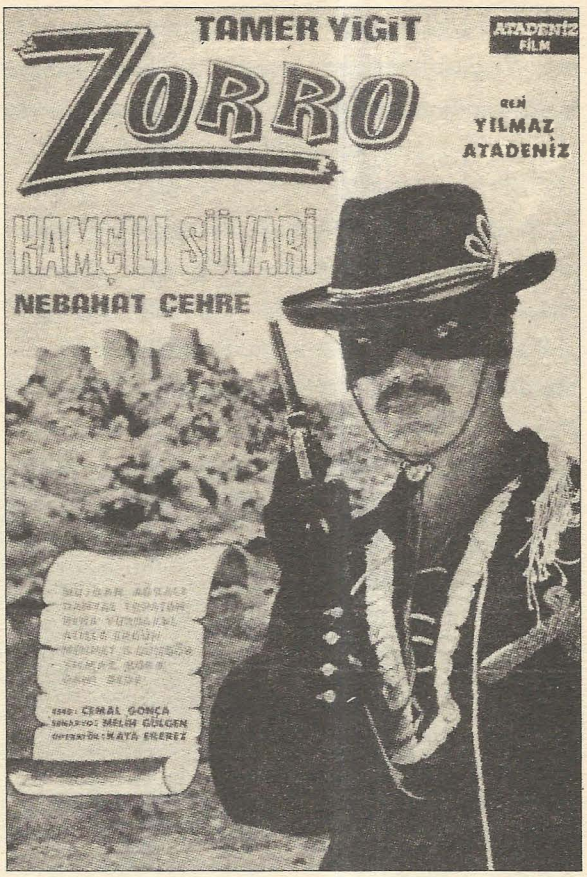

maz Atadeniz diriltiyordu.

İlkinde Vali Don Alvarez halka zulüm ve baskı yapmakta, herkesi inim inim inletmektedir. Çiftlik sahiplerinden Don Juarez şehre okumaya gönderdiği oğlu Alberto'yu (Tamer Yiğit) bu belaya karşı savaşsın diye geri çağırır. Alberto hassas ve kırılgandır, bu sorunla pek ilgilenmez, babası onun bu halinden utanç duymaktadır, ama Alberto aslında göründüğü gibi biri değildir. Sadece uşağı Çiki (Danyal Topatan) ile paylaştığı bir sırrı vardır. Dedesinden kalma gizli bir mağarada ondan kalma giysileri giyer ve maskeli halk kahramanı Zorro olur. Vali Don Alvarez ve adamlarına karşı büyük bir mücadeleye girişir, çeşitli baskınlar yapar, Alvarez ve yandaşlarından aldıklarını fakir halka dağıtır. Zaman içinde Zorro, Don Alvarez'in kızı Maria'ya (Nebahat Çehre) tutulur. Maria da onun gizemli çekiciliğinden hoşlanmıştır ve onu arzulamaktadır.

Don Alvarez köylüleri işkenceyle konuşturup Zorro'nun gizlendiği yeri öğrenmeye çalışır, ama başaramaz, çünkü köylüler Zorro'nun desteği ve sürdürdü-

TAMER YİĞİT
NEBAHAT ÇEHRE
REJİSÖR
YILMAZ ATADENİZ
ZORRO'NUN İNTİKAMI
MÜJGAN AĞRALI
DANYAL TOPATAN
REHA YURDAKUL
ATİLLÂ ERGÜN
VE
GANİ DEDE
SENARYO: MELİH GÜLGEN
ATADENİZ FİLM

ğü mücadeleden son derece memnun ve ümitlidirler. Don Alvarez Zorro'nun halkın gözündeki itibarını sarsmak için Zorro kılığına soktuğu bir adamına köylülere eziyet etmesi, birkaçını öldürmesi için emir verir. An gelir aldatılan köylüler Zorro'dan nefret etmeye başlar, ama Zorro olayı çözüp kötülere derslerini vererek halkın güvenini ve sevgisini tekrar kazanır.

Zorro Kamçılı Süvari'yi izleyen *Zorro'nun İntikamı* da Zorro kötülere hak ettikleri dersi ve cezayı verene kadar benzer bir kurguyla macera ve mücadele içinde sürüp gider.

Zorro'nun kahramanlıkları Yılmaz Atadeniz'in dışında da sürmüştür, ama klasik kalıplardan biraz uzak durarak ya da fanteziye daha geniş bir yer vere-

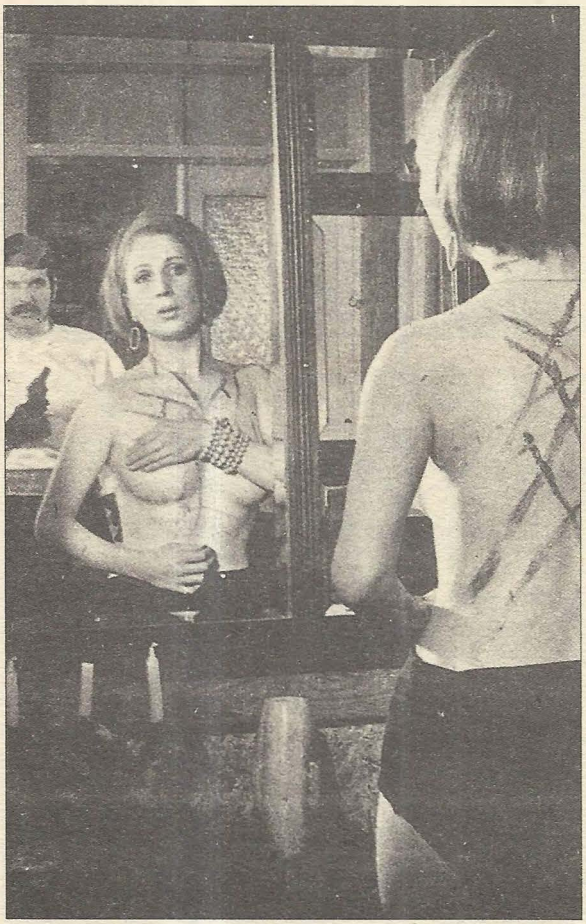

Yine Yeşilçam'a özgü bir harmanlama ...
Zorro Dişi Fantoma'ya Karşı
(Feridun Kete, Alpay Ziyal, 1969)

Bir Yeşilçam geleneği: Fantoma'nın adamlarının gömleklerinde daima bir F harfi vardır ...
Zorro Dişi Fantoma'ya Karşı
(Feridun Kete, Alpay Ziyal, 1969)

Zorro rolleriyle tanınan Tamer Yiğit, yanına yine Nebahat Çehre'yi alarak kahramanlarını sürdürüyor.
Ringo Vadiler Aslanı (Yılmaz Atadeniz, 1969)

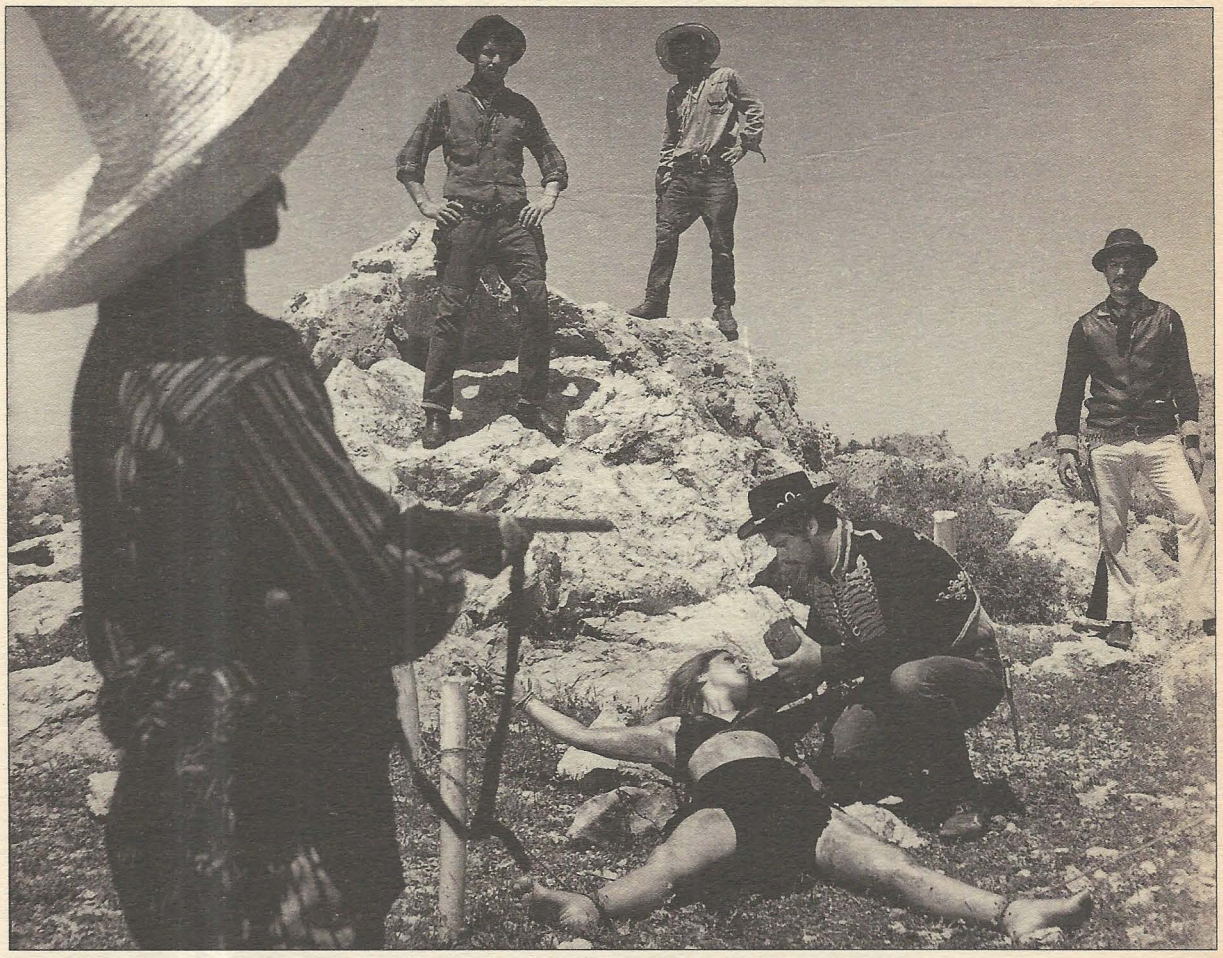

Ringo Vadiler Aslanı (Yılmaz Atadeniz, 1969)

rek. *Zorro Dişi Fantoma'ya Karşı* (1969) ve *Zorro'nun Kara Kamçısı* (1969) adlı filmleri Feridun Kete / Alpay Ziyal ikilisi yönetirken maskeli ve siyah giysili kahramanı Hasan Demirtaş canlandırıyordu.

Zorro'yla yetinmeyen Tamer Yiğit aynı yıl içinde yine Yılmaz Atadeniz'in yönetiminde ve Zorro'daki rol arkadaşı Nebahat Çehre ile birlikte *Ringo Vadiler Aslanı* (1969) olur.

1970 yılında beş Yeşilçam westerni çekilirken bir sonraki yıl bu sayı onaltıya fırlayacaktı. Yerli kovboylar atlarına atlayıp, tabancalarını ateşleyip, yumruklarını konuşturup kötü adamlara, tüm Meksika çetelerine, soygunculara korkusuzca meydan okuyor ve özellikle de Yılmaz Köksal'ı yıldız oyuncu konumuna getiren *Çeko* (1970) Anadolu'da inanılmaz bir gişe hasılatı elde ettikten sonra sayıları iyice artıyordu.

Senaryosunu filmin yönetmeni olan Çetin İnanç ile Burhan Bolan'ın yazdığı *Çeko*, 1875 yılında Meksika'da geçer (filmde Meksika *Mexsiko* olarak gösterilmektedir!). Ramon (Erol Taş) adlı bir eşkıya adamlarıyla birlikte köylülere inanılmaz işkenceler yapmakta ve hunharca cinayetler işlemektedir. Çiftlik sahiplerinden Don Alvarez (Feridun Çölgeçen) yufka yürekli, iyi bir insandır. Köylülere destek olup yardım etmeye çalışınca Ramon tarafından tehdit edilir. Ramon, Don Alvarez'e çiftliğini terk etmesi için iki gün mühlet verir. Don Alvarez manevi oğlu Çeko'ya (Yılmaz Köksal) bir mektup gönderip yardım ister. Alvarez yazdığı vasiyetnamesinde çiftliği Çeko'ya bırak-

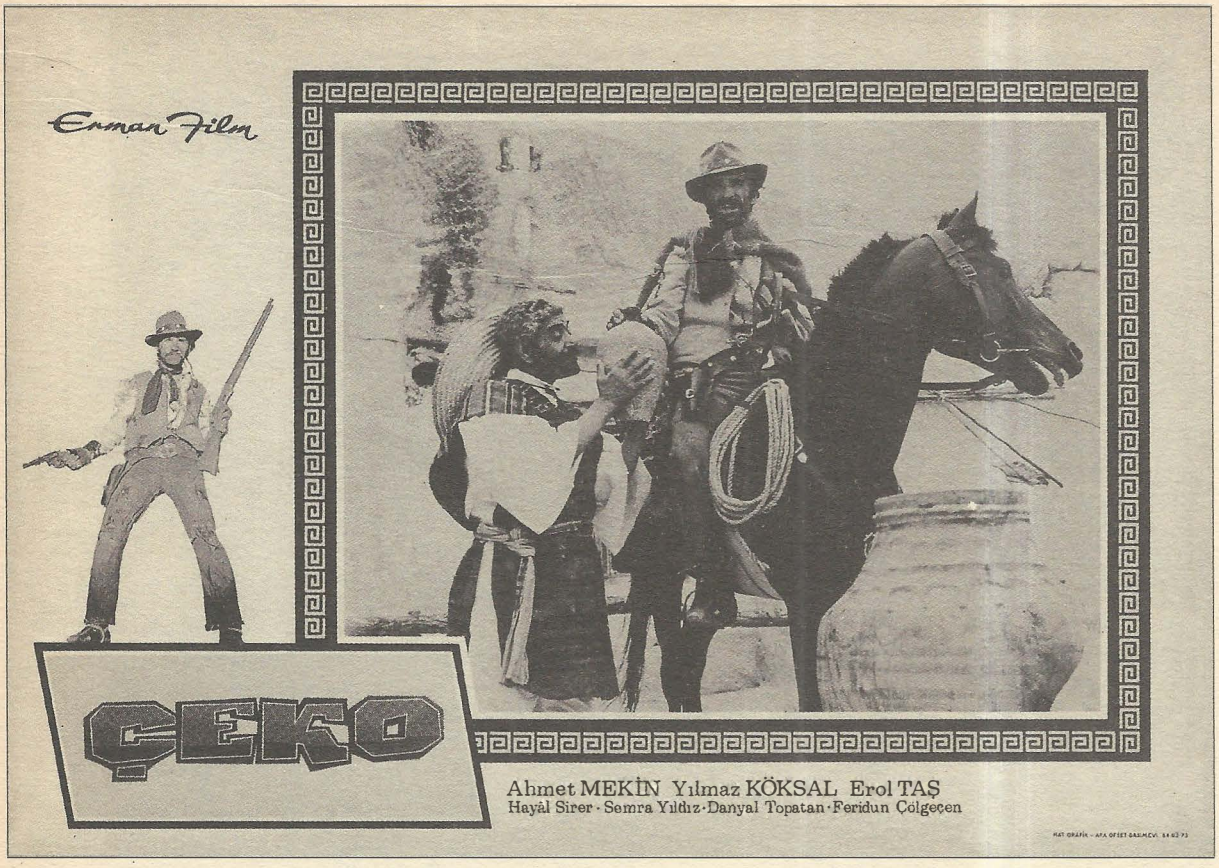

Hiç beklenmedik bir şekilde Anadolu salonlarında büyük bir gişe hasılatına ulaşarak Yılmaz Köksal'ı yıldızlığa ulaştıran *Çeko* (Çetin İnanç, 1970)

mıştır. Bunu öğrenen eşi Dolores (Semra Yıldız) Ramon'la işbirliği yapar ve bir uşağını ayartıp kocasını öldürtür. Dolores bununla yetinmeyerek Çeko'yu öldürmesi için Jesse (Ahmet Mekin) adlı kiralık bir katil tutar.

Dolores'in kendisinden habersiz çevirdiği bu işlere kızan Ramon, adamlarını gönderip Jesse'yi yakalatır. Haydutlar Jesse'yi idam edecekleri sırada Çeko onu kurtarır. Hayatını Çeko'ya borçlu olan Jesse, tokasına "J" harfi kazınmış kemeri ve silahını Çeko'ya hediye eder. Bunun karşılığında da Çeko ona kendi kemeriyle tabancasını verir.

Kasabaya gelen Çeko, Rozita (Hayal Sirer) adlı bir kızı haydutların elinden kurtarır. Rozita kasaba dışındaki küçük bir kulübede yaşlı amcasıyla birlikte yaşamakta ve geçimlerini sağlamak için yumurta satmaktadır.

Kasabada Don Alvarez'in cenazesini gören Çeko çiftliğe gider ve Dolores ile karşılaşır. Kadın onu Jesse sanır. Aynı anda çiftliğe Ramon ve adamları da gelince bir çatışma başlar, Çeko kaçmayı başarır.

Bu olaylardan sonra Jesse de çiftliğe gelir ve Dolores, Çeko'yu öldürmesi için vaat ettiği 3.000 doların yarısını verir. Ramon'dan sonra Jesse de Çeko'nun izini sürmeye koyulur.

Çeko pek uzaklarda değildir; Don Alvarez'in vasiyetnamesini bulmak için gizlice çiftliğe girer ve aradığını bulur. Bir gün Çeko ve Jesse karşılaşır, kemerlerini ve silahlarını değişir, tam ateş etmeye hazırlandıkları sırada Ramon ve adamları gelir, derken ikisi birleşip haydutlara karşı mücadele ederler. Ramon kaçar, Çeko peşine düşer, çiftliğe giden Jesse ise Dolores tarafından vurulur, ama o da kadını vurur.

Çeko çölde, yaralı Dolores'i izler ama kadın can verir. Çeko yeniden Ramon'la karşılaşır, adamlarının bir kısmını saf dışı eder ve Rozita'yı bulmaya gider, ama Ramon Rozita'yı işkence ederek öldürmüştür.

Çeko ve Ramon'un son karşılaşması çölde gerçek-

leşir. Çeko Ramon'u dizlerinden vurup sakatlar ve ölüme terk edip uzaklaşır.

Çeko'dan üç yıl sonra Çetin İnanç / Yılmaz Köksal ikilisi başka bir westernde yeniden bir araya gelecektir: *Dağ Kurdu* (Dağların Oğlu, 1973). Mekân 1870 yılının Meksika'sıdır; kahramanımız usta bıçak atıcısı Kuçilyo (Yılmaz Köksal), kötü adamsa Don Pedro (Kudret Karadağ). Absürd olmaktan hiç çekinmeyen bu Yeşilçam westerninde seçilen model bol silahlı çatışmaları, atraksiyonları, dinmeyen hareketi ve sayısız cesetleriyle yine 'spagetti western'dir. Bir dizi renkli tip de cabasıdır: Hızlı silahşör Esteban (Danyal Topatan), at hırsızı Çiko (Kazım Kartal), Kuçilyo'nun sevgilisi Sarita (Nalan Çöl), Sarita'nın babası olan rahip (Atıf Kaptan) gibi.

Mekân Meksika olunca, araya hem devrim hem de devrim için kullanılacak altınlar girecektir elbette. Posta arabaları soyulur, ordu harekete geçer, Kuçilyo

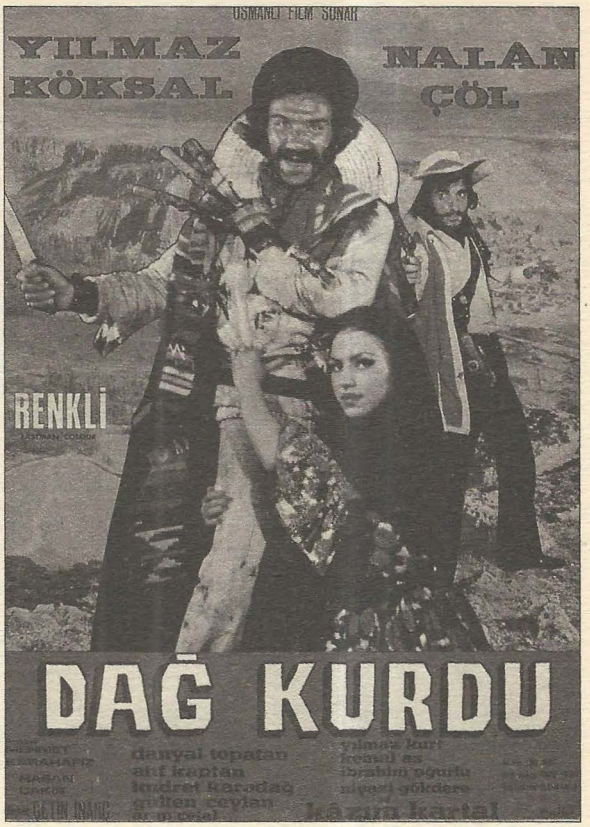

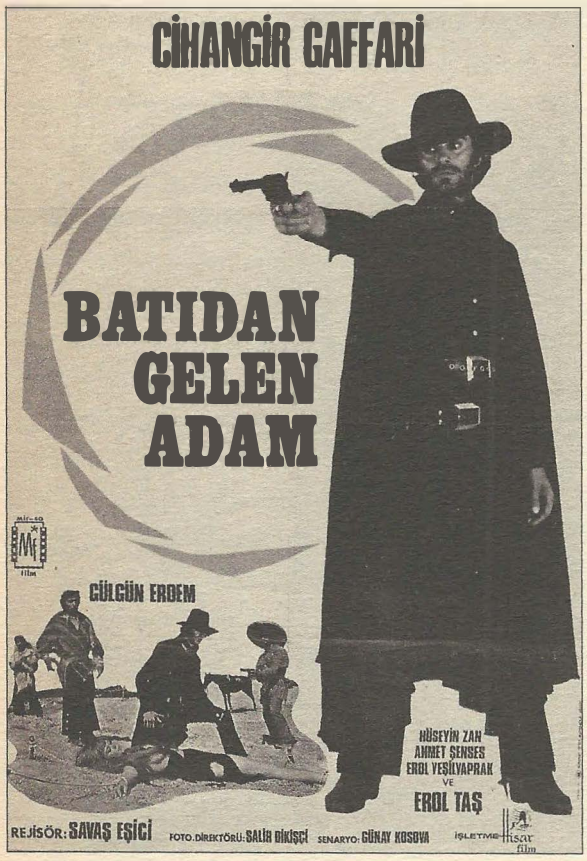

altınları gizler, işkence görür, Esteban ile yeniden karşılaşır (Esteban sapındaki bir halkadan boynuna asılan bir tabanca kullanmaktadır), bir düelloda çarpışırlar ve Kuçilyo bıçaklarıyla Esteban'ı vurur, can çekişen Esteban General Armando Perez'in bir yüzbaşısı olduğunu söyleyerek Kuçilyo'dan altınları devrimcilere teslim etmesini ister. Her şey iyi de bu kez altınlar rahibin eline geçer ve at hırsızı Çiko yeniden ortaya çıkar. Sonunda küçük çaplı bir katliamın ardından (Kuçilyo rahibi vurur, Çiko'yu öldürür, Sarita bir kaza kurşununa kurban gider) Kuçilyo altınları devrimci General Perez'e teslim etmek üzere El Paso yolunu tutar.

Vahşi Batı maceraları birbirini izlemektedir ... *Bir Çuval Para*'da (Yücel Uçanoğlu, 1970) haydutlarla mücadele etmek sırası yine Tamer Yiğit'tedir, ki Yiğit artık uzman bir western kahramanı olmuştur; *Batı'dan Gelen Adam* (Savaş Eşici, 1971) İran'dan transfer edilen Cihangir Gaffari'dir; Uzak Batı'ya dedesin-

topkapı filmi
YAŞAR TUNALI
TAMER YİĞİT
CİHANGİR GAFFARİ
reji ve senaryo
YÜCEL UÇANOĞLU
KÂZIM KARTAL
ÖZCAN BİLGE
ÖZDEMİR AKIN
VE
FİGEN HAN
Kamera
DİNÇER ÖNAL
Bir Çuval Para

Yeşilçam'ın dar bütçeli, ama aksiyonu bol kovboy filmlerinden biri daha .;.
Şeytan Kan Kusturacak (T. Fikret Uçak, 1972)

den kalma bir miras için Cilalı İbo Feridun Karakaya bile gider (*Cilalı İbo Teksas Fatihi*, Osman F. Seden, 1971). Süper adamlığı bir ara bırakan İrfan Atasoy da kovboy kılığına girer (*Her Kurşuna Bir Ölü*, Mehmet Aslan, 1971). Uzun meşin mantolu, siyah şapkalı ve çifte tabancalı Amigo rolündeki Bilal İnci, ikisi de Nuri Akıncı tarafından yönetilen iki filmde peş peşe yer alır: *Hey Amigo* (1971) ve *Amigo: Beş Altın Mezar* (1971).

Bu dar bütçeli Vahşi Batı filmlerinde zaman zaman farklı esintiler de esmiştir: Boris Vian'ın ünlü 'kara' romanı *Mezarlarınıza Tüküreceğim*, Ferdi Merter'in senaryosu ve yönetimiyle *İpini Boynunda Bil* (1971) haline gelmiştir.

İntikam her daim şarttır ve intikam peşinde olmayan kovboy yok gibidir: *Kin, Silah ve Namus*'ta (Yavuz Figenli, 1971) Tamer Yiğit eşine tecavüz edenlerden intikamını alırken aynı şeyi *Kızgın Yabancı* (Yavuz Figenli, 1971) ve *Belalılar Şehri*'nde (Ahmet Sert, 1972) de yineler.

Vahşi Batı kadar Meksika da –verilen kimi örneklerde gördüğümüz gibi– kısa sürede favori mekânlardan biri olmuştur. Haydutlar bıyıklıdır, kirli 'pancho'lar ve hasır şapkalar giyip bol bol 'tequila' içer, hepsi de esmer ve şuh olan Maria, Dolores, Conchita adlı kızlarla gönül eğlendirirler. Yavuz Yalınkılıç'ın *Profesyoneller* (1971) ve Melih Gülgen'in *Zapata* (1971) adlı filmleri Yeşilçam'ın Meksikasını sunan örneklerdir.

Ve furya devam etmektedir ... *Şafakta Silah Sesleri*'nde (Semih Evin, 1971) kahramanımız Yıldırım Gencer'dir; *Asılana Kadar Yaşayacaksın*'da (Nejat Okçugil, 1972) tecrübeli Yılmaz Köksal, *Kanun Adamı*'ndaysa (Nazmi Özer, 1972) tekliflere dayanamayıp şerifliğe soyunan 'Kral' Ayhan Işık boy gösterir.

Amigo Bilal İnci *Son Düello*'da (Nuri Akıncı, 1972) kovboyluğunu sürdürürken *Ölmek Var Dönmek Yok*'ta (Yılmaz Atadeniz, 1972) İrfan Atasoy altın peşine düşüyordu.

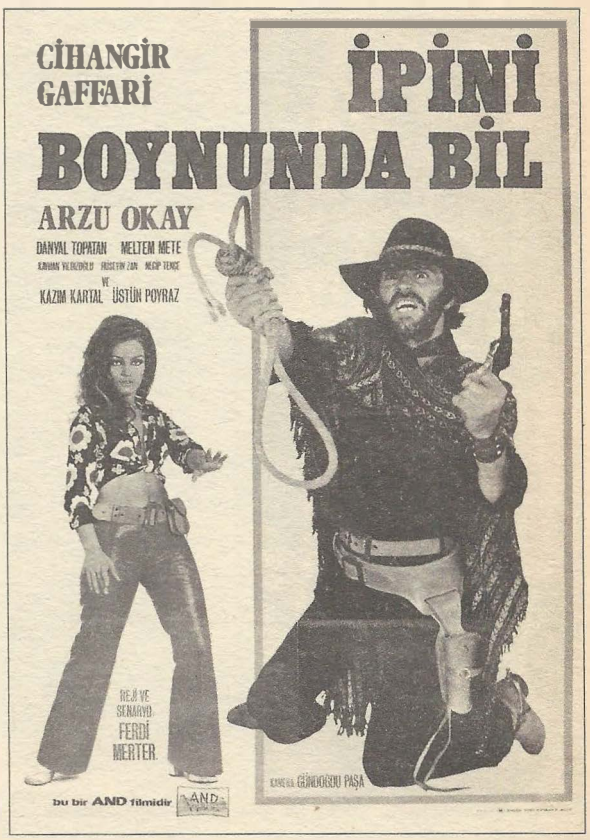

SAHİR FİLM

CİHANGİR GAFFARİ

ZAPATA

ARZU OKAY

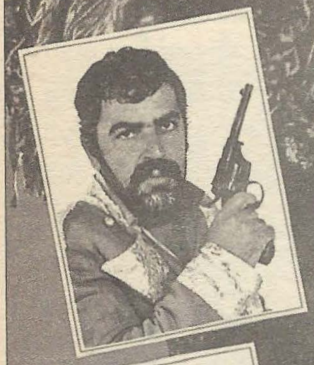

HAYATİ HAMZAOĞLU

BEHÇET NACAR

TİJEN DORAY
İHSAN GEDİK
ENVER DÖNMEZ
SÜHEYL EĞRİBOZ

ve

İHSAN ALEMDAR

reji ve senaryo:
MELİH GÜLGEN

kamera: YILMAZ CEYLÂN

nuran Nf film

FİKRET HAKAN
SALİH GÜNEY
MELEK GÖRGÜN

SÜHEYL EĞRİBOZ ALİ SEVHAN
EKREM GÖKKAYA RÜŞTÜ ÇÜRÜKSULU
ve **EROL TAŞ**

rejisör: **SAVAŞ EŞİCİ**

F.DİREKTÖR:RAFET ŞİRİNER SENARYO:NURAN EŞİCİ

RENKLİ
EASTMANCOLOR

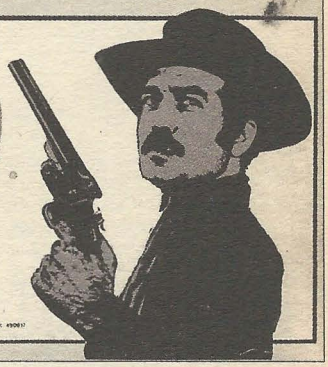

ÖLÜMSÜZLER

nuran Nf film

FİKRET HAKAN
SALİH GÜNEY
MELEK GÖRGÜN

SÜHEYL EĞRİBOZ ALİ SEVHAN
EKREM GÖKKAYA RÜŞTÜ ÇÜRÜKSULU
ve EROL TAŞ

rejisör: SAVAŞ EŞİCİ

F.DİREKTÖR:RAFET ŞİRİNER SENARYO:NURAN EŞİCİ

RENKLİ
EASTMANCOLOR

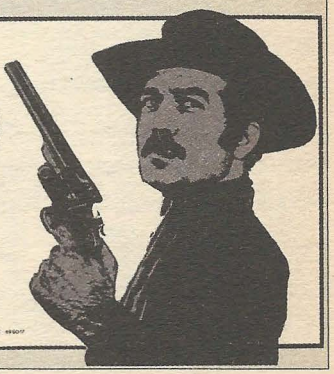

ÖLÜMSÜZLER

Tunç Başaran'ın yönettiği *Şehvet* (1972) bir kovboya âşık olan iki kız kardeşin maceralarını anlatarak (Figen Han – Fatma Belgen ikilisinin de katkısıyla) yerli westerne erotik bir boyut katar. *Ve Güneşe Kan Sıçradı* (Ahmet Ündağ, 1972) adlı filmdeyse karşımıza gencecik bir Aytaç Arman çıkıyordu.

Yerli western furyası dinmek üzereyken daha önce yapımcı / yönetmen olarak ilk westernlerden birini (*Kader Bağı*, 1967) imzalayan Türker İnanoğlu, bu kez yalnızca yapımcı olarak Cüneyt Arkın ve İlker İnanoğlu'nu (Yumurcak) bir araya getiren Türk sinemasının en büyük bütçeli kovboy filmini üretir: *Küçük Kovboy* (Guido Zurli, 1973). Film kısmen Roma'daki Cinecittà platolarında ve oyuncu kadrosuna yabancı oyuncular da dahil edilerek çekilmiştir (Pascale Petit, Evelyn Stewart, Alan Steel).[1]

Küçük Kovboy'da Vahşi Batı'nın bir kasabasında siyahlar giymiş silahşör Keskin (Cüneyt Arkın), Demir Bilek (Alan Steel) adlı haydudu düello için beklemektedir. Keşkin, Demir Bilek'in başına konan ödülü almaya kararlıdır. İki adam karşı karşıya gelirler. Tam silahlar ateşlenirken araya bir çocuk girer ve Keskin'in kurşunuyla vurulur. Silahşör yıkılıp bunalıma girer, kendini içkiye verir ve silah kullanmaya tövbe eder.

Aradan iki yıl geçer ... Okumak için kente gönderilen Yumurcak (İlker İnanoğlu) dadısının eşliğinde posta arabasına binmiş, ölen babasından kalan "Kaledan" çiftliğine annesini görmeye gitmektedir. Posta arabasına yolda Demir Bilek'in adamları saldırır, haydutlar Yumurcak'ı rehin alıp diğer yolcuları öldürür ve haber çiftliğe kâhya (Erol Taş) tarafından ulaştırılır.

Haydutlar Yumurcak'ı dağdaki sığınaklarına götürüp 50 bin dolar fidye isteyince, Yumurcak'ın annesi (Evelyn Stewart) kâhyayla birlikte kasabanın barına

1 Bunlardan Alan Steel "Masist" filmlerinin gediklilerindendir.

ERLER FİLM TÜRKER İNANOĞLU TAKDİM EDER
KÜÇÜK KOVBOY
RENKLİ
İLKER İNANOĞLU * GÜNEYT ARKIN * PASCALE PETIT * ALAN STEEL * EVELYN STEWART * EROL TAŞ
senaryo: ARPAT DE RISO
rejisör: GUIDO ZURLI
foto direktörü: ÇETİN GÜRTOP

ERLER FİLM TÜRKER İNANOĞLU TAKDİM EDER
KÜÇÜK KOVBOY
RENKLİ
İLKER İNANOĞLU * GÜNEYT ARKIN * PASCALE PETIT * ALAN STEEL * EVELYN STEWART * EROL TAŞ
senaryo: ARPAT DE RISO
rejisör: GUIDO ZURLI
foto direktörü: ÇETİN GÜRTOP

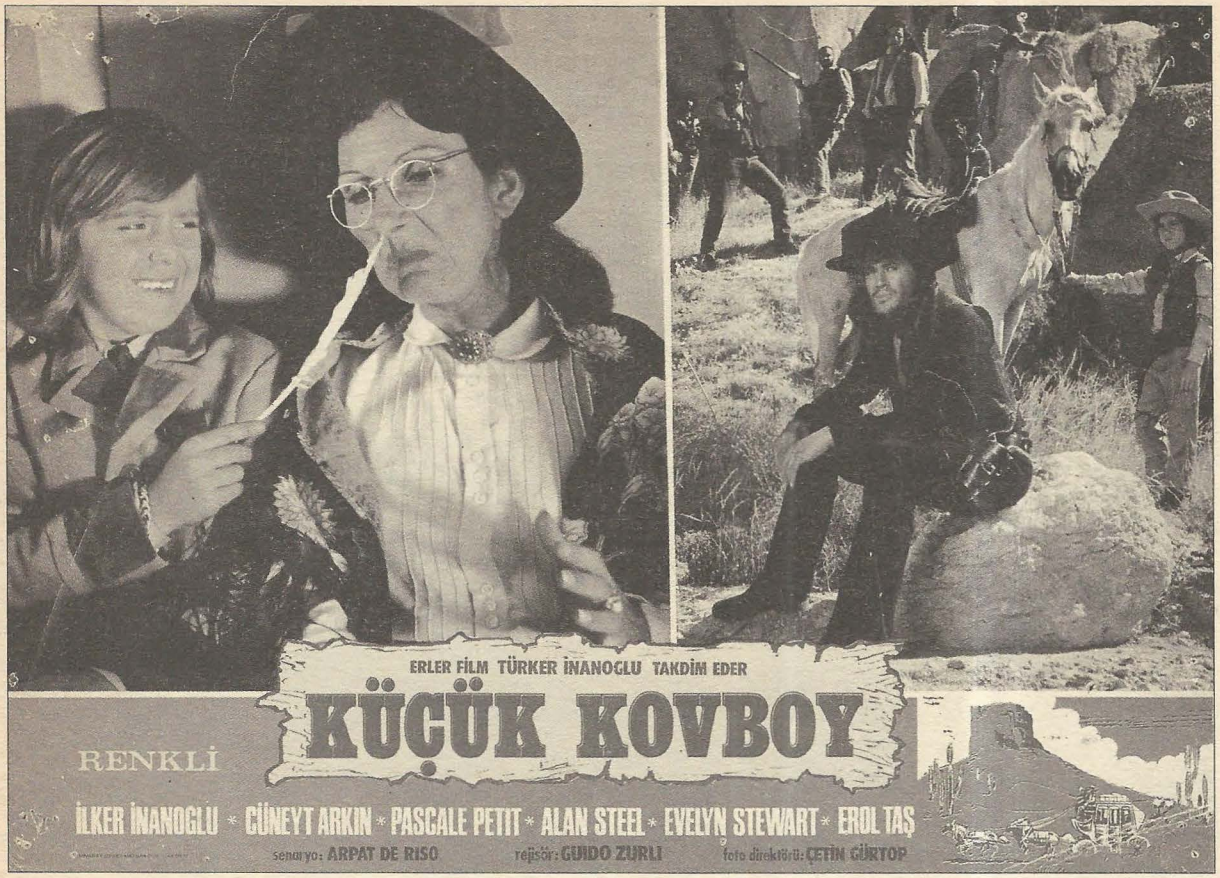
ERLER FİLM TÜRKER İNANOĞLU TAKDİM EDER
KÜÇÜK KOVBOY
RENKLİ
İLKER İNANOĞLU * CÜNEYT ARKIN * PASCALE PETIT * ALAN STEEL * EVELYN STEWART * EROL TAŞ
senaryo: ARPAT DE RISO
rejisör: GUIDO ZURLI
foto direktörü: ÇETİN GÜRTOP

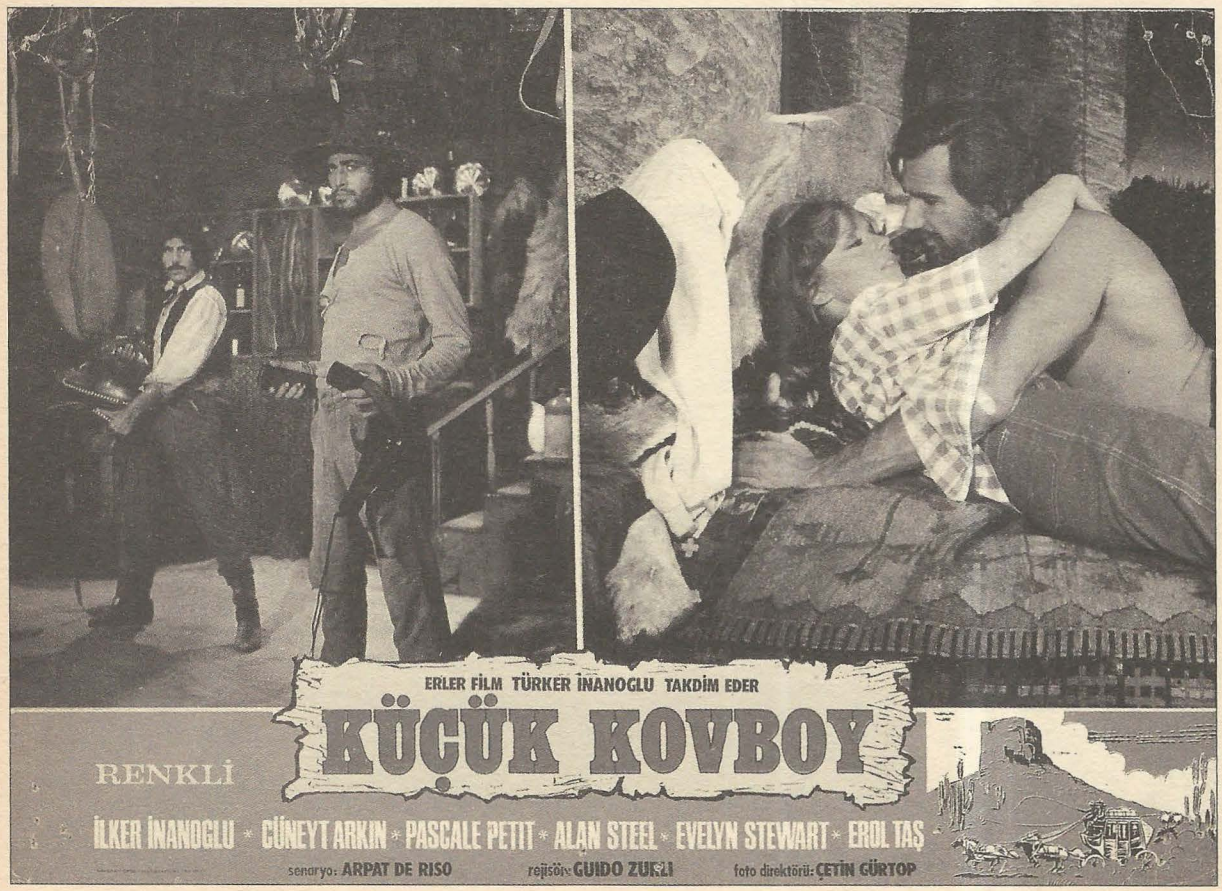
ERLER FİLM TÜRKER İNANOĞLU TAKDİM EDER
KÜÇÜK KOVBOY
RENKLİ
İLKER İNANOĞLU * CÜNEYT ARKIN * PASCALE PETIT * ALAN STEEL * EVELYN STEWART * EROL TAŞ
senaryo: ARPAT DE RISO
rejisör: GUIDO ZURLI
foto direktörü: ÇETİN GÜRTOP

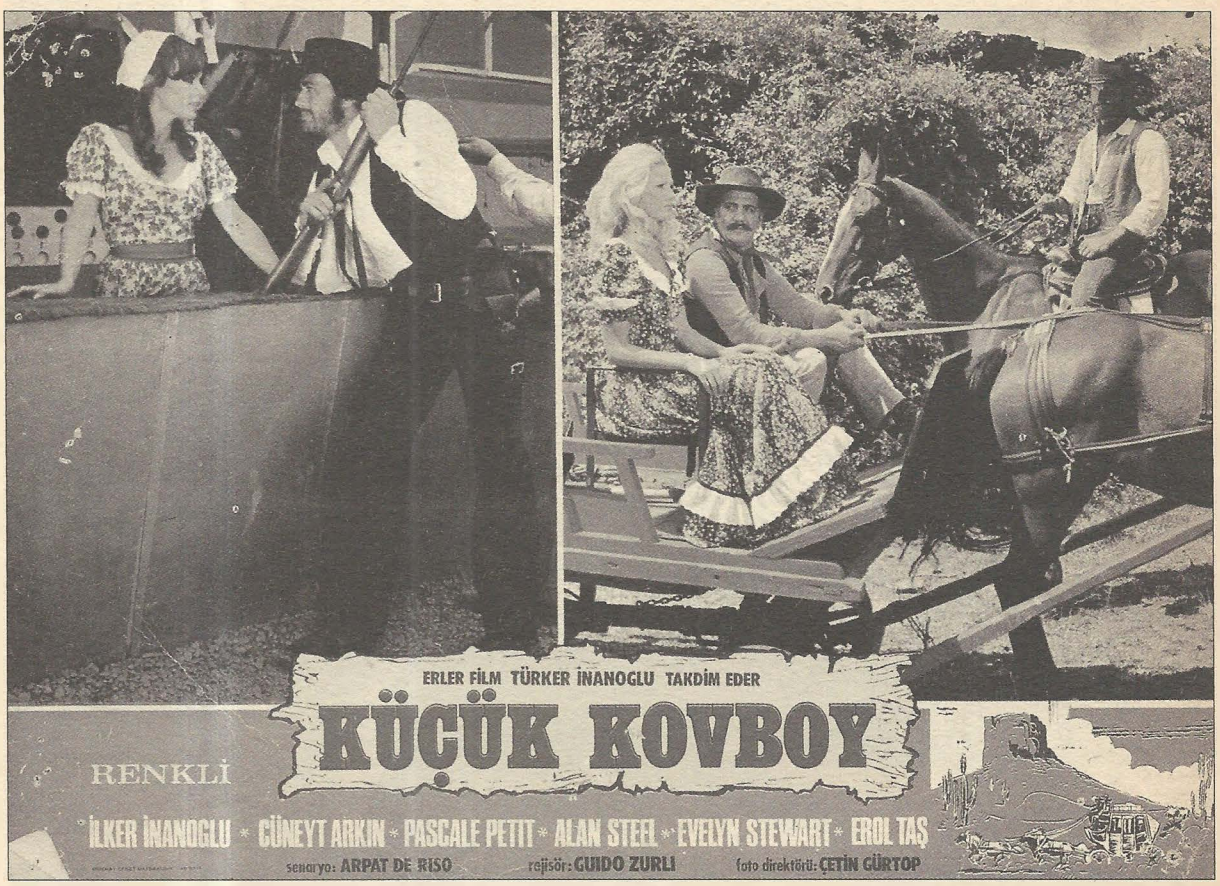

giderek çocuğunu kurtarabilecek, iyi silah kullanan birini arar. Nedir ki Demir Bilek'in adını duyan kimse bu işe yanaşmaz. İlgi gösteren tek kişi Keskin olur, ama o da artık işe yaramaz bir alkoliktir.

Keskin çiftliğe yerleşir. Geçmişte istemeyerek bir çocuğu öldürmüş, şimdiyse başka bir çocuğun hayatını kurtarma fırsatını yakalamıştır. Keskin tekrar silahlarını kuşanıp hazırlanır ve yola çıkar. Demir Bilek ve çetesinin sığınağına gelen Keskin yakalanır ve bağlanarak bir mağaraya atılır. Onu Yumurcak kurtarır ve ikisi bir arada, biri silahları diğeri sapanıyla haydutlara karşı mücadeleye girişir.

Kaçan Demir Bilek, adamı olan kâhyanın yardımıyla çiftliğe gelir ve fidyeyi alır. Niyeti çiftliğe el koymak olan kâhya Yumurcak'ın annesine tecavüz etmeye çalışırken Keskin ve Yumurcak yetişir. Keskin kaçan Demir Bilek'in peşine takılır, Yumurcak ise kâhyayı vurur. Keskin ile Demir Bilek arasında baltalı ve yabalı bir kavga başlar; sonuçta Demir Bilek ölür.

Yeşilçam'daki dar bütçeli western furyası, bir yerden sonra köy filmlerini de etkilemiş ve klasik mert delikanlı – kötü toprak ağası ikilisi kaynaklarını ve atraksiyonlarını westernin kalıplarında aramaya koyuluyor. Sonuç olarak Feyzi Tuna'nın *Devlerin İntikamı* (1967) Anadolu'da geçmekle birlikte çıkış noktasını Richard Brooks'un *Profesyoneller (The Professionals*, 1966) filminden alırken aynı şekilde Yılmaz Güney'in oynadığı, senaryosunu Bülent Oran'ın yazdığı ve Yılmaz Atadeniz'in yönetmenliğini yaptığı *Dağların Oğlu* (1965), Marlon Brando'nun *Aşk ve İntikam (One Eyed Jacks*, 1959) filminin bir uyarlamasıdır.

Yine Yılmaz Güney'in oynadığı ve senaryosunu yazdığı *Kovboy Ali* (Yılmaz Atadeniz, 1966) ise kovboyluğa özenen bir delikanlının öyküsünü, melodramatik bir kuruluşun içinde (bir çiftlik sahibinin kaçırılan çocuğu, yirmi yıl sonra onun yerini almaya kalkan bir maceraperest, yöreye korku saçan eşkıyalar

yılmaz güney
ÇİRKİN ve CESUR
rejisör: NAZMİ ÖZER
RENKLİ
EASTMANCOLOR
starfilm

star film

ÇİRKİN VE CESUR

RENKLİ
EASTMANCOLOR

SEVGİ CAN PİRAYE UZUN BİRTANE GÜNGÖR NEVİN NURAY HAYAL SİREL
HAYATİ HAMZAOĞLU DANYAL TOPATAN ALTAN BOZKURT BAKİ TAMER
NİZAM ERGÜDEN ve ALİYE RONA SAMİ TUNÇ

rejisör: NAZMİ ÖZER kamera: CAHİT ENGİN

star film

ÇİRKİN VE CESUR

RENKLİ
EASTMANCOLOR

SEVGİ CAN PİRAYE UZUN BİRTANE GÜNGÖR NEVİN NURAY HAYAL SİREL
HAYATİ HAMZAOĞLU DANYAL TOPATAN ALTAN BOZKURT BAKİ TAMER
NİZAM ERGÜDEN ve ALİYE RONA SAMİ TUNÇ

rejisör: NAZMİ ÖZER kamera: CAHİT ENGİN

Yılmaz Güney, Türk usulü 'western'in en önemli isimlerden biriydi.
Kovboy Ali (Yılmaz Atadeniz, 1966) ve aşağıda *Acı* (Yılmaz Güney, 1971)

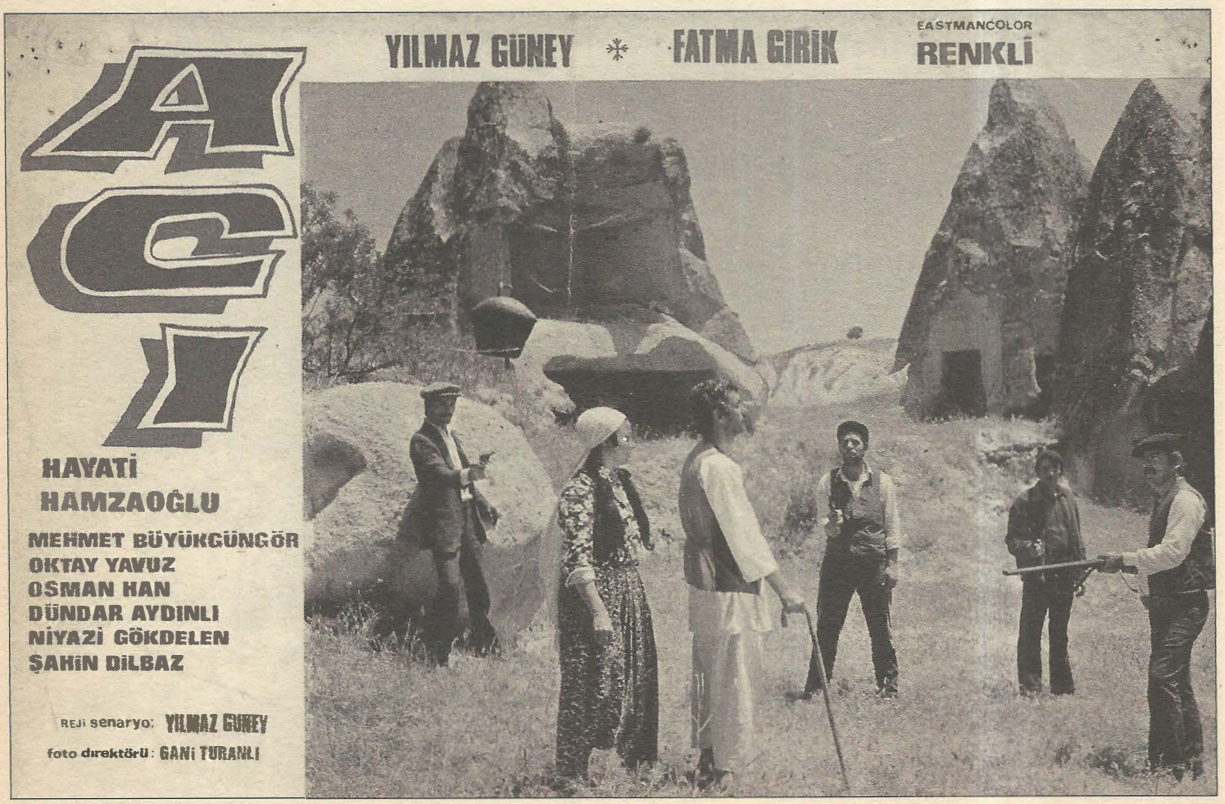

vb) western kalıplarını kullanarak anlatır. *Kovboy Ali*'de Yılmaz Güney'in çizdiği meşin şapkalı, tabancalı, mahmuzlu, hızlı silahşör kahraman büyük ilgi uyandırmıştır. Kovboy filmi tutkunu olan, bu tutku uğruna adam döven, adam vuran, hapishanelere düşen Ali'nin etrafında geçen olaylar göndermeleri ve aksiyonlarıyla abartılı bir 'Anadolu Western'inin çeşitlemelerini sunar. Aynı şekilde Güney'in sayılı yapıtlarından olan *Acı* (1971) da Atilla Dorsay'ın tanımıyla bir "Türk usulü western" olmakla yetinmeyerek, öyküsünün temel motiflerini ve kimi atraksiyonlarını 'spagetti western'den almıştır.

Şu ya da bu şekliyle Western türü, anlattığımız bu furyanın öncesinde, Türk sinemasında 1960'lı yıllarda kalıp olarak ortaya çıkmış ve 70'lerde kendine özgü kişiliğini oturtmuştur. Bu türün en ilginç oyuncusu olan Yılmaz Güney konusunda verilecek bir başka örnekse köyü haraca kesen ağayla ona karşı çıkan kahraman delikanlının mücadelesini konu edinen *Çirkin ve Cesur*'dur (Nazmi Özer, 1971).

Ringo adıysa salt kovboylarımızın değil de gizli ajanlarımızın (*Ringo Gestapoya Karşı*, Cevat Okçugil, 1967) de rağbet ettiği bir ad olmuştu.

Zalo adını kullandığı filmde, karısını ve çocuklarını öldüren haydutlardan intikamını alan Tamer Yiğit, her şeye rağmen Güneydoğu'ya aktarılmış bir western kahramanından başka bir şey değildir: *Kanun Kaçakları – Zalo* (Yılmaz Duru, 1970).

Kahramanımız Ringo bu kez genel kanıya uygun olarak kovboy değil, gizli bir ajan ...
Ringo Gestapoya Karşı (Cevat Okçugil, 1967)

Rejisör: YILMAZ DURU'nun
KANUN KAÇAKLARI
ZALO
Tamer YİĞİT
Figen Say · Neslihan · Levent Kiral
Süheyl Eğriboz · Sema Deniz · Giray Alpan · Yusuf Çağatay · Ehat Alinçe
ve Tunç Oral
Senaryo: Recep Ekicigil Kamera: Sertaç Karan

TARİH BİR
FANTAZYADIR

Karaoğlan Camoka'nın İntikamı (Suat Yalaz, 1966)

Tarih elbette bir "fantazya" değil, belgelere ve bilgilere dayanan bir bilimdir, ama bazen sanat söz konusu olduğunda, edebiyat, resim, tiyatro ya da sinemada "fantazya" haline gelebiliyordu: İster Abdullah Ziya Kozanoğlu ya da Alexandre Dumas'nın romanlarında, ister bir zamanların popüler Anne ve Serge Golon ikilisinin Angelique (Anjelik) dizisinde, isterse özellikle İtalyan sessiz sinemasının ve daha sonra Hollywood sinemasının görkemli "kostümlü" yapımlarında olsun.

Yeşilçam sineması da bu yaklaşımdan uzak kalmayarak, 1960'ların filmlerinden başlayıp *İstanbul Kanatlarının Altında*'ya (Mustafa Altıoklar, 1995) kadar açılan bir yelpaze içinde tarihi olayları, dönemleri ve bunların içine yerleştirdiği –büyük bölümü çizgi romanlardan gelip diziler oluşturan– kahramanları (Karaoğlan, Kara Murat, Malkoçoğlu, Tarkan vb) tecimsel sinemanın kalıplarını kullanarak ve daima bir 'gösteri' anlayışı içinde değerlendirmeye çalışmıştır.

Bu bölümde amacımız tarihi Türk filmlerini bir tür olarak ele almak değildir. Amacımız bu filmlerin bir bölümünün tarihe nasıl yaklaştığını, onu nasıl kullandığını ve bunu yaptığında ne gibi fantastik durumlara düştüğünü göstermektir: Bu aşamada da çok veya az bilinen, halen hatırlanan, televizyon ekranlarında sık sık gösterilen veya tümden unutulan kimi örneklere başvurulacaktır.

Türk ve dünya sinemalarında tarihi filmler genellikle, ele aldığı dönem hangisi olursa olsun her şeyden önce milliyetçidir; kahramanımızın mücadele et-

Yeşilçam'ın bir zamanlar bol bol ürettiği Bizans filmleri üzerine bir inceleme...
Kahpe Bizans (Gani Müjde, 2000)

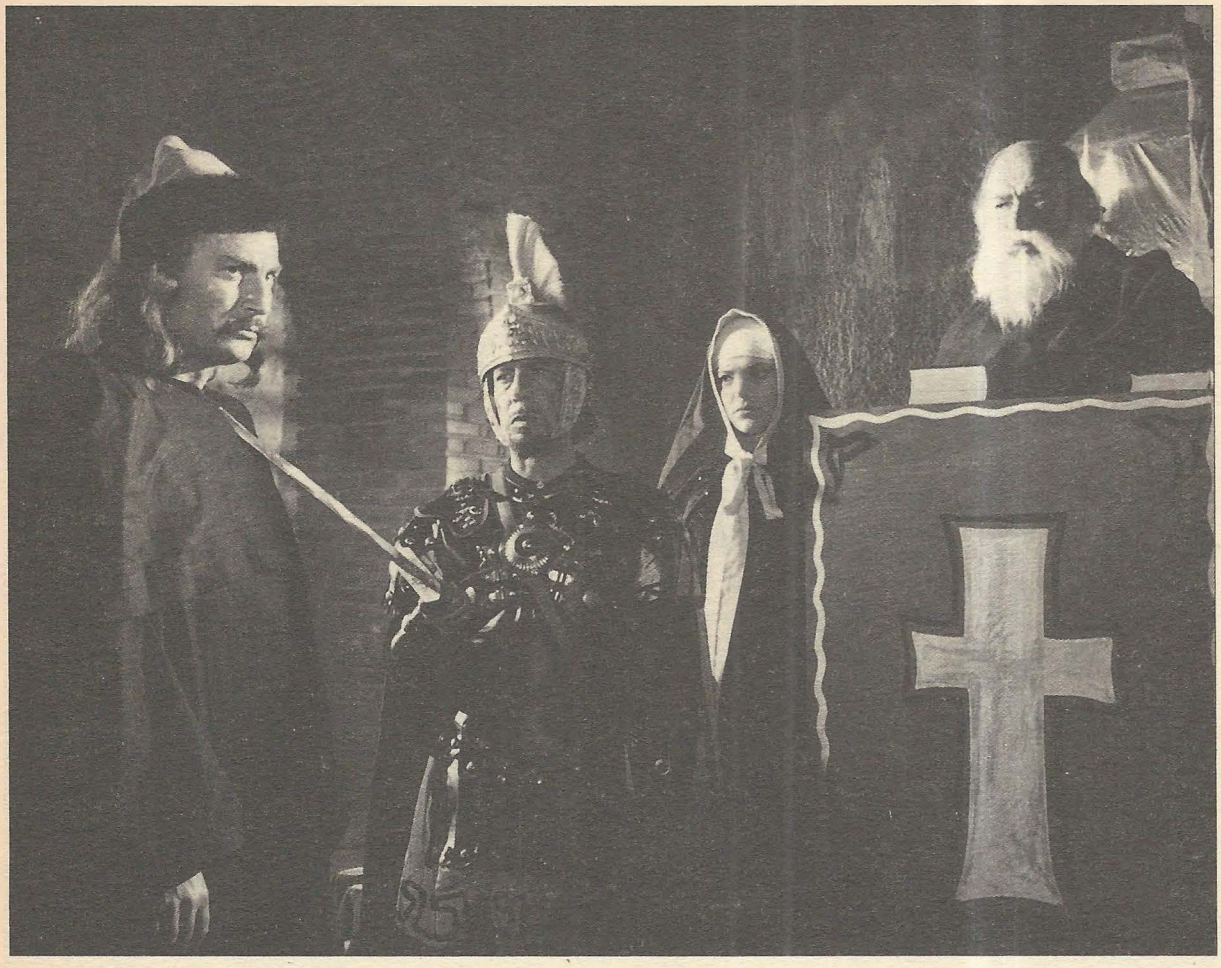

Kahraman Türk savaşçılarının başına bela olan entrikacı papazlara bir örnek ...
Karaoğlan Baybora'nın Oğlu (Suat Yalaz, 1966)

tiği 'düşman' ister Viking olsun ister Çin'den gelmiş, isterse 'kahpe' Bizans'tan çıkmış olsun her defasında kapkaradır, barbardır, gözü dönmüştür ve kesinlikle, nedenli ya da nedensiz bir şekilde 'Türk düşmanı'dır. Böyle bir çerçevenin içinde gerçekler veya gerçeklere dayanan yorumlar aramak tümden boş bir uğraştır. Amaç tarih ya da seçilen düşmanın neden 'düşman' olduğu değildir; bu filmlerde temellendirme aranmaz, gerekli olan şey kahramanın mücadele edebileceği kesin şablonlar ve imgelerdir.

Bu fantastik tarihi filmlerin büyük bölümünde kahraman yukarda belirttiğimiz gibi çizgi romanlardan gelmedir – bir kişiliği ve ünü vardır, geniş bir izleyiciye ve bir meraklılar kitlesine sahiptir. Fazla derine inmek gerekmez; basında veya albümlerde onları izlemiş olan hayranları için benzerlik yeterlidir, gerisi zaten bilinmektedir. Ayrıntılı tarihi veya coğrafi bilgiler de gerekmemektedir, çünkü karşımızda canlanan olay en nihayetinde iyiliğin ve kötülüğün mücadelesidir. Kötünün neden kötü olduğu sorulmaz, sorulursa da yanıt bulunmaz.

Örnek olarak seçilen filmleri tek tek gözden geçirmeden önce, bir giriş olarak, Yeşilçam sinemasının tarihi yapımlarında Bizans ve Bizanslılara nasıl yaklaştığını, bundan nasıl bir 'fantazya' çıkardığını görelim.

Yeşilçam sinemasında 1950'lerden 70'lere dek Bizans, bazen kesintisiz, bazen de kesintili olarak 'kah-

ramanlık' ve 'milli duygularla' dolup taşan, 'macera' anlayışını Hollywood sinemasından esinlenen bir dizi filmle beyazperdeye aktarılmıştır. Açılış 1950'lerde yapılırken asıl ağırlık 1960'lı ve 70'li yıllarda kendini belli edecekti. Daha sonra tarihi filmler furyası dindiğindeyse diğer 'popüler' aksesuarla birlikte 'Bizans' da rafa kaldırılıyordu. 1997 yılına gelindiğinde Ersin Pertan'ın *Kuşatma Altında Aşk* filminde sergilenen farklı yaklaşım ve değerlendirmeyle gerçekliği yüzünden şaşırtan bir Bizans ile karşılaşırız.

Yeşilçam dönemi Türk sinemasındaki Bizans (kahpe Bizans) her şeyden önce bir hedef, bir dekordur, destansal ve kurgusal kahramanların at koşturduğu bir 'platform'dur. Yazılan senaryoların, çekilen filmlerin, canlandırılan kahramanların (Battal Gazi, Karaoğlan, Kara Murat vb) gerçek bir tarihsel değerlendirmeyle hiçbir ilişkileri yoktur. Bir simge (kahraman), başka bir simgeyle (düşman) karşılaşır ve kahramanlığa yakışır şekilde olumlu olan olumsuz olanı ortadan kaldırır. Tarihle bağlantılı tek unsur Osmanlının Bizans'ı fethetmesidir; geri kalan her şey bu gerçek üzerine çoğaltılan çeşitlemeler ve ona uyarlanan kalıplardır.

İstanbul'un Fethi (Aydın Arakon, 1951) o dönem için çok geniş sayılan olanakları kullanarak çöken Bizans'ın iç yüzüne, saray entrikalarına ve fetih öncesi çatışmalara mesafeli bir yaklaşım sergiler. Hamasilik

Farklı bir yaklaşım ve farklı bir değerlendirmeyle, oldukça gerçekçi bir şekilde sunulan Bizans ... *Kuşatma Altında Aşk* (Ersin Pertan, 1997)

sonradan gelmedir ve bu hamasilik, aslında tecimsel bir reçeteye dayanmaktadır: Bizans Türk'ün düşmanı, Hıristiyanlık da İslamın düşmanıdır. Filmlerin ağırlığı dinsel çatışmalara verilmiyor olsa bile tüm filmlerde önemli bir yer işgal eden papaz karakteri, dönen dolapların başlıca icraatçısıdır. Bizans konulu filmlerdeki konuşmalara dikkat edildiğinde Bizanslı 'kefere'dir ve başka bir şey de olamaz, bütün koşuşmalar, kaçıp kovalamalar, vuruşmalar, atlayıp zıplamalar arasında bu 'kefere'nin tüm küstahlığına rağmen aslında ne denli gaddar ve çaresiz olduğu meydana çıkmaktadır.

Yeşilçam dönemi 'popüler' Türk filmlerinde tarihsel süreçleri ve gerçekleri aramak hiç kuşkusuz boşunadır. Aranılan ve izleyiciye sunulmak istenilen şey bunlar değildir. Yapılan şey aslında tarihe dayalı bir sinema bile değildir, kabaca çizilen bir dönem içine yerleştirilmiş 'maceralar'dır yalnızca. Yılmaz Güney'in senaryolarını yazıp başrollerinde oynadığı *Yedi Dağın*

YILMAZ GÜNEY

YEDİ DAĞIN ARSLANI

NEBAHAT ÇEHRE

EROL TAŞ

SEVDA FERDAĞ

KADİR SAVUN

TUNCER NECMİOĞLU

REJİ YILMAZ ATADENİZ

Aslanı (Yılmaz Atadeniz, 1966) ve *Aslanların Dönüşü* (Yılmaz Atadeniz, 1966) aynı teknik ekip ve aynı oyuncu kadrosuyla (Yılmaz Güney, Nebahat Çehre, Sevda Ferdağ, Erol Taş vd.) çevrilen ve bir tür Bizans'ta geçen 'kostümlü' westernlerdir. Buradaki beş kahramanımız Vahşi Batı'nın toprak ağalarına karşı değil de Türk köylerinden haraç alan, onları haksızca vergilendiren Bizanslılara karşı mücadele etmektedir. Bunlar 'formülleşmiş' örneklerdir; ileride göreceğimiz gibi 'B' filmlerinin kalıpları koruyarak, ama dekorları değiştirerek başvurduğu uygulamalar ve uyarlamalardır.

Bizans bir dekordur, üstelik oldukça kısıtlı gösterilir, çünkü olası yapım olanakları içinde Bizans, genellikle surlar ve kaleler (kaçınılmaz olarak Rumeli Hisarı), saraylar, zindanlar ve kavgaların yer aldığı meyhaneler demektir. Fetih Rumeli Hisarında gerçekleşir: *Kara Murat Fatih'in Fedaisi*'nde (1972) Ulubatlı Hasan onarımdan geçirilmiş bir hisara sancağı diker. Saraylar hep görkemli olur, ama Bizans havasını asla vermezler, vermek niyetinde de değillerdir; amaç 'kitch' olmaktır sanki.

Bizans dekoru içinde her şey olasıdır: Karaoğlan Bizans'a gelip babası Baybora'yı arar (*Baybora'nın Oğlu*, Suat Yalaz, 1966); Sancakbeyi Kara Murat gizli görevle Bizans'a gönderilir (*Kara Murat Fatih'in Fedaisi*, Natuk Baytan, 1972); Battal Gazi Bizanslı bir komutan tarafından öldürülen babasının intikamını almak üzere Bizans yolunu tutar (*Battal Gazi'nin Oğlu*, Natuk Baytan, 1974); Karaoğlan Bizans'a yeniden döner ve zevk düşkünü, gladyatör tutkunu Manuel Vasileas ile mücadele eder (*Bizanslı Zorba*, Suat Yalaz, 1967); cengaver kılıklı Atilla Gürses de (Atilla Arcan) başka bir maceranın peşinden Bizans'a gelir (*Bizansı Titreten Yiğit*, Muharrem Gürses, 1967); Hun cengaveri Baybars Bizans'a ulaşamazsa bile Bizanslıları rahatça kırıp geçer (*Baybars, Asyanın Tek Atlısı*, Kemal Kan, 1971) ...

Bizans filmi, daha doğrusu Bizans'ta geçen bir film

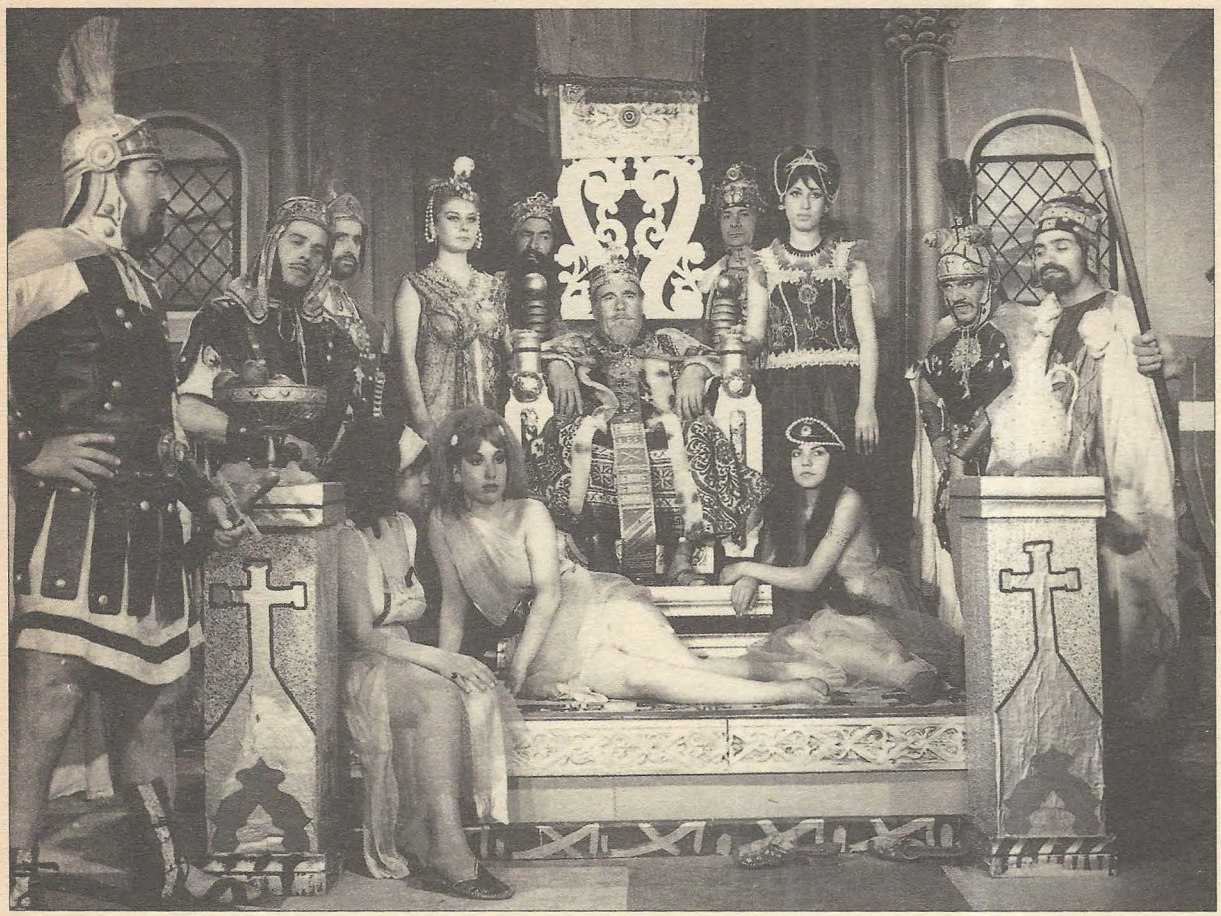

Bizans'ı Titreten Yiğit (Muharrem Gürses, 1967)

ANNİE BALL
ATIF KAPTAN
AYFER FERAY
BÜLENT ORAN
CAHİT IRGAT
MUNİR CEYİ
K.E. BARA
Rejî:
MEHMET
MUHTAR
Senaryo:
ÜMİT
DENİZ
Çetin
FOTO DİREKTÖRÜ
ÖZEN SERMET
DRAKULA
İSTANBULDA
BU BİR
AND

Prodüktör: Şahin Koçak
Reji Senaryo: Semih Evin
İNAN ORKUŞ
ATİLLA ERGUN
ERSUN KAZANÇE
ve
PELİN CEYLAN
ŞAHİN FİLM
SAFİYE YANKI
UÇAN KIZ
Ahmet Karaca
Nermin Dikses
Tevfik Şen
Yusuf Çagatay
Kamera
Muzaffer Turan
Nihat Cifteoğlu
Tek. Direktör Fehmi Tengiz

SALİH GÜNEY
GÜLGÜN ERDEM
SÜLEYMAN TURAN
ALİ ŞEN
kaptan
SWING
KORKUSUZ
KAPTAN
RENKLI
REHA YURDAKUL
KUDRET KARADAĞ
CEMAL GONCA
HAYDAR KARAER
REJİ: TUNÇ BAŞARAN
KAMERA RAFET ŞİRİNER • SENARYO: VURAL PAKEL

ZEYNEP DEĞİRMENCİOĞLU

AYŞECİK VE SİHİRLİ CÜCELER

RÜYALAR ÜLKESİNDE

SÜLEYMAN TURAN - METİN SEREZLİ - ALİ ŞEN

SUNA SELEN - MİNE SUN - SEYHAN GÜMÜŞ - CEMAL KONCA
SEDA - SEMA KARDEŞLER VEPAMUK PRENSES FİLMİNİN HAKİKİ 7 CÜCELERİ

REJİSÖR: TUNÇ BAŞARAN

KOREOGRAF: SEMRA MAYTALMAN - SENARYO: HAMDİ DEĞİRMENCİOĞLU

MÜZİK DİREKTÖRÜ: YILDIRIM GÜRSES - KAMERAMAN: RAFET ŞİRİNER, MUSTAFA YILMAZ

MİNE MUTLU * KUNT TULGAR

EROL TAŞ

YILMAYAN ŞEYTAN

EROL GÜNAYDIN

TİJEN DORAY

MUZAFFER TEMA
CANGO KEMAL
MUAMMER GÖZALAN
MUSTAFA DİK

ve
YALIN TOLGA

reji:
YILMAZ ATADENİZ

RENKLİ

kamera: SERTAÇ KARAN

YILMAZ R. ATADENİZ

İŞLETME ERKOÇ FİLM LİMİTED ŞİRKETİ TEL 49 17 76

MİNERAY OFSET MATBAACILIK 490017

SES MECMUASI FİNALİSTİ ALTAN BOZKURT BOP LEVINGSTON MASKELİ SUVARİ

Maskeli Suvari Tommikse Karşı

Resim Komantarı Bütün Dünyada Satış Rekorları Kıran İKİ DEV KAHRAMAN
Beyaz Perdede İLKDEFA BİR ARAYA GELDİKLERİ
BÜYÜK MACERA FİLMİ

kamera: FAHRİ DANIŞMAN

reji : HULKİ SANER

SANER FİLM

Sadri Alışık
TURİST ÖMER
UZAY YOLUNDA

kaptan kırk : CEMİL ŞAHBAZ

mr. spak : EROL AMAÇ

dr. makkoy : FERDİ MERTER

profösör : KAYHAN YILDIZOĞLU

jenice : ELİF PEKTAŞ

uhura : FÜSUN OLGAÇ

nancy : ŞULE TINAZ

RENKLİ

AYTEKİN AKKAYA

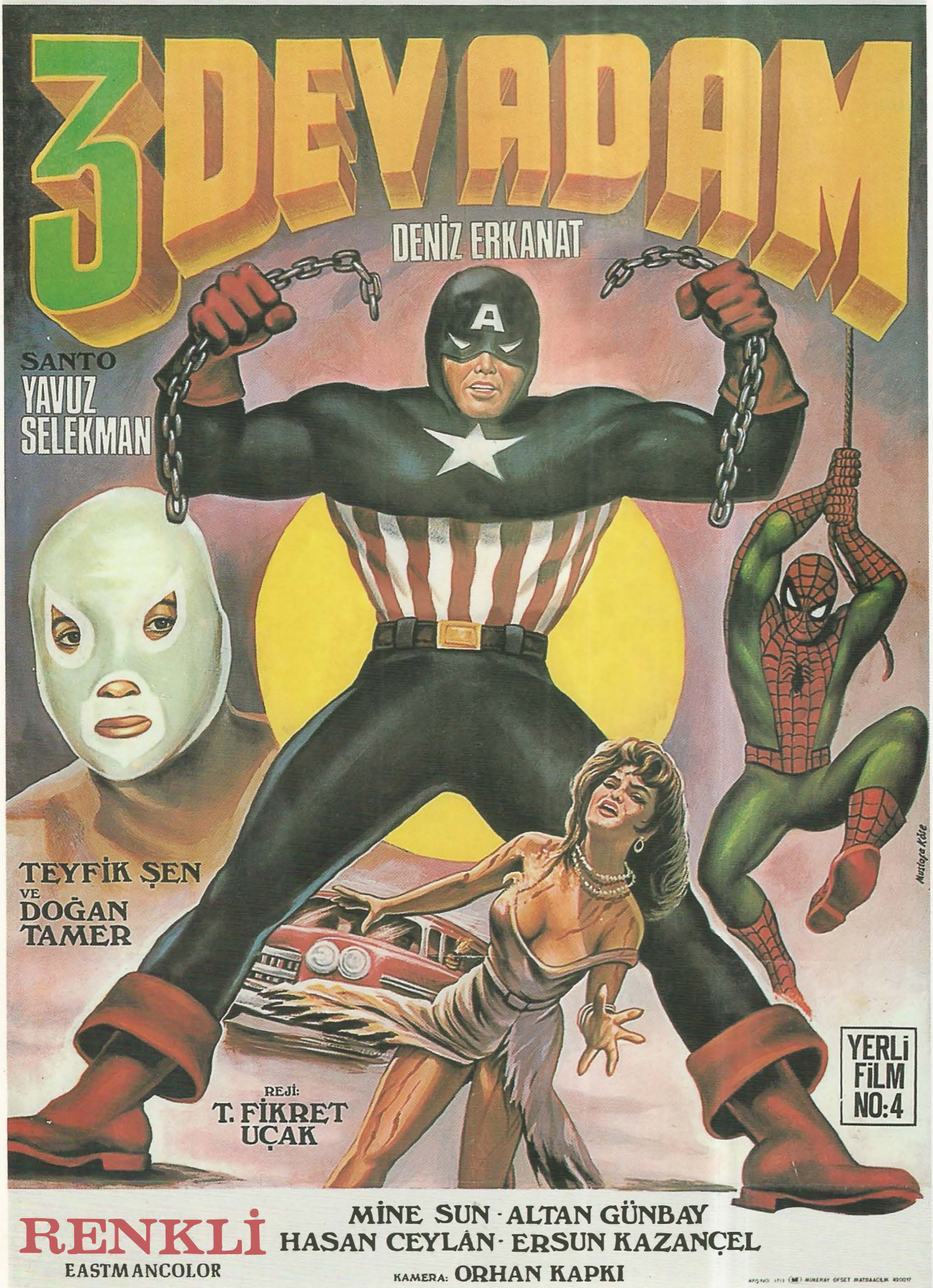
3 DEVADAM
DENİZ ERKANAT
SANTO
YAVUZ SELEKMAN
TEYFİK ŞEN
VE
DOĞAN TAMER
REJİ:
T. FİKRET UÇAK
YERLİ FİLM NO:4
RENKLİ
EASTMANCOLOR
MİNE SUN · ALTAN GÜNBAY
HASAN CEYLAN · ERSUN KAZANÇEL
KAMERA: ORHAN KAPKI

LEVENT ÇAKIR * EMEL ÖZDEN
ALTAN BOZKURT * HÜSEYİN SAYAR
Emel Film
ve
YEŞİM YÜKSELEN
NURİ KIRGEÇ
NUBAR TERZİYAN
MİNE SUN
REJİ:
CAVİT YÜRÜKLÜ
FOTO DİREKTÖRÜ:
ORHAN KAPKI
SENARYO:
VOLKAN KAYHAN
RENKLİ
PRODÜKTÖR:
MÜFİT İLKİZ
ÇILGIN KIZ VE
3 SÜPER ADAM

ERDO VATAN * SAFİYE YANKI
RENKLİ
EASTMANCOLOR
YEŞİM YÜKSELEN
İHSAN GEDİK
EKREM GÖKKAYA
DENİZ ÇİMENLİ
SIRRI ELİTAŞ
YERLİ
FİLM
NO:3
METİN YANKI
SÜPERADAM
"İSTANBULDA"
HAYATİ HAMZAOĞLU * DANYAL TOPATAN
REJİ: YAVUZ YALINKILIÇ KAMERA: DİNÇER ÖNAL

GÜLGÜN ERDEM

KAPLAN KADIN DEHŞET ADASI

ve çocukların sevgilisi

SAMİ HAZİNSES

REJİ
SENARYO:
TANCAN AKIN

YAŞAR GÜÇLÜ

NİYAZİ VANLI
ALEV ALGÜL
CÜNEYT ALGÜL
KADİR KÖK

FUNDA EGE

NESRİN KAPTAN

NECİP TEKÇE

KUDRET ŞANDRA
LEYLA BAŞAR
MELTEM ESEN

KAMERA:
SELAHATTİN HİÇDURMAZ

MELEK GÖRGÜN

KIRBAÇLI YOSMA

Renk Film

ÖNDER SOMER

ALTAN GÜNBAY

MİSAFİR SANATÇI

CİHANGİR GAFFARİ

operatör: MUZAFFER TURAN

REJİ VE SENARYO:
SEMİH EVİN

ERSUN KAZANÇEL NESRİN NUR
GÜNAY GÜNER GÜRBÜZ TANSEVER
LEYLA BAŞAR ERDOĞAN SEREN
MUAMMER GÖZALAN OKTAY YAVUZ
VE **ATİLLA ERGÜN**

CÜNEYT ARKIN

EMEL TÜMER / SALİH KIRMIZI

ANIT TİCARET

GÖL

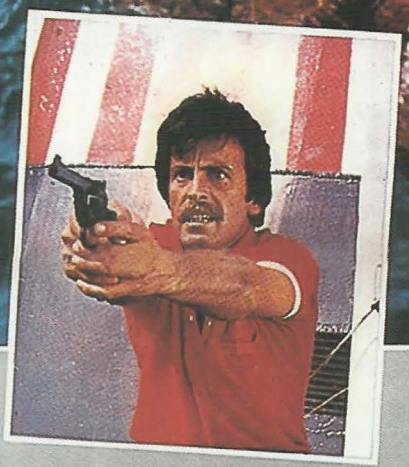

HÜSEYİN PEYDA · DENİZ ÜNSAL
MURAT İNANÇ · OSMAN BETİN · OKTAR DURUKAN
FERYAL FERAY · NEJAT GÜRÇEN · BAYKAL KENT · MEHMET UĞUR

PRODÜKTÖR MEHMET KARAHAFIZ YÖNETMEN ÇETİN İNANÇ GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ SEDAT ÜLKER

SAFİYE YANKI
LEVENT ÇAKIR • METİN YANKI

MASKELİ ÜÇLER

BEHÇET NACAR • TUNCER NECMİOĞLU • NESRİN NUR • NUR-AY

FERİDUN ÇÖLGEÇEN
HASAN CEYLAN
HAKKI KIVANÇ
SÜHEYL EĞRİBOZ

prodüktör:
ŞAHİN KOÇAK

AR FİLM

reji:
MELİH GÜLGEN

senaryo: A. ASAF TENGİZ
kamera: SALİH DİKİŞÇİ
t. direktör: TUNA POLAT

ŞAHİN FİLM

(senaryosunu yazan kişi Bizans'ı ne kadar bilir, ne kadar araştırmıştır?), kendisinden istenilen şey gerçek tarihsel bilgiler olmadığı için genel ve basit bilgilerle yetinirken senaryosunu 'aksiyon' ve 'aşk' ile doldurur: Bizans'a gelen yiğit, kaçınılmaz olarak bir Bizans prensesinin gönlünü fethedecektir.

Acaba nedir bu Bizans, kimdir bu Bizanslılar, neler oluyor Bizans'ın hükmettiği topraklarda?

Tecimsel – ve bir kısım dar bütçeli – sinema bu sorulara yanıt vermez, çünkü bu sorular zaten sorulmaz ve sorulmasının da gereği yoktur. Beyazperdede (sonradan televizyon ekranlarında) dizi dizi görüntüler akar: Bizanslılar Kılıç Aslan'ın ellerini asitle yakar (*Kılıç Aslan*, Natuk Baytan, 1975); Battal Gazi'nin eşini öldürüp oğlunu kaçırırlar (*Battal Gazi'nin İntikamı*, Natuk Baytan, 1972); haraç alır, köy basar, yaşlıları kılıçtan geçirir, kızlara, kadınlara tecavüz eder, zindanlardaki tutsak Türklere işkence yaparlar (*Baybars, Asyanın Tek Atlısı*, Kemal Kan, 1971). Bizans askerleriyse meyhanelerde sarhoş olup olay çıkartır, ta ki kahramanımız tarafından bertaraf edilene kadar.

Peki ya Bizans kadınları, Prensesler ve soylu hanımlar? Eleni, Maria, Beatris, İrene ya da Anjelalar? Onlardan da aksesuar olmanın ötesinde başka bir şey olmalarını bekleyemeyiz. Sorun Bizanslı olup olmamak değildir, sorun öteden beri kullanılan kalıpların ikinci dereceden –ama duygusal sömürüye uygun– bir parçası olmaktır.

Bizans = kefere = Türk düşmanı ... Her Bizans filminde papazlar, rahipler, piskoposlar vardır; hatta bazı filmlerde kahramanımız da papaz ya da keşiş kılığına girer. İyi de bunca papaz ve kilise bolluğu içinde bu Bizanslılar neye inanırlardı? Sorunun en çarpıcı yanıtını bir prensesi oynayan Feri Cansel vermektedir: Zeus adına and içerek (*Baybars Asyanın Tek Atlısı*, Kemal Kan, 1971) ve Zeus'a dualar ederek.

Tüm bu Yeşilçam damgalı filmlerde çökmüş, çürümüş, zorba, gaddar bir Bizans ile karşılaşıyoruz.

Türk sinemasında tarihi fantazyanın başlangıcı *Kızıl Tuğ* (Aydın Arakon, 1952)

Hatlar kesindir, alternatif sunulmaz, ama bu, başka 'düşmanlar' için de geçerlidir. Elbette ki Bizans bu değildir, ama 'gerçek' Bizans, Akdeniz'in bu en işlek limanı, bu bilgi ve sanat merkezi, şartlandırılmış Yeşilçam sinemasını asla ilgilendirmez ve kalıpların dışına çıkılmaz. Kahpe Bizans kahpe kalacaktır, o kadar!

Alternatif yok mu? Alternatifi muhakkak vardır, ama o alternatif, ne hikmetse kalıplara uymadığı için 'fantazya'ya kaçmadığı için geçerli görülmez: *Kuşatma Altında Aşk* (Ersin Pertan, 1997).

Geniş bir yaklaşım içinde Türk sinemasındaki tarihi fantazyanın başlangıcını Aydın Arakon'un 1952'de yönettiği *Kızıl Tuğ*'a bağlayabiliriz. Tam bir prototip değilse bile ileriki dönemlerde çoğalıp dizilere dönüşecek olan tarihi kahramanlık filmlerinde karşımıza çıkacak (kaynak, genellikle Abdullah Ziya Kozanoğlu'dur) unsurların bir prototipidir. *Kızıl Tuğ*'da bu tür bir filmden izleyicinin beklediği her şey vardır: kahraman cengaver Otsukarcı (Turan Seyfioğlu), sev-

ATLAS FILM

KIZIL TUĞ — CENGİZ HAN

ESER: ABDULLAH ZİYA KOZANOĞLU

Rejı:
AYDIN G. [illegible]

KIZIL TUĞ
"CENGİZ HAN"
Eser:
A.Z. KOZANOĞLU
Müzik:
ORHAN BARLAS
Reji:
AYDIN G. ARAKON
ATLAS-FİLM
SELÇUK ÖNAL
Oynayanlar: MESİHA YELDA - TURAN ŞEYFİOĞLU - CAHİT IRGAT
MÜFİT KİPER - NEBİLE TEKER - ATIF KAPTAN - RAUF ULUKUT - MÜCAP OFLUOĞLU - N TERZİYAN - EŞREF VURAL

gilisi (Mesiha Yelda), Cengiz Han, Alamut Kalesi, Hasan Sabbah (Atıf Kaptan), haşişinler, komik tipler (Mücap Ofluoğlu ve Nubar Terziyan), bol figüranlı sahneler vb.

Bir giriş olan *Kızıl Tuğ*'dan sonra aynı dönemin örneklerinden olan ve 'tiyatrocular'dan –yani tiyatro kökenli sinemacılardan– Sami Ayanoğlu'nun yönettiği *Battal Gazi Geliyor* (1955) ise atraksiyonlara pek yer vermeden daha 'ciddi' ve dramatik olma amacını taşımaktadır; atraksiyonlar ve akrobatik gösteriler Cüneyt Arkın ve izleyicilerinin dönemine aittir.

Battal Gazi Geliyor'da Anadolu topraklarının kısmen Bizanslıların, kısmen Arapların boyunduruğu altında olduğu bir dönemde güçlü bir kale olan Malatya, Türklerin ileri karakollarından biri olarak kullanılmaktadır. Komşu beyliklerden Amuryan kalesi de Malatya'nın himayesi altındadır. Bu durumdan ve Amuryan'ın Türklere haraç vermesinden memnun olmayan kimi kişiler, Rum 'kayzeri'nden destek alarak Malatya Beyi Ömer'e karşı kazan kaldırmaya karar verir. Buna karşılık Türklerden yana olanlarsa kargaşayı önlemek için Malatya'ya haberci olarak Eflahun'u (Sadri Alışık) gönderir. Eflahun, Amuryan Beyi Mihriyabil'in (Atıf Kaptan) kızı Prenses Mari (Neriman Köksal) ile gizli bir aşk yaşamaktadır.

Bu arada Mihriyabil Bey kendi elçilerini Malatya'ya gönderip ödemeleri gereken meblağın biraz ertelenmesini istetir. Ömer Bey durumun incelenmesi için Hüseyin Gazi ve iki komutanını Amuryan'a gönderir. Amuryanlı barış taraftarlarının elçisi Eflahun, kalede konuk bulunan Türk komutanlarını uyarır ve tehlikede olduklarını söyler. Elçiler kaleden ayrıldıktan sonra yolda ikisi Mihriyabil'in adamları tarafından oklanarak öldürülürken üçüncüsü Malatya'ya haber verir. Ölenler arasında olan Hüseyin Gazi'nin oğlu genç Cafer (Fikret Hakan) Ömer Bey'den serdarlık ister ve babasının intikamını almak için Amuryan'a gider.

Amuryan'da Prenses Mari'yle karşılaşır. Prenses son derece mutsuzdur, çünkü babası Mihriyabil onu zorla Kayzerin oğlu Rebius ile evlendirmek istemektedir. Cafer Prenses'e yardım etmeye karar verir ve onun desteğiyle kaleye girmeyi başarır. Başarır, ama handa kopan kavgada birini öldürdüğü için tutuklanır. Tutuklanan başka biriyse, Cafer'le görüştüğü için Prenses Mari'dir. Prenses işkenceden geçer, ama Cafer'in kimliğini açıklamaz.

Kaçmayı başaran Cafer, Mihriyabil ile dövüşür ve onu öldürür. Bunu öğrenen Rebius da Malatya'ya savaş ilan eder. Rebius'un karşısına Cafer çıkar, o ve adamlarıyla mücadeleye girişir, ikisini öldürür, ama Rebius kaçmayı başarır.

Malatya'da düğün hazırlıkları vardır: Prenses Mari ile Eflahun, Cafer ile sevgilisi Zeynep (Gül Gülgün) evlenmek üzeredir. Ne var ki Rebius'un adamı olan dört zenci köle Prenses ile Zeynep'i kaçırır. Cafer ve arkadaşı Ahmet Turani –ki Mihriyabil'in eski adamlarından biridir– Eflahun ile birlikte gizlice Amuryan kalesine girer. Cafer, Rebius'u kale burçlarından aşağı atar ve ölü bulduğu Zeynep'i kollarına alıp Malatya yolunu tutar.

Filmden filme geçecek ve zamanla kalıp haline gelecek olan bir yapı oluşmaktadır: Bir kahraman, sevgilisi, arkadaşı, düşman soylu, kötüler, girip çıkılan bir kale, kadın ya da kız kaçırmalar, dövüşler, hesaplaşmalar, alınan intikamlar.

Kısaca söylemek gerekirse *Kızıl Tuğ* bir giriş, *Battal Gazi Geliyor* ve benzerleri birer alternatiftir. Ama senaryosunu Abdullah Ziya Kozanoğlu'nun aynı adlı romanından yola çıkarak Suat Yalaz'ın yazdığı ve Atıf Yılmaz'ın yönettiği *Cengiz Han'ın Hazineleri* (1962) ise tarihsel fantazyaya bir prototip olarak yerleşecektir.

Sonraki yıllarda bir film dizisini yaratacak olan Karaoğlan karakteri *Cengiz Han'ın Hazineleri*'yle beyazperdede ilk kez görülür; ama bu nasıl bir Karaoğlandır?

> *"Suat Yalaz'ın fırçasından, Abdullah Ziya Kozanoğlu'nun Karaoğlan'ının serüvenlerini gazetemizde* (Akşam) *izlemiş olanlar Atıf Yılmaz'ın* Cengiz Han'ın Hazineleri*'nde bambaşka bir Karaoğlan*

BATTAL GAZİ GELİYOR

Karaoğlan'ın ilk beyazperde serüveni ... *Cengiz Han'ın Hazineleri* (Atıf Yılmaz, 1962)

ile karşılaşacaklardır: Orhan Günşiray'ın kişiliğine ve oyuncu niteliğine uygun şekilde uyarlanan – dolayısıyla özelliklerinden çok şeyler kaybeden – bir Karaoğlan.

Filmin senaryosunu hazırlayan arkadaşımız Suat Yalaz her ne kadar çizgi romanının kişilerine, çevresine ve öykünün başlıca noktalarına sadık kalmak istemişse de zorunlu olarak Karaoğlan'ın bu macerası 'tarihsel güldürü' türünün kural ve gereksinmelerine uymuştur.

'Tarihsel güldürü' diyoruz, fakat acaba film ne derece ye kadar bu türü benimsemiştir? 'Tarihsel güldürü' özellikle taşlamaya yönelen bir türdür. Cengiz Han'ın Hazineleri'*nde izleyiciyi güldüren fakat hiçbir zaman taşlama sayılmayacak durumlar var. Hatta, genel olarak, filmin tümü serüvenin bazı kısımlarını ciddiye almakta, buna karşılık güldürü dozunu çoğu zaman Orhan Günşiray ve Sami Hazinses ortaya çıkartmaktadır."*[1]

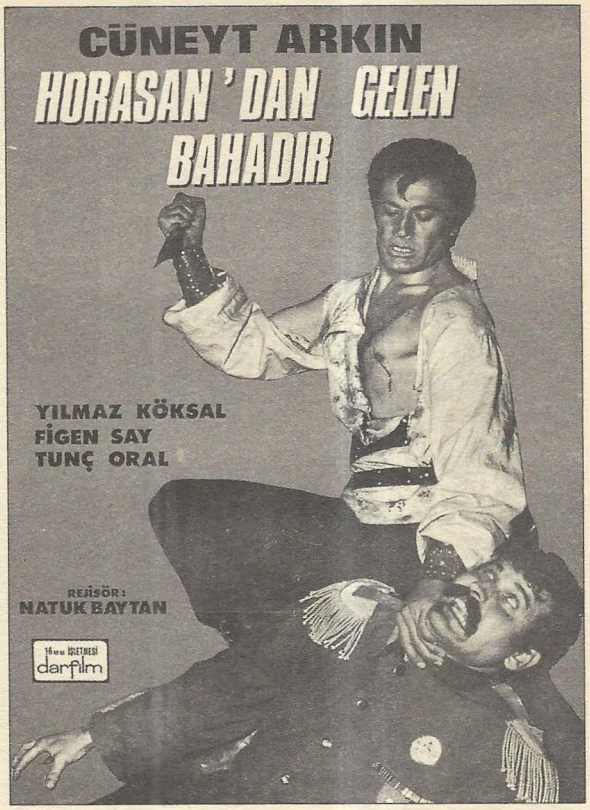

Cengiz Han'ın Hazineleri bir tür başlangıçtır; üç yıl sonra Suat Yalaz'ın yapımcı, yönetmen ve senaryo yazarı olarak gerçekleştireceği *Karaoğlan* dizisinin habercisidir. (Karaoğlan, Tarkan, Kara Murat, Malkoçoğlu vb dizileri çizgi romanlardan kaynaklandığı için ayrı bir bölümde ele alacağız.)

1960'lı yılların ikinci yarısından 70'li yılların ortasına kadar Yeşilçam, süper kahramanlar furyasına paralel olarak bir tarihi kahraman furyası da yaşamıştır ki, aslında bu kahramanlar da çağa uygun giysileri içinde birer süper kahraman sayılmalıdır.

1965 yılında Natuk Baytan, yapımcı Recep Ekicigil'in bir senaryosundan *Horasan'dan Gelen Bahadır*'ı çeker. Adından da belli olduğu gibi film Horasan'da, Emeviler döneminde geçiyor (ama atına binmiş Cüneyt Arkın orman içinde asfalt yollardan ilerliyor!) ve kurgusuyla çok bilinen bir öyküyü anlatıyordu. Çocukken babası Vali Sancar tarafından öldürülen, annesi (Peri Han) kör kalan Ebu Müslüm Horasani (Cüneyt Arkın) bir cengaver olarak amcası Zeyit (Osman Türkoğlu) tarafından yetiştirilir. Yıllar geçer, artık Bahadır olarak tanınan delikanlı, yandaşlarını bir ormanda toplayarak Robin Hood tarzı eylemlere girişir: ağaçların arasında pusular kurulur, ele geçirilen altınlar fakir fukara halka dağıtılır vb.

Bahadır ne olur ne olmaz diye sevgilisi Şehnaz'ı (Figen Say) annesine ve amcasına teslim eder, ama Vali Sancar'ın adamları, kadınları kaçırıp amcayı öldürürler. Bahadır kaleye girer sevgilisini, annesini ve bir arkadaşını (Tunç Oral) kurtarır. Her şey Cüneyt Arkın'la görmeye alıştığımız atraksiyonlarla yapılır: Bahadır –ya da Ebu Müslüm Horasani– duvarlardan tırmanır, dehlizlerden geçer, sarnıçlarda yüzer, çaresiz askerleri döver. Bir ara yakalanır, ama asılmak üzereyken arkadaşları yetişip onu kurtaracaktır. Kötü Vali bu kez Şehnaz'ı öldürmeye kalkışırsa da Bahadır son anda yetişecek ve parendeler ata ata Vali'yi öldürecektir.

1 Giovanni Scognamillo, "Cengiz Han'ın Hazineleri", *Akşam*, 20 Ekim 1962.

Üç yıl sonra *Horasan'dan Gelen Bahadır*'ın 'seçilmiş' bölümleriyle yine Natuk Baytan'ın imzasını taşıyan, ama temelde başarısız bir kurgu filmi olan *Gökbayrak* (1968) çekiliyordu: Öykü yine Horasan'da geçer ve kötü vezirler (Ekrem Gökkaya), babasız kalan Sultan kızları (Sezer Güvenirgil), gaddar kumandanlar (Behçet Nacar), maskeli kukuletalı kahramanlar (Hasan Demirtaş, Cüneyt Arkın) tamamen çağdaş iç mekânlarda 'tarihsel' maceralar yaşarlar. Filmin künyesinde adı geçmeyen Yılmaz Köksal (*Horasan'dan Gelen Bahadır*'dan alınan sahnelerle) akrobatik kavgalar yapar, Cüneyt Arkın bir planda kukuletalı, diğerinde başı açık görülür; kâh peçe takar kâh takmaz; miğferli, mızraklı muhafızlar spor gömlekler giyer ve eğlence (?) sürer gider.

Tarihi fantazya çeşitlemelere kavuşup çağdan çağa gezinir, ama şaşmaz formüllere dayanıp sürekli olarak hep aynı şeyleri anlatmaya çalışmaktadır.

Hakanların Savaşı'nda (Mehmet Aslan, 1968) Oğuz Han (Tamer Yiğit) Kubilay (Erol Taş) ile cenk eder, Timuçin'in (Kadir Savun) hayatını kurtarır. Bir meyhanede kımız içmekteyken kavgaya tutuşan Toygar (Yılmaz Köksal) ile tanışır. İkisi yola çıkıp bir mağarada kurt başlı sancağı bulurlar, tutsak düşen Timuçin'i kafesinden kurtarırlar. Oğuz Han bir obanın başında olan Aybanu'ya âşık olur, Türkler ve Moğollar Çinlilere karşı birleşir, Timuçin Cengiz Han olur, savaşlar birbirini izler ...

Abdullah Ziya Kozanoğlu'nun bir romanından alınan *Gültekin Asya Kartalı*'nda (Mehmet Aslan, 1968) kahramanımızı Tanju Korel canlandırır; bir yıl sonra da aralarında Figen Say, Melek Görgün ve striptizci İnge Opel'in bulunduğu savaşçı Amazonlara karşı mücadele eder (*Gültekin Amazonlara Karşı*, Mehmet Aslan, 1969). Aslında Amazonlarla karşılaşan sadece Abdullah Ziya Kozanoğlu'nun kahramanı Gültekin değildir: Romalı bir komutanı öldürmekle görevlendirilen Mete Han da –Yılmaz Köksal'a özgü neşeli at-

SARIKAYA FİLM takdim eder:
Prodüktör : AZİZ SARIKAYA
Reji ve Senaryo
MEHMET ASLAN
Kamera ORHAN KAPKI
TAMER YİĞİT
KADİR SAVUN - EROL TAŞ
TAMAMEN RENKLİ
HÜLYA DARCAN
HASAN CEYLÂN
ATİLLÂ ERGÜN
SAMİ TUNÇ
ADNAN MERSİNLİ
YUSUF SEZER
VE
YILMAZ KÖKSAL
HAKANLAR IN SAVAŞI

raksiyonlarla– karşısında erkek düşmanı efsanevi kadınları bulmuştur (*Mete Han Amazonlara Karşı*, Mehmet Aslan, 1969).

Ve Köroğlu, yine Cüneyt Arkın'ın yorumuyla Bolu Beyi'yle mücadelesini sürdürecektir: *Köroğlu* (Atıf Yılmaz, 1968). Artık tarihten ve destandan ne denli söz edilebileceği belirsiz olsa da 'fantazya' başını alıp gitmektedir.

Bu tür çağ kahramanlarının bir kısmı Orta Asya'dan ve Türk mitolojisinden çıkmıştır. Genelde bu filmlerin çoğu –dizi haline getirilenler hariç– dar olanaklı, kısa sürede çevrilen, dekor ve giysileri en kolay şekilde çözümlenen (kostümcü ve sanat yönetmeni Niyazi Er'in gardrobu bu vesileyle aksesuarlarla birlikte setten sete dolaşır) yapımlardır. Bu yüzden fazla eleştirel davranmak bizi hiçbir yere götürmez. Üstelik bunlar ister geniş ister dar bütçeli olsun, belirli bir izleyici kitlesine seslenen ve belirli gösterim bölgelerinde kâr getiren, ama her şeye rağmen ilgi gören filmlerdir. Bir kez daha vurgulayalım: Bu tür yapımlarda önemli olan ne inandırıcılık ne de gerçekliktir. Önemli olan izleyicinin tuttuğu bir oyuncunun kahraman kılığına girip bize 'düşman' olan kötüleri tepelemesidir. Bu filmlerde başka bir şey aranılmamıştır ve başka bir şey de pek yoktur.

Örneğin, Bülent Oran'ın senaryosundan Süreyya Duru'nun çektiği *Selahattin Eyyubi*'nin (1970) başında Haçlıların gaddarlığını anlatarak Haçlı seferlerinin Kudüs'ü kurtarmak için değil de ortalığı talan etmek için yapıldığını açıklıyordu. Abartılı olmakla birlikte basitleştirilen yorumlar doğrudur, ne var ki sonrası Cüneyt Arkın için biçilmiş kaftan olan filmde bol bol arşiv malzemesi kullanılır, Papa'yı oynayan ak sakallı figüranın başında bir kardinal şapkası bulunur ve haç çıkarttığında Katolikler gibi değil Ortodokslar gibi çıkartır. Bunlar önemli değil (deniliyor), kim fark eder ki? Öyle de olsa bu arada Sultan Selahattin Eyyubi'ye ne oluyor ki? Haçlılara şarap satıyor, fırlatılan mızrakları havada kapıyor, atlayıp zıplıyor, su kuyularını ze-

Köroğlu (Atıf Yılmaz, 1968)

hirliyor, Aslan Yürekli Richard'ın (Orhan Günşiray) yanına hekim olarak giriyor, Prenses Edith'e (Ketayun) gönlünü kaptırıyor, tutuklanıyor, Haçlıların kalesinde zindana atılıyor, Kral Richard'ı düelloda yeniyor, ama hayatını bağışlıyor. Arkın Eyyübi olmuyor, Eyyübi Arkınlaşıyor; zaten formül de bunu gerektiriyordu.

Eğer konu şu ya da bu şekilde tarihiyse (kesin tarihler her defasında belirtilmez) ve özellikle de uyarlamalarda her şey meşrudur.

Natuk Baytan'ın yönettiği, senaryosunu Fuat Özlüer'in yazdığı *İki Esir* (1971) Stanley Kubrick'in *Spartacus* (1960) filminden alınmadır, ancak kostümlü tarihi filmlerin kuralları gereğince belirli şablonlar üzerine kuruludur.

İki Esir'de bir sahil köyünde yaşayan ve evlenmek üzere olan Murat (Cüneyt Arkın), Zeynep (Filiz Akın) ve şişko arkadaşları Mıstık (Humayun Tebrizyan) Kara Korsan'ın (Necip Tekçe) eline düşer ve bir Doğu ülkesinin acımasız emiri olan Kasım'a köle olarak satılırlar. Murat madenlere gönderilir, Zeynep gladyatörlerin hizmetine verilir, Mıstık ise onun kadar şişko olan Vezir'in yanında uşaklık ve soytarılık yapar.

Zeynep'e gladyatörlerin reisi Gaffar (Atilla Ergün) göz koyar ve kızı Murat'tan kıskandığı için her fırsatta onu aşağılayıp en sonunda ölüme mahkûm eder. Esir kampını ziyaret edip gladyatör adayları arayan Emir Kasım da Murat'ı seçecektir.

Bir gece Zeynep Murat'ı ziyaret eder, ama Gaffar onları suç üstü yakalar. Murat, ceza olarak gladyatör Tahir ile dövüşecektir. Murat baskın çıkar, ama rakibini öldürmez, hayatını bağışlar ve bir dost kazanır.

Zeynep'i gören Kasım onu haremine alır; Mıstık kızı kaçırır ve ikisi birlikte Murat'ı kurtarırlar, ama Zeynep bir okla vurulunca geride kalır. Murat ise bir ata binip kaçar.

Bir ormana varan Murat orada ülkenin eski hükümdarı (Hasan Ceylan), kızı (Hülya Babuş) ve yandaşlarıyla karşılaşır. Bu arada Kasım, Zeynep ile evleneceğini ilan eder ve Murat'a bir tuzak hazırlar. Murat ve arkadaşları gizlice Kasım'ın kalesine girer, Murat Kasım'ı öldürür ve eski hükümdar tahtına kavuşur.

İki Esir, özetten de görüldüğü gibi *Spartacus*'ten hareket etmekle birlikte, köle, gladyatör, gaddar hükümdar, sürgün hükümdar ve başkaldırı motiflerinin dışında özgün modelinden fazla etkilenmemiştir, etkilenmesi de pek olası değildir zaten. Bir çıkış noktası olarak ele alınan *Spartacus* klasik tarihi 'aksiyon' filmlerinin çizgisine uyarlanır ve arada başka kaynaklar da kullanılır (ormandaki eski hükümdarın başkaldıran adamları, kalede düğün hazırlıkları ve son anda yetişen kahraman Robin Hood'tan alınmadır). Sonuç meraklı izleyicinin beklediğidir. Kaldı ki izleyicinin bu tür yapımlarda aradığı tek şey renkli bir ortam (Doğulu bir Kara Korsan dahil olmak üzere), bol hareket, duygusal motifler ve bir nebze komikliktir. Formül formüldür ve her zaman tutar.

CÜNEYT ARKIN

FİLİZ AKIN

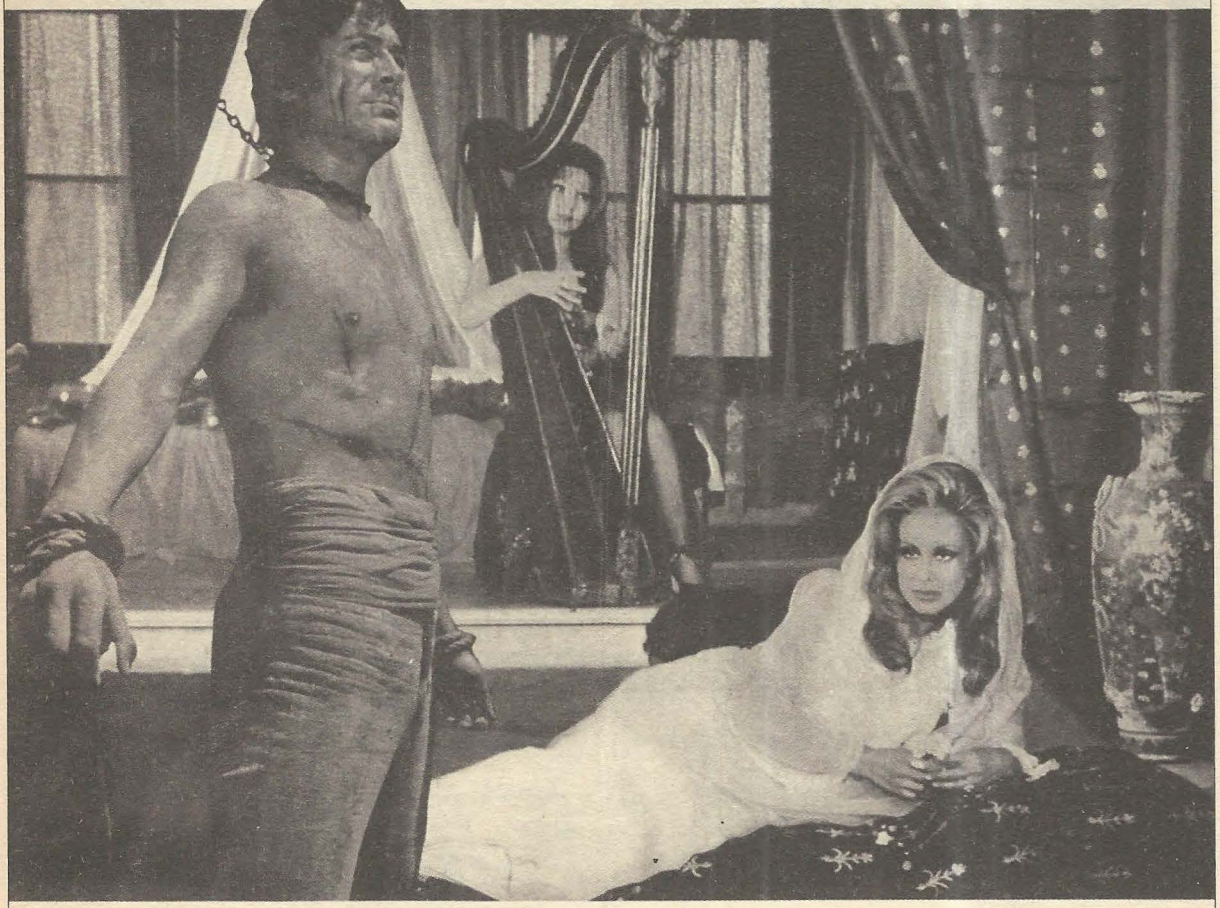

İKİ ESİR

prodüktör:
TÜRKER İNANOĞLU

RENKLİ
EASTMAN COLOR

ERLER FİLM
SİNEMA ENDÜSTRİSİ

rejisör:
NATUK BAYTAN

senaryo: FUAT ÖZLÜER
foto direktörü: ÇETİN GÜRTOP
teknik direktör: SONBAN KOLOĞLU

KUZEY VARGIN
HÜLYA BABUŞ
ATİLLA ERGUN
HUMAYUN TEBRİZYAN
ÖMER SEMSİT

İki Esir bir doğu ülkesinde geçerken *Cengiz Han'ın Fedaisi* (Yücel Uçanoğlu, 1973) bizi yeniden Orta Asya'ya götürecektir.

Filmde bir Türk Beyi olan Kara Kutluk'un obası Payaza adlı bir eşkıyanın adamları tarafından basılır, herkes kılıçtan geçirilir. Bu baskından sadece Kara Kutluk Bey'in oğlu Celme Noyan (Aytekin Akkaya) ve yaşlı annesi kurtulur.

Ana oğul birlikte Gobi çölünü geçmeye çalışırlarken anne ölür ve Celme Noyan, tüm bu olanların intikamını Payaza'dan almaya yemin eder. Annesini gömüp yola koyulan Celme Noyan Çin imparatoru Tung-Hay'ın ordu komutanı Camuka'nın (Kazım Kartal) askerleri tarafından yaralanır ve öldü sanılarak çölde bırakılır.

Tesadüfen oradan geçmekte olan göçebeler tarafından kurtarılan Celme Noyan bir süre sonra iyileşir ve yola çıkar.

Tam bu sırada Payaza'nın adamları göçebelerin obasını basar ve her yeri yakıp yıkarlarken yükselen dumanları gören Celme Noyan geri dönerek çatışmaya katılır. Payaza'nın adamlarını teker teker haklayan Noyan böylece göçebelere olan can borcunu ödemiş olur.

Payaza kaçar. Peşinden giden Noyan, onu ararken Çin imparatorunun sarayına girer. Sarayın bahçesinde imparatorun kızı Sarı Çiçek'i (Fatma Belgen) görüp beğenen Noyan kızın önünü keser ve öpmeye kalkar. Sarı Çiçek onu bıçaklar. Ava çıkmış olan imparator ve Camuka yetişirler. Noyan'ı yaralı olarak bulduğunu söyleyen Sarı Çiçek bir odaya yatırılıp bakılmasını ister. Aslında Noyan'ı yaralayarak zindana atılmasını önlemiştir.

Çin imparatoru Tung-Hay'ın karısı Chun-Li (Seyyal Taner) Camuka'nın sevgilisidir ve ikisi tahta sahip olabilmek için planlar kurmaktadırlar. Öte yandan Sarı Çiçek de Camuka'nın nişanlısıdır. Töreye göre İmparatorun kızını seven iki kişi 'cenk' etmeli ve sağ kalan kızla evlenmelidir.

Üç gün sonra yarası henüz iyileşmemiş olan Celme Noyan, Camuka ile karşı karşıya gelir. Kısa bir mücadeleden sonra Noyan Camuka'yı yener, ama sağ bırakır.

Noyan artık Sarı Çiçek ile evlenme ve tahtta söz sahibi olma hakkına sahiptir, ama kızla evlenmeyi kabul etmez. İmparator ve Sarı Çiçek, Noyan'dan bir süre yanlarında kalıp ortak düşmanları olan Payaza'ya karşı güç birliği yapmasını isterler. Celme Noyan bu teklifi kabul eder etmesine de bu durum İmparatoriçe Chun-Li ve sevgilisi Camuka'yı hiç memnun etmez.

Bir av partisi sırasında Chun-Li'nin kandırdığı bir asker imparatoru öldürür. Celme Noyan katili yakalar, ama katil tam konuşacağı sırada Payaza tarafından oklanarak susturulur. Maskeli Payaza kaçarken Noyan adamlarıyla dövüşür; kaçanın peşinden gider, durdurur, ama maskenin altından bir başkası çıkacaktır.

Noyan saraya döner, Payaza'nın hapse attırdığı Sarı Çiçek'i, Camuka'yı ve ölen imparatorun sadık danışmanını (Atıf Kaptan) kurtarır.

Cengiz Han'ın Fedaisi (Yücel Uçanoğlu, 1973)

Bu arada İmparatoriçe Chun-Li, yeni imparatoru seçmek için hazırlıklar yaparak haince planlarını sürdürmektedir. Hedefi Noyan'a bir tuzak kurmaktır, ama ... Camuka ve ölmüş impąratorun danışmanı etkisi yüksek bir ilaç kullanarak İmparatoriçeyi uyutur, ardından da Noyan tarafından öldürüldüğü iftirasını ortaya atıp onu zindana kapatırlar. Camuka tahta geçer ve zindandaki Noyan'a işkence yapar. Niyeti Noyan'ı konuşturup babası Kara Kutluk'un hazinelerini ele geçirmektir.

Çin sarayında tüm bu entrikalar dönerken Cengiz Han cengaveri Otsukarcı'yı (Yavuz Selekman) Çin'e elçi olarak gönderir. Otsukarcı, Camuka'dan Celme Noyan'ı serbest bırakmasını ister. Camuka hem teklifi kabul etmez hem de Otsukarcı'yı esir alır. Sonra da iki cengaveri, gözleri bağlı olarak karşı karşıya getirecektir. Dövüş sırasında birinin gözbağı çözülünce birbirini tanıyan iki arkadaş Camuka'nın adamlarına saldırırlar.

Camuka gizli bir mağaraya sığınır, onu izleyen Otsukarcı ile Noyan mağarada İmparatoriçeyi de bulurlar. Mağaraya gelen başka biri daha vardır: maskeli Payaza. Ama maskesini çıkardığında onun Camuka'dan başkası olmadığı görülür. Noyan, Camuka/Payaza'yı öldürür ve aman dileyen İmparatoriçeyi bağışlar.

Payaza'nın hazineleri, Kara Kutluk'un hazinesiyle birlikte Cengiz Han'a götürülecektir. Tahttan vazgeçen Sarı Çiçek ise Noyan'ın yanında kalır.

Aynı yıl beyazperdeye aktarılan Kara Pençe adlı kahramansa 17. yüzyılda Tuna boylarında derebeyleri ve voyvodalara karşı savaşıp intikamını alır: *Kara Pençe*, Yücel Uçanoğlu, 1973; *Kara Pençe'nin İntikamı*, Yücel Uçanoğlu, 1973.

Behçet Nacar'ın tarihe soyunmasıysa bizi 15. yüz-

Tuna boylarında at koşturan intikamcı kahraman ... *Kara Pençe* (Yücel Uçanoğlu, 1973).
Aynı içinde devam filmi de çekilecekti ... *Kara Pençe'nin İntikamı* (Yücel Uçanoğlu, 1973)

yıla götürür (*Kara Şeytan,* Yavuz Figenli, 1973) ya da Kazıklı Voyvoda'nın kanlı vahşetleriyle karşı karşıya bırakır (*Kara Boğa,* Yavuz Figenli, 1974) ya da altın bir eyer peşinde geçen bir macerayı anlatır (*Kara Şahin,* Yavuz Figenli, 1975).

Bülent Oran'ın senaryosu sayesinde *Kara Şahin*'de dar bütçeli bir yapımın çerçevesinde aksiyonu, saray entrikalarını, aşk maceralarını ve milli duyguları bir arada bulmak mümkündür.

Osmanlı İmparatorluğu'na bağlı prensliklerden biri padişaha gönderilmek üzere yüklü miktarda altın, zümrüt ve yakuttan oluşan bir hazine hazırlamıştır. Hazineyi çapulculardan korumak üzere altınlar eritilerek bir eyer haline getirilmiş, zümrüt ve yakutlar da işlenerek üzerine kakılmıştır. Eyeri padişaha götürmek görevi Kara Şahin (Behçet Nacar) adlı bir Türk akıncısına verilir. Ne var ki prensine ihanet edip onu öldürten soylu Nassi (Turgut Özatay) de adamlarını Kara Şahin'in üstüne salar. Bir handa konaklamak için duran Kara Şahin odasına gelen bir kadın tarafından bayıltılır. Kadın, Nassi'ye yaranmak için eyeri alıp ona teslim eder. Tutsak düşen Kara Şahin ise esir tüccarı Gaspara'ya (Kudret Karadağ) teslim edilir ve zindana konur. Aslında Gaspara'nın da eyerde gözü vardır ve Nassi'nin kızı Lucrece'i (Hülya Şengül) kaçırıp Nassi'ye takas önerir. Lucrece'in konulduğu zindanda bulunan Kara Şahin, Ayı lakaplı başka bir esirle birlikte kaçarken zindanda işkence görmekte olan Lucrece'i de kurtarır.

Bir kulübede Kara Şahin ve Lucrece birlikte olurlar. Kaçakların peşine düşen Nassi'nin adamları genç kadını bulup babasına teslim eder. Lucrece nedimesiyle birlikte bir dağ evine çekilir ve Kara Şahin'den olan çocuğunu dünyaya getirir. Çocuk Nassi'ye nedimenin oğlu olarak tanıtılırsa da Nassi gerçeği öğrenir. Niyeti kızını prens Pierre'le (Doğan Tamer) evlendirip konumunu güçlendirmektir. Bu nedenle de prensi şatosuna davet eder.

Prens Pierre bir handa konaklarken Kara Şahin'le tanışır ve onu yardımcı olarak yanına alır. Nassi'nin

BEHÇET NACAR

KARAŞAHİN

HÜLYA ŞENGÜL
PERİHAN ATEŞ

TURGUT ÖZATAY DOĞAN TAMER
GÜLTEN KAYA EMEL ÇAVUŞOĞLU
GÖNÜL EREN REŞİT ÇILDAN

ÖRNEK FİLM
YILMAZ KUZGUN

Rejisör: YAVUZ FİGENLİ

Senaryo: BÜLENT ORAN

Foto Direktörü: RAFET ŞİRİNER

RENKLİ

BEHÇET NACAR

KARAŞAHİN

HÜLYA ŞENGÜL
PERİHAN ATEŞ

TURGUT ÖZATAY DOĞAN TAMER
GÜLTEN KAYA EMEL ÇAVUŞOĞLU
GÖNÜL EREN REŞİT ÇILDAN

ÖRNEK FİLM
YILMAZ KUZGUN

Rejisör: YAVUZ FİGENLİ

Senaryo: BÜLENT ORAN

Foto Direktörü: RAFET ŞİRİNER

RENKLİ

sarayına geldiklerinde Nassi, Pierre'den Lucrece'in çocuğunu öldürmesini ister. Prens bunu kabul etmez, ama bu işte Kara Şahin'i kullanacağını söyler. Bebek sorunu halledildikten sonra Kara Şahin de ortadan kaldırılacaktır.

Kara Şahin bu planlardan haberdardır ve ilkin Pierre'i sonra da Nassi'yi öldürür. Yanına Lucrece'i, çocuğunu ve değerli eyeri alıp Osmanlı topraklarına doğru yola çıkar.

Bu ve buna benzer 'B' türü filmlerde tarih son derece basit bir araçtır. Söz konusu olan bir kahraman, daha doğrusu bazı izleyicilerin tuttuğu bir oyuncu (Behçet Nacar) ve bu oyuncuya uygun olarak şekillendirilen, defalarca denenmiş bir reçetedir. Reçete çağdaş bir dönemde geçen bir öyküye de uygulanabilir, geçmişe de yerleştirilebilir. Öykü geçmişe yerleştirilmişse en belirgin değişiklik mekân ve giysi değişikliğidir, ama mekân değişikliği ille de konusal bir farklılaştırma getirmemiş ve gerektirmemiştir. *Kara Şahin* örneğinde öykü, macera dozunu korumakla birlikte melodram kalıplarına yakındır ve bir duygu çatışması yoluyla kahramanın sertliğini yumuşatmaktadır. Bununla birlikte bu tür filmlerde elbette karakter incelikleri aramamak gerekir, çünkü hatlar ne denli keskinse tepkiler o kadar garantili olacaktır; olaylar ne kadar basma kalıp şekilde cereyan ederse izleyicinin katılışı da aynı 'şablon' anlayışı içinde güvence altına alınmış olur. En hareketli sahnelerde dekorlar sarsılabilir, sarayların görkemi bir fukaralık gösterisi olabilir, giysiler onarım gerektirebilir, hatta çağlar bile birbirlerine karışabilir. Bunlardan hiçbiri önemsenmez, bu sinema 'naif' izleyiciler için yapılmış 'naif' bir sinemadır: başka bir şey olamaz, olması da istenilmez.

Orhon M. Arıburnu'nun bir Türk-Lübnan ortak yapımı olarak yönettiği *Anter*'de (1974) masalsı nitelikleri olan bir aşiret kahramanı anlatılır.

Tek başlarına ordulara meydan okuyan bu kahramanların arasına çok ender de olsa gözü pek ve kılıç kullanmakta usta kadın cengaverler de karışmıştır. Bunlardan biri de *Aybiçe Kurt Kız*'dır (Mehmet Aslan, 1976). Tarkan'a benzer bir şekilde ailesi katledilen ve

kurtların arasında büyüyen Aybiçe zamanla ona gerçek kimliğini anlatacak olan bir savaşçı tarafından kurtarılacaktır. Bir obada yaşayan, kürk kalpaklı ve kürk etekli Aybiçe (Canan Perver) obaya saldıran katliamcılara karşı tüm gücü ve zekâsıyla mücadele eder.

Cüneyt Arkın'ın oynadığı bir filmde kahraman Altay Dağları'ndan gelmektedir (*Altay'dan Gelen Yiğit*, Natuk Baytan, 1977).

Tarihi filmlerin, tarihi fantazyaların büyük bölümünde yaşanılan çağ yaklaşık olarak bellidir. Belirsiz, çok eski ve vahşi bir çağda geçen tek filmimiz Remzi Jöntürk'ün *Altar*'ıdır (1985).

Altar kendine örnek olarak Conan filmlerini seçmiştir. Filmin öyküsü, çok çok eski zamanlarda belirsiz bir ülkede geçer (bir iki kez Urartu adı geçiyorsa da bağlantı yoktur). Ülkeyi gaddar Zodiak (Eşref Kolçak) yönetmektedir. Zodiak ateşin sahibidir ve ateşin izinsiz kullanımını ölümle cezalandırır. Zodiak'a karşı çıkan Utah (Sait Seyit) gökten düşen bir taştan gör-

SAİT SEYİT

ALTAR

Yönetmen REMZİ A. JÖNTÜRK

ÇEÇİLYA-LEYLA SOMER-NURİ ALÇO

EŞREF KOLÇAK • LEVENT ÇAKIR • AYNUR AYDAN • KAZIM KARTAL ve MARAL UTACI

SAİT SEYİT

ALTAR

Yönetmen REMZİ A. JÖNTÜRK

ÇEÇİLYA-LEYLA SOMER-NURİ ALÇO

EŞREF KOLÇAK • LEVENT ÇAKIR • AYNUR AYDAN • KAZIM KARTAL ve MARAL UTACI

kemli bir kılıç yapar ve granit bir kayaya saplar (Excalibur burada bir kez daha karşımıza çıkıyor). Oğlu Altar (Cevat Pars) büyüyünce bu kılıçla ülkeyi kurtaracaktır. Utah kendini yakarak ölür, Altar (Sait Seyit) büyür, azman bir savaşçı olur ve esir tüccarı Osep'in (Kazım Kartal) eline düşer. Altar her gün dövüşür, her gece de sevişir.

Günün birinde Osep'ten kurtulan Altar, babasının da tanıdığı Kraliçe Alyoki'nin (Çeçilya Daymaz) kızı Nino (Çeçilya Daymaz) ile karşılaşır, ona zorla sahip olur. Nino hançeriyle onu yaralar, ama sonra bir mağarada 'Voodoo' büyülerini kullanarak tedavi eder.

Öldürülen Zodiak'ın deli oğlu Hunka'nın (Nuri Alço) sarayına gelen Nino esir düşer. Altar tek başına Hunka'nın askerlerini dağıtır, babasının kılıcını granit kayadan çekip alır ve Hunka'nın sarayını basar. Nino'yu kurtarır, Hunka'yı öldürür ve yeni maceralara doğru yol alır.

Altar'da düzgün görüntüler, kimi özenerek hazırlanmış maskeler ve miğferler yer alır; ancak Conan'dan çokça esinlenen film kaldırılması zor görünen bir kılıç ve az giyinik kızların dışında dağınık senaryosu, ağdalı konuşmaları, abartılı oyunculuğu sayesinde inanılmaz derecede 'kitsch' olmaktan öteye gidemez,.

Altar karanlık çağların kahramanıdır, daha önce karşılaştığımız Battal Gazi ise destanlara dayanır ve oldukça uzun bir diziyi oluşturur: *Battal Gazi*, Muharrem Gürses, 1966; *Battal Gazi Destanı*, Atıf Yılmaz, 1971; *Battal Gazi'nin İntikamı*, Natuk Baytan, 1972; *Savulun Battal Gazi Geliyor*, Natuk Baytan, 1973; *Battal Gazi'nin Oğlu*, Natuk Baytan, 1974.

Savulun Battal Gazi Geliyor'da Malatya serdarı Battal Gazi (Cüneyt Arkın) yaşlandığı için serdarlığını ve kılıcını oğlu Seyyit Battal'a (Cüneyt Arkın) teslim etmek istemektedir. Bununla birlikte törelere göre ok atmada ve kılıç kullanmada en yetenekli olan kişi ser-

ATİLLA GÜRSES

BATTAL GAZİ

ÖLÜM KALESİ CENGİ

TİJEN PAR

DEVLET DEVRİM

TANSU SAYIN

AYNUR AYDAN

ATIF KAPTAN

SAMİ AYANOĞLU

EŞREF VURAL

DANYAL TOPATAN

HASAN CEYLAN

YAVUZ KARAKAŞ

SADRİ KARAN

ÇETİN TARZAN

FAHRİ ADALI

VE

KÜÇÜK SANATÇI

HAKAN GÜRSES

DİCLEHAN BABAŞ

MUSTAFA [illegible]

NECATİ ER

MİSBAH MÜNİP

CELAL YONAT

RAŞİT EYUBOĞLU

SALAHİ İÇSEL

FERİHA EYUPOĞLU

SEMRA SİNE

VE BAHRİ ÖZKAN

MİSAFİR [illegible]

ALİ ŞE[illegible]

SEVİM EM[illegible]

PRODÜKTÖR RE[illegible]

MUHARREM GÜRSES

KOSTÜMLER

(ATİLLA FİLM İMALÂTHANESİ)

ATİLLÂ FİLM

OPERATÖR FEYZİ ERYILMAZ

dar olabilmektedir. Bütün yiğitler yarışa katılır, ama Seyyit Battal hepsini yener, kılıcı alır ve serdar olur.

Hıristiyanlığın sadık bir hizmetçisi olan Kara Şövalye (Kazım Kartal), Malatya serdarlığının tecrübesiz bir gence geçtiğini duyunca ümitlenir ve haince planlar yapmaya koyulur. Hıristiyanlığın en güçlü şövalyelerini kutsal Haçlı bayrağı altında toplamak için Azize Maria'dan (Birsen Ayda) yardım ister. Azize Maria, Kara Şövalye'ye tek bir şartla yardım edebileceğini söyler: Kuzeni Alfonso Kara Şövalye'nin kız kardeşi İsabella (Zuhal Aktan) ile evlenmeli ve kurulacak olan Anadolu Krallığı onlara düğün hediyesi olarak verilmelidir. Kara Şövalye önce buna karşı çıksa da Azize Maria tarafından ikna edilir. İkisi bir araya gelip acımasız bir şövalye ordusu kurarlar. Bu şövalyelerin hepsi kanlı birer katildir. Türk köylerini basıp masum insanları öldürür ve bir terör havası estirirler.

Şövalyeler yaşlı Battal Gazi'nin de köyünü yakıp yıkar ve onu esir almayı başarır, Seyyit Battal'ın kız kardeşine tecavüz edip çarmıha gererler. Şövalyelerden sonra köye gelen Seyyit karşılaştığı manzara karşısında çılgına döner ve intikam yemini eder. Kız kardeşi Senem ölmeden önce onu Kızıl Kale'de beklediklerini söyler.

Bu arada Kara Şövalye ve adamları yaşlı Battal'ı zincire vurup köy köy dolaştırıp haç öptürerek küçük düşürmeye çalışırlar, ama Battal Gazi haçı öpmez. Köylüleri Hıristiyan olmaya zorlayan Kara Şövalye bunu başaramayınca hepsini öldürür.

Seyyit şövalyelere karşı tek başına savaş açar, babasını kurtarmayı bir ara başarır, ama ikisi de yeniden esir düşerler; Battal Gazi'ye işkence edilir, Seyyit karşı koyarken yaralanır, burçlardan nehre düşer ve Kara Şövalye'nin zulmünden bıkan köylüler tarafından kurtarılır.

Kara Şövalye Battal Gazi'yi yedi demir kapının ar-

CÜNEYT ARKIN
BATTAL GAZİ NİN
İNTİKAMI

MERAL ZEREN

BİLAL İNCİ
REHA YURDAKUL
NEVİN NURAY
VE
SERTAN ACAR

renkli

REJİ:
NATUK BAYTAN

UĞUR FİLM
MEMDUH ÜN

foto direktörü:
CAHİT ENGİN

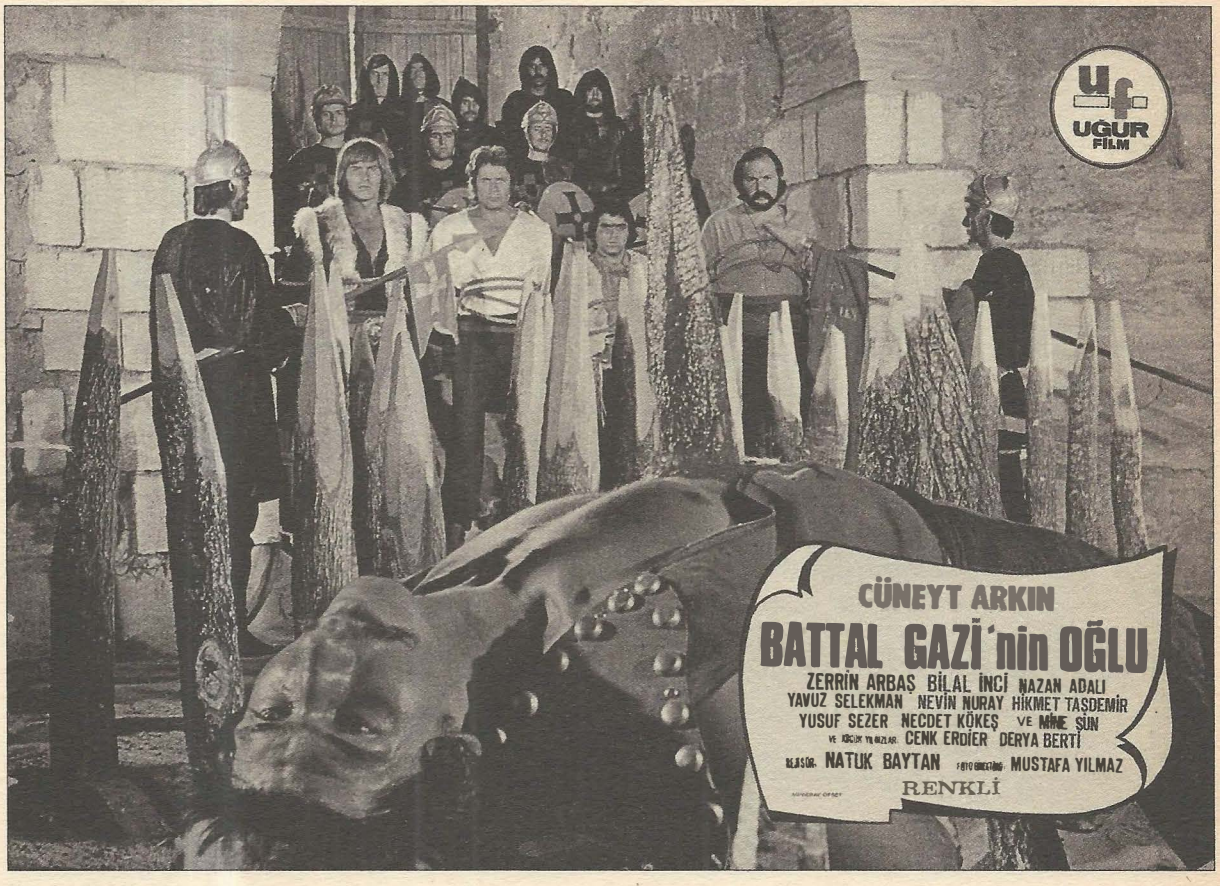

dındaki bir hücreye kilitler ve anahtarları ayrı ayrı şövalyelere dağıtır; birini kendi alır, birini de Azize Maria'ya teslim eder.

Bu arada ... Azize Maria'nın kuzeni Alfonso ile evlenecek olan İsabella, şövalyelerden birinin tecavüzüne uğrayacağı sırada Seyyit tarafından kurtarılır. Seyyit öldürdüğü şövalyenin boynundan aldığı anahtarın yerine sahtesini bırakır. İsabella ise Seyyit'e kolyesini hediye eder.

Prens Alfonso (Kayhan Yıldızoğlu) Müslümanlığı seçmiş olan Hıristiyan köylüler tarafından öldürülünce yerini Seyyit alır ve Kızıl Kale'ye girer.

Battal şövalyeleri gizlice öldürüp anahtarları alır, Azize Maria'nın odasına girip onunla sevişir, boynundaki anahtarı değiştirir. Son anahtar Kara Şövalye'dedir. Onu almaya çalışan Seyyit Battal yakalanıp babasının yanına konur. Onu içi akrep dolu bir fıçıya sokarlar ve Seyyit'in gözleri kör olur. Bununla da yetinmezler: kör Seyyit'i elinde bir yay ve dört ok ile dört zehirli yılanın bulunduğu bir alana salarlar. Seyyit mahareti sayesinde yılanları öldürür. Ardından babası Battal Gazi'nin ağzını bağlayıp onu karşısına çıkartırlar ve Seyyit onu yaralar.

Ertesi gün baba ve oğlu iki burcun arasına gerilen tellerden sarkıtılır. Seyyit'in arkadaşları, İsabella'nın da yardımıyla kaleye girip onu kaçırır; otacı bir kadının akrepleri ezerek yaptığı bir merhem sayesinde Seyyit biraz olsun görme yeteneğine kavuşur ve yeniden Kızıl Kale'ye döner.

Kalede Seyyit Kara Şövalye ile karşı karşıya gelir; Kara Şövalye kaçar ve Seyyit, Azize Maria'yı öldürür. Bu arada yaşlı Battal Gazi de kurtulmayı başarır ve oğluna katılır, Kara Şövalye'yi surlardan aşağı atar.

Battal Gazi'nin Oğlu da Duygu Sağıroğlu'nun başka bir senaryosundan, benzer bir formül üzerine kurulmuştur ve olaylar zinciri pek bir farklılık göstermeden uzayıp gider.

'Düşmanlar', yani Bizanslılar Battal Gazi'yi (Cüneyt Arkın) yaralayıp arkadaşlarını şehit ederler. Battal Gazi Malatya kalesine gelip herkesi uyarır, kadınları ve çocukları kaleden çıkartır, kendisini elinde kılıcıyla kale kapısına bağlatır, oğlunu eşine emanet eder.

Düşman Malatya kapılarına dayanır. Komutan Antuan (Bilal İnci) Battal'ın öldürülmesini kale kapısının açılmasını ister. Battal direnince mızraklanır, ama gökyüzüne fırlattığı kılıç kalenin girişinde bir taşa saplanır ve onu kimse oradan çıkartamaz. Bir kehanete göre sadece Battal'ın oğlu o kılıcı yerinden çıkaracak ve Komutan Antuan'ı öldürecektir.

Bu arada Antuan'ın eşi Maria biri kız diğeri erkek ikiz doğurur. Antuan kıza aldırmaz, erkek çocuğuyla böbürlenir.

Malatya civarlarında Haçlı askerleri Battal'ın karısını ararken bütün Müslümanların erkek çocuklarını da katlederler. Battal'ın kaçan karısı bebeğini nehir kenarında bulduğu bir çamaşır sepetine koyup salar.

Hz. Musa'nın öyküsü burada bir kez daha tekrarlanır: Nehir kenarında bulunan Maria ikizlerden erkek olanının sepetinde olmadığını görer ve paniğe kapılır. Birden nehir yönünden bir bebek sesi duyar ve Battal'ın oğlunu bulur. Çocuklar böylece yer değiştirir: Küçük Battal bir Hıristiyan olarak yetiştirilirken Antuan'ın oğluysa köyde Müslüman olur. Battal'ın karısı da süt anne olarak seçilir.

Öykü böyle başlayınca ve öykünün parçaları baştan yerleştirilince gerisi kendiliğinden gelecektir: Yıllar geçer, çocuklar büyür, Antuan kendi oğlu sandığı Battal'ı (Cüneyt Arkın) şövalye ilan eder, bir Türk gibi yetiştirilen gerçek oğluysa (Yavuz Selekman) diğer Türk esirlerle birlikte zincire vurulur.

Kolayca tahmin edilebileceği gibi Battal'ın oğlu ile Kara Gülle diye bilinen Antuan'ın oğlu karşı karşıya geleceklerdir. Ama karşılaşmadan önce çeşitli macera ve sınavlardan geçmeleri gerekir: Prens (Cüneyt Ar-

kın) yani Battal'ın oğlu, Kara Gülle ve diğer esirleri kaçırdığı için zindana atılır; Antuan oğlu sandığı delikanlının aslında Battal Gazi'nin oğlu olduğunu öğrenir; kızı İrene (Zerrin Arbaş) ona karşı gelir; Amuryon kalesinde bulunan Prens ölüme mahkûm edilir, ama surlardan atlayarak kaçar. Yolda Kara Gülle'nin adamları tarafından durdurulur, onlara katılmak istediğini ve Battal Gazi'nin oğlu olduğunu söyler. Kara Gülle ondan kayaya saplanan kılıcı çıkartmasını ister, Battal'ın oğlu rahatça kılıcı kayadan çıkartır.

Battal'ın oğlu artık Antuan'a karşı ayaklananların lideri olmuştur. Antuan ise Kaptan Markos'tan yardım ister, karşılığında kızı İrene'yi verecektir. Babasının isteklerine boyun eğmeyen İrene hapsedilir; Kara Gülle onu kurtarmak isterken tuzağa düşer, işkence görür, ama Kara Gülle'ye saplanan her kızgın demir ikiz kardeşi İrene'ye acı verdiği için Antuan en sonunda Kara Gülle'nin öz oğlu olduğunu anlar.

Battal ve adamları kaleye girip Kara Gülle'yi kurtarır. Antuan ise kızını Kaptan Markos'a götürmüştür. Düğün hazırlıkları yapılmaktayken korsan kılığına girmiş olan Battal ve adamları yetişir, İrene kurtarılır, Battal Markos'u öldürür.

Battal'ın köyünde İrene Müslüman olup Ayşe adını alır. Ayşe ile Battal'ın düğün hazırlıkları sürerken köyü Antuan basar, Battal ve arkadaşlarını ölüm çarkına bağlar. Akrobatik oyunlarla kurtulan Battal, Kara Gülle'yi de kurtarır. Antuan'ı surlarda kıstırır ve kazıklarla dolu bir kuyuya fırlatır.

Yeşilçam'ın tarihi kahramanları uzun bir liste oluştururursa da yaşadıkları maceralar pek değişmeyen şablonlara dayanır, rastlantılar ve abartılarla beslenir. Bu kahramanlardan kimi bir dizi yaratırken kimi de tek bir filmden sonra ortadan kaybolmaktadır: Bizans'a meydan okuyan *Baybars Asyanın Tek Atlısı* (Kemal Kan, 1971) ya da *Kadı Han* (Yılmaz Atadeniz, 1976) gibi.

1970'li yıllardan sonra başka türlerle birlikte tarihi fantazya da Türk sinemasındaki devrini kapatmış görünmektedir: 1980'lerdeki tek bir örnek (*Altar*) dışında, ama 1990'ların ortasında amacı çok daha farklı olan bir çalışmayla (*İstanbul Kanatlarımın Altında*, Mustafa Altıoklar, 1995) birlikte yeniden gündeme gelecektir.

İstanbul Kanatlarımın Altında'nın çıkış noktası kendiliğinden bir hayli fantastiktir. Tek bir kaynaktan, abartılarıyla ünlenen Evliya Çelebi'den yola çıkarak saray entrikalarının çerçevesi içinde bir dörtlünün maceralarını anlatır. Merkezde Hezarfen ve uçma tutkusu yer alsa da araya Hezarfen'in yakın dostları Evliya Çelebi, Bekri Mustafa ve başka bir uçma âşığı, roket tutkunu olan Lagardi girer. Bunlara köle İtalyan kız ve elindeki Leonardo da Vinci'nin şifreli el yazmaları eklenince filmin tarihsel yaklaşımı Alexandre Dumas'nın *Üç Silahşörler*'ini anımsatır. Eskinin referansları üzerine kurulu güncel göndermeler (saray, sultan, yasaklar, dinsel baskı) filme kostümlü fantazyanın ötesinde mizahi bir eleştirel boyut da kazandırmıştır.

İstanbul Kanatlarımın Altında (Mustafa Altıoklar, 1995)

İstanbul
Kanatlarımın Altında
Yapımevi UMUT SANAT ÜRÜNLERİ
Oyuncular EGE AYDAN BEATRIZ RICO OKAN BAYÜLGEN HALUK BİLGİNER SAVAŞ AY BURAK SERGEN ve ZUHAL OLCAY
Kurgu JULIA JUANIZ JUAN SANMATEO Sanat Yönetmeni YAŞAR KARTOĞLU Müzik TULUYHAN UĞURLU Görüntü Yönetmeni UĞUR İÇBAK Yapım Sorumlusu KARTAL TİBET NİDA KARABOL
Yapımcı ÜSTÜN KARABOL Senaryo ve Yönetmen MUSTAFA ALTIOKLAR

SÜPER KAHRAMAN
DEDİĞİMİZ

Kinova 3 - Kamçılı Kadın (Çetin İnanç, 1972)

Başta Amerikan sonra Japon ve Hong Kong filmleri olmak üzere sinema endüstrisi için, süper kahramanlar ya da 20. yüzyılın çağdaş mitosları özellikle çizgi romanlardan çıkma bir unsurdur. Çizgi romanlardan çıkmamış olanlarsa yine çizgi romanlar veya popüler edebiyattan esinlenmiş olur ve benzeri kalıpları kullanır. Yeşilçam'da bu tür süper kahramanların ortaya çıkışı 1966'da başlamıştır ve 1971-1972'de zirveye ulaşırken geç kalmış bir örnekle 1984'e kadar uzanır.

Türk sinemasının çizgi romanlardan türetilmiş filmlerini bir sonraki bölümde ele alacağımız için burada çizgi romanlardan şu ya da bu şekilde ayrı kalan yapımlar ve süper kahramanlar üzerinde duracağız; her ne kadar birini diğerinden ayırmak bazen zor olsa bile.

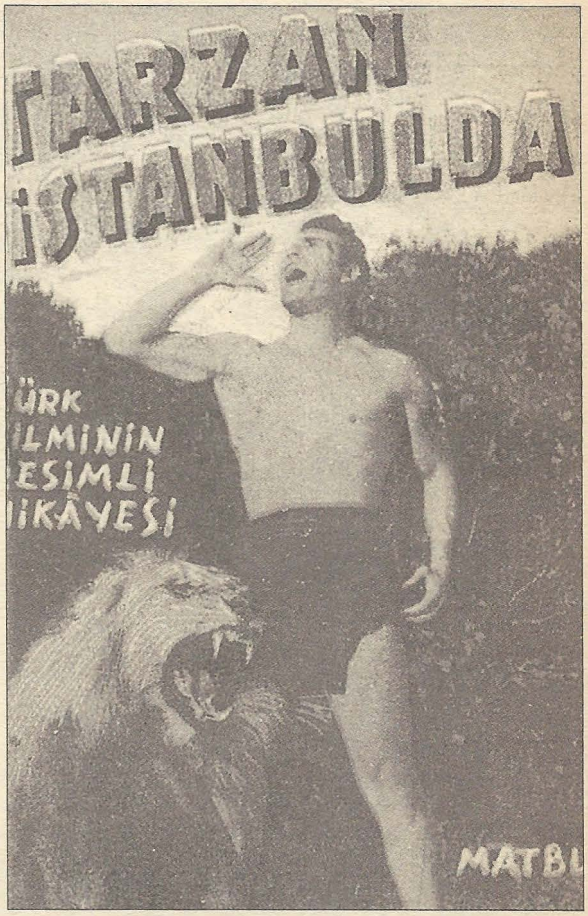

Türk sinemasına Batı'dan giren ilk süper kahraman Maymun Adam Tarzan'dır; esin kaynağıysa sessiz sinema döneminden itibaren Hollywood filmlerinde adeta dizi halinde çevrilen Edgar Rice Burroughs'un romanı ve Burne Hogarth'ın çizgi romanlarından uyarlanan filmlerdir.

Türk sinemasında ilk Tarzan filmi *Tarzan İstan-*

bul'da (1952) 1950'li yılların en ünlü ve başarılı kurgucusu Orhan Atadeniz'in yönetiminde çekilirken Yeşilçam'ın ilk Ormanlar Kralını da beraberinde getiriyordu: Tamer (Toma) Balcı.

Tarzan İstanbul'da neredeyse iki kişilik bir çalışmadır; senaryoyu yazan, filmi yönetip kurgulayan Orhan Atadeniz ile yapımcılığını ve görüntü yönetmenliğini üstlenen Sabahattin Tulgar. Temelde bir kurgu filmi olan *Tarzan İstanbul'da*'nın üçte biri Belgrad Ormanı'nda çekilmiş ve üçte ikisiyse başrollerini Johnny Weismuller ile Maureen O'Sullivan'ın paylaştığı Metro-Goldwyn Mayer yapımı *Tarzan* filminden alınmıştır.

Tarzan İstanbul'da filminde bir Afrika yolculuğuna çıkan gazeteci Tekin (Hayri Esen) ve rehberi Kunto (Cemil Demirel) ormanda bir iskeletin yanında bir mektup bulurlar. Mektup Afrika'da eşi ve küçük oğluyla birlikte yaşarken vahşiler tarafından öldürülen birine attir ve İstanbul'da yaşayan tüccar Kamil Karazincir'e teslim edilmesi istenilmektedir. Tekin İstanbul'da Karazincir ile temas kurar ve mektupta sözü edilen hazineyi bulma umuduyla ikisi birlikte Afrika'ya gitmeye karar verir. Onlara Necla (Necla Aygül) ve –filmde kendi adını kullanan– komedyen Aziz Basmacı katılır.

Afrika'da Kunto'nun rehberliğinde Ölüm Dağı'na doğru yola çıkar, nehirlerden geçer, vahşi hayvanların ve Gaboni yerlilerinin saldırılarına hedef olurlar. Karazincir'in yeğeni olan Tarzan kâh uzaktan, kâh yakından yolcuları korur, korumakla yetinmez 'Tarzanca' konuşmalarının da katkısıyla Necla'nın ilgisini çeker.

Hazine bulunur, ama Kunto ve küçük kafileyi izleyen iki arkadaşı elmaslara göz dikmiştir. Hazineyi almak üzereyken Gabonilerin saldırısına uğrayıp esir düşerler. Yaralanan Tarzan, fil Timba ve maymun Çita'nın yardımıyla iyileşir; yerli taşıyıcıları, Kunto'yu ve arkadaşlarını teker teker timsahlara yediren vahşi Ga-

Safari kurallarına uygun bir yumruk ... *Tarzan İstanbul'da* (Orhan Atadeniz, 1952)

Tarzan Istanbul'da (Orhan Atadeniz, 1952)

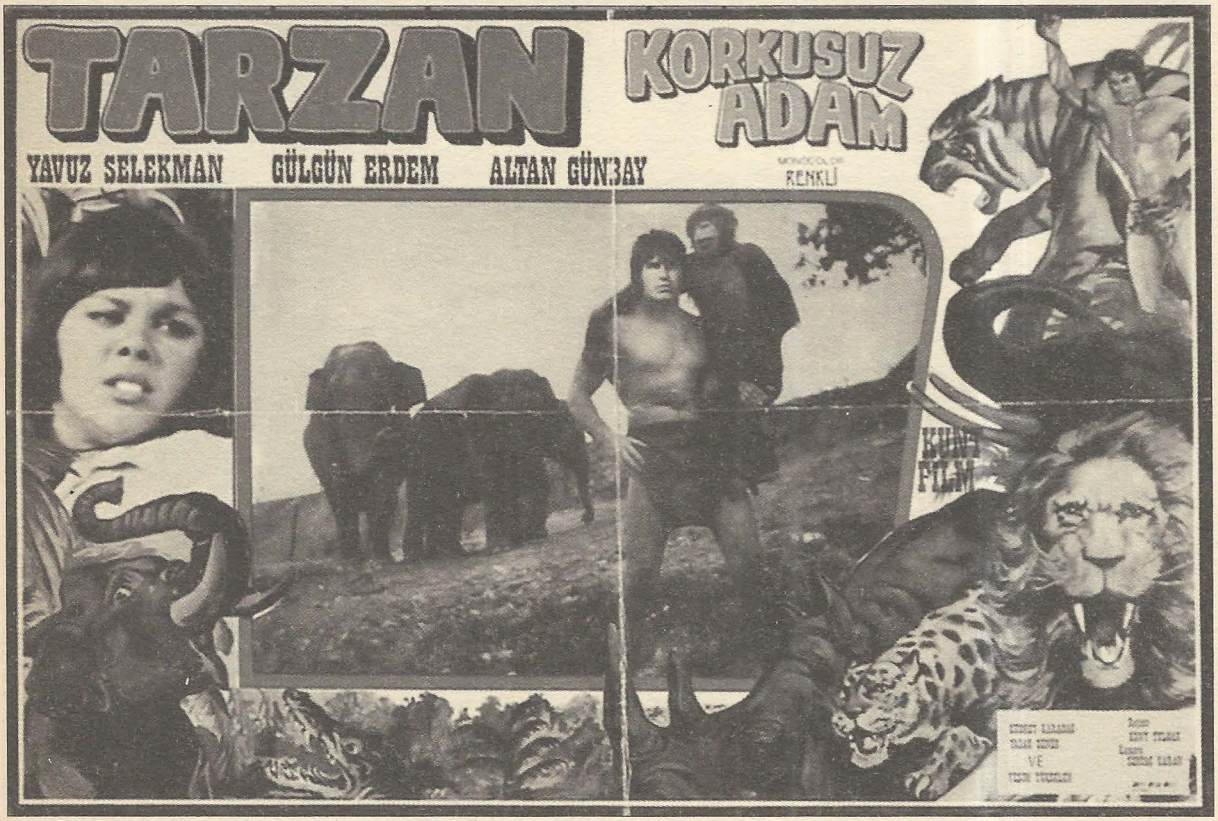

bonilere tek başına saldırır; Tekin'i, Necla'yı ve Aziz Basmacı'yı ölümden kurtarır. Kaçarken bir mızrağa hedef olan Tekin ölür.

Gömlek ve pantolon giymiş Tarzan, yanından ayrılmayan Necla ve esprilerini sürdüren Aziz Basmacı ile araba vapurundan İstanbul'a bakar. *"İstanbul'da da orman var,"* der Basmacı, *"Kâğıthane'de var. Timsah bulunmaz, ama lüfer boldur."*

Kimi aksaklıklarına rağmen *Tarzan İstanbul'da* dikkatle seçilen ve kurgulanan malzemesi sayesinde, 'naif' de olsa yer yer bir dönemin Tarzan filmlerinin, Afrika maceralarının tadını taşımaktadır.

İlk yerli Tarzan'dan 22 yıl sonra çevrilen *Tarzan Korkusuz Adam* (1974) ilkinin tam bir tekrarı olmakla birlikte senaryosunu ve kısmen de arşiv malzemesini ayrıntılı bir kurguya dayanarak kullanıyordu.

Tarzan Korkusuz Adam filmi Kongo'da, Guana dağlarındaki hazineyi arayan bir kafileyle başlar. Arkeolog Faruk (Altan Günbay), kızı Alev (Yeşim Yükselen) ve komik bir arkadaşları (Aziz Basmacı'nın yerini alan Yaşar Şener), rehberleri Kunto (Kudret Karadağ) ile birlikte ormana dalar ve macera başlar. Bir yerden sonra ortaya Tarzan (Yavuz Selekman) çıkar, ağaçtan ağaca atlayarak birkaç kez Alev'i çeşitli tehlikeler ve vahşi hayvanlardan kurtarır. Sonuçta Alev ona tutulur, o da Alev'e.

Ormanda uzun yürüyüşler, Tarzan ile Alev arasındaki bir o kadar uzun oynaşmalar ve belgesel görüntülerden sonra (*"Bak, leylekler! Bak, zebralar! Bak, araplar! Bak, su aygırları!*) Guana dağlarına varılır. Tam hazine bulunmak üzereyken Masai yerlileri saldırır, ama Tarzan'ın araya girmesiyle durum düzelir. Tarzan İstanbul'a davet edilir, ama kabul etmez. Alev ile birlikte ormanda kalır, diğerleriyse geri döner.

Kunt Tulgar'ın senaryosunu yazıp yönettiği *Tarzan Korkusuz Adam* ilk yerli Tarzan'ın temposunu yakalayamamıştır: gerçek çekimleri fazla ve gereksizce uzatır, arşiv malzemesini karıştırır (bir yerde dinozorlar bile çıkar karşımıza) ve bu şekilde ilkinin bir yan-

sıması olmaktan öteye geçemez.

"Tarzan Korkusuz Adam filminin çekim süresi tam tamına 3 gün, üstelik Çatalca'daki mağaralar, Uskumru köyü yakınındaki düzlük ve Belgrad Ormanları olmak üzere üç ayrı mekânda çalışılmış," diye anlatıyor Kunt Tulgar. *"Mao Mao* (Masai) *yerlilerini çingenelerin canlandırdığı bu sıkı avantürde zelzele bile yapılmış. Siyah-beyaz çekilen film 1973 fiatlarıyla 7,5 milyon TL.'ye mal olmuş ve yine o dönemde çok hoş bir hasılat getirmiş ... Tarzan'ın tüm orman serüveni yabancı kaynaklı filmlerin içinden özenle ayıklanmış sahnelerden kurulu. Buna finaldeki zelzele de dahil."*[1]

Çizgi romanlar ve fotoromanlardan kaynaklanan (örneğin kalabalık bir diziyi oluşturan İtalyan ürünü Killing ya da Kilink) filmler bir yana, Yeşilçam'a giren ikinci –ve bir hayli eski– süper kahraman Fantoma'dır. Aslında Fransız tefrika roman yazarları Pierre Souvestre ve Marcel Allain'in 1911-1914 yılları arasında yarattığı, dönemin gerçeküstücülerini mest eden gizemli bir Paris'e yerleştirdiği Fantoma (ya da "dehşetin ustası") acımasız bir canidir. Ama Yeşilçam'a transfer edildiğinde, Yarasa Adam'a (Batman) karşı mücadele eden bir soyguncuya dönüşmüştür (*Fantoma İstanbul'da Buluşalım*, Natuk Baytan, 1967).

Denilecek ki Birinci Dünya Savaşı öncesinden kalma bir (kötü) kahraman, bunca yıl sonra kendini nasıl ve neden Yeşilçam'da buldu?

Nedeni ve nasılı basittir: 1960'lı yıllarda, yakışıklı Jean Marais ve komedyen Louis de Funes'in başrollerini paylaştığı Fransız *Fantomas* filmleri iyi hasılat ge-

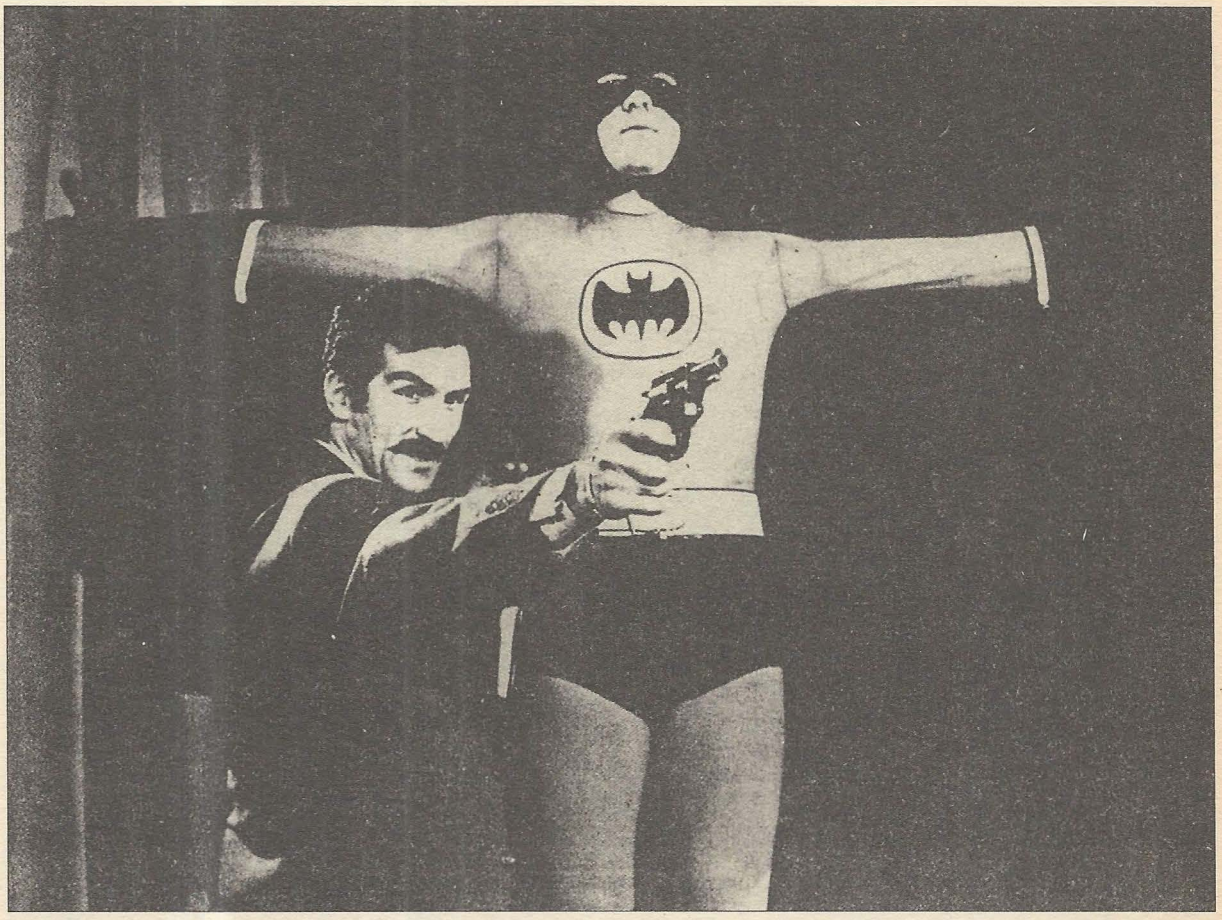

Fantoma İstanbul'da Buluşalım (Natuk Baytan, 1967)

1 Çağla Öztek, "Kunt Tulgar – Zira o da avantür", *Müzik*, no 2, Mart 1996.

Fantoma Süpermen'e Karşı (Kayahan Arıkan, 1969)

tirdiği için Fantoma'nın Yeşilçam'a geçmesi bir getiri beklentisiyle kendiliğinden olmuştur.

İlk filminde Yarasa Adam (Batman) ile karşı karşıya gelen Fantoma ikincisinde kozunu Demir Pençe ile paylaşır (*Demir Pençe*, Çetin İnanç, 1969); bununla da yetinmeyerek Süpermen'e meydan okur (*Fantoma Süpermen'e Karşı*, Kayahan Arıkan, 1969).

Demir Pençe / Korsan Adam'da ünlü hırsız ve çete reisi Fantoma, Türk Emniyet güçlerine bağlı maskeli ve motorsikletli bir kahraman olan Demir Pençe'den (Demir Karahan) geçmişte yaşadığı bir yenilginin intikamını almak üzere İstanbul'a gelir. Niyeti hem intikam almak hem de kirli işlerini bu şehirde sürdürmektir.

Fantoma'nın adamları (göğüslerinde bir F harfi taşırlar) mafyayla çatışırlarken Demir Pençe kaçırılan bir bilim adamını kurtarmak için ortaya çıkar ve haydutlarla kıyasıya bir mücadeleye girişir. Bilim adamını güvenliğe alan Demir Pençe, Fantoma'nın önemli adamlarından metal elli Behçet'in (Behçet Nacar) kullandığı arabayı izler, ama yakalayamaz.

Fantoma İstanbul'daki bütün suç şebekelerini kendine bağlamak için bir araya toplar ve örgütüne girmek istemeyenleri ölümle cezalandırır. Demir Pençe ve Emniyet'ten arkadaşı Yılmaz, Fantoma'nın adamlarıyla çatışmaya girer, Yılmaz vurulur ve ölür. Yılmaz'ın kardeşi Yıldırım (Yıldırım Gencer) Emniyette çalışmak için başvuruda bulunur. Amacı haydutlara karşı mücadele edip ağabeyinin intikamını almak-

Türk Emniyetinden maskeli kahramanımız dünyaca ünlü Fantoma çetesine karşı merdivenlerde savaşırken ...
Demir Pençe / Korsan Adam (Çetin İnanç, 1969)

tır. Emniyet müdürü Demir Pençe'yle işbirliği yapmasına izin verir. Yıldırım, Demir Pençe ve kız arkadaşı Mine (Nebahat Çehre), Fantoma örgütüne karşı harekete geçerler.

Fantoma İstanbul'da bir köşk almış ve yerleşmiştir. Artık yeni merkezi burasıdır; terör eylemlerine buradan devam eder, zevk ve sefa âlemlerini de ihmal etmez. Bu arada Fantoma tuttuğu adamlara gizli bir yük taşımak için dünyanın en hızlı gemisini inşa ettirmeye başlamıştır. Bu gizli yük kurduğu fabrikada ürettiği nitrogliserindir.

Demir Pençe ve Mine fabrikayı basıp Fantoma'nın adamlarını saf dışı ederler. Nitrogliserin Türk Emniyeti tarafından korumaya alınır.

Fabrikasının basıldığını duyunca Fantoma deliye döner ve bu işte başarısız olan adamlarını öldürür. Bu arada 'Babalık' diye bilinen biri (Danyal Topatan) Demir Pençe ve Türk Emniyeti hesabına bilgi toplamakta, onun topladığı bilgiler sayesinde Demir Pençe ve arkadaşları başarılı operasyonlar yapmaktadır.

Bir gün Yıldırım, Demir Pençe'den Fantoma'nın casusu olan Gülgün'ü (Gülgün Erdem) yakalamasını ister. Gülgün, Fantoma'nın gizli yerini bilen az sayıdaki kişiden biridir.

Fantoma, imal edeceği silahlarla nükleer güç kullanarak tüm dünyayı sarsmak niyetindedir ve bunun için daha önce Demir Pençe tarafından kurtarılan bilim adamının sahip olduğu mikrofilmleri ele geçirmek zorundadır.

Demir Pençe ile Babalık, Gülgün'ün dansözlük

Kardeşinin intikamını almak için uğraşan Yıldırım ve Demir Pençe omuz omuza ...
Demir Pençe / Korsan Adam (Çetin İnanç, 1969)

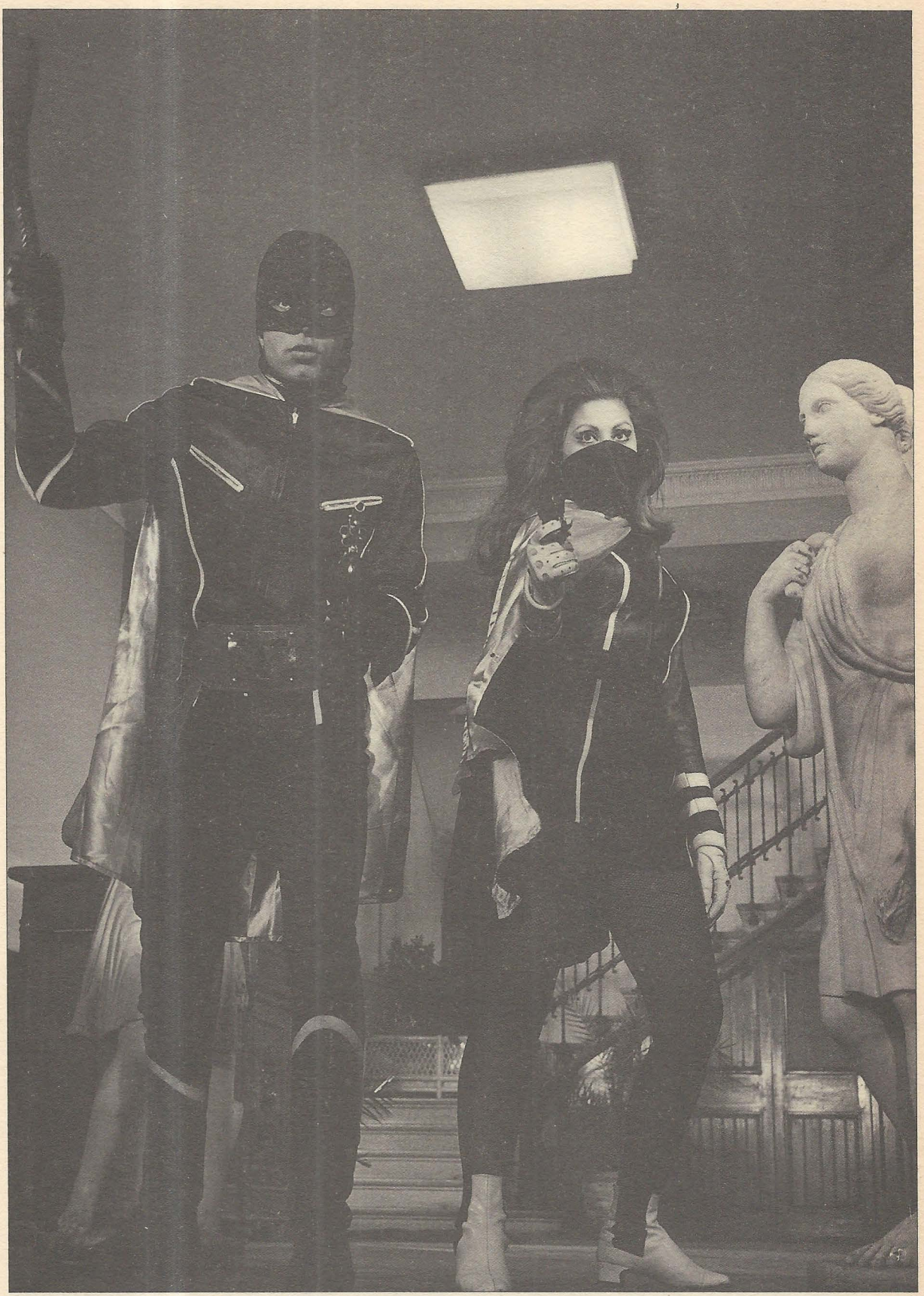

Motosikletli ve maskeli Demir Pençe (Demir Karahan) ile yine maskeli kız arkadaşı Mine (Nebahat Çehre)
Demir Pençe / Korsan Adam (Çetin Inanç, 1969)

Demir Pençe / Korsan Adam (Çetin İnanç, 1969)

yaptığı gece kulübüne gidip genç kadınla buluşur ve kadını ikna edip Yıldırım'ın yanına götürürler. Gülgün'ü sorgulayan Yıldırım ondan Fantoma'nın yerini öğrenir. Bu arada Fantoma'nın adamları bilim adamını ve kızını kaçırmıştır. Bilim adamını kızını öldürmekle tehdit eden Fantoma ondan mikrofilmleri alır. Artık istediği güce sahiptir ve hiç kimse onu durduramayacaktır.

Fantoma'nın adamları bilim adamını acımasızca öldürür, kızıysa ileride Demir Pençe'ye karşı koz olarak kullanmak amacıyla hapsederler. Fantoma da kendisine ihanet ettiğini duyduğu Gülgün'ü de feci şekilde öldürür.

Kısa bir süre sonra Cansel (Feri Cansel) adlı bir kadın Demir Pençe'yi arayarak elinde Fantoma'yla ilgili gizli belgeler olduğunu söyler. Aslında bu bir tuzaktır ve Cansel de Fantoma'nın casuslarından biridir. Demir Pençe verilen adrese gider. Cansel onun çekiciliğine dayanamayarak konuşmaya başlar. Konuşması ve Demir Pençe'yi bilgilendirmesi yanlış bir harekettir, durumu öğrenen Fantoma onu boğar.

Fantoma kötülük yapmakla meşgulken Demir Pençe ve arkadaşları gizli barınağı basıp bilim adamının kızını kurtarırlar. Fantoma kaçmayı denerse de başaramaz, öldürülür.

Dünya bir canavardan kurtulmuştur; Türk Emniyetiyse Demir Pençe gibi kahramanlarla daha nice başarılara imza atacaktır.

Bu örnekte görüldüğü gibi bu tür filmlerde formül pek değişmez ve değişmesi de gereksizdir. Bu filmlerin izleyicisi ezbere bildiği klişelerden başka bir şey beklememekte ve istememektedir. Her maceranın başında dünyayı ele geçirmek isteyen kötü bir adam vardır ve bunu yapabilmek için bir bilim adamının peşi-

Demir Pençe / Korsan Adam (Çetin İnanç, 1969)

ne düşer; mikrofilmler ya da değişik formüller, planlar, dosyalar arar. Öyküdeki teknolojik veya sözüm ona bilimsel referanslar son derece basit ya da tümden uydurmadır. Önemli olan kötü adamın sahiplenmek istediği gücün tanımlanması değil, bir güç faktörünün var olmasıdır. Gerisi kendiliğinden gelecektir: Kötü adama tercihen maskeli bir kahraman –arkadaşlarıyla birlikte– meydan okur. Araya birkaç masum ya da fettan kız girer, kavgalar, adam kaçırmalar, işkenceler, son anda kurtulmalar, kaçıp kovalamacalar birbirini izler. Görkemli (!) bir finalde kahraman kötü adamın hakkından gelindiğindeyse film biter. Tüm bunlar ve belirli dozda erotik görüntüler (bir dansöz, bir striptizci) de araya katılınca ürün piyasaya çıkmaya hazır demektir.

Fantoma'ya karşı verdiği başarılı mücadelenin ardından beyazperdeye bir kez daha dönen Demir Pençe, Çetin İnanç'ın yönettiği *Demir Pençe Casuslar Savaşı* (1969) filmiyle bu kez başka kötülerle karşı benzer kahramanlıklar sergiler.

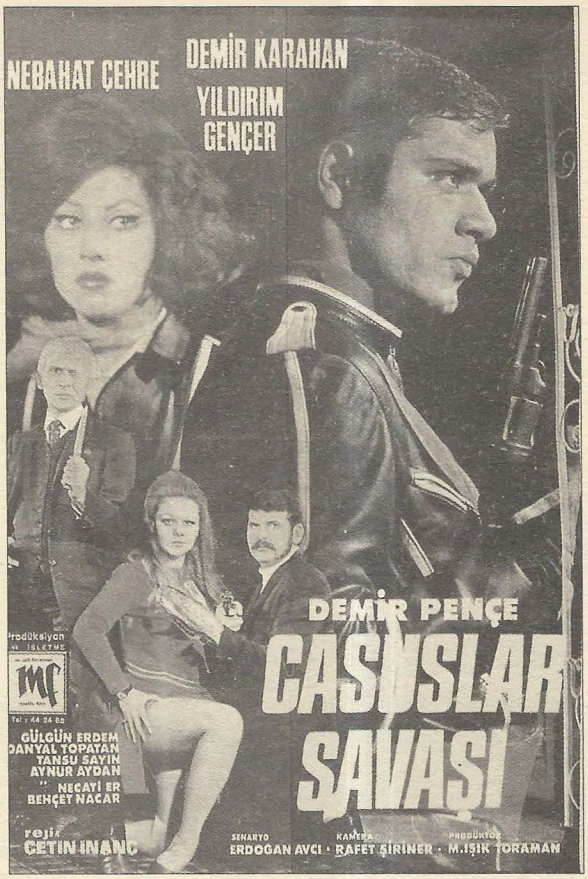

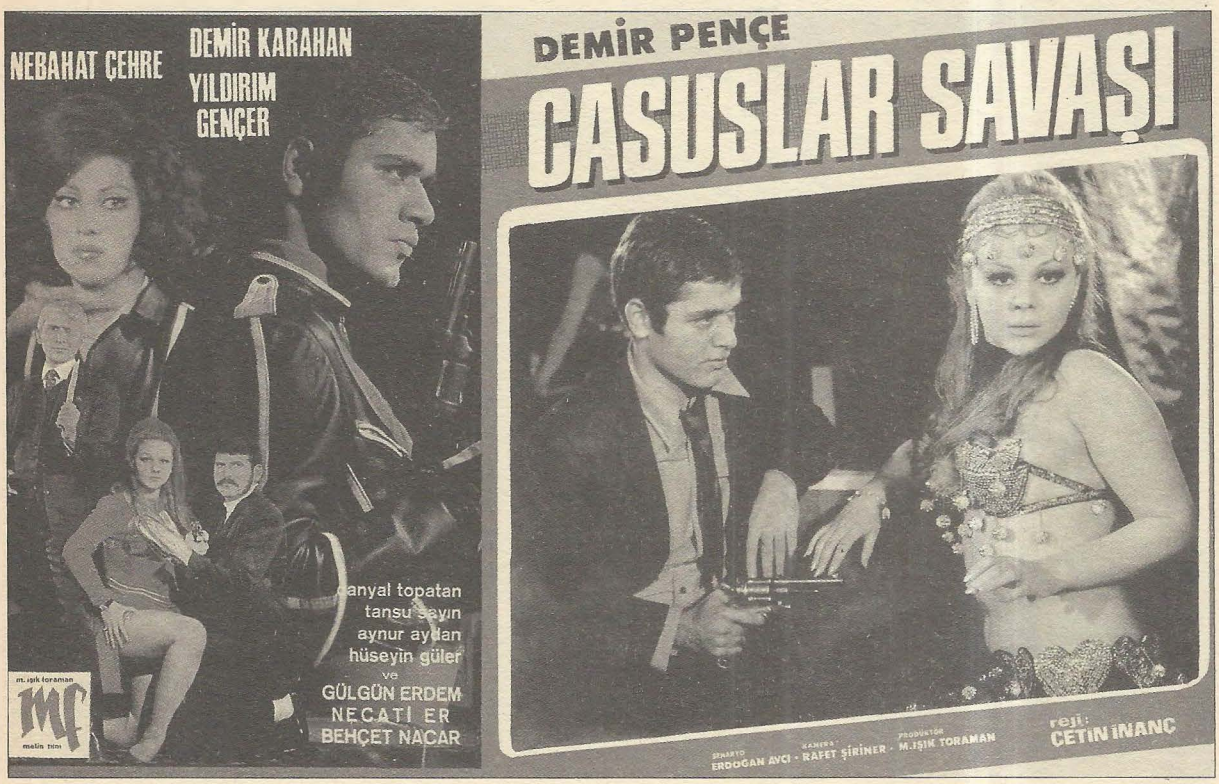

YILMAZ OFSET BASIMEVİ TEL. 228600

Yeşilçam'ın sinema perdelerine taşıdığı ve dar bütçeler içinde harekete geçirdiği süper kahramanlar arasında tamamen özgün olanları bulmak gerçekten güçtür. Bir noktadan sonra Emniyet mensupları bile maske takıp başta Marvel Comics olmak üzere Amerikan çizgi romanlarından çıkma giysiler içinde dolanmışlardır.

Nişan Hançer'in (Hançeryan), 1967 yılında çektiği ve İzzet Günay ile Nilüfer Koçyiğit'i bir araya getiren *Kara Atmaca* filminde, pelerinli kostümü içindeki İzzet Günay bile kötülere aman vermeyen süper kahraman olma şansını yakalamıştı. Nişan Hançer, ertesi yıl yine aynı ikiliyle, *Kara Atmaca'nın İntikamı*'nı (1968) da çekiyordu.

1972 yılında deri fetiş giysileri içinde mini etekli bir süper kahraman geliyordu beyazperdeye: Melek Görgün'ün canlandırdığı *Dişi Akrep*. Feridun Kete'nin kendi hesabına (Kımız Film) yönettiği bu filmde Kazım Kartal, Yaşar Güçlü ve Funda Ege de rol almıştır.

Türün uzmanlarından Yılmaz Atadeniz'in yönettiği ve başrollerini İrfan Atasoy ile Feri Cansel ikilisinin

CASUS KIRAN

SEVDA FERDAĞ
İRFAN ATASOY
YILDIRIM GENCER

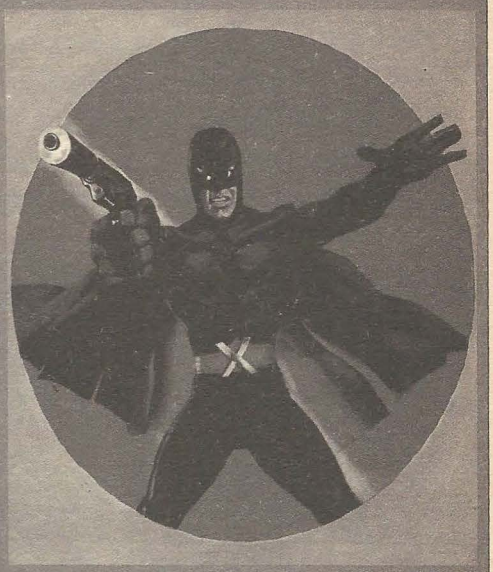

SUZAN AVCI REHA YURDAKUL
CAHİT IRGAT
FARUK PANTER HÜSEYİN ZAN
VE EROL GÜNAYDIN

reji: YILMAZ ATADENİZ kamera: RAFET ŞİRİNER

ATADENİZ FİLM

CASUS KIRAN

SEVDA FERDAĞ
İRFAN ATASOY
YILDIRIM GENCER

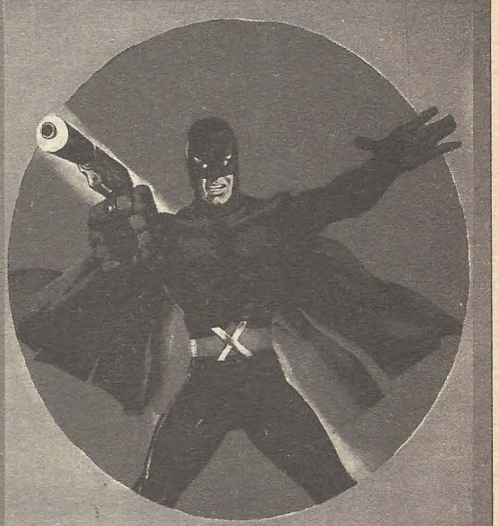

SUZAN AVCI REHA YURDAKUL
CAHİT IRGAT
FARUK PANTER HÜSEYİN ZAN
VE EROL GÜNAYDIN

reji: YILMAZ ATADENİZ kamera: RAFET ŞİRİNER

ATADENİZ FİLM

RENK OPSET ORGANİZASYON 489433

paylaştığı *Casus Kıran – Yedi Canlı Adam* (1970) ve yine İrfan Atasoy'un oynadığı *Maskeli Şeytan* (Yılmaz Atadeniz, 1970) adlı filmler bu türün 'ilginç' örnekleri arasındadır.

Yılmaz Atadeniz'in tipik çalışmalarından biri olan ve bir bölümü eski Amerikan dizi filmlerinden, bir bölümüyse çizgi romanlardan çıkma bir dizi karakteri sergilemesinin yanı sıra ne şiddet ne de cinsellik unsuru eksik olan *Maskeli Şeytan*'ın konusu üzerinde durmakta belki yarar vardır.

Mafya örgütü İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra da ortalığı kasıp kavurmaktadır ve çetenin ileri gelenleri bundan sonra yapacakları işler için merkezlerinden emirler bekliyordur. İlk hedefleri hileli yollardan hükümetleri dolandıran bir arkeoloji profesörüdür (Muzaffer Tema). Profesör daha önce de birlikte çalıştığı Arjantinli Panter'i (Faruk Panter) bir tür paralı asker olarak kullanmak için İstanbul'a çağırmıştır. Profesör İstanbul'da 'Altın Mumya'yı bulmak için kazı yaparken bir altın damarı bulmuş ve altını yurtdışına kaçırmayı planlamaktadır. Bu iş için bir de pilot kiralamıştır (Yıldırım Gencer). Ne var ki Londra'dan gelen bir telgraf Profesörün gönderdiği ilk parti altının yerine ulaşmadığı haberini verir.

Profesör telaşlanır. Verilen bilgiye göre uçak Tür-

Eski Amerikan dizi filmlerini ve birtakım çizgi roman karakterlerini kullanmasının yanı sıra şiddet ve cinsellik unsurlarını da unutmayan klasik bir Yeşilçam 'B' sınıfı filmi ... *Maskeli Şeytan* (Yılmaz Atadeniz, 1970)

kiye dışına çıkmamıştır. Pilot araştırır, ama adam kayıplara karışmıştır. Aslında pilot altınları almış, bir köşkte sevgilisi Marilyn (Melek Görgün) ile gününü gün etmektedir.

Pilotun evini maskeli adamlar basar. Pilot kurşun yağmuruna tutulur. Adamlar kaçan Marilyn'in peşine takılır (Melek Görgün çırılçıplaktır). Tam bu sırada Maskeli Şeytan (İrfan Atasoy) ve sevgilisi Feri (Feri Cansel) – özel süper kahraman giysilerini giymiş olarak – Marilyn'i öldürmek isteyen haydutların karşısına çıkar ve genç kadını kurtarırlar.

Kahramanlarımızın evinde yardımcıları ve filmin komiği Red Kit (kovboy giysileri içinde Sami Hazinses) onları karşılar.

Çetenin reisi ve Mafyanın önemli adamlarından Marcel (Behçet Nacar) yardımcılarının başarısızlığına

Maskeli Şeytan (Yılmaz Atadeniz, 1970)

MASKELİ ŞEYTAN
İRFAN ATASOY
FERİ CANSEL
YILDIRIM GENCER
BEHÇET NACAR
MELEK GÖRGÜN
FARUK PANTER
MUZAFFER TEMA
VE
SAMİ HAZINSES
YILMAZ ATADENİZ
KAMERA: SERTAÇ KARAN
SENARYO: MELİH GÜLGEN
ATADENİZ FİLM

Maskeli Şeytan (Yılmaz Atadeniz, 1970)

kızar ve onlardan Maskeli Şeytan'ı getirmelerini ister.

Bu arada Maskeli Şeytan ve Feri pilotun öldürüldüğü eve giderler, ama pilotun cesedi ortada yoktur. Onlar evdeyken Mafya'nın adamları yetişip ikiliyi yakalar ve gizli bir işkence odasına getirirler. Maskeli Şeytan ve Feri ne aradıklarını, neyin peşinde olduklarını söylemez.

Red Kit bir dedektörle ikilinin yerini saptar ve onları kurtarır. Maskeli Şeytan, köşkte bulduğu bir davetiyeden, yapılacak olan bir toplantının adresini öğrenir. Toplantıyı Profesör düzenlemektedir ve Maskeli Şeytan basın mensubu kimliğinde toplantıya katılır. Feri ve Red Kit de kılık değiştirip toplantıya iki şarkıcı olarak katılır.

Feri şarkı söyleyip konukları eğlendirirken Maskeli Şeytan da Profesörün yardımcısını konuşturmaya çalışır. Profesörün yardımcısı haydutlardan kurtardıkları Marilyn'dir.

Maskeli Şeytan gizlice Marilyn'i izler ve Arkeoloji Müzesi'ne gelir. Marilyn bir sunağın üzerinde yatmakta olan bir mumyaya yaklaşır ve Maskeli Şeytan'ın ona bazı sorular sorduğunu, bu işle ilgilendiğini söyler.

Toplantıya, Arap Şeyhi kılığındaki Marcel ve adamları da gelmiştir; Profesörü kaçırmaya çalışırlar, ama yetişen Maskeli Şeytan onu kurtarır.

Marilyn, Profesörü uyararak Maskeli Şeytan'ın altın olayını araştırdığını anlatır. Profesör de adamı Panter'i çağırarak Maskeli Şeytan'ı ortadan kaldırmasını ister. Panter bir yardımcısıyla birlikte Maskeli

Maskeli Şeytan (Yılmaz Atadeniz, 1970)

Şeytan'ın evine gider, ama çıkan çatışmada yardımcısı ölür ve Panter kaçar.

Maskeli Şeytan gazeteci kimliğine bürünerek Feri ve Red Kit ile Müzeye ipucu aramaya gider. Onları Profesör karşılar. Bir ara Red Kit, Mumya'nın yanında yalnız kalır. Mumya birden ayağa kalkar, Red Kit korkudan bayılır.

Maskeli Şeytan ve Feri, Profesörü sordukları sorularla sıkıştırırlarken Panter ve adamları gelip onları bayıltır, tam kaçmak üzereyken de Mafya'nın fedaileriyle karşılaşırlar. Bunlar yetmiyormuş gibi Mumya da çatışmaya katılır. Ateş yağmuruna tutulur, ama ölümsüz olduğunu kanıtlar. Yetişen Maskeli Şeytan ve Feri Mumya'yla uğraşırken mafyanın adamları, Profesörü de alarak kaçar. Red Kit bir arabanın bagajına gizlenir. Mumyaysa ortadan yok olur. Motosikletlerine atlayan Maskeli Şeytan ve Feri haydutların peşine düşer.

Mafya mensupları Profesör ve Marilyn'i gizli sığınaklarına getirmiştir. Sığınakta Profesör bir sürprizle karşılaşır: Panter de mafyanın adamıdır, Profesöre ihanet etmiştir ve asıl adı Nino'dur.

Haydutlar Profesöre altın damarının yerini sorar ve gözünün önünde Marilyn'e işkence yaparlar. Profesör dayanamayıp madenin yerini söyler. Haydutlar, Profesörü de yanlarına alarak madenin bulunduğu Istıranca dağlarının eteklerine doğru yola çıkarlar. Marilyn'i kurtarmaya çalışan Red Kit yakalanır; birden ortaya çıkan Mumya haydutları saf dışı eder ve Red Kit'i boğmaya çalışır. Maskeli Şeytan ve Feri tam za-

manında Red Kit'i kurtarır; Marilyn ve Mumya birlikte kaçarlar.

Profesör haydutları altın madenine götürmüştür. Ona ihtiyaç duymadıkları için Profesör öldürülür. Haydutlar altınları alıp denizaltıyla kaçmaya hazırlanırken bir patlama olur ve dumanların arasından Mumya çıkar. Duruma Marcel ve Nino da katılınca ortalık iyice karışır. Haydutlar Marilyn'i öldürür, bunun üzerine Mumya çıldırır ve Marcel ile Nino'nun peşine düşer.

Bir su sarnıcının tepesinde karşılaşan Marcello, Nino ve Maskeli Şeytan birbirlerine girer; Maskeli Şeytan Nino'yu öldürür ve parendeler atarak yere iner.

Mumya Feri'yi yakalar, Feri Mumya'nın yüzünü örten sargıları çeker ve ortaya ... Marilyn'in sevgilisi olan pilotun yüzü çıkar. Pilot ölmemiş, intikam ve altın tutkusuyla geri dönmüştür. Maskeli Şeytan pilotla, Feri de Marcel ile boğuşurken Red Kit polislerle yetişir ve kötüler yakalanır.

Maskeli Şeytan (Yılmaz Atadeniz, 1970)

CEYDA KARAHAN

BOMBALA OSKI

EBRU FİLM kom. şti
TAKDİM EDER

HÜSEYİN ZAN
NECDET ÇAĞLAR

BOMBALA

"UÇAN ADAM"

NESRİN NUR

sepia
RENKLİ

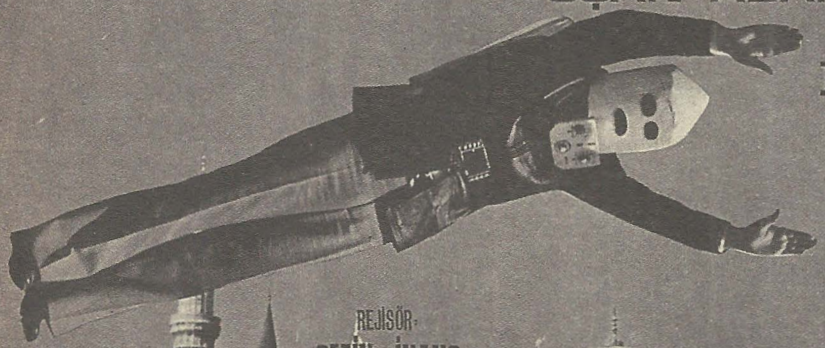

REJİSÖR:
ÇETİN İNANÇ

YAPIMCI [illegible] KAMERA SUAT KAPKI AR. DİREKTÖRÜ MEHMET KONCA

CANGO KEMAL · ÖKKEŞ ENVER
SİVORİ NEJDET · SİBEL GÜÇ
CEMAL GONCA · İLHAN ÖZBEY
ZEKİ SEZER ve SÜREYYA KONDA

PRODÜKTÖR:
MEHMET KAHAHAFIZ * HASAN ÇAKIR * ÇETİN İNANÇ

Maskelilerin sayısı Yeşilçam'ın 'B' filmlerinde giderek artmaktadır: Maske kahramana bir gizem kazandıran ve adeta süperliğini kanıtlayan bir simge olup çıkmıştır. Melih Gülgen'in yönettiği *Maskeli Üçler*'de (1970) maskelilerin sayısı üçe çıkarken cambazlık yetenekleri de artmıştır. *Şimşek Hafiye*'nin (Savaş Eşici, 1970) maskesiyse İran'dan gelen Cihangir Gaffari'nin yüzünü gizler.

İthal süper adamların yanı sıra tamamen yerli olanlar da yaratılmıştır: Örneğin Çetin İnanç'ın *Bombala Oski Bombala*'sında (1972) olduğu gibi. Oyuncu, kavgacı, dublör ve yapım yönetmeni Hüseyin Zan'ın takma adı olan Oski, Yeşilçam'da bilinen bir isimdir ve sonuçta maskesi, acayip giysisi, motosikletiyle Oski bize çok daha yakın bir süper kahraman olur.

Yerli ürün bir başka süper adam da Bela'dır. İrfan Atasoy'un canlandırdığı Bela karakteri Yılmaz Atadeniz'in yönettiği *Belanın Kralı* (1971) filminde ortaya çıkıp bir 'süper' üçlü kurmuş ve birbirinden hızlı çeşitli maceralara girişmiştir.

Belanın Kralı'nda Beytullah Bey'in (Danyal Topatan) şirketine ait tırlar yolda haydutlar tarafından saldırıya uğrar, şoförleri dövülür ve malları imha edilir. Beytullah iflasın eşiğine gelmek üzereyken kızı Sevda (Feri Cansel) ve aşçısı Ramo (Sami Hazinses) ona Adana'dan akrabası olan Seyfullah Bey'in (Hulusi Kentmen) oğlu olan Bela'yı (İrfan Atasoy) İstanbul'a çağırmasını önerir. Bela davet edilir ve yanında sihirbaz Mandrake kılığındaki Cafer'in (Cevat Kurtuluş)

Maskeli Üçler (Melih Gülgen, 1970)

yanı sıra masör ve hastabakıcı olarak tanıttığı iki genç kadınla (Safiye Yankı ve Hamiyet Yankı) birlikte İstanbul'a gelir. Beytullah ve kızı onunla karşılaştığında çok şaşırırlar, çünkü Bela karşılarına ince ruhlu ve yumuşak davranışlı biri olarak çıkmıştır.

Ama Bela, elbette ki göründüğü gibi değildir (karakterin çizilmesinde Zorro'ya göndermeler apaçıktır), yanındaki genç kadınlar da öyle.

Safiye ve Hamiyet, Beytullah Bey'in ambarında bir teftiş yapmaktayken haydutların baskın yapacağını öğrenip Bela'ya haber verirler. Üçlü, özel maskelerini ve giysilerini giyip haydutların ardından ambara girerler ve akrobatik dövüş teknikleri sergileyerek ambar görevlilerini kurtarır, kendilerini 'Üç Şeytanlar' olarak takdim ederler.

Bunlar maceranın yalnızca başlangıcıdır ve gerisi gelir. Haydutlar Beytullah'ın işletme müdürü Orhan'a (Nihat Ziyalan) ve sevgilisine kumsalda saldırır, ama dumanların ve patlamaların içinden çıkan 'Üç Şeytan' tarafından dağıtılırlar. Çetenin reisi Behçet (Behçet Nacar) Bela'dan şüphelenir; adamlarını gönderip onu iyice dövdürür, ama Bela hiç tepki göstermez, karşı koymaz ve pısırık hallerini sürdürür.

Kaçıp kovalamacalar sürüp giderken Bela'nın ba-

Belanın Kralı (Yılmaz Atadeniz, 1971)

bası Seyfullah Bey İstanbul'a gelir ve Beytullah ile barışır. Bu arada Behçet ve adamları Orhan ile Sevda'yı kaçırır, yardıma gelen Hamiyet'i de ele geçirip Orhan ile birlikte tren raylarına bağlarlar. Behçet Sevda'yı bir arabayla kaçırır, Bela peşlerine düşer. Safiye ise son anda Orhan ile Hamiyet'i trenin altında kalmaktan kurtarır.

Hızlı macera bitmek üzeredir ... Bela'yla Behçet kapışır, polis yetişir, Behçet suçlarını itiraf eder, Bela ve Sevda evlenir.

Belanın Kralı Adanalı kişileri ve kahramanlarıyla özellikle Adana için kotarılmış bir filmdir; bu açıdan kamera arkası kadar kamera önü de ilginçtir. *Belanın Kralı* Yankı kardeşlerin ilk filmidir, çekimlerden sonra İrfan Atasoy ile Hamiyet Yankı evlenirler ve görüntülerin sorumluluğunu – Yılmaz Atadeniz'in açıklamalarına göre – Kaya Ererez kadar yardımcısı ve bugünün ünlü 'taverna' şarkıcısı Fedon üstlenirler

Belanın Kralı (Yılmaz Atadeniz, 1971)

Sinemada birçok macera yaşayan Superman veya "Süper Adam" karakteri Amerikan sinemasında önce dizi filmler ve 1978'den sonraysa üstün yapımlarda boy gösteren bir çizgi roman kahramanıdır. Bir çizgi roman kahramanı olarak 'S' armalı ünlü giysisi ve havada uçuşan peleriniyle Yeşilçam sinemasına girmiş –bir sonraki bölümde göreceğimiz gibi– maceralar yaşamakla kalmayıp aynı zamanda kendisine benzer ve az çok 'anonim' başka bir kahramana da öncülük etmiştir. Cavit Yörüklü'nün yönettiği, başrolünde Levent Çakır'ın oynadığı *Çılgın Kız ve Üç Süper Adam* (1973) bu türün ve esinlenmenin örneklerinden biridir.

Her süper kahraman Süperman olmak (ya da ona benzemek) zorunda değildir; aynı ya da benzer işlevleri başka isimler, maskeler, giysiler ve armalar altında da sürdürebilir. Örneğin *Demir Yumruk - Devler Geliyor*'un (Tunç Başaran, 1973) kahramanı olan Demir Yumruk, süper kahraman kılığına girse de aslında sadece bir Interpol ajanıdır, karşısındakilerse gizli bir hazineyi ve bir uranyum madenini ele geçirmek isteyen tehlikeli bir çetedir.

Demir Yumruk - Devler Geliyor'da Bayan Fu Manchu (Kayhan Yıldızoğlu) antik bir hançerin ve eski bir haçın peşindedir. Hançerin ve haçın üzerindeki yazılar birleştirildiğinde bir hazinenin ve bir uranyum madeninin yeri belli olacak, bunlara sahip olan da bütün dünyaya hakim olma şansını elde edecektir. Bayan Fu Manchu, ne olursa olsun bu madene ve hazineye sahip olmak istemektedir. Fu Manchu ailesinin yüzlerce yıl boyunca sürdürdüğü bu mücadeleyi kazanma umudu belirmiştir artık ve böylece sarı ırkın bütün ırklardan üstün olduğu ispatlanmış olacaktır. Kaldı ki Fu Manchu'nun hazineyi ve madeni ezeli düşmanı Zakof'a (Altan Günbay) bırakmaya hiç niyeti yoktur.

Fu Manchu'nun adamları harekete geçerken Zakof da uçakla İstanbul'a gelir. Havaalanında onu yeni sekreteri (Feri Cansel), Çengel (Tarık Şimşek) ve birkaç sadık adamı karşılar. Çengel'in sağ eli yoktur ve yerine protez olarak iki tırnaklı bir çengel takılmıştır. Aynı anda Fu Manchu ve adamları da büyük bir gizlilik içinde hançeri ve haçı aramaktadırlar. Çalışmaları sırasında kendilerine bilerek yanlış bilgi veren Profesör

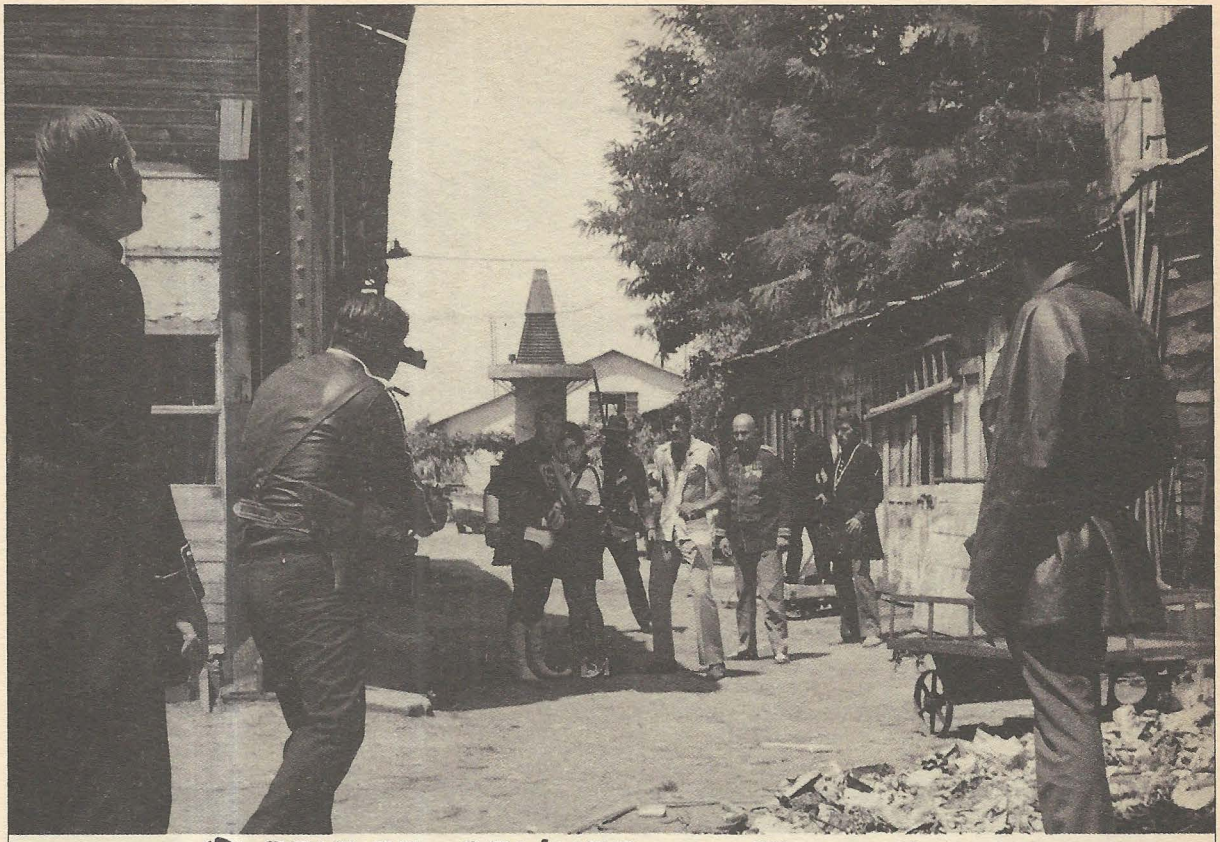

MEC FİLM

DEVLER GELİYOR "Demir Yumruk"

ENVER ÖZER - FERİ CANSEL - SÜLEYMAN TURAN - ORÇUN ALKAN ve ALTAN GÜMBAY

KAYHAN YILDIZOĞLU - CEMAL GONCA - HÜSEYİN ZAN - TARIK ŞİMŞEK DENİZ CİMENLİ - REYHAN

Rejisör TUNÇ BAŞARAN

Kamera: RAFET ŞİRİNER T.Direktör: TANER OĞUZ

MEC FİLM

DEVLER GELİYOR "Demir Yumruk"

ENVER ÖZER - FERİ CANSEL - SÜLEYMAN TURAN - ORÇUN ALKAN ve ALTAN GÜMBAY

KAYHAN YILDIZOĞLU - CEMAL GONCA - HÜSEYİN ZAN - TARIK ŞİMŞEK - DENİZ CİMENLİ - REYHAN

Rejisör TUNÇ BAŞARAN

Kamera: RAFET ŞİRİNER T.Direktör: TANER OĞUZ

Şakir'i işkenceden geçirdikten sonra kentin altındaki gizli tünellerden birinde duvara zincirleyip bırakırlar. Profesörün oğlu Murat (Orçun Alkan) bir süre önce babasının çağrısı üzerine Avrupa'dan İstanbul'a geri dönmüştür. Babasını tünelde ölmek üzereyken bulan Murat öfkeye kapılır. Babası ölmeden önce, ona Anemas zindanlarındaki manastıra gidip Rahip Monicelli'yi bulmasını söyler; Rahip ona bir hançerden söz edecektir.

Profesör son nefesini verirken oğluna doğru yoldan şaşmamasını ve ülkesi için çalışmasını öğütler. Tam bu sırada Emniyet teşkilatından Enver (Enver Özer) çıkagelir. Öfkesinden ve acısından ne yaptığını bilmeyen Murat, Enver'e saldırır. Enver polis olduğunu açıklayınca da durum anlaşılır. İki adam –artık iki arkadaş– Profesör Şakir'in intikamını almaya ve kötüleri yok etmeye söz verirler. Enver ve yakın mesai arkadaşı Orhan (Süleyman Turan) şefleri tarafından hançeri ve haçı bulmakla görevlendirilir. Murat da onlara katılır.

Üç arkadaş bir spor salonunda idman yaparken Çengel ve birkaç adamı gelir. Enver, Orhan ve Murat çetenin adamlarını bozguna uğratır. Kaçan haydutların ardından Orhan da ayrılır. Ne var ki bu kez silahlı olarak spor salonunu yeniden basan haydutlar Enver ve Murat'ı etkisiz hale getirerek götürürler.

Bir mahzende Zakof, duvara zincirlenen Enver ve Murat'ı işkenceyle konuşturmaya çalışırsa da başaramaz. Enver'in direnmesine kızan Zakof onu adamlarına kurşunlatır.

Sekreter kız ve Zakof'un bir adamı Enver'in cesedini mezarlığa götürerek soru sormadan gömmesi için mezar bekçisine para verirler. Mezar bekçisi aslında Orhan'dır ve Enver de çelik yelek giydiği için ölme-

Demir Yumruk – Devler Geliyor (Tunç Başaran, 1973)

MEÇ FİLM

DEVLER GELİYOR

"Demir Yumruk"

ENVER ÖZER - FERİ CANSEL - SÜLEYMAN TURAN - ORÇUN ALKAN ve ALTAN GÜNBAY
KAYHAN YILDIZOĞLU - CEMAL GONCA - HÜSEYİN ZAN - TARIK ŞİMŞEK - DENİZ CİMENLİ - REYHAN

Aejisör: TUNÇ BAŞARAN
Kamera: RAFET ŞİRİNER T.Direktör: TANER OĞUZ

miştir. Enver hayattadır, ama Murat Zakof'un eline düşer ve bir hücreye kapatılır. Murat'ı oradan kurtaran sekreter kız olur. Kız hem bir Emniyet görevlisidir hem de Enver'in nişanlısıdır.

Kaçan Murat'ın ve kızın peşine Bayan Fu Manchu'nun adamları düşerek onları kaçırmaya çalışırlar. Bir binanın tepesinde beliren Kızıl Maske başlıklı, Süpermen armalı, Yarasa Adam kemerli biri (Demir Yumruk) haydutlara saldırırsa da haydutlar sekreter kızı ve Murat'ı silah zoruyla bir kamyona bindirirler. Maskeli kahraman Demir Yumruk da kamyonun tepesine atlar ve böylece Fu Manchu'nun gizli inine girip dövülmekte olan Murat'ı kurtarır.

Fu Manchu ortadan kaybolur; Demir Yumruk ve Murat, Orhan tarafından kurtarılır, Zakof ve peşine düşülen Fu Manchu cezalarını bulurlar, haç ve hançer Emniyet yetkililerine teslim edilir ve Demir Yumruk'un maskesinin altından Enver'in yüzü çıkar.

Tunç Başaran'ın ilk dönem filmlerinden olan *Demir Yumruk - Devler Geliyor* sürekli olarak çizgi roman esprisiyle dizi film anlayışı arasında gidip gelir: Ünlü ve çılgın kötüler (cinsiyet değiştirmiş olan Çinli Fu Manchu), maskeli kahramanlar, gizli ajanlar, tuzaklar, mahzenler, işkenceler ve benzerleri film boyunca mantıklı mantıksız serpiştirilmiştir. Tunç Başaran aynı dönemde çalışan diğer genç yönetmenlerin yaptığını yaparak, film endüstrisinde bir anda popüler olan süper kahraman türüne 'naif' bir örnek eklemiştir.

Yeşilçam'ın 'B' filmlerinde süper kahramanların her çeşidine rastlanılır, ki bir noktadan sonra Behçet Nacar'ın 'Parçala Behçet'i de kendi ölçüleri içinde süper adamlığa soyunmuyor muydu? Bu filmlerin çoğunda fantastik unsurlar yoktur; onlar Kripton'dan ya da başka bir gezegenden gelme değildir; onlar ya polis ya da gösterişli ve gizemli giysilerden hoşlanan gizli ajanlardır.

Bu süper kahramanların arasında kimler ve neler yoktur ki! Tanju Korel'in oynadığı *Dev Adam* (İlhan Engin, 1968); İrfan Atasoy'un canlandırdığı *Casus Kıran* (Yılmaz Atadeniz, 1968). Çeşni olsun diye az buçuk süper kadınlar da unutulmayacak, örneğin Melek

Başrolünde Tanju Korel'in oynadığı
Yeşilçam usulü bir süper kahraman filmi
Dev Adam (İlhan Engin, 1968)

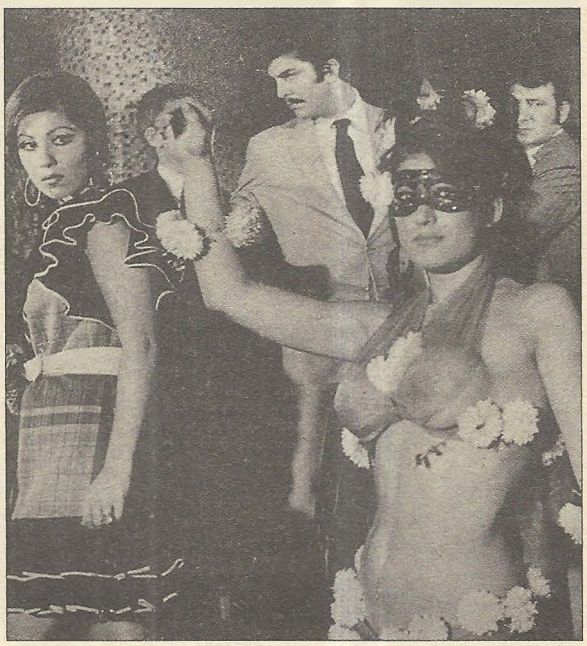

Birbirleriyle çarpışan gizli ajanların ve
güzel kadınların boy gösterdiği bir Yeşilçam filmi
Dev Adam (İlhan Engin, 1968)

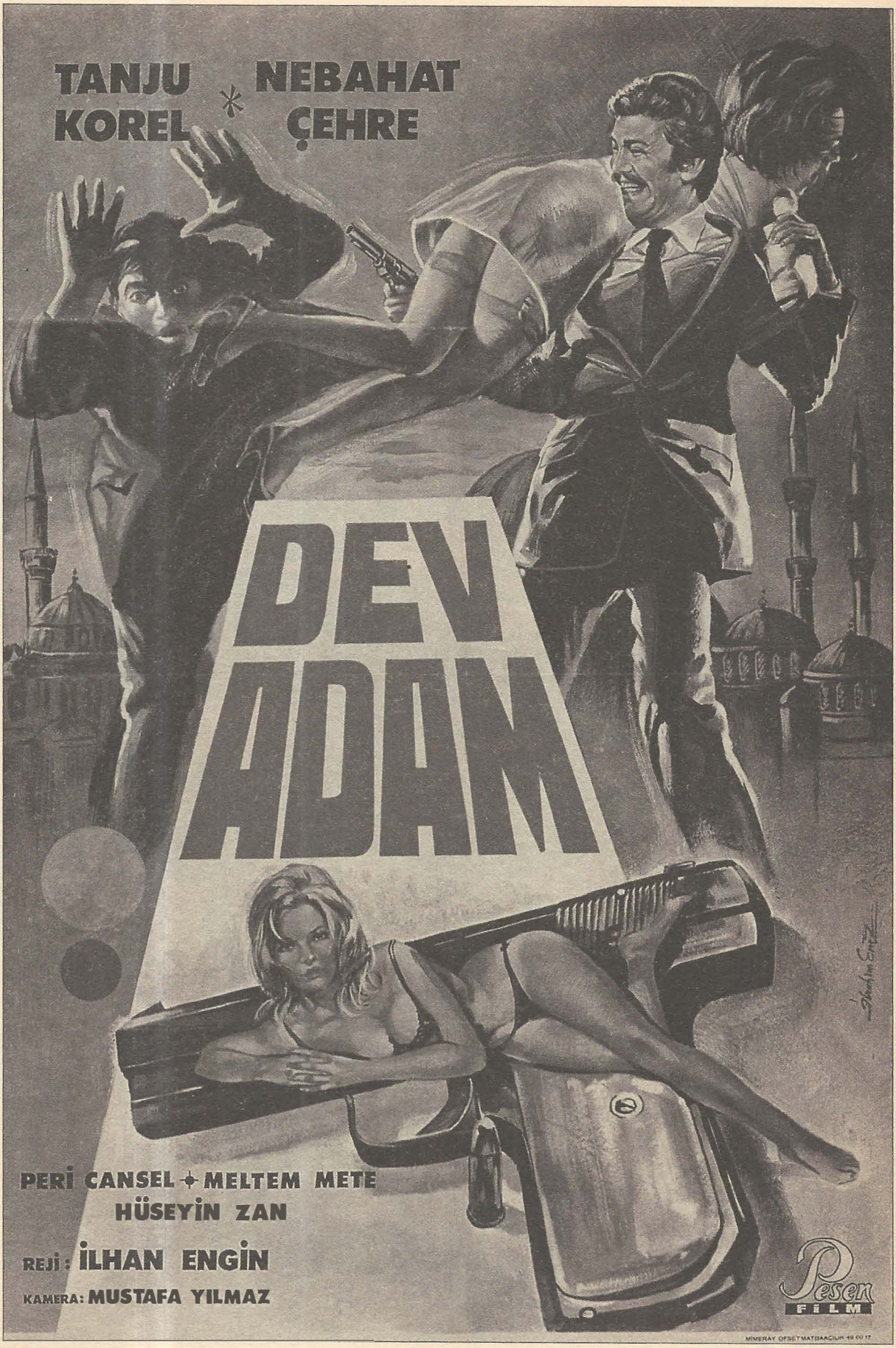
TANJU KOREL
NEBAHAT ÇEHRE
DEV ADAM
PERİ CANSEL • MELTEM METE
HÜSEYİN ZAN
REJİ: İLHAN ENGİN
KAMERA: MUSTAFA YILMAZ
Pesen FİLM

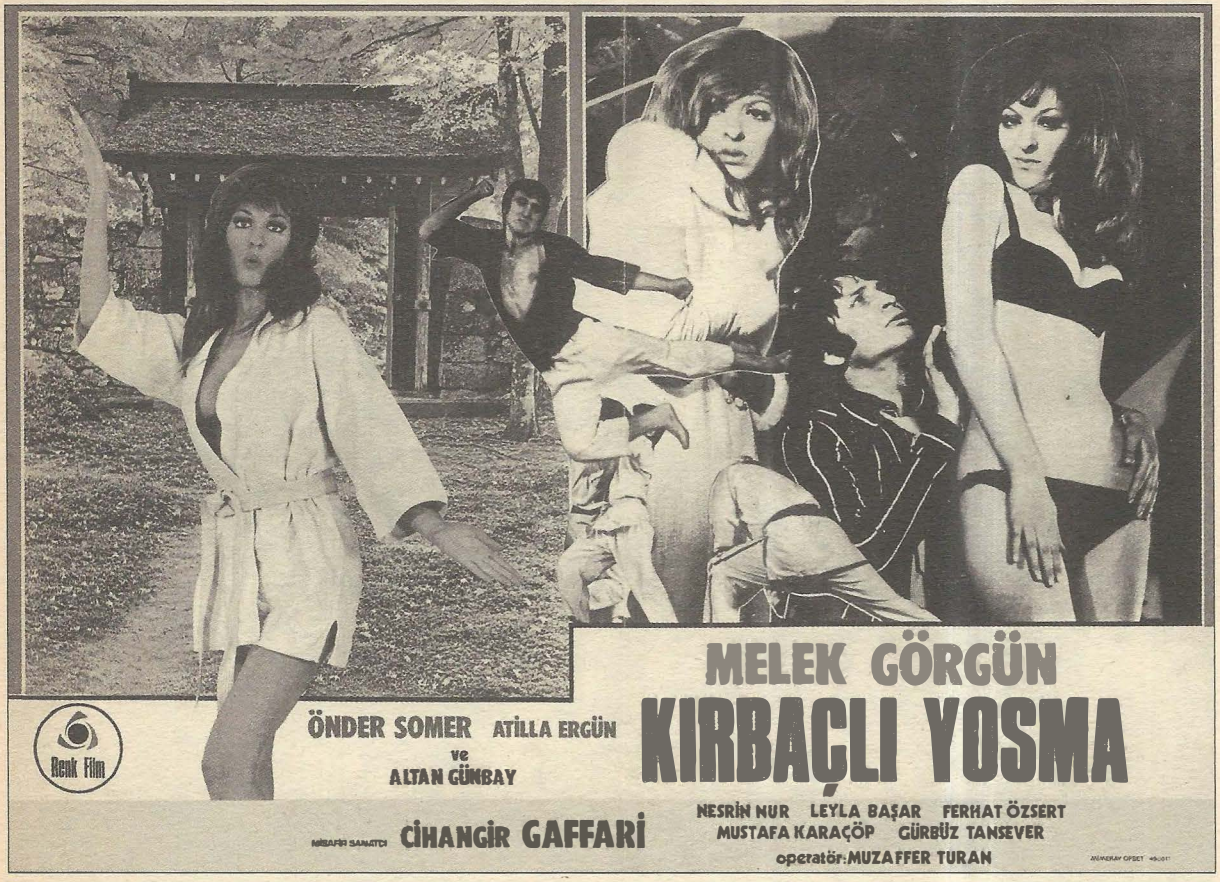

Görgün gözalıcı bir *Kırbaçlı Yosma* (Semih Evin, 1972) olacaktır.

Tüm bu hareket ve bereket 1970'li yılların sonlarına kadar devam etmiş ve Yeşilçam'ın çöküşüyle birlikte tarihe karışmıştır. Beyazperdeleri ABD patentli tekno kahramanlar istila edince, 'Yeşilçam süperleri'nin boy gösterdikleri kenar mahalle ya da taşra salonları birer birer kapanır, sıra hiç de 'süper' olmayan bunalımlı, sorunlu ve marjinal anti-kahramanlara geldiğindeyse (naif de olsa bir büyü olan) eski büyü bozulmuştur.

ÇİZGİ ROMANLA GELENLER

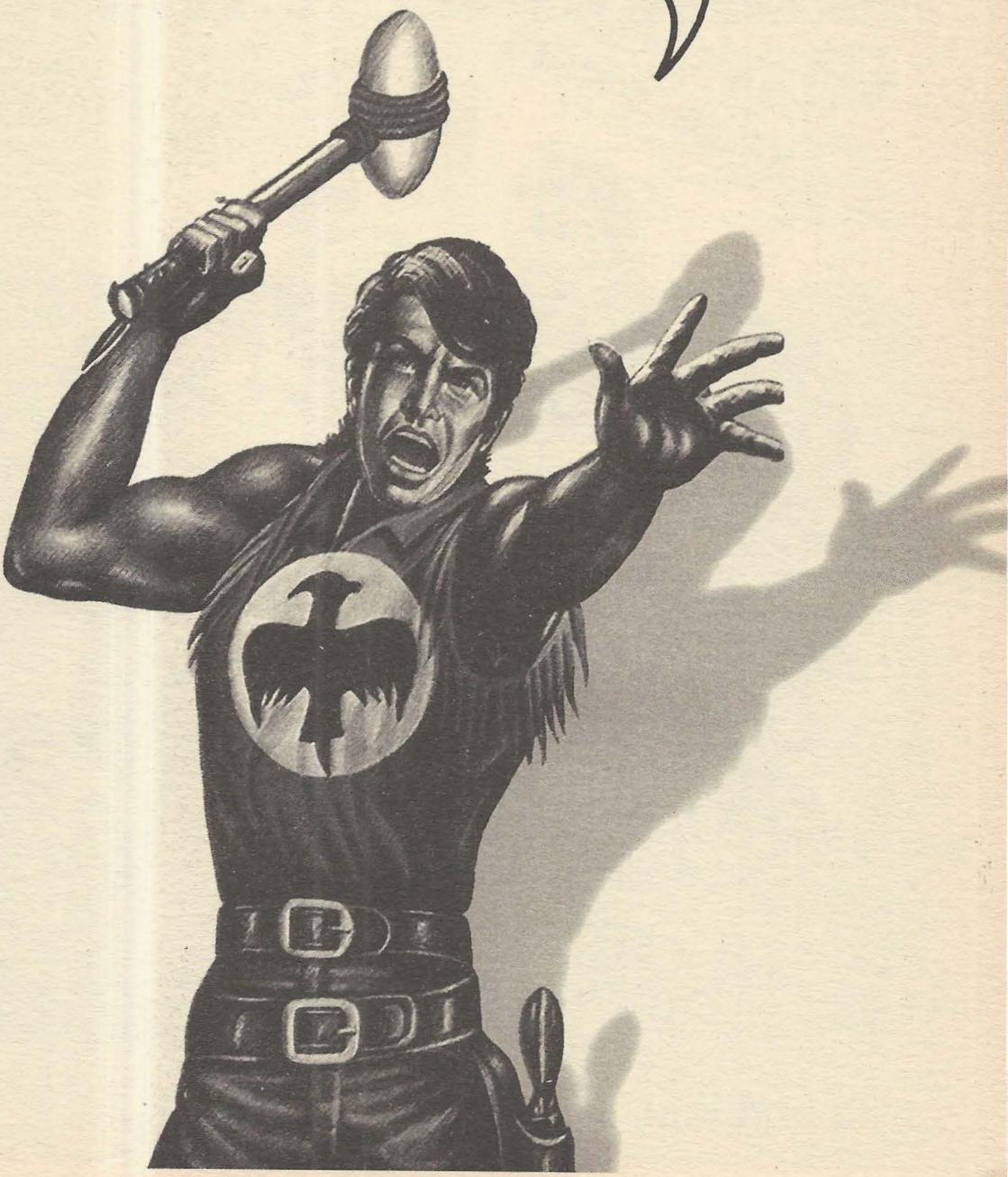

SEZGİN BURAK'ın eseri

Bizimkiler

HÜDAVERDİ - PIRTIK

REJİ VE SENARYO:
LÂLE ORALOĞLU

KAMERA:
MASS DIFALA

ORALOĞLU ve KIVANÇ film

RENKLİ

SUNA PEKUYSAL BENAN ÖZ YÜKSEL GÖZEN TEOMAN AKSOY SÜREYYA

Her ülkenin film endüstrisi ve ticari amaçla üretilen her film –çizgi roman ve sinema adeta sürekli bir etkileşim içinde olduğu için– bir yerden sonra kaynaklarının bir kısmını çizgi romanlardan almıştır. Türk film endüstrisi incelendiğinde yerli çizgi romanların tarihi fantazyayı etkilerken, yabancı çizgi romanların da Yeşilçam'ın süper kahraman ve kovboylarını etkilediği görülecektir.

Bununla birlikte yerli çizgi romanlardan kaynaklanan, ama yukarıdaki yapıya dahil olmayan iki örnek vardır: *Cici Can* ile *Hüdaverdi - Pırtık*. İlki konumuza giriyor, ama Lale Oraloğlu'nun 1971'de yönettiği, Sezgin Burak'ın aynı adlı çizgi romanından uyarlanan ikincisiyse güldürü sinemasının bir örneğidir.

Bedri Koraman'ın yarattığı ve Cennete gidip Huriye adlı bir meleğe âşık olduktan sonra yeryüzüne dönen Cici Can adlı çizgi kahramanının o yıllarda yayımlandığı gazetede geniş yer tutacak kadar büyük ilgi gören macerası, beyazperdeye 1963'te Ertem Göreç yönetiminde aktarıldı; ama Levent Cantek'in işaret ettiği gibi:

> "... *Öykü ne tam melodram ne de tam bir aşk öyküsüydü. Öykünün Amerikan mizahına özgü Al Capp tarzı fantazi, çeşitleme ve esprilerinde pek yerel tadlar bulunamıyordu. Filmi Cici Can değil Arsoy seyrettirdi.*"[1]

Yeşilçam'ın süper kahraman filmleri Amerikan çizgi roman karakterlerinin bir tür resmi geçiti gibidir. Çizgi romanlar yetmediğindeyse sıra fotoroman kahramanlarına gelmiştir. Amaç hazır bir kitleyi (çizgi roman ve fotoroman okurlarını) harekete geçirmek

1 Levent Cantek, *Türkiye'de Çizgi Roman*, İletişim Yayınları, İstanbul 1996.

SEHER
FİLM
TÜRK JAMES BOND'X33
YILMAZ GÜNDÜZ
CEVAT
OKÇUGİL
ÖRÜMCEK
ADAM
NALÂN EGESAN - TALÂT GÖZBAK
BAKİ TAMER - ORHAN ALKAN
TEVHİD BİLGE - VASIF OKÇUGİL
KUDRET KARADAĞ
Kamera: NECAT OKÇUGİL

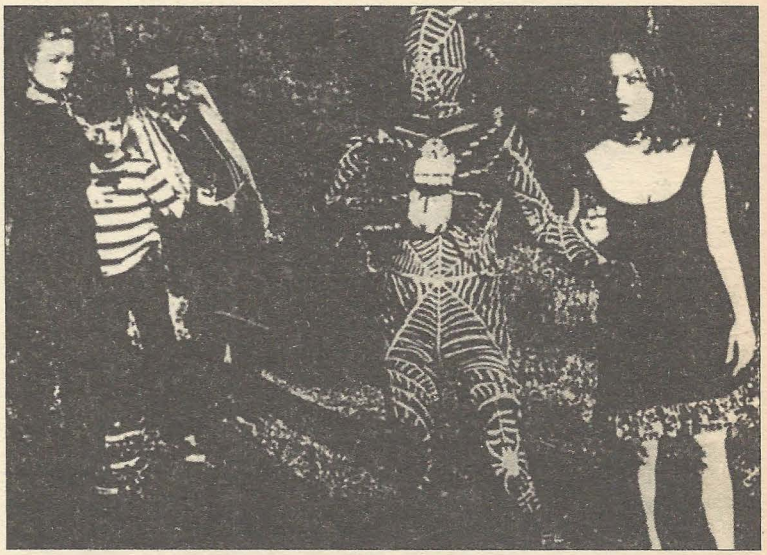

Örümcek Adam
(Cevat Okçugil, 1966)

için gazete sayfaları, haftalık albümler veya dergilerde çok tutulan bazı kahramanlardan yararlanmaktır. Bazen de, kimi yönetmenler için çocukken izledikleri Hollywood patentli bol hareketli ve kavgalı 'dizi' filmlere uzanan bir nostaljidir.

Marvel Comics yayınevinin ünlü Örümcek Adam'ı (Spiderman) Yeşilçam'a 1966'da girmiş (*Örümcek Adam*, Cevat Okçugil), ama uzun ömürlü olamamıştır. Bir İtalyan sadoerotik fotoromanından yola çıkan ve Türkiye'de bir ara çok popüler olan Killing / Kilink ise bir dizi oluşturmayı başarmıştır:

Yılmaz Atadeniz'in *Maskeli Beşler*, *Zorro* ve benzeri çalışmaları gibi *Kilink İstanbul'da* (1967) ve *Kilink Uçan Adama Karşı* filmleri de iç içe çekilmiştir.

İlkinde bir çete Kilink'in tabutunu ele geçirip zerk ettikleri bir ilaçla onu diriltir. Kilink, tanıdığı Profesör Maxwell'in (Feridun Çölgeçen) yardımıyla hemen işe koyulur. Profesör Hulusi'nin çalışmaları ilgisini çektiği için Kilink uşak kılığına girip profesörün laboratuvarından bir icadın planlarını çalar, bilim adamını öldürür ve yere, cesedin yanına, kanla imzasını atar.

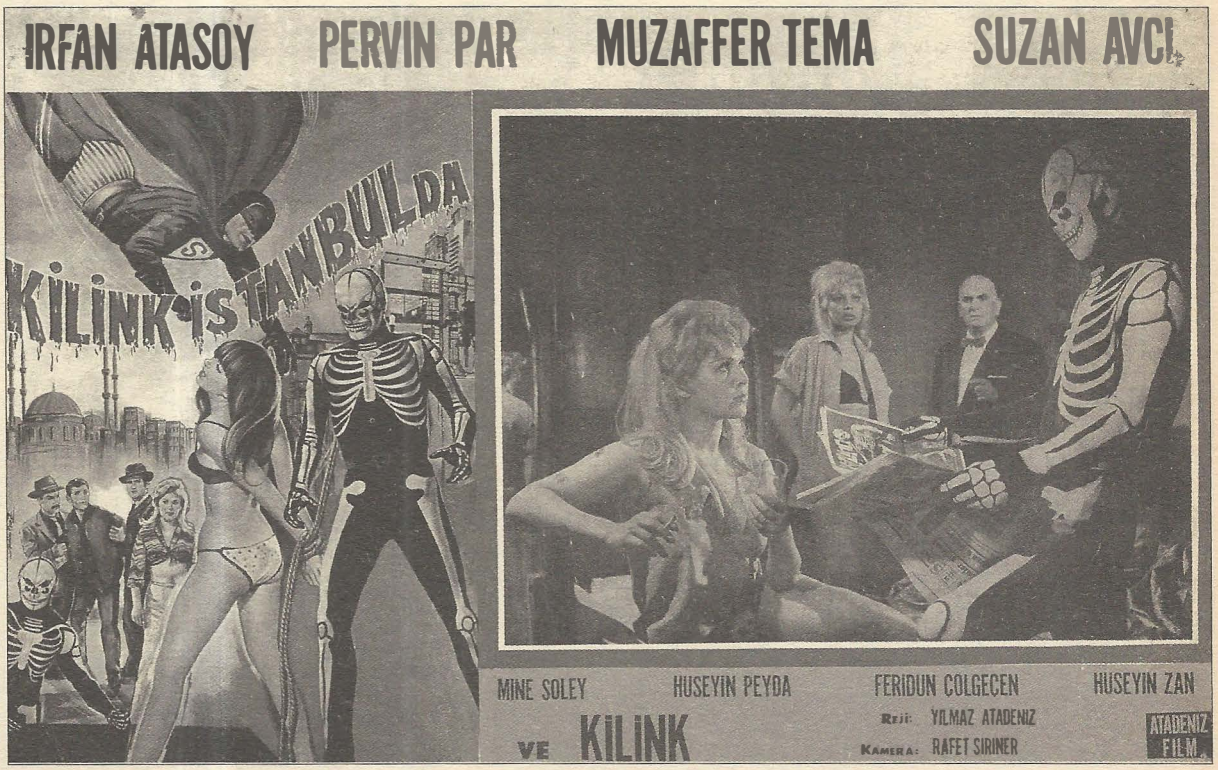

Profesörün oğlu Orhan (Irfan Atasoy) polis komiseri (Hüseyin Peyda) tarafından sorgulanırken Maxwell, Kilink'in ele geçirdiği formülün eksik olduğunu görür. Paris'e gitmeye hazırlanan Kilink yolculuğunu erteleyerek formülün geri kalan kısmını buluncaya kadar İstanbul'da kalmaya karar verir.

Kilink'in bilmediği bir şey vardır: Profesör Hulusi, ölmeden önce gerçek formülü oğlunun nişanlısı Gül'ün (Pervin Par) babası olan meslektaşı Profesör Cemil'e (Muzaffer Tema) teslim etmiştir.

Bir gün Orhan babasının mezarı başında dua ederken bir patlama olur ve dumanların içinden derviş kılıklı (peruğu bir yana, takma sakalı bir yana) yaşlı bir adam çıkar: İyilerin dostu, kötülerin düşmanı "Şazem Bol"dur bu gizemli kişi. Eğer Orhan Kilink ile mücadele edeceğine ve dünyayı kötülüklerden kurtaracağına dair söz verirse, Orhan'a Kilink'ten daha güçlü olma imkânını verecektir. Örneğin –ve Şazem Bol saymaya başlar– Herkül'ün kuvvetini, Zeus'un dehşetini, Neptün'ün ölümsüzlüğünü, Jüpiter'in adaletini, Artemis'in hızını, Mars'ın uçma kudretini. Yeter ki Orhan "Şazem" (*Shazam*) desin.

Orhan şaşkın bir halde "Şazem" der, dumanlar yükselir ve dağılınca karşımıza süper kahraman Uçan Adam çıkar – maskesinde, göğsünde ve kemerinde de Süpermen'in S armasıyla.

Artık "intikam alma ve iyilerin haklarını savunma" vakti gelmiştir ...

Bu arada Kilink'in adamları, başlarında Oski (Hüseyin Zan) olmak üzere Profesör Hulusi'nin evini basıp Orhan'ın kız kardeşi Oya'yı ve nişanlısı Gül'ü rehin alırlar. Orhan yetişir, gangsterlerle kavgaya tutuşur. Gangsterler Orhan'ı etkisiz hale getirir, formülü arar, ama bulamazlar. Orhan "Şazem" diyerek Uçan Adam olur, iplerinden kurtulup gangsterleri kovalar, kız kardeşini ve nişanlısını kurtarır.

Kilink, Uçan Adam'ın ona karşı çıktığını duyunca hemen bir plan hazırlar. Profesör Cemil, Orhan'a gerçek formülün kendisinde olduğunu ve onu çok emin bir yere koyduğunu söyler. Kilink profesörün yardımcısı Mine'nin (ki sütyen külotla kalmıştır) evine girer, ondan formülün yerini öğrenmek ister ve kadını ken-

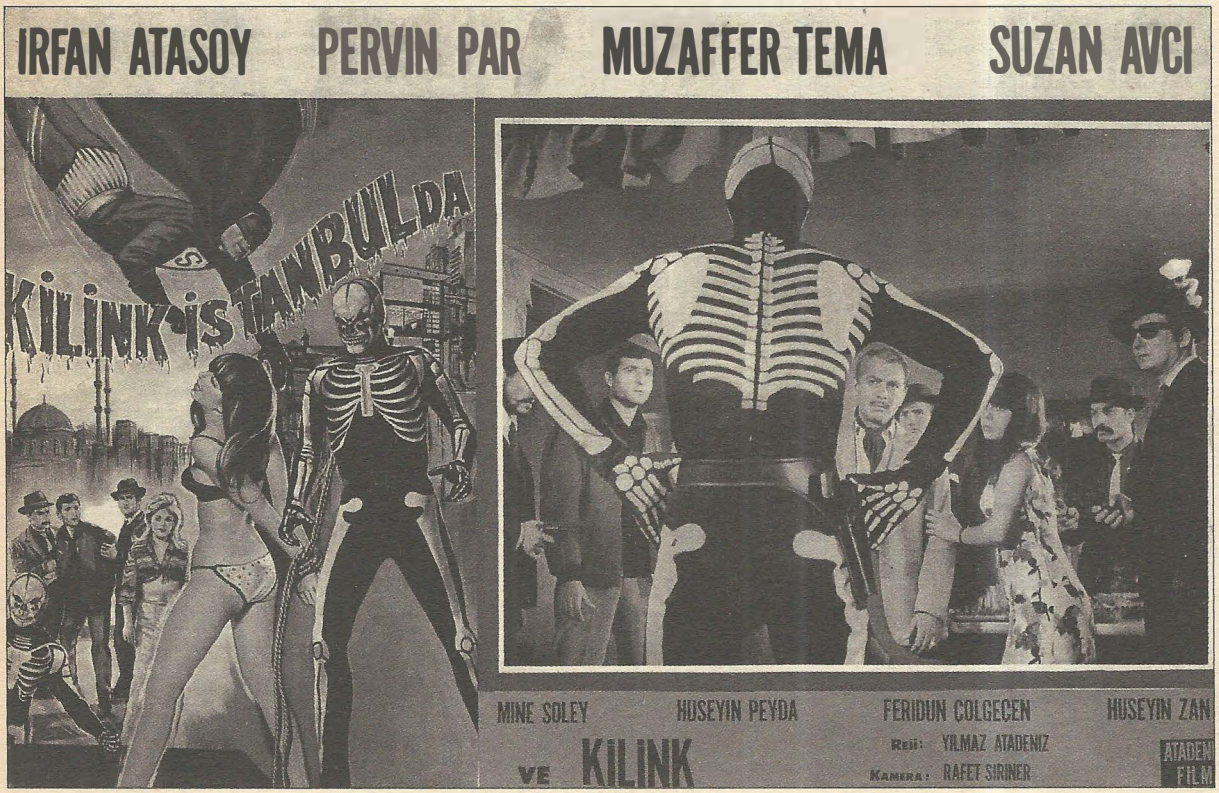

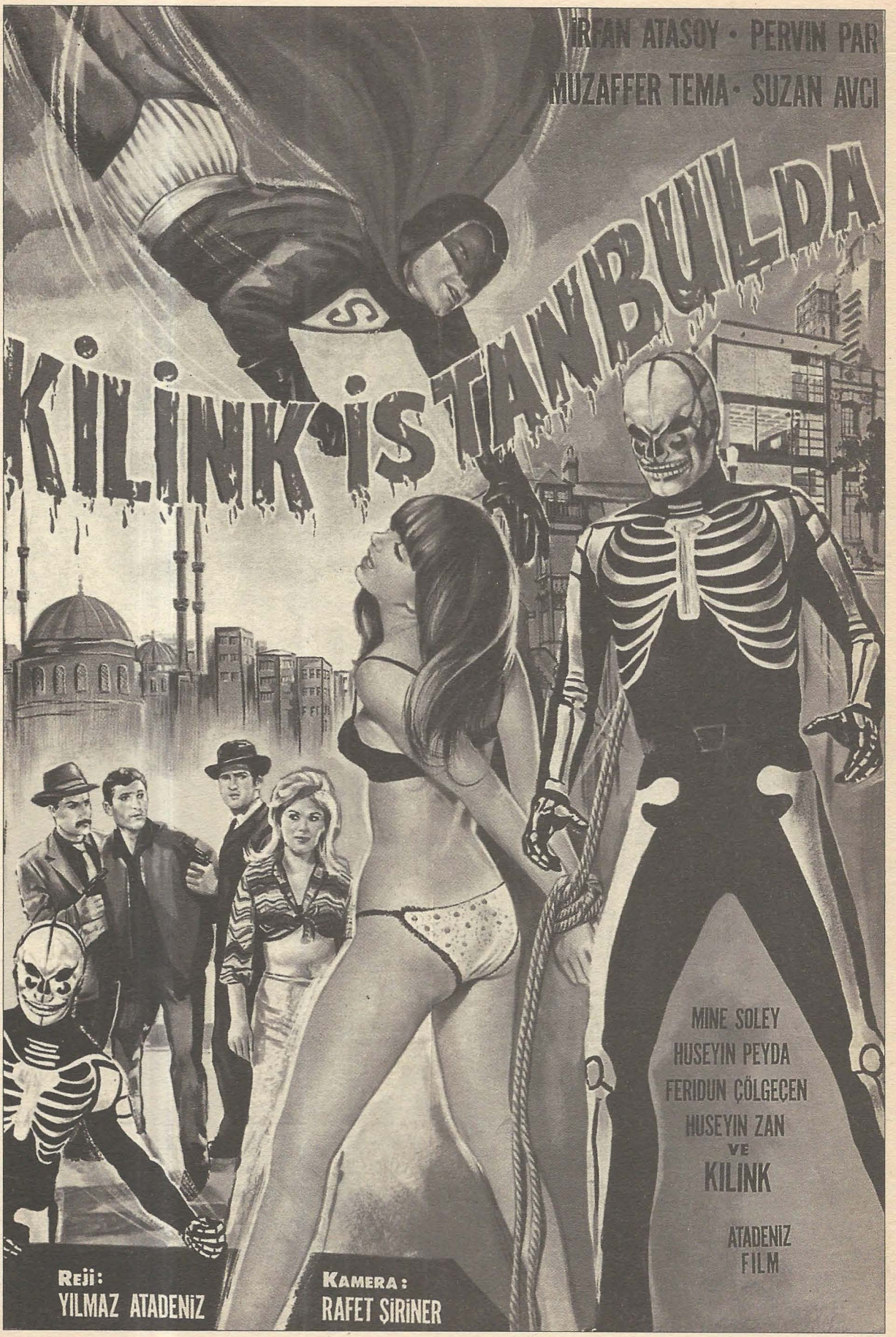
İRFAN ATASOY • PERVİN PAR
MÜZAFFER TEMA • SUZAN AVCI
KİLİNK İSTANBULDA
MİNE SOLEY
HÜSEYİN PEYDA
FERİDUN ÇÖLGEÇEN
HÜSEYİN ZAN
VE
KİLİNK
ATADENİZ FİLM
REJİ:
YILMAZ ATADENİZ
KAMERA:
RAFET ŞİRİNER

Killing Caniler Kralı (Çetin İnanç, 1967)

dine özgü yaklaşımlarla konuşturmaya çalışır. Kilink Uçan Adam'a bir tuzak kurar, ama Uçan Adam bundan kurtulur. Kilink kaçar, Uçan Adam kovalar. Gangsterler Oya'yı kaçırır. Uçan Adam peşlerine düşerken Kilink ve sevgilisi Gül'ü kaçırırlar. Orhan "Şazem" diyerek süper kahramanlığına kavuşur, kız kardeşini kurtarır.

Olaylar ve aksiyonlar –eski 25 kısım tekmili birden filmlerde olduğu gibi– gitgide daha karmaşık bir akış kazanır. Kilink Oya'yı bir işkence aletine bağlayıp konuşturmaya çalışırsa da başarılı olamaz. Kilink'e her şeyi açıklayan asistan Mine olur. Kilink'in adamlarını Profesör Cemil'in evine sokar, adamlar bir kez daha Oya'yı kaçırır, yanına da profesörü katarlar. Mine Orhan'ı bekler, yalanlar uydurarak Kilink'in sığınağına götürür. Kilink Orhan'ı mahzende bağlı bırakarak Profesör Cemil ile birlikte gerçek formülü almaya gider, ama formülün saklı olduğu müzede işler karışır; Kilink yanına profesörü ve Gül'ü de alarak kaçar. Uçan Adam kılığına giren Orhan peşlerine düşer.

Kilink İstanbul'da'nın bittiği yerde başlayan *Kilink Uçan Adama Karşı* benzer olaylar, kavgalar, kovalama-

SİHİRBAZLAR KRALI

MANDRAKE

KİLİNG'İN PEŞİNDE

Senaryo ve Reji:
OKSAL PEKMEZOĞLU

Foto direktörü:
NEDİM AKANLAR

Misafir oyuncu:
AYLÂ KAYA

MUTLU FİLM

GÜVEN ERTE

MİNE MUTLU · SADETTİN DÜZGÜN
HİLÂL ESEN · CEMİL SAYIN
MELTEM METE · DERYA TANYELİ
MUSTAFA DİK · SEMRA SİNE
VE **TANSU SAYIN**

AFIŞ PRODUKSİYON Tel:492045

YILMAZ OFSET BASIMEVİ

calar, kaçırmalarla sürüp gider ve Uçan Adam Galata Kulesi'nde Kilink'i kıstırıp aşağıya atıncaya dek devam eder. Ama ölen gerçek Kilink değildir, gerçek Kilink yaşamakta ve şeytani planlar kurmayı sürdürmektedir.

Yılmaz Atadeniż'in iç içe çekilmiş bu filmleri Anadolu'da büyük hasılat yaparken İrfan Atasoy'a başrol oynama fırsatı yaratmıştır. Buna karşın Kilink'i oynayan Yıldırım Gencer bir kez bile maskesini çıkarıp yüzünü göstermek imkânına kavuşamaz.

Bu iki Kilink filminden memnun kalan Yılmaz Atadeniz'in yapımcı Şeref Gür ile ortaklaşa çektiği *Kilink Soy ve Öldür*'de (1967) Yıldırım Gencer'in adı bu kez jenerikte geçer.

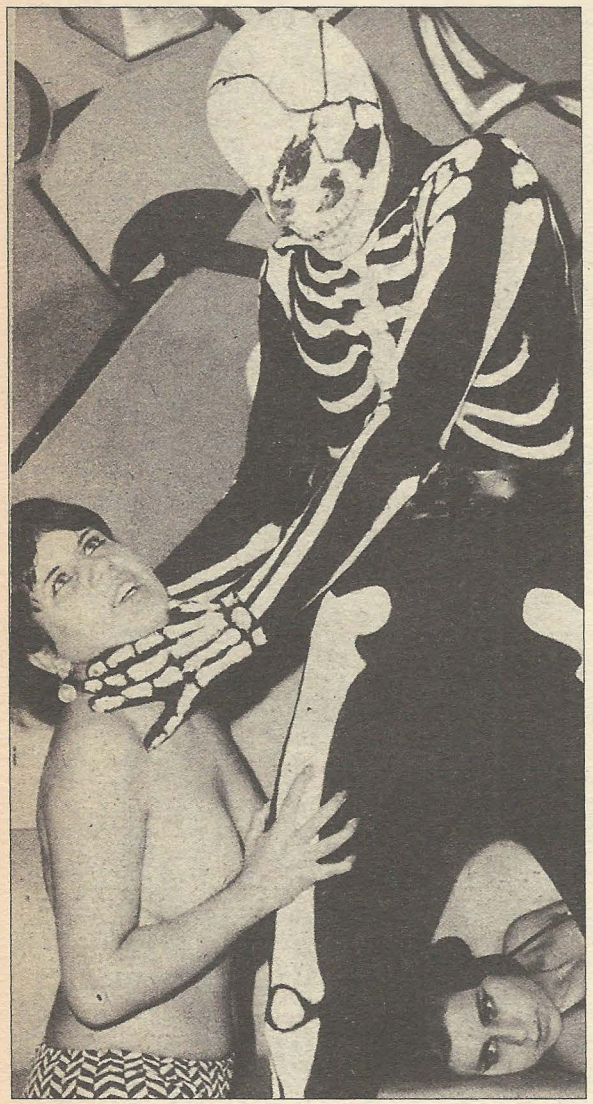

Killing Caniler Kralı (Çetin İnanç, 1967).

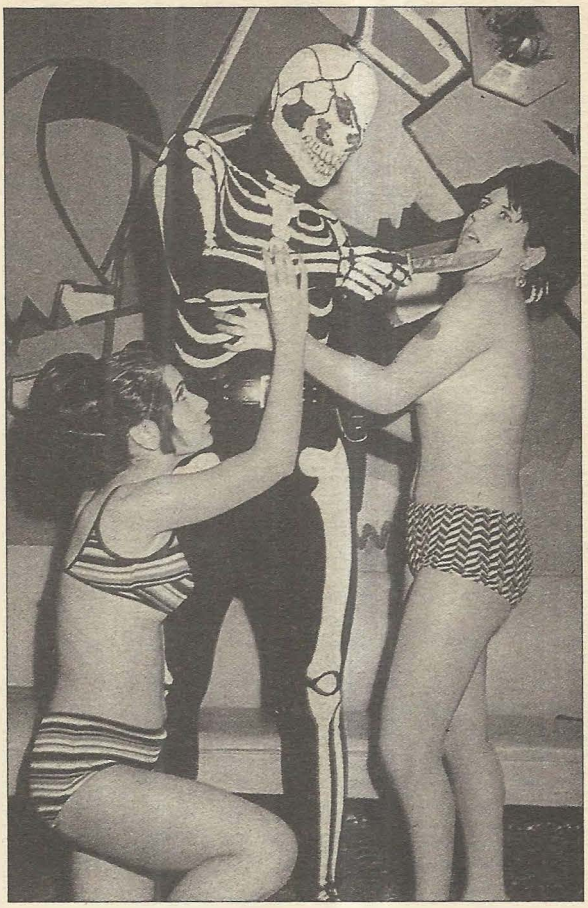

Şaşkın Hafiye Kilink'e Karşı (Natuk Baytan, 1967).

Yerli Kilink'in özelliklerinden biri de, diğer ünlü çizgi roman kahramanlarıyla bir araya gelmesidir. Kilink bir macerasında sihirbaz Mandrake ile karşılaşır (*Mandrake Killing'in Peşinde*, Oksal Pekmezoğlu, 1967); bir diğerindeyse Sadri Alışık'ın canlandırdığı 'şaşkın hafiye'yle (*Şaşkın Hafiye Kilink'e Karşı*, Natuk Baytan, 1967). Ancak burada adı Kilink olsa da başvurulan model, iskelet giysiye rağmen Fantoma'dır. Kilink'in daha fantastik bir karşılaşmasıysa klasik bir canavar figürüyle, bir yapay insanla olur: *Kilink Frankeştayn'a Karşı* (Nuri Akıncı, 1967).

Ve bu türden karşılaşmalar devam eder ... *Killing Caniler Kralı* (Çetin İnanç, 1967); *Killing Kolsuz Kahramana Karşı* (Müjdat Saylav, 1974). Kilink elmas soyguncularıyla mücadele eder (*Ölüler Konuşmaz*, Ya-

KLİNK

soy ve öldür

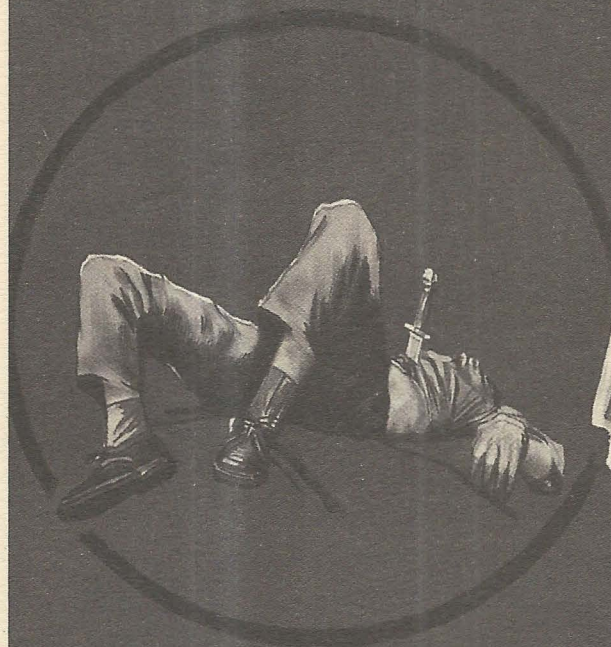

YILDIRIM GENCER
SUZAN AVCI

REHA YURDAKUL
SEVDA NUR
SÜHA DOĞAN
DEVLET DEVRİM

Reji: YILMAZ ATADENİZ

Kamera: ALİ UĞUR

vuz Figenli, 1970); saçtığı dehşeti arttırır (*Killing Ölüm Saçıyor*, Birsen Kaya, 1971) ve en azından bir kez cinsiyet bile değiştirip (*Dişi Kilink*, Aram Gülyüz, 1967) kocası tarafından sevgilisiyle basılıp yüzüne kezzap atılmasının ardından intikam peşinde koşan bir kadın olur. Bir noktadan sonra önemli olan tek şey, o iskelet giysiye bürünüp maskeyi takarak harekete geçmektir.

Süper kahramanlar arasında, Falk'ın yarattığı ünlü *Kızıl Maske / The Phantom* ya da Siegel-Shuster ikilisinin 1938'de tanıttığı Superman / Süper Adam gibi favoriler de vardır. Yeşilçam'da Kızıl Maske ikili bir çıkış yapmıştır: Yani aynı adla, aynı kahramanla ve aynı yıl içinde iki film çevrilir; biri Tolgay Ziyal diğeriyse Çetin İnanç'ın yönetmenliğinde.

Tolgay Ziyal'ın senaryosunu yazıp

1968 yılında çekilen iki Kızıl Maske filminden biri ... Yönetmen Tolgay Ziyal.

KIZIL MASKE

İSMET ERTEN NEBAHAT ÇEHRE EROL TAŞ

GÜLGÜN ERDEM
FİSUN FATİH
MUAMMER GÖZALAN
DOĞAN TAMER

Orijinal Striptiz
KAMELYA BUKET

VE Harika köpek
KURT BEY

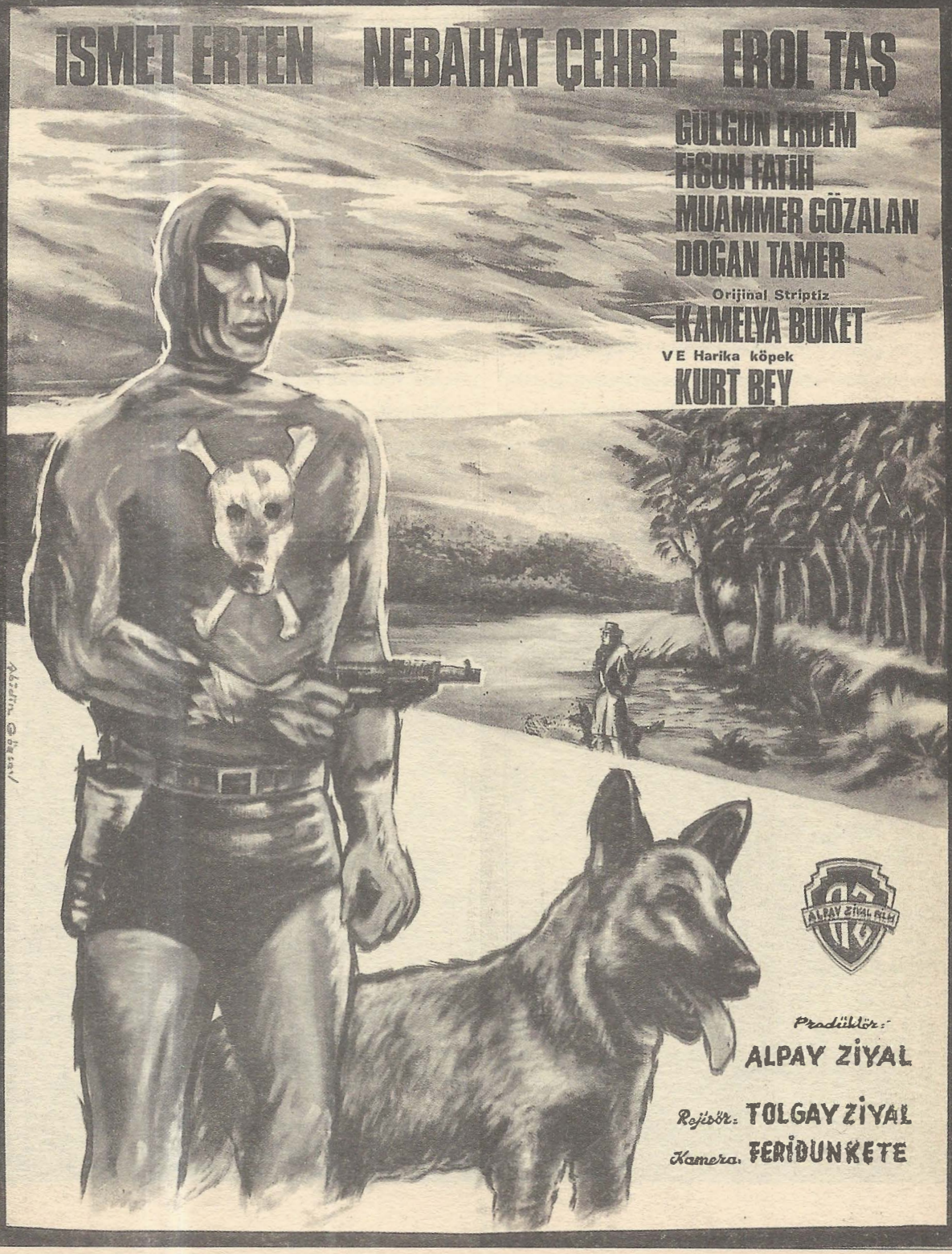

ALPAY ZİYAL FİLM

Prodüktör:
ALPAY ZİYAL

Rejisör: TOLGAY ZİYAL

Kamera: FERİDUN KETE

yönettiği *Kızıl Maske*'de (1968) Türkiye'ye sergilenmek üzere getirilen Nairobi Elması, sergiden sonra Kızıl Maske'nin sevgilisi Miss Diana'ya (Nebahat Çehre) teslim edilecektir. Elmas müze müdürü Semih Bey'in (Erol Taş) gözetiminde Emniyet görevlilerince korunmaktadır. Ama o gece bir grup haydut görevlileri öldürüp elması çalmayı başarır. Bunun üzerine Diana, Kızıl Maske'ye (İsmet Erten) haber gönderir ve onu İstanbul'a çağırır. Ormandaki mağarasında, kafataslarıyla süslü tahtında oturmakta olan Kızıl Maske bir yerli haberciden mesajı alır ve sivil giysilerine bürünerek (bir fötr şapka, bir pardesü, siyah bir güneş gözlüğü) ve yanına sadık köpeği Şeytan'ı da alarak İstanbul'a gelir.

Elması çalan Ahtapot ve çetesi Kızıl Maske'yi ortadan kaldırmak için harekete geçer. Havaalanı çıkışında tuzağı fark eden Kızıl Maske haydutları bertaraf eder ve Diana ile buluşur. Bu arada Araplardan oluşan başka bir suç örgütü de Nairobi Elması'nın peşindedir. Ahtapot'un elması daha önce ele geçirmesi Arapları son derece kızdırır ve onlar da eyleme girişir.

Emniyet Müdürü'nün ele geçirdiği Ahtapot çetesine mensup birinin üzerinden Kulüp Mogambo adlı bir gece kulübünün kartı çıkar. Kızıl Maske kulübe gider ve lokalde şarkı söyleyen Gülgün (Gülgün Erdem) ile tanışır. Gülgün onu evine davet eder, ama Kızıl Maske aldığı bir telefon haberiyle Diana'nın yaşlı hizmetçisinin (veya dadısının) Ahtapot tarafından öldürüldüğünü öğrenir.

Gülgün, Ahtapot hesabına çalışmaktadır ve Kızıl Maske ziyaretine geldiğinde çeteye haber verir. Gülgün'ün evinde haydutlarla mücadele eden Kızıl Maske, onları bozguna uğratır, ama bir tanesi (Süheyl Eğriboz) konuşmasını engellemek için Gülgün'ü öldürüp kaçar.

Kızıl Maske yeni ipuçları elde eder ve mücadelesini sürdürür. Öte yandan Araplarla Ahtapot çetesi arasındaki çatışma da sürmektedir. Ahtapot Diana'yı kaçırır ve Diana Ahtapot'un müze müdürü Semih Bey olduğunu keşfeder. Genç kadını konuşturmak için Ahtapot işkenceye başvurur. Diana bir masaya yatırılıp bağlanır. Başının üzerinde kocaman bir giyotin asılı bulunmaktadır. Giyotin bıçağının bağlı olduğu ipin altına konulan mum Diana'ya ne kadar süre kal-

dığını anlatmaktadır. İp tamamen yanıp kopunca giyotin bıçağı Diana'nın başını kesecektir.

Ahtapot Diana'nın bulunduğu yerden uzaklaşır, Kızıl Maske son anda yetişir ve nişanlısını kurtarır. Denizde geçen ve hayli uzun bir tekne takibinin ardından Kızıl Maske Ahtapot'u öldürüp elması almayı başarır. Polis Ahtapot çetesini zararsız hale getirirken Arapları da tutuklar.

Tüm sorunlar halledildikten sonra Kızıl Maske ve Diana Afrika'ya döner.

Çetin İnanç'ın *Kızıl Maske*'sinde (1968) işler daha da karışır. Bir çete İstanbul'da bazı kişileri öldürmektedir. Bu bir tür casuslar savaşıdır.

Mafyanın gizli sığınağında yüzleri maskeli (beyaz kukuletalı) kişiler toplantı halindedirler. Dünya çapında yaptıkları araştırmalar sonucunda onlar için en kârlı pazarın Türkiye olduğunu saptamışlardır. Profesör Asım Bilginer'in bulmuş olduğu "Maddenin Hacmini Genişletme Formülü"nü ele geçirmeye karar verirler. Bilginer sürekli olarak izlendiğini fark edince kızı Sezer'i (Sezer Güvenirgil) eski arkadaşı Kızıl Maske'ye göndererek yardım ister.

Kızıl Maske artık çok yaşlanmıştır, bu tür maceralar ona ağır gelmektedir, ama yine de yardım edeceğini söyler. Maskenin sorumluluklarını oğluna devrederek geleneği sürdürmek vakti gelmiştir. Oğlunu (İrfan Atasoy) çağırtır, yer değişimi yapılır (oğul Kızıl Maske babasının elini saygıyla öper) ve yeni Kızıl Maske arkadaşı Panter (Faruk Panter) ile maceraya atılır.

Mafya çetesi Oski (Hüseyin Zan) ve arkadaşlarından oluşan bir takımı Profesör Bilginer'in peşine salar. Oski telefon idaresinden bir işçi kılığında adamlarıyla birlikte Profesörün evine girer ve bir saatli bomba yerleştirir. Tam o sırada Kızıl Maske, Panter ve Sezer de eve gelir. Profesörün laboratuvarına girdiklerinde Oski ve adamlarıyla karşılaşınca bir kavga kopar, haydutlar bozguna uğrayıp kaçar.

Profesör Bilginer buluşunu Kızıl Maske'ye ve Panter'e gösterir: 10 gramlık bir altın külçesini değerini muhafaza ederek tam yarım kiloluk altına çeviren bu buluş herkesi şaşırtır. Aynı anda masanın altına konulan saatli bombayı fark eden Kızıl Maske herkesi dışarıya çıkartır. Bomba patlar ve Profesörün laboratuvarı

yok olur.

Kızıl Maske, Profesör ve kızı Sezer'i kendi evine davet eder, sağ kolu olan (aynı zamanda filmin komikliklerini üstlenen) Diyarbakırlı Memo (Sami Hazinses) ile tanıştırır. Kızılmaske ve Sezer arasında bir yakınlaşma doğar. Bu arada Mafya'nın ini olan kumarhanelerin birinde Muhteşem adlı bir fabrikatör Mafya elemanlarıyla işbirliğine girişmeye yanaşırken Mafya tarafından öldürülür ve üzerindeki mikrofilm alınır.

Tüm bunlar olurken Türk Emniyeti de Mafya'nın ve Dr. Fu Manchu'nun (Arap Celal) İstanbul'da toplanacağını öğrenmiş ve çetenin içine bir ajanını yerleştirmiştir.

İstanbul'a gelen Al Capone Arif (Yıldırım Gencer) sivil polis kılığındaki iki adamını Kızıl Maske'nin evine gönderir, ama uyanık Kızıl Maske onları zararsız hale getirip konuşturur ve şeflerinin bulunduğu Atmaca Kulübü'ne giderek kavgaya tutuşur. Al Capone Arif, sevgilisi Suzi (Suzan Avcı) ve Danyal (Danyal Topatan) kaçar. Profesör ve Kızıl Maske formülleri Ankara'ya ilgili makamlara gönderir.

İntikam almak isteyen Al Capone Arif'in adamları Kızıl Maske'nin evini basar. Evlerin damlarında ve teraslarda bir kovalayıp dövmece oyunu sürüp gider.

Haydutları dövmekten geri dönen Kızıl Maske ve Panter evde arkadaşlarıyla birlikte Al Capone'un eline düşerler. Herkesi yakalayıp karargâhına götüren Al Capone, Profesör'ü Haydarpaşa Garı'nda buluşacağı Fu Manchu'ya para karşılığında vereceğini söyler. Kızıl Maske ve Panter kurtulmayı başarır, aslında bir Milli Emniyet mensubu olan Danyal'ın da yardımını alarak Al Capone Arif'in peşine düşerler.

Al Capone Arif ve Dr. Fu Manchu Haydarpaşa Garı'nda buluşur; Fu Manchu Profesör Bilginer'i teslim alır.

Al Capone Arif ve sevgilisi Suzi, yanlarına Sezer'i de alarak ülkeden ayrılmak amacıyla trene binerler. Kızıl Maske ile Panter Haydarpaşa Garı'nda peronların çıkışının hemen önündeki köprüden trenin üstüne atlar ve Al Capone Arif, Sezer'e tecavüz etmek üzereyken yetişirler. Haydarpaşa'da Emniyet görevlileri Fu Manchu'yu tutuklayıp profesörü kurtarır. Al Capone Arif ve Suzi kaçarken Kızıl Maske Suzi'yi vurur,

Panter ise Al Capone'nin bir adamını (Kudret Karadağ) bıçağıyla öldürür. Oski yetişir, ama daha hızlı davranan Kızıl Maske onu vurur.

Al Capone Arif polislere teslim edilirken Memo Kızıl Maske'ye döner ve espriyi patlatır: "Kızıl Maske, Eskişehir'e gidelim de Yılmaz Atadeniz'i fazla bekletmeyelim, sonra bozulur." (Atadeniz, filmin yapımcısıdır.)

Tolgay Ziyal yönettiği *Kızıl Maske*'de özgün çizgi romana yakın kalmaya çalışırken (ama Miss Diana'nın dadısı başörtülü olarak karşımıza çıkıyor!) Çetin İnanç kendi uyarlamasında 'yerlileştirme' yöntemini seçmiştir. Tolgay Ziyal Kızıl Maske'yi Afrika'dan getirtir; İnanç ise onu ve babasını İstanbul'a yerleştirmiştir. Kızıl Maske rolündeki İrfan Atasoy argo konuşur, Diyarbakırlı Memo yerel espriler yapar, oğul Kızıl Maske ve diğerleri baba Kızıl Maske'nin elini öperler.

Yılmaz Atadeniz'in yardımcılığında yetişen Çetin İnanç'ın ilk filmlerinden biri olan *Kızıl Maske*'de Al Capone, Arif adının da eklenmesiyle yerlileştirilmiş

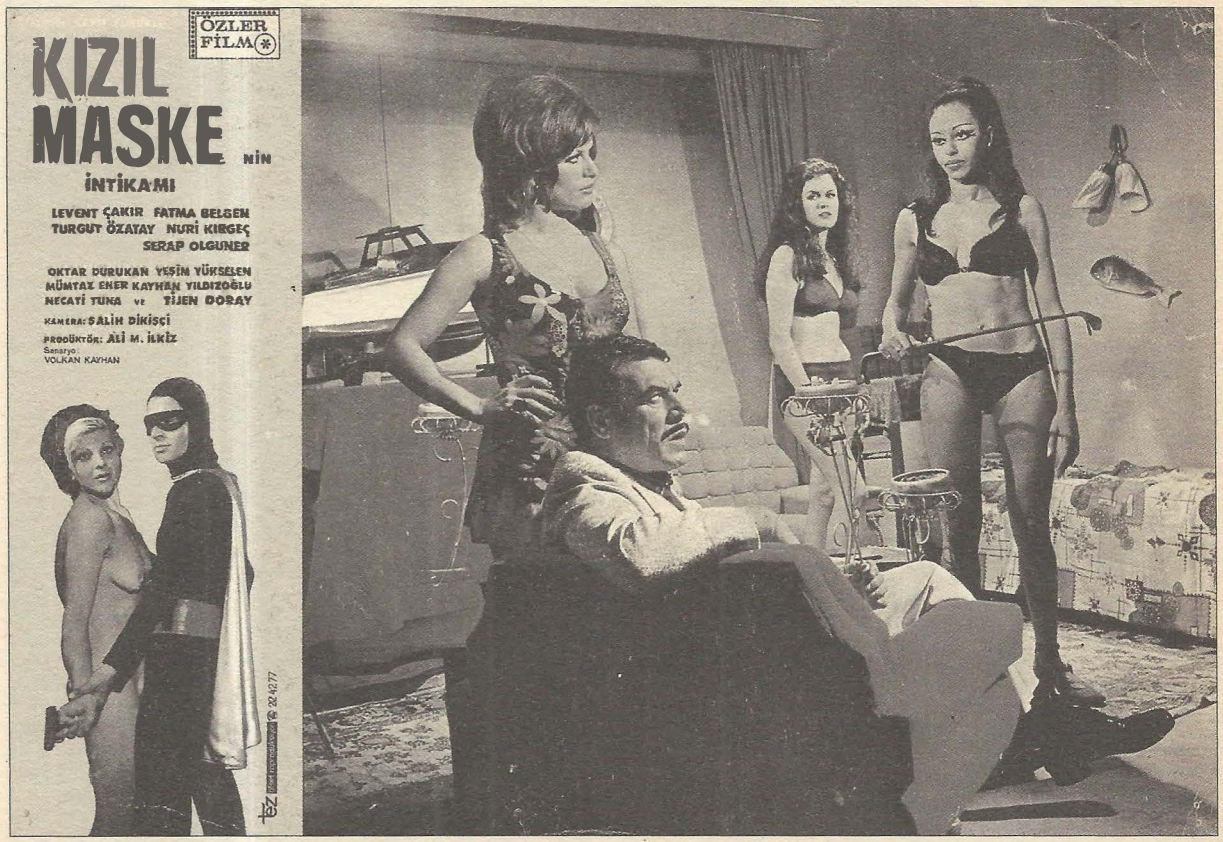

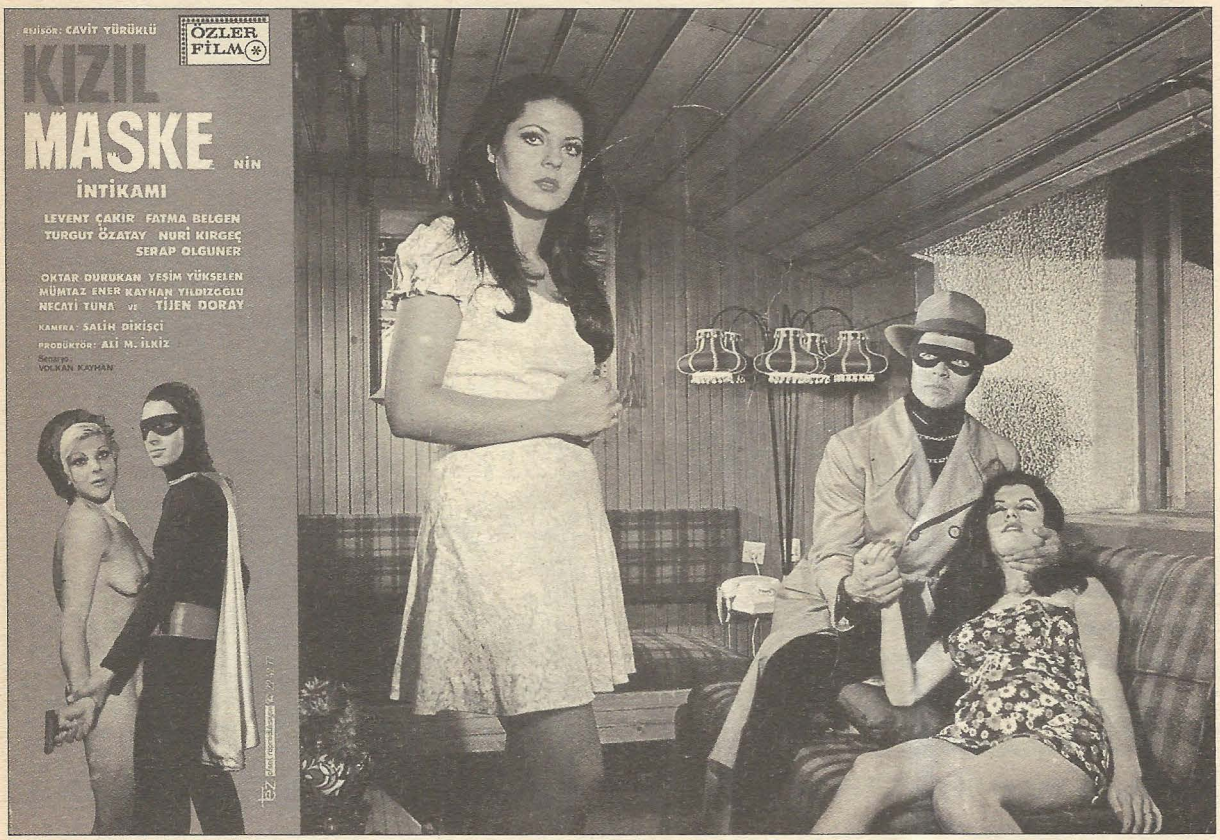

ve dahası sinema tarihinde ilk ve son kez Çinli Fu Manchu Arap olmuştur. Özgün çizgi romandaki Kızıl Maske ile buradaki sürekli dövüşen, durmadan atlayıp zıplayan ve her an her yerde olabilen Kızıl Maske arasındaki ortak noktalar (revizyondan geçirilmiş giysiyi bir yana koyarsak) kostümün ve görevin babadan oğula geçmesi ve Kızıl Maske'nin yumruk atınca karşısındakinin yüzünde bir kurukafa (artı iki çapraz kemik) izi bırakmasıyla sınırlı kalmıştır.

Kızıl Maske'nin Yeşilçam'daki maceraları 1971'de Cavit Yörüklü'nün yönettiği *Kızıl Maske'nin İntikamı* ile sürer. Filmin başrolünde bu tür filmlerin gediklilerinden olan Levent Çakır vardır.

Bir bakıma çok kaynaklı ve marjinal olan Yeşilçam yapımlarında süper kahramanların her çeşidine rastlamak mümkündür: 1968 yapımı *Binbaşı Tayfun*'un (Tolgay Ziyal) kahramanı giysisinden de anlaşılacağı gibi –bir bayrak değişikliğiyle– eskilerden kalma Captain America'dan başkası değildir. *Dişi Tarzan* (Kaya-

GÜLGÜN ERDEM

DİŞİ TARZAN

MÜFİT NOYAN

YAŞAR GÜÇLÜ

TAMAMEN DATUREL RENKLİ

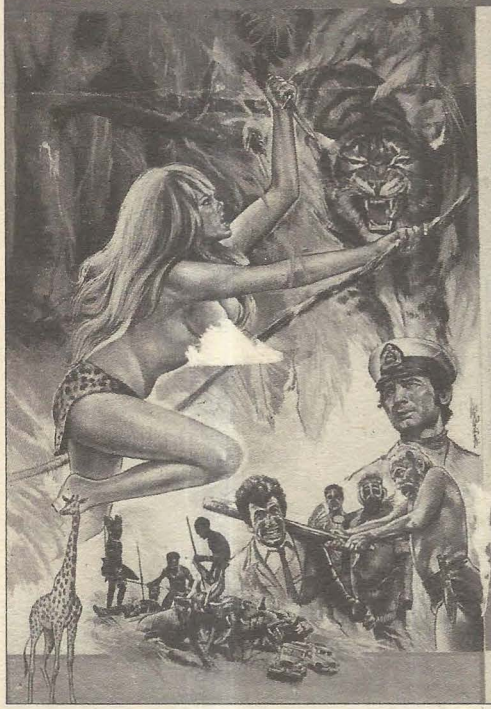

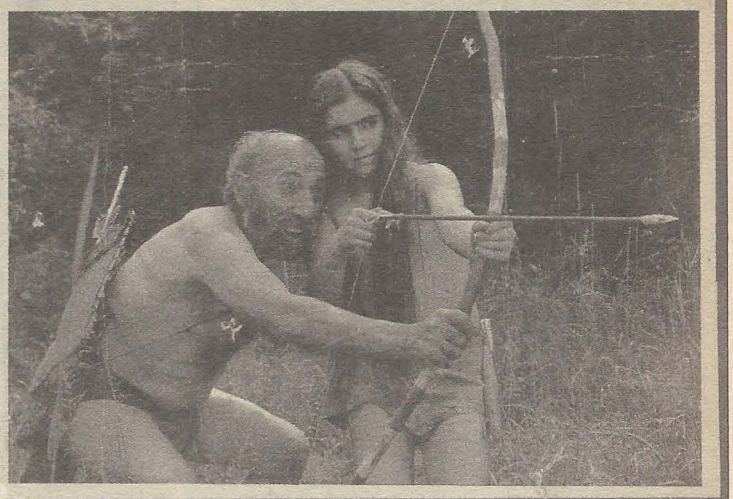

ALİ ŞEN — YILMAZ OZAKOĞLU — TURGUT KOCADAĞ

FARUK PANTER — NECİP TEKÇE — TARZAN HASAN — FAİK COŞKUN

ARAP CELAL — SEVİL CEYLAN — ALP SUNGUR — Dansöz SUZİ

KAMERA
FEVZİ ERYILMAZ

REJİ SENARYO
KAYAHAN ARIKAN

KAPLAN KADIN DEHŞET ADASI

GÜLGÜN ERDEM

ve çocukların sevgilisi

SAMİ HAZİNSES

YAŞAR GÜÇLÜ

FUNDA EGE

NESRİN KAPTAN

NECİP TEKÇE

KUDRET ŞANDRA
LEYLA BAŞAR
NİYAZİ VANLI
MELTEM ESEN
ALEV ALGÜL
CÜNEYT ALGÜL
KADİR KÖK

REJİ SENARYO:
TANCAN AKIN

KAMERA:
SELAHATTİN HİÇDURMAZ

han Arıkan, 1971) ise Tiger Woman adlı çizgi romandan esinlenmiştir ve bu çizgi romanın bir başka uyarlaması *Kaplan Kadın Dehşet Adası* (Tancan Akın, 1972) ile gerçekleşir.

Amerikan gazetelerinde, 1938'de Siegel ve Shuster'in çizgileriyle boy gösteren uçan Superman de sık sık Yeşilçam'a konuk olarak çeşitlemelerde yer alıyor; *Süper Adam* (Cavit Yörüklü, 1971), *Süper Adam Kadınlar Arasında* (Cavit Yörüklü, 1972), *Süper Adam İstanbul'da* (Yavuz Yalınkılıç, 1972), *Süpermen Dönüyor* (Kunt Tulgar, 1979) gibi.

Süper Adam İstanbul'da filminde dünyanın çeşitli ülkelerinde bazı kadın ajanlar öldürülmektedir ve bütün bu ölümlerin birbiriyle bağlantısı vardır. Emniyet Müdürü adamlarından Ahmet'i (Metin Yankı) Amerika'dan gelecek bir ajanla irtibat kurup bu esrarengiz cinayetlerin sırrını çözmek üzere görevlendirir.

ABD'den Kent Clark (Erdo Vatan) adında kovboy kılıklı biri gelir, ki beklenen ajan odur. Tüm cinayetlerin arkasında olan uluslararası uyuşturucu şebekesi de ajanın geldiği haberini almış ve onun peşine düşmüştür.

Kent Clark Sultanahmet'te Danyal Topatan'ın işlettiği otellerden birine yerleşir. Otel esrar âlemleri yapan hippi turistlerle doludur. Bu arada şebekenin adamları bir FBI ajanı olan Diana'nın (Safiye Yankı) peşine düşer. Diana şebekenin reisini tanımakta ve bu yüzden de büyük bir tehlike oluşturmaktadır.

Ahmet ve Kent Clark Sultanahmet'te karşılaşır. Kullandıkları parola birlikte çalışmaları gerektiğini anlamalarını sağlar. Diana da araştırma yapmak için Sultanahmet meydanındadır ve şebekenin adamları-

Süper Adam Kadınlar Arasında (Cavit Yörüklü, 1972)

SÜPER ADAM

LEVENT ÇAKIR
FATMA KARANFİL
S
Kemal Bertay
CAVİT YÜRÜKLÜ
ORHAN KAPKI
ERDOĞAN TOKATLI
A.MÜFİT İLKİZ
özler film
SEVDA NUR
EROL KESKİN
DENİZ ÇİMENLİ
FERİDUN ÇÖLGEÇEN
SELMA SONAT
AYDIN TEZEL
KAMELYA BUKET
LÜTFİ ENGİN
YEŞİM YÜKSELEN
NECATİ TUNA
VE
İNSAN GEDİK
NURİ KIRGEÇ

nın saldırısına uğrar, akrobatik hareketlerle kendini savunur. Olayı gören Ahmet hemen Diana'nın yardımına koşar. Kent Clark ise ortadan kaybolur.

Clark aslında Süper Adam / Süperman'dir; siyah, kırmızı, sarı ve yeşil renkli, 'S' armalı giysisi ve Kızıl Maske'yi andıran maskesiyle Süper Adam da dövüşe katılınca haydutlar dağıtılır.

Uyuşturucu şebekesinin reisi Tilki Jack (Hayati Hamzaoğlu) Süper Adam'ın İstanbul'da olduğunu öğrenince çeşitli tuzaklar kurar, ama Süper Adam, Diana, Ahmet üçlüsü dövüşteki becerileriyle bunlardan sıyrılır ve Tilki Jack'i vurup şebekenin sonunu getirirler.

Süper Adam ve Diana ABD'ye dönmek üzere uçağa binerlerken Diana sorar: "Neden geri dönmek için uçmak yerine uçağa binmeyi tercih ediyorsun?" Kent Clark da yanıt verir: "Çünkü ben sadece kötülere uçarım sevgilim."

Böylece bir bakıma ABD'den İstanbul'a neden uçakla geldiği ve film boyunca neden pek uçmadığı da açıklanmış olur.

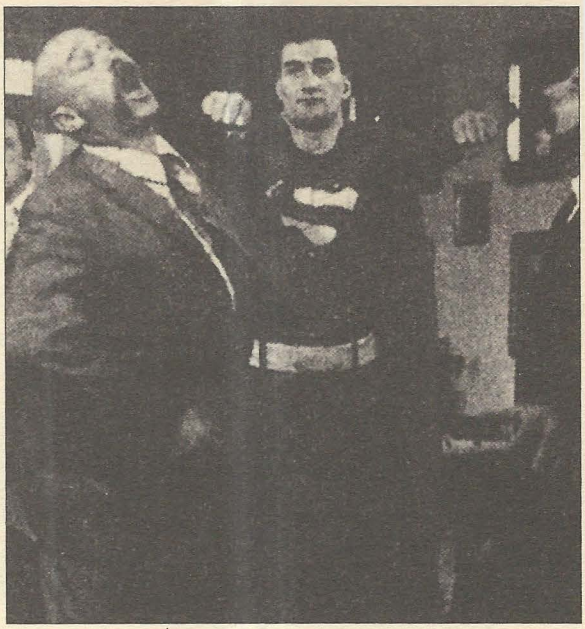

Süpermen Dönüyor (Kunt Tulgar, 1979)

Doğrudan özgün Superman'dan esinlenen, ama kendi çeşitlemelerini katan bir film de yönetmenliğini ve yapımcılığını Kunt Tulgar'ın üstlendiği, senaryosunu Emel Tulgar'ın yazdığı *Süpermen Dönüyor* (1979) olur.

Süpermen Dönüyor'da bir gecekonduda yaşayan Tayfun (Tayfun Demir) okulunu bitirmiş, gazeteci olmaya karar vermiştir. Bir gün eve döndüğünde annesi ve babası (Reha Yurdakul) ona bir sır açıklayacaklarını söyler: Tayfun aslında onların oğlu değildir, onu yıllar önce rokete benzer bir araç içinde bulmuş ve çocukları olmadığı için evlat edinmişlerdir. Roketin içinde buldukları yeşil bir taş parçasını da saklamışlardır ve taşı Tayfun'a verirler. Tayfun odasına çekilip yeşil taşı incelediğinde telepatik bir mesaj beyninde yankılanır: "Bu taş sana yol gösterecek, bu taş senin ışığın olacak. Onu takip et evladım!"

Bu mesaj üzerine Tayfun, ailesinden ayrılıp yola çıkar. Yeşil taş onu bir mağaraya götürür ve orada yeni bir telepatik mesaj elindeki taşı ileriye doğru fırlatmasını söyler. Tayfun taşı fırlatır ve o anda beliren bir duman bulutunun içinden Kripton gezegeninin efen-

disi Süpermen çıkar.

Süpermen Tayfun'a babası olduğunu, gezegenleri yok olmadan önce onu bir rokete yerleştirip en uygun gezegen olan Dünya'ya yolladığını söyler. Tayfun sonuncu Süpermen'dir ve çok güçlüdür. Baba Süpermen oğluna bu gücün nereden kaynaklandığını da açıklar. Hz. Süleyman'ın zekâsı, Herkül'ün kuvveti, Atlas'ın sabrı, Zeus'un selameti, Akhilleus'un cesareti, Merkür'ün hızı Tayfun'da var olan vasıflardır. Nedir ki gücünü kötüye kullanırsa Kripton'un laneti başına yağacaktır. Yeşil taş (Kripton taşı ya da Kriptonit) yanında olduğu zaman güçlerinden yararlanabilmesi olası değildir.

Bunları açıkladıktan sonra baba Süpermen geldiği gibi dumanlar arasında kaybolur. Tayfun artık kırmızı, mavi, sarı renkli kısa pelerinli bir Süpermen giysisi giymektedir. Mağaranın dışına çıkar, kayalara tırmanır ve göğe yükselerek İstanbul semalarını keşfetmeye koyulur.

Bu arada Profesör Çetinel (Eşref Kolçak) ve heyeti yaptıkları araştırma gezisinden dönmüşlerdir. Profesör düzenlediği bir basın toplantısında bugüne dek eşine rastlanmamış bir göktaşı bulduklarını açıklar. Bu göktaşının yedi ışık yılı önce parçalanan Kripton gezegeninden dünyaya gelmiş olabileceğini söyler. Profesöre göre bu taş 20. yüzyılın, nükleer enerjiden sonra bulunan en büyük enerji kaynağı olma olasılığını taşımaktadır.

Kripton taşıyla ilgilenen sadece Profesör Çetinel değildir: Bir çetenin reisi (Yıldırım Gencer) adamlarından olan Haydar'a (Nejat Özbek) ellerinde bulunan bir cihazın haznesine Kripton taşını yerleştirip içinden güneş ışığını geçirdikleri takdirde oluşacak ışının, değdiği her madeni altına dönüştüreceğini açıklar ve Haydar'a görevini bildirir: Arkeoloji Müzesi'nin kasasında saklı bulunan Kripton taşını ele geçirmek.

Birkaç gün sonra Tayfun "Dünya" gazetesinde işe başlar, ama doğal olarak gerçek kimliğini herkesten gizli tutar. Profesör Çetinel'in kızı Alev de (Güngör

Bayrak) aynı gazetede muhabirdir ve iki genç arasında bir dostluk kurulur.

Alev babasının notlarını çiftlik evlerinden almaya giderken çete tarafından kaçırılır. Yetişen Süpermen / Tayfun kızı kurtarır, ama çetenin adamları Alev'in elindeki notları alır. Alev ile Süpermen'in karşı karşıya gelmesi ikisini de etkiler.

Yeniden harekete geçen çete bu kez Profesör Çetinel'i kaçırır. Hızır gibi yetişen Süpermen onu kurtarınca kaçırılma sırası yine Alev'e gelir.

Tayfun, normal görünüşü ve arabasıyla haydutların peşine düşer; Alev'i yine kurtarır ve Süpermen olarak uçarak uzaklaşır. Nedir ki uzaklaşmasından sonra inatçı haydutlar yeniden Alev'in peşine düşer ve onu bir kez daha yakalarlar. Tehdit altındaki Alev Tayfun'u arar ve bulunduğu yere gelmesini söyler. Çetenin karargâhına gelen Tayfun yakalanır, Alev'e Süpermen olduğunu itiraf eder ve haydutlara saldırır.

Süpermen, tüm gücüyle haydutlara saldırmasına saldırır, ama reisleri Kripton taşını ele geçirip icat ettiği cihaza yerleştirir. Cihaz, güneş ışınlarını süzerek sıradan bir dolmakalemi altın bir kaleme dönüştürür.

Kripton taşının etkisiyle Süpermen tüm güçlerini kaybeder, yerde acıyla kıvranır. Tam bu sırada polis çetenin yerini basar, çete reisi kaçar. Polisle birlikte gelen Profesör Çetinel, Süpermen'i Kripton taşının etkisinden kurtarır. Yeteneklerini tekrar kazanan Süpermen çete reisinin peşine düşer ve yakalayıp polise teslim eder.

Dünyayı müthiş bir felaketten kurtaran Süpermen, her şeyin ardından bundan yedi ışık yılı önce yok olan Kripton gezegenini aramak için dünyaya veda eder.

Öyküsünden de anlaşıldığı gibi *Süpermen Dönüyor* genel hatları içinde gerek Süperman çizgi romanlarının gerekse onlardan hareket eden eski ve yeni Süperman filmlerinin temel verilerine (Kripton'dan Dünya'ya gelen çocuk, Kriptonit ve etkileri, gazeteci Süpermen vb.) kendi olanakları dahilinde sadık kalarak bilimkurgusal bir Süper Adam macerasını beyazper-

deye yansıtmıştır.

Kunt Tulgar bir söyleşide filmin doğuşunu şöyle anlatır:

> *"1979 senesinde Paris'te Süpermen filmini seyrediyorduk. 'Duk' dedim, eşim ve babamla* (Sabahattin Tulgar) *idik. Filmin antrakt bölümünde babam bana 'Süpermen gibi bir film çek,' dedi. 'Bakarız' dedim. İstanbul'a döndüğümüzde kızımın oyuncağı olan Barby bebeğe eşim Süpermen kıyafeti dikti. O bebeği "background" önünde yani Aydınger kâğıdını bir çerçeve içine gererek kâğıdın arka yüzüne koyduk, ön tarafından da projeksiyonla film oynatarak kamerayla negatife çektik, çalışma kopyası, bizim tabirimizle iş kopyası basarak elde ettiğimiz neticeyi perdede seyrettik, aldığımız netice olumluydu ve Süpermen uçuyordu ve senaryo yazım işlemine başladık. Eşim senaryoyu yazdı ve filmi çektik ... Film sansasyon yapmadı, ama sükse yaptı, zira ilk defa bir Türk filminde adam uçuyordu."*[1]

Tek bir Süpermen'den üçlü bir Süpermen ekibine geçiş zor olmayacaktır: İtalyan yönetmen ve yapımcı avukat Italo Martinenghi'nin Erler Film- Türker İnanoğlu ile birlikte gerçekleştirdiği *Süpermenler* (1979) dünyanın birçok ülkesinde başkaca bölümleri çekilmiş olan güldürü türünde bir dizinin İstanbul'da geçen bir macerasıdır.

Süpermenler (İtalya'daki adıyla *I Tre Superuomini contro il Padrino* / Üç Süpermen Baba'ya Karşı) bir tür Süpermen taşlaması olmak niyetindedir. Kahramanlarından Murat (Cüneyt Arkın) özel hafiyedir, Yavşak (Nick Jordan / Aldo Conti) ve kekeme Matrak (Sal Borghese) ise iki sevimli üçkâğıtçı. Süpermen'e benzer giysiler giyerler, ama hiç 'süper' güçleri yoktur.

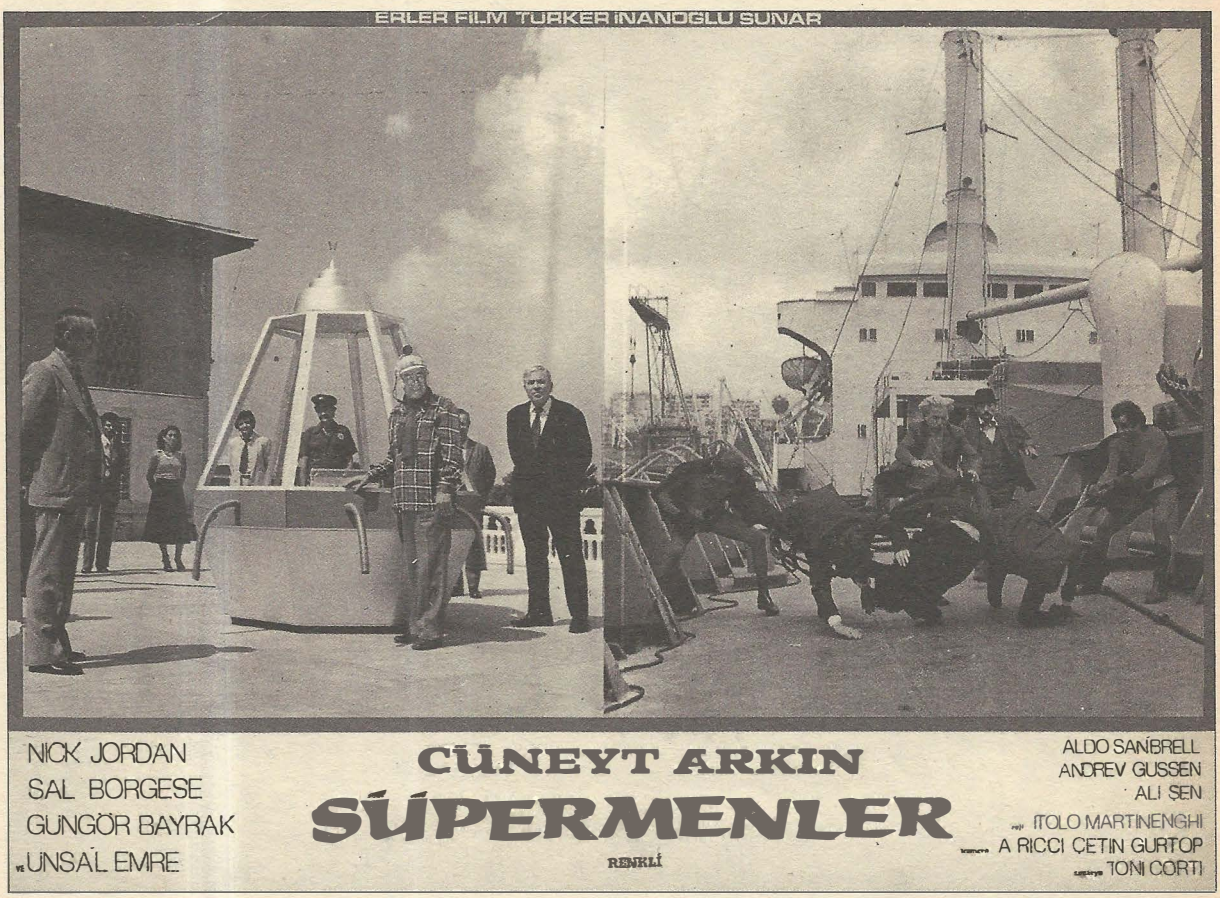

1 Çağla Öztek, "Kunt Tulgar – zira o da avantür", *Müzik*, No. 2, Mart 1996.

Filmin öyküsü bir buluşla başlar: Einstein'ın formüllerini inceleyen Profesör Vak Von Vong (Ali Şen) bir zaman makinesi icat eder ve ilk denemesini İstanbul'da yapar. Profesörü ve bir bilim adamını (Orhan Elmas) eski Bizans'a geri getiren makine, aynı zamanda Bizans hazinesinin yerini saptamaya da yarar.

Zaman makinesi New York'ta yaşayan Babaların Babası'nın (Aldo Sambrell) ve danışmanının (Toni Corti) ilgisini çeker. Baba hem eroin trafiğini denetlemeye hem de bazı ailevi sorunları halletmeye çalışmaktadır: kızı Agata (Güngör Bayrak) sevgilisiyle (Ünsal Emre) bir olup ona ihanet etmekte, kendisi için seçilen nişanlı Macaroni'yi (Nejat Gürçen) istememektedir. Baba üstelik eşiyle (Neriman Köksal) sürekli tartışmaktadır.

Baba ve çetesi İstanbul'a gelince işler kızışır: zaman makinesi çalınır, Profesör hafızasını yitirir, Süpermenler birbirlerini atlatmaya çalışırlar. Sonuçta

Türker İnanoğlu'nun yapımcılığında çekilen *Süpermenler* (Italo Martinenghi, 1979) filminden iki lobi kartı

ERLER FİLM TÜRKER İNANOĞLU SUNAR

CÜNEYT ARKIN

NICK JORDAN SAL BORGESE GÜNGÖR BAYRAK

VE ÜNSAL EMRE

ALDO SANBRELL
ANDREV GUSSEN
ALI ŞEN

SÜPERMENLER

reji İTOLO MARTINENGHI

kamera A RICCI ÇETIN GÜRTOP

senaryo TONI CORTI

OBJEKTİF FİLM YAVUZ YALINKILIÇ SUNAR
YILMAZ KÖKSAL LEVENT ÇAKIR
STEFANO MARTİNENGHİ
FİLİZ ÖZTEN
ÜÇ SÜPERMEN
OLİMPİYATLARDA
ALAIN FLICK DANIEL DARNAULT OKTARDURUKAN
BAHATTİN EROĞLU KADİR KÖK JOCELİEN DAVAN
AR DİREKTÖR
AHMET SERT
REJİSÖR
İTALO MARTİNENGHİ

kavgalar, kovalamacalar ve komiklikler arasında Süpermenler, Profesör ve Murat'ın özel hafiye sevgilisi (Andrea Gussen) zaman makinesine binip yeni bir maceraya doğru yol alırlar.

Süpermenler adlı film kamera önündeki hareketliliğinden çok kamera arkasıyla farklı bir çalışma sıfatını hak eder. Yönetmen Italo Martinenghi olarak geçse de Italo Martinenghi bu ilk yönetmenlik denemesinde bir hayli teklemiş ve bu nedenle filmin bazı bölümleri Cüneyt Arkın ile Aldo Sambrell tarafından çekilmiştir. Kurgu aşamasına gelindiğinde sorunların daha da artması sayesinde bazı oyuncuları, yapım olanakları ve mekânlarıyla kendini kurtarmaya çalışan 'absürd', mantıksız, bölük pörçük bir film çıkmıştır ortaya.

Beş yıl sonra Italo Martinenghi *Süpermenler* dizisinin yeni bir bölümünü daha çekmek için İstanbul'a döner. Tasarladığı filmin yönetmenliğini yine kendisi yapacak, başrolde fiziği ve oyunculuk yeteneğinden dolayı çok güvendiği oğlu Stefano Martinenghi'yi oynatacaktır. Hedef "Erler Film / Türker İnanoğlu", ama İnanoğlu, ortak yapımcı olarak daha önceki tecrübesini unutmadığı için teklifi geri çevirir. Sonunda Martinenghi yapımcı-yönetmen Yavuz Yalınkılıç ile anlaşmayı başarır ve senaryosunu Yalınkılıç'ın yazdığı, yönetmenliğini üstlendiği *Üç Süpermen Olimpiyatlarda* (1984) ile Türk sineması en inanılmaz ortak yapımına kavuşur.

Üç Süpermen Olimpiyatlarda filminin başında Çinli bir profesör izleyicilere aydınlatıcı bazı bilgiler vermektedir:

"Dünya var olduğundan beri kötüler insanlığa daima düşman olmuşlardır. Birçok masum insan onların ihtirasları uğruna canlarından olmuş; evler, kentler yıkılmış, devletler tarihin derinliklerine gömülmüştür. Her zaman iyiler kazanmış kötüler cezalarını bulmuşlardır."

Çinli profesör Üç Süpermen'den Teğmen Murat'ı (Levent Çakır) zaman makinesiyle tarihin derinliklerine, gizli kalmış bazı olayları araştırmaya gönderir. Diğer iki Süpermen (Yılmaz Köksal ve Stefano Martinenghi) Murat'ın gideceği yerde beklemektedir.

Antik Yunanistan'da Apollon'un yenilgisi Zeus'u gazaba getirmiştir. Tanrıça Artemis de bu gazaptan kurtulabilmek için Olimpiyatların görkemli bir şekilde düzenlenmesini ister. Mutsuz olan Halk Artemis'e dertlerini anlatamamaktadır.

Teğmen Murat araştırmalarına tanrıların ve tanrıçaların hüküm sürdükleri antik Yunan'da başlayacaktır. Murat ve diğer iki Süpermen'in gökten gelip kutsal sayılan bir ormana indiğini gören Yunanlı askerler onları tanrı sanarak tapınağa davet ederler.

Askerlerin getirdiği atlara binip tapınağa ulaşan üç Süpermen kendilerini Artemis'in karşısında bulur ve onun konuğu olurlar. Bu sırada başka bir yerde yeşil cübbeler giymiş, maskeli ve kukuletalı birtakım kişiler rüküş giysili kadınların da bulunduğu bir salonda toplanmıştır. Bir kadının konuşmalarından burada bulunan kişilerin dünyadışı varlıklar olduğu anlaşılmaktadır. Derinlerden gelen bir ses Dünyalılara yaşam şansının verilmemesini emreder. bu lider Alpanu'nun sesidir.

Yüzünü bir şeytan maskesini arkasında gizleyen Alpanu aralarında bir hainin olduğunu tespit ettiğini söyler. Alpanu'nun emriyle ölüm ışınları saçan Fludi adlı bir robot harekete geçer ve ortalığı kasıp kavurur.

Peki ya Süpermenlerimiz ne yapmaktadır? Onlar ortalıkta alık alık dolaşmaktan sıkılıp da Olimpiyat havasına girmelerinin ardından cirit atma, ağırlık kaldırma, yüksek atlama gibi sporlarla uğraşmaya koyulur, sonra birden Alpanu ve adamlarıyla mücadeleye girişirler. Süpermenler yarı çıplak bir kızı (Emel Özden) kurtarıp robot Fludi'yi yok eder ve antik Yunan'dan bugüne dönüp kim olduklarını belli etmeyen kötülerle dövüşerek –yine kim oldukları belli olmayan– "masum" insanları kurtarır ve "görevlerini" tamamladıktan sonra uzaklaşırlar.

Senaryonun anlamsızlığı, yönetimin derbederliği, oyuncuların şaşkınlığı, figüranların zavallılığı ve yetersiz yapım olanaklarıyla birlikte *Üç Süpermen Olimpiyatlarda* izlemek gafletinde bulunanları kesinlikle şaşkınlığa sürüklemektedir. Filmin ilginç ve izlenebi-

lir bulunabilecek yegane bölümleri Üç Süpermen'in yeşil cübbeli kötü adamlarla dövüştüğü, robot Fludi'yi etkisiz hale getirip Alpanu ile karşılaştığı bölümlerdir.

Ama bu bölümler bile Cavit Yörüklü'nün yönetmiş olduğu 1973 yapımı *Çılgın Kız ve Üç Süper Adam* adlı filmden aşırılmış ve aynen kurgulanmıştır.

Süper Adam filmleri ilgi görünce Killing / Kilink'te olduğu gibi dişisi de (Gülgün Erdem) ortaya çıkarak Feridun Kete'nin yönettiği *Süper Kadın Dehşet Saçıyor*'da (1972) yeteneklerini sergilemiştir.

YARASA ADAM

"BETMEN"

LEVENT ÇAKIR

EMEL ÖZDEN

ALTAN GÜNBAY

FUNDA EGE

HÜSEYİN SAYAR
KADRİYE FİDAN
MEHMET YAĞMUR
FERHAT ÜNAL
GABRİEL MERLİN
MEHMET UĞUR
ve CEYHAN CEM

kamera: SUAT KAPKI

Emel Film

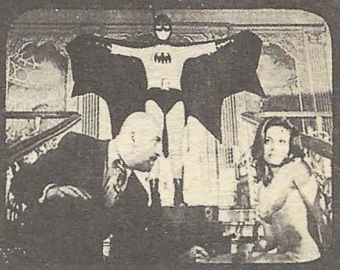

reji: ve senaryo:
GÜNAY KOSOVA

Bu çizgi roman kökenli vurdulu kırdılı kahramanlardan bazıları birkaç filmde görünürken, bazıları da tek bir macerayla yetinmek zorunda kalır: Levent Çakır'ın Betmen (Batman) rolünde kötülere aman vermediği Yarasa Adam/ Batman gibi (*Yarasa Adam / Betmen*, Günay Kosova, 1973).

Ve zaman zaman tek bir kahraman az gelince kahraman üçlülere de başvurulmuştur: Captain America, Spiderman ve Meksika fotoroman / filmlerinden çıkan dürüst güreşçi El Santo'yu bir araya getiren *Üç Dev Adam* (T. Fikret Uçak, 1973) ya da başka bir "kompozisyon"la *Çılgın Kız ve Üç Süper Adam* (Cavit Yörüklü, 1973) gibi.

Oyuncu Doğan Tamer'in senaryosunu yazdığı, T. Fikret Uçak'ın yönettiği *Üç Dev Adam* belki de kendi türünde ender rastlanan örneklerden biridir; dizi film, çizgi roman, fotoroman kalıplarını bir araya getirerek abartılı bir şiddet ve sadizm gösterilerine geniş bir yer ayırır. Film bir "trash" filmden beklenebilecek her şeyi eksiksiz olarak sergilemektedir.

İlkin filmin öyküsünü özetleyelim ...

Uzakdoğu'da merkezlenen uluslararası suç örgütü Örümcek Çetesi, tarihi eser kaçakçılığı için Türkiye'ye de yerleşmiştir. Daha önce çalıp sattığı antikaları sahte dolar basarak geri alan çetenin faaliyetlerini izleyen ABD ve Meksika hükümetleri, kendi süper kahramanlarını Türk polisiyle işbirliği yapıp çeteyi çökertmek üzere İstanbul'a gönderirler. ABD'den Yüzbaşı Amerika (Aytekin Akkaya) ve Meksika'dan maskeli pankreas güreşçisi El Santo (Yavuz Selekman) Türk Emniyetinden komiser Orhan (Doğan Tamer) ile buluşup bir dizi kanlı cinayet işlemiş Örümcek Adam (Tevfik Şen) ve sevgilisi Nadya'ya (Mine Sun) karşı harekete geçerler. Örümcek Adam'ı durdurmak isteyen başkaları da vardır: birçok adamını ona kurban veren Mafya gibi.

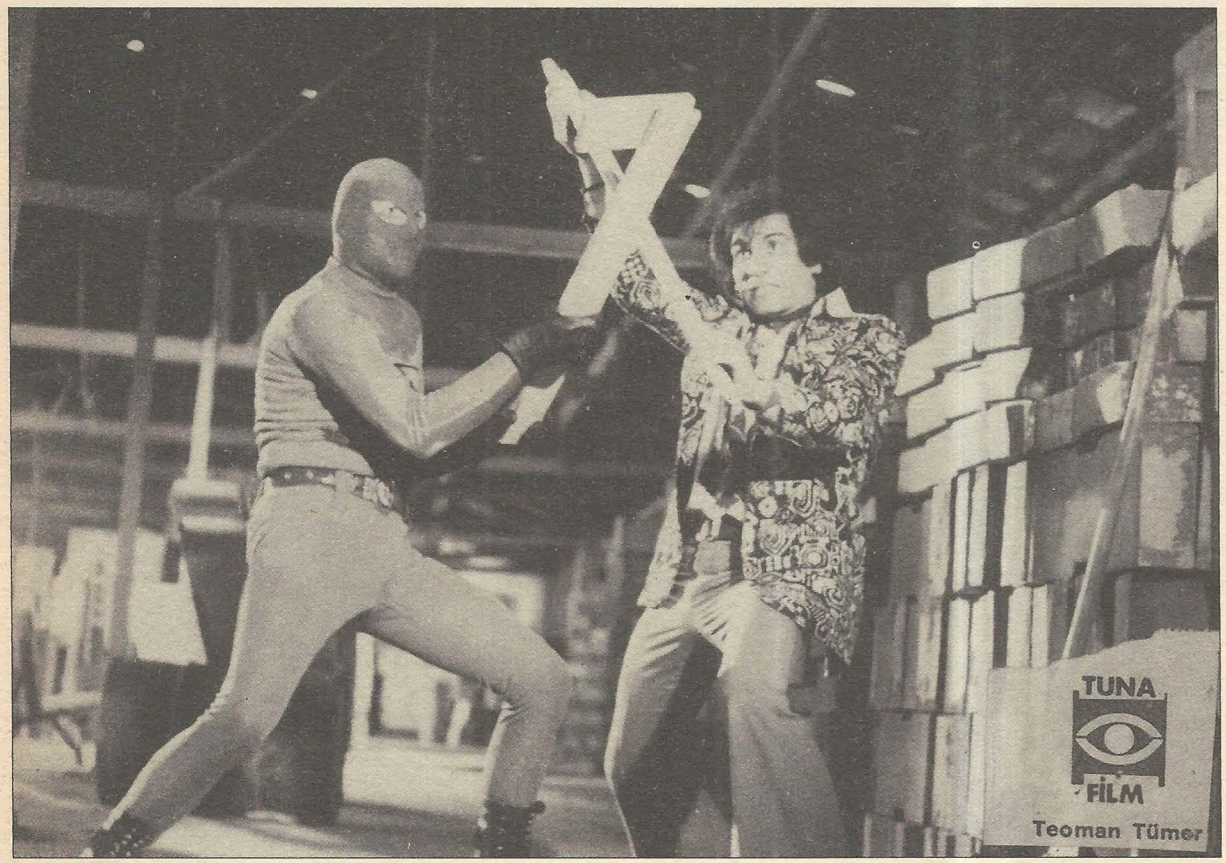

Kendi türünde gerçekten ender rastlanan örneklerden biri ... *Üç Dev Adam* (T. Fikret Uçak, 1973)

AYTEKİN AKKAYA

DENİZ ERKANAT

YERLİ FİLM NO:4

3 DEV ADAM

RENKLİ
EASTMANCOLOR

YAVUZ SELEKMAN MİNE SUN ALTAN GÜNBAY TEFİK ŞEN HASAN CEYLAN
ERSUN KAZANÇEL ve DOĞAN TAMER REJİ T. FİKRET UÇAK KAMERA ORHAN KAPKI

AYTEKİN AKKAYA

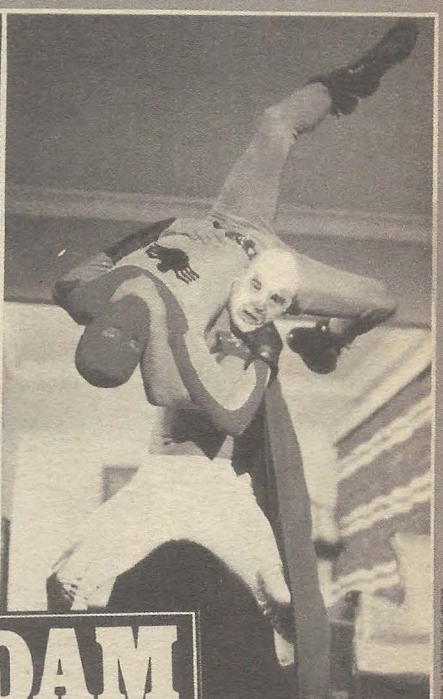

3 DEV ADAM

DENİZ ERKANAT

YERLİ FİLM NO:4

RENKLİ
EASTMANCOLOR

YAVUZ SELEKMAN MİNE SUN ALTAN GÜNBAY TEFİK ŞEN HASAN CEYLAN
ERSUN KAZANÇEL ve DOĞAN TAMER REJİ T. FİKRET UÇAK KAMERA ORHAN KAPKI

An gelir Üç Dev Adam, Örümcek'i kıstırır; ama birden örümcek kostümlü adamların saldırısına uğrarlar. Kanlı bir mücadeleden sonra Yüzbaşı Amerika bir biçki makinesiyle Örümcek'i öldürmeyi başarır. Çete çökertilir, tarihi eserler kurtarılır ve yabancı süper kahramanlar ülkelerine dönerler.

Bu süper kahramanlar şöleninde ilginç olan şey, başka filmlerde de karşımıza çıkan Örümcek Adam'ın (Spiderman) bilinen dürüstlüğünden vazgeçip kana susamış sadist bir caniye dönüşmesinin yanı sıra Türkiye'de daha çok mahalle sinemalarında gösterilen birkaç filmle tanınan Meksikalı El Santo (ki ülkesinde uzun bir film dizisinin kahramanı olmuştur) ve Yüzbaşı Amerika (Captain America) ilk ve son kez bir araya getirilmesidir.

Üç Dev Adam'daki 'kokteyl'de değerler iyice değişmiş, işkencelere ve kanlı sahnelere geniş bir yer tanınmıştır: Örümcek ve adamları boynuna kadar kuma gömülmüş bir kadının yüzünü bir deniz motorunun pervanesiyle parçalar (ve bacakları kana bulanan Nadya zevkten kendinden geçer); Örümcek ihanet eden bir adamının gözlerini iki fareye kemirtir; duş alan bir kadın duş kordonuyla boğulur ve sevişen bir ikili şömine demiriyle şişlenilir.

Filmi Amerika'da video kasetten izlemiş olan sinema yazarı ve *Sinema Brut* dergisinin yayıncısı Keith T. Breese *Üç Dev Adam*'ı eleştirirken şaşkınlığını gizleyememiştir:

> *"Bu bir şaka değil,"* diyor, *"anlaşılabilmesi için seyredilmesi gereken bir Türk filmidir. İster inanın, ister inanmayın bu taşlamalı bir güldürü değildir. Süper kahramanları ve süper canileri ele alan sert ve ciddi bir çalışmadır. Pek tabii ki film dağınık, ucuz ve kötüce çekilmiştir, fakat bir benzerini daha bulabilmek zordur."*[1]

1 Keith T. Breese, "Three Brave Men (Üç Dev Adam)", *Sinema Brut*, s. 4, 1999

Bu kez de kaçakçılarla mücadele eden Örümcek Adam'ın öyküsünün anlatıldığı *Örümcek* (Taner Oğuz, 1972)

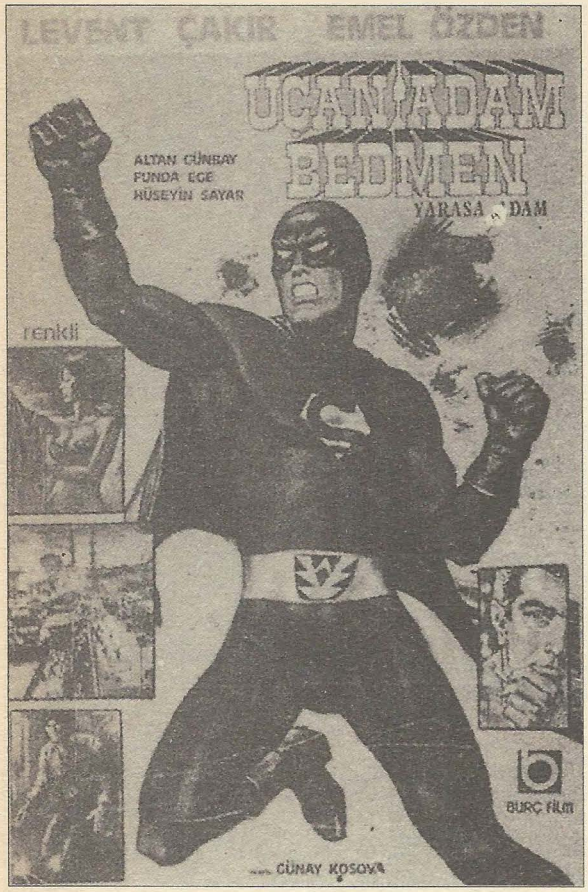

İtalyanların *Üç Süper Adam (I Tre Süperuomini)* dizisinden doğrudan doğruya etkilenen *Çılgın Kız ve Üç Süper Adam* (Cavit Yörüklü, 1973) ise Italo Martinenghi'nin *Süpermenler* (1979) filminden çok daha önce Üç Süper Adamı Türkiye'ye getirip yerlileştirmiştir. Giysileri aynıdır, eksiği yok fazlası vardır. Bununla birlikte bizim yerli dev adamlar, İtalyan orijinallerinin aksine göğüslerinde "S" arması taşır, ama asla uçmazlar, bunun yerine akrobatik hareketler ve sürekli takla atmakla yetinirler. Filmde Levent Çakır, Altan Bozkurt ve Hüseyin Sayar'ın canlandırdığı Üç Süper Adam, kötü Alpanu (Nubar Terziyan) ve onun ölümcül robotu Fludi'ye (teneke bir sobaya benziyor) karşı Çılgın Kız'ı (Emel Özden) ve tüm insanlığı savunurlar.

Maskeli, dar giysili ve pelerinli, bir bölümü uçan, bir bölümü atlayıp zıplayarak parendeler atan süper kahramanların ardından bu kez de western çizgi romanlarının en az onlar kadar kahraman bazı karakterlerine geçilir.

Maurice de Bévère'in ilk kez 1946 yılında Morris takma adıyla Fransız *Spirou* dergisinde okurlara sunduğu Lucky Luke ya da bizim için Red Kit, tam üç kez uyarlanarak Yeşilçam sinemasında bir başka "ilk" oluşturmuştur. Bir "ilk"tir çünkü çizgi filmlerin dışında Red Kit'i beyazperdeye ilk aktaran yine Yeşilçam sineması olmuştur.

Çifte Tabancalı Damat'ta (Nuri Ergün, 1967) Öztürk Serengil, düşlerinde Red Kit olduğunu sanıp kendisini Vahşi Batı'nın bir kasabasında bulur. İzzet Günay da Aram Gülyüz'ün yönettiği *Red Kit*'te (1971) Dalton Kardeşler'e karşı Red Kit olarak mücadele ediyordu. Aram Gülyüz Red Kit konusuna üç yıl sonra, bu kez başrolde Sadri Alışık'ı ve Daltonlar olarak da Pamuk Prenses'te oynayan cücelerden bazılarını katarak

Afişinde yazılanlara bakılırsa Dalton Kardeşleri, güzel Rositayı ve ayı boğanı anlatan üstelik tamamen renksiz ve matrak kovboy filmi *Red Kit* (Aram Gülyüz, 1971)

★İZZET GÜNAY★

dalton kardeşler
güzel rozita
pistollar
ayı boğan
v.s. v.s. v.s.

RET KİD

GÜLGÜN ERDEM
ve
KAMURÂN AKKOR

MATRAK
KOVBOY
FİLMİ

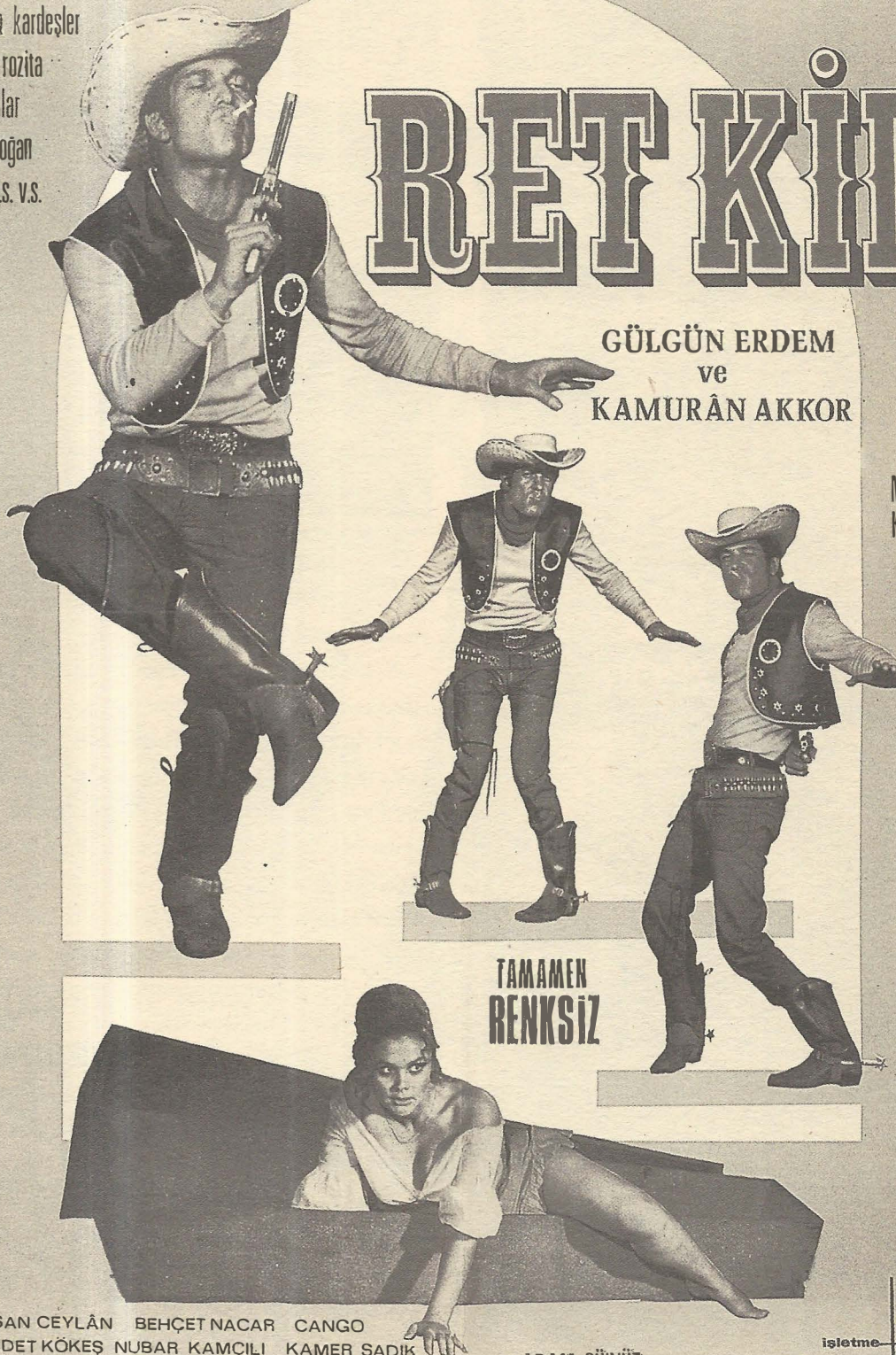

TAMAMEN
RENKSİZ

HASAN CEYLÂN BEHÇET NACAR CANGO
NECDET KÖKEŞ NUBAR KAMÇILI KAMER SADIK
ŞAHİN KIZILTAŞ HAKKI KURT ve REFİK ÜFLER

reji ARAM GÜLYÜZ kamera. NEDİM AKANLAR

işletme Hisar film

MİNERAY OFSET MATBAACILIK 490017

yeniden dönecekti: *Atını Seven Kovboy*, 1974.

Yeşilçam'ın western filmlerine kaynak oluşturan çizgi romanlar genelde İtalyan kökenlidir ve o yıllarda ülkemizde en çok satanlardan seçilmektedir. Çetin İnanç'ın yönettiği ve başrolünü Hüseyin Zan'ın oynadığı *Kinova – Demir Yumruk* (1971), adını Esse Gesse takma adlı İtalyan çizer ekibinin 1956'da üretmeye başladığı (artık çizilmemektedir) çizgi romandan almasına rağmen özgün karakterler ve öyküyle bir benzerlik taşımamaktadır. Olaylar yalnızca maskeli bir süper adam ve kadınları arasında geçmektedir. Çetin İnanç bu filmin tutulmasından sonra iki devam filmi daha çeker: *Kara Şeytan – Kinova 2* (1971) ve *Kinova 3 – Kamçılı Kadın* (1972). İlkinde Hüseyin Zan'ın yanında Melek Görgün yer alırken, ikinci ve üçüncü filmlerde yerine Figen Han geçmiştir.

Tunç Başaran'ın *Kaptan Swing Korkusuz Kaptan*'ı (1971); Pekos Bill'i kahraman olarak seçen *Şimdi Silah Konuşacak* (Kayahan Arıkan, 1971); Esse Gesse çizer ekibinin karakterlerinden biri olan Tom Braks (özgün

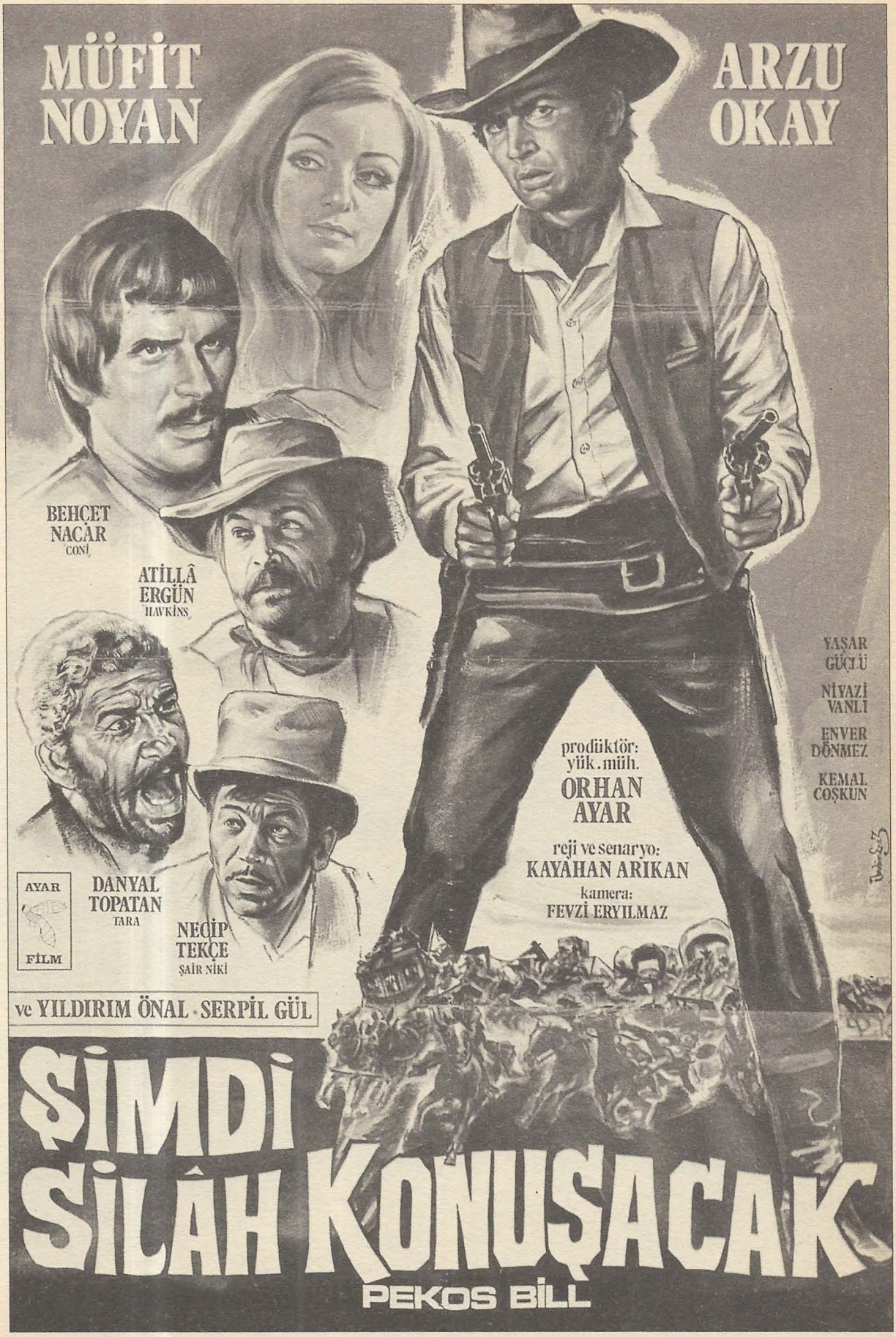
MÜFİT NOYAN
ARZU OKAY
BEHÇET NACAR
CONİ
ATİLLÂ ERGÜN
HAWKİNS
DANYAL TOPATAN
TARA
NECİP TEKÇE
ŞAİR NİKİ
AYAR FİLM
ve YILDIRIM ÖNAL - SERPİL GÜL
YAŞAR GÜÇLÜ
NİYAZİ VANLI
ENVER DÖNMEZ
KEMAL COŞKUN
prodüktör:
yük. müh.
ORHAN AYAR
reji ve senaryo:
KAYAHAN ARIKAN
kamera:
FEVZİ ERYILMAZ
ŞİMDİ SİLÂH KONUŞACAK
PEKOS BİLL

üstte *Zagor Kara Bela* (Nişan Hançer, 1971) .... altta *Zagor Kara Korsanın Hazineleri* (Nişan Hançer, 1971)

ismi Alan Mistero) adını kullanmasına rağmen farklı kişilerin maceralarını anlatan *Tom Braks Şeytan Tırnağı* (Taner Oğuz, 1972) ve Sergio Bonelli / Gallieno Ferri ikilisinin yarattığı Zagor'dan yola çıkan filmler elbette ki İtalyan kökenli çizgi romanların Türkiye'de uyandırdığı ilginin bir sonucu olarak çekilmiştir.

Tom Braks Şeytan Tırnağı (Taner Oğuz, 1972)

Baltalı İlah, 1970 yılında Mehmet Aslan'ın yönettiği *Zagor* filmi ve İranlı oyuncu Cihangir Gaffari'nin yorumuyla birlikte Yeşilçam'da –ve dünya sinemasında– ilk macerasını yaşamıştır. Bir yıl sonraysa Nişan Hançer (Hançeryan) iki Zagor serüveni birden çeker, hem de çizgi romanlardaki özgün öykü ve karakterlere sadık kalarak: *Zagor Kara Korsanın Hazineleri ve Zagor Kara Bela* (1971). Her iki filmde de Zagor'u, çizgi kahramana çok benzeyen Levent Çakır canlandırır. İlkinde haydut Kara Bela ile kapışırken bol akrobatik hareketler yapmakta ve baltasını fırlatırken ya da yüksek bir yerden atlarken çizgi romandaki klasikleşmiş

Zagor Kara Korsanın Hazineleri (Nişan Hançer, 1971)

"AHYAAK!" yerine "YİHHUUU!" diye bağırmaktadır. İkincisindeyse arkadaşı Çiko ile birlikte defineavcısı Kazma Kürek Bill'e (Nuri Kırgeç) rastlayarak Kara Korsanın efsanevi hazinelerini arayacaktır.

Esse Gesse çizer ekibinin başka bir ürünü olan Kaptan Swing'in (özgün adı Kaptan Mark) Yeşilçam uyarlaması da başka örneklerde olduğu gibi bu çizgi roman dizisinin ilk ve –bildiğimiz kadarıyla– tek beyazperde uyarlaması olmuştur.

Filmde Ontario Kurtları'nın şefi Kaptan Swing (Salih Güney) ve arkadaşı Mr. Blöf (Ali Şen) çıktıkları bir görevden dönerken, yolda bir grup Kırmızı Urbalının (Red Jackets olarak bilinen İngiliz askerleri) canlı hedef olarak kullandıkları bir sokak köpeğini (Puik) kurtarırlar.

Bu arada kalede Kaptan Swing'in sevgilisi Betty (Gülgün Erdem) ve Kızılderili arkadaşları Gamlı Baykuş (Süleyman Turan) onları beklemektedir. Kahramanlarımız peşlerine takılan Puik'le birlikte kaleye gelir. Gamlı Baykuş'u hiç sevmeyen Puik sürekli olarak onunla uğraşır ve poposunu ısırmak için fırsat kollar.

Ertesi gün Mr. Blöf bir iş için kasabaya indiğinde hain ve kekeme değirmenci (Reha Yurdakul) tarafından Kırmızı Urbalılara ihbar edilerek tutuklanır ve sorgulanmak üzere zindana atılır. Üç gün geçer ve meraklanan Swing ile Gamlı Baykuş Mr. Blöf'ü aramaya çıkarlar. İngilizler Blöf'ten Ontario kalesine gidecek olan erzak kervanının nereden geçeceğini öğrenmeye çalışmaktadır, ama tüm işkencelere rağmen Mr. Blöf konuşmaz. Kızan İngiliz komutanı onu kurşuna dizdirir. Bunu öğrenen Swing ve Gamlı Baykuş, Blöf'ün öcünü almak için Kırmızı Urbalılarla mücadeleye girişir.

Bir gün bir mağarada konaklarken Mr. Blöf'ü görür gibi olurlar ve hayaleti olduğunu sanıp takip etseler de izini kaybederler. Gamlı Baykuş ve kasabadaki vatanseverlerle birlikte İngilizlere karşı mücadelelerini sürdürürken Kaptan Swing kör bir dilenciden Mr. Blöf'ü ihbar edenin kekeme biri olduğunu öğrenir. Kekeme değirmenci bulunur ve cezalandırılır; nedir ki Blöf ölmemiştir, son anda onu muayene eden doktor tarafından kurtarılmıştır. Swing, Blöf ve Gamlı Baykuş yeniden bir araya gelip Ontario Kalesi'ne dönerler.

Kaptan Swing Korkusuz Kaptan'ın senaryosu, çizgi roman dizisinin bir bölümünden aynen aktarılmıştır. Eklenen tek şey Kaptan Swing ile Betty'nin göl kenarındaki sevişme sahnesidir.

Mr. Blöf rolüne çok iyi oturan Ali Şen ve Kaptan'ın sevgilisi Betty'yi canlandıran Gülgün Erdem.

nisan film

SALİH GÜNEY
GÜLGÜN ERDEM
SÜLEYMAN TURAN
ALİ ŞEN

Kaptan
SWING
KORKUSUZ KAPTAN

RENKLİ

REHA YURDAKUL
KUDRET KARABAĞ
CEMAL GONCA
HAYDAR KARAER

REJİ: TUNÇ BAŞARAN
KAMERA: RAFET ŞİRİNER • SENARYO: VURAL PAKEL

nisan film

SALİH GÜNEY
GÜLGÜN ERDEM
SÜLEYMAN TURAN
ALİ ŞEN

Kaptan
SWING
KORKUSUZ KAPTAN

RENKLİ

REHA YURDAKUL
KUDRET KARABAĞ
CEMAL GONCA
HAYDAR KARAER

REJİ: TUNÇ BAŞARAN
KAMERA: RAFET ŞİRİNER • SENARYO: VURAL PAKEL

Yabancı çizgi romanlardan süper kahramanlar ve cesur kovboylar çıkmıştır, ama tarihi fantazyaya maceralarıyla renk katan isimler tamamen yerli ürünlerdir.

Karaoğlan'ın Yeşilçam'a bir gelenek getirdiği kuşkusuzdur ve belki de her şey Karaoğlan'la başlamıştır.

Suat Yalaz'ın Karaoğlan isimli çizgi romanı önce *Akşam* gazetesinde tefrika edilir (1962); bir yıl sonraysa haftalık dergi olarak yayımlanmaya başlanmıştır. Beyazperdeye geçmesiyse 1965 yılında *Akşam*'da ilan edilen bir oyuncu yarışmasıyla gerçekleşecektir.

19 Mayıs 1965 günü, gazetede "Karaoğlan'ı beyaz-

perdede canlandıracak bir genç aranıyor" başlıklı bir ilan vardır.

"Resimli romanlarını yıllardır büyük bir heyecan ve merakla okuduğunuz Karaoğlan'ın maceralarını yakında sinema perdesi üzerinde de aynı zevkle seyretmeye hazırlanın" müjdesini veriyor ilan ve devam ediyor:

"Karaoğlan'ın maceraları seri halinde filme alınıyor. Gazetemiz bu çok sevilen resimli roman kahramanının beyazperdede layık olduğu biçimde başarı ile canlandırılabilmesi için bu zor ve çok önemli rolü oynayacak genci aramak görevini üzerine almıştır. Bu yarışmaya yakışıklı, uzun boylu, düz saçlı, atletik kabiliyeti olan kısacası Karaoğlan rolünü başarabileceğine inanan bütün gençlerimiz davetlidir."

Yarışma ilan edilerek geniş bir jüri kurulur: Ayhan Işık, Atıf Yılmaz, Ayla Algan, Abdullah Ziya Kozanoğlu, Beklan Algan, Cengiz Tuncer, Doğan Özgüden, Ertem Eğilmez, Ertem Göreç, Hüseyin Gezer, Giovanni Scognamillo, Gönül Yazar, Hürrem Erman, Lütfi Ö. Akad, Lütfi Gökmen, Malik Yolaç, Metin Erksan, Orhan Günşiray, Osman F. Seden, Renda Poğda, Sezai Solelli, Suat Yalaz, Turhan Selçuk, Vecdi Benderli, Yaşar Kemal. Yarışmayı Kartal Tibet kazanır, ama Tibet zaten Suat Yalaz'ın düşündüğü oyuncudur.

Yalaz'ın senaryosunu yazıp yönettiği ve yapımcılığını (Olcay Prodüksiyon) üstlendiği ilk Karaoğlan filmi *Karaoğlan Altaydan Gelen Yiğit*'tir (1965). Film çizgi romanın okurlarını harekete getirerek gişede büyük bir hasılat elde edince, bu ilk başarının ardından

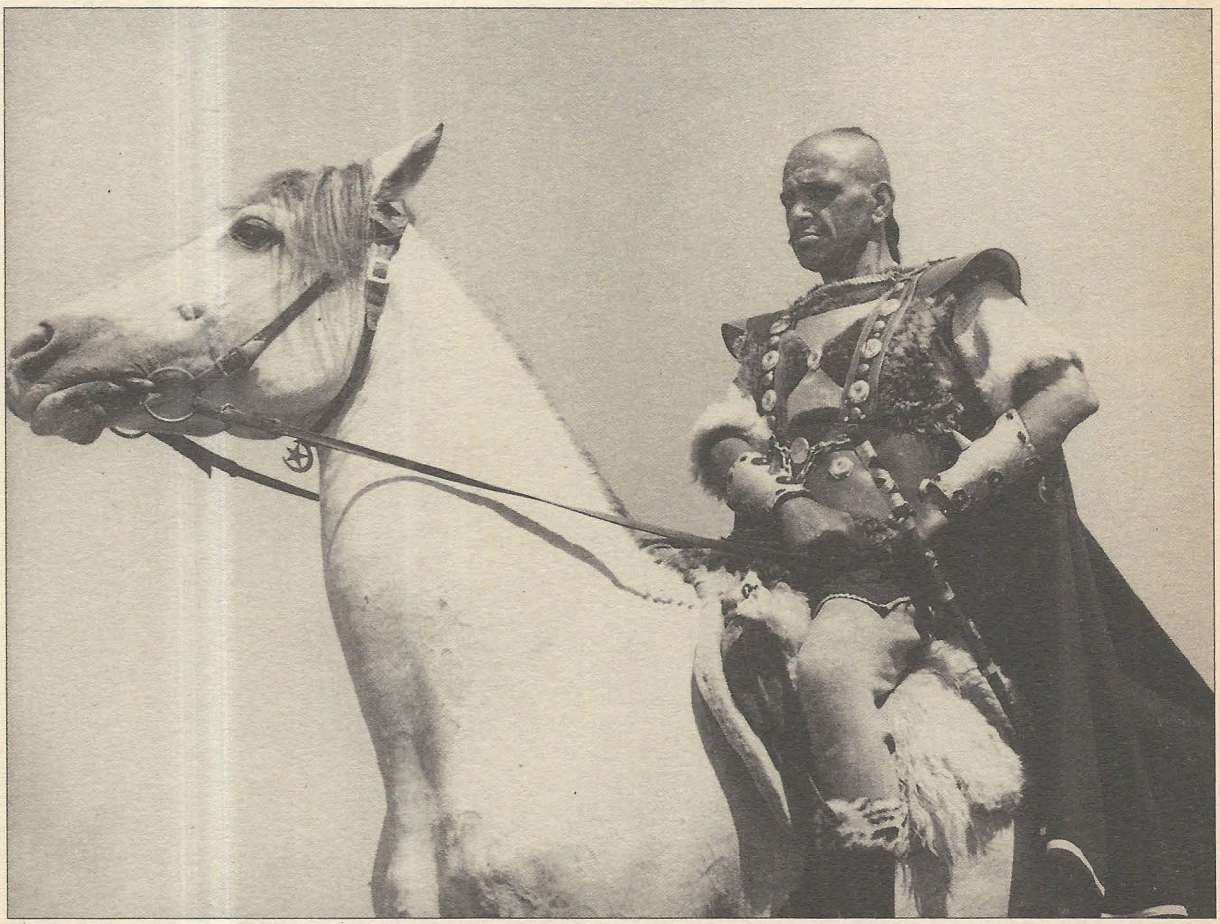

Camoka rolüyle haklı bir ün kazanan Danyal Topatan ... *Karaoğlan Camoka'nın İntikamı* (Suat Yalaz, 1966)

Karaoğlan Baybora'nın Oğlu (Suat Yalaz, 1966)

bir yıl sonra Suat Yalaz iki macera daha ekler: *Boyra'nın Oğlu* (1966) ve *Camoka'nın İntikamı* (1966).

Karaoğlan dizisinin Yeşilçam sinemasında adeta yeni bir çığır açmasıyla birlikte taklitleri de ortaya çıkmaya başlıyordu. Mehmet Aslan, salt Karaoğlan ile yetinmeyerek üç kahramanı bir araya getirir: *Akbulut Malkoçoğlu ve Karaoğlana Karşı* (1967).

Suat Yalaz ise 'yasal' diziye iki bölüm daha ekler: *Bizanslı Zorba* (1967) ve *Karaoğlan Yeşil Ejder* (1967).

Karaoğlan sinema izleyicileri arasında ne kadar popülerse ezeli düşmanı gaddar Camoka da Danyal Topatan'ın yorumuyla aynı derecede büyük bir popülerliğe ulaşmıştır. işte bu önemli gerçeği göz önünde tutarak Suat Yalaz, 1968 yılında içinde "Karaoğlan"ın yer almadığı yeni bir Karaoğlan filmi çekiyordu: *Camoka'nın Dönüşü*. Bir sonraki yıl Karaoğlan bir oyuncu değişikliğiyle geri dönüyordu: *Karaoğlan Şeyhin Kızı* ya da *Samara Şeyhin Kızı* (1969). Filmde Kartal Tibet'in yerini bir hayli yadırganan Kuzey Vargın almıştır.

Tamer Yiğit ve Devlet Devrim.

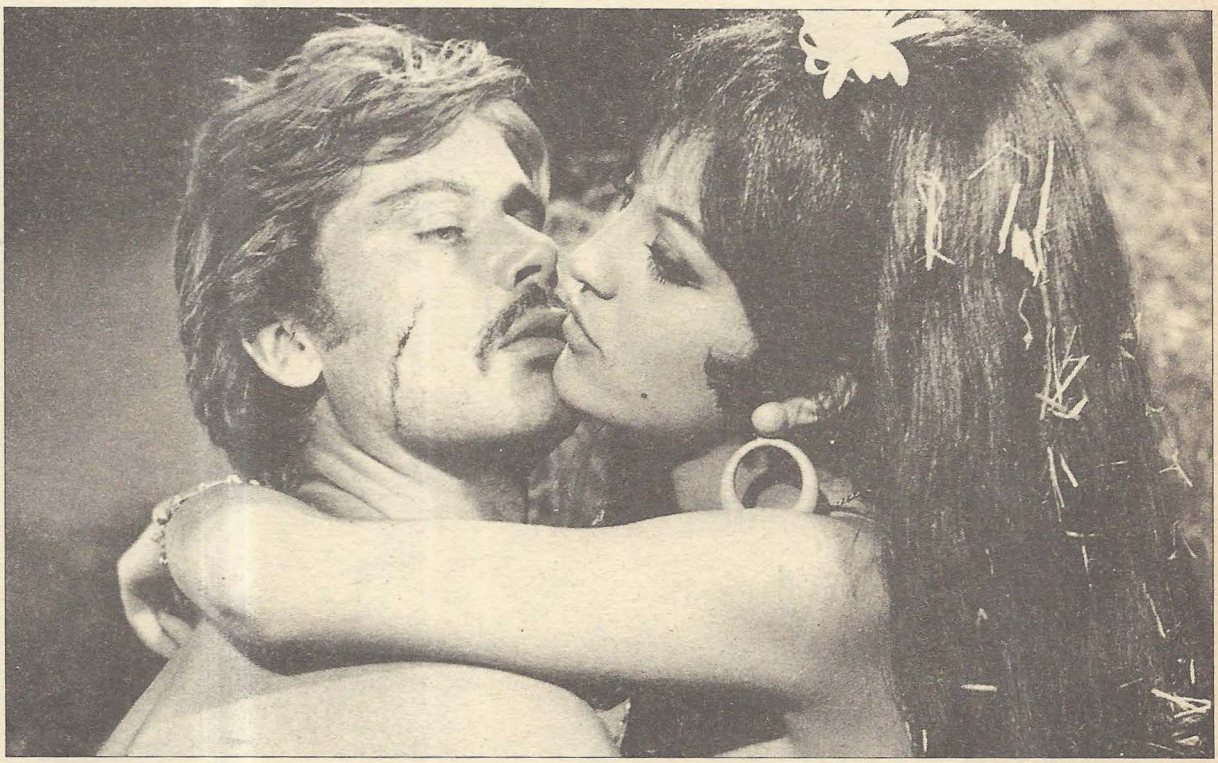

Karaoğlan filmlerinin büyük bir ticari başarı kazanmasının ardından hızla üretilen benzeri filmlerden biri .. *Akbulut Malkoçoğlu ve Karaoğlana Karşı* (Mehmet Aslan, 1967)

TARIK TİBET

KARAOĞLANIN KARDEŞİ

İNTİKAM FEDAİSİ

ESEN PÜSKÜLLÜ
FERHAN TANSELİ
SAMİ HAZİNSES

SENARİST-REJİSÖR
SUAT YUSUF

KAMERA
MUSTAFA TURHANOĞLU

VENÜS-ADAS FİLM

YILMAZ OFSET BASIMEVİ - TEL. 22 84 02

Bu arada Karaoğlan bir de kardeş kazanır: Karaoğlan'ın Kardeşi Sargan olarak da bilinen *İntikam Fedaisi* (1969). Yönetmeni Suat Yalaz yerine Suat Yusuf, başrol oyuncusuysa Kartal Tibet yerine Tarık Tibet'tir.

'Kaçak' ya da 'korsan' olduklarında kahramanlar da bazen özellikle karıştırılıyordu: Tıpkı Tarkan'ın ortaya çıkışının ardından *Tarkan Camoka'ya Karşı* (T. Fikret Uçak, 1969) adlı bir filmin alelacele çekilişinde olduğu gibi.

Karaoğlan 1972 yılında *Karaoğlan Geliyor* ile beyazperdeye bu kez renkli olarak geri dönecekti. Karaoğlan'ı yine Kartal Tibet canlandırmaktaydı, ama yönetmen Mehmet Aslan'dır ve kaynak olarak Suat Yalaz'ın çizgi romanları yerine –beyazperdeye daha önce de uyarlanan– Abdullah Ziya Kozanoğlu'nun *Cengiz Han'ın Hazineleri* adlı romanı gösterilirken yapım şirketi de Ertem Eğilmez / Nahit Ataman ikilisinin Arzu Film'idir.

1965 yılında Ayhan Başoğlu *Malkoçoğlu* adlı çizgi romanın *Cumhuriyet* gazetesinde yayımlamaya başlamıştı ve bir yıl sonra senaryosunu Ayhan Başoğlu'nun yazıp yönetmenliğini Süreyya Duru'nun üstlendiği, başrolünüyse Cüneyt Arkın'ın oynadığı *Malkoçoğlu* (1966) filmi çekiliyordu. Böylece Karaoğlan'ın dışında beyazperdede at koşturan en önemli kahraman Malkoçoğlu oluyor ve zamanla rakipsiz hale gelirken

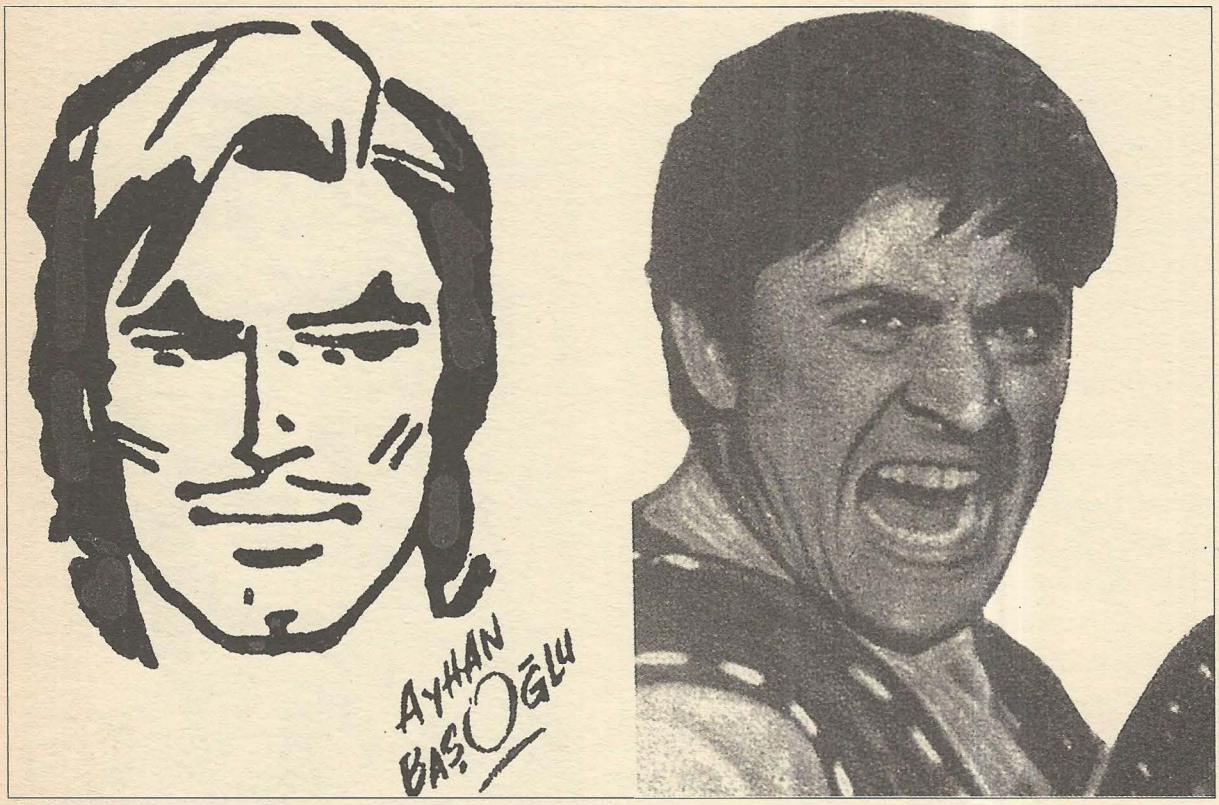

Tarkan ve Kara Murat ise sırada bekliyordu.

Karaoğlan dizisinin fazla geniş olmayan yapım olanaklarına karşılık Malkoçoğlu dizisi daha görkemli gözükür. İlk *Malkoçoğlu* filmini kahramanımızı Kazıklı Voyvoda ile karşı karşıya getiren *Malkoçoğlu Krallara Karşı* (Süreyya Duru, 1967) izler.

Filmde akıncı beyi Malkoçoğlu Ali Bey (Cüneyt Arkın) Mora seferi dönüşünde evinin, otağının yakılıp yıkılmış olduğunu görür. Karısı ve bütün adamları öldürülmüş, tek oğlu Polat kaçırılmıştır. Bu işi yaptıran kişiyse Kazıklı Voyvoda "Kızıl Akrep" Vlad Çepeş'tir (Yıldırım Gencer). Malkoçoğlu elbette ki intikamını almak ve oğlu Polat'ı kurtarmak için akıncı eri Ejder (Yılmaz Köksal) ile birlikte yola çıkacaktır.

Enet çarşısında esir pazarı kurulmuştur. Burada satılacak olan kızlardan birinin (Sezer Güvenirgil) peşinde Vlad Çepeş'in adamları da vardır ve Malkoçoğlu bunu öğrenmiştir. Uzun bir pazarlığın ardından Malkoçoğlu, esir tüccarının oyununa gelerek satın alamadığı kızı kapatıldığı zindana girerek kurtarır. Genç bir şövalye de –tıpkı Kızıl Akrep gibi– kızın pe-

şindedir. Malkoçoğlu kızı bu şövalyeye vermez, çünkü kız onu Kızıl Akrep'e ulaştırıp intikamını almasını sağlayacak tek yoldur. Kız Malkoçoğlu'na bir türlü kim olduğunu ve neden Kızıl Akrep tarafından arandığını söylemez.

Kızıl Akrep Vlad Çepeş ise geçmişteki bazı olaylar yüzünden Malkoçoğlu'na kin beslemektedir. Bu yüzden hainçe planlarını gerçekleştirmek için oğlu Polat'ı kaçırmıştır. Garip ilaçlar ve büyülü içkilerle Polat'ı kontrolü altına alıp babasına karşı kullanmak istemektedir.

Esir kız aslında Babreş Dükalığının tek varisi Prenses Yolanda'dır. Kızıl Akrep'in amaçlarına ulaşabilmesi için Prensesle evlenmesi ve Babreş Dükalığını ele geçirmesi gerekmektedir. Kızıl Akrep'in adamları Malkoçoğlu ve Ejder'i gafil avlayarak kızı kaçırırlar. Çepeş'in artık emeline ulaşmasına çok az kalmıştır. Çeşitli simya formüllerinin yardımıyla insanları "zombi" gibi hissizleştirip iradelerini kontrolü altına alarak oluşturacağı bir orduyla dünyaya hükmetmek istemektedir.

Malkoçoğlu ve Ejder, Kızıl Akrep'in adamları tarafından bir handa tuzağa düşürülüp yakalanırlar. Malkoçoğlu ve oğlu Polat bir meydanda dövüş için karşı karşıya getirilir. Polat'ın yüzünde maske olduğu için Malkoçoğlu önce oğlunu tanıyamasa da dövüş esnasında delikanlının maskesi düşünce tanır. Polat ise aldığı ilaçların etkisi altında olduğu için babasını tanıyamamaktadır. Malkoçoğlu ısrarla parmağındaki beylik yüzüğünü göstererek Polat'ın kendine gelmesini sağlar.

Malkoçoğlu tekrar zindana atılır. Aç ve susuz geçen günlerden sonra Kızıl Akrep Vlad Çepeş, Malkoçoğlu'yla dövüşmek üzere meydana çıkar. Baltalarla

Malkoçoğlu Krallara Karşı (Süreyya Duru, 1967)

MALKOÇOĞLU
KRALLARA KARŞI
CÜNEYT ARKIN
SEZER GÜVENİRGİL
YILMAZ KÖKSAL
YILDIRIM GENÇER
LEMAN ÖZTÜRK
ATİLLÂ SARAR
KAAN BATUR
KAYHAN YILDIZOĞLU
ESER :
AYHAN BAŞOĞLU
SENARYO :
SÜAVİ SUALP
KAMERA:
MAHMUT DEMİR
REJİSÖR:
SÜREYYA DURU
REMZİ CÖNTÜRK
HACİ DURU

yapılan bir döğüşten sonra Malkoçoğlu'nu yenemeyeceğini anlayan Vlad adamlarına onu öldürmeleri için emir verir.

Bu ara Ejder'le diğer esirler bir yolunu bulup kurtulmuş ve Malkoçoğlu'nun yanında savaşmaya başlamışlardır. Kızıl Akrep Vlad, Prenses Yolanda'yı alıp kaçmaya kalkışır. Malkoçoğlu peşine düşer ve Vlad'ı yakalayıp bir uçurumdan aşağı atarak Prensesi kurtarır. Tahtından vazgeçen Prenses, Malkoçoğlu, Polat ve Ejder'e katılıp yeni maceralara doğru yola çıkar.

Kazıklı Voyvoda Vlad Çepeş'i ortadan kaldırdıktan sonra Malkoçoğlu bir sonraki macerası olan *Malkoçoğlu Kara Korsan*'da (Süreyya Duru, 1968) yalnızca korsan kılığına girmekle yetinmeyip Engizisyon'a da savaş açar.

Engizisyon Avrupa'nın birçok kentinde baskı ve zulmünü sürdürmektedir. Osmanlı himayesindeki Enez kenti de bunlardan biridir. Burada Engizisyon'un temsilcisi Demir Bilek Lucio olarak bilinen bir prenstir (Tanju Gürsu). Aklını Şeytan'dan, ruhunu

Azrail'den, neşesini kan, ölüm ve şiddetten alan Lucio, adamlarını Osmanlı padişahı II. Beyazıt'a karşı koz olarak kullanmak için kardeşi Cem Sultan'ın şehzadesi Osman'ı kaçırmakla görevlendirir.

Demir Bilek Lucio'nun adamları gelmeden önce, bir grup Türk tarafından Avalonya'da Selami Dede adlı birinin yanına götürülen Şehzade Osman güvenlik altına alınmıştır. Demir Bilek'in adamları "1500 Müslüman, 2000 Hıristiyan" esir alarak her yeri yakıp yıkar. Olaya çok üzülen Sultan II. Beyazıt Malkoçoğlu'nu (Cüneyt Arkın) çağırtarak ona Şehzade Osman'ı kurtarma ve Demir Bilek Lucio'dan olanların hesabını sorma görevini verir.

Malkoçoğlu hemen işe koyulur. Ne kadar soğukkanlı olursa olsun geçtiği yerlerdeki Engizisyon mezalimi onu dehşete düşürür. Bu arada Lucio'nun adamları kendilerine karşı direnen bir grup asiyi aramaktadır ve reislerinin kim olduğunu bilmedikleri bu örgütü muhakkak yok etmelidirler; çeşitli entrikalar ve baskılar kullanarak asilerin toplantı yapacağı yeri ve zamanı öğrenirler.

CÜNEYT
ARKIN
MALKOÇOĞLU
KARA
KORSAN
REJİSÖR
SÜREYYA
DURU
NEBAHAT
ÇEHRE
TANJU
GÜRSU
BİRSEN AYDA
KAYHAN YILDIZOĞLU
BEHÇET NACAR
NECİP TEKÇE
LEMAN ÖZTÜRK
SEVGİ CAN

Malkoçoğlu kılık değiştirerek bir hana gelir, taşkınlık yapan bir grup korsanla karşılaşır ve tecavüz etmeye yeltendikleri bir genç kadını ellerinden kurtarırsa da reislerinin (Necip Tekçe) Malkoçoğlu'nu savurduğu bıçak son anda araya giren kadına saplanır. Ölmeden önce kadın Malkoçoğlu'na bazı bilgiler verir. Bu bilgiler onu önce bir demirci ustasına, sonra da Kalecik boğazındaki Cuda mağarasına götürür.

Cuda mağarası asilerin toplantı yeridir. Asilerin reisiyse yüzünü maskeli bir miğferle gizleyen bir kadındır (Nebahat Çehre). Malkoçoğlu mağaraya varmadan önce Lucio ve askerleri orayı basar, asileri öldürürler,, reisleri kaçmayı başarır, ama kaçarken askerlerin attığı bir okla yaralanır. Yetişen Malkoçoğlu onu demirci ustasının evine getirip gizler. Yüzündeki maskeyi çıkarınca çok güzel bir kadın olduğunu görür. Kadın aslında Lucio'nun nişanlısı Elena'dan başkası değildir.

Lucio, asilerin reisini ihbar edene yüklü miktarda ödül vereceğini etrafa yayınca Malkoçoğlu ve demirci ustası Elena'yı daha emin bir yere götürürler. Malkoçoğlu da Korsan Ojeda kimliğine girerek Lucio'nun sarayına gelir, asilerin reisinin elinde olduğunu, verilecek ödülü almak için geldiğini söyler. Lucio'nun ablası Prenses Anna (Birsen Ayda) Malkoçoğlu'ndan çok etkilenir ve onu yemeğe davet eder, niyeti Malkoçoğlu'nun yeteneklerini Engizisyon yararına kullanmaktır.

Engizisyon baskısını tüm hızıyla sürdürmesine rağmen Şehzade Osman'ın yerini bulamamakta ve bu konuda hiç kimseden bilgi alamamaktadır. Ne var ki Malkoçoğlu yetişir, esirlerden birine gizlice beylik yü-

CÜNEYT ARKIN

MALKOÇOĞLU

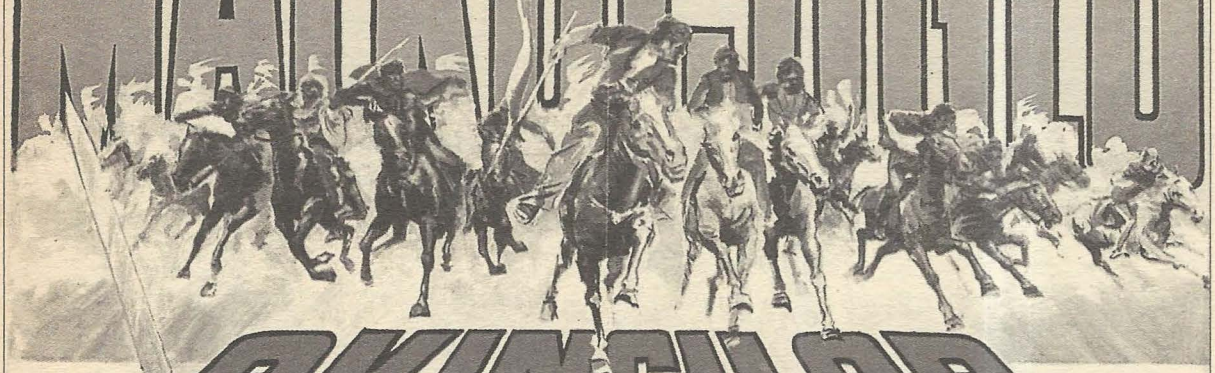

AKINCILAR GELİYOR

NACİ DURU

ESEN PÜSKÜLLÜ MELTEM METE BEHÇET NACAR
KAYHAN YILDIZOĞLU ADNAN MERSİNLİ LEMAN ÖZTÜRK
NURTEKİN ODABAŞI AYTON SERT REŞİT ÇILDAM
YILMAZ BORA

danslar NERMİN KURAN

TAMAMEN RENKLİ

REJİ:
SÜREYYA DURU
REMZİ JÖNTÜRK

KAMERA: ORHAN KAPKI
SENARYO: BÜLENT ORAN

züğünü gösterir ve kimliğini açıklar. Esir bu kez konuşur ve Şehzade Osman'ın yerini söyler. Sahte Kara Korsan Ojeda, esiri konuşturduğu için Engizisyon'un güvenini kazanır ve Şehzade'yi esir alma görevinin kendisine verilmesini ister.

Malkoçoğlu Avalonya'ya doğru yola koyulur. Asilerin reisi de Avalonya'ya gelmiştir ve Malkoçoğlu ile karşılaşır. Bu arada Lucio da Korsan Ojeda olarak bildiği Malkoçoğlu'na pek güvenmediği için onu izleyerek peşinden Avalonya'ya gelir, Malkoçoğlu'nu Elena ile birlikte yakalar. Aradığı asilerin reisinin kendi nişanlısı olduğunu gören Lucio çılgına döner. Malkoçoğlu'nu bir atın arkasına bağlatıp sürükletir. Perişan bir hale gelen Malkoçoğlu, Prenses Anna'nın önüne getirilir. Prenses onu öldürtmez, ama zindana atılmasını emreder; niyeti Malkoçoğlu'yu kendine bağlamak olsa da Malkoçoğlu kaçmayı başaracaktır.

Bu arada Prenses Elena ve bazı Türk esirleri Engizisyon tarafından yakılarak ölüme mahkûm edilmiştir. Odunlar ateşlenir, Müslüman esirler ve onlara katılan Elena tekbir getirirler. Birden bir yağmur boşanır, ateşleri söndürür ve ardından Malkoçoğlu belirir.

Malkoçoğlu esirleri kurtarıp bir dizi atraksiyonla ortalığı yakıp yıkar. Elena Prenses Anna'yı öldürür, Malkoçoğlu da Lucio'yu. Enez kenti böylece Engizisyondan kurtulur ve Şehzade Osman'ın güvenliği sağlanmış olur.

Bir sonraki yıl *Malkoçoğlu Akıncılar Geliyor*'da (Süreyya Duru, 1969) bir Macar Prensesine gönül veren kahramanımız bir sonraki macerası olan *Malkoçoğlu Cem Sultan*'da (Remzi Jöntürk, 1969) yeniden Osmanlı hanedanını kurtarır.

Filmde Polat (Cüneyt Arkın) çiftçilikle uğraşmakta ve beyin kızı Melek'i (Gülnaz Huri) sevmektedir. Ama beyin niyeti kızını Sarı Cafer'e vermektir. Sarı Cafer gaddar bir adamdır ve Melek onunla evlenmek istemez. Melek babasından dayak yer, Sarı Cafer'in adamları da Polat'ı dayaktan perişan eder; bütün bun-

CÜNEYT ARKIN

RENKLİ

yazan ve yöneten

REMZİ A JÖNTÜRK

MALKOÇOĞLU CEM SULTAN

BEHÇET NACAR FERİ CANSEL

VE AYTEKİN AKKAYA

İSTANBUL PAZARLAMA

TUNA FİLM

TEOMAN TÜMER

DİYALOG. BÜLENT ORAN KAMERA. ALİ UĞUR

lar yetmiyormuş gibi Sarı Cafer bir de Polat'ın anasına hakaret edince Polat onu öldürür ve akıncı olmak için yola çıkar. Akıncıların reisi Malkoçoğlu (Cüneyt Arkın) ona kefil olunca babası da bir akıncı olan Polat aralarına katılır.

Bu ara Malkoçoğlu'nun kan kardeşi olan Cem Sultan da kardeşi Sultan Beyazıt'ın adamlarından kaçmaktadır. Malkoçoğlu'nu bulup ondan yardım ister. Amacı Avalonya'ya ulaşıp Frenk dostlarına sığınmaktır. Yola çıkmak üzereyken Rüstem Paşa çıkagelir ve Cem Sultan'ı tutsak olarak ister. Buna izin vermeyen Malkoçoğlu, Cem Sultan'ı Polat'a ve emrine verdiği beş adamına teslim eder. Polat, Cem Sultan'ın istediği yere sağ salim varmasını sağlayacaktır.

Sultan Beyazıt'ın Cem Sultan'ın kellesine vereceği yüklü miktarda ödül dağlarda eşkıyalık yapan barbar Amolka'nın (Behçet Nacar) kulağına gelir ve çetesiyle birlikte Polat'ın kafilesine saldırır. Malkoçoğlu yardıma koşar, ama Amolka ve adamları Cem Sultan'ı ele geçirip Şeytan Kalesine hapsederler. Niyetleri ödülü alıncaya dek onu orada saklamaktır.

Polat ve adamları Amolka'nın peşine düşmek üzereyken bir haberci gelip Polat'ın annesi ile sevgilisi Melek'in kaçırıldığı haberini verir. Polat onları kurtarmak için Malkoçoğlu'ndan ayrılmak zorunda kalır. Polat'ın annesini ve sevgilisini kaçıran yine Amolka'nın adamlarıdır. Eşkıyalar iki kadına tecavüz etmek üzereyken Malkoçoğlu yetişir. Polat'ın annesi onu görünce şaşırır, çünkü Malkoçoğlu Polat'ın babasıdır. Kadın çatışmada ölür, Amolka kaçar, Malkoçoğlu onu takip edip yakalar ve uçurumdan aşağıya atar.

Malkoçoğlu ve oğlu Polat bir araya gelip Cem Sultan'ı kurtarır, Şeytan Kalesinin komutanı Homeros'u öldürürler. Polat sevgilisi Melek ile kalırken Malkoçoğlu da Cem Sultan'ın kaderini paylaşmak için yola çıkar.

Malkoçoğlu Cem Sultan Beyazıt'ın döneminde geçerken onu izleyen *Malkoçoğlu Ölüm Fedaileri* (Sürey-

CÜNEYT ARKIN

MALKOÇOĞLU

ÖLÜM FEDAİLERİ

reji ve senaryo
REMZİ JÖNTÜRK

oya peri
adnan mersinli
tuncer necmioğlu

RENKLİ

MURAT FİLM

ya Duru, 1971) Fatih Sultan Mehmet dönemine geri döner.

Bir Türk-İran ortak yapımı olan bu filmde Sırp kralı Mirkoviç, Papa'ya verdiği sözü tutarak kızı Elza'yı (Leyla Selimi) drahoma olarak ayırdığı altınlarla birlikte Prens Arnold'a vermeye hazırlanmaktadır. Ne var ki Fatih Sultan Mehmet de elçilerini krala gönderip böyle bir evliliğin Osmanlı-Sırp ilişkilerini bozacağını bildirir. Arnold, prensesle birlikte drahoma olarak alacağı bir araba dolusu altınla daha da güçlenerek Osmanlıya karşı yürüttüğü hain planlarını kolayca gerçekleştirebilecektir.

Osmanlı elçisinin sözleri orada bulunan Arnold'un adamı Kastillas (Aydın Tezel) tarafından tepkiyle karşılansa da Kral Mirkoviç elçilerin sözlerine önem verir. Duruma Prenses Elza da çok kızar. Zira o da Arnold ile evlenmek istemekte ve Osmanlılardan pek hoşlanmamaktadır.

Gece vakti Kastillas ve adamları namaz kılmakta olan Osmanlı elçilerini katleder, bununla da yetinmeyip Sırp nöbetçilerini öldürür, odasına girdikleri Kralı da öldürmelerinden sonra Prenses Elza'ya sarayı Osmanlıların bastığını ve babasını öldürdüklerini söylerler. Ardından Prensesi, küçük kardeşi Enrico'yu ve nedimesini (Oya Peri) alıp bir arabaya bindirerek Arnold'un sarayına doğru yola çıkarlar.

Olayları öğrenen Fatih Sultan Mehmet durumu aydınlatıp Prensesi kurtarması için Malkoçoğlu'nu (Cüneyt Arkın) görevlendirir. Malkoçoğlu yanına beş kişi alır: Üç namlulu topuyla ortalığı yakıp yıkabilen "Kara Gülle" lakaplı Samsa (Yaşar Güçlü), usta dövüşçüler İlbey ve Zorbey kardeşler, maceraperest ve geveze Gökçe (Danyal Topatan) ve bıçak kullanma ustası Polat. Prenses ve Don Kastillas'ın adamları bir su kenarında mola verdiğinde Kastillas küçük Enrico'yu öldürmeye yeltenir, ama sırtına saplanan bir okla nehire yuvarlanır. Malkoçoğlu ve "ölüm fedaileri" tam vaktinde yetişmişlerdir.

MALKOÇOĞLU

KURTBEY

SERDAR GÖKHAN

rejisör
SÜREYYA DURU

HAYATİ HAMZAOĞLU
PERİHAN SAVAŞ
TUNCER NECMİOĞLU
NEDRET GÜVENÇ

RENKLİ

NURTEKİN ODABAŞI * AYKUT SÖZERİ
YAVUZ SELEKMAN * ELİF OZANGİL
KAYHAN YILDIZOĞLU * CEMAL GONCA
HALDUN ERGÜVENÇ * REŞİT ÇILDAM
HAKKI KURT * ZÜLFİKAR AKGÜN

operatör. ALİ UĞUR

Prenses Elza'nın nedimesi aslında Polat'ın eski sevgilisidir ve Polat'ı görünce hemen tanır. Fedaileri gören Elza ise paniğe kapılır ve bütün Türkleri kötü bildiği için intihara teşebbüs eder, ama Malkoçoğlu onu engeller.

Malkoçoğlu, arkadaşları, Prenses ve diğerleri altın yüklü arabayla yola çıkarlar. Onları izlemekte olan Arnold ise müttefiklerinden Sandor'a güvercinle haber uçurup Malkoçoğlu'nun yolunu kesmesini ister. Malkoçoğlu ve arkadaşları yolda kurulan tuzaklardan kurtulurlar. Bir ara uçurumun kenarında kalmış olan altın dolu arabayı yola çekmek için uğraşırlarken, Arnold ve Sandor'un adamlarının saldırısına uğrarlar. Polat oklanır, Kara Gülle vücuduna saplanan mızraklara rağmen son güllesini patlatarak kendisini ve düşmanlarını havaya uçurur, İlbey ve Zorbey de vurulurlar. Malkoçoğlu ise Sandor'u ve Arnold'u öldürerek Prensesle birlikte yoluna devam eder. Elza artık Türkler hakkındaki fikrini değiştirmiştir.

Cüneyt Arkın'ın canlandırdığı Malkoçoğlu dizisi bu son bölümle noktalanmış olsa da bir yıl sonra Süreyya Duru, bu kez başrolü Serdar Gökhan'a vererek *Malkoçoğlu Kurt Bey*'i (1972) çekmiştir. Ama bu film 1361'de Sazlıdere savaşında şehit düşen serhat beyi Kurt Bey'in öyküsüdür.

Günlük gazetelerde tefrika edilen tarihi kahramanların her biri, bütün bu dönem boyunca kendilerine has özelliklerini sergileyerek kendilerini gazete sayfalarından izleyenleri sinema salonlarına çekmiş ve bazen çizgi romanlardaki maceraları aynen yaşayıp bazen de özgün öykülerde boy göstererek teker teker beyazperdeye geçmiştir.

Sezgin Burak'ın yarattığı Hun İmparatoru Atilla'nın yiğit akıncısı Tarkan, ilk kez 1967'de *Hürriyet* gazetesinde ortaya çıkmıştı ve iki yıl sonra, cinselliğe de yer veren renkli ve bol hareketli maceralarını Karaoğlan'dan transfer edilen Kartal Tibet'in varlığıyla

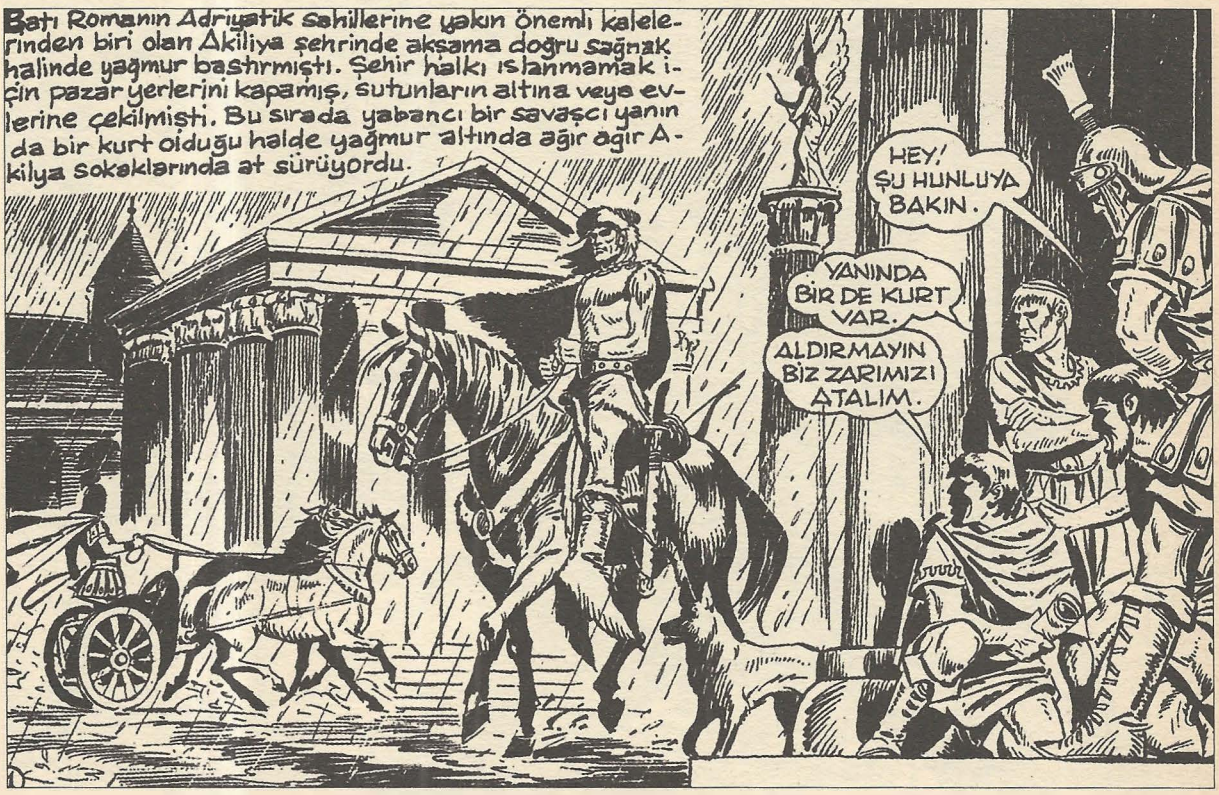

1970 yılında dergi formatında yayınlanmaya başlayan *Tarkan*'ın ilk sayısının ilk karesi ...
"Maryo'nun Kuşları" adlı maceranın girişi

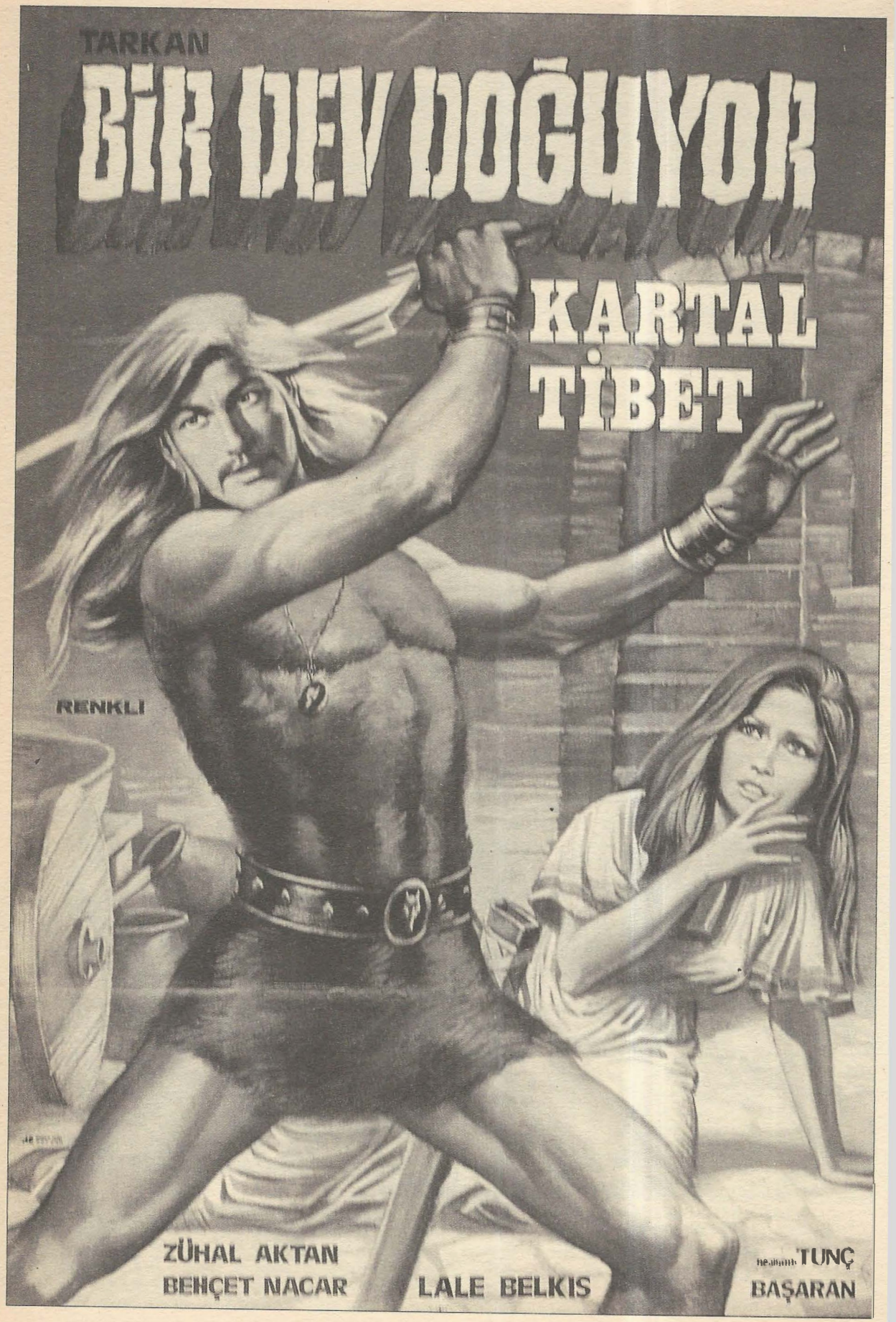
TARKAN
BİR DEV DOĞUYOR
KARTAL TİBET
RENKLİ
ZÜHAL AKTAN
BEHÇET NACAR
LALE BELKIS
TUNÇ BAŞARAN

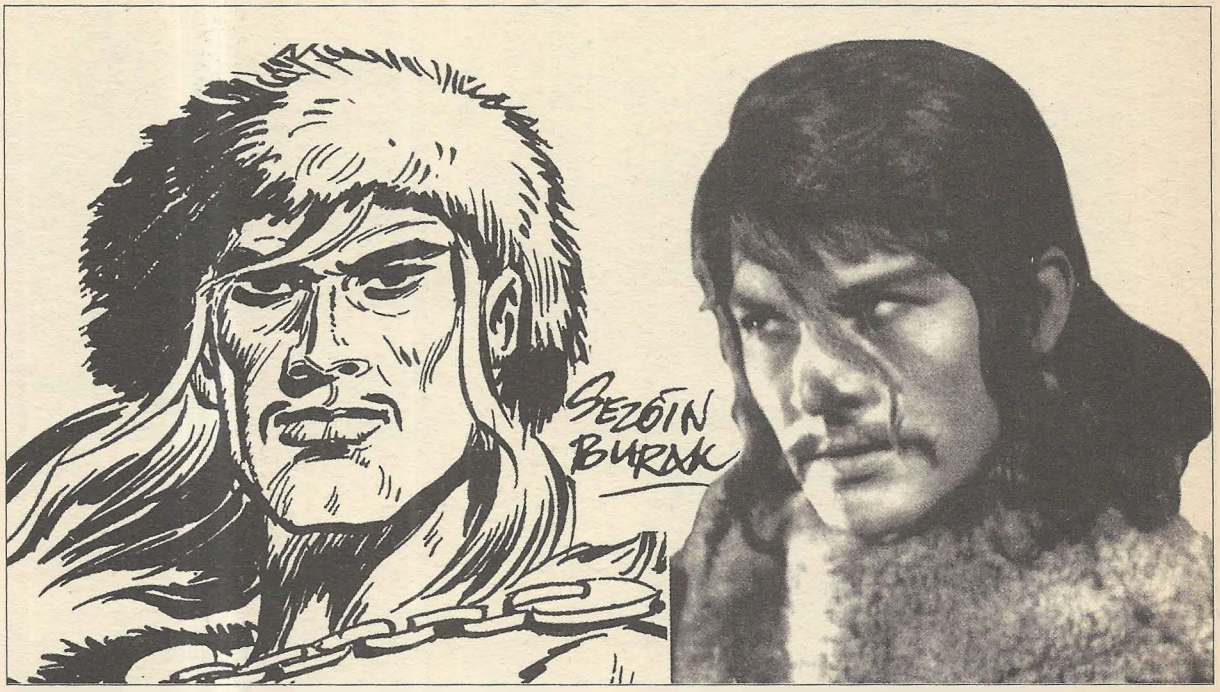

birlikte beyazperdede yaşamaya başlarken ardı sıra taklitlerini de getirecekti.

Senaryosunu Sezgin Burak'ın yazdığı, Tunç Başaran'ın yönettiği *Tarkan*'da (1969) herkesin peşinden koştuğu şey Mars'ın kılıcıdır. Kılıcı Atilla, Vandallar kralı Genseriko (Mümtaz Ener) ve Roma İmparatoru Valentinianus (Kayhan Yıldızoğlu) istemektedir. Atilla kılıcı bulma görevini Tarkan'a verir, Valentinianus ise gladyatör Licius'a. Kılıcın yerini bilen tek kişiyse rahip Moro'dur.

Kulke'nin (Moris) işlettiği bir handa Tarkan Vandallarla kapışır, Licius'la karşılaşır ve hancının karısıyla sevişir. Sabah hancının çağırdığı Vandalların saldırısına uğrayan Tarkan kurtulur ve Roma yolunu tutar. Bu ara Vandal Kuzmo (Behçet Nacar) rahip Moro'yu öldürür.

Çoğu figüranın pembe tişörtler giydiği bir Roma'da (ama bu pembe tişörtleri daha önce Vandal savaşçılarının sırtlarında da görmüştük) Tarkan, İmparatorun şuh eşi Evdoksiya (Birsen Ayda) ile karşılaşır, bir tuzaktan kurtulur, bir başka handa yeniden Licius'u bulur, ilkin Romalıların sonra da Vandalların saldırılarından kurtulur.

Filmden filme pek değişmeyen bir çizgiye uyarak, Tarkan maceradan maceraya koşar. İlk macerasından itibaren çizgi romanlardan bildiğimiz özellikleri giderek daha fazla hareket kazanarak beyazperdeye yansımıştır. *Tarkan*'da kahramanımız bir yandan Mars'ın kılıcını aramayı sürdürürken bu arada ona kendisini sunan hiçbir kadını da –ister halktan bir kadın, bir İmparatoriçe ya da Vandal Genseriko'nun kızı (Lale Belkıs) olsun– hiçbir zaman reddetmez.

Hareketlilik tüm hızıyla devam eder. Tarkan Kuzmo ile dövüşüp kellesini uçurur; sonra da kılıcın peşinde Cehennem Kayalıklarındaki mağaraya gider, tuzağa düşer, kaçar, bataklığa saplanır, köpeği Kurt tarafından kurtarılır, oradan Hun kalesine sığınır, ama Vandallar kaleye saldırır. Tekrar mağaraya dönen Tarkan, orada Örümcek (Danyal Topatan) adlı bir Vandalla karşılaşır ve onu öldürür. Mars'ın kılıcını alır, ama dışarı çıktığında Genseriko ve Vandallar'ın kendisini beklediğini görür. Olsun, Tarkan Genseriko'yu öldürür ve kılıcı Atilla'ya teslim ettikten sonra ufukta kaybolur.

İlk filmle birlikte temelini çizgi romanlarda bulan bir formül ortaya konmuş ve sonraki filmlerde az çok değişikliklerle uygulanmıştır: Tarkan bir şey bulmakla görevlendirilir; bu görevi yerine getirirken bir dizi

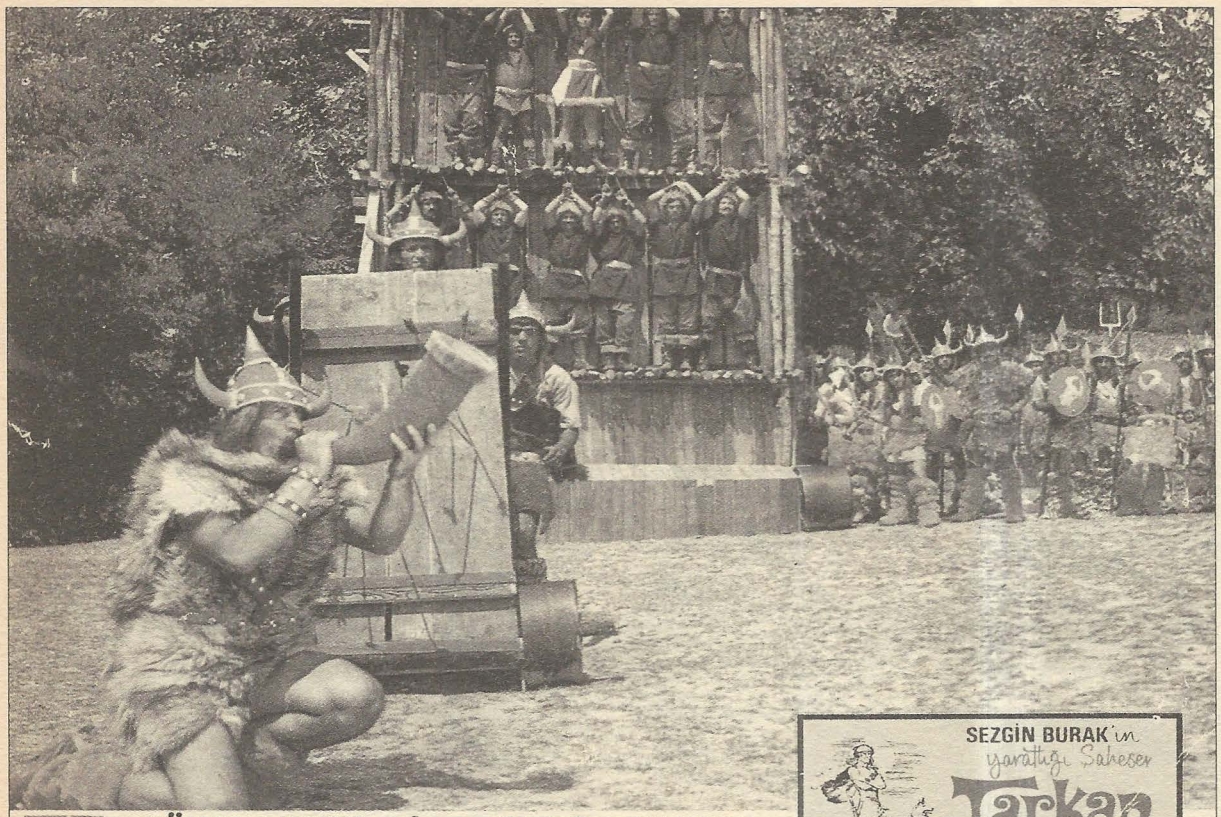

SEZGİN BURAK'ın yarattığı Saheser

Tarkan

KARTAL TİBET

ARZU FİLM

ZÜHAL AKTAN - LÂLE BELKIS

MORİS - BİRSEN AYDA - DANYAL TOPATAN - MÜMTAZ ENER - M. ALİ AKPINAR
BEHÇET NACAR - AYNUR AYDAN - DENİZ GÜRSOY - KAYHAN YILDIZOĞLU

Reji : TUNÇ BAŞARAN - Operatör : NECATİ İLKTAÇ

TAMAMEN RENKLİ

SEZGİN BURAK'ın yarattığı Saheser

Tarkan

KARTAL TİBET

ARZU FİLM

ZÜHAL AKTAN - LÂLE BELKIS

MORİS - BİRSEN AYDA - DANYAL TOPATAN - MÜMTAZ ENER - M. ALİ AKPINAR
BEHÇET NACAR - AYNUR AYDAN - DENİZ GÜRSOY - KAYHAN YILDIZOĞLU

Reji : TUNÇ BAŞARAN - Operatör : NECATİ İLKTAÇ

TAMAMEN RENKLİ

düşmanla karşılaşır, tuzaklardan kurtulup karşısına çıkan kadınlarla sevişir; konakladığı hanlarda dövüşür, esir düşer, ama kurtulur; en sonunda görevini yerine getirir.

Tarkan filminin eriştiği hasılat başarısı taklitlerinin de bir anda ortaya çıkmasına yol açmıştır: Daha önce sözünü ettiğimiz *Tarkan Camoka'ya Karşı* (T. Fikret Uçak, 1969) ve *Tarkan Canavarlı Kule* (Cavit Yörüklü, 1969) gösterime sürülür.

Bir yıl sonra geri dönen gerçek Tarkan'ın ise *Tarkan Gümüş Eyer* (Mehmet Aslan, 1970) filmiyle yer yer daha belirgin bir fantastiğe kaydığı görülüyordu.

Tarkan'ın babası Altar (Reha Yurdakul) ile Alanların reisi Kostok'un (Bilal İnci) mücadelesini göstere-

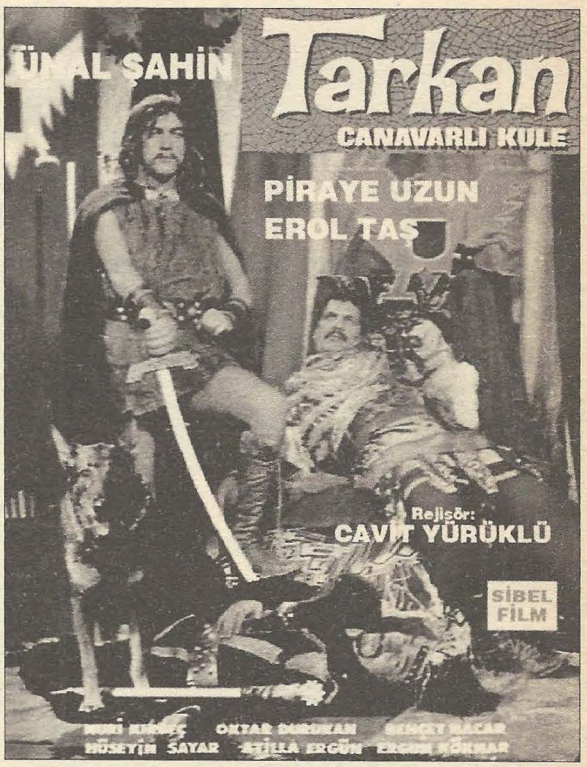

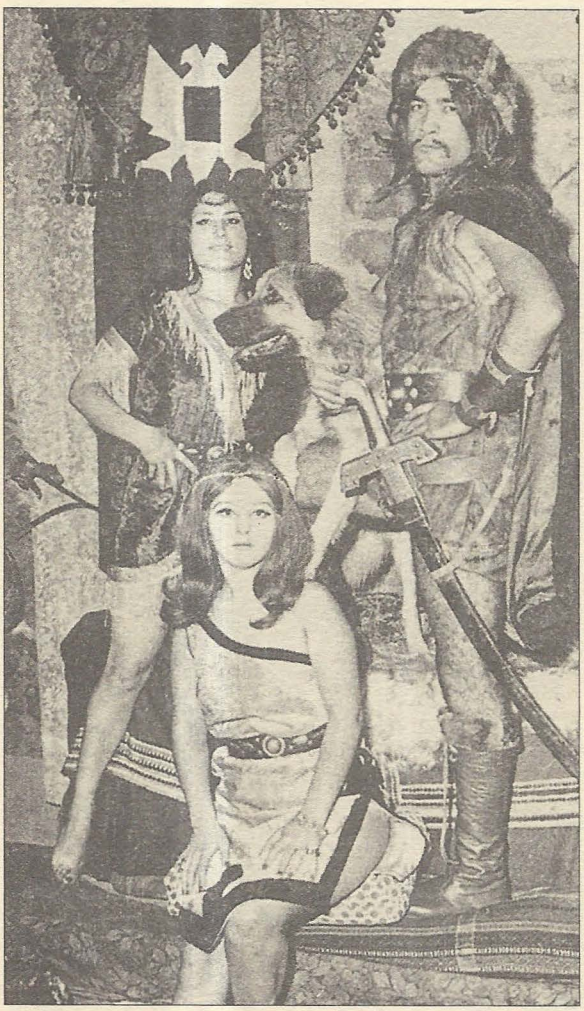

Tarkan Canavarlı Kule (Cavit Yörüklü, 1969)

Tarkan Canavarlı Kule (Cavit Yörüklü, 1969)

SEZGİN BURAK'ın yarattığı Saheser

Tarkan

İSTANBUL PAZARLAMA
TUNA FİLM
TEDMAN TÜMER

gümüş eyer

KARTAL TİBET

EVA BENDER

YÖNETMEN **MEHMET ASLAN**

ARZU FİLM

REHA YURDAKUL SUPHİ TEKNİKER
BİLAL İNCİ HÜSEYİN ALP
ALTAN GÜNBAY BENAN ÖZ

RENKLİ

OPERATÖR
CAHİT ENGİN

rek başlayan *Tarkan Gümüş Eyer* yenilmez cengaverin çocukluğunu anlatmaktadır. Altar bir Hun kalesinin beyi ve Atilla'nın ona hediye ettiği gümüş bir eyerin sahibidir.

Amacı hem Hunlardan kurtulmak hem de değerli eyeri ele geçirmek olan Kostok, Akadya prensesi büyücü Gosha (Eva Bender) ile birlikte Altar'ın kalesine gelir ve Gosha bir madalyon yardımıyla Altar'ın oğlu Tan'ı büyüleyip kendine bağlar. Tan kaleyi terk eder ve kaybolur. Aradan bir yıl geçer ve Altar'ın ikinci oğlu Tarkan doğar, ama bir yaşına bastığında Kostok kaleye saldırarak herkesi kılıçtan geçirir. Dadısı tarafından bir mağaraya bırakılan küçük Tarkan bir kurtun ilgisini çeker ve kurt onu yavrusu gibi büyütür.

Kurt ve küçük Tarkan (Kartal Tibet'in oğlu Kanat Tibet) yakın köylere musallat olur ve bir gün yakalanırlar. Köyde bulunan tutsak ve sakat Hun Tulga (Suphi Tekniker) çocuğu ve Kurt'u kafeslerinden kurtarıp kaçırır.

Aradan yıllar geçer. Tulga Tarkan'ı (Kartal Tibet) eğitir ve ona geçmişteki olayları anlatır. Artık Tarkan öcünü alacak ve Kostok'un eline geçen Atilla'nın gümüş eyerini sahiplenecektir.

Tarkan amacına ulaşabilmek için çeşitli maceralar yaşar, tuzaklardan kurtulur ve Kostok'un adamlarından Sorkof (Mehmet Ali Akpınar) ile Kedi'yi (Danyal Topatan) öldürür.

Hiç yaşlanmayan ve genelde çıplak dolaşan Gosha ile karşılaşır, tuzağa düşer ve hâlâ büyülenmiş bir halde olan ağabeyi Tan ile dövüşmek zorunda kalır. Sonunda Tarkan Gosha'yı bir uçurumdan aşağı atarak Tan'ı büyüden kurtarır. İki kardeş bir araya gelip Kos-

Boynunda babadan kalma madalyonuyla parmaklıklar arkasına atılmış yabani ve küçük Tarkan ...
Tarkan Gümüş Eyer (Mehmet Aslan, 1970)

Tarkan artık büyümüştür ve bir handa dinlenmeye çalışmaktadır, ama bela kapıyı çalmak üzere ...
Tarkan Gümüş Eyer (Mehmet Aslan, 1970)

tok'un peşine düşer. Tan yakalanır, ama bir kayadan düşen ve öldü sanılan Tarkan son anda ağabeyini kurtarır ve Kostok'u öldürür; böylece gümüş eyeri ele geçirir.

Tarkan dizisinin belki de en renklisi, Hunları, Vikingleri ve Çinlileri bir araya getiren, Mehmet Aslan'ın yönettiği, senaryosunu Sadık Şendil'in yazdığı *Tarkan Viking Kanı*'dır (1971).

Tarkan Viking Kanı'nda herkesin peşinde olduğu şey bu kez bir nesne değil de bir insandır: Atilla'nın kızı Yonca Hatun (Fatma Belgen). Vikinglerin her yere saldırdığı hatta Çinlilerle ittifak kurduğu bir dönemde Yonca Hatun bir Hun kalesine sığınır. Bu yanlış bir seçimdir, çünkü Viking reisi Toro (Bilal İnci) kaleye saldırır; Yonca Hatun ile kaledeki Hun kadınları esir alıp kaleyi ateşe verir, Tarkan'ın sadık dostu Kurt'u vurur, yaralanan Tarkan da öldü sanılır.

Yonca Hatun'u Çin İmparatoru'nun kızı Lotus'a (Seher Şeniz) teslim etmek niyetinde olan Toro hareketlerini tasvip etmeyen Kral Gero'yu (Atıf Kaptan) dev bir ahtapota kurban eder.

Esir kadınların arasında Yonca'nın hangisi olduğunu bulamayan Toro kadınlara işkence edip onları yılan dolu kuyulara atmaya başlayınca dayanamayan Yonca Hatun kimliğini açıklar ve Lotus'un eline düşer.

Sağlığına kavuşan ve Vikinglerin peşinden yola çıkan Tarkan bir handa Lotus ve adamlarıyla karşılaşır. Hana Vikingler saldırır, Tarkan karşı gelir ve Lotus'un ilgisini çeker ve Lotus onunla geceyi geçirmesine rağ-

men Tarkan'ı ilaçla uyutmaktan geri kalmaz.

Bu arada Viking kalesine Kral Gero'nun kızı Ursula (Eva Bender) ve kadın savaşçıları dönmüştür. Toro Ursula'yı da ahtapota kurban etmek ister, ama dev Orso (Hüseyin Alp) kızı kurtarır. Bu arada Tarkan da Vikinglere esir düşmüştür ve gemilerinde forsalık ederken Kurt tarafından kurtarılır.

Tarkan, Kurt, Ursula ve savaşçı Viking kadınlar kaleye saldırırlar. Bu ara kaledeki bir şölende Vikingler esir Hun kadınlarına tecavüz etmekte, onları ateş kuyularına atmakta ve baltalarına hedef olarak kullanmaktadır. Tüm bu hengame devam ederken Tarkan yetişir, ama esir düşer ve yılanlı kuyunun üzerine sarkıtılır. Kurt yetişir ve kuyuya Lotus düşer. Tarkan kaçmayı başarırsa da yakalanarak ahtapotun yanına atılır, ama elbette ki onu da öldürür. Ursula kaleden atılan oklarla yaralanırken Yonca ve Tarkan Viking kalesine çıkarlar, Tarkan Toro'yu öldürür.

Tarkan Viking Kanı'nda özgün çizgi romanında bulunan ejderha figürü, teknik olanaksızlıklar nedeniyle filmde ahtapota dönüşmüştür; ama kullanılan plastik ahtapot ekibe epey zorluk çıkarır; bazen yüzemez, bazen dibe batar; kollarını hareket ettirebilmek için iplere başvurulur, hatta içine bir set işçisi bile yerleştirilir.

Tarkan Altın Madalyon (Mehmet Aslan, 1972) yine Sadık Şendil'in bir senaryosundan yararlanarak aynı formüle başvurur. Olayların başlangıcı Atilla (Kamuran Usluer) ile Vandal Kralının kızı Honoria arasındaki büyük aşktır. Atilla sevdiği kadından ayrılmak zorunda kalır, ama ona madalyonunu verir.

Yıllar geçer, madalyonu taşıyan bir haberci Atilla'ya Honoria'nın onunla görüşmek istediği haberini getirir. Atilla, buluşma yerine tek başına gider, Hono-

Tarihi macera filmlerinin neredeyse olmazsa olmaz sahnelerinden biri ... yolculuk sırasında uğranılan meyhane ya da handa bir şekilde mutlaka kavga çıkacaktır ... *Tarkan Viking Kanı* (Mehmet Aslan, 1971)

SEZGİN BURAK'ın yarattığı Saheser

Tarkan

ALTIN MADALYON

ARZU FİLM

KARTAL TİBET

harika köpek
CAN KURT

EVA BENDER
BİRSEN AYDA
HALİT AKÇATEPE
ZEKİ ALASYA
ve ALTAN GÜNBAY

RENKLİ

REJİSÖR: MEHMET ARSLAN

KAMERA: ERDOĞAN ENGİN

SENARYO: SADIK ŞENDİL

ria'yı ve küçük oğlunu görür, ama Vandalların yeni kralıyla (Zeki Alasya) vezirinin (Altan Günbay) kurduğu bir tuzağa düşer. Tarkan yetişip Atilla'yı kurtarır, ama Honoria ve oğlunun Vandallar tarafından kaçırılmasını engelleyemez.

Tarkan'ın amacı bu kez Atilla'nın oğlunu kurtarmaktır: karşısındaysa Neron benzeri çılgın bir kral, geceleri bir handa erotik danslar yapan maskeli bir kraliçe (Birsen Ayda), gaddar bir vezir ve bir sürü Vandal vardır.

Tarkan ve Kurt harekete geçerler: Atilla'nın oğlunu kurtarma görevinde eski dostu Kulke (Halit Akçatepe) ile cambaz arkadaşlarından yardım göreceklerdir.

Atilla'nın Honoria ve oğlunu geri almak için Vandal kralına gönderdiği elçiler kral tarafından öldürülür. Vezir Honoria'ya tecavüz ettikten sonra öldürür, kanlı ceset Atilla'ya gönderilir. Tarkan ve arkadaşları Vandal kalesine girer, maskeli kraliçe Tarkan'dan hoşlanır. Atilla'nın oğlu kurtarılır, ama dirilen Gosha (Eva Bender) çocuğun bulunduğu yeri saptar. Vandallar Tarkan ve diğerlerinin kaldığı hanı basarlar; Kulke'nin sevgilisi çocuğu kaçırır, ama Gosha çocuğu ele geçirir.

Olaylar birbirini izler. Gosha'nın sarayına giren Tarkan, bronzdan bir adamla dövüşüp onu yener, ama karşısına çıkan maskeli Gosha tarafından hipnotize edilir. Tarkan artık Gosha'nın esiridir. Atilla'yı öldürmeye gider, başaramaz ve ölüme mahkûm edilir. Bu arada kurtulan Kulke ve Kurt, Gosha'nın mahzenine girerler; büyücü kadının Tarkan'ı yönlendirmek için kullandığı Tarkan'ın bir benzeri olan mumdan heykel yanar ve Tarkan kendine gelip celladın elinden kaçar.

Vandal askerleri sarayda yapılacak seks partisine dönüşen bir şenlik için Şişman Roza'nın (Mürüvvet Sim) evinden kızları toplarken orada bulunan dansöz kıyafetindeki maskeli kraliçeyi de zorla götürürler. Kral eşinin gerçek yüzünü anlayınca onu öldürür ve Atilla'nın oğlunun da öldürülmesi için emir verir. Tam o sırada Tarkan ve cambaz arkadaşları yetişir.

Kral bıçaklarla dolu bir kuyuya düşer, Gosha ve vezir çocukla birlikte kaçarlar. Peşlerine düşen Tarkan veziri öldürüp Gosha'nın yüksek bir yerden düşmesine neden olur ...

Dizinin son bölümü olan *Tarkan Güçlü Kahraman Kolsuz Kahramana Karşı*'daysa (Mehmet Aslan, 1973) cengaverimiz 'daha güncelleşip' gösterilerine bu kez Uzakdoğu'dan esintiler de katar. Çizgi roman bir mitos yaratma sanatıysa –ki öyledir– sinema da onunla birleştiğinde mitosları katlayarak kendi katkısını ekler. Bir mitos yaşlanınca yenilenir veya karşısına başka ve daha güncel bir mitos konulur. Bu karşılaştırma bazen bir yüceltme işlemine bile dönüşebilir ve "bizim" mitos "onların" mitosunu döver.

Tarkan Güçlü Kahraman Kolsuz Kahramana Karşı filminde Hun imparatoru Atilla, toprakları için stratejik önem taşıyan "Altın Kılıç"a sahip olmak istemektedir: Hun İmparatorluğu'nun doğusunda bulunan ve önemli bir sorun teşkil eden Çin ülkesinin denetimi

bu kılıca sahip olmaya bağlıdır, ama Altın Kılıcı Atilla'dan başka isteyenler de vardır; Çin ülkesinin yönetiminde söz sahibi olmak isteyen Wang Yu (Hakkı Koşar) da bunlardan biridir. Ülkesinde Kolsuz Kahraman olarak nam salmış olan Wang Yu'nun kılıcı bulmak için yaptığı zulümler Çin halkını bezdirmiştir.

Atilla'nın Altın Kılıcı bulunması için görevlendirdiği Tarkan (Kartal Tibet) sadık dostu Kurt ile birlikte kılıcın peşinde Çin yolunu tutar. Yolda on atlı tarafından izlendiğini fark eder. Bu on atlı Atilla'nın Tarkan'a yardımcı olması için gönderdiği Kulke (Halit Akçatepe) ve arkadaşlarıdır. Tarkan onları yanında istemezse de hep birlikte kılıcı aramaya koyulurlar.

Tarkan ve arkadaşları savaşçı Ulugökçe'nin (Reha Yurdakul) kızı olan Alonya'yı (Hülya Darcan) bir grup çapulcunun elinden kurtarır. Çeşitli olaylardan sonra kılıcın korunduğu bir Budist tapınağına ulaşır ve rahiplere kılıcı almaya geldiklerini söylerler. Başrahip ancak soracağı üç soruya doğru yanıt verebilirlerse kılıcın kendilerine verileceğini söyler. Tarkan, yanıtları "akıl" ve "zaman" olan iki soruyu bilince rahip ona "O zaman aklını ve zamanını kullan ve kılıcı çağır, çağır ki sana gelsin ..." der. Kılıç tapınağın tepesindeki bir çanın zincirine asılıdır.

Rahipler tapınaktan ayrılırlar. Tarkan kılıcı almanın çarelerini düşünürken Wang Yu ve adamları manastırı basar. Çıkan çatışmada arkadaşlarının çoğunu kaybeden Tarkan, Wang Yu tarafından ağır yaralanarak ölüme terk edilir; Altın Kılıç Wang Yu'nun eline geçer. Tarkan, Kurt'un da yardımıyla Alonya tarafından kurtarılır ve kurt sütüyle beslenerek iyileşir, ardından Wang Yu'nun peşinden gider. Son çarpışmada Tarkan Wang Yu'yu öldürür ve kılıca sahip olur.

Tarkan mitosu (yerli mitos) Wang Yu mitosunu (yabancı mitosu) yener, ama yenebilmesi için Wang Yu'nun kişilik değiştirmesi gerekmiştir: Jimmy Wang Yu'nun Hong Kong sinemasında canlandırdığı Kolsuz Kahraman (One Armed Boxer) karakteri, bu filmde tüm kahramanlıklarından vazgeçerek yöneldiği "kötü"lüğü yüzünden yenilmeyi hak edecektir.

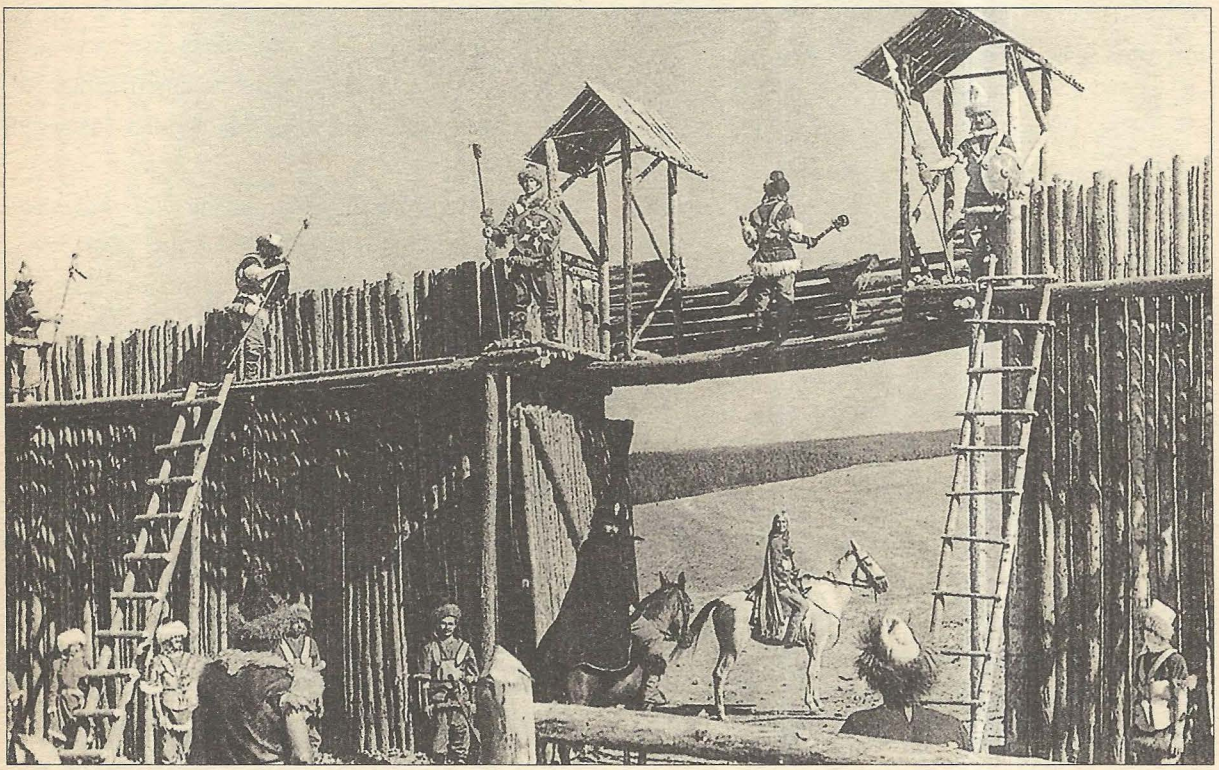

Yeşilçam'ın yansıttığı kadanyla bir Türk kalesinin tipik görüntüsü ... *Tarkan Gümüş Eyer* (Mehmet Aslan, 1970)

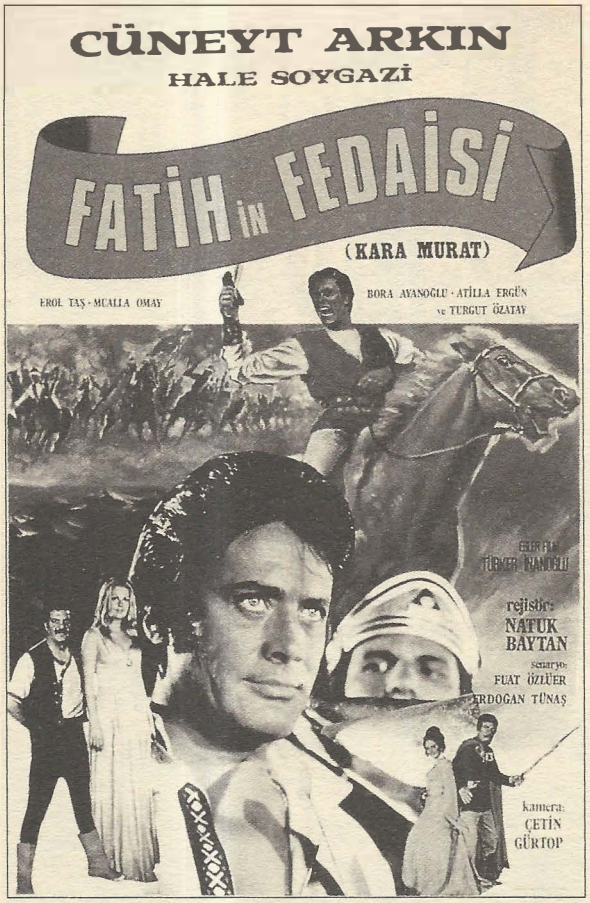

Tarkan bunca renkli maceranın ardından sahneden çekilerek yerini başka bir 'Cüneyt Arkın klasiği'ne bırakır: Rahmi Turan'ın (Muratoğlu takma soyadıyla) yazdığı ve Abdullah Turhan'ın çizgileriyle ilk kez *Günaydın* gazetesinde 1971'de yayımlanan Kara Murat.

Fatih Sultan Mehmet döneminde yaşayan bir akıncı olan Kara Murat'ın ilk beyazperde macerası *Kara Murat Fatih'in Fedaisi*, Natuk Baytan'ın yönetmenliği altında 1972'de çekilir. Filmin gişelerde çok büyük bir ilgiyle karşılanması üzerine bir yıl sonra başka bir macerada ve yine Natuk Baytan'ın yönetmenliğiyle kahramanlıklarını sürdürecektir: *Kara Murat Fatih'in Fermanı*, 1973.

Yeni dizinin tek ve konusunda uzman yönetmeni olan Natuk Baytan'ın çektiği *Kara Murat Ölüm Emri*'ndeyse (1974) olaylar şöyle gelişiyor: Kara Murat (Cüneyt Arkın) gizli bir görev için Bizans'a doğru at koştururken Cafer (Hüseyin Zan) ve Ömer (Cemil Şahbaz) adlı iki yeniçeriyle karşılaşır, onlarla dost olur ve kılık değiştirerek Bizans'a girer. Arenada Bizans'ın en güçlü gladyatörünü yener ve İmparator Konstantin'e (Kayhan Yıldızoğlu) kendini Kosta Kanilli adıyla tanıtır. Bizanslılara büyük sempati duyan Osmanlı şehzadesi Orhan (Bülent Kayabaş) hasta olan

ERLER FİLM TÜRKER İNANOĞLU TAKDİM EDER
ÖLÜM EMRİ
KARA MURAT
GÜNEYT ARKIN
FERİ CANSEL
CEMİL ŞAHBAZ
YILDIRIM GENCER
HÜSEYİN ZAN
MELEK AYBERK
ATIF KAPTAN
ATILLA ERGÜN
HULUSİ KENTMEN
TURGUT ÖZATAY
senaryo
FUAT ÖZLÜER
ERDOĞAN TUNAS
ERLER
rejisör
NATUK BAYTAN
eser:
RAHMİ MURATOĞLU
kameraman
ÇETİN GÜRTOP
RENKLİ

II. Murat'ın ölümünden sonra tahta geçmek istemektedir, oysa II. Murat'ın veliahtı Malatya'da bulunan II. Mehmet'tir. Bu yüzden şehzade Orhan, Bizanslılarla işbirliği yapmak için Konstantin'in sarayına gelip planlarına yardım etmelerini istemiştir.

Kosta Kanilli / Kara Murat, Konstantin tarafından Orhan Bey'e muhafız tayin edilir. Orhan Bey tahta geçtiğinde imparatorun kızı Prenses Olimpia (Feri Cansel) ile evlenecek ve böylece Osmanlı tahtına Bizanslılar da ortak olacaklardır.

Sultan II. Murat ölür ve tahta Şehzade II. Mehmet çıkacaktır. Kendisine haberci olarak Edirne'den gönderilen iki elçi, Orhan Bey'in ve Bizanslıların emriyle öldürülür. Konstantin'in askerlerinin yakaladıkları Cafer ve Ömer'in üzerlerinden çıkan fermanda Kara Murat'ın kimliğinden söz etmektedir, ama iki yeniçeri işkence görmelerine rağmen konuşmaz. Kara Murat yetişir, onları kurtarır ve Barbayanu'nun (Yıldırım Gencer) hanında gizlenirler. Barbayanu aslında Türk akıncı beyi Sinan'dır.

Kara Murat, Sinan ve iki yeniçeri II. Mehmet'e yapılacak suikasti önlemek için Bizans'tan kaçarlar. Yolda önce Cafer, sonra da Ömer ve Sinan şehit düşer. Tek kalan Kara Murat son anda yetişip II. Mehmet'i kurtarır, hainler cezalarını bulur ve II. Mehmet tahta geçer.

Kara Murat Kara Şövalye'ye Karşı (Natuk Baytan, 1975) filmindeki Akıncı Ömer Bey, Osmanlı ordusunun ön saflarında kahramanca savaşıp zaferler kazanmış biridir. Bir savaş sırasında tek kolunu kestiği Prens Carlos'u (Turgut Özatay) aman dilediği için sağ bırakır; ama Carlos intikam almak için adamlarıyla

ERLER FİLM TÜRKER İNANOĞLU TAKDİM EDER

CÜNEYT ARKIN

KARA MURAT

KARA ŞÖVALYEYE KARŞI

BURÇİN DOĞU · TURGUT ÖZATAY
MUALLA OMAY
HAYATİ HAMZAOĞLU
REHA YURDAKUL
ALİYE RONA
YAVUZ SELEKMAN
VE
BORA AYANOĞLU

REJİSÖR
NATUK BAYTAN

FUAT ÖZLÜER
ERDOĞAN TUNAS

ÇETİN GÜRTOP

RENKLİ

birlikte Ömer Bey'in köyünü basıp onu acımasızca oklatacak ve Ömer Bey'in iki çocuğundan biri olan Mehmet'i kaçırıp bir Hıristiyan şövalyesi gibi yetiştirecektir.

Ömer Bey'in ikinci oğlu Kara Murat (Cüneyt Arkın) ise annesi tarafından yetiştirilir, babasının intikamını almak ve kardeşini kurtarmak için kılıç kullanmayı, ok atmayı, ata binmeyi öğrenir.

Bir süre sonra Mark adını alan Mehmet Türk köylerine baskınlar, acımasız katliamlar yapmaya başlar. Bu durum vezir Karaca Paşa'yı (Reha Yurdakul) kızdırır ve Paşa misilleme olarak vergiyi iki katına çıkartır.

Bu arada Carlos bir oyun hazırlar. Şövalyeleriyle Karaca Paşa'nın huzuruna çıkar. Getirdiği hediye sandığının içinden çıkan iki okçu Paşayı okla yaralar ve yaralanan Paşanın konağı ele geçirilir. Paşa'nın kızı (Burçin Doğu) iki Osmanlı askerinin yardımıyla kaçar, peşlerine Carlos'un adamları düşer, ama Türk köylüleri tarafından kurtarılırlar.

Carlos, Fatih Sultan Mehmet'e (Bora Ayanoğlu) gönderdiği bir fermanla onu tehdit eder ve ülkesine karşı yapacağı herhangi bir saldırının Karaca Paşa'nın ölümüne neden olacağını söyler. Carlos'un küstahlığı onu çıldırtırsa da Fatih Sultan Mehmet, Karaca Paşa gibi değerli birini gözden çıkartmak istemez.

Bu yüzden Kara Murat'ı çağırtarak Paşa'yı kurtarma görevini verir. Yola çıkan Kara Murat, Kara Şövalye Mark'ın yakıp yıktığı Türk köylerinden birine gelir. Ortalık ceset doludur ve bu onun nefretini iyice biler.

Gittiği bir handa Kara Murat, Kara Şövalye'yle karşılaşır ve ikisi de hemen kılıçlarına davranır. Kara Şövalye'nin maskesi düşünce Kara Murat karşısında kendi benzerini görür; gözlerinin önünden ikiz kardeşi Mehmet'in kaçırılışı ve babasının ölümü geçer.

Kara Şövalye'yi esir alan Kara Murat, onun giysilerini giyip yola çıkar. Ormanda gizlenen Türkler onu yakalar, ancak Kara Şövalye sandıkları bu kişinin kuşağından çıkan fermandan onun Fatih'in Fedaisi olduğunu anlayınca serbest bırakırlar.

Kara Şövalye olarak Carlos'un sarayına giden Kara Murat, Karaca Paşa'yı kurtarır, ama mücadele sırasında Carlos'un adamlarına yakalanır. Ona işkence eden kişiyse, kaçmayı başaran gerçek Kara Şövalye olacaktır.

Carlos hain bir plan daha kurar: Mark'ı, Kara Murat olarak Fatih'in huzuruna çıkartıp onu öldürtecek, gerçek Kara Murat ise idam edilecektir.

Kurtarılan Karaca Paşa ve Türk köylüleri bir araya gelip Kara Murat'ı kurtarırlar. Kara Şövalye ise suikast teşebbüsünde başarısız olur ve yakalanır, ama kaçmayı başarır.

Carlos ve adamları Kara Murat'ın köyünü basıp annesine işkence yapar. Buna tanık olan Mark birden geçmişini hatırlayıp müdahale eder, ama Carlos'un adamları tarafından yaralanırken annesi de öldürülür. Mehmet adını alan Mark, kelime-i şehadet getirerek kardeşi Kara Murat'ın kollarında can verir. Kara Murat bir mızrak darbesiyle Carlos'u öldürüp intikamını alır.

Natuk Baytan'ın yönetiminde 1976 yılında İtalyanlarla çekilen bir ortak yapım olan *Kara Murat Denizler Hakimi*'nde kahramanımız bir korsanlık macerasına atılmaktadır.

Filmin başındaki bir yazı, anlatılan öykünün tarihi gerçeklerle herhangi bir bağlantısının, bir ilişkisinin olmadığını belirtir. Yapılan açıklama bu film için doğru olduğu gibi, dizinin diğer bölümleri ve genelde burada sözü edilen çoğu film için de geçerlidir aslında.

Kara Murat dizisi izleyici tarafından çok tutulmasına rağmen bir süre sonra ömrünü doldurmaktadır. Türün kendisi de, en azından artık daha büyük bütçeler söz konusu olduğu için eskisi kadar tatmin edici olmamaya başlar. Bu yüzden de kostümlü film esprisi içinde konuları ve kişileri değiştirmekte yarar görülür. Böylece Kara Murat bu kez macera/tarihsel sinemanın bir zamanlar çok tutulan bir türü olan korsan filminde boy göstermektedir: Bu seferki düşmanı sessiz sinemadan beri birçok filme konu olan ünlü Kara Korsan (Peter Fabian), sağ kolu Vargas (Hüseyin Baradan) ve kadın korsan Maria'dır (Sevda Karaca).

ERLER FİLM **TÜRKER İNANOĞLU** SUNAR

CÜNEYT ARKIN

PETER FABIAN
SEVDA KARACA
HÜSEYİN BARADAN

REJİSÖR
NATUK BAYTAN

KARA MURAT

renkli

DENİZLER HAKİMİ

ÇETİN GÜRTOP ... RAHMİ MURATOĞLU
ERDOĞAN TÜNAŞ FUAT ÖZLÜLER

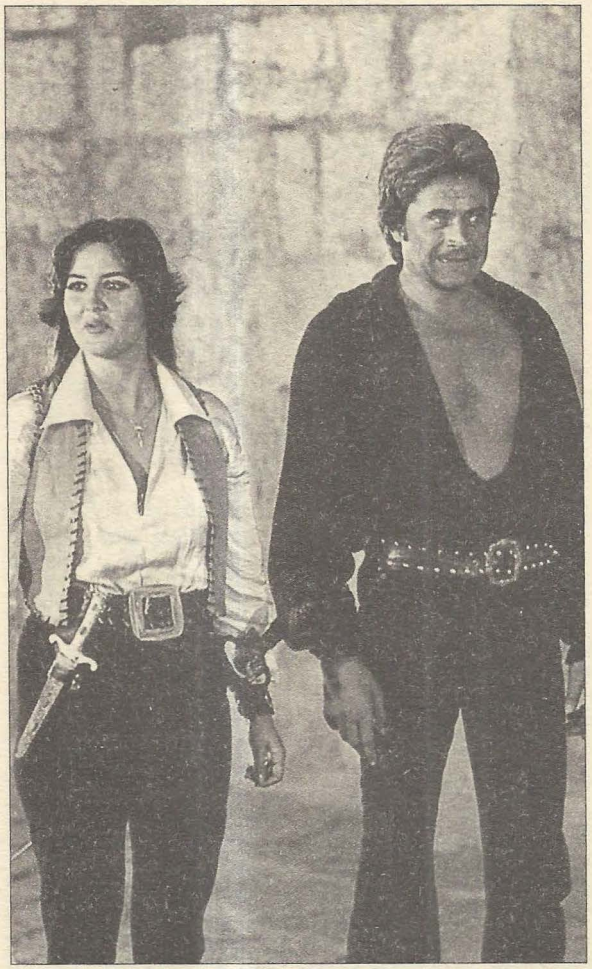

Kadın korsan Maria (Sevda Karaca) ve Kara Murat
Kara Murat Denizler Hakimi (Natuk Baytan, 1977)

Bu üçlü, doğal olarak acımasız ve kana susamış birer Türk düşmanıdır (Maria'nın ailesini Türkler öldürmüştür); sahil köylerini basıp katliamlar yaparlar. Vergi toplamakta olan Kaptan-ı Derya (Turgut Özatay) Kara Korsan'ın eline düşünce Fatih Sultan Mehmet (Bora Ayanoğlu) onu kurtarma görevini Kara Murat'a verir. Kara Murat şanına yakışan bir şekilde hiçbir destek kabul etmez, gerekeni tek başına yapacaktır.

Kendisini İspanyol Antonio olarak tanıtarak Kara Korsan'ın adamlarını hapisten kurtaran Kara Murat korsanların güvenini kazandığı gibi güzel Maria'nın ilgisini çekmeyi de bilecektir.

Kaptan-ı Derya ve adamları Kara Korsan'ın gemisinde prangaya vurulmuştur. Kara Murat onları kurtarır, bu arada gerçek kimliği ortaya çıkar ve esir düşer, ama Maria'nın yardımıyla kurtulur, Sakız adasındaki kaleden arkadaşlarını da kurtararak Kara Korsan'la Vargas'ı cezalandırır.

Filmin büyük bir bölümü Kara Korsan'ın gemisinde geçer; ki bu gemi İsveç'ten kiralanan, daha önce İngiliz televizyon dizisi *Kaptan Onedin*'da *(The Onedin Line)* kullanılan yelkenlidir. Araya mekân olarak bir sahil köyü, bazen meyhane bazen de korsanların barınağı olarak kullanılan Aya İrini müzesi ve Sakız Kalesi'nin yerini alan Rumeli Hisarı da sıkıştırılmıştır. Filmdeki deniz savaşları sahnelerindeyse elde tek bir gemi olduğu için *Spanish Main* (Frank Borzage, 1945) filminden alınan bol miktarda sahne –giysiler tutmasa da– kullanılmıştır.

Kara Murat Şeyh Gaffar'a Karşı'dan (1976) sonra gelen Kara Murat dizisinin son filmi, yine Natuk Baytan'ın yönetiminde çekilen ve Kara Murat'ın Mora'da-

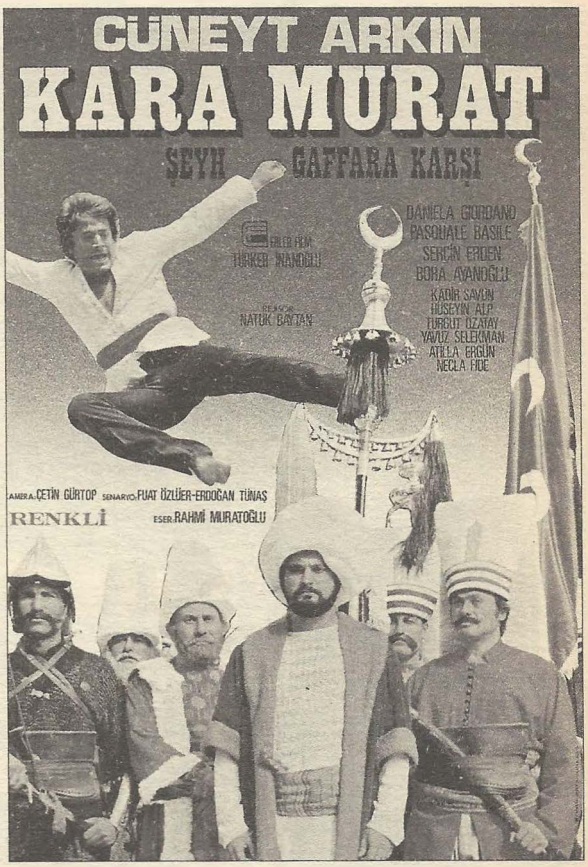

ERLER FİLM **TÜRKER İNANOĞLU** SUNAR

CÜNEYT ARKIN

ESER: RAHMİ MURATOĞLU

HULÛSİ KENTMEN
KADİR SAVUN
SÜMER DİLMAÇ
KADİR KÖK
MÜMTAZ ENER
REHA YURDAKUL

CANAN PERVER
TANJU GÜRSU

DEVLER SAVAŞIYOR

KARA MURAT

REJİSÖR: NATUK BAYTAN
SENARYO: FUAT ÖZLÜER
ERDOĞAN TÜNAŞ

renkli

ki maceralarını anlatan *Kara Murat Devler Savaşıyor* (1978) olur.

Mora Valisi Yunus Bey vebaya yakalanarak ölmüştür. Yerine tayin edilen Sinan Bey Mora'ya ulaşmadan ortadan kaybolur. Bu durum üzerine Sadrazam Mahmut Paşa, Yakup Bey'i valilik mührü ve fermanıyla Mora'ya yollar, ama Yakup Bey de esrarengiz bir biçimde ortadan kaybolur. Fatih Sultan Mehmet (Sümer Tilmaç), Mahmut Paşa'dan (Hulusi Kentmen) şüphelenen Rum Kâni Paşa'nın kışkırtması üzerine onu idam ettirecekken Kara Murat (Cüneyt Arkın) engel olur. Bunun üzerine Sultan, Kara Murat'ın yakalanmasını ister. Kara Murat yakalanıp zindana atılır.

Bu arada Sultan Mehmet, Tuğrul Bey'i (Atilla Ergün) Mora valiliğine atar ve olayları tetkik etmesini ister. Kara Murat idama giderken daha önce hayatını kurtardığı bir Paşa (Reha Yurdakul) tarafından serbest bırakılır. Mora'ya doğru yola çıkar, olayları araştırıp Tuğrul Bey'i korumayı görev edinir. Konakladıkları bir handa birtakım kişilerin saldırısına uğrarlar ve Tuğrul Bey ölür.

Mora kumandanı Davut (Tanju Gürsu) Fatih'in de sefere çıkmasından yararlanarak kendisini vali ilan etmek isterken, Çapanoğlu Tuğrul (Cüneyt Arkın) adında biri elinde Fatih'in fermanı ve mührünün bulunduğunu ve valinin kendisi olduğunu söyleyerek makama oturur. Aslında tüm olayların arkasında Davut bulunmaktadır.

Mora'daki Türk cemaatinin lideri (Kadir Savun), eski valinin kızı Zeynep (Canan Perver) ile birlikte şikayetlerini yeni vali Çapanoğlu Tuğrul'a bildirmek için huzuruna çıkar. Bundan rahatsız olan Davut, Türklerin bulunduğu bölgeyi basar ve valinin emri olduğunu söyleyerek işe yarar gençleri taş ocaklarında çalışmaya gönderir. Buna çok kızan Zeynep saraya girip Çapanoğlu'nu öldürmeye kalkar, ama başaramaz. Zeynep kendisine engel olan, ama askerlere teslim etmeyip serbest bırakan Çapanoğlu Tuğrul'a (ya da Ka-

ra Murat'a) bir anda vurulur.

Kumandan Davut Türkleri haksız bir şekilde yargılayıp kırbaç cezasına mahkûm eder. Tam o sırada yüzü maskeli Kara Murat yetişir ve Türk esirlerini kurtarır; onların yerine mahkeme heyetini bağlatıp kırbaçlatır.

Davut maskeli Kara Murat'ın hemen yakalanıp idam edilmesini emrede dursun Kara Murat bir tür Zorro olarak halkı korumayı ve Zeynep'e göz kulak olmayı sürdürürken bu arada da Davut'u küçük düşürmeyi ihmal etmez. Davut aslında Zeynep'in babasının yani eski valinin de katilidir.

Kara Murat Türkleri eğiterek savaşa hazırlarken Davut bir grup Türkü esir aldırıp saraya getirtir. Onlara Kara Murat'ın kim olduğunu itiraf etmelerini yoksa hepsini kazığa oturtacağını söyler. Türk esirler bir ağızdan "Kara Murat benim!" diye bağırarak öne çıkarlar. Davut bütün erkeklerin kazığa oturtulmasını emrederken ortaya Kara Murat çıkar, yakalanır ve işkence görür. Yetişen Zeynep ve iki Türk kılık değiştirip Kara Murat'ı kurtarır.

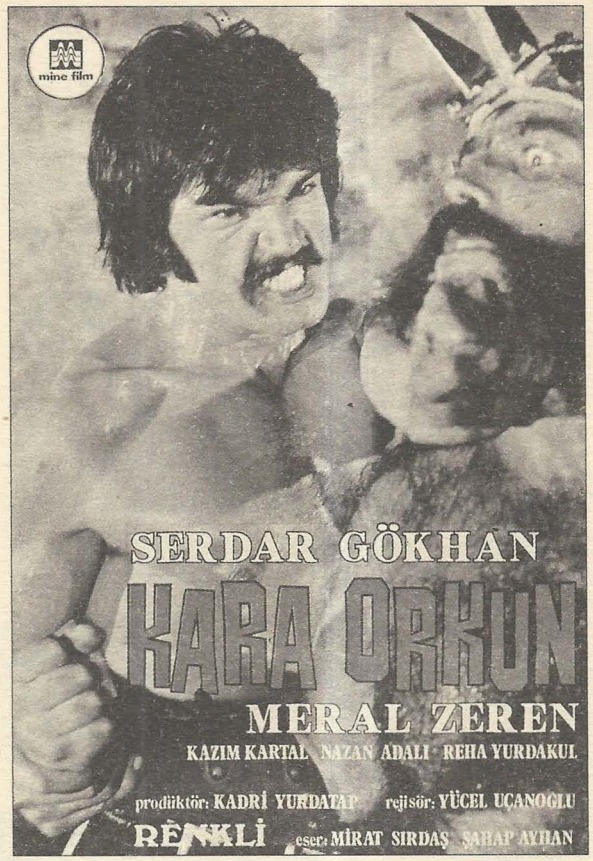

Kara Murat damlarda geçen bir kılıç düellosunun sonunda Davut'u öldürür ve Mora özgürlüğüne kavuşur!

Çizgi romanlar kahramanlarını geniş kitlelere tanıtırken sinemaysa onlara hareket kazandırır. Yeşilçam'da tarihi fantazya, değişik çeşitlemelerin dahilinde temelini Karaoğlan, Tarkan, Malkoçoğlu ve Kara Murat gibi kahramanların hareketli maceralarında bulmuştur, ki bu dört karakter başkalarını da etkileyerek çeşitli kopyalara ya da esinlemelere yol açmıştır.

Şahap Ayhan'ın yarattığı Kara Orkun da 1973 yılında Yücel Uçanoğlu'nun yönetimi, Safa Önal - Duygu Sağıroğlu / Memduh Ün / Yücel Uçanoğlu dörtlüsünün senaryosu ve Serdar Gökhan'ın yorumuyla beyazperdeye geçecektir: *Kara Orkun*.

Öte yandan, gazeteci-yazar Yener Çakmak'a göre

Bozkırlar Şahini / Tark-Han (Mehmet Aslan, 1968)

Bozkırlar Şahini / Tark-Han (Mehmet Aslan, 1968)

Tarkan'ın başlangıcını Mehmet Aslan'ın *Bozkırlar Şahini Targan / Tark-Han* (1968) filminde bulmak mümkündür.

Abdullah Turhan'ın çizgilerinden çıkma Tolga karakteri de bir kez bile olsa Mehmet Aslan'ın yönetmenliği, İrfan Atasoy ve Aytekin Akkaya'nın oyunculuğuyla hayat bulur: *Tolga* (1975).

Tarihi fantazyanın çizgi romanlardan aktarılan kahramanları ve kahramanlıkları beyazperdede dönemlerini kapatmalarının ardından doğal olarak televizyona geçeceklerdir – en azından bir süre için. Böylece Cem Ertürk'ün *Kurtoğlu*'su ilkin Yücel Çakmaklı sonradan Cem Ertürk tarafından yönetilir; Gürbüz Azak'ın *Deli Balta*'sınıysa Tolgay Ziyal çeker.

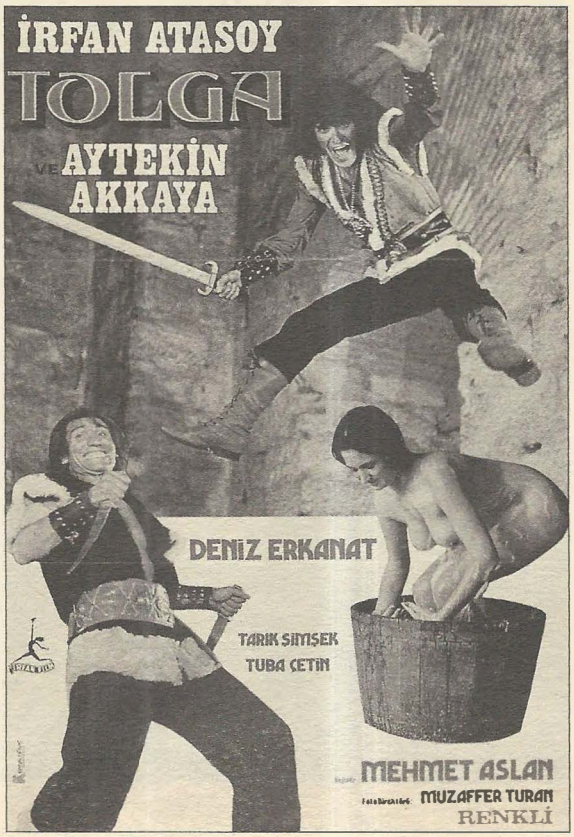

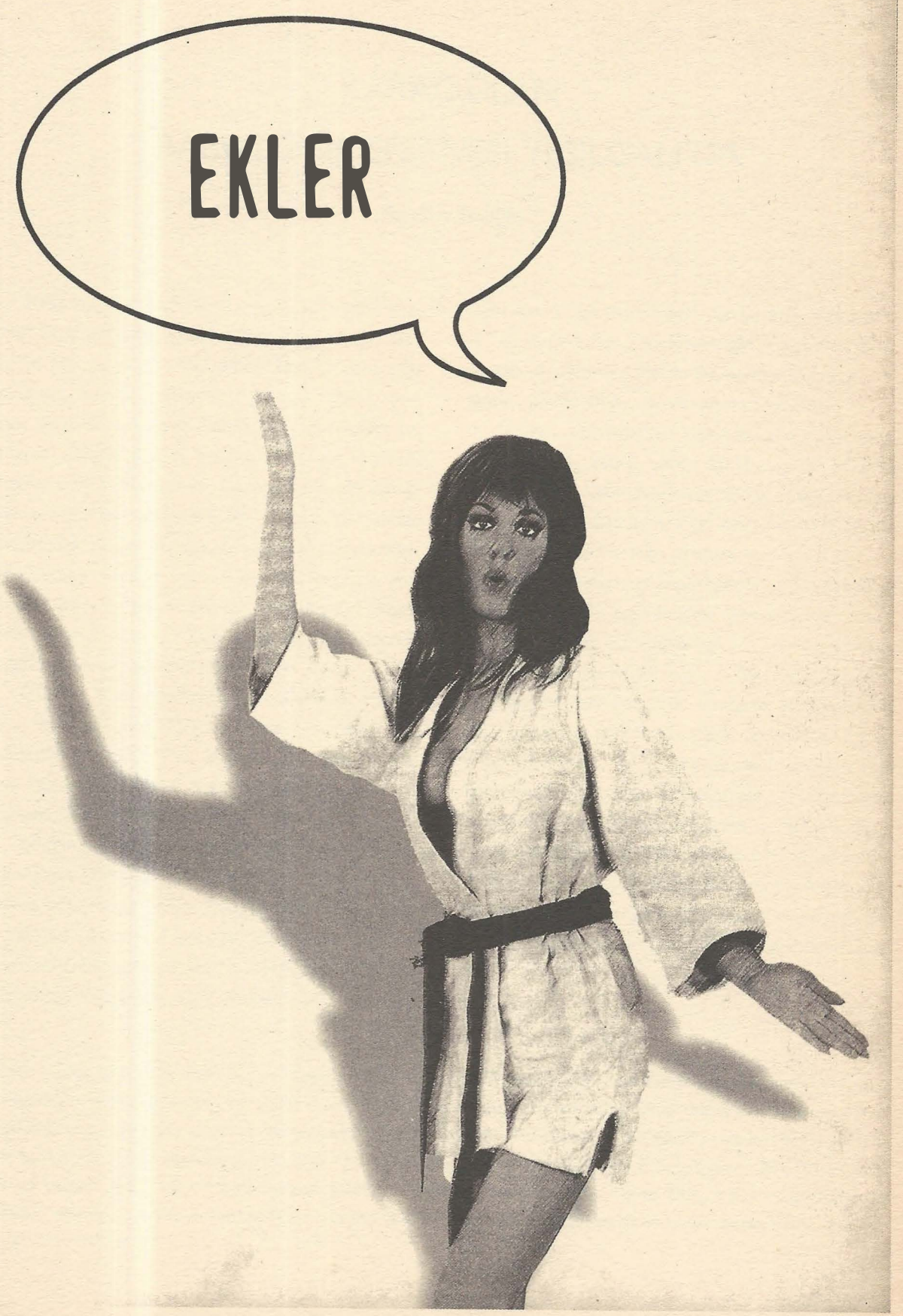
EKLER

KARAOĞLAN
BABIALİ'NİN EFSANESİ YEŞİLÇAM'DA

Arslan Eroğlu *

1960 yılı başlarında okumayı ilk söktüğüm sıralarda dedemin elime tutuşturduğu kitap *Zaloğlu Rüstem'in Maceraları*'ydı. Kapağında Zaloğlu atını şaha kaldırmış, yedi başlı ejderin başlarından birini kocaman gürzüyle parçalıyor. Sadece bir iç sayfa resmi var kitapta; Zaloğlu sevdiği kız Rübap'ı atının terkisine oturtmuş uçar gibi gidiyor. Çocuk dünyamda Zaloğlu'nun maceralarını elimdeki tek veri olan bu resimlere bakarak canlandırmaya çalışıyorum. Öğretmenimin verdiği, Eflatun Cem Güney düzenlemesi olan Dede Korkut anlatılarından biri, *Yiğit Boğaç Hikâyesi* ikinci kitabım oluyor. Kapak resminde Boğaç üzerine gelen boğayı bir yumrukta çökertiyor.

O yıllar sıkça gittiğimiz Steve Reeves'li *Herkül*, Alan Steel'li *Masist* filmlerinin hareketli resimleri arasında Zaloğlu'na ve Yiğit Boğaç'a yer bulamıyorum. Esse Gesse'nin eli tabancalı kahramanlarından da (Teksas, Tom Miks) uzaktayım.

Zaloğlu'nun elbisesine benzerliğinden olacak, bir afişin önünde duruyorum: *Kızıl Tuğ – Otsokarcı*. Filmdeki Otsokarcı'yla benim Zaloğlu arasında bir ilişki kuramasam da sinema önlerinde elime geçen çizgi romandaki çoban kılıklı gencin hikâyesi, biraz Yiğit Boğaç'ınkine benziyordu. Kitap Kızıltuğlu Otsokarcı'nın oğlu Kaan'ın ilk macerasıydı: *Cengiz Han'ın Hazineleri*. Yazan Abdullah Ziya Kozanoğlu, çizen Suat Yalaz olarak 19 Ağustos 1959'da Babıali'nin *Akşam* gazetesinde günlük tefrika olarak yayınına başladı.

Kitabın çizgi resimleri kafamda hızla yerine oturmaya başladı. Adsız çoban kılıklı oğlanın, Cengiz Han'ın gömüsünü bulmak için Han'ın torunlarıyla yarışa giren çizgi karakteri, Orta Asya'dan bir Yiğit Boğaç olarak çıkıp Ön Asya'ya doğru bir Karacaoğlan inceliği, bir Köroğlu gözüpekliğinde gelip Babıali'ye Baybora'nın oğlu *Asya Kaplanı Karaoğlan* olarak yerleşti ve 40 yıldır içimizden biri gibi, onunla beraber yaşıyoruz. Bütün bu yıllar içinde Esse Gesse'nin kahramanlarına karşı Babıali'de verdiği savaşı bile kazandı. Karaoğlan'a öykünen birçok tarihi çizgi roman kahramanı ortaya çıktı, ama bu arada ayakları yere basan, sağlam desen ve öykülere sahip ve özgün Malkoçoğlu, Tarkan gibi kahramanlara da öncülük etti.

Karaoğlan'ın Babıali'deki ilk maceralı yıllarının bir de film olarak gözümüzün önüne gelmesi kaçınılmaz bir istek olduğunda, Kızıltuğlu Otsokarcı'nın oğlu Kaan'ı film olarak izlemek için o yıllarda sinemalara koştuk.

* 1955 yılında Samsun'da doğan Arslan Eroğlu, İstanbul Devlet Güzel Sanatlar akademisi mezunudur. Öğrencilik yıllarında Babıali'de film atölyelerinde klişe ressamlığı yapan Eroğlu 1990-98 yılları arasında Mimar Sinan Üniversitesi Mimarlık Fakültesinde temel sanat eğitimi ve görsel tasarım üzerine öğretim görevlisi olarak dersler verdi. Sanatçı olarak resim sergilerinin yanı sıra popüler kültür bağlamında 60'ların ve 70'lerin dönem kimliği üzerine Karaoğlan ve Suat Yalaz (1999), Türkan Şoray (2001), Pankart (2002) adlı sergilerin kuratörlüğünü, tasarım ve uygulamalarını yaptı. *Çalıntı*, *Öküz*, *Roll*, *PostExpress*, *Express* dergilerinde sinema, müzik vs konularda yazılar yazıp illüstrasyonlar yaptı. Popüler kültür ve görsel tasarım üzerine çalışmalarını yürütmektedir.

KARAOĞLAN

CENGİZ HAN'IN HAZİNELERİ (1962)

"Zodyak takvimine göre Timuçin Cengiz Han, Sıçan yılında öldü. Verdiği emre uyarak cenazesini bir bölük yeminli fedai omuzları üstünde üçbin kilometre uzunluğundaki Gobi çölünden aşırtarak kimsenin bilmediği bir yere götürdüler. Hanın cenazesini oğulları dahil hiç kimse takip etmedi."

(Çizgi romanın açılış sayfasından.)

Suat Yalaz'ın filmin jeneriği için hazırladığı cenaze resimleri üzerine filmin jenerik yazıları düşerken Ruhi Su, Yalçın Tura'nın müziğini yaptığı bir ağıtı söyleyerek cenaze alayına sesiyle eşlik eder.

Obada günlük yaşam sürmektedir. Çoban Memiş'in Karaoğlan (Orhan Günşiray) diye anılan adsız oğlu, oba gençlerinin sürekli alayları karşısında Cengiz Han'ın torunu, Çağatay Han'ın (Mümtaz Ener) güzeller güzeli kızı Tolunay'ı (Tülay Akatlar) kendine alacağını söyler. Tolunay'ın kaçan atı Tulutay'ı yakalayıp ona götürecektir (çizgi romanda alageyiği avlayıp hediye edecektir). Karaoğlan Tolunay'ı, gölde yıkanırken görünce aklı başından gider. Tolunay kim olduğunu söylemez. Gölün yanına Karaoğlan'ın yakaladığı Tulutay'la Hülagü (Öztürk Serengil) gelir. Hülagü atı Tolunay'a hediye etmek ister. Çıkan kavgayı oradan geçmekte olan Otsokarcı (Nuri Altınok) ayırır. Tolunay, Karaoğlan'ın çobanlığıyla alay eder. Karaoğlan Otsokarcı'yla ilk kez karşılaşır.

Çağatay Han'ın otağında ... Buzlu Çöller Tilkisi diye anılan Tokta Bey (Atıf Kaptan) Cengiz Han'ın gömüsünün yerini kendisi dahil han soyundan hiçbir kişinin bilmediğini söyler. Otağa gelmiş olan Karaoğlan mezarın Ötügen Ormanlarında olduğunu belirtir. Çağatay Han'ın pehlivanını yenerek han oğullarının katılacağı mezarı bulma yarışına katılmaya hak kazanır. Otağa gelen Otsokarcı mezarın aranmasına karşı çıkar. Karaoğlan otağda bulunan herkese mezarı bulacağını, ad kazanacağını, buna karşılık Tolunay'ı alacağını söyler. Otsokarcı ikinci kez karşılaştığı Karaoğlan'a bu işten vazgeçmesini öğütler.

Otağın önünde gömüyü bulma yarışına girecek bütün beyler atlarının üzerinde Tolunay'ın elinden bir mendil alarak, genç kızın "Tanrı sana alkış versin" dileğiyle yola çıkarlar.

Karaoğlan alana eşeğe binmiş olarak gelir. (Sinema salonundaki herkesin en az beş dakika güldüğünü hatırlıyorum. Benim Yiğit Boğaç'ım Karaoğlan gülünç duruma düşmüştü.)

Eşekle yola çıkan Karaoğlan yolda Kazgagası Çakır'la (Sami Hazinses) karşılaşır. Çakır, Karaoğlan'a at uşağı olur, oysa Karaoğlan'ın atı bile yoktur. Kazgagası'nın bindiği Payaza adlı ata Karaoğlan, Karaoğlan'ın eşeğine de Çakır biner. Tam bir Don Kişot, Sançe Pançe görünümündedirler. Çizgi romandaki özgün öyküyse Karaoğlan kırda zorlukla Payaza'yı yakalar, yola çıkmadan Çakır'la karşılaşır, ondan savaş dersleri alır, savaşçı elbisesine sahip olur. Savaş avadanlıklarını kuşanan Karaoğlan "Ey ulu Tanrım beni beğendiğin, beni hakan görmek istediğin için bana bu pu-

satları, bu atı armağan ettin. Ey Temuçin, torunun, hazinelerin, orduların, ak ve kara tayların benim olacak" diye and içer. (Eşekle yola çıkan Karaoğlan bu işleri nasıl yapacaktı ki. Pek şaşırmıştım.)

Karaoğlan yolda karşılaştıkları Sünbül (Fatma Girik) adlı kıza Çavdar Tarlası adını koyar. Hülagü'nün Kanturalılar lakaplı fedailerinin elinden kurtardığı kıza da (Aysel Tanju) Ateş Parçası adını uygun görür.

Hep birlikte Gobi çölündedirler. Çöl sıcak ve tehlikelidir, sürekli kum fırtınaları eser. Ayrıca Hülagü'nün tuzaklarından korunmak zorundadırlar. Ateş Parçası, Hülagü'nün zehirlediği kuyudan su içtiği için ölür. Karaoğlan'ın atı Payaza kaçar. Ötügen Ormanlarına vardıklarında Payaza'yla karşılaşan Karaoğlan ormanın derinliklerine sürüklenir.

Karaoğlan Cengiz Han'ın hazinelerini bulmuştur. Mezarı bekleyen Otsokarcı ile karşılaşır. Kavgada Otsokarcı'ya yenilir. Otsokarcı "Bana yenici anlamına geldiği için Otsokarcı derler" der. Karaoğlan Otsokarcı'nın babası olduğunu öğrenir ve ormanda "Adım Kaan Otsokarcı" diye bağırır, artık adını bulmuştur.

Karaoğlan, Çağatay Han'ın otağında Hülagü'den yaptığı bütün kötülüklerin hesabını sorar. Tolunay'ı almayı hak etmiştir, ama o Çavdar Tarlasını tercih eder.

Karaoğlan'ın bu ilk Yeşilçam macerası başarılı olamaz. Suat Yalaz'ın dediği gibi, hazırladığı senaryonun çok değiştirilmiş olması temel eksikliklerden biri olmuştur belki de.

Karaoğlan artık Kaan ismini kazanmışsa da 1962 yılından itibaren Karaoğlan sıfatını tercih ederek maceralarına Babıali'de *Asya Kaplanı Karaoğlan* olarak devam edecekti. Evlerimize 1 Nisan 1963 tarihinde haftalık dergi olarak girmeye başlayan Karaoğlan'ın özgün hikâyelerinin yazımı da artık Suat Yalaz'a aitti.

Beyazperdedeki ilk Karaoğlan (Orhan Günşiray) ve Çalık (Sami Hazinses) ...
Karaoğlan Cengiz Hanın Hazineleri (Atıf Yılmaz, 1962)

Karaoğlan artık değişmişti; konuşmalarına bir bilgelik gelmiş ve resimler zengin yan tiplemelerle birlikte daha akıcı bir Türkçeyle anlatılmaya başlamıştı.

Karaoğlan'ın tekrar Yeşilçam'a dönebilmesi için kahramanının maceralarındaki yan figürleri zenginleştirmeye başlayan Suat Yalaz, kostüm sorunlarını tek tek çözdü; her çizgi roman kahramanı gibi Karaoğlan'ın da bir savaş urbası olmalıydı. Yalaz, Karaoğlan'ın yoldaşlarını ve dostlarını da çizgi romanlardaki ilk sekiz macerada yerlerine oturtuyordu.

Çizgi romanın temel figürü olarak Karaoğlan, bir oduncunun yanında büyüse de Cengiz Han'a bile bilgelik dersi vermekten çekinmeyen, doğrunun ve zayıfın yanında yer alarak doğru gördüğünü gerçekleştirmeyi görev edinen bir kişidir.

Babası Baybora, gençliği Karaoğlan'a benzeyen, bilge, ama zaman zaman tutucu olsa da bu tutumundan çabuk vazgeçebilen bir kişidir ve üç filmde yer alır.

Yoldaşı Balaban ise her şeyi kol gücüyle halledeceğine inanan boğazına düşkün eski bir savaşçıdır ve o da üç filmde yer alır.

Çelimsiz haline rağmen, pratik zekâsıyla işleri kolayca halletmeye çalışan ve hinoğlu hin bir karakter olan Çalık da üç filmde yer alır.

Camoka *ise* birkaç macerada görünmesine rağmen kötülük timsali olarak kötünün kötüsüdür ve üç filmde görünmekle birlikte neredeyse Karaoğlan'dan bile daha ünlü olmuştur.

Karaoğlan'ın ele avuca sığmaz, haşarı, birazcık eli uzun ve sevimli yavuklusu Bayırgülü ise filmlerde yer alamamıştır.

Karaoğlan'ın kankardeşi ve andacı olan Emircan, Karaoğlan kadar gözükara ve yiğit birisidir. Daha çok Karaoğlan filmlerinde geliştirilmiş bir figür olarak görünür: Emircan olarak iki filmde, Melikcan olarak da *Altaydan Gelen Yiğit* (1965) filminde yer almıştır.

Bütün bu karakterler belki de Orta Asya Türklerinin göçer olması yüzünden bir yere bağlı yaşayamazlar, günlük işler yaparak ya da kervanlarda kılavuz görevini üstlenerek hayatlarını sürdürürler. Cengiz Han'ın ordusunda iyi yerlerde bulunabilecekken onlar halktan birileri olmayı seçer. Baybora zaman zaman toprağa bağlı bir hayat kurmaya çalışsa da bir türlü beceremez ve gönlü hâlâ gençtir.

Suat Yalaz, Karaoğlan'daki bütün kişileri aslında şu anda içimizde yaşayan birileri ya da yaşaması gereken karakterler olarak tasarlamıştır.

Derginin "Biz bize" adlı köşesinde Karaoğlan dostlarına bir gün şu haberi verir Suat Yalaz:

"Yakında Akşam gazetesinin açacağı bir kampanya ile Karaoğlan'ı sinemada canlandırabilecek atletik yapılı, çevik, yakışıklı bir genç arayacağız. Bu arada çekim hazırlıkları tamamlanınca yarışmaya katılan gençler içinden en uygun, en benzeyen Karaoğlan'ı seçip 'Altaydan Gelen Yiğit' romanımızı filme almaya başlayacağız."

Akşam gazetesi 19 Mayıs 1965 tarihinde geniş bir reklam kampanyası ve iki metrelik dev "Karaoğlan Aranıyor" afişleriyle harekete geçer. Sanat ve sinema dünyasından gelen geniş bir jüri tesbit edilir: Yaşar Kemal, Lütfi Ö. Akad, Turhan Selçuk'tan Metin Erksan, Gönül Yazar ve Giovanni Scognamillo'ya uzanan bir jüridir bu.

Suat Yalaz'ın anlattıklarına göre gelen müracaatlardan jüri önüne çıkarabilecek kadar Karaoğlan'a benzer adaylar bulunamaz. Suat Yalaz, Karaoğlan'ı kesinlikle Yeşilçam'dan bir oyuncuya emanet etmeyecektir. Karaoğlan zaten ünlü bir karakterdir ve onu oynayacak kişi ünlenecektir aslında. Çizgi romanda olduğu gibi gerçekte de bütün kızların gönlünde Karaoğlan yatmakta, bütün delikanlılarsa Karaoğlan olmayı düşlemektedir.

Suat Yalaz, dostlarının tavsiyesi üzerine, Ankara'ya Kartal Tibet'i görmeye gider. Kartal Tibet'in ismini bile Karaoğlan'a yakıştırır. Kartal Tibet'i gördüğündeyse aradığı Karaoğlan'ı bulduğunu anlamıştır. Artık Karaoğlan Kartal Tibet'e emanettir ve diğer oyuncular da Yeşilçam'dan özenle seçilir.

Yalaz, Karaoğlan imajını belleklerimize yerleştiren savaş urbasını tasarlar: kafasına bir Buhara takkesi, boynu ve kol uçları işlemeli kısa kollu bir gömlek,

gömleğin üstüne giydiği manda gönü yelek, bacaklarını sıkı sıkıya saran pantolon, kısa deri çizme, beline sardığı kuşak ve kurt başlı kılıcını taktığı kemer.

Suat Yalaz'ın diğer oyuncular için yaptığı kostüm tasarımlarını Ahmet Sert özenle hazırlar: Karaoğlan atının üzerinde savaş avadanlığı olarak bir kargı, kalkan, ok sadağı ve yay taşır. Yağmur adlı atın bulunması da Karaoğlan'ın bulunması kadar ilginç olacaktır.

Baysungar'dan savaş dersleri almış ve manda gönü yelekli savaş urbasına sahip Karaoğlan, Yağmur gibi bir atı da olduğuna göre artık Yeşilçam'da maceradan maceraya koşabilirdi.

Filmin senaristliğinin, yönetmenliğinin üstüne bir de en zor iş olan yapımcılığı da üstlenerek –*Karaoğlan* dergisinin kazandırdıklarının yanına bir miktar borç para bulup Olcay Prodüksiyon şirketini kurmuştur– esas Karaoğlanlığı bizzat Suat Yalaz yapmaktadır aslında.

KARAOĞLAN
ALTAYDAN GELEN YİĞİT (1965)

(Suat Yalaz filmin senaryosunu Karaoğlan'ın *Asya Kaplanı* ve *Altaydan Gelen Yiğit* adlı çizgi roman maceralarından oluşturmuştur).

Bütün gün at koşturan Karaoğlan bir handa Camoka (Danyal Topatan) ile karşılaşır. Bir eli hancının karısının (Ayfer Feray) çıplak bacağında olan Camoka, Karaoğlan'ı süzerek konuşur: "Demek bu ülkede

Beyazperdenin ikinci ve en bilinen "gerçek" Karaoğlanı Kartal Tibet ...
Karaoğlan Altaydan Gelen Yiğit (Suat Yalaz, 1965)

bir vuruşta bir beygiri baştan başa biçen Camoka başbuğu tanımayan varmış. Kimsin sen?" Karaoğlan'ın yanıtıysa şöyle olur: "Benim senin gibi süslü alımlı adım yok, sadece Karaoğlan derler. Ya devlet başa ya kuzgun leşe deyip kısmet aramaya çıkmış bir serdengeçtiyim." Kaderleri onları bu handa buluşturmuştur. İlk tanışmaları ve takışmaları bu handa olur.

Filmin iki temel oyuncusu olarak Kartal Tibet'in Karaoğlan, Danyal Topatan'ın Camoka kimliklerinde verdiği ilk görüntüler bizleri hemen beyazperdeye bağlamıştı, karşımızdaki Karaoğlan canlanıp da çizgi romanın karesinden çıkıp gelmiş gibiydi sanki. Karaoğlan çizgi romanlarında bizleri sayfalara yapıştıran erotik sevişme sahnelerinden ilkini hancının karısı Karaoğlan'ın kollarına atılırken görürüz.

Karaoğlan uğraşında ona can yoldaşı olacak dostu Balaban'la (Mehmet Ali Akpınar) bir kavga sonucu tanışır. Ona hikâyesini anlatmaya başlar. Gurhan'ı (Orhon M. Arıburnu) aramaktadır. Babası Baybora'nın (Reha Yurdakul) sevgili Ece'si ve annesi olan kadını, kendisi bir bebekken otlakta öldürmüştür Gurhan. Babası da onu bir oduncu ailesi olan Sarı Kutulmuşlara emanet etmiştir.

Karaoğlan'la Balaban, Naymanlar'ın yurduna gelmişlerdir. Merkitlere gelin gidecek obanın en güzel kızı Ülger'le (Tülin Elgin) Karaoğlan arasında bir konuşma başlar. Karaoğlan su kıyısında çamaşır değiştiren Ülger'in çıplak teninden gözlerini bir türlü alamaz.

Ülger, Karaoğlan'ın yanından uzaklaşır, incecik ve narin vücudunu oynatarak mintanını sıyırmaya başlar. Diri göğüsleri meydana çıkmış, yaprakların ardında bir su perisini andırmaktadır.

Ülger: "Ne bakıyorsun be ... Hiç kız görmedin mi sen?"

Karaoğlan: "Böyle güzeli düşünde göremez insan. Hiç göstermiyor, ama biçimli, alımlı bir vücudu var," diye içinden geçirir.

Ülger: "Artık git! Başımı derde sokma benim."

Karaoğlan: "Dikeni göze almadan böğürtlen yenmez derler."

Ülger: "Ben böğürtlen değilim."

Hey gidi Karaoğlan hey, nice prensesler seni düşlerken ...

Karaoğlan Camoka'yla tekrar karşılaşır. Ülger'i kaçırma işinde Camoka'yla işbirliğini kabul eder. Camoka'nın ihaneti üzerine peşine düşer.

Kahramanımız Karaoğlan'la kötü adamın kaçıp kovalamacası başlamıştır artık. Camoka cılız görünen bedenine karşın Yargocak'ın (Gürbüz Tansever) kemiklerini kırar. Karaoğlan Ülger'i Camoka'nın elinden alır. Camoka Karaoğlan'ın peşine düşer ve onu kayalıklarda sıkıştırır. Karaoğlan Camoka ile girdiği zorlu kavgada düşmanının kemiklerini kırar, orada kurda kuşa terk eder.

Camoka arkasından şöyle haykıracaktır: "Karaoğlan şunu unutma. Eğer yaşarsam intikamım korkunç olacak."

Biz filmi izleyen çizgi roman okuyucuları biten maceralarda kötü kahramanların intikam için tekrar tekrar döndüğünü, yani Camoka'nın ölmeyeceğini tabii ki hemen anlardık.

Karaoğlan bu zorlu uğraştan sonra Ülger'in dizleri dibinde dinlenir. Böğürtlenin en güzeline kavuşmuştur. Güzel Nayman kızı Karaoğlan'ın yavuklusudur artık.

Karaoğlan, Balaban, Melikcan (Yavuz Selekman) Gurhan'ın bulunduğu bölgededir. Gurhan'ın adamı Ahed (Hasan Ceylan), obaya Ülger'i Gurhan'a istemeye gelir. Gurhan yanlısı olan Saruca (Nusret Ataer) Yargocak'ı öldürür ve Ülger'i Gurhan'a götürür.

Karaoğlan ve yoldaşları Cengiz Han'ın konuk olduğu kaleye girerler. Cengiz Han (Asım İşler) yanında davetliler ve Gurhan olmak üzere şölen sofrasındadır. Gurhan, Cengiz Han'ı zehirlemek niyetindedir. Karaoğlan, Cengiz Han'a haber verir. Gurhan'ın attığı oku Karaoğlan kılıcıyla havada keser, Gurhan'ı öldürür ve Cengiz Han'dan babası Baybora'nın Bizans'ta olduğunu öğrenir.

Karaoğlan Altaydan Gelen Yiğit, kahramanımızı artık dergi sayfalarından çıkarıyor ve Yeşilçam'daki

bu ilk macerasıyla birlikte hızla güçlü bir efsane haline getiriyordu. Film biz izleyicileri büyülediği kadar yapımcısına da para kazandırırken oyuncularına –en çok da elbette Kartal Tibet'e– şöhret kapılarını açacaktı. Camoka rolündeki Danyal Topatan Karaoğlan'dan da ünlü olmuştu.

Filmin başarılı olmasının nedenini Suat Yalaz'ın teknik olarak çizgi roman karelerini hareketli resimlere dönüştürme ustalığında buluruz. Sahneleri oluştururken oyuncuların duruşlarını tek tek çizgi romanın karelerine göre ayarlar. Oyuncuların üzerine düşen ışık çizgi romandaki figürlerin hareketine göre değişir ve ışık hareketi sağlayan başka bir öğe olur.

Yalaz, Karaoğlan senaryolarını oluştururken kahramanını içimizden biri olarak düşünür. Aksiyonu artırmak için biraz fazla yetenek yükler. Bu gerek okuyucuyla gerek filmde canlanan kahramanla izleyiciyi özdeşleştirmede kolaylık sağlar. Kötüler de içimizden birileridir aslında; Suat Yalaz'ın filmlerinden sonra çizdiği çizgi romanlarda bu daha da çok öne çıkacaktır.

KARAOĞLAN
BAYBORA'NIN OĞLU (1966)

Karaoğlan yoldaşı Balaban'la birlikte Baybora'yı bulmak için Bizans'tadır. Baybora'yı bir çocuk (Kaan Yalaz) ve Nalbant'a (Ahmet Sert) sorduklarında Nalbant öldürülür.

Bir Bizans meyhanesinde Baybora (Reha Yurda-

Kim olduklarını bilmeden birbirlerine kılıç çeken baba (Reha Yurdakul) ve oğul (Kartal Tibet) ...
Karaoğlan Baybora'nın Oğlu (Suat Yalaz, 1966)

Karaoğlan Baybora'nın Oğlu (Suat Yalaz, 1965)

kul) arkadaşlarıyla eğlenmektedir. Karaoğlan ve Balaban meyhaneye girdiklerinde Baybora, Karaoğlan'a dikkatle bakar. Verenglerin gelmesi üzerine kavga çıkar. İren (Sevinç Pekin) adlı bir kız onları kaçırır. Yolda Karaoğlan Toro (Engin İnal) ile kavgaya tutuşur. Verengler gelince Toro kaçar ve Karaoğlan bir evin penceresinden içeri girdiğinde sevişmekte olan Bizans İmparatoru Aleksandros (Ergun Köknar) ve sevgilisi Berenis (Emel Turgut) ile karşılaşır. Odaya saray kumandanı Portus (Hüseyin Peyda) da girer ...

İmparator Karaoğlan'ı Baybora'ya karşı kullanmak ister. Toro, Baybora'nın Bizans'taki üvey oğludur ve Karaoğlan'la kavgaya tutuşup yaralanır. Bu kez Baybora ile Karaoğlan kapışırlar. Karaoğlan bir kiliseye sığınır ve orada bulunan Peder Fokas'tan (Ali Şen) yardım görür. Kiliseyi Baybora ve Siriel (Hayri Caner) basarlar. Baybora Karaoğlan'ın kendi oğlu olduğunu öğrenir, ama yakalanır ve Porti adasındaki kaleye götürülür.

Karaoğlan kendini Bizans oyunlarının içinde bulur. Portus'u öldürür. Baybora'nın arkadaşlarından Küçük Sezar (Yavuz Selekman) ve Balaban Karaoğlan'ı aramaya koyulurlar, Karaoğlan ise babasını fahişe Berenis'e (aslında Katolik Kilisesi için çalışan Rahibe Adriana) sorar.

Karaoğlan yakalanır ve Porti adasına götürülürken iplerini çözüp kaçar, Küçük Sezar ve ekibine katılır. Adadaki kaleye çıkan Karaoğlan ve arkadaşları oradaki papazlarla kavgaya tutuşurlar. Berenis ve Katolik papazlar Batı Roma İmparatorluğu'nu tekrar kurmayı

BAYBORA'NIN OĞLU
KARAOĞLAN
KARTAL TİBET
REHA YURDAKUL
EMEL TURGUT
SEVİNÇ PEKİN
ALİ SEN
HÜSEYİN PEYDA
M.ALİ AKPINAR
YAVUZ SELEKMAN
HAYRİ CANER
VE
ENGİN İNAL
Reji ve Senaryo:
SUAT YALAZ
MUSTAFA YILMAZ
OLGAY PRODUKSİYON

düşlemektedir.

Baybora'ysa Vasilisya yanlısıdır. Kale alanına çıkar ve Karaoğlan'la omuz omuza gladyatörlerle dövüşür. Peder Fokas tarafından bıçaklanan Berenis Karaoğlan'ın kucağında ölür.

Karaoğlan, Baybora ve Balaban Bizans'tan ayrılıp Altaylar'a, özyurtlarına dönerler ...

KARAOĞLAN CAMOKA'NIN İNTİKAMI (1966)

Camoka (Danyal Topatan), Karaoğlan yanından ayrıldıktan sonra, yalnız kaldığı vahşi kayalıklardan kırık kaburgalarıyla bir yılan gibi sürüne sürüne bir su akıntısına gelir. Suyun içinde sevinç naraları atar, yumruklarını yattığı yerden kaldırır ve bağırır: "Karaoğlan intikamım korkunç olacak." Sesi kayalarda yankılanır.

Ömüge Ata'nın obasında günlük hayat sürmektedir. Karaoğlan obadan Gülcan adlı bir kızla (Elif İnci) gizli gizli buluşmaktadır ve Çalık'a (Recep Filiz) yakalanır. Bu ara Kurtçebe, Ömüge Ata'dan Cengiz Han için asker yardımı istemektedir.

Camoka çevre obalara dehşet saçarak Karaoğlan'ı

Karaoğlan Camoka'nın İntikamı (Suat Yalaz, 1966)

CAMOKA'NIN İNTİKAMI

KARAOĞLAN
KARTAL TİBET

FİGEN SAY
DANYAL TOPATAN

ELİF İNCİ YAVUZ SELEKMAN
RECEP FİLİZ FİKRET UÇAK
GODZİLLA

Operatör
MUSTAFA YILMAZ

Reji ve Senaryo:
SUAT YALAZ

OLCAY PRODÜKSİYON

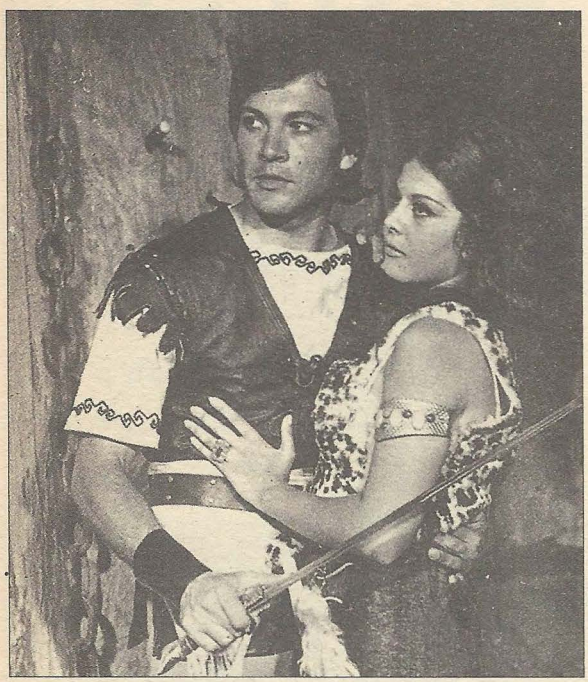

aramaktadır. Ömüge, Kurtçebe'ye katılır ve obanın korunması Karaoğlan'a kalır. Obayı, Camoka'nın çaşıtı (casus) olan Almıla (Figen Say) adlı bir kız gözetlemektedir.

Camoka nihayet Karaoğlan'ı bulur. Çin hakanı Ulla Han'ın askerlerini de yanına alarak obayı kuşatır. Obadan Camoka'yı okla yaralarlar ve Camoka da ekinleri tutuşturup kaçar.

Camoka'nın peşine düşen Karaoğlan yolda andacı Emircan (Yavuz Selekman) ile karşılaşır. Çalık da onlara katılır. Karaoğlan Almıla'yı yakalar. Camoka onları çöle çeker. Çölde Karaoğlan'ın çaresizliğiyle alay eden Camoka gülmeyle karışık naralar atacaktır. Almıla ise babasının Camoka tarafından öldürüldüğünü öğrenir.

Karaoğlan ve arkadaşları yakalanırlar ... Camoka

Karaoğlan Camoka'nın İntikamı (Suat Yalaz, 1966)

Karaoğlan Camoka'nın İntikamı (Suat Yalaz, 1966)

sarkaç gibi sallanan bir baltayla Karaoğlan'a işkence eder, sevinç naraları atarak. Karaoğlan'ın yandaşlarınıysa cüzzamlılar mağarasına kapatır. Karaoğlan baltadan kurtulup Camoka'yla kavgaya tutuşur ve sonunda Camoka cüzzamlıların arasına düşer ...

KARAOĞLAN
BİZANSLI ZORBA (1967)

Bizans İmparatoru I. Manuel (Tanju Gürsu) kanlı gladyatör oyunlarını sever. İyi bir asker olan Yüzbaşı Viktor'un (Turgut Akaslan) sevdiği Eleni'de (Esen Püsküllü) gözü vardır.

Manuel, Viktor'u saray kumandanı Akilas'a (Altan Günbay) öldürterek kellesini Eleni'ye gösterir. Eleni çıldırarak Bizans'tan kaçar. Manuel bu kez Senatör Eglon'un (Muammer Gözalan) karısı Kitya'ya (Nurhan Nur) gözünü diker.

Karaoğlan ve Baybora, Bizans'a yakın bir yerde, Eleni'yi bulurlar. Genç kadın hikâyesini anlatır. Baybora: "Gidip şu Bizanslı zorbanın falına bakalım" der ve ikisi papaz kılığında Bizans'a girerler. Ama daha önce Karaoğlan köylü dilberi Sofia (Devlet Devrim) ile hoşça vakit geçirmeyi ihmal etmez.

Bizans'ta Karaoğlan ve Baybora, Manuel'den Eleni'ye yapılmış haksızlığın hesabını vermesini isterler, ama zindana atılıp işkenceden geçirilirler.

Eski bir gladyatör olan Berbriks (Yavuz Selekman) zindandan kaçarak gladyatörlüğün kurallarına ihanet

Karaoğlan Bizanslı Zorba (Suat Yalaz, 1967)

eden Flakkus'u (Gürbüz Tansever) öldürür ve Karaoğlan ile Baybora'yı kurtarır.

Karaoğlan sarayın zindanlarında Manuel'i, Baybora ise Akilas'ı öldürür ve Bizans zorba bir imparatordan kurtulmuş olur.

Filmin senaryosunu oluştururken Suat Yalaz çizgi romandaki konuşmaları hemen hemen hiç bozmadan kullanır. Kendisine bunu sorduğum zaman Yalaz: "Çizgi romanları oluştururken sanki film çekiyormuş gibi davranmak gerekir" yanıtını verdi.

KARAOĞLAN
YEŞİL EJDER (1967)

Karaoğlan, beşinci macerasında artık Çin saraylarındadır ...

Bir Uygur obasını Çinli uğrular basmıştır. Başlarında Yeşil Ejder diye bilinen Sung (Tülay Erdeniz) adlı Çinli prenses vardır. Obadan Bige (Buket Sokollu) adlı bir kızı kaçıran Çinliler kıza "Koydo" oynatmak isterler.[1]

O sırada handa bulunan Karaoğlan prensesin has adamlarından Yumin'i (Behçet Nacar) öldürerek kızı kurtarır.

Çinli prenses yoksul obaları basmaya devam eder, ama karşısında sürekli olarak Karaoğlan'ı bulur. Sonunda prenses Çin'e kaçar, çünkü Karaoğlan kadının korkulu rüyası haline gelmiştir. Bu baskınlara prensesi ayartan kişi yaveridir (Senih Orkan) aslında.

1 Koydo: Bir tür çıplak dans. Adını eski Orta Asya halklarından Koydoluların bir geleneğinden alır.

KARAOĞLAN

YEŞİL EJDER

OLCAY PRODÜKSİYON

Karaoğlan Yeşil Ejder (Suat Yalaz, 1967)

Karaoğlan'ın adını kullanarak obalardan yiyecek toplayan Çalık'ı (Recep Filiz) yakalayan kahramanımız Çin olunu tutar.

Karaoğlan, Sakyamuni adlı bir büyücü (otacı) kılığına bürünerek Çin sarayına girer. Prenses, Karaoğlan'ın korkusundan hastalanmıştır ve Sakyamuni'den yardım ister. Yardımlarını esirgemeyen Karaoğlan'a âşık olur.

Karaoğlan Sung'un yaverinden hesap sorar. Karaoğlan'la Sung'un beraber olması prensesle nişanlısı Ming Tien'in (Süleyman Turan) soylarının arasını açar, sarayda iktidar kavgası başlar ...

Bu filmde Kartal Tibet'i son kez Karaoğlan olarak görürüz. Ünlü oyuncu Suat Yalaz'la ticari bir anlaşmazlığa düşerek diziden ayrılacaktır.

KARAOĞLAN CAMOKA'NIN DÖNÜŞÜ (1968)

Siluet halinde bir araba ağır ağır gelerek bir mağaranın önünde durur. Birkaç kişi içeriye hasta bir adamı taşır. Yaşlı otacı hastaya bakar. Hasta Camoka'dır, yüzü yara bere, çürükler içinde ölümcül haldedir. Otacı, Camoka'ya kaynar çamur banyosu yaptırır. Camoka biraz hallenince Karaoğlan'ı sayıklamaya başlar.

Camoka: "Karaoğlan albızın tohumu..."

Otacı: "Hep Karaoğlan'ı sayıklıyorsun, aranızda kötü şeyler geçti anlaşılan ..."

Camoka Karaoğlan'la karşılaşmalarını anlatmaya

başlar. *Alta y'dan Gelen Yiğit* filmindeki karşılaşmaları, Karaoğlan tarafından kaburgalarının kırılışı, sürünerek tekrar hayat bulmak için su kenarına gelişi ve *Camoka'nın İntikamı* adlı filmde Karaoğlan'ı sallanan baltanın altına yatırışı geriye dönüşlerle görüntülenmektedir...

Camoka (Danyal Topatan) iyileşmiştir. İçine işleyen kötülükle otacıyı ve iki adamını kaynayan çamura atar. Karaoğlan'ı obaları yakıp yıkarak aramaya başlar. Karaoğlan'ın andacı Emircan'ın (Yavuz Selekman) obasına gelmiştir. Yanında Bortay (Gülgün Erdem) adlı ve elinde kırbacıyla Camoka'dan geri kalmayan bir kız vardır. Camoka Emircan'ı yerlerde sürükler, işkence eder, ama Karaoğlan'ın yerini söyletemez. Emircan'ı kayalıklarda asılı bırakarak karısı Nazlı'yı (Gülgün Ok) kaçırıp gider. Emircan'ın obasına gelmekte olan Çalık (Recep Filiz) ve Balaban (Mehmet Ali Akpınar) Emircan'ı kurtarır. Emircan "Camoka, senin işini Karaoğlan'a bırakmayacağım" diyerek yola çıkar, arkasında Çalık ve Balaban'la ...

Emircan, Kandaş Han'a (İhsan Yüce) Camoka'yı sormaya gittiğinde Camoka'nın, Kandaş Han'ın yanında krallar gibi yaşadığını öğrenir. Karısı Nazlı'yı da Kandaş Han'a haremlik olarak vermiştir. Çalık sarayın haremine kaçarken Emircan ve Balaban yakalanarak zindana atılır. Bortay sürekli Emircan'ı kırbaçlar, aslında Emircan'a tutulmuştur. Sonunda aşkı karşılığı Emircan'ı kurtarmak için zindancı Munzur (İhsan Yüce) ile yatar. Camoka ikisini yakalar ve "Almıla gibi sen de bana ihanet ettin" diyerek Bortay'ı öldürür.

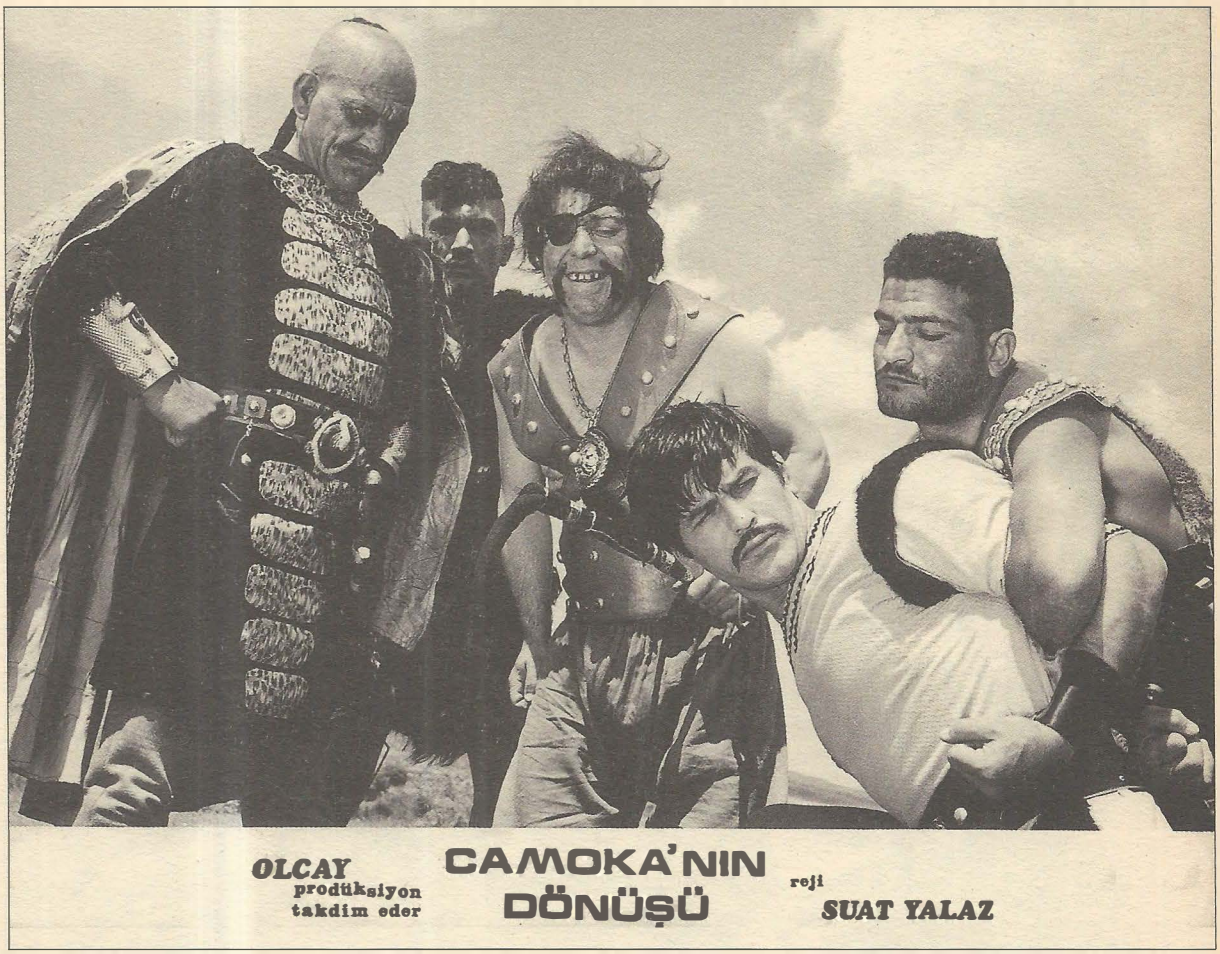

Karaoğlan Camoka'nın Dönüşü (Suat Yalaz, 1968)

Beyazperdenin üçüncü ve şimdilik son Karaoğlanı Kuzey Vargın ve Semira Tevfik ...
Karaoğlan Şeyhin Kızı (Suat Yalaz, 1969)

Camoka zindancı Munzur'dan Emircan'ın kafasını kesmesini ister. Emircan kafasını kurtarır. Camoka kaçar. Balaban, Munzur'u bağlı olduğu zincirle boğarak öldürür. Sarayın haremindeki Çalık da Nazlı'yı kurtarmıştır. Camoka'yı da bir punduna getirerek bir odaya hapseder. Arkasından Balaban'la beraber ortalığı ateşe verir. Saray yanmaktadır. Emircan, Kandaş Han'ı öldürür. Alevlerin içinden Camoka'nın çığlıkları duyulur. Kurtulan Camoka otacının mağarasına sığınayım derken kaynar çamur kuyusuna düşer.*

Suat Yalaz, bu filmde Camoka'nın karşısına Karaoğlan'ın yerine andacı Emircan'ı çıkarmıştır. Zaten diğer Karaoğlan filmlerinden alışık olduğumuz figürü kullanarak Karaoğlan'ı aratmaz. Diğer filmlerden kurguladığı görüntüleri de yerleştirerek sonuçta Karaoğlan'ın varlığını hissettirmeyi başarmıştır.

KARAOĞLAN
ŞEYHİN KIZI (1969)

Suat Yalaz, *Yeşil Ejder* filminden sonra Kartal Tibet'ten aldığı Karaoğlan'lığı Kuzey Vargın'a verir ... Artık Karaoğlan Arap çöllerindedir.

Zengin Şeyh Hişam (İmad Hamdi) dostu Medine Emiri Abdullah'tan bir haber alır. Emir hastadır, Karaoğlan'ı da yanına alarak kendisini ziyaret etmesini istemektedir. Hişam, Karaoğlan'a (Kuzey Vargın) kızı Samara Sultan'ın (Semira Tevfik) yöntemiyle haberi ulaştırır: Bir ok, ucuna Samara'nın eteğinden bir parçayı bağlayarak uzağa atılır. Oku bulan başka birisi tekrar atar. Ok atıla atıla haber Karaoğlan'a iletilir. Emirin kumandanı Mercan (Altan Günbay) ile Emirin karısı Kutül Kulüp (Oya Peri) sevgilidir ve sarayda birlikte bir dizi dolaplar çevirmektedirler. Hasta Emir vasiyetinde yerine Hişam'ın geçmesini ister.

Hişam ve kızı Samara Sultan, Emirin sarayındadır. Mercan, sadık adamı Abbas'ı (Hasan Ceylan) Karaoğlan'ın gelişini engellemekle görevlendirir. Abbas, Karaoğlan zannettiği ve Karaoğlan'a benzeyen bir gencin başını vurdurur. Mercan kesik başı Hişam'a gösterir. Bu arada sarayda Karaoğlan'ı beklemekte olan Samara Sultan bol bol şarkı söyleyip dans etmektedir...

Haberi alan Karaoğlan, Abdo (Seyyit Moughrabi), Azize (Amira), çocuk Ahmet (Kaan Yalaz) adlı çingenelerle birlikte şehre dilenci kılığında gelmiştir. Bu arada Emir ölmüştür. Samara, Emirin arkasından da uzun mu uzun bir gazel okur.

Karaoğlan'a kavuşan Samara Kutül Kulüp'ün dolaplarını anlatır. Mercan, emirlik tacını ve mücevherat sandığını çalarak Alamut kalesine kaçırır. Suçu Hişam'ın üzerine atar ve tutuklatır. Samara da zindanda gazellerini sürdürür.

Karaoğlan, Samara'yı kurtarır; Abdo ve Azize ile birlikte Alamut kalesine gitmek için çölün yolunu tutar. Bir vahaya vardıklarında orada konaklayan kabilenin kızlarından biri olan Enise (Mine Soley) Karaoğlan'a takılır. Samara ile Enise, Karaoğlan için uzun bir kavgaya tutuşurlar. Arkasından Samara yine şarkı söylemeye başlar. Abbas, Alamut kalesinin hükümdarı Hasan Sabbah'a cariyeler ve hediyeler götürmektedir. Enise, para karşılığında Karaoğlan ve arkadaşlarını Abbas'ın kervanına sokar, ama gerçek kimliklerini de açıklar. Şematulayz (Gamze Öz) adlı dansöz kız onlara yardım eder. Karaoğlan, Abbas'ı atlatarak Hintli tacir kılığında cariyelerle birlikte kaleye girer. Cariyeleri gören Gurap (Hasan Sabbah rolündeki Mehmet Ali Akpınar) çok memnundur, üstelik Samara'ya deli

* Filmlerin öykülerini, okuduğunuz bu kitabın ilk basım tarihinden 35 yıl önceki çocukluk anılarıma dayanarak yazmıştım. Hazırladığım "Karaoğlan" sergisiyle beraber hazırlığını sürdürdüğüm "Karaoğlan" kitabı sebebiyle elde ettiğim belgelerin yanı sıra filmleri de eksiksiz bir şekilde bulup yeniden izledim ve gördüm ki *Camoka'nın Dönüşü* filminde, Camoka'nın ölümü kaynar çamura düşerek değil, çizgi romandaki gibi yanarak gerçekleşmiştir. Ayrıca genellikle *Karaoğlan Samara Şeyhin Kızı* adıyla bilinen filmde, filmin gerçek adı jenerik ve diğer belgelerde (Arapçasında da) *Karaoğlan Şeyhin Kızı* olarak geçmektedir. Yine aynı şekilde filmin asıl kaynağı olan çizgi roman 1964 yılındaki "Samara Şeyhin Kızı" adlı macera değil 1969 yılındaki "Kara Panter – Alamut Kalesi" adlı maceradır. Yapılan ikinci basım bana bunları düzeltme şansı vermiştir. A. E.

divane olmuştur.

Çalınan mücevher sandığı Gurap'ın yanında durmaktadır. Kaleye gelen Abbas, Gurap'a olanları anlatır. Ortalık karışır. Gurap'ın cariyeleri ayaklanmıştır ve Karaoğlan'a yardım ederler.

Karaoğlan ve arkadaşları sandığı alıp şehre gelirler. Şehirde Mercan, Hişam'ın başını vurmak üzeredir. Karaoğlan'ın fırlattığı okla cellat yıkılır. Karaoğlan Mercan'ı öldürür, Samara da Kutül Kulüp'ü hançerler...

Film alıştığımız Karaoğlan filmlerinin sağlam macera kurgusuna sahip değildir. Karaoğlan zengin arabesk dekorların arasında kaybolur; çingene, Arap ve Hintli giysilerine büründüğü için onu kendi kıyafetinde pek az görürüz. Bu durum da filmin Türk / Lübnan / Mısır ortak yapımı olmasından kaynaklanır.

Karaoğlan filmlerinin çekimleri sırasında Karaoğlan'a bizzat isim olarak öykünen başka filmler de çekilmişti: (*Karaoğlan'ın Kardeşi Sargan / İntikam Fedaisi*, Suat Yusuf, 1969; *Akbulut Malkoçoğlu ve Karaoğlana Karşı*, Mehmet Aslan, 1967); ama hiçbiri *Karaoğlan Geliyor* (1972) filmi kadar öykünmemiştir. Bu film aslında, 1962'de çekilen *Karaoğlan Cengiz Han'ın Hazineleri* filminin, daha çok da Suat Yalaz'ın resimlediği çizgi romanın senaryosundan küçük değişiklikler yapılarak bir "yeni çevirim" olarak üretilmiştir. 1962

Karaoğlan Geliyor (Mehmet Aslan, 1972)

ARZU FİLM

eser:
ABDULLAH ZİYA KOZANOĞLU

KARTAL TİBET
KARAOĞLAN GELİYOR

Cengiz Hanın Hazineleri

rejisör:
MEHMET ASLAN

MERAL ZEREN AHMET MEKİN

ZEKİ ALASYA KAZIM KARTAL CEYDA KARAHAN SUPHİ TEKNİKER
SERPİL GÜL CEMİL CAN ATIF KAPTAN MÜFİT KİPER YALÇIN BORATAP
VE KANAT TİBET kamera: ERDOĞAN ENGİN ÖZDEMİR ÖĞÜT

RENKLİ

MİMERAY OFSET MATBAACILIK 490017

Karaoğlan Geliyor (Mehmet Aslan, 1972)

yapımı film Karaoğlan adını kullandıysa da zaten tam bir Karaoğlan filmi olamamıştı.

Mehmet Aslan'ın yönettiği *Karaoğlan Geliyor*'da yaşlanan Cengiz Han, Otsokarcı (Ahmet Mekin) ve Tokta Bey'e (Kazım Kartal) mezarıyla ilgili vasiyette bulunur. Cenazeyi beklemekle görevli Otsokarcı'nın obasına Tokta Bey saldırır. Otsokarcı'nın küçük oğlunu Çalık (Zeki Alasya) kaçırır. Otsokarcı cenaze alayına saldırıda bulunan Tokta Bey'in elini bileğinden keser, Tokta Bey bileğine kancalı el yaptırır ve Otsokarcı'nın karısı Sabiha Hatun'u (Serpil Gül) öldürür.

Otsokarcı'nın oğlunu (Kanat Tibet) bir çoban (İhsan Yüce) büyütmektedir. Büyüyen Karaoğlan'ın (Kartal Tibet) hayali, Cengiz Han'ın hazinelerini bulup Tolunay (Ceyda Karahan) ile evlenmektir.

Cengiz Han'ın hazinelerini aramaya çıkan Karaoğlan yolda karşısına çıkan kıza (Meral Zeren) Çavdar Tarlası adını takar. Gobi çölünde Tokta Bey'in binbir tuzağıyla karşılaşırlar. Tokta Bey'in annesinin katili olduğunu anlayan Karaoğlan onu öldürür.

Cengiz Han'ın mezarının başına gelen Karaoğlan Otsokarcı'yla karşılaşır. İlkin kavgaya tutuşur, ama sonradan Otsokarcı'nın babası olduğunu anlar ...

Biz bir kuşak olarak bu filmlerle büyüdük, ben kendi adıma onları özlüyorum.

SUAT YALAZ İLE KARAOĞLAN ÜZERİNE

Arslan Eroğlu

— Siz, yani Karaoğlan, Babıali'ye sonra da Yeşilçam'a gelmeden önce ...

— 1932 Kırşehir, Çiçekdağı doğumluyum. İlk resmimi dört yaşlarında yastığımın üzerine yaparak babam tarafından bir tokatla ödüllendirildim. Sekiz yaşlarında Adana'ya taşındık, babamın tayininden dolayı. Yüzme çalışmalarına başladım ve ondört yaşında elli metrede Türkiye sırt üstü yüzme şampiyonu oldum. Babamın getirdiği *Akbaba* dergisinden dolayı Cemal Nadir'i (Güler) tanıdım. Cemal Nadir beni çok etkiledi. Yine ondört yaşımda ilk karikatürümü çizdim. Adana'da *Türk Sesi* gazetesine gazeteci büyüğümüz Aydın Nisari ile gittim. Karikatürlerimi inceleyen adam: "Bunların hepsi kopya," dedi. Ben de: "Asıl sizin yazdıklarınız kopya," dedim. Bu ara şarkıcılık tutkusu başladı. Çevremdekiler sesimin Zeki Müren'e benzediğini söyleyince soğudum ... Kayseri'deyiz, onyedi yaşlarındayım. Boksu seçtim, bölge şampiyonu oldum ... Sinema tutkum başladı, Turgut Demirağ'a devamlı mektuplar yazıyordum. Sonra evden kaçtım, liseyi terk edip İstanbul'a geldim. Aklımda sinema, tiyatro, sanat dünyasına bir yerinden girmek var. Tiyatro bölümü imtihanlarına girdim, ama Cüneyt Gökçer'den geçer not alamadım. Cüneyt Gökçer ile on yıl sonra bir kez daha Karaoğlan filmi için görüştük. Kendisinden bu kez yapımcı olarak Bizans İmparatoru rolünü oynamasını istedim. Ancak olmadı. İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nin resim bölümüne girdim. Dahili Dekorasyonda okuyan ve kendisi yüzünden şarkıcılığı bıraktığım Zeki Müren'le iyi arkadaş olduk.

İlk karikatürüm *Milliyet*'te çıktı. *Son Posta, Akbaba, Hafta*'da karikatürlerim çıkıyordu. Tanesine beş lira alıyordum. Turhan-İlhan Selçuk kardeşlerin *41 buçuk*'unda ve *Dolmuş*'ta çalıştım. İçimdeki sinema tutkusu alevleniyordu. Akademi'den arkadaşım Mahmut Demir aracılığıyla Lütfi Ö. Akad'ın asistanı oldum ve

"Bütün Eserleriyle Suat Yalaz" adlı sergiyi hazırlayan Arslan Eroğlu ve Suat Yalaz yan yana ...
Arkadaysa sırt sırta savaşan Karaoğlan (Kartal Tibet) ve babası Baybora (Reha Yurdakul)

ADRES: Nuruosmaniye Caddesi No. 65 İSTANBUL
TELGRAF: MİLLİYET, İstanbul
POSTA KUTUSU: 492, İstanbul
TELEFON: 23 44 10 (Santral)
YIL: 20, SAYI: 7778

BUGÜN 12 SAYFA 50 KURUŞ

Milliyet
Halk Gazetesi

KURUCUSU: ALİ NACİ KARACAN

PAZAR 20 TEMMUZ 1969

EFEM şimdi bütün mutfaklarda

İNSAN AY'I FETHEDİYOR

BU HAYAL YARIN GERÇEK OLACAK

BU AKŞAM İNİYORLAR

...VE 2 ADAM 04.49'da AYDA gezecek

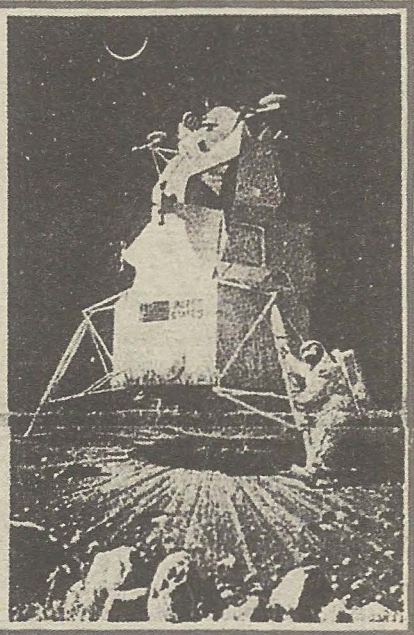

Astronotlar dün gece 45 dakika süren şahane bir TV gösterisi yaptı

Dış Haberler Servisi

AY'A 100 kilometre mesafedeki yörüngeye giren «Apollo - 11» astronotları bugün insanlığın en eski rüyasını gerçekleştirmeğe hazırlanmaktadır.

Astronot Armstrong ile Aldrin, Türkiye saati ile öğle üzeri uzay gemisinden «Kartal» adı verilen «Orüncek» kısmına geçecekler ve motorları çalıştırıp bu aracı saat 22.12'da Ay'ın sathına indire-

Devamı Sa. 7, Sü. 3 de

☆

AYDAN BİZİ GÖZLEYEN

M. ALİ BİRAND
Houston'dan bildiriyor

MİLLİYET'İN 3 MUHABİRİ AY'DA...

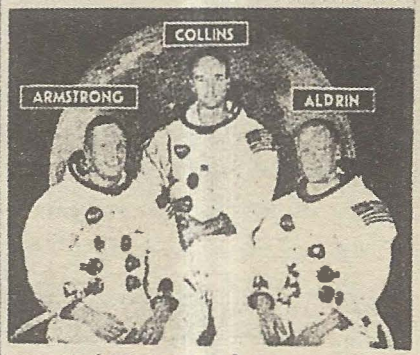

dünya basın tarihinin en olağanüstü röportajını Milliyet yayınlayacak

Yarın Ay'a ilk insan adımlarını atacak olan astronotlar, MİLLİYET ile yaptıkları özel anlaşma gereğince akla durgunluk veren maceralarının hikâyesini MİLLİYET okurları için bizzat kaleme alacaklardır. MİLLİYET, dünya basın tarihinin bu en olağanüstü yazılarını Türkiye'de yayınlayan tek gazete olacaktır.

"MERHABA LUNA NE İŞLER ÇEVİRİYORSUN SEN?..."

Ne yaptığı belli olmayan Rus aracı için «Daily Express» gazetesi böyle dedi

Dış Haberler Servisi

SOVYETLER Birliği dün ilk defa uzay aracı «Luna - 15» ile ilgili olarak resmi bir bildiri yayınlayarak, aracın Ay'dan toprak getirmek için gönderildiğini açıklamıştır.

Devamı Sa. 7, Sü. 1 de

DURUM

«AY'A - YAYA» TARTIŞMASI VE TEMELDEKİ GERÇEK

Devamı Sa. 7, Sü. 1 de

PAROLA ANKARA

BUGÜN 4'üncü SAYFADA BAŞLADIK

SUAT YALAZ'ın dünyanın en heyecanlı resimliromanı

KARAOĞLAN

kavgaları.. aşkları.. ve.. soluk kesici maceraları ile

BUGÜN 4'üncü SAYFADA

iki filmde beraber çalıştık. Çok insancıl, efendi, işini bilen bir insandı ve devrinin en iyisiydi. Benden filmleştirmek üzere hikâye yazmamı istedi. O sıralar para durumum da iyi değil, Moda'da kulübemsi bir yerde kalıyorum, açım. Gary Cooper ve Ingrid Bergman'ın fakir bir adamın daha sonra zenginleşip acımasızlaşması üzerine bir filmini izlemiş ve etkilenmiştim. Adam güçlüydü, ama bir daha asla aç kalmayacaktı, yani vücudundan bir duygu eksilmişti. Beni etkileyen bu filmi *Kolsuz Adam* başlığıyla hikâyeleştirerek verdim. Lütfi Akad: "Beyler, büyük bir hikâyeci keşfettim, müjdelerim" dedi. Akad içimdeki sinemacıyı ortaya çıkarmıştı.

Sinemaya başka bir yerden de giriş yapabilmek için *Yıldız* dergisinin açtığı Artist Yarışması'na girdim. Ekrem Bora ile beraber finale kaldık. Aynı dönemde *İkizler Çiftliği* adlı çizgi romanımı yaptım. Nedim Otyam filme çekecekti, olmadı. 1959'da *Akşam* gazetesinde çizmeye başladım. Orta Asya Türklerini anlatan ve hikâyesini Abdullah Ziya Kozanoğlu'nun yazdığı, benim de resimlediğim *Kaan* ortaya çıktı. Resimlerim karikatürden gelmiş olmalarına rağmen çok tuttu. Türk halkı bu tür konulara açtı. Bu arada bunu keşfettim.

Kaan'ı resimlerken Kozanoğlu ile zaman zaman diyalogların benim resimsel kurguma olan uyumsuzluğundan dolayı tartışmalar yaşadık. Bir yıl sonra Kozanoğlu ayrılınca *Kaan*'a göre ayakları yere basan ve mantıklı bir tip olan *Karaoğlan*'ı yazıp çizmeye başladım. Daha zengin yardımcı karakterler yarattım.

— Atıf Yılmaz'ın 1962'de çektiği *Cengiz Han'ın Hazineleri* filmi bende hayal kırıklığı yaratmıştı. Siz de senaryo yazarıydınız.

— Evet, o film için iyi bir senaryo hazırlamıştım. Sözde bir Suat Yalaz senaryosuna dönüştürdüler. Senaryoyu Atıf Yılmaz, Memduh Ün, Erdoğan Tokatlı denetlediler, değiştirdiler. Yok at yerine eşek olsun, Karaoğlan yerine Delioğlan olsun ... Orhan Günşiray'ın oyunu Kemal Sunalvari sulu bir güldürüye dönüştü.

— Karaoğlan bu arada *Akşam* gazetesinde maceralarına devam ediyordu ...

— Evet, Karaoğlan'a ilgi müthiş oldu. Sonunda haftalık bir dergiye dönüştü. Haftalık 25 bin adet satıyordu ki o zamanlar *Hürriyet* gazetesi bile 75 bin satıyordu. Karaoğlan'ı kendi elimle filme çekmenin zamanı gelmişti. Önce Yeşilçam'ı kapı kapı dolaşıp filmi üstlenecek bir yapımcı aradım. Ben sadece yönetmenlik istiyordum. Birçok yapımcı "Atlı, eşekli filmlerde yokuz, tarihi filmler tutmaz" dediler. Kötü komşu insanı ev sahibi yapar, derler. Yeşilçam da beni yapımcı yaptı. Dergilerden kazandığım paraya ek borç para bularak Olcay Prodüksiyon'u kurdum. Filmin yapımcılığını kendim yapmaya karar verdim.

— 1965 Mayıs, Haziran aylarında büyük şehirlerin caddelerini 2 metrelik "Karaoğlan aranıyor" afişleri süsledi.

— Evet, hemen *Akşam* gazetesinin sahibi Malik Yolaç bu kampanyayı başlattı. Büyük bir "Karaoğlan Jürisi" oluşturuldu. Ayhan Işık oynamak istedi "Suatcığım, Ayhan kardeşini unutmazsın değil mi?" dedi.

Karaoğlan'ın dergi formatındaki ilk macerası olan "Asya Kaplanı"nın açılış sayfası. Yıl 1962.

Akademiden, Babıali'den arkadaşımdı. "Ayhancığım sen bıyığını kesmezsin yahu Karaoğlan için" dedim. "Ne demek Suatcığım ben koşan ata biniyorum, dörtnala giden ata atlıyorum" dedi. Ayhan çok dil döktü. Yılmaz Güney de "Benden daha iyi Karaoğlan mı bulacaksın" diyerek oynamak istedi.

Cüneyt Arkın ise Tarık Dursun Kakınç'ı gönderdi: "Cüneyt tam sizin aradığınız adam, gür saçları var, atletik vücutlu, akrobat gibi, kanlı canlı bir adam." Ben de ona "Olmaz kardeşim, tanınmış bir oyuncu istemiyorum, isimsiz birini bulacağım," dedim. "Büyük riske giriyorsun, yanlış yaparsın ... falan filan."

Eğer aradığım yüzü bulursam bomba gibi patlayacak. Karaoğlan'ın şöhreti zaten var. Filmin ne 'star'a ne Ayhan'a ne Cüneyt'e ihtiyacı var. Yeşilçam'da o sıralarda 'star sistemi' önemli. Benim işletmelerden avans alabilmem için tanınmış oyuncularla film yapmam lazım. Ayhan, Cüneyt, Yılmaz Güney tanınmış, aranan adamlar. Ama, dedim, Karaoğlan'ı oynayacak oyuncu birden star olacak. Starlığını da Karaoğlan'a borçlu olacağını önceden söyledim. Atak bir adamım, sürekli proje üretiyorum. Borç para bulup Olcay Prodüksiyon'u kurmuşum. Her yapımın bir starı olduğuna göre benim de starım Karaoğlan'ı oynayacak kişi olmalıydı. Yani onu ben yaratmalıydım ve öyle de oldu. Yeşilçam'da her firmanın bir starı vardı: Türkan Şoray falancanın, Cüneyt Arkın Türker İnanoğlu'nun, bir başkası Memduh Ün'ün. Bu starlar müesseselerin sigortalarıydı. Eğer ben Cüneyt'i oynatsaydım "Suat, Cüneyt'le bir film yaptı iyi para topladı. Cüneyt, Suat Yalaz'ı ihya etti" denecekti. Karaoğlan'ın başarısı görünmeyecekti.

"Karaoğlan aranıyor" kampanyasından gelen resimlerden jüriye sunabileceğimiz ve Karaoğlan olabilecek denli iyi resim çıkmadı. Sadece katılanlardan birisi olabilir diye düşündüm. Adını sordum "Abdullah" dedi. "Bu isim olmaz değiştirmemiz gerekir" deyince, "Adımı değiştirmem" dedi.

Sanatçı çevremden Tijen Par, Ankara Meydan Sahnesi'nde tiyatrocu bir gençten bahsetti. Tanıyan başka kişiler de "Evet, olur. Tam aradığın tipte" dediler ... Adı Kartal Tibet'ti. Öncelikle ismiyle tam Asya kokuyordu. Bizim de çekeceğimiz ilk Karaoğlan filmi *Altaydan Gelen Yiğit* olacaktı. Adını sanki ben uydurmuşum gibi. Ankaralı bu genç olabilir mi diye kafama takıldı. *Akşam* gazetesinin Ankara temsilcisi Mustafa Özkan, Kartal'ı buldu. Kalktım gittim, *Akşam*'ın Ankara bürosunda buluştuk. Kartal kendisini Karaoğlan filminde küçük bir rol için çağırdığımızı düşünüyormuş. Kartal'ı kapıda gördüm ... 1.85 boyunda, kalın boyunlu, kısa kıvırcık saçlı, Tatar suratlı birisi. "Bu olur, tam aradığımız kişi" dedim içimden ve Kartal'ı Yeşilçam'a Karaoğlan olarak getirdim.

— İlk filmin çekimleri Eskişehir'de yapılıyor. Türk sinemasında bu tür filmler için artık İstanbul dışına çıkılıyor ...

— İlk Karaoğlan filmini çekeceğiz. Bana dediler ki: "Kilyos'ta çöl de var, dağ da var, arkada orman da var, ne diye Eskişehir'lere gideceksin? "Olmaz," dedim. "*Altaydan Gelen Yiğit* diye film çekeceğiz. Kilyos'un arkasındaki tepelikleri Altay Dağları diye mi yutturacağız." Benim zaten amacım Yeşilçam'daki gayri ciddiliği yıkmak. O maksatla film yapıyorum, o iddiayla yola çıkıyorum. Gittim, Eskişehir yakınlarında aradığım vahşi kayalıkları buldum ve orası bütün Yeşilçam'ı on sene idare etti. Köylüler oyuncu oldu. Önce dağları buldum, yakınlarında otel buldum. Köylülerden at isteyelim dedik, "Beyim atımız yok ki, köyde bir iki sütçü beygiri var" dediler. O sırada Karaoğlan *Akşam* gazetesinde şöhretinin zirvesinde. Biz tabii ki haraya gittik. Hara müdürü: "Burada 200 at var, ama bakanlıktan özel yazılı izin alacaksınız" dedi. Gittik Bakanlığa, Bakana anlatıyorum: "Şey, efendim, ben Suat Yalaz, Karaoğlan maceraları çiziyorum. *Altaydan Gelen Yiğit* filmi falan filan ... izin verirseniz ..." Konuşmam bitince Bakan bana baktı: "Yani siz Yağmur'u arıyorsunuz, değil mi?" diye sordu. Yağmur Karaoğlan'ın atının adı. Bakan Karaoğlan âşığı çıktı. Haralar müdürünü çağırdı, meğer o da Karaoğlan hayranı birisiymiş. Haralar müdürü "İki yüz atı da kullanın" dedi. Bize yirmibeş, otuz at lazım. Aman,

OKUYUCULARLA BAŞBAŞA

NİHAYET BULUNDU

"Karaoğlan"ı beyazperdede Kartal Tibet canlandıracak...

EVET, günlerdir "Karaoğlan'ı kim oynayacak?" sorusuyla merak içinde bulunan Karaoğlan hayranlarına ve sinemaseverlere müjde! KARAOĞLAN BULUNDU! Yalnız, beklenildiği gibi AKŞAM Gazetesinin düzenlediği büyük Karaoğlan Yarışması finalistlerinden biri değil bu Karaoğlan. Ankara Devlet Tiyatrosu'nun eski oyuncularından ve şimdi Ankara'nın en beğenilen tiyatrosu Meydan Sahnesi'nin genç oyuncu ve sahiplerinden biri. KARTAL TİBET!

AKŞAM Gazetesinin yarışması umulanın üstünde bir rağbet görmüş ve Karaoğlan'ın bütün yurtta nasıl sevildiğini bize bir kere daha isbatlamıştı. Ve asıl önemli olanı Karaoğlan filmi için aradığımız gençte bulunması gereken meziyetlerle yüklü birçok gencin yarışmaya katılmış, bazılarının da finale kalmış olmasıydı. Finale kalanların hemen hepsi kültürlü, uzun boylu ve gerçekten atletik yapılı gençlerdi. İçlerinde, tanınmış ve tutulmuş Türk sineması jönprömiyerlerinden daha yakışıklı olanlar bile vardı. Fakat ne yazık ki, çekilen deneme filminde görüldü ki, bu gerçekten yakışıklı ve herbiri başlı başına ayrı bir tip olan genç arkadaşlardan hiçbiri yüz hatları bakımından KARAOĞLAN değildi...

Bunun üzerine, Karaoğlan'ın yaratıcısı Suat Yalaz, gazetenin kendisine tanıdığı son karar yetkisini kullanarak, Karaoğlan'ı profesyoneller arasında aramağa başladı. Birkaç tanınmış sinema ve tiyatro oyuncusu üzerinde uzun çekişme, tereddüd ve tartışmalar arasında bir ara Ankara'ya gidip gelen Suat Yalaz sabırsızlıkla beklenen ismi ortaya attı: KARTAL TİBET!

Filmin prodüktörü ve rejisörü olan Suat Yalaz'a "Neden Kartal Tibet?" diye sorulduğunda şöyle diyor:

— Önce adından dolayı. Kartal Tibet ismini eskidenberi duyar ve severdim. Artistik ve katıksız tam Türkçe bir isim. Kartal'ın yüzünü hiç görmemiştim. Onu bilenlere sordum önce. Kimi olur, tam Karaoğlan'dır, kimi de olmaz, romantik tiplidir, deyince sadece adına duyduğum ilgi yüzünden kalktım Ankara'ya gittim. Beklediğim salonun kapısında 1,80'i aşkın boyu, geniş omuzları ve sağlam vücut yapısıyla Kartal Tibet'i görünce, "İşte Karaoğlan budur!" dedim.

Böylece Karaoğlan filminin en zor merhalesi aşılmış, Karaoğlan bulunmuş oluyordu. Suat Yalaz'a, Kartal Tibet'e ve Akşam finalisti gençlere, beyaz perdede başarılar dileriz.

"Karaoğlan"ı beyaz perdede canlandıracak olan KARTAL TİBET

efendim, iki yüz ata binecek adam nereden bulayım! Neyse köylülerden hara seyislerinden, benim ekipten ata binmeyi bilen yirmi civarında adam Camoka'nın adamları kılığına girdiler. *Altay'dan Gelen Yiğit*'te birkaç yerde çok atlı görüntülerini kullandım. Yirmibeş atlı filandı. Çok atlıyı *Camoka'nın İntikamı*'nda kullandım, altmış civarında. Çekimlerde o kadar atlıyı hareket ettir, tepemizdeki sıcak tarif edilir gibi değil, etrafı yılanlar, akrepler sarsın ...

— Karaoğlan deyince akla Camoka, yani Danyal Topatan geliyor.

— Danyal'ı bir filmde kötü adam oynarken görmüştüm. Gözünün altında siyahlıklar oluşmuş, karanlık bakışlı bir adam, yüzü kara, kalın dudaklı, basık burunlu falan, zayıf, çelimsiz. Ben aslında Süheyl Eğriboz gibi bir adam düşünmüştüm ya da o kadarına razıydım. Fakat Danyal'ı görünce fikrim değişti. Sabit bakışlar ... oyununu çok sevdim. Çevremdekiler "O set işçisi" dediler. "Olsun, görelim" dedim. Danyal: "Abi Camoka büyük rol yahu" dedi, ben de "Seni uygun gördük işte" dedim. "Danyal saçlarını kazıyacağız." Danyal: "Saçlarımı kestirmem Suat Bey, benim ekmek param o yahu," "Danyal bunun tartışması olmaz, saçını kazıyacağız ..." Baktı ki ben kararlıyım, "500 lira isterim o zaman saçımı kesmek için" dedi, "Tamam," dedim, "veriyorum." Ve saçlarını kestik. Tepesine Çinli gibi bir at kuyruğu saç yaptık, yüzünü gözünü boyadık. Postekiler içinde aynanın önüne geçip kendine baktı: "Şu halime bakın, yüzüme bayıldım" dedi. Dışarıda gazeteciler bekliyor. Kartal Tibet fizik olarak tamam da, dökülmeye yüz tutmuş seyrek saçlı, soluk benizli, Tatar suratlı bir adam nasıl Karaoğlan olacak bilemedik. Kartal'a deri yeleği giydirdik, beline kuşak bağladık, yüzüne makyaj yaptık, kaşlarıyla oynadık, başına da peruk. Karaoğlan'ın savaş urbasını giymiş olarak dışarıya çıktı. Bütün gazeteciler şaşırdılar. Biraz önceki Kartal'a benzemeyen bir adam, belinde kılıç, şakır şakır. Biraz sonra Danyal çıktı, şaşkınlık arttı ... Yani Kartal'ın fiziki yatkınlığı benim ressamlığımla birleşince, Kartal tam Karaoğlan oldu. Kartal'ın kolları ince, onu bunu bir vuruşta yere yıkacak kollar değil, bileklerine biraz uzunca bileklik, dirseklerine kadar uzanan gömlekle kolların cılızlığı kayboldu. Danyal da cılız, ince vücutlu bir adam, yani zaten vücut olarak Camoka gibi, yüzünün karanlık görüntüsünü abarttık biraz. İlk filmde Camoka hikâyenin içinde önemli bir figürdü. Danyal'ın oyunu onu daha da öne çıkarttı. Sonraki filmlerde ona özel tasarımlı bir kostüm kendiliğinden gerekli hale geldi ...

Karaoğlan'ın giysileri bir nevi üniforması sayılır; fakat *Camoka'nın İntikamı*'nda günlük oba kıyafeti olan kaftanlı, börklü bir kostüm giydirdik. Karaoğlan'da bunu fiks sabitleştirdik. Karaoğlan Camoka'nın ya da bir kötünün peşine düşecekse bu savaşçı kıyafetini giydirdik. Karaoğlan'ın manda gönü deri yeleği bir şövalyenin zırhı gibi düşünülmüştür. Tabii ki her zaman köyde onunla dolaşmıyor. Köyde mintan dediğimiz göynekle dolaşıyor. Yani şu çapraz yandan düğmeli, Kafkas usulü giysi. Karaoğlan, bir yerde bir şey oldu, o adama dersini vermek lazım, bize iş düştü dendiği zaman içeri gidiyor, günlük gömleğini çıkarıyor, deri yeleğini giyiyor ...

Arslan, bak ne güzel konuşuyoruz, kendi folklorumuzdan bir kahraman yaratmışız, bunun keyfini çıkarıyoruz. Ama gazete yöneticilerinin hiç böyle bir heyecanı yok. Karaoğlan kendi folklorumuzdan çıkmış simgesel bir kahramandır. Şimdi gazete sayfalarından bunlar giderek eksiliyor. Yerini moda olan her şey günlük olarak yer alıyor. Şimdi Karaoğlan bir moda olamaz. O gazetenin bir parçası, kültürümüzün de bir parçası.

— Baybora'nın gurbete çıkarken yani Bizans'a giderken aklında hep arkada bıraktığı oğlu var, biz onu öyle düşünüyoruz. Yani Bizans'ta bulunduğu yirmi yıl süresince hep oğul özlemi var ...

— Şimdi ben olayları kurgularken yani yola çıkarken düşündüğüm bir şey, Karaoğlan çizgi romanlarına çok önemli bir özellik yükledi. Baba oğulun maceraları, yani baba oğulun birlikte bir macera yaşaması kadar güzel bir şey yoktur. Bu bütün dünyada böyle-

Karaoğlan Camoka'nın İntikamı (Suat Yalaz, 1966) filminin bir sahnesinde Figen Say.

dir. Benim vurguladığım baba oğulun birlikte bir macera yaşamaları, ilişkilerini, kuşak farklılıklarından kaynaklanan çatışmaları ortaya koymaktır. Dünyada hiçbir çizgi roman kahramanında böyle bir şey görülmez. Dünya sinemacılığında da yoktur. Tek örnektir. Sadece *Pardayanlar*'da buna benzer bir şey vardır, *Pardayan'ın Oğlu* diye ama hiçbir zaman baba Pardayan ile oğul Pardayan'ın beraber macerası yoktur.

O filmleri şimdi düşünüyorum da nasıl çekmişim, zamanımın yarım gününü gazetedeki çizgi romana ayıran bir insan bütün onları nasıl çeker, üstelik macera filmi çekiyorsun. Gazete ve dergi için yedek yaptım, ama pat diye bitiyor. Alaturka işler işte ... Allahtan enerjimiz vardı. Gerçekten sinemayı çok seviyorum. *Bizanslı Zorba*'da iki tane ekip değişti, üç gün hiç uyumadım.

Bütün filmlerimde Türk filmi damgasından kaçmaya çalıştım. *Bizanslı Zorba*'nın platosuna gelen Mahmut Tezcan, "Suat Bey, Suat Bey burayı Hollywood'a çevirdiniz" demişti; çünkü Sohban Koloğlu'nun Şişli'deki platosunu arenaya çevirmiştim. Küçük bir salondu orası. Büyük bir arena yapamayacağımıza göre ben de İmparator'un sarayının özel arenası şekline çevirdim. Türkan Şoray, *Camoka'nın İntikamı* filminin kurgusunu yaparken, rahatsız etmeyeyim diye sessizce arkamdaki sandalyeye ilişmiş, benim kurgulamamı izliyor ... Atlıların o kalabalık görüntüleri dağlara çıkıyor, iniyor ... Görüntüler etkileyici tabii ki ... Kendini saklamaya özen gösteren Türkan Şoray orda dayanamayıp "Ay, tıpkı Amerikan filmi gibi!" demesin mi ... Türk filmlerinde böyle altmış tane atlının vahşi dağlarda koşturması görülmedi ki ...

Bütün bunlar tabii ki işimi sevmemden, idealist olmamdan kaynaklanıyor. Bir de kendi paramla yaptığım için. Filmlerde canım ne isterse onu yapmaya çalıştım. Tabii ki paramın yettiği kadar. Başka bir yapımcı olsa belki de ne Eskişehir'e gideceksin, koca ekibi oralara taşıyacaksın, çek şurda Kilyos'un tepeliklerinde de olsun bitsin diyebilir ... Çektiğim film kadar çöpe film attım. Ekipteki arkadaşlar: "Suat Bey, Suat Bey bunlarla birkaç film daha yapılır" çok demişlerdir. Ham film karaborsa, negatif bulunamıyor. Hayır, sahne istediğim gibi olmadı, tekrar tekrar çekiliyor. *Bizanslı Zorba*'da Tanju Gürsu bir sahnede sinirlendi: "Abi ya tam ne istediğini anlamadım, tamam işte," dedi. "Tanju bak kızın yüzüne. Uzun uzun bakacaksın," diyorum. Tanju ise uzun uzun bakmıyor, hemen harekete geçiyor. Hayır kardeşim bakacaksın, uzun uzun bakacaksın, gözünü kıza dikeceksin, kafandan bir şeyler geçireceksin kıza bakarak. Tanju sorar: "Abi ne kadar bakayım?" Yahu ne kadar bakarsan bak, bu arada eline tası alıp şarabını içeceksin ve tasın arkasından aynı sabit bakışınla devam edeceksin ... Galada Tanju sahneyi perdede seyrederken, "Abi ne biçim oynatmışsın beni, tam bir zorba olmuşum yahu," dedi. Tabii ki bütün bunlar tesadüf değil, üstünde ısrarla durduğum şeyler.

—Ya Kartal Tibet'in oyunu?

— Kartal, Karaoğlan okuyucusu değil, macera filmleri meraklısı değil. Mesela Cüneyt Arkın bunun tam tersidir, Cüneyt'te o nosyon var. Cüneyt'e "Şöyle dayıca gir, şöyle etrafına bakacaksın" demene gerek yok. Cüneyt içeri girer, bakar. Biraz da abartır, o ayrı. Ben Cüneyt'le çalışsaydım devamlı işim gücüm Cüneyt'i denetlemek olacaktı, tıraşlamak olacaktı. O kadar da değil, o kadar da değil diye. Kartal Tibet'e gelince, onu "Hadi Kartal, hadi Kartal'cığım biraz daha dayıca" falan gibi sözlerle oynattım.

— Camoka bir anti kahraman olarak o kadar ünlü oldu ki, onun maceralarını izlemek ayrı bir zevk veriyordu. Bir dizi Camoka'nın maceraları filme çekilseydi eminim sinemalara koştururduk.

— *Camoka'nın Dönüşü* filmini mali krizde olduğum için çok küçük bir bütçeyle çektim. Dağlardaki çekimlerde Karaoğlan'ın yerine Camoka'nın peşine düşen Emircan'ı Camoka'nın adamları çalılıklar, dikenler, kayalıklar arasında atlarla sürükleyecekler. Kafası, gözü kanlar içinde kalacak Karaoğlan'ın yerini söylemeyecek. İki at bulup getirdik, Emircan'ı (Yavuz Selekman) bağladık, ama iki at Emircan'ı çekemedi.

Karaoğlan "Baybora'nın Oğlu" (1962) adlı maceranın bir sayfası

Emircan iki elindeki iple çekince atlar geriye geliyor. "Yahu Emircan çekme atları"; "Abi çekmiyorum yahu" ... Fakat yerde yatan Yavuz'un ağırlığı o kadar fazla ki atların çekmeye gücü yetmiyor. Neyse Yavuz'u otomobile bağladık sanki atlar çekiyormuş gibi.

— Karaoğlan hikâyelerinde evrensel tatlar var. Yani Karaoğlan içimizden biri gibi geliyor. Bizden biraz fazla yetenekleri olan fakat yaşıtı gençlerin kendisini zaman zaman onun yerine koyabildiği, olunması gereken bir tipleme. Bizde ya da dış kaynaklı kendi türündeki tiplemelerde görülen arkaik yapılı dekorlar ya da anlatımlarla, devlerle, büyücülerle uğraşan ya da o tarzda macera sürdüren bir karakter değil.

— Evet, Karaoğlan'la diğer kahramanlık hikâyeleri anlatan çizgi romanların arasındaki temel fark da budur. Karaoğlan korkusuz, yenilmez, bir vuruşta on kişiyi deviren, naralar atan, ortalığı kasıp kavuran birisi değil ki. Bizim Karaoğlan'ın bir limiti vardır. Belli yerlerde yenilir, korkar, geri çekilir, endişeye kapılır. Çünkü Karaoğlan birtakım kurallar içerisinde yaşayan birisi. Arkadaşlık anlayışı vardır. Atasına saygısı olduğu kadar gençliğinin ateşindedir. Kafasına yatmazsa hiçbir şeyi körü körüne yapmaz. İşte Karaoğlan'ın zenginliği buradan geliyor.

— Karaoğlan hikâyeleri bugüne ders veren göndermelerle dolu. Baba oğul arasında zaman zaman kuşak çatışmaları görüyoruz.

— Elbette baba biraz tutucu, fakat Karaoğlan'ın gençliği onu tutup sürüklüyor. Yani babanın tutuculuğu Karaoğlan'ın atak, hafif anarşik yapısıyla hareketleniyor. Karaoğlan'ın çağdaşlığı, ilericiliği babasını sürüklüyor; onu günümüze getiriyor. Karaoğlan bazı tabuları yıkabiliyor. Karaoğlan'ın hikâyeleri sürekli mesaj taşır. Mesela Karaoğlan Bizanslı bir kadınla, tekfurun karısıyla yatacakken düşünür, tereddütlüdür. Evli bir kadınla olacak bu iş, ama tekfur da kötülük dolu birisi, onun karısıyla yatağa gitmekte bir sakınca yok görünüşte. Ama bizim Karaoğlan'da bir çekingenlik var. Tekfurun karısı Karaoğlan'a "Tekfurdan mı korkuyorsun?" soruyor, Karaoğlan "Hayır" diyor, "Ben Karaoğlan'dan korkuyorum, bu işin hesabını Karaoğlan'a nasıl veririm?" Yani tekfur umurunda değildir. Kendisiyle hesaplaşır, bu yaptığım iyi mi kötü mü diye. Bir insanın kendisiyle başbaşa kalınca "Ne yaptım yahu?" diye kendine sorabiliyorsa bunun çağı yoktur. Ortaçağ'da da bu çağda da süreç aynıdır. Benim Karaoğlan hikâyelerimde kurduğum erotizm Karaoğlan'ın ne cinsel gücüne ne de kadınların onu öyle bir nesne gibi görmelerinde yatar. Karaoğlan'ın deli doluluğu, mantıklı, ayakları yere basan konuşmasından, kadınlara ozanca davranmasından, etrafına gençliğinin enerjisini yayan havasından kaynaklanır.

— Öyküler zaman zaman Yaşar Kemal destansılığına bürünüyor.

— Evet, zaten o atmosferi o şekliyle yakalayamazsam çizgi öyküler, filmleştiğinde kuru anlatılara dönüşür.

— Çizgi romandaki diyaloglarla filmdeki diyaloglar neredeyse hiç değişmiyor. Filmlerde oyuncular çizgi karelerdeki yerlerde duruyor ve aksiyonu bire bir yapıyorlar.

— Arslan şimdi elbette ki sinemada hareketin, görüntünün, müziğin, sessizliğin bir fonksiyonu var. Çizgi romanda sessizlik olamaz, mutlaka her karede bir konuşma olmalıdır. Günlük gazetede çizgi roman yaptığım için dört kareyi hiç konuşmasız çizemem: bir adam yürüyor, yaklaşıyor, direğe yaslanıyor ve uzun uzun kızın yüzüne bakıyor. Bu çizgi romanda olmaz, ama sinemada olur. Çizgi romanların kuralları neyse ona göre sinema yapıyorum. Ama sinemanın bana kazandırdığı birtakım avantajları kullanarak yapıyorum. Yakın plan meselesi, kızın görülmesi, o sırada bir pusu kurulmuşsa etkiyi artırmak için pusuya dair ufak bir ipucunun verilmesi. Sinemanın bana kazandırdığı avantajları çizgi romanla birleştirerek başardığımı zannediyorum. Her çizgi romancı sinemacı olup film çevirmek ister, sinema hevesiyle çizgi roman yapar; film çeviriyormuş gibi resimleri konuştu-

EEEY, NAMI YEDİ CİHANI SARMIŞ, ÜNLÜ KARAOĞLAN! GÖLLER ASLANI EL-RİYM'İN İŞİNE BURUN SOKANIN SONU BUDUR! EMİR-ÜL-ÜMERA EL-RİYM, ADAMIN KELLESİNİ İŞTE BÖYLE ELİNE VERİR. HAH HAH HAH!..
15
Delikanlının kesilen başı kanlı kanlı bir tepsiye konulup, hemen Emir-ül ümera* EL-Riym'e ulaştırıldı. Bu başarı, El-Riym'i delice sevindirmişti..
* Ordular Kumandanı

Ertesi gün, Vezir-ül harac* Şeyh Bassam'ın konağına, iyi giyimli üç Arap, süslü küçük bir sandık getirmişti. Yoksul babası Şeyh Bassam'a sık sık hediye getirenler olurdu..
* Maliye Bakanı

Kozak ağası Hüseyin, süslü küçük sandığı, hatem kapısında, şeyhin güzel kızı Dilara'ya teslim etti...
BABAM, GÜVERCİNLİKTE ŞİMDİ KENDİSİNE VERİRİM.

rur, hareket ettirir. Ama kolay şey değil tabii ki. O imkânı bulmak, parayı bulmak, sponsoru bulmak; çizgi romancının film yapma şansı zor bir şey. Ben bunu Karaoğlan mecmuasının bana sağladığı maddi imkân sayesinde yapabildim. Gayet iyi gidiyordu. Kartal'ın Karaoğlan'lığa ihaneti, onu hiç sevmemesi ...

— Karaoğlan'ı hiç sevmedi mi?

— Kartal ile başladığımızda her sene iki film yapmayı tasarladık. İlkini 1965'te yaptık. Sonraki yıllar ikişer film olarak gitmeye başladık. 1967'de *Yeşil Ejder*'in çekiminden sonra ilk Türk James Bond'unu Kartal'la tasarlıyorum, *Yüzbaşı Kartal* diye. O aralar sürekli Kartal'la para konusunda tartışmalarımız oluyor. Çok ayıpladım. Pazarlıklar, şantajlar ... ilk film bitti, yani *Altay'dan Gelen Yiğit* ... Bana "Ben sırtımdan adam geçindirmem" demesin mi? Beynimden vurulmuşa döndüm. Ben ikinci filmin hazırlıklarına girmişim. Tabii ki ben ilk filmden aldığı parayı vermeyeceğim, bunun olurunu bulacağız. Kuliste tartışıyoruz. Filmin başarısı ve kazanmış olduğu kimlikle gitti hemen yapımcı Muzaffer Aslan hesabına Karaoğlan kostümüne benzer bir giysiyle, yanına da ilk filmden aldığı bazı oyuncularla (*Fatih'in Fedaisi*, 1966, Yönetmen Tunç Başaran. Oyuncular: Kartal Tibet, Tijen Par, Mehmet Ali Akpınar) film yaptı ... *Yüzbaşı Kartal* filminin yerine Fikret Hakan, Orhan Günşiray, Tülay Erdeniz ve Erol Taş ile *Şeytan Kafesi*'ni çektim 1968'de. Arkasından da Kartal'sız *Camoka'nın Dönüşü*'nü.

— Başka bir popüler çizgi romanı sinemaya aktarmayı düşünmediniz mi?

— *Killing*'i Hulki Saner'e teklif ettim, "İstemem," dedi. Bir sene ya da altı ay sonra başka biri çekti, hasılat rekoru kırdı. Hulki, "Sen haklıymışın, yapacaktık onu" dedi.

— Peki başka bir tür? Örneğin western?

— O yıllar hiç western düşünmedim, ama Araplarla film yaptıktan sonra ...

— Kuzey Vargın'la *Şeyhin Kızı*'ndan sonra ...

— Evet, ondan sonra düşündüm. Başrolü Cüneyt Arkın oynayacaktı. Fransızların meşhur *Bluberry* resimli roman dizisinin opsiyonunu da almıştım. (Öykü: Jean Michael Charlier, Resimler: Jean Giraud [Moebius]) Dizinin adı *Fort Navajo*'ydu. Üç aylık opsiyon alındı, benden önce Sergio Leone bu konuyu istemişti.

— Çekilen Karaoğlan filminizdeki Baybora, Çalık, Camoka, Balaban gibi karakterleri canlandıran oyuncuların seçimi de Karaoğlan'ın seçimi kadar özenli gözüküyor.

— Evet, örneğin Çalık'ın seçimi çok ilginç oldu. O zamanlar Babıali'de, Karaoğlan dergisinin kadrosunda, Abdullah Turhan çalışıyordu. Dedi ki "Benim bir komşum var, aynen Çalık. Komiklik yapıyor, saz çalıyor, sinema meraklısı." "Çağır şunu," dedim. Adam aynen Çalık. "Çalık'ı oynayacaksın" dedim, çok sevindi.

— İlk *Camoka'nın İntikamı*'nda oynamıştı.

— Evet, şu bizim Çalık'ı oynayan Recep Filiz'in ne yetenekleri varmış ... Müthiş bağlama çalıyor, tam istediğim adam. Ata binme sahnelerinde Recep Filiz bir jokey gibi. Bütün Camoka sahnelerinde hara seyislerini arkasına taktı. Zaman zaman, Camoka'nın adamıymış gibi uzak planlarda oynadı; diğer adamları yönlendirdi ... Sonra Danyal Topatan ... O set işçisi bir ata biniyor ki ... Karaoğlan'ın atlıları geliyor, bizim Danyal bu sefer uzaktan Karaoğlan'ın atlısı oluyor ...

Baybora'yı ve Balaban'ı fotoğraflara bakarak seçtim. Reha Yurdakul'u bir filmde görmüştüm, bu olabilir dedim. Reha da iyi bir binici çıktı. Çok efendi idi, çok yardımcı oldu bana. Mehmet Ali Akpınar'ı fotoğraftan buldum. İyi oyun çıkaramadı, ama Danyal ona

Yan sayfa: *Karaoğlan Şeyhin Kızı* (1969) adlı filmin ana çıkış noktasını oluşturan "Kara Panter – Alamut Kalesi" (1969) adlı maceranın bir sayfası.

KAAN

CENGİZ HAN'IN HAZİNELERİ

Konu :

APTULLAH ZİYA
KOZANOĞLU

Resim :

SUAT YALAZ

ATLAS KİTABEVİ

TAMAMEN RESİMLİ BÜYÜK TÜRK ROMANI

alıştırma yaptırıyordu; çorbayı böyle içeceksin, başını böyle tutacaksın diye.

— Kartal Tibet'ten sonra Kuzey Vargın'ı oynattınız, ama bir "Karaoğlan aranıyor" kampanyasıyla yola çıkmadınız; *Şeyhin Kızı* da alıştığımız Karaoğlan kurgusunda bir film değildi.

— Yeni bir "Karaoğlan aranıyor"a vaktim yoktu. Araplarla çekime başlamamız gerekiyordu. Kuzey Vargın'ı fiziği ve aydınlık yüzünden olabilir dedim. İçinde bulunduğum mali kriz bana pek sahiplemediğim o filmi yaptırdı. Araplar işime çok karıştı; orada danslar olsun, o oyuncu bulunsun, şu dekor da geçsin gibi şeylerle. Yani tamamen Arap kokan, Arap dünyasına yönelik olarak çekildi.

— Karaoğlan o kadar geniş haritada at koşturuyor ki ... İlk filmde Orta Asya'da, ikincisinde Bizans'a geliyor, dördüncüsünde tekrar Orta Asya'ya dönüyor, beşincisinde Çin'e gidiyor, sonunda Arabistan'da dolaşıyor. Dünyanın yarısı.

— Şimdi şöyle alırsak dönemi itibariyle bu o kadar olanaklı ki ... Türkler, Selçuklular, Bizans, Arabistan; ortada Harzemler, doğuda Cengiz İmparatorluğu. Maceracı bir Uygur genci bu alanda rahatlıkla at koşturabilir. Şimdi film yapacak olsam kesinlikle Bozkaşi oyunlarının içinde bir Karaoğlan filmi yapardım. Kazakistan'da, Afganistan'da, Orta Asya'da. Şimdi bu olanaklar fazlasıyla var. *Mor Kahküllü Şehzade* adlı Karaoğlan macerası bu iş için ilk düşündüğümdür.

YILMAZ GÜNEY
ÜLKÜ ÖZEN
YILMAZ KÖKSAL
REHA YURDAKUL
REJİSÖR
YILMAZ ATADENİZ
GÜNEY ÖLÜM SAÇIYOR
ÖZLEVİŞ FİLM
NUSRET ÖZKAYA
İSMET ERTEM
ENVER DÖNMEZ
VE AYNUR AKARSU
KAMERA
RAFET ŞİRİNER
Türkiye İşletmesi
BAŞAK FİLM

R. YILMAZ ATADENİZ İLE SÖYLEŞİ

Metin Demirhan

Aslen Samsun, Vezirköprü kökenli olan Remzi Yılmaz Atadeniz 1 Şubat 1932'de İstanbul, Arnavutköy'de doğdu. Bebek İlkokulu, Gaziosmanpaşa Ortaokulu ve Kabataş Lisesi Fen Bölümü mezunu olan Atadeniz, Robert Kolej'de mühendislik okurken öğrenimini yarıda bırakıp sinema dünyasına girdi. Yönetmen ve kurgucu Orhan Atadeniz'in kardeşi olan Yılmaz Atadeniz, ağabeyinin desteğiyle kurguda çalışmaya başladı. Orhan Atadeniz'in genç yaştaki ölümünün de etkisiyle Yılmaz Atadeniz yönetmen olmaya karar verdi. İlkin kurgucu olarak tanındı; sonraları Faruk Kenç, Atıf Yılmaz, Nejat Saydam, Sırrı Gültekin gibi yönetmenlerin yardımcılığını üstlendi. İlk filmi olan *Yüz Karası*'nı 1963 yılında Muhterem Nur, Turgut Özatay, Feridun Çölgeçen gibi oyuncularla çeken Atadeniz, bugüne dek 98 uzun metrajlı filme imzasını atmıştır. Daha çok "serial" tarzı macera filmleriyle adını duyuran Atadeniz, Yılmaz Güney'le en fazla film çeken yönetmen olma özelliğini taşımaktadır: *Çirkin Kral* (1966), *Çirkin Kral Affetmez* (1967), *Güney Ölüm Saçıyor* (1969) bunlardan bazılarıdır. Onun çektiği Çirkin Kral filmlerinden sonra Yılmaz Güney'in lakabı 'Çirkin Kral' olarak kalmıştır. Çetin İnanç, Aykut Düz gibi yönetmenlere hocalık da yapan yönetmen, kurgucu, yapımcı Yılmaz Atadeniz Sinekamder'in (sonradan Sine-Sen) kurucularından olup 1988'den itibaren Film Yapımcıları Derneği'nin İkinci Başkanlığını üstlenmiştir. Bugün SESAM'da (Türkiye Sinema Eserleri Sahipleri Mesleki Birliği) Teknik Kurul Başkanı olarak görevini sürdürmektedir.

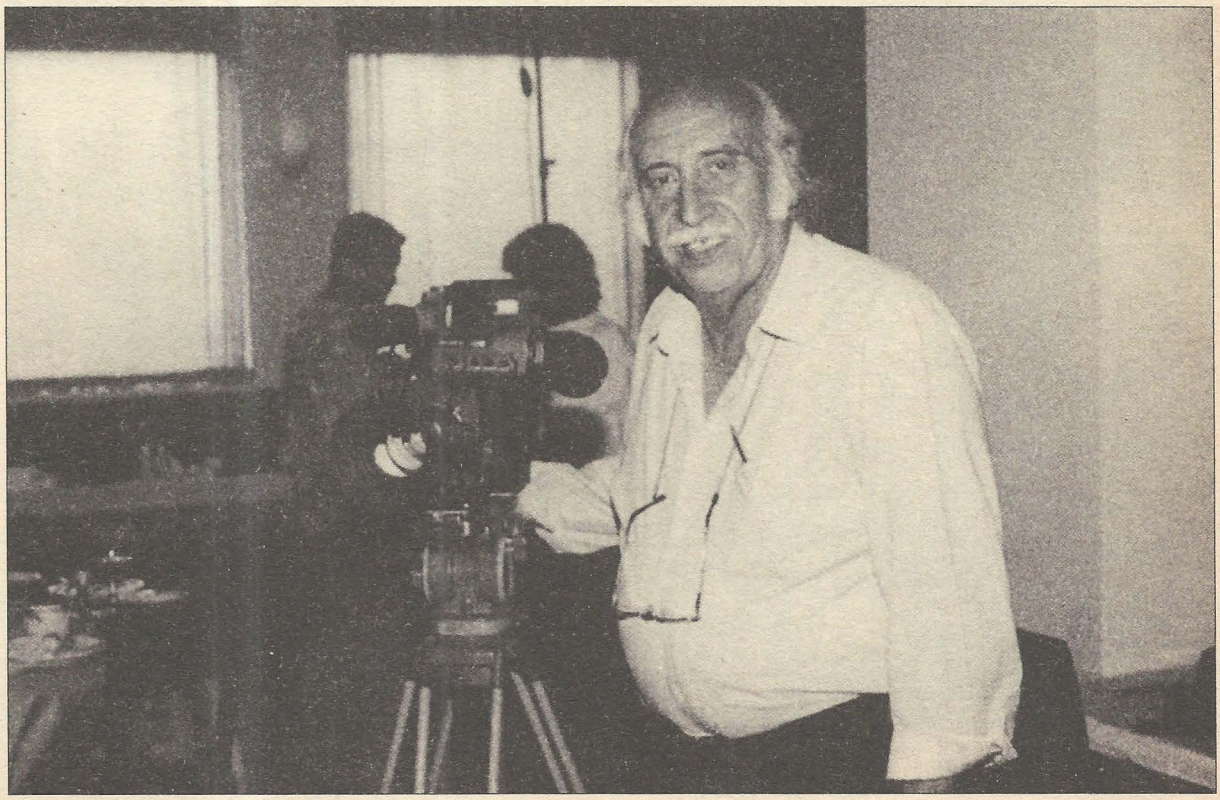

— İlk filminizi herkes *Yedi Kocalı Hürmüz* (1963) olarak biliyor, oysa bu film sizin ilk filminiz değil, yanılıyor muyuz?

— Hayır, yanılmıyorsunuz. Benim ilk filmim *Yedi Kocalı Hürmüz* ile aynı yıl (1963) çektiğim *Yüz Karası*'dır. Kemalettin Tuğcu'nun bir eserinden uyarlamadır.

— Yılmaz Güney'le en çok film yapan yönetmen olma özelliğini taşıyorsunuz. Kaç film çektiniz onunla?

— Tam onbir film. Bunların en sonuncusu *Güney Ölüm Saçıyor*'dur. 1969'da çektim. Sonra Yılmaz'la bazı sürtüşmeler yaşadık ve bir daha film yapma olayımız olmadı.

— Film dizininize bakıldığında çalışmalarınızın çoğunun bol atraksiyon içeren macera filmleri olduğunu görülüyor. Bu türü çok seviyorsunuz herhalde?

— Kesinlikle evet. Macera sinemasını çok seviyorum. Bana sinemanın en önemli unsurlarından biri olan hareketli (aksiyon) sahneleri çekme olanağı veriyor. Filmde hareket, devinim çok önemlidir; izleyiciyi perdeye bağlamak için bu şarttır. Hem hareketli konular daha iyi görüntü verir. Devamlı konuşan suratların olduğu filmler bana sıkıcı geliyor. Bu yüzden macera sinemasını seviyorum.

— Ağabeyiniz Orhan Atadeniz'in sinemayı sevmenizde katkısı büyük olmuş. Neler öğrendiniz ondan?

— Rahmetli ağabeyim Orhan, Türkiye'de eşi benzeri görülmemiş bir kurgucuydu. Öyle ki filme çekilmiş planları gözden geçirdikten sonra, bir kısmını omuzlarına bir kısmını da boynuna asar ve kurgu masasının başına geçerdi. Hangi planın sırası gelmişse hiç şaşırmadan onu elini attığı yerden alır ve hızla kurgulardı. *Tarzan İstanbul'da* (1952) onun bu kurgu yeteneğinin güzel bir örneğidir. Film birçok ülkede gösterime girerek büyük ilgiyle karşılandı. Ağabeyim-

Tarzan İstanbul'da (Orhan Atadeniz, 1952)

TAMER YİĞİT * YUSUF SEZGİN * YILMAZ KÖKSAL * SÜLEYMAN TURAN * YILDIRIM GENCER

MASKELİ 5 LER

SELMA GÜNERİ VE EROL TAŞ

SUZAN AVCI
DANYAL TOPATAN
FARUK PANTER
HÜSEYİN ZAN
NECATİ ER

ARZU FİLM

REJİ: YILMAZ ATADENİZ * SENARYO: KÂMİL ERŞAHİN * KAMERA: RAFET ŞİRİNER

KİLİNK
Uçan Adama Karşı

İRFAN ATASOY
PERVİN PAR

SUZAN AVCI
SEVİNÇ PEKİN
MUZAFFER TEMA
MİNE SOLEY

HÜSEYİN PEYDA
FERİDUN ÇÖLGEÇEN
ERGUN KÖKNAR
VE KİLİNK

YILMAZ ATADENİZ

Karate Locası

HAKAN BAHADIR

KİLLİNG

KOLSUZ KAHRAMAN'A KARŞI

SARAY FİLM

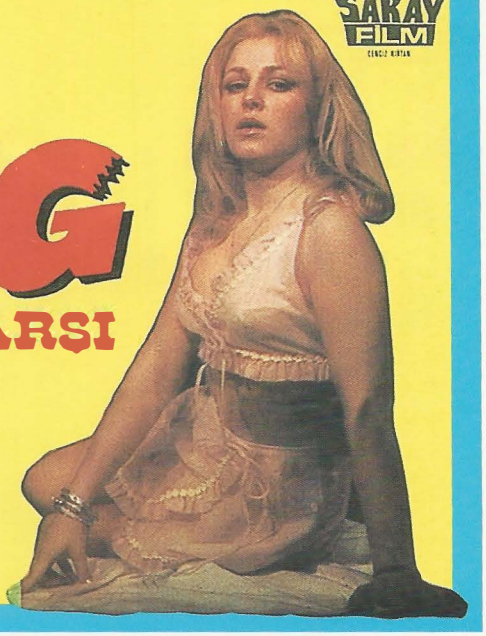

KARACA KAAN

BEYZA BAŞAR

ERBEY EFEM

LİNDA WİLYAMS

MERİ PAVONEE

YAŞAR GÜÇLÜ

OKTAR DURUKAN

ve

ENVER DÖNMEZ

Çinli Karateci

CHAN YUNG

MURAT AKSOY

YILMAZ KURT

EJDER ACAR

rodüktör

ENGİZ

KIRTAN

Rejisör

MÜJDAT SAYLAV

Kamera SEDAT ÜLKER

Senaryo SADIK B.SEZGİN

Teknik Direktör CEM ESERTEPE

OFSET

CİHANGİR GAFFARİ

ÜLKÜ ÖZEN

MİNE SOLEY

VE ALTAN GÜNBAY

ŞİMŞEK HAFİYE

ÖZLER FİLM

REJİSÖR : SAVAŞ EŞİCİ

KAMERA: SALİH DİKİŞÇİ

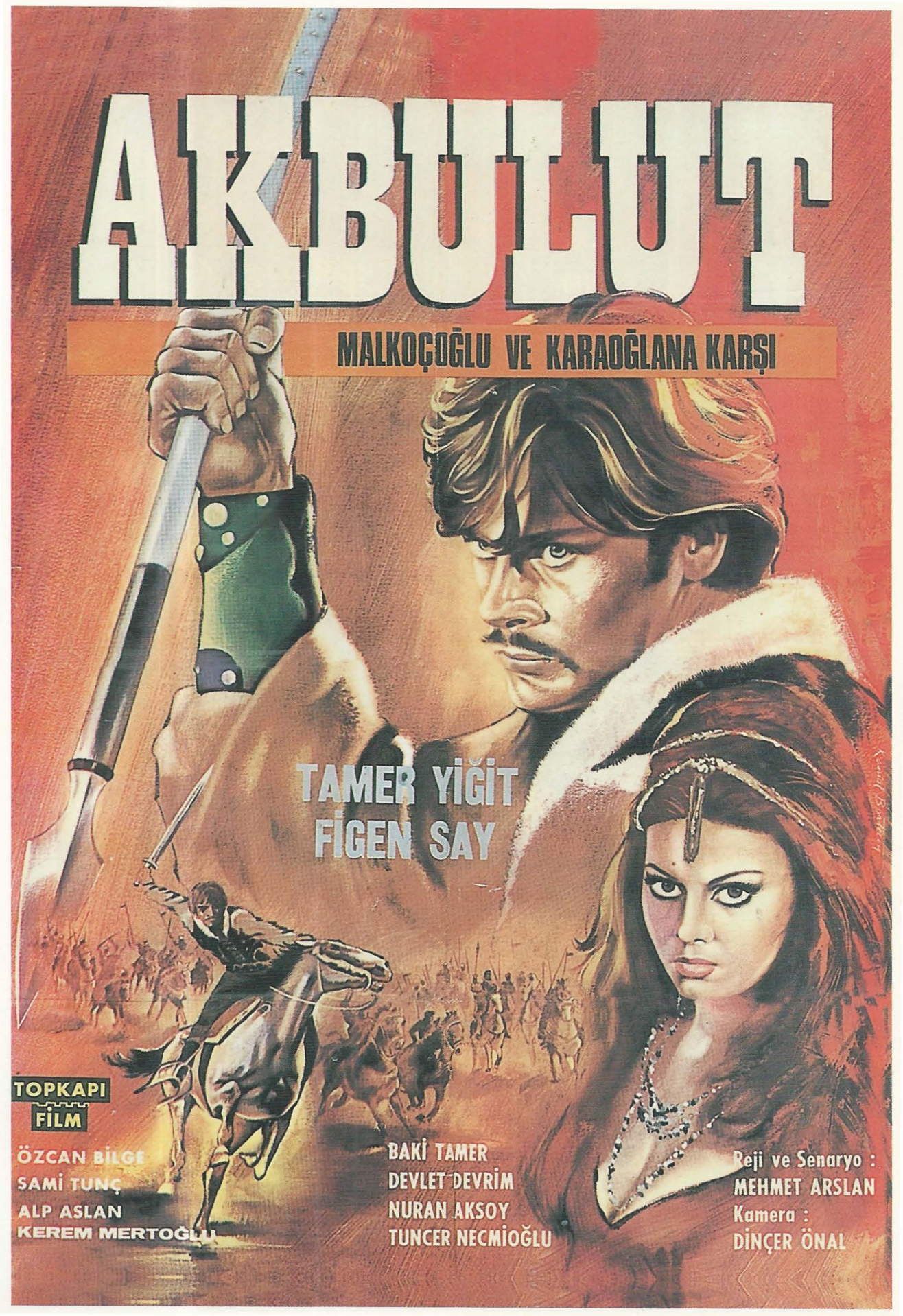
AKBULUT
MALKOÇOĞLU VE KARAOĞLANA KARŞI
TAMER YİĞİT
FİGEN SAY
TOPKAPI FİLM
ÖZCAN BİLGE
SAMİ TUNÇ
ALP ASLAN
KEREM MERTOĞLU
BAKİ TAMER
DEVLET DEVRİM
NURAN AKSOY
TUNCER NECMİOĞLU
Reji ve Senaryo :
MEHMET ARSLAN
Kamera :
DİNÇER ÖNAL

SINE-FILM INTERNATIONAL PRESENTS

CÜNEYT ARKIN

IN

THE OUTLAW

-RINGO KID-

CO-STARRING

SEVDA FERDAG
MUZAEEER TEMA
PERİ HAN

WITH

ALTAN GÜNBAY
CENK ER
MERAL SAYIN
VAHİ ÖZ
AND OKTAR DURUKAN

PRODUCED BY
MUZAFFER ARSLAN

DIRECTED BY
ZAFER DAVUTOĞLU

PHOTOGRAPHY BY
KENAN DAVUTOĞLU

SCREENPLAY BY
BÜLENT ORAN

SİNE FİLM

SEZGİN BURAK'ın yarattığı Saheser

ARZU FİLM

Tarkan

VİKİNG KANI

KARTAL TİBET

İSTANBUL PAZARLAMA
TUNA FİLM
TEOMAN TÜMER

RENKLİ

SEHER ŞENİZ BİLÂL İNCİ ve harika köpek CAN KURT

rejisör: MEHMET ASLAN
operatör: CAHİT ENGİN
senaryo: SADIK ŞENDİL

İRFAN ATASOY

FERİ CANSEL

HER KURŞUNA BİR ÖLÜ

TAMAMEN RENKLİ

KAZIM KARTAL

Reji:
MEHMET ARSLAN

EROL TAŞ • ALİ ŞEN • TUNCER NECMİOĞLU • ERDEN ALKAN • AYKUT DÜZ • AYTEN DENEMEÇ

KAMERA SERTAÇ KARAN

BENARYO AYKUT DÜZ

KULÜP FİLM

Erman Film

TAKDİM EDER

ÇEKO

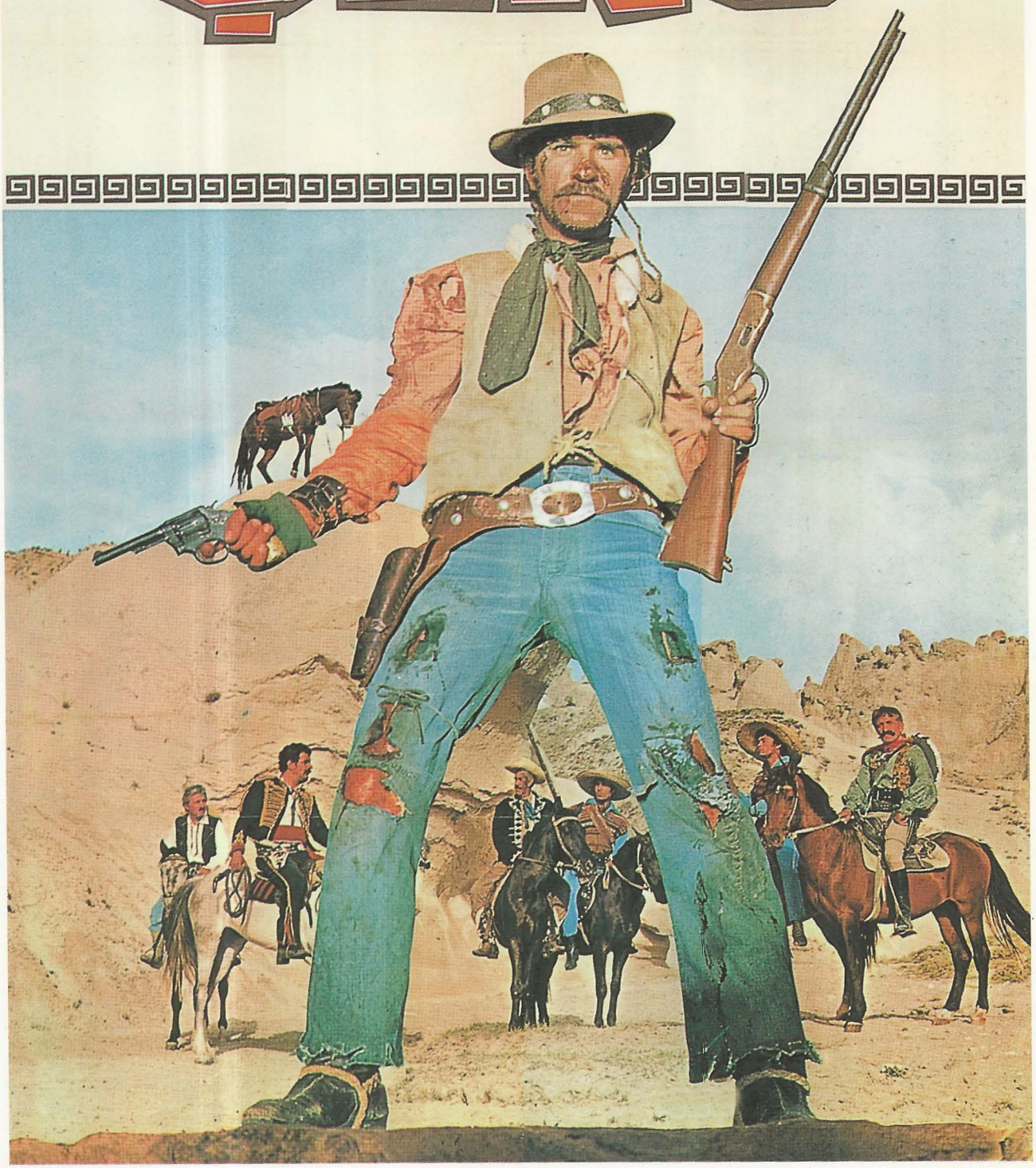

KARAOĞLAN

BİZANSLI ZORBA

KARTAL TİBET

ESEN PÜSKÜLLÜ • REHA YURDAKUL

ve TANJU GÜRSU

Reji ve Senaryo:
SUAT YALAZ

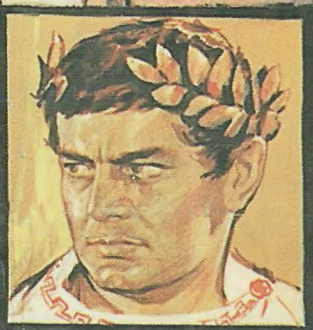

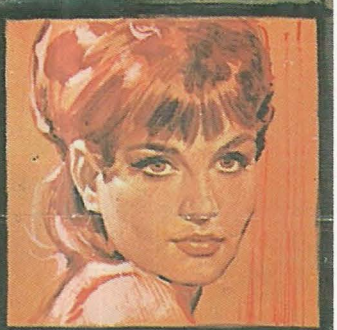

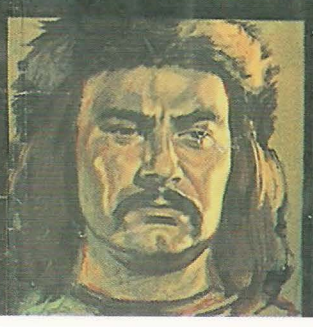

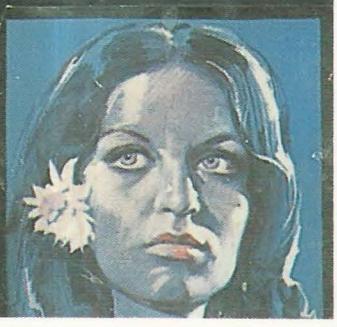

TURGÜT AKAŞLAN : NURHAN NUR
DEVLET DEVRİM · ALTAN GÜNBAY
YAVUZ SELEKMAN · NEVİN NURAY
BİRSEN AYDA · GÜRBÜZ TANSEVER
TURGUT SAVAŞ

Kamera:
MUSTAFA YILMAZ

OLCAY PRODÜKSİYON

KARAOĞLAN GELİYOR

Cengiz Hanın Hazineleri

İSTANBUL PAZARLAMA
TUNA FİLM
TEOMAN TÜMER

KARTAL TİBET

ZEKİ ALASYA

CEYDA KARAHAN
ve KANAT TİBET

YÖNETMEN
MEHMET ASLAN

MERAL ZEREN AHMET MEKİN

KÂZIM KARTAL SERPİL GÜL

DANYAL TOPATAN
YAVUZ SELEKMAN
GÜLGÜN OK
GÜLGÜN ERDEM
M. ALİ AKPINAR

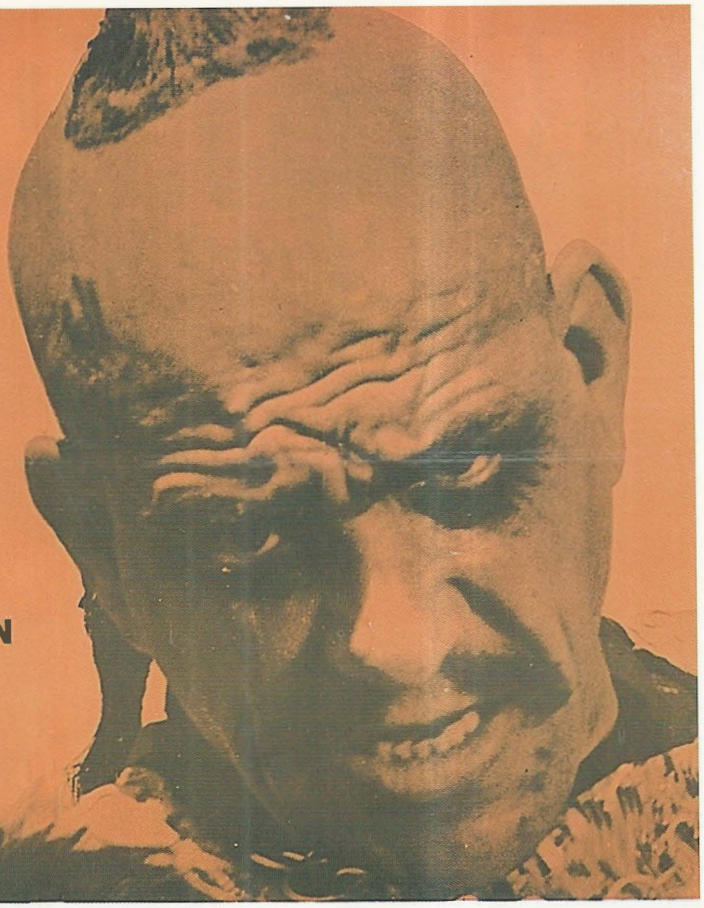

OLCAY
PRODÜKSİYON

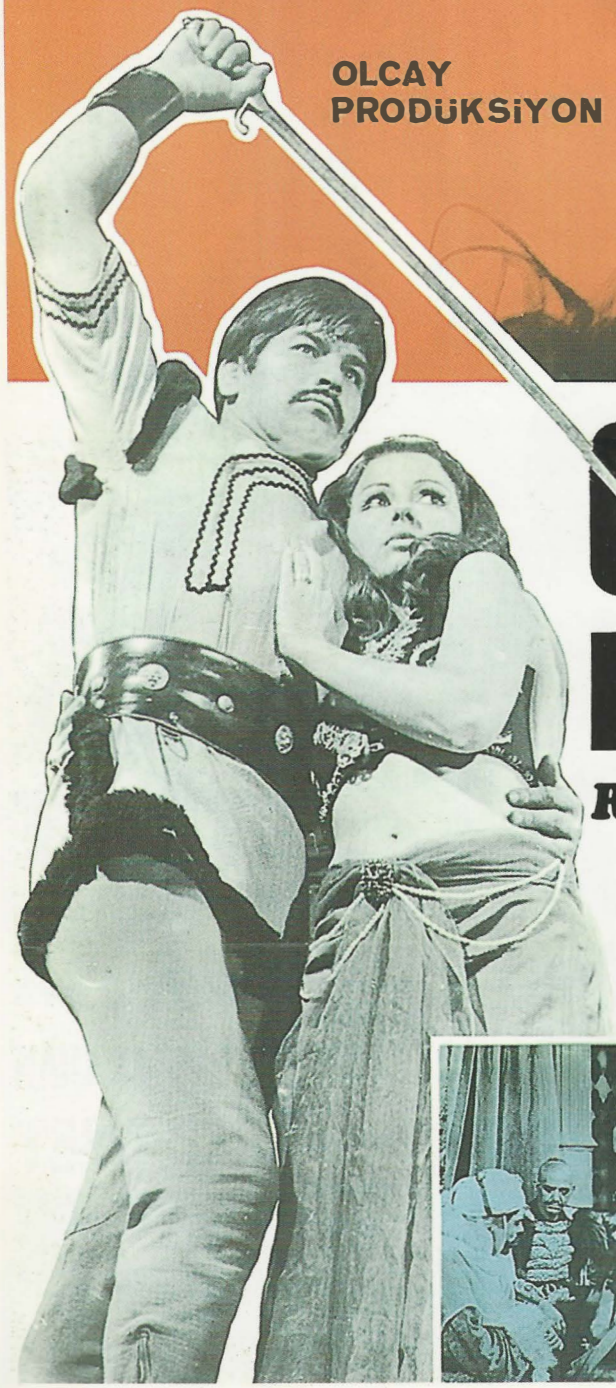

CAMOKA'NIN DÖNÜŞÜ

RECEP FİLİZ - İHSAN YÜCE

reji:
SUAT YALAZ

KAMERA: **MAHMUT DEMİR**
MÜZİK: **NEDİM OTYAM**

CÜNEYT ARKIN

BAHAR ERDENİZ

YILDIRIM GENCER

REHA YURDAKUL
EKREM GÖKKAYA

UĞUR FİLM

KILIÇ ASLAN

REJİSÖR:
NATUK BAYTAN

CANAN PERVER

YILMAZ KÖKSAL

LEVENT ÇAKIR

Yapım:
ÇİÇEK
FİLM

aybiçe KURT KIZ

YUSUF SEZER - ATA SAKA - TEVFİK ŞEN - IŞIK YAVUZ

ve TARIK ŞİMŞEK

harika kurt HASO - küçük yıldız BUKET IŞILAY

Kamera:
İZZET AKAY

Reji ve senaryo:
MEHMET ARSLAN

Prodüktör:
ARİF KESKİNER

RENKLİ

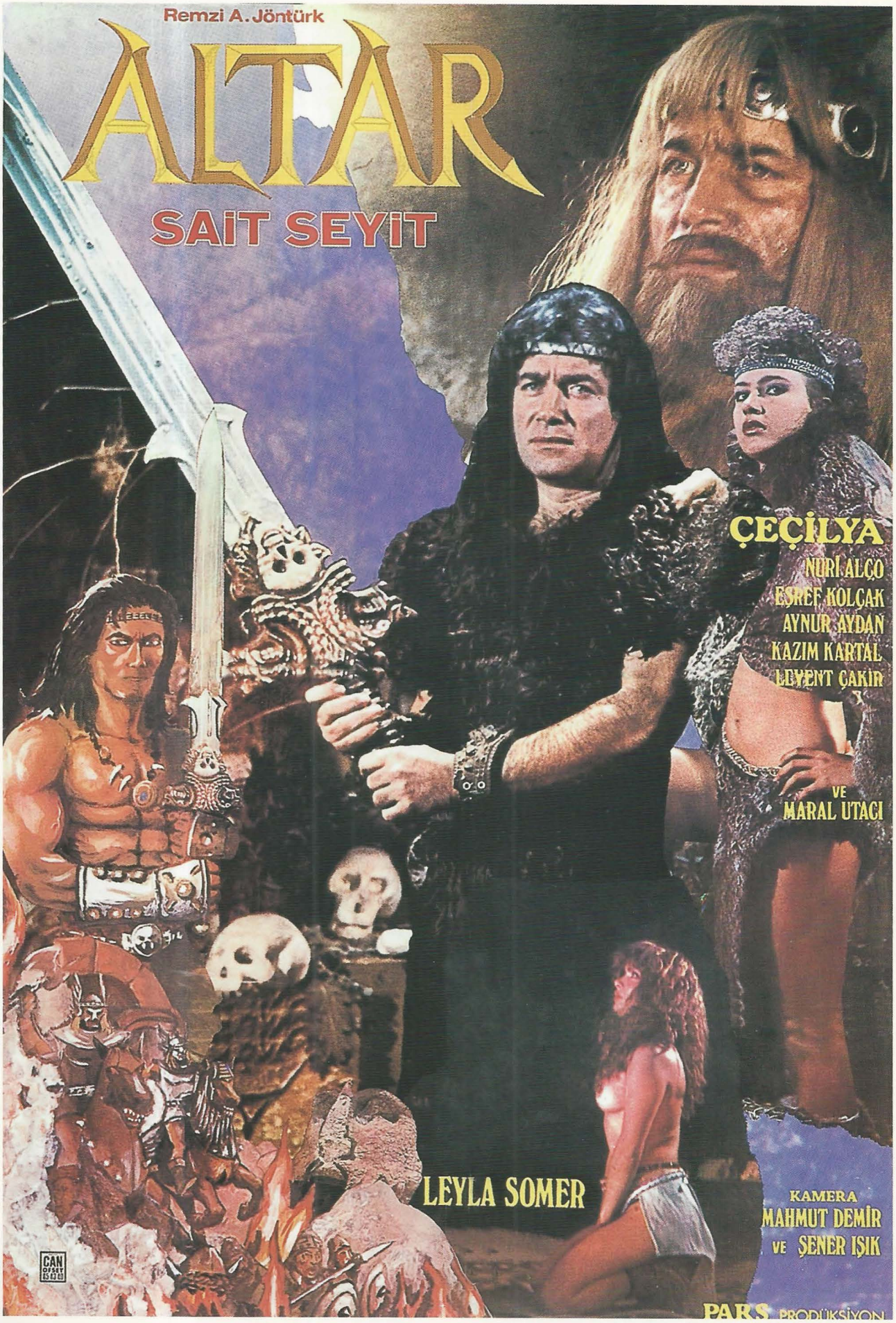
Remzi A. Jöntürk
ALTAR
SAİT SEYİT
ÇEÇİLYA
NURİ ALÇO
EŞREF KOLÇAK
AYNUR AYDAN
KAZIM KARTAL
LEVENT ÇAKIR
VE
MARAL UTACI
LEYLA SOMER
KAMERA
MAHMUT DEMİR
VE ŞENER IŞIK
PARS PRODÜKSİYON
CAN OFSET

PRODÜKTÖR: MEHMET KARAHAFIZ

CÜNEYT ARKIN

AYTEKİN AKKAYA

FÜSUN UÇAR

MİSAFİR SANATÇI
HÜSEYİN PEYDA
NECLA FİDE
VE
HİKMET
TAŞDEMİR

YÖNETMEN:
ÇETİN İNANÇ

GALACTICA

DÜNYAYI KURTARAN ADAM

KAMERA: ÇETİN GÜRTOP

ANIT TİCARET

den kurguculuğu ve sinema sevgisini aldım. Bu sevgi benim yönetmen olmama neden oldu.

— Filmlerinizde kullandığınız kahramanların ya da karakterlerin pek çoğundan anladığımıza göre çizgi romanları ve "serial" filmleri çok seviyorsunuz.

— Evet, çizgi romanları ve o hani 31 kısım tekmili birden "serial" filmleri çok seviyorum. Onlar çocukluğumun vazgeçilmez parçaları. Her hafta *1001 Roman*'ları okumadan, Baytekinleri, Fu Manchu'ları, Maskeli Süvarileri seyretmeden yapamazdık. Bu çizgi romanlar ve filmler daha sonra çektiğim filmlere de yansıdı elbette.

— *Maskeli Beşler, Zorro* ve *Yılmayan Şeytan* gibi değil mi?

— Evet. İki *Maskeli Beşler* yaptım iç içe, iki de *Zorro*. *Zorro*'lardan bazı bölümler Fransız televizyonlarından birinde yayınlanan bir Zorro filmleri belgeselinde gösterildi. *Yılmayan Şeytan* ise yurt dışına kaçırılıp oyuncu isimleri değiştirilerek *Daring Devil* ve *Invincible Batman* isimleriyle korsan olarak gösterilmiş. Bu da yetmezmiş gibi filmi yabancı film diye Türkiye'ye ithal etmişler.

— Filmlerinizin büyük bölümünde 'maskeli kahramanları' ya da 'maskeli kötü Adamları' kullandınız. Sizce 'maske'nin anlamı nedir?

— Maske gizem demektir. Gizem ise kahramana ve filme heyecan katar. İzleyiciyi merakta bırakır. Mesela çektiğim ilk Kilink (Killing) filmi olan *Kilink İstanbul'da* filminde Kilink'i oynayan Yıldırım Gencer'in yüzü görünmüyor ve jenerikte de adı geçmiyordu. Daha sonraki filmlerden birinde yüzünü gösterdik. Ama izleyici Kilink'i o ana kadar hep merak etti ve film beklenenden daha fazla hasılat yaptı.

— Killing (Kilink) dedik, Türk sinemasında ilk kez Killing fotoromanını sinemaya siz aktardınız, hatta iki filmi iç içe çekerek. Sonra bir Killing furyası başladı ve bir yığın yönetmen Killing filmi çekti. Furyayı başlatan yönetmen olarak Killing'i film yapmak nasıl aklınıza geldi?

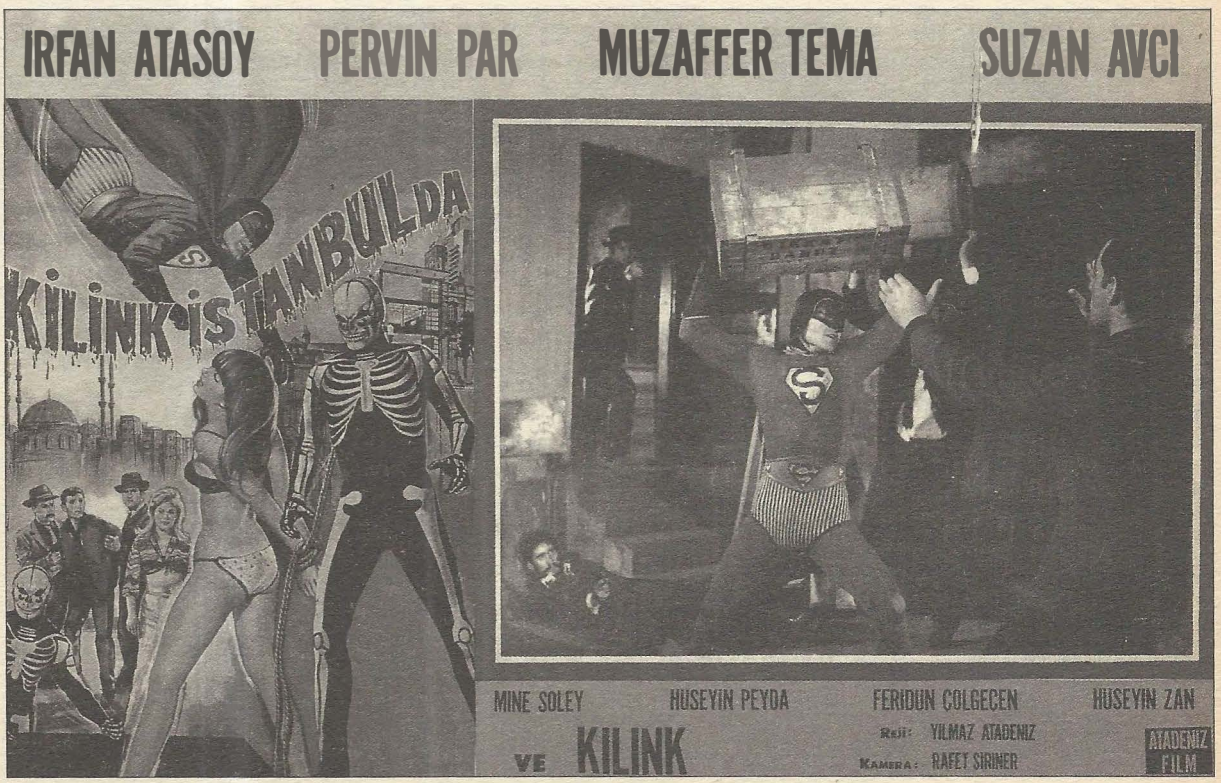

IRFAN ATASOY PERVIN PAR MUZAFFER TEMA SUZAN AVCI

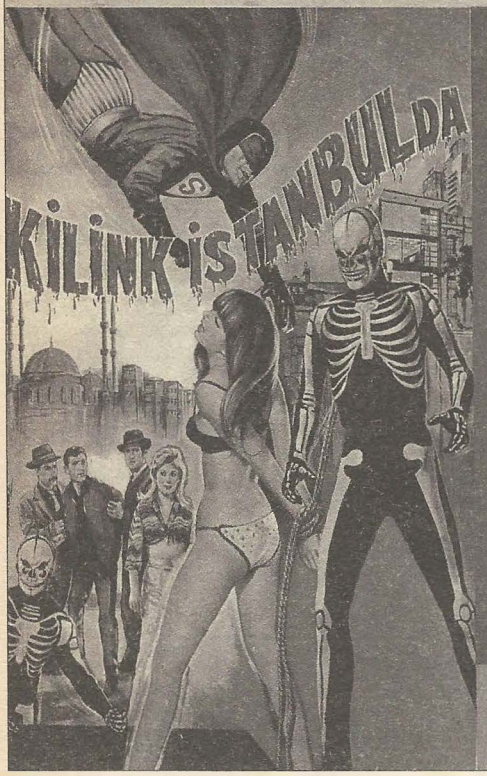

MINE SOLEY HUSEYIN PEYDA FERIDUN ÇOLGECEN HUSEYIN ZAN

VE KİLİNK

Reji: YILMAZ ATADENIZ

Kamera: RAFET SIRINER

ATADENİZ FİLM

TAMER YİĞİT

NEBAHAT ÇEHRE

MÜJGÂN AĞRALI - Danyal TOPATAN - Reha YURDAKUL

Atilla ERGÜN ve GANİ DEDE

ATADENİZ FİLM

Reji : YILMAZ ATADENİZ Senaryo : MELİH GÜLGEN

— Bir akşam çekim sonrası vapura binmiş eve dönüyordum, 60'lı yılların sonlarıydı. *Son* gazetesi almıştım. Okurken gözüme Killing fotoromanı ilişti. Enteresan geldi. Erotizm var, serüven var, maske, yani gizem var, tam benim tarzım dedim; hemen film yapmaya karar verdim. İrfan Atasoy arkadaşımdı, ona söz ettim. "Gel bu filmi yapalım," dedi. Yüz bin liralık senet vererek filmi finanse etti. İki film yapacaktık, iç içe. Filmin başrolünde İrfan oynayacak ve Adana işletmesi onun olacaktı.

Anlaştık ve çekime başladık. İrfan Atasoy'un ilk başrolüydü ve filmlerde Uçan Adam'ı oynadı. Yani Türkiye'nin ilk Killing'ini yaparken, aynı zamanda ilk Süpermen'ini de yapmış olduk. Filmleri kısa sürede çektik ve kurguladık. *Kilink İstanbul'da* (1967) ve *Kilink Uçan Adama Karşı* (1967) adlarıyla peş peşe gösterime girdiler. Anadolu'da, özellikle de Adana bölgesinde çok iyi iş yaptılar. Bu filmler sayesinde bugünkü tek elle tutulur mal varlığım olan Etiler'deki katımı satın aldım. İrfan Atasoy ise daha sonra birçok filmde oynadı ve "star" oldu.

— Pek çok western filmi de yönettiniz, bunlardan söz eder misiniz? Western filmleri Türk sineması için yabancı bir tür olarak gelmiyor muydu size?

— Western filmleri Amerikan kültürünün beyazperdeye yansıması olmasına rağmen Amerikalıların dışında İtalyanlar, İspanyollar, Almanlar ve hatta Japonlar tarafından filme çekilmişlerdir. Neden biz yapmayalım diye düşündüm. Western türü benim film tarzım olan aksiyona, yani macera ve hareketli film tarzına çok uygundu. Ayrıca Sergio Leone gibi İtalyan yönetmenlerin filmleri Türkiye'de iyi gişe yapıyordu. Hem türü sevdiğim için hem de iş yapacağına inandığım için bu tür filmler çektim. *Maskeli Beşler* ve *Zorro*'lar, *Ringo Vadiler Aslanı* (1969) gibi filmlerim özellikle Anadolu'da izleyiciden büyük ilgi gördü.

Maskeli Şeytan (Yılmaz Atadeniz, 1970)

— Film setlerinde tutumunuz nasıldı, ekiple aranızda nasıl bir diyalog olurdu?

— Film setlerinde oldukça sert davranırdım, çünkü bunun tersi bir yığın aksaklık doğururdu. Aksi takdirde ne ışıkçı ne de diğer set elemanlarını bir araya toplamak ve kısa sürede çekimi gerçekleştirmek mümkün olabilirdi. İnsanların kaytarmalarını önlemek için sert olmak zorundaydım.

Tehlikeli sahnelerde ısrarcıydım, çünkü en iyi görüntüyü elde etmek, en heyecan verici sahneyi kurmak isterdim. Bu yüzden dublörler yüksek yerlerden atlamak, riskli hareketler yapmak zorunda kalırlardı. Bir defasında *Maskeli Şeytan* (1970) filmimde İrfan Atasoy'un dublörlüğünü yapan kişi oldukça yüksek bir su kemerinin üzerinden ters taklalar atarak yere inecekti, ama adam atladıktan bir süre sonra havada dengesini kaybetti ve aşağıda tuttuğumuz bırandanın dışına çarptı. Az daha ölüyordu. Ama sahne kurguyla halledildi ve tekrar çekmek zorunda kalmadık.

Maskeli Şeytan (Yılmaz Atadeniz, 1970)

CASUS KIRAN

SEVDA FERDAĞ
İRFAN ATASOY
YILDIRIM GENCER

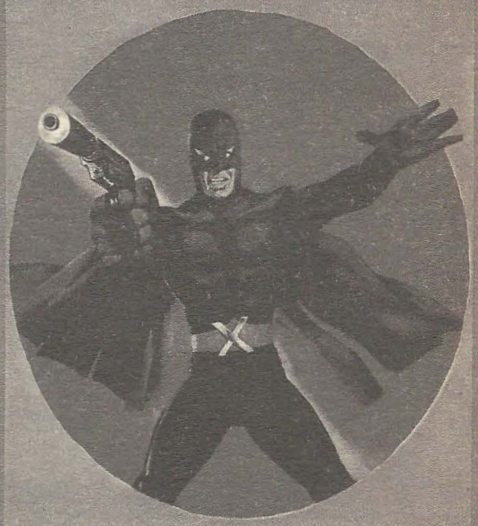

SUZAN AVCI REHA YURDAKUL
CAHİT IRGAT
FARUK PANTER HÜSEYİN ZAN
VE EROL GÜNAYDIN

reji: YILMAZ ATADENİZ kamera: RAFET ŞİRİNER

ATADENİZ FİLM

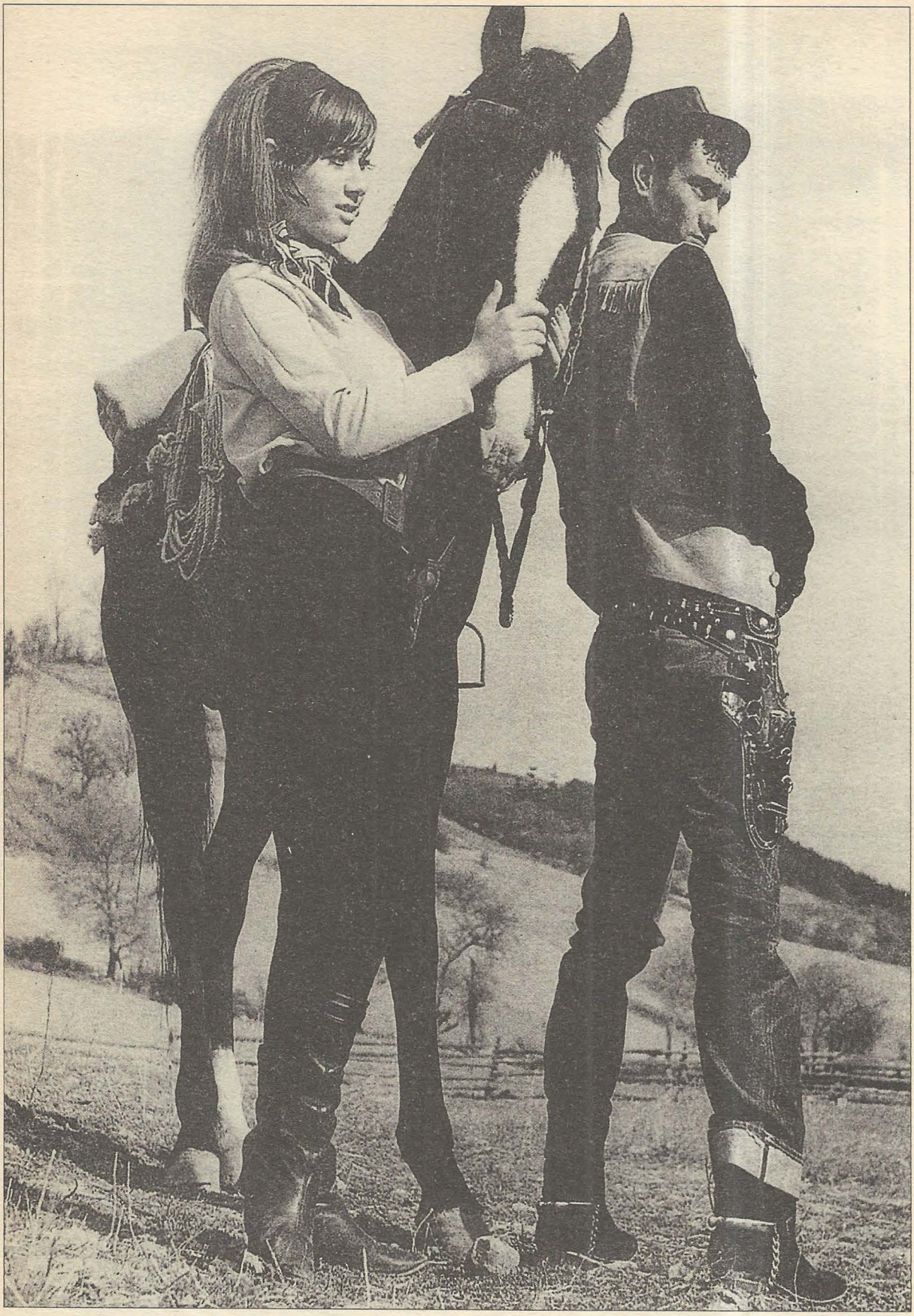

Kovboy Ali (Yılmaz Atadeniz, 1966)

— Bugün gençler arasında bir hayli popüler olan (kült film mertebesine erişmiş) *Dünyayı Kurtaran Adam*'ın (1982) yönetmeni Çetin İnanç'a hocalık yapmış ve ilk filmini çekme imkânı tanımışsınız. Aykut Düz de sizin yanınızda yetişen yönetmenlerden. Onlar hakkında ne düşünüyorsunuz?

— Aykut Düz benim asistanlığımdan gelme, Çetin İnanç da öyle. İkisi de daha sonra kendi tarzlarını buldular. Aykut yabancılarla da çalıştı. Çetin'e ilk filmi olan *Çelik Bilek*'i (1967) çekmesi için Atadeniz Film adına imkânı ben verdim. 1967'de ben Kilink'leri yeni çekmiştim, biraz param vardı ve "Git, çizgi romandaki (*Teksas* mecmuası) Çelik Bilek'in filmini yap," dedim. Ama o gidip çizgi romandakine hiç uymayan bir *Çelik Bilek* çekti kafasına göre. Başrolündeyse Yıldırım Gencer oynuyordu. Çetin daha sonra yaptığı macera filmleriyle kendini kanıtladı. *Dünyayı Kurtaran Adam*'la hâlâ gündemde. Ayrıca, bugün avantür Türk sinemasının önemli yönetmenlerinden biri olan Melih Gülgen de benim asistanlığımdan yetişmedir ...

Belanın Kralı (Yılmaz Atadeniz, 1971)

Yeşilçam'ın üç ustası ... Fikret Hakan, Yılmaz Atadeniz, Cüneyt Arkın.

T. FİKRET UÇAK İLE SÖYLEŞİ

Metin Demirhan

Tevfik Fikret Uçak 23 Aralık 1933'te Samsun'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini orada tamamladıktan sonra liseyi İstanbul'da bitirip İstanbul Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümüne girdi. Yedi aylık sanat tarihi eğitimi alan T. Fikret Uçak yüksek öğrenimini yarıda keserek sinemayla uğraşmaya başladı.

Aslında sinemayla ilk tanışması kısmen Samsun'da çekilen *Vatan İçin* adlı filmle olmuştu. Aydın Arakon'un 1949/1951 yılları arasında yönettiği bu filmde oyuncu olarak küçük bir rol alan T. Fikret Uçak, daha sonra Orhon M. Arıburnu, Lütfi Ö. Akad, Atıf Yılmaz, Metin Erksan ve Suat Yalaz gibi yönetmenlerin bazı filmlerinde yönetmen yardımcılığını yaptı. Yönetmen olarak ilk filmi *Merhamet*'i 1959 yılında çeken T. Fikret Uçak 100'e yakın filme imza atmıştır. Uçak'ın yurt dışında en bilinen, en çok sözü edilen filmi *Üç Dev Adam* (1973) olmuştur.

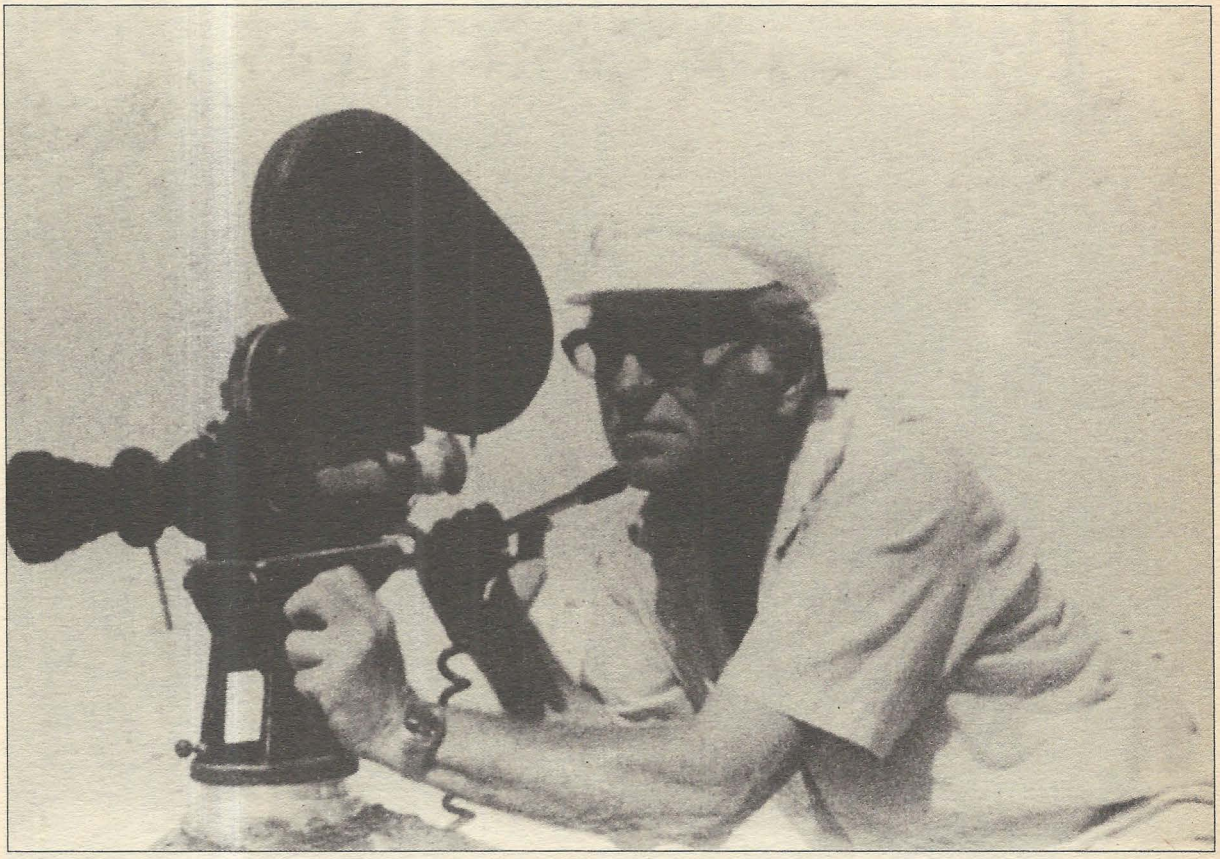

T. Fikret Uçak, 1994

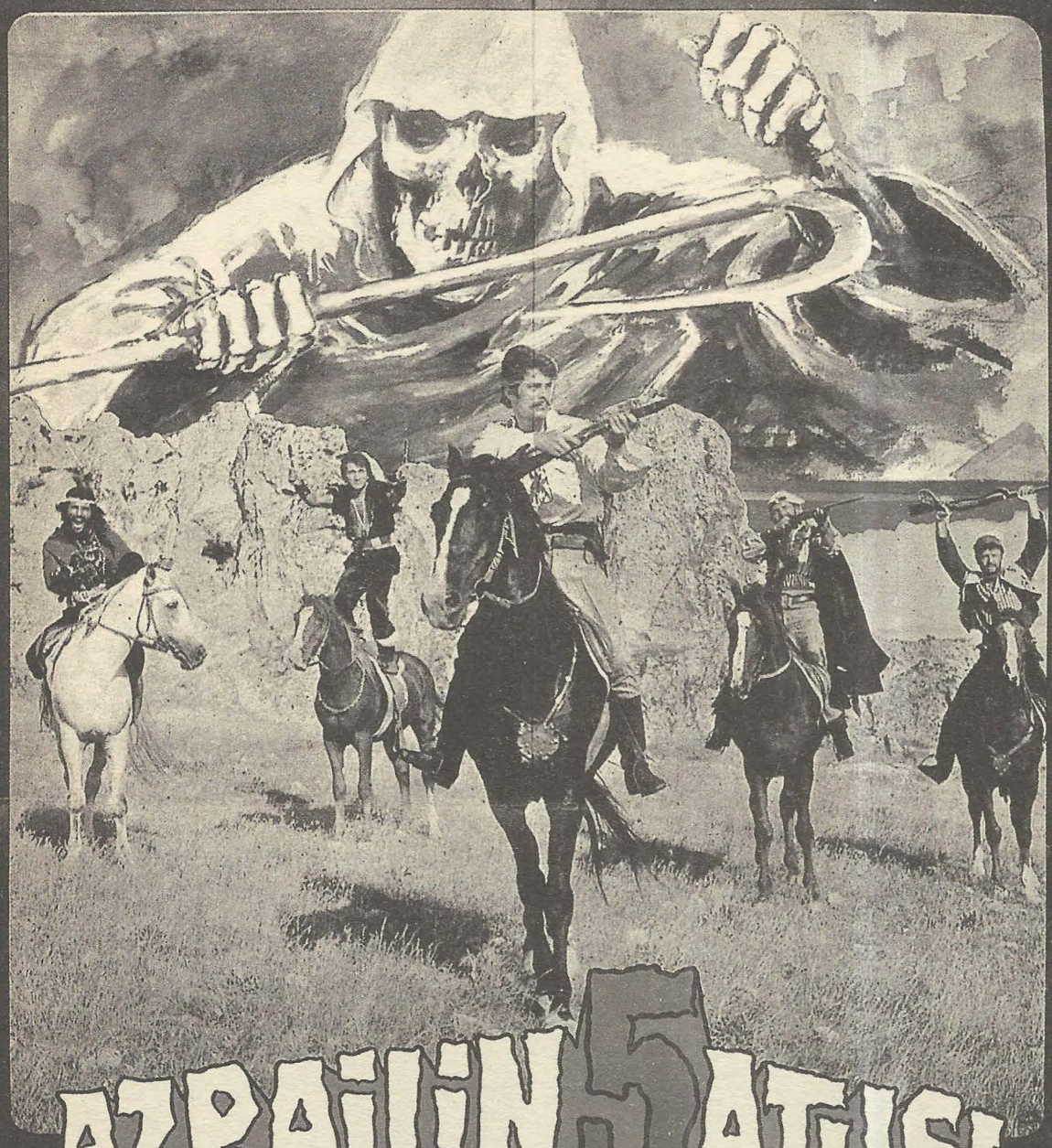

AZRAİLİN 5 ATLISI

KADİR İNANIR

Senarist - Rejisör
T. Fikret Uçak

Gaye film

Aynur AYDAN
Aytekin AKKAYA
İhsan GEDİK
Doğan TAMER
ve
Behçet NACAR

Kamera: Dinçer Önal

— İlk filminizi 1959'da yaptınız. Hangi şartlar altında ve nasıl yönetmen oldunuz?

— İlk filmim *Merhamet*'i Ural Film, Ural Ozon hesabına çektim. Aslında filmin bir kısmı yapımcı Ural Ozon tarafından çekilmişti, ama bu kısımları beğenmeyip attılar ve ben filmi baştan çektim. Filmin yapımcısı Ural Ozon parayı bastırıp filmin başrolünde de kendisini oynatmıştı. Kadın oyuncu olarak da Serpil Gül vardı. Böylece yönetmenliğe başladım.

— Yönetmen olmadan önce birçok yönetmenin yardımcılığını yaptınız. Suat Yalaz da bunlardan biriydi. Onunla hangi filmlerde çalıştınız ve onunla çalışmak nasıl bir duyguydu?

— Suat Yalaz çok iyi bir kişiydi. Onunla üç Karaoğlan filminde çalıştım. Sırasıyla *Altaydan Gelen Yiğit* (1965), *Baybora'nın Oğlu* (1966) ve *Camoka'nın İntikamı* (1966). Filmler başarılı oldular. Karaoğlan zaten çizgi romanlardan tanınan, çok tutulan bir tipti. Suat Yalaz'la hiçbir problemim olmadı, ne sinemasal ne de parasal açıdan. Daha sonra yönetmen yardımcılığını bırakıp kendi filmlerimi yönetmek istediğim için ayrıldım. Kendisini uzun zamandır göremiyorum. Sanırım çoğunlukla Fransa'da yaşadığı için. Ama görmeyi ve tekrar muhabbet etmeyi isterdim.

— Yönetmenliğe başladıktan sonra *Tarkan Camoka'ya Karşı* (1969) adlı bir film çektiniz. Bu filmi yapmanızda Karaoğlan filmlerinde yönetmen yardımcılığını yapmış ve bu türü iyice kavramış olmanızın bir etkisi oldu mu? Ayrıca Camoka, Suat Yalaz'ın yaratmış olduğu bir karakter, Tarkan ise Sezgin Burak'ın. Telif konusunda yazar ve çizerlerinden bir tepki almadınız mı? İki farklı çizgi roman karakterini karşı karşıya getirme sorununu nasıl çözdünüz?

— Karaoğlan'larla türe iyice ısınmıştım. Bu tarz filmler iyi iş yapıyordu. Ayrıca Suat Yalaz'dan Camoka'yı kullanmak için izin almıştım. Sezgin Burak'la da problem çıkmadı. Hem zaten o dönemde telif hakları

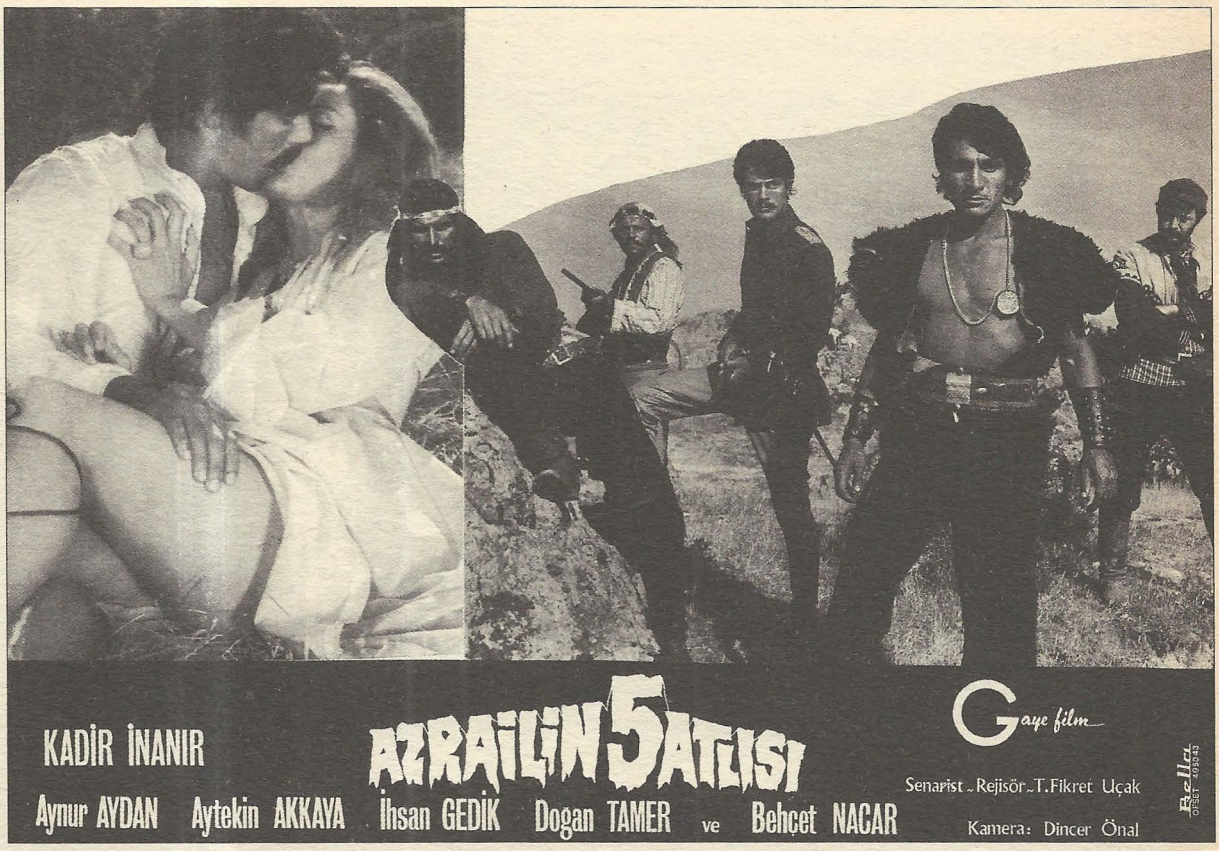

yasası yoktu. Herkes istediği karakteri uyarlayabiliyordu. Ben *Üç Dev Adam*'da Amerikan çizgi karakterleri Kaptan Amerika (Captain America) ve Örümcek Adam'ı (Spiderman), Meksika filmlerinin ünlü güreşçi süper kahramanı Santo (El Santo) ile yan yana getirip maceralar yaşattım. Şimdi bu tür filmler yapmak daha zor, çünkü telif problemi çıkar.

— Peki *Tarkan Camoka'ya Karşı*'da Tarkan ve Camoka'nın yaşadıkları çağlar farklı. Bu açıdan senaryo yazmada bir sorun olmadı mı? Yani Cengiz Han'ın dönemiyle Atilla'nın dönemleri nasıl bir araya gelebildi? Filmin mantığı nasıl oturtuldu?

— Biz karakterleri alıp filmi çektik. Çünkü film fantastik bir film. Tarihsel gerçeklere dayanması gerekliliği gibi bir mecburiyet altında değildik. Kafamıza göre yorumladık. Zaten halk bu tür şeyleri seviyordu. Macera ve heyecan olsun, eğlence olsun yetiyordu. O dönem kimse filmin hangi çağda geçtiğiyle, tarihsel mantığıyla ilgilenmiyordu. Öyle filmler yapılıyordu ki aklınız durur. *Ringo Gestapoya Karşı* (1967) gibi.

— Hareketli macera filmleri seviyorsunuz sanırım. Bu alanda epey film çektiniz. Kimlerle çalıştınız, oyuncularda hangi özellikleri aradınız?

— Evet. Macera olarak çok sayıda film çektim. O zamanlar izleyiciyi sinemaya çeken bir türdü. Bu türün içinde her şeyi denedim. Mantık aramıyorduk. Eğer imkânım olsaydı *Üç Dev Adam*'a bir devam filmi çekmeyi isterdim. Kadroya Tom Miks'i (Capitano Miki) ve Kaptan Swing'i de (Capitano Mark) katarak. Mesela *Azrail'in Beş Atlısı*'nı (1971) çektim. Oyuncular arasında Kadir İnanır, Aytekin Akkaya, Behçet Nacar, Doğan Tamer, İhsan Gedik vardı. Kadir İnanır'ın ilk başrolüdür. Tuna boylarında Atilla'nın hazinesini arayan beş cengaverin öyküsüydü. Çok tutuldu. Aynı tarzda bir film daha istediler. Yılmaz Köksal ile olsun dediler. *Çılgınlar Ordusu*'nu (1972) çektim. Hiçbir filmde bu kadar tuhaf kostümlü, uçuk kahramanı bir arada göremezsiniz. Pek çok kişiyle film çektim, ama mesela Aytekin Akkaya'nın çekimlerde çok yardımı olurdu. Komple bir adamdı. Kavga sahneleri ve tehlikeli sahnelerde gözü karaydı, hiç çekinmeden yapar-

Azrailin Beş Atlısı (T. Fikret Uçak, 1971)

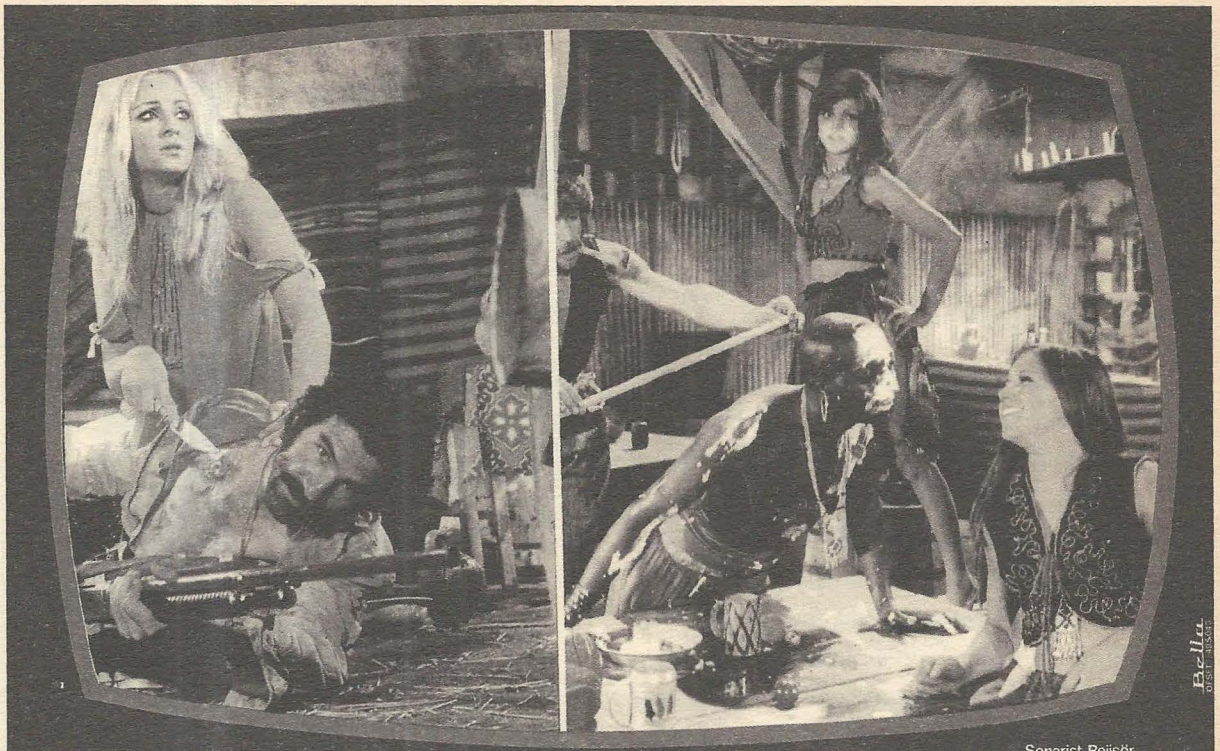

YILMAZ KÖKSAL

ARZU OKAY

ÇILGINLAR ORDUSU

Yavuz Selekman Özdemir Akın
Oktay Yavuz Nesrin Kaptan
ve İhsan Gedik

Senarist Rejisör
T. Fikret Uçak

Kameraman Dinçer Önal

Gaye film

RENKLİ
EASTMAN COLOUR

Bella

YILMAZ KÖKSAL

ARZU OKAY

ÇILGINLAR ORDUSU

Yavuz Selekman Özdemir Akın
Oktay Yavuz Nesrin Kaptan
ve İhsan Gedik

Senarist Rejisör
T. Fikret Uçak

Kameraman Dinçer Önal

Gaye film

RENKLİ
EASTMAN COLOUR

Bella

dı işini. Behçet Nacar da öyle. Çok efendi adamdır Behçet. Biz işini seven, yapıma ve yönetime yük olmayan aksine destek olan oyuncularla çalışmayı severdik.

— Çektiğiniz filmlerin ortalama bütçesi neydi? Hangi şartlarda çalışırdınız?

— 25.000 TL.'yi geçen hiçbir filmim olmadı. İmkânlar bundan ötesine elvermiyordu. O dönemler, ekonomik olması için kostümler Niyazi'den (Niyazi Er) kiralanırdı. Birçok filmde ortak dekorları ve kostümleri görebilirsiniz. Bütçe darlığından yapılan filmlerin çoğunda kostüm ya da dekor olarak olsun tutarsızlıklar ve saçmalıklar vardır. Ama bu pek önemsenmezdi. Kısa sürede filmleri çekip bitirmek zorundaydık. Yoksa yapım giderleri artıyordu.

— Sette oyunculara ve işçilere karşı tutumunuz nasıldı?

— Çekimler boyunca sette sert ve katı olmak durumundaydım. Kuralcı olmak gerekiyordu. Aksi takdirde programı uygulamakta zorluk çekebiliyordunuz. Çalışma anında herkes orada bulunmak zorundaydı. İşçiler şikayetçi olabiliyorlardı, ama bu böyle olmak zorundaydı. Bugün bu sertlik ve kuralcılık kalmadı artık.

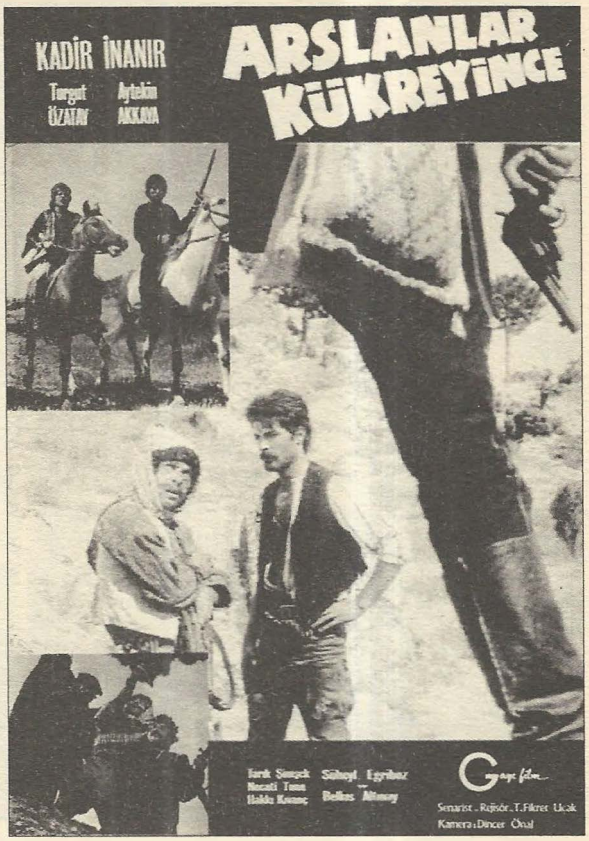

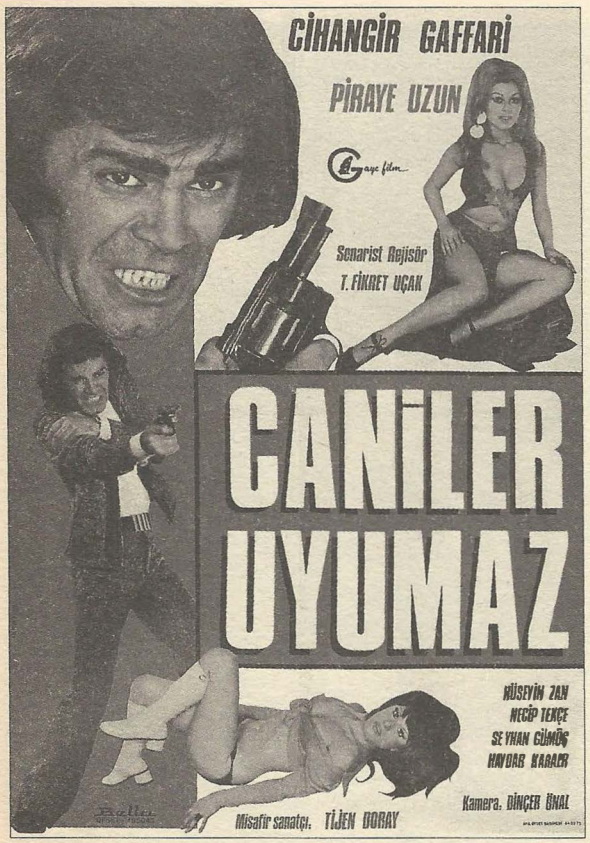

— İngilizlerin çektiği bir filmde çalıştığınızı duyduk. Bu çalışmada ne gibi görevler üstlendiniz?

— İngilizlerle United Artists yapımı ve Tony Richardson'un yönettiği *Hafif Süvari Alayının Hücumu* (*The Charge of the Light Brigade*, 1968) filminde çalıştım. İkinci ekipte (Second Unit) yönetmen yardımcılığının yanı sıra makyaj ve özel efekt bölümlerinde de görev aldım. Fakat film Türkiye aleyhtarı diye sansürden geçemedi ve burada gösterime giremedi. Bu filmde Trevor Howard, Vanessa Redgrave, John Gielgud, Harry Andrews, David Hemmings, Jill Bennett gibi oyuncular vardı.

— Şimdi gelelim sizin en ilginç ve yurt dışında çok bilinen filminiz (Türkiye'de pek bilinmiyor) *Üç Dev Adam*'a. 1973'te çekmiş olduğunuz bu film yurt dışında yayımlanan bazı dergiler, kitaplar ve fanzinlerde "inanılmaz" bir film olarak anılıyor. Evet, filmde Batılıların gözlerini yuvalarından fırlatacak sahneler ve olaylar var. Filmi izlediklerinde "şoke" olmuşlar. Kendi süper kahramanlarını hiç bu denli özgün yapılarına aykırı olarak görmemiş, hatta kendileri bile yaptıkları filmlerde bu kadar ileri gitmemişler. Filmde Kaptan Amerika çatır çutur kol bacak kırıyor. Örümcek Adam tıpkı Amerikan "gore" filmlerindeki gibi kan döküp cinayetler işliyor. Aslında bu Batılı video tutkunlarının tam arayıp bulamadıkları bir şey. Nasıl oldu da böyle bir film çekme olanağı buldunuz?

— Hasan Tual (Tual Film) bu türden bazı filmler yapıyordu. *Üç Dev Adam* fikri aklımıza geldi. Senaryoyu Doğan Tamer'le birlikte yazdık. Bir değil, iki değil, üç süper kahramanı bir araya getirdik. Hatta birden fazla Örümcek Adam çıkıyordu filmde. Aksiyonu ve gerilimi artırmak için de filme sadist öğeler ekledik. Bu tarz yabancı filmler çok tutuluyordu. Film aslında bir çocuk filmi (?) ama dozu biraz fazla kaçtı galiba. Film vizyona girdi. Fena hasılat yapmadı. Hasan Tual'e "Bu filmin İngilizce broşürünü bastıralım, kendim yurt dışına pazarlayayım," dedim. Adam kalktı İngilizce, Fransızca, Almanca, hatta Arapça bir broşür yaptı. Filme Arap bir dışalımcı ilgi gösterdi ve bazı haklarını satın aldı. Anlayacağınız *Üç Dev Adam* Tanzanya, Libya, Fas ve Tunus'ta gösterime girdi. Daha sonra Almanya ve Fransa'ya gitti. Hasan Tual bu sonuçtan memnun kaldı. Daha önce de söylediğim gibi bir devam filmi düşündük, ama bir türlü çekmek kısmet olmadı. Sanırım bu filmin negatifleri kayıp. Tual Film'de bulunan kopya da Beyoğlu Elhamra sinemasının deposunda olduğu için yanıp gitti. Ama Almanya'da bir kopya ve video kasetlerinin mevcut olduğunu duydum.

ŞEYTAN KAN KUSTURACAK

Senarist Rejisör
T. FİKRET UÇAK

CİHANGİR GAFFARİ

TİJEN DORAY

Gaye film

Bella

OKTAR DURUKAN
HÂLE ÜNAL
TAHSİN KORAY
ŞALE ÇAKIN
ve HÜSEYİN ZAN

Danslar:
SEDEF İNCİ

Kamera: DİNÇER ÜNAL

APA OFSET BASIMEVİ 64 03 75

— Peki bir kopya bulunsa filmin video piyasasına çıkmasını ister misiniz?

— Evet, ama tekrar bir elden geçirmek, bazı yerleri yeniden kurgulamak isterdim. Film bugün gençleri eğlendirecekse piyasada olması lazım.

— Şimdi olanak olsa *Üç Dev Adam* tarzında bir film yapmak ister miydiniz?

— Yapımcı ve sponsor olsa evet. Daha özenli bir senaryo ve özel efektlerle ilginç bir film olabilirdi.

Ringo Gestapoya Karşı (Cevat Okçugil, 1967)

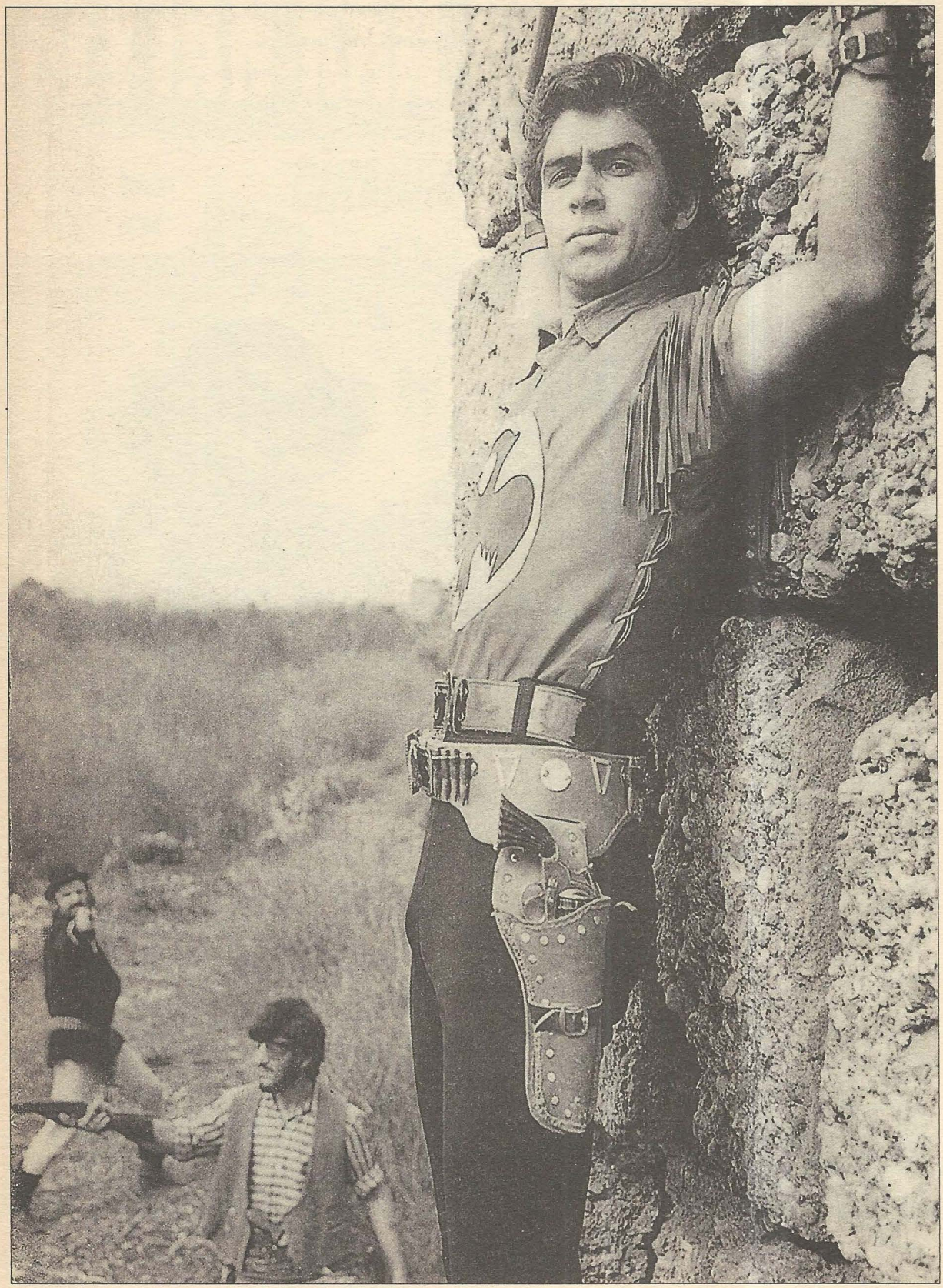

Zagor Kara Korsanın Hazineleri (Nişan Hançer, 1971)

LEVENT ÇAKIR İLE SÖYLEŞİ

Metin Demirhan

1950'de Edirne'nin Taşlısekban köyünde doğan Levent Çakır'ın çocukluğu Edirne'de geçti. Gerçek adı Şükrü Ocak olan Levent Çakır ilk ve orta öğrenimini tamamladıktan sonra okul hayatına veda etti. Akrobasiye merak sardı ve ilk derslerini "Kemiksiz Fatma" lakaplı akrobasi ustasından aldı. 1966-67"de sinemaya başladı ve Cavit Yörüklü'nün yönettiği *Bozkurtlar Geliyor*'da (1967) Fikret Hakan ve Cenk Er ile birlikte oynadı. Başrolde oynadığı ilk filmi Nişan Hançer'in yönettiği *Zagor Kara Korsanın Hazineleri* (1971) oldu. Ardından çizgi romanvari süper kahraman ve önemli derecede akrobasi becerisi gerektiren avantür filmlerinin aranılan oyuncularından biri haline geliyordu. 1973 yılının sonlarında askere gitti. Bir ay sürgün yeri Sivas Temeltepe'de kaldıktan sonra Tuzla Piyade Okulu Sento atış takımına katıldı (Kara Kuvvetlerinin özel bir takımıdır). Takımla birlikte hafif silah atış yarışmalarına katıldı. Başarılı bir grafik çizdi. Askerliğin ardından 2-3 yıl, seks filmleri furyası yüzünden Yeşilçam'a dönmedi. 1978'de İzmir'e yerleşti. Burada fotoroman yapım şirketi kurup çeşitli İzmir gazetelerine fotoromanlar çekti. 1981'de Remzi Jöntürk'ün teşvikiyle sinemaya döndü. Yeşilçam'da yaşadığı tatsız olaylardan sonra, çok sevdiği halde sinemaya küstü ve tekrar uzaklaştı. Ama Gani Şavata ile tanışıp onun ısrarları üzerine tekrar filmlerde oynamaya başladı. En son *Drejan*'da (1996) bir İmam'ı ve *Otostop*'ta (1996) Salih Güney'in yakın arkadaşını oynadı. *Sınır* adlı bir filmde Irak sınırına yakın bir karakolda görev yapan Türk jandarnıa komutanını canlandırdı.

Levent Çakır ve Türkan Şoray

— Sinemaya Cavit Yörüklü'nün *Bozkurtlar Geliyor* filminde oynayarak başladınız. Hem de çok genç yaşta. Daha sonra ilk başrolünüz olan Zagor'u iç içe çekilen iki filmde oynadınız. Anlatır mısınız nasıl oldu Zagor rolüne seçilmeniz?

— Daha henüz çok gençtim. Hüseyin Zan geldi ve "Sana göre iyi bir rol var" dedi, beni Hasan Tual'ın bir tahta masa ve iki sandalyeden oluşan Yerli Film adlı şirketinin bürosuna götürdü. "Abi, bak bu çocuk çok yetenekli, tam senin aradığın adam," diye beni takdim etti. Hasan Tual de Hüseyin Zan'a: "Aman Hüseyin'ciğim bu Zagor öyle basit bir film olmayacak, bol aksiyon gerektiren bir film, atlamak zıplamak gerek, hani böyle herkese göre değil," falan deyince ben fırlayıp (Hasan Tual ile aramızda bir tahta masa vardı) hemen masanın üzerine çıktım. Akrobasi biliyorum ya benim için çocuk oyuncağı. Masadan bir ters takla atıp yere indim. Hasan Tual şaşırdı: "Tamam" dedi, "Hemen filme başlayın."

Mukavele imzalandı ve Antalya Aspendos'ta *Zagor Kara Korsanın Hazineleri*'ne başladık. Kimler yoktu ki filmde ... Yavuz Selekman, Kazım Kartal, Çiko rolünde ünlü kuklacı Nevzat Açıkgöz, Kazma Kürek Bill rolünde Nuri Kırgeç ... Yönetmen Nişan Hançer'di.

Filmde ilginç bir sahne var. Daha çekimin ilk günü yüksekliği onbeş metre civarında bir deniz fenerinin üzerinde Kazım Kartal'la kavga edip onu aşağıya atmam gerek. Kavgaya başladık ve ben onu aşağıya attım, kukla attık tabii ki. Buraya kadar her şey iyi. Yönetmen "Haydi Levent, şimdi de merdivenlerden aşağıya in," dedi. Ben Zagor'un çizgi serüvenlerini okumuşum, o hiç de öyle merdivenden inecek bir adam değil. "Olmaz," dedim, "Zagor bu merdivenlerden inmez. Buradan atlayacağım." "Dur, yapma, atlama," gi-

Zagor Kara Bela (Nişan Hançer, 1971)

bi laflar etti yönetmen. "Atlayacağım, siz çekin," dedim. "Bari bu sahneyi son güne bırakalım" diye yalvardı. Adam korkuyor tabii. Sakatlanırım filan sanıyor, film yarıda kalırsa diye düşünüyor. Neyse öyle fazla bir önlem almadan onbeş metreden ters taklalar atarak yere indim. Herkesin gözleri açık kaldı. Çekim başarıyla gerçekleşmişti.

Nişan Hançer, bir ara telefonla arayıp "İşler nasıl gidiyor" diye soran Hasan Tual'e "Ooo sormayın, bu Levent var ya tam Zagor oldu. Elli metrelik deniz fenerinden atlayıverdi bir kerede (abartıyordu, sadece onbeş metreydi)" deyince, Hasan Tual "İyi, iyi, hemen ikinci Zagor filminin senaryosunu da ayarlayıp çekin" demiş. Böylece ikinci film *Zagor Kara Bela*'yı (1971) da çekiverdik.

— Film gösterime girdiğinde nasıl bir iş yaptı?

— Sinemalar yabancı filmler ya da "star" olmuş Türk oyuncularının filmlerini oynatmaktaydı. *Zagor* onlar için riskli bir filmdi. Ben henüz tanınmamıştım. Üstelik renkli Amerikan filmlerinin yanında siyah beyaz olan *Zagor Kara Korsanın Hazineleri* pek çekici gelmiyordu sinema sahipleri-ne. Neyse Hasan Tual çeşitli garantiler vererek Beyoğlu Rüya sinemasında bir hafta ayarlamıştı. Film başladı ve bir ay sinemadan çıkmadı. Arkasından ikinci film *Zagor Kara Bela* girdi vizyona. Ama filmler özellikle Anadolu'da çok iyi çalıştı. Çocuk izleyici çok beğendi filmleri. Hasan Tual bu filmlerden iyi para kazandı ve işini geliştirdi.

— Çocukken ben de izlemiştim o filmleri. Çok iyiydiler. Çizgi romanı aynen yansıtıyorlardı. Ama farklı olan bir şey vardı, hep merak edip durmuştum. Çizgi romandaki Zagor "Ahyaaak!" diye bağırırken siz filmde "Yihuuuu!" diye bağırıyordunuz. Bunun nedenini sormak istiyorum.

— Bu benden kaynaklanan bir olay değil. Biliyorsun o dönemde sesli çekim yapılmıyordu. Oyuncuları başkaları seslendiriyordu. Bu da beni seslendiren arkadaştan kaynaklanan bir durumdur. Film üzerinde yetkili kişiler böyle uygun görmüşler öyle oldu.

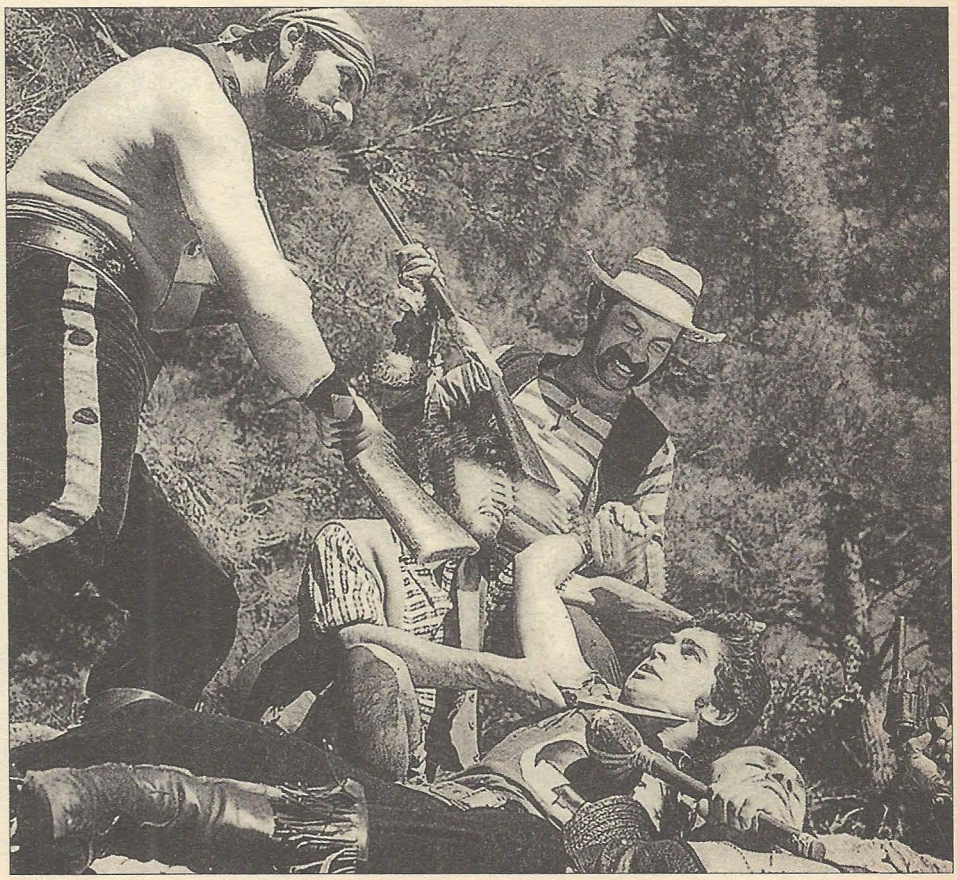

Zagor Kara Korsanın Hazineleri (Nişan Hançer, 1971)

— Zagor filmleri Türkiye dışında da gösterildi mi acaba?

— Sanırım Yunanistan, Almanya ve İran'da sinema ve video olarak piyasa buldu.

— Zagorlardan sonra bir yığın çizgi roman benzeri filmde, süper kahraman filmlerinde oynadınız. Yönetmenlerin bu alanda en çok tercih ettiği oyunculardan biriydiniz. Biraz da bu filmlerden söz edelim isterseniz.

— Elliye yakını başrol olmak üzere 250-300 civarında filmde oynadım. Başrol oynadıklarımın çoğu bu tarz süper kahraman filmleriydi. Bunlardan biri Melih Gülgen'in yönettiği *Maskeli Üçler*'dir (1972). Benim yanımda Safiye ve Metin Yankı kardeşler, Behçet Nacar gibi oyuncular oynadılar. Ayrıca bu Melih Gülgen'in ilk yönetmenlik deneyimidir. Daha sonra Behçet Nacar'ı oynattığı *Parçala Behçet* (1972) filmiyle bir ekol yarattı Melih Gülgen.

Neyse başa dönelim. Yani ilk oynadığım süper kahraman filmi (tabii ki Zagor'lardan sonra) Cavit Yörüklü yönetiminde başrollerini Fatma Karanfil ile benim üstlendiğim *Süper Adam* (1971) oldu. Yani Süper Adam kostümünü ilk kez bu filmde giydim ve Cavit Yörüklü ile devam ettik.

Aynı yıl *Kızıl Maske'nin İntikamı* ile *Çılgın Kız ve Üç Süper Adam* filmlerini çektik. Daha sonra Yavuz Yalınkılıç'la bir kovboy filmini, *Profesyoneller*'i (1971) çektik. Filmde Yılmaz Şerif ile birlikte oynadım. Bu film Franco Nero ve George Hilton'un oynadığı İtalyan filmi *Kırbaç Altında*'nın yerli versiyonuydu. Orada Franco Nero'nun rolünü oynadım.

Maskeli Üçler (Melih Gülgen, 1970)

Sonra 1972'de daha önce de belirttiğim gibi, Melih Gülgen'in *Maskeli Üçler* filmi geldi. Aynı yıl *Yarasa Adam / Betmen*'de (afişte Batman değil Betmen yazıyor) oynadım. Çok hareketli filmlerdi bunlar. Süper kahraman rollerine iyice adapte olmuştum. *Yarasa Adam / Betmen*'de yönetmen olarak Günay Kosova görünüyor, ama filmi aslında Savaş Eşici yönetmiştir.

Biraz daha gerilere dönersek Zagor filmlerinden sonra Cavit Yörüklü ile "Birlik Film-Müfit İlkiz" adına *Süper Adam*'ı yaptığımda, yeni bir mukavele imzalamıştım. Artık hem Hasan Tual'ın Yerli Film şirketi hesabına hem de Müfit İlkiz'in Birlik Film hesabına film yapacaktım.

İlkiz'e yaptığım *Süper Adam* filminin iş yaptığını ve bu rolün bana yakıştığını düşünen Hasan Tual bana bir süper adam filmi teklif etti. Reddettim. "Zagor ya da başka bir şey yaparsanız oynarım, ama Süper Adam filmlerini sadece Birlik Film'e yaparım, çünkü ilk onlarla başladık" dedim. Hasan Tual ile anlaşamadık, mukavelemizi feshettik ve onlar da Aytekin Akkaya ile Yavuz Selekman ile *Üç Dev Adam*'ı çektiler. Aslında bu filmde de beni oynatmayı düşünmüşler, ama mukavele bozulduğu için bu mümkün olmadı.

— Peki bu filmlerin kostümlerini, Süper Adamlar'ın, Killingler'in giysilerini kim hazırladı biliyor musunuz?

— Adını şimdi hatırlayamadığım bir adam vardı. Yaşlı bir adam. Galatasaray'da bir yeri vardı ve o yapardı.

— En rahat, en severek çalıştığınız yönetmenler kimlerdi?

— Mehmet Aslan, Natuk Baytan, Çetin İnanç, Cavit Yörüklü, Melih Gülgen ... Çoğuyla rahattım aslında. Rahat çalışmadığım pek yönetmen yoktu diyebilirim. Ben işimi yapmaya çalışırdım, onlar da filmi çekerlerdi.

Zagor Kara Bela (Nişan Hançer, 1971)

LEVENT ÇAKIR - GÜLGÜN ERDEM

YİĞİTLERİN KADERİ

MÜNÜR ÖZKUL

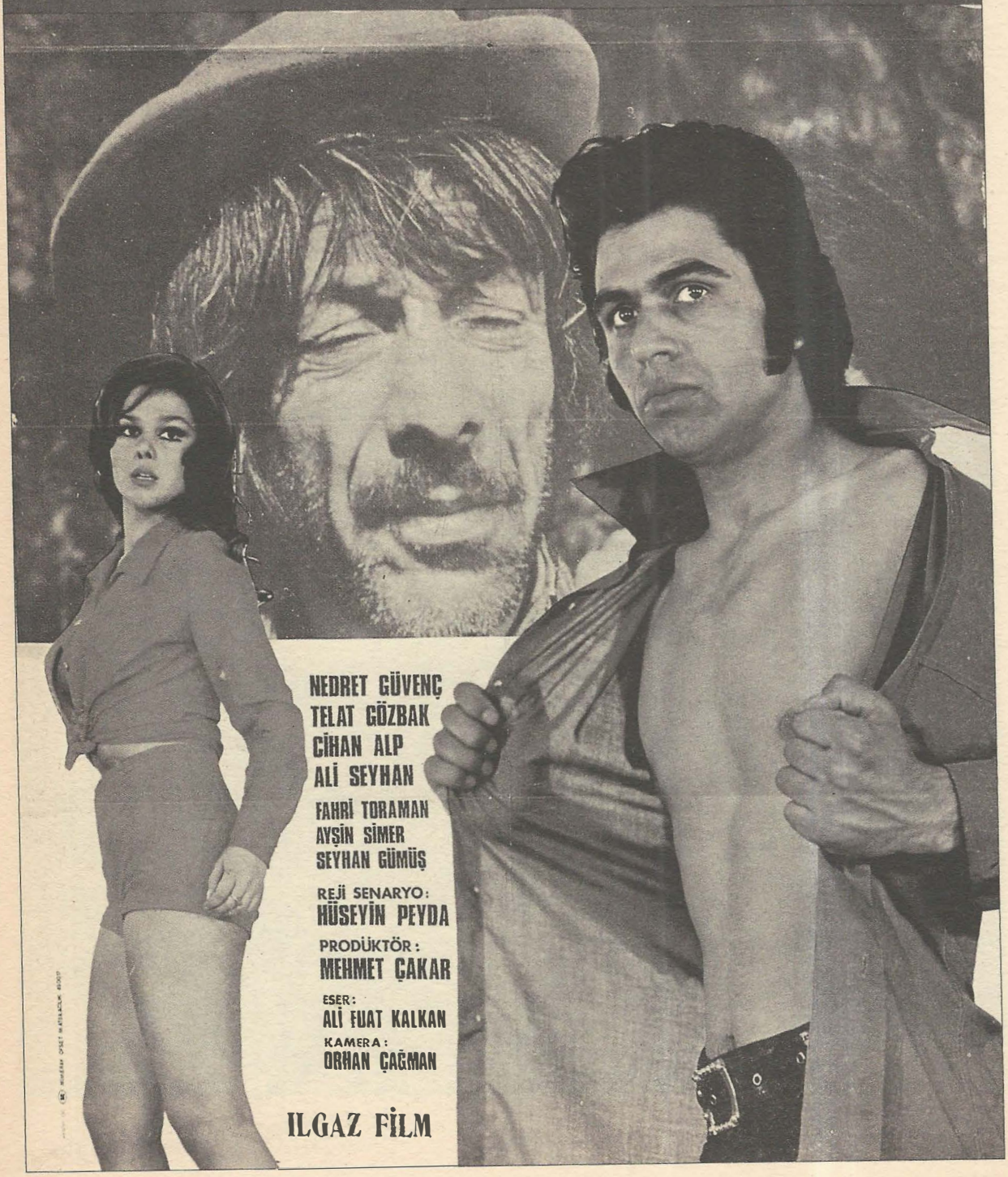

NEDRET GÜVENÇ
TELAT GÖZBAK
CİHAN ALP
ALİ SEYHAN
FAHRİ TORAMAN
AYŞİN SİMER
SEYHAN GÜMÜŞ

REJİ SENARYO:
HÜSEYİN PEYDA

PRODÜKTÖR:
MEHMET ÇAKAR

ESER:
ALİ FUAT KALKAN

KAMERA:
ORHAN ÇAĞMAN

ILGAZ FİLM

— Askere gidene dek hep bu tür filmlerde göründünüz. O dönem modayı, furyayı yaratanlardandınız. Askerlik dönüşü böyle bir furya kalmamıştı artık. Neler yaptınız?

— Askerden döndüm, seks filmleri furyası başlamış ve yapımcılar da yönetmenler de kendilerini buna şartlandırmıştı. Bir kısmı film yapmaktan vazgeçmiş, bir kısmı bu tür filmlerle ayakta kalmaya çalışıyordu. Ben çekildim. İki üç yıl Yeşilçam'ın bu durumundan uzak kaldım. İzmir'de fotoroman yönetmenliği gibi işlerle uğraştım. Daha sonra Remzi Jöntürk'ün teşvikiyle Yeşilçam'a döndüm. Bu kez de şarkıcı, türkücü, arabesk furyası başlamıştı.

1981-82'de İbrahim Tatlıses ile *Çile* filminde oynadım. Keşke oynamaz olsaydım. Bana "kötü kardeş" rolünü verdiler. Hiç sevmedim bu rolü. Zaten rol de beni sevmemişti. Bu filmden sonra hep kötü adamı oynamam için aradılar beni. Daha sonra arabesk furyası boyunca bazı filmlerde kötü adamı canlandırdım.

1986'da TRT için çekilen *Osmancık* dizisine çağrıldım. Burada Kıyan Selçuk adlı bir oba beyini canlandırdım. *Osmancık*'ın çekimleri bir yıldan fazla sürdü. Çok uzadı yani. Dizi başına 240.000 TL. aldım. Ama çekimlerin uzaması, başka iş alamamam beni mağdur duruma düşürdü. Bu diziden sonra borçlarımı ödeyemez hale düşünce İstanbul'daki evime haciz geldi. Ben de Edirne'ye geri dönmek durumunda kaldım.

Yeşilçam'ın birtakım gözünü para bürümüş ya-

Süper Adam filminin kazandığı başarının ardından üretilen ve tamamen farklı oyuncularla çekilen bir devam filmi ...
Süper Adam Kadınlar Arasında (Cavit Yörüklü, 1972)

Süper Adam Kadınlar Arasında (Cavit Yörüklü, 1972)

pımcılar ve insanlar tarafından yok edildiğine şahit oldum ve geri dönmek istemedim. İstanbul'dan soğumuştum. Edirne'de yaşıyordum. Sinema oyuncuları arasındaki çekememezlikler, saçma sapan davranışlar da Yeşilçam'ı çıkmaza sokan nedenlerden biriydi.

Ben SODER'in (Sinema Oyuncuları Derneği) kurucularından biri olmama rağmen Edirne'de yaşadığım ve derneğe sık uğramadığım için dernekten atıldım. Bu yüzden bugün emekli olamıyorum oysa Yeşilçam'a verdiğim emek belli. Böyle saçma sapan nedenler yüzünden bugün kırkdokuz yaşındayım ve emekliliğim mümkün değil.

Yeşilçam'da bir Türker İnanoğlu örneği gibi yapıtlarına ve çalışanlarına sahip çıkan yapımcılar daha fazla olsaydı hem Türk sineması kalkınırdı hem de Yeşilçam'ın tarihi, geçmişi kaybolmazdı. Geri kafalılık ve işbilmezlik neredeyse belgelerin çoğunun yok olmasına neden oldu.

— Bugün hâlâ Edirne'de yaşıyorsunuz herhalde?

— Evet. Edirne'de evimin altında bir kahvehanem var; orada bulunuyorum. Haa unutmadan söyleyeyim, bugün 19 yaşında Özgür adında bir oğlum var. Çok iyi piyano çalıyor. Gelecekte ondan çok umutluyum. Arada bir İstanbul'a geliyorum. Bazı arkadaşları görmek için. Samimi dostum Gani Şavata ile birlikte bazı filmlerde oynuyoruz son zamanlarda.

ÇETİN İNANÇ İLE SÖYLEŞİ

Metin Demirhan

12 Eylül 1941'de Ankara'da doğan Çetin İnanç'ın çocukluğu İstanbul'da Ortaköy'de geçti. İlk ve ortaokulun ardından Kabataş Lisesi'ni tamamlayan ve Hukuk Fakültesine giren İnanç sinema tutkusu yüzünden iki sene hukuk okuduktan sonra öğrenimini yarıda bıraktı. 1960'lı yılların başında Orhan Günşiray ve Atıf Yılmaz'ın kurmuş oldukları Yerli Film adlı şirkette, Orhan Günşiray'ın da desteğiyle sinemaya girdi. İlk çalıştığı film *Allah Cezanı Versin Osman Bey* (1961) oldu. Önceleri basit işlerle uğraşırken (klaket tutma gibi) daha sonra Atıf Yılmaz'ın yönettiği bazı filmlerde ikinci ve birinci yönetmen yardımcısı olarak çalışmaya başladı. 1963 yılı sonunda askere gitti, 1964 ve 1965 yılları askerlikle geçti.

Askerlik dönüşü Lütfi Ö. Akad ile çalışmaya başladı. Türk sinemasının ilk sinemaskop filmi sayılan *Sırat Köprüsü*'nün (1966) çekimlerine katıldı. Lütfi Akad'ın *Hudutların Kanunu* (1966), *Kurbanlık Katil* (1967) ve *Vesikalı Yarim* (1968) filmlerinde görev aldı. Bu filmlerde yönetmen yardımcısı olarak bulunurken aynı zamanda senaryo çalışmalarına da katkısı oldu. Yılmaz Güney'in oynadığı *Yedi Dağın Aslanı* (1966) filminde Yılmaz Atadeniz ile ilk kez çalıştı, peşinden Atadeniz'in *Kilink İstanbul'da* (1967), *Kilink Uçan Adama Karşı* (1967) ve *Maskeli Beşler* (1968) gibi filmlerinde yönetmen yardımcılığı yaptı.

Çetin İnanç, yönetmen olarak ilk filmini Atadeniz Film hesabına Yılmaz Atadeniz'in desteğiyle çekti: *Çelik Bilek* (1967). *Teksas* adlı çizgi roman dergisindeki Çelik Bilek denilen kahramandan yola çıkılarak hazırlanmasına rağmen film farklı bir öyküyü anlatmaktaydı. *Çelik Bilek*'te Yıldırım Gencer ile Hülya Darcan başrolleri paylaşıyorlardı.

Türk sinemasının en çok film çeken yönetmenleri arasında yer alan Çetin İnanç'a ününü *Çeko* (1970) adlı "western" ve *Dünyayı Kurtaran Adam* (1982) adlı bilimkurgu filmi kazandırdı.

Ondört yıllık (1969-1982) bir zaman süreci içinde 190 kadar filme imzasını atan Çetin İnanç bunun dünya çapında bir rekor olduğunu söylüyor. Son çektiği film (Cüneyt Arkın ile birlikte) *Bin Defa Ölürüm* (1982) oldu.

Çetin İnanç 1982'den sonra video filmleri, 1991'den itibaren de televizyon dizileri çekmeye başladı. Bunların arasında, başrollerini Cüneyt Arkın ve Fikret Hakan'ın oynadığı *Polis* dizisiyle onüç bölümlük Cüneyt Arkın belgeseli yer almaktadır. İnanç, son olarak *Çılgın Bediş* adlı televizyon dizisinin onüç bölümünü yönetmiştir.

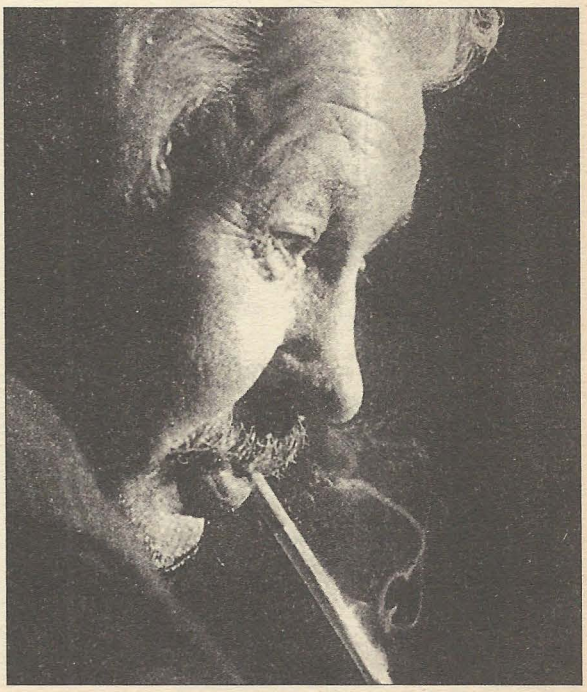

ÇELİK BİLEK

YILDIRIM GENCER
HÜLYA DARCAN

HAYATİ HAMZAOĞLU
CAHİT IRGAT
SENİH ORKAN
HÜSEYİN BARADAN
ATİLLÂ ERGÜN

ATADENİZ FİLM

Reji: ÇETİN İNANÇ

Kamera: RAFET ŞİRİNER

DOĞAN DOLAY METE MERT ve EROL GÜNAYDIN

— İlk filminiz olan *Çelik Bilek* hakkında neler söyleyeceksiniz?

— *Çelik Bilek* o yıllarda çok meşhur olan bir çizgi romandan esinlenerek çekildi. Yıldırım Gencer'in başrolünü oynadığı kovboy tarzı bir avantür filmi çıktı ortaya. Aslında bir köylü gencinin öyküsünü, sevdiği genç kız yüzünden Ağa ile arası açılan bir gencin mücadelesini anlatır. Kızı Hülya Darcan canlandırdı. Yıldırım Gencer'in de ilk başrolüdür. Filmi çekmem için Yılmaz Atadeniz imkân tanıdı ve yönetmen olarak sinemaya geçtim. Film Anadolu'da iyi iş yaptı.

— Filmlerde konuları seçerken nelere dikkat ederdiniz?

— Furyaya göre değişirdi. Kovboy filmi tutuluyorsa kovboy, Kolsuz Kahraman tutuluyorsa Kolsuz Kahraman filmi olurdu. Beyoğlu sinemalarında oynayıp çok tutulan ve çok etkilendiğimiz filmlerin uyarlamalarını yaptık çoğu kez.

— Filmlerinizi ne kadar zamanda çekip gösterime hazır hale getiriyordunuz?

— Ortalama on ila onbeş gün içinde. Ama iki günde çektiğim film de var. Başrollerini Hüseyin Zan ve Ceyda Karahan'ın paylaştığı bir Süper Adam filmi olan *Bombala Oski Bombala*'yı (1972) bir günde çektim, bir günde de kurgusunu yaptım. Bu film gösterime girdikten sonra da Hüseyin Zan'ın lakabı "Oski" olarak kaldı. Yapım olanaksızlıkları ve zaman darlığı yüzünden filmleri kısa sürede çekmek zorunda kalı-

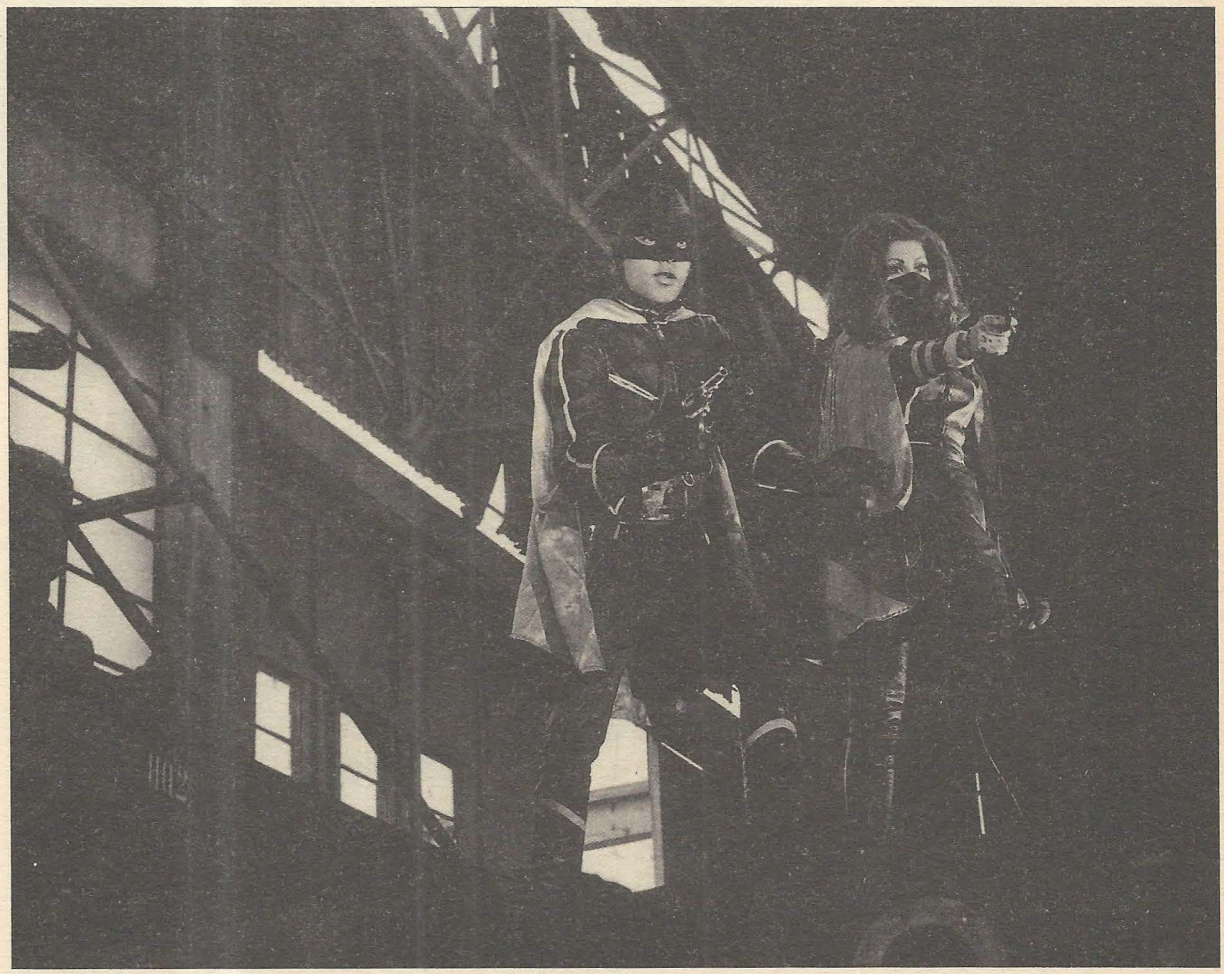

Demir Pençe (Çetin İnanç, 1969)

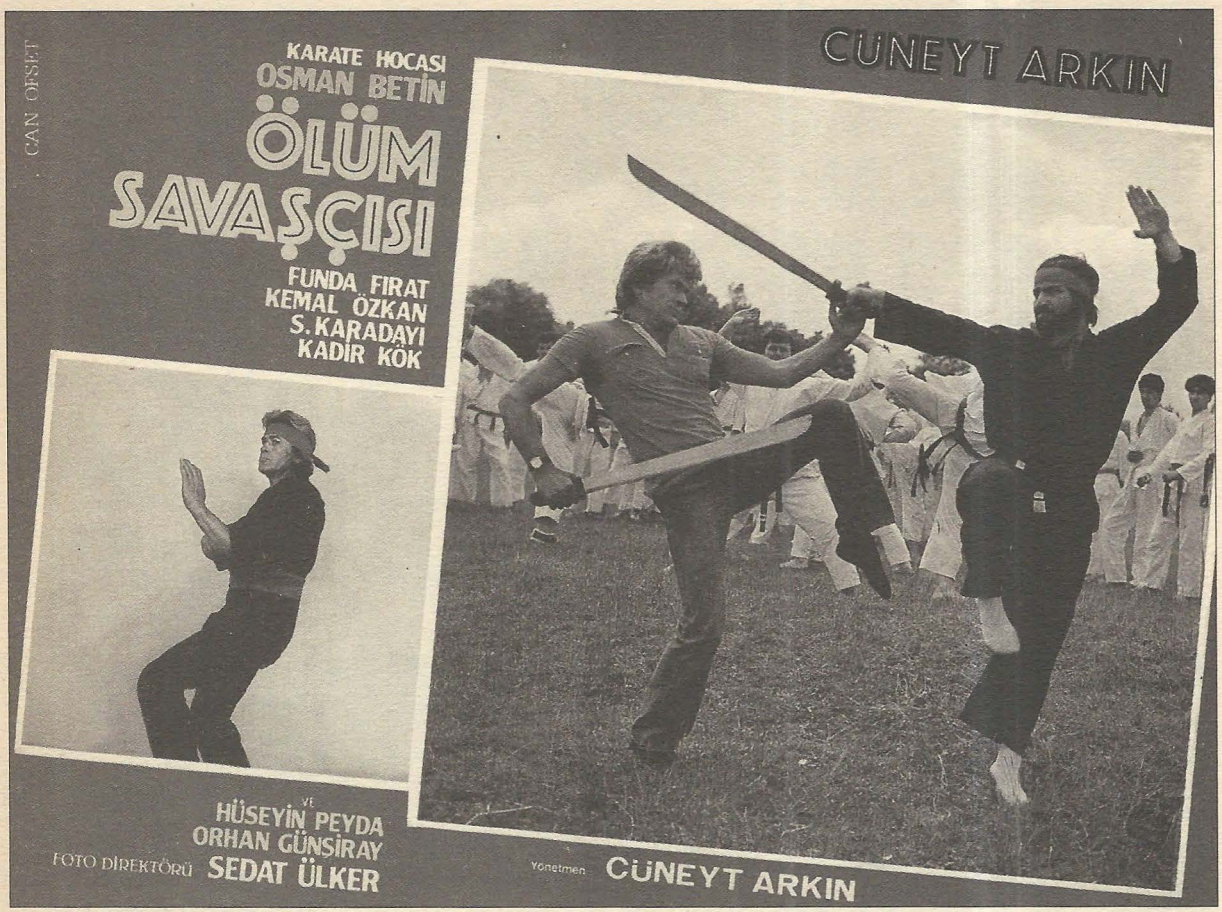

yorduk. Çoğu kez ise iç içe filmler çektik. İki film, hatta üç, dört ... Hepsi iç içe.

— En çok hangi oyuncularla çalıştınız?

— Cüneyt Arkın, Yılmaz Köksal, Tamer Yiğit, Yıldırım Gencer, Behçet Nacar...

— İçlerinde en rahat çalıştığınız kimlerdi, zorluk çıkaranlar oldu mu?

— Aslında hepsiyle rahat çalıştım diyebilirim, fakat son dönemde Cüneyt Arkın ile yirmi kadar filmde çok iyi bir ikili kurduk, kolektif bir çalışma verdik. Çok iyi anlaşıyorduk, onunla film yapmak kolay oluyordu ... Çok profesyonel bir oyuncudur.

— Cüneyt Arkın bugün gençlerin gözünde popülaritesini hâlâ koruyor. Onunla yaptığınız ilk filmin adı neydi?

— Onunla ilk *Ölümsüz* (1982) filminde çalıştık.

— Sette nasıl bir ruh halinde olurdunuz, işçilerle aranız nasıldı?

— Sınırlı çalışma günü, sınırlı paramız vardı. Çoğu zaman senaryosuz başlayıp sette bir şeyler karalamak zorunda kalırdık. İşte bunlar büyük stres yaratıyordu. Sette benim için "Azrail geldi" derlerdi. Stres beni sert ve sinirli bir kişi haline getirdi.

— Bol hareketli, fantastik dozu hep yüksek filmler yönettiniz. Sizi etkileyen şeyler nelerdi bu tarz filmler yapmanız konusunda?

— Çocukken seyrettiğimiz o dinmek bilmeyen kavgaların olduğu, temposu hiç düşmeyen "seriyal" filmler beni çok etkiledi. Çocukluğumuz güzeldi! İnsanlar kaç yaşında olursa olsun çocukluğunu unutmamalı. İnsan çocukluk hayalleriyle yaşar. Bu filmle-

CEYDA Karahan
kıvrıl fakat kırılma
ÖNCÜ FİLM
Yönetmen: ÇETİN İNANÇ
Kamera: DİNÇER ÖNAL

ri bu yüzden yaptım. Büyükler yaşadığı müddetçe çocukluğunu arar, çocuklarsa büyüklüğünü. Öyle değil mi?

— Seks filmlerinin furyaya dönüştüğü dönemde de, zamanın Dilber Ay, Zerrin Egeliler, Aydemir Akbaş, Ali Poyrazoğlu gibi ünlü oyuncularıyla filmler yaptınız. Seks filmleri furyası, seks filmleri dönemi hakkında neler söyleyeceksiniz?

— Yeşilçam büyük bir para krizine girmişti. Bu krizde büyük maliyetli filmlerin yapımı güçleşmişti. Yılda 300 film çekilirken bu sayı 100 filme düşmüştü. Bu 100 film.de büyük şirketlerin yıldızları bağlayıp yaptığı filmlerdi. O zamanlarda Metin Film, Anıt Ticaret, Gaye Film gibi B grubu şirketler yaşayabilmek için düşük bütçeli örnekler aramaya başladılar.

Türk sineması çoğunlukla Batı'dan beslendiğine göre ünlü *Emmanuelle* serisinden esinlenerek bu şirketler bir moda başlattı. Hollanda, Alman, İtalyan erotik filmleri gözden geçiriliyor ve nerdeyse aynen uyarlanıyordu. Tüm teknik ve estetik olanaksızlıklara rağmen, bu şirketler de kendi starlarını yaratmakta gecikmediler. Zerrin Egeliler, Figen Han, Melek Görgün, Arzu Okay gibi oyuncuların filmleri çok iyi iş yapmaya başladılar.

Yani küçük şirketlerin, yapımcıların yaşayabilmeleri için bu tür filmler çekildi. O günün modası dini film olsaydı bu yapımcılar dini filmler de yapacaktı. Ben Zerrin Egeliler ile *Seven Sevene* (1979) ve Arzu Okay ile *Sokak Kadını*'nı (1976) çektim. Aydemir Akbaş, Bülent Kayabaş, Ali Poyrazoğlu gibi bir yığın oyuncuyla filmler yaptım.

Sinemalarda "parça" olayı başladı ve bu işin suyu çıktı. Ama bu filmlerden toplanan paralarla yeni furyalara yol açıldı. Birçok insan ekmek yedi bu furyalardan. Bizi seks filmi çekti diye suçlayan bazılarına bir işaret olarak bugünkü Televole gibi televizyon programlarını izlemelerini öneriyorum. Sinema ve tele-

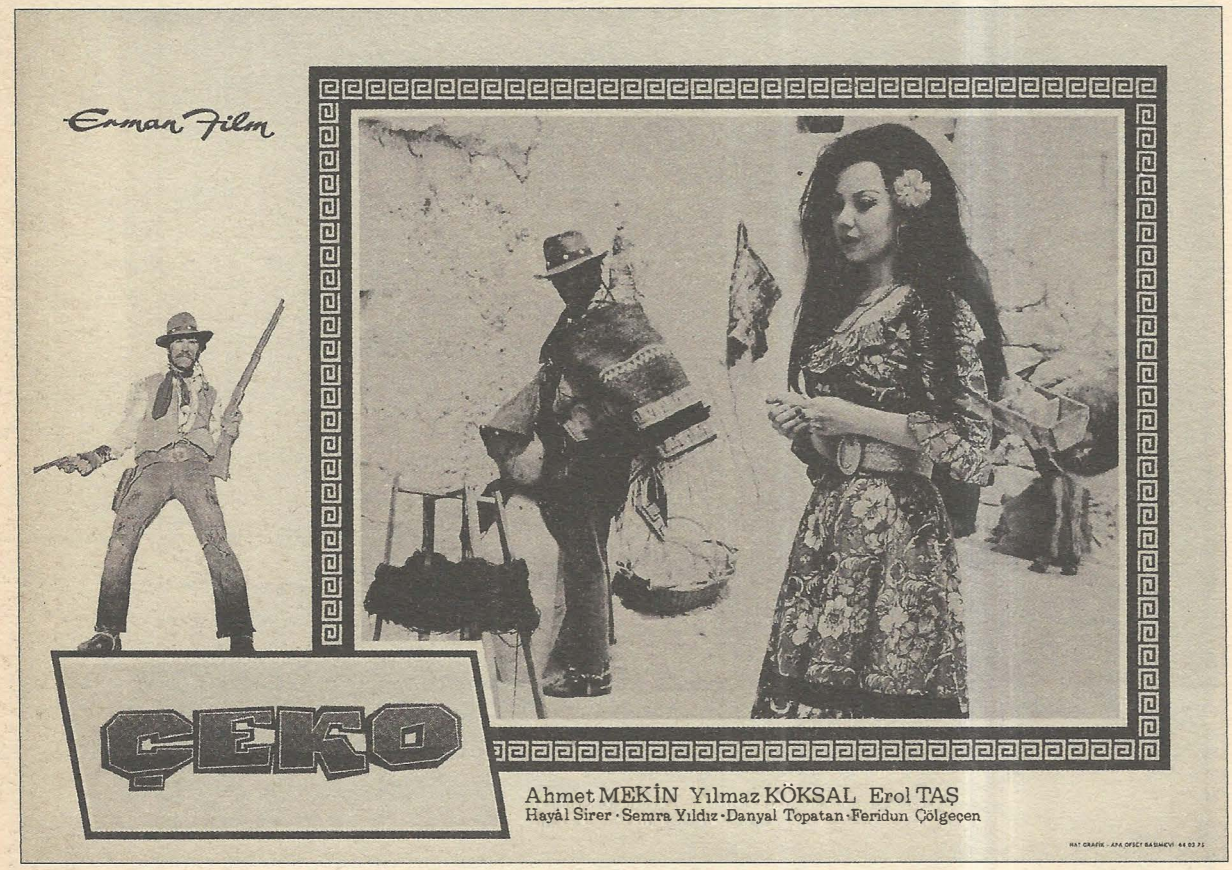

vizyon modaya uymazsa yok olur gider.

— Yılmaz Köksal'ın yıldız konumuna ulaşmasına neden olan *Çeko*'yu (1970) çektiniz. Bu film daha önce de çekilmiş olan, ama sonradan yavaş yavaş gündemden düşen western filmlerinin Türk sinemasında yeniden furya olmasını sağladı. Biraz söz eder misiniz?

— *Çeko*'yu Erman Film hesabına çektim. Yılmaz Köksal'ın yanı sıra Ahmet Mekin, Danyal Topatan, Kazım Kartal ve Erol Taş gibi oyuncular yer aldı. Sergio Leone'nin western filmlerinin tarzındaydı. Renkli filmlerin revaçta olduğu bir dönemde bu siyah-beyaz film, özellikle de Anadolu'da çok iyi iş yaptı.

Yılmaz Köksal halkın sevdiği bir oyuncu haline geldi ve kovboy filmleri de bir anda tekrar moda oluverdi. Yılmaz Köksal peş peşe benzer filmler yaptı. Hatta çektiği filmler kovboy filmi olmasa da o giydiği kovboy şapkasını ve deri eldivenlerini hiç çıkarmadı çünkü izleyici onu öyle sevmişti.

Çeko'da Ramon adındaki eykıyayla miras olayı yüzünden mücadele eden, öldürülen manevi babasının intikamını alan Çeko adlı bir delikanlının hikâyesini anlattık. Ramon'u Erol Taş canlandırdı. O da bu rolün gediklilerindendir.

— Filmin afişinde dikkatimi çeken bir nokta oldu. Afişte hiçbir şekilde adınız geçmiyor. Neden yönetmen olarak afişe adınızı yazdırmadınız?

— Bunu kasıtlı olarak yaptım. Merak uyandırsın diye, film yabancı film havasını kazansın diye. Çünkü o zamanlar izleyici Türk yönetmenlerinin yaptığı bu tarz filmleri küçümseme eğilimindeydi. Fakat sonra bu değişti; küçümseyen bir tabaka hâlâ var, ama halk benimsedi ve devamını istedi. Biz de çektik.

— Evet, yine Yılmaz Köksal ile *Dağ Kurdu* (1973) adlı bir film yaptınız. Yine western, ama bu sefer renkli. Kamera açıları deliceydi. Hızlı, tempolu ve ilginç bir film çıkmıştı ortaya. Bu da sizin western türü-

nü iyice benimsediğinizi gösteriyordu ...

— Kuçilyo (Cuccilio) adlı yine intikam peşinde koşan bir serseri kovboyun öyküsüydü *Dağ Kurdu*, ama ilginç bir şey yapmalıydım ve buldum da. Adam kesinlikle ateşli silah kullanmayacaktı. Onun bıçakları olacak bütün sorunlarını bu bıçaklarla çözecekti. İşte bu yüzden de ona İspanyolcada bıçak anlamına gelen Kuçilyo (Cuccilio) adını verdik. Hele Kuçilyo ve Danyal Topatan'ın oynadığı Esteban arasında bir düello sahnesi var ki, çok güzeldir. Esteban sapından boynuna asılı bir tabanca ile Kuçilyo ise omuzlarında taşıdığı iki bıçak ile karşı karşıya geldi ...

— Gelelim gençler arasında çok tutulan kült filminiz *Dünyayı Kurtaran Adam*'a...

— Moda, furya demiştik, o yılların modası da *Yıldız Savaşları* (*Star Wars*) adlı filmdi. Kasıp kavuruyordu ortalığı. Bir baktık ki İtalyanlar ve Japonlar da benzer filmler üretmeye başlamışlar, biz de yapalım dedik. Cüneyt Arkın ile kafa kafaya verip bir proje oluşturduk.

Cüneyt Arkın senaryoyu yazdı, Nuri Kırgeç tasarımları yaptı ve onun tasarımlarından Muammer Altınbilek de tüm kostümleri, canavar kıyafetlerini, robotları, dekorları hazırladı. Tahtadan, büyük büyük uzay gemileri yapmıştık. Çekimden bir gün önce Kilyos sahiline koyduk. Fakat gece çıkan bir fırtınada hepsi parçalandı, kullanılmaz hale geldi. Emeğimiz havaya uçmuştu.

Baktık zamanımız ve bütçemiz kısıtlı. Geri dönüş yok. *Star Wars*'tan uzay gemili sahnelerini alıp bir kısmını döşeyerek filmi bitirebildik. Film o yıllarda kötü eleştiriler aldı, hasılat ortalamayı geçemedi, ama daha sonra gençlerin sevdiği bir film haline geldi.

— Dünyanın en kötü on filminden biri seçildi diyorlar. Kötü film örneği olarak okullarda okutuluyor diyorlar. Ne dersiniz?

— Diyorlar evet. Ama somut bir belge gelmedi ba-

na en kötü on filmden biri seçildiği konusunda. Hangi okullarda ders olarak okutulduğunu da bilmiyorum. Sanırım bunlar söylentiden ibaret. Ama filmin ilgi çekmesini sağlıyor, onun yararına çalışıyor.

— Ben epey araştırdım böyle belgeler bulamadım. Gelelim şimdi başka bir konuya. Televizyon kanallarında bir yığın filminiz oynuyor. Bunlardan size bir gelir geliyor mu? Telif ödeniyor mu?

— Hayır. Ne bana ne de filmlerde oynayan arkadaşlara bu telifler ödeniyor.

Aslında bunda bizim de suçumuz var. Zamanında önemsemedik filmlerimizi, haklarına sahip çıkmadık. Hatta yer yokluğundan bobin bobin negatiflerin Sarayburnu'ndan denize döküldüğünü bilirim. Kalanlarıysa filmcilik öldü diye başka işlere yatırım yapan yapımcılar program bulmakta zorluk çeken özel televizyon kanallarına neredeyse kilo hesabı sattılar. Hem de bütün haklarını kökten devrettiler. İşte bu bizi zora sokan durum oldu.

Kanun çıkacak bu durum düzeltilecek diyorlar, ama hâlâ bir hareket yok. Bazı yapımcıların hataları yüzünden o filmlere emek vermiş birçok kişi şimdi mağdur durumda. Umarım kanun çıkar. Şu an yerli bir Batman (Yarasa Adam) dizisi yapmak istiyorum. Biraz çocuklara yönelik, esprili bir şey olsun istiyorum.

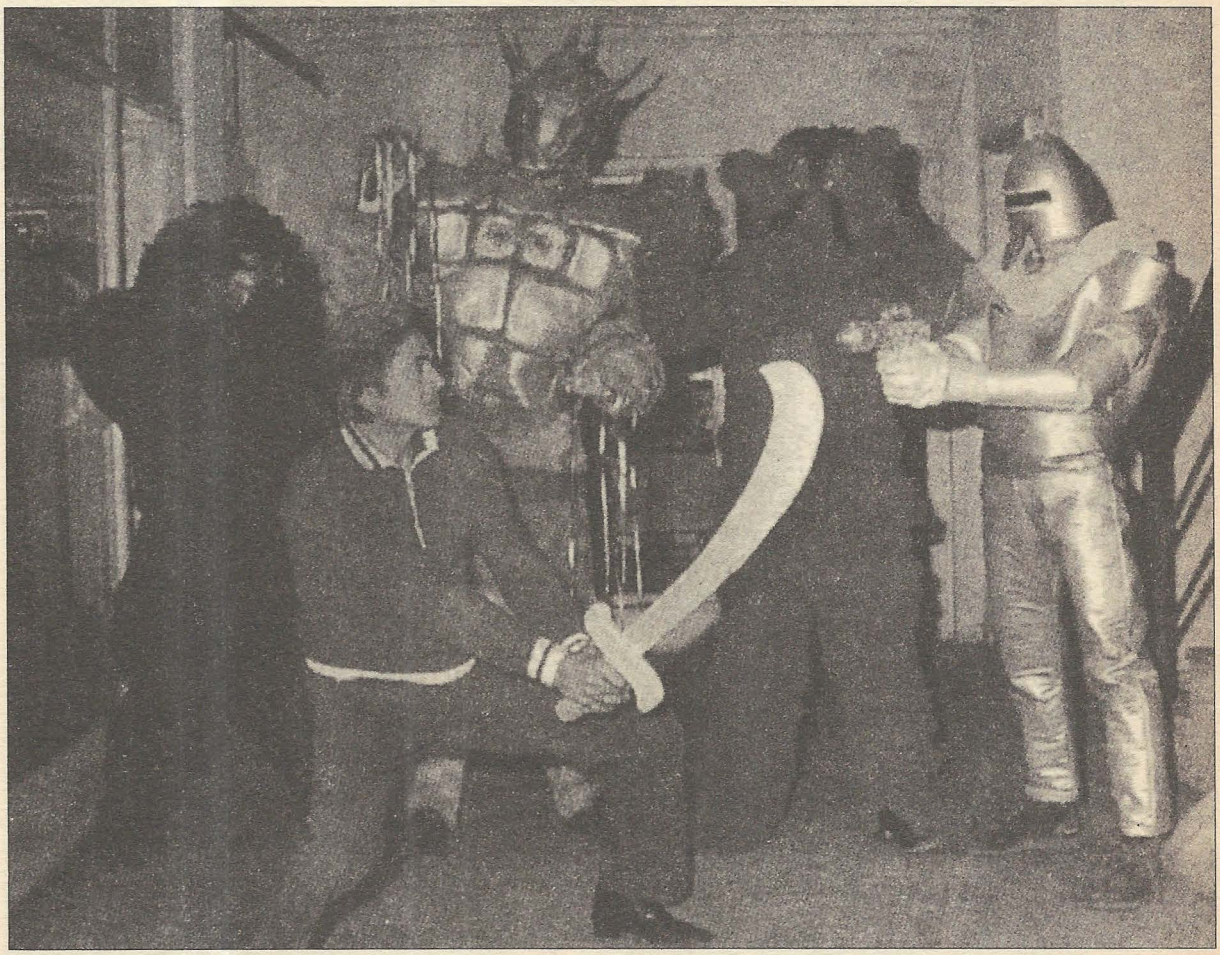

Cüneyt Arkın, *Dünyayı Kurtaran Adam* (Çetin İnanç, 1982) filminin yaratıklarıyla birlikte ...

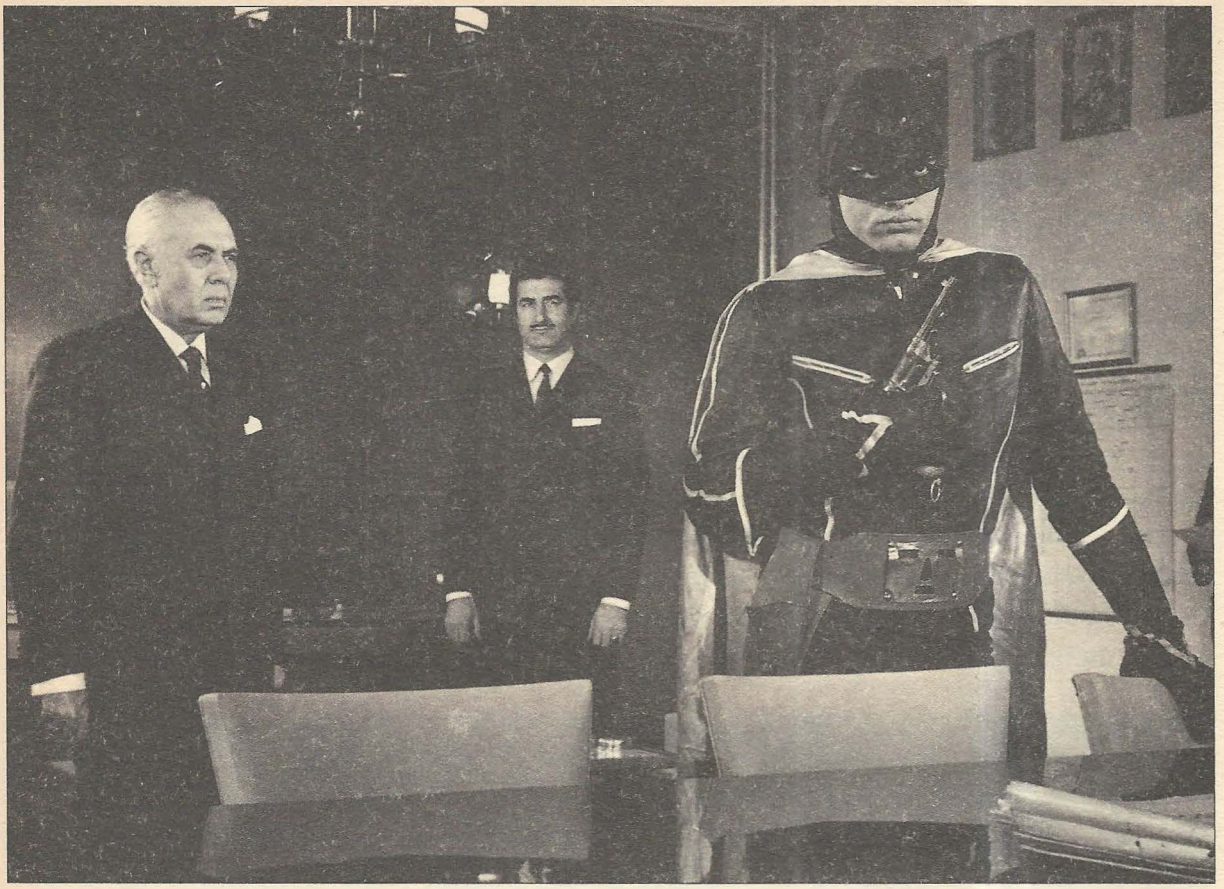

Demir Pençe (Çetin İnanç, 1969)

TEMEL FİLM DİZİNİ

Erman Film

CÜNEYT ARKIN

ADSIZ CENGAVER

ve **SULTAN GELİN**

NEBAHAT ÇEHRE - GÜLNAZ HURİ

ALTAN GÜNBAY - HÜMAYUN

BERÇET NACAR - M. ALİ AKPINAR - SEMİH SEREZLİ - UĞUR KIVILCIM

REJİSÖR: HALİT REFİĞ

KAMERA: İLHAN ARAKON

Bu film kısmen İngiltere'de GOLDHAWK STUDIOS platolarında çekilmiştir.
Giant: MILTON REID
Art director: ALAN V. WITHY
Trick menager: VIC MARGOTTI

CINEMASCOPE

RENKLİ

Bu film LONDRA'da the RANK stüdyolarında hazırlanmıştır.

Bu dizinin hazırlanmasında Agah Özgüç'ün 3 ciltlik *Türk Filmleri Sözlüğü* temel olarak alınmıştır. Ancak birçok filmin künyelerine veya tanıtım malzemelerine başvurarak gerekli eklemeler yapılmıştır.

Kısaltmalar:

O.	Oyuncular	S.	Senaryo	Y.	Yönetmen
G.Y.	Görüntü Yönetmeni	Y. Y.	Yardımcı Yönetmen	Sanat Y.	Sanat Yönetmeni
Teknik Y.	Teknik Yönetmen				

AAHH BELİNDA (1986)
Y: Atıf Yılmaz; S: Barış Pirhasan; G.Y.: Orhan Oğuz; Sanat Y.: Şahin Kaygun; Müzik: Onno Tunç; Yapımcı: Odak Film, Cengiz Ergun; O: Müjde Ar, Macit Koper, Yılmaz Zafer, Güzin Özipek, Füsun Demirel, Tarık Papuççuoğlu, Mehmet Akan, Levent Yılmaz, Fatoş Sezer, Erol Durak, Kezban Batıbeki, Sarah Gülyüz, İsmet Ay, Nuran Oktar.

ADSIZ CENGAVER (1970)
Y-S: Halit Refiğ; G.Y.: İlhan Arakon; Yapımcı: Erman Film, Hürrem Erman; O: Cüneyt Arkın, Nebahat Çehre, Puri Penaye, Altan Günbay, Birsen Ayda, Humayun Tebrizyan, Milton Reid, Gülnaz Huri, Hümeyra, Behçet Nacar, Mehmet Ali Akpınar, Semih Sezerli, Uğur Kıvılcım.

AKBULUT MALKOÇOĞLU VE KARAOĞLANA KARŞI (1967)
Y-S: Mehmet Aslan; G.Y.: Dinçer Önal; Yapımcı: Topkapı Film, Yaşar Tunalı; O: Tamer Yiğit, Figen Say, Nuran Aksoy, Tuncer Necmioğlu, Devlet Devrim, Baki Tamer, Özcan Bilge, Sami Tunç, Alp Aslan, Kerem Mertoğlu.

ALAADDİN'İN LAMBASI (1971)
Y-S: Natuk Baytan; G.Y.: Kaya Ererez; Yapımcı: Kadri Film, Kadri Yurdatap; O: Yılmaz Köksal, Meral Zeren, Müşerref Tezcan, Reha Yurdakul, Altan Günbay, Atilla Ergün, Hayri Caner, Muadelet Tibet, Ayla Ergun, Gülten Ceylan, Orhan Çoban.

ALİ BABA VE KIRK HARAMİLER (1971)
Y: O. Nuri Ergün; S: Vecdi Uygun; G.Y.: Kriton İlyadis; Kostüm: Niyazi Er; Yapımcı: Saner Film, Hulki Saner – Er Film, Berker İnanoğlu; O: Sadri Alışık, Feri Cansel, Yusuf Sezgin, Hulusi Kentmen, Erol Taş, Kayhan Yıldızoğlu, Güzin Özipek, Zeki Alpan, Reşit Çıldam, Cevat Kurtuluş, Kudret Karadağ, Mesude Eker, Hakkı Kıvanç, Süheyl Eğriboz, Muzaffer Civan, İbrahim Kurt, Leman Akçatepe, Necdet Şimşek, Niyazi Gökdere.

ALTAR (1985)
Y: Remzi Jöntürk; S: Zeki Alan; G.Y.: Mahmut Demir, Şener Işık; Makyaj: Sarah Gülyüz; Sanat Y.: Ferhan Tanseli; Yapımcı: Pars Film, Remzi Jöntürk, Sait Seyit; O: Sait Seyit, Çeçilya Daymaz, Nuri Alço, Meral Utacı, Eşref Kolçak, Levent Çakır, Kazım Kartal, Aynur Aydan, Ferhan Tanseli, Recep Filiz, Cevat Pars, Canan Can, Ali Güney, Ferhat Ünal, İhsan Gedik, Sönmez Yıkılmaz, Leyla Somer.

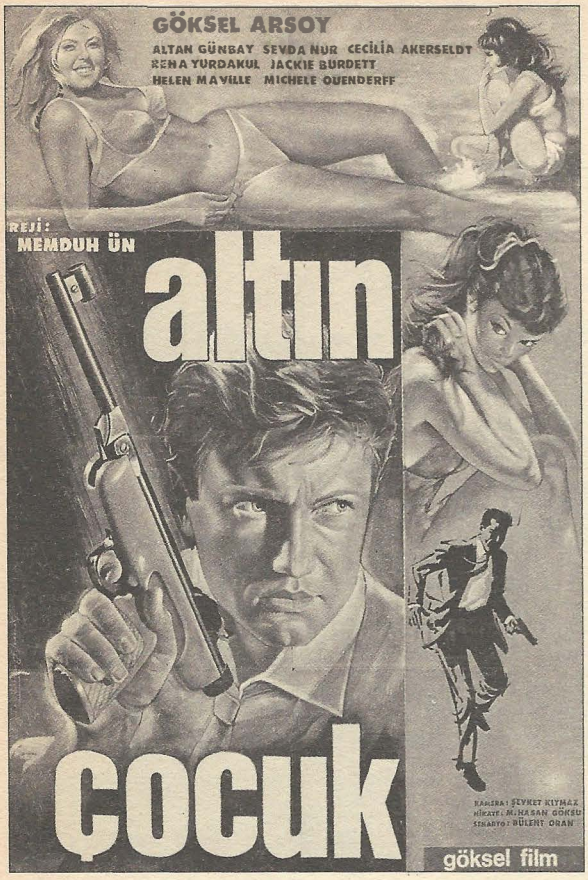
GÖKSEL ARSOY
ALTAN GÜNBAY SEVDA NUR CECİLİA AKERSELDT
REHA YURDAKUL JACKIE BURDETT
HELEN MAVILLE MICHELE OUENDERFF
REJİ:
MEMDUH ÜN
altın
çocuk
KAMERA: ŞEVKET KIYMAZ
HİKAYE: M.HASAN GÖKSU
SENARYO: BÜLENT ORAN
göksel film

GÖKSEL ARSOY
ALTIN ÇOCUK
BEYRUT'TA
LÜBNANLI YILDIZ
TARUB
Rejisör :
ERTEM GÖREÇ
Senaryo :
BULENT ORAN
Kamera :
TURGUT ÖREN
İBRAHİM ŞAMAT
KAYA EREREZ
RUBY BREYDİ
REHA YURDAKUL
HASAN MATAR
HUSEYİN BARADAN
NECDET CAĞLAR
SAMİN LAMA
SAMİ MAKSUT
OSMAN ALYANAK
MUMTAZ ALPASLAN
M. ALİ AKPINAR
ERDOĞAN BUKEN
ve
SENİH ORKAN
göksel film

SERAP OLGUNER
ÖZKAN YILMAZ
BAKİ TAMER
FERHAN TANSELİ
Senaryo ve Reji :
KAYAHAN
ARIKAN
ve
NECATİ
OLGUNER
Yapımı : SEVİM FİLM
AŞYALI
DİŞİ CENGAVER

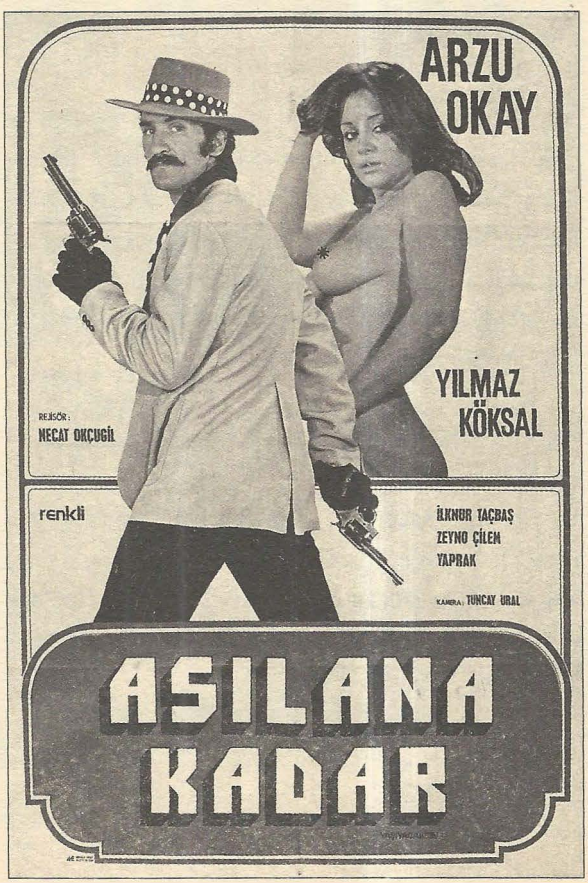
ARZU
OKAY
YILMAZ
KÖKSAL
REJİSÖR:
NECAT OKÇUGİL
renkli
İLKNOR TAÇBAŞ
ZEYNO ÇİLEM
YAPRAK
KAMERA: TUNCAY URAL
AŞILANA
KADAR

ALTAY'DAN GELEN YİĞİT (1977)
Y: Natuk Baytan; S: Erdoğan Tünaş; G.Y.: Cahit Engin; Yapımcı: Uğur Film, Memduh Ün; O: Cüneyt Arkın, Bahar Erdeniz, Aytekin Akkaya.

ALTIN ÇOCUK (1966)
Y: Memduh Ün; S: Bülent Oran; G.Y.: Şevket Kıymaz; Yapımcı: Göksel Film, Göksel Arsoy; O: Göksel Arsoy, Sevda Nur, Altan Günbay, Helen Mauille, Kim Sheridan, Anita Penny, Cecilia Hkenfeld, Reha Yurdakul, Gamze Öz, Meriç Başaran, Bilal İnci, Papatya Alkaya, Kaya Volkan, Hasan Ceylan, Haydar Karaer.

ALTIN ÇOCUK BEYRUT'TA (1967)
Y: Ertem Göreç; S: Bülent Oran; G.Y.: Turgut Ören, İbrahim Şamat, Kaya Ererez, Ruby Breydi, Zihniye Ören, William Nami, Çetin Tunca; Yapımcı: Göksel Film, Göksel Arsoy; O: Göksel Arsoy, Tarup, Reha Yurdakul, Hasan Mattar, Hüseyin Baradan, Sami Maksut, Osman Alyanak, Necdet Çağlar, Samir Loma, Mümtaz Alpaslan, Mehmet Ali Akpınar, Erdoğan Büken, Senih Orkan, Çetin Başaran, Hakkı Haktan, Hüseyin Zan, Gülgün Erdem, Güler Süren.

ALTIN PRENS DEVLER ÜLKESİNDE (1971)
Y-S: Muharrem Gürses; G.Y.: Necati İlktaç; Yapımcı: Akın Prodüksiyon, Muharrem Gürses; O: Salih Güney, Arzu Okay, Atıf Kaptan, Ali Şen, Ergun Köknar, Faruk Panter, Türkan Erdem, Mine Sun, Semra Engin, Ali Şen, Şener Şen, Toron Karacaoğlu, Adil Şengül.

ANTER (1974)
Y: Orhon M. Arıburnu; S: Orhon M. Arıburnu, Sait Seyit; G.Y.: Mükremin Şumlu; Yapımcı: Türk Lübnan ortak yapımı; O: Muhammed Mevla, Abdullah Favaz, Silvana Bedrana, Filiz Alpan, Yeşim Tan, Nurhan Nur, Gönül Tansel, Tuğba Çetin, Yavuz Selekman, Yeşim Soydan, Memduh Ünsal.

ARKADAŞIM ŞEYTAN (1988)
Y: Atıf Yılmaz; S: Ümit Ünal; G.Y.: Erdal Kahraman; Müzik: Mazhar Fuat Özkan üçlüsü; Sanat Y.: Metin Deniz; Yapımcı: Odak Film, Cengiz Ergun; O: Mazhar Alanson, Ali Poyrazoğlu, Yaprak Özdemiroğlu, Özkan Uğur, Ayhan Sicimoğlu, Bülent Kayabaş, Deniz Türkali, Tarık Papuççuoğlu, Celal Hüsrev, Hüseyin Kutman.

ASILANA KADAR YAŞAYACAKSIN (1972)
Y: Nejat Okçugil; S: Safa Önal; G.Y.: Tuncay Ural; Yapımcı: İstanbul Film, Nejat Okçugil; O: Yılmaz Köksal, Arzu Okay, Atıf Kaptan, Turgut Özatay, Nazan Adalı, İlknur Taçbaş, Zeyno Çilem, Okan Demir, Kaya Volkan, Talat Gözbak.

ASLANLARIN DÖNÜŞÜ (1966)
Y: Yılmaz Atadeniz; S: Yılmaz Güney; G.Y.: Ali Uğur; Yapımcı: Dadaş Film, Kadir Kesemen; O: Yılmaz Güney, Nebahat Çehre, Sevda Ferdağ, Erol Taş, Kadir Savun, Cahit Irgat, Tuncer Necmioğlu, Danyal Topatan, Necati Er.

ASTRONOT FEHMİ (1978)
Y: Naki Yurter; S: Recep Filiz, Işık Toraman, Aydemir Akbaş; G.Y.: Sertaç Karan; Yapımcı: Metin Film, Işık Toraman; O: Aydemir Akbaş, Necla Fide, Karaca Kaan, Yüksel Gözen, Nilgün Ceylan, Meltem Işık.

ASYALI DİŞİ CENGAVER (1969)
Y-S: Kayahan Arıkan; G.Y.: Yılmaz Ceylan; Yapımcı: Sevim Film, Necati Olguner; O: Serap Olguner, Özkan Yılmaz, Baki Tamer, Ferhan Tanseli, Necati Olguner.

AŞK ŞARABI (1979)
Y-S: Yücel Uçanoğlu; G.Y.: Abdullah Gürek; Yapımcı: Sezer Film, Berker İnanoğlu; O: Zerrin Egeliler, Şemsi İnkaya, Alpay İzler, Nizam Ergüden, Kamer Sadık.

SADRİ ALIŞIK
dalton kardeşler:
berkerim sevgilisi
AYDIN BABAOĞLU
SAMİ HAZİNSES
MEHMET AŞIK
HARUM ATALAY
ATINI SEVEN KOVBOY
RET KİT
-DALTONLARA KARŞI-
FİGEN HAN
ALİ ŞEN CEVAT KURTULUŞ
EKREM GÖKKAYA SEYHAN GÜMÜŞ
renkli
SENARYO ÖZDEMİR BİRSEL
REJİ A.GÜLYÜZ KAMERA MUZAFFER TURAN

BAĞDAT HIRSIZI
KARTAL TİBET
TANJU GÜRSU
SEZER GÜVENİRGİL
SUZAN AVCI
NURAN AKSOY
HULUSİ KENTMEN
MÜMTAZ ENER
SELAHİ İÇSEL
M. ALİ AKPINAR
Senaryo:
SAFA ÖNAL
Kamera:
ORHAN KAPKI
Reji:
ERTEM GÖREÇ
TAMAMEN RENKLİ
Akün Film

CÜNEYT GÖKÇER
AYTEN ÇANKAYA
MÜNİR ÖZKUL
BALIKÇI GÜZELİ
BİN İKİNCİ GECE
Nezihe BECERİKLİ • Ertuğrul BİLDA • Neşe YULAÇ
MÜZİK- MESUT CEMİL • REJİ - BAHA GELENBEVİ

BALIKÇI OSMAN
RENKLİ
İSTANBUL
Ticaret ve
Sanayi Kol. St.
SADRİ ALIŞIK
FERİ CANSEL
MUZAFFER TEMA
Reji
NECAT OKÇUGİL
Cemal Ertokuş
Kamera
Nedim Akzonlar
Senaryo
Safa Önal

ATINI SEVEN KOVBOY – RED KİT DALTONLARA KARŞI (1974)
Y: Aram Gülyüz; S: Özdemir Birsel, Goscinny ve Morris'in *Red Kit / Lucky Luke* adlı çizgi romanından; G.Y.: Muzaffer Turan; Yapımcı: Elvan Film, Özdemir Birsel; O: Sadri Alışık, Figen Han, Sami Hazinses, Aydın Babaoğlu, Mehmet Aşık, Harun Atalay, Ali Şen, Ekrem Gökkaya, Cevat Kurtuluş, Seyhan Gümüş, Yedi Cüceler.

AYBİÇE KURT KIZ (1976)
Y-S: Mehmet Aslan; G.Y.: İzzet Akay; Yapımcı: Çiçek Film, Arif Keskiner; O: Yılmaz Köksal, Canan Perver, Tarık Şimşek, Yusuf Sezer, Abdullah Menay, Levent Çakır, Ata Saka, Tevfik Şen, Işık Yavuz, Buket Işılay.

AYDEDE'YE GİDİYORUZ (1964)
Y: Nuran Şener; S: Nuran Şener, Tarık Dursun Kakınç; G.Y.: Orhan Kapkı; Yapımcı: Türk Ticaret Bankası; O: Sadi Mutlu, Nilgün Utku, Funda Postacı, Şehir Tiyatrosu çocuk oyuncuları.

AYŞECİK VE SİHİRLİ CÜCELER RÜYALAR ÜLKESİNDE (1971)
Y: Tunç Başaran; S: Hamdi Değirmencioğlu, Victor Fleming'in *The Wizard of Oz* (*Oz Büyücüsü*, 1939) filminden yola çıkılarak; G.Y.: Rafet Şiriner, Mustafa Yılmaz; Koreografi: Semra Maytalman; Müzik: Y. Yıldırım Gürses; Yapımcı: Hisar Film, Özdemir Birsel; O: Zeynep Değirmencioğlu, Metin Serezli, Süleyman Turan, Ali Şen, Suna Selen, Mine Sun, Seyhan Gümüş, Cemal Gonca, Seda ve Sema Kardeşler, Yedi Cüceler.

AZRAİL'İN BEŞ ATLISI (1971)
Y-S: T. Fikret Uçak; G.Y.: Dinçer Önal; Yapımcı: Gaye Film, Erdoğan Tilav; O: Kadir İnanır, Aynur Aydan, Aytekin Akkaya, İhsan Gedik, Doğan Tamer, Nesrin Kaptan, Behçet Nacar.

BADİ (1983)
Y: Zafer Par; S: Veysel Candan (Barış Pirhasan), Steven Spielberg'in *E.T.* (1982) filminden; G.Y.: Orhan Oğuz; Müzik: Yeni Türkü; Dekor: Necip Koçak; Yapımcı: Anadolu Film, Şerif Gören; O: Cengiz Sayhan, Tolga Sönmez, Orhan Çağman, Tuncer Sevi, Ani İpekkaya, Yüksel Gözen, Erol Özkök, Neslihan Kuru, Serdar Sayhan, Gül Vergon, Coşkun Göğen, Veysel Candan, Gülbin Yenertürk, Muzaffer Candan, Nuri Tuğ, Adil Dönmez, Barbaros Fırıldak, Ergun İsmail, Pembe Mutlu.

BAĞDAT HIRSIZI (1968)
Y: Ertem Göreç; S: Safa Önal; G.Y.: Orhan Kapkı; Kurgu: Aleko Aleksandru; Y.Y.: Uğur Duru; Yapımcı: İrfan Film, İrfan Ünal, Recai Akçaoğlu; O: Kartal Tibet, Sezer Güvenirgil, Tanju Gürsu, Nuran Aksoy, Suzan Avcı, Hulusi Kentmen, Mümtaz Ener, Zeki Alpan, Mehmet Ali Akpınar, Faik Coşkun, İlhan Hemşeri, Selami İçsel, Ahmet Kostarika (Turgutlu).

BALIKÇI GÜZELİ – BİNİKİNCİ GECE (1953)
Y: Baha Gelenbevi; S: İhsan Koza (İhsan İpekçi); G.Y.: Turgut Ören; Müzik: Mesut Cemil; Yapımcı: İpek Film, İpekçi Kardeşler; O: Cüneyt Gökçer, Ayten Çankaya, Münir Özkul, Neşe Yulaç, Hayri Esen, Ertuğrul Bilda, Kadri Ögelman, Orhan Boran, Nezihe Becerikli, Gülderen Ece, Feridun Çölgeçen.

BALIKÇI OSMAN (1973)
Y: Nejat Okçugil; S: Safa Önal; G.Y.: Nedim Akanlar; Yapımcı: İstanbul Ticaret, Nejat Okçugil; O: Sadri Alışık, Feri Cansel, Muzaffer Tema, Benan Öz, Kayhan Yıldızoğlu, Mualla Sürer.

BATI'DAN GELEN ADAM (1971)
Y: Savaş Eşici; S: Günay Kosova; G.Y.: Salih Dikişçi; Yapımcı: Nuran Film, Savaş Eşici; O: Cihangir Gaffari, Erol Taş, Gülgün Erdem, Hüseyin Zan, Ahmet Şenses, Erol Yeşilyaprak.

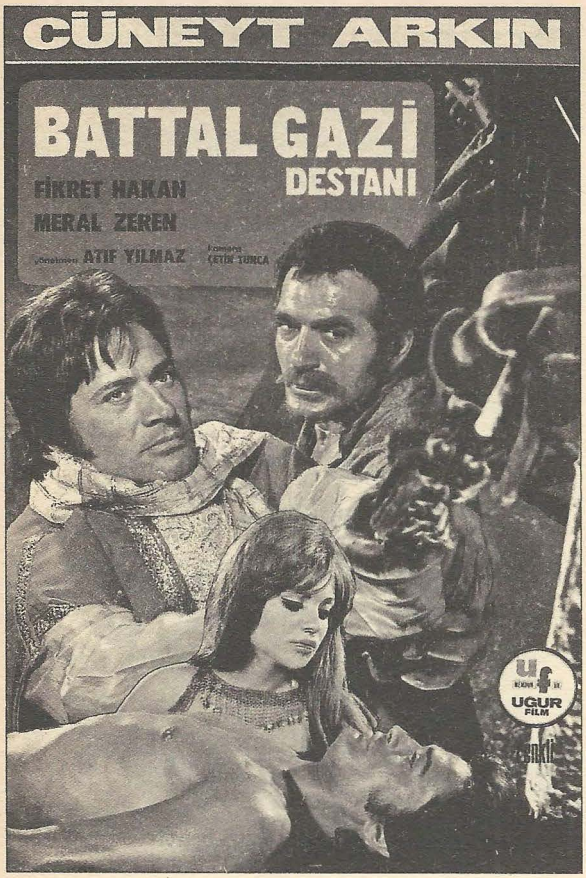
CÜNEYT ARKIN
BATTAL GAZİ
DESTANI
FİKRET HAKAN
MERAL ZEREN
ATIF YILMAZ
ÇETİN TUNCA
UĞUR FİLM
RENKLİ

CÜNEYT ARKIN
UĞUR FİLM
REJİSÖR:
NATUK BAYTAN
RENKLİ
BATTAL GAZİ'nin
OĞLU
ZERRİN ARBAŞ BİLAL İNCİ
HİKMET TAŞDEMİR • YUSUF SEZER • NECDET KÖKEŞ VE MİNE SUN
NAZAN ADALI • NEVİN NURAY • YAVUZ SELEKMAN
VE KÜÇÜK YILDIZLAR: CENK ERDİER • DERYA BERTİ

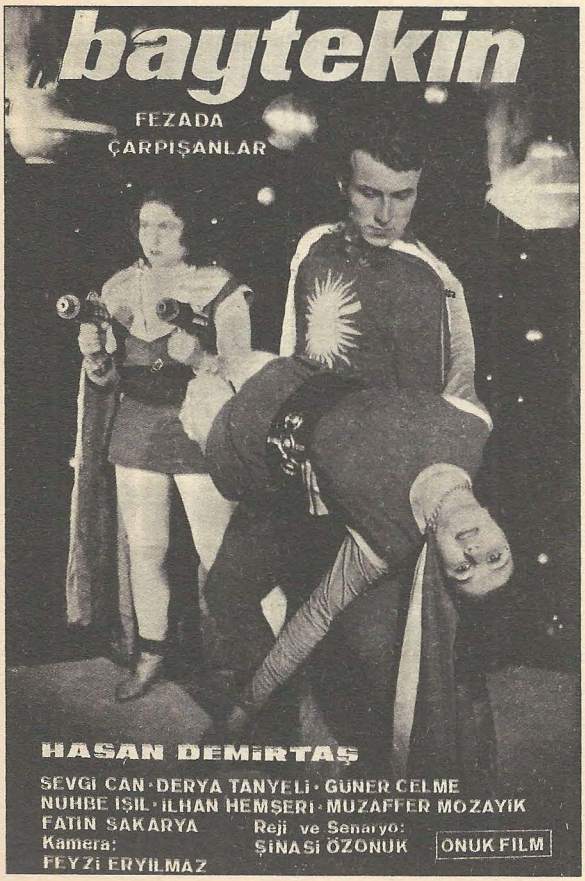
baytekin
FEZADA
ÇARPIŞANLAR
HASAN DEMİRTAŞ
SEVGİ CAN • DERYA TANYELİ • GÜNER CELME
NUHBE IŞIL • İLHAN HEMŞERİ • MUZAFFER MOZAYİK
FATİN SAKARYA
Kamera:
FEYZİ ERYILMAZ
Reji ve Senaryo:
ŞİNASİ ÖZONUK
ONUK FİLM

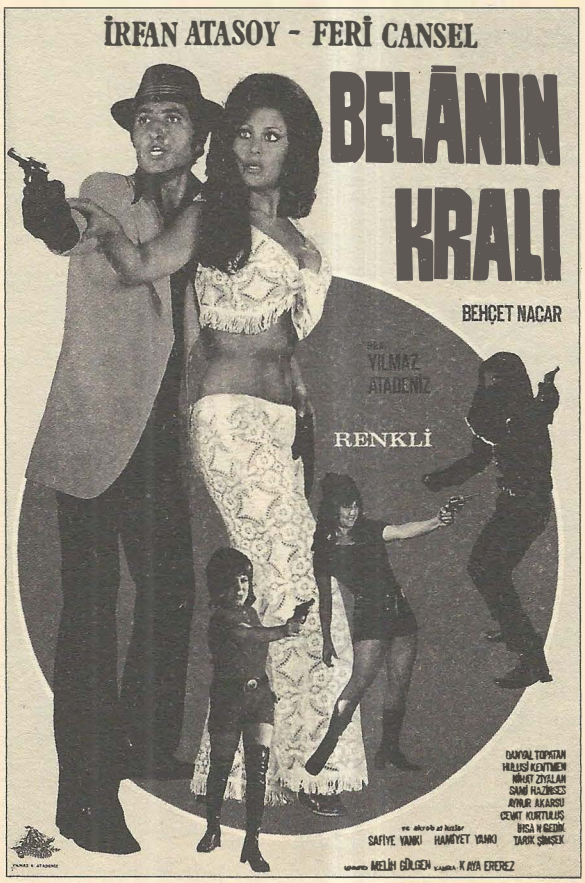
İRFAN ATASOY - FERİ CANSEL
BELANIN
KRALI
BEHÇET NACAR
YILMAZ ATADENİZ
RENKLİ
SAFİYE YANKI HAMİYET YANKI
DANYAL TOPATAN
HULUSİ KENTMEN
NİHAT ZİYALAN
SAMİ HAZİNSES
AYNUR AKARSU
CEVAT KURTULUŞ
İHSAN GEDİK
TARIK ŞİMŞEK
MELİH GÜLGEN
KAYA ERERER

BATTAL GAZİ (1966)
Y-S: Muharrem Gürses; G.Y.: Fevzi Eryılmaz; Yapımcı: Atilla Film, Muharrem Gürses; O: Atilla Gürses, Tijen Par, Devlet Devrim, Tansu Sayın, Aynur Aydan, Sevim Emre, Atıf Kaptan, Diclehan Baban, Sami Ayanoğlu, Eşref Vural, Danyal Topatan, Hasan Ceylan, Yavuz Karakaş, Sadri Karan, Fahri Adalı, Necati Er, Ali Şen, Bahri Özkan, Mustafa Alev, Semra Sine, Raşit Eyuboğlu, Misbah Münip, Celal Yonat, Selami İçsel, Feriha Eyupoğlu.

BATTAL GAZİ DESTANI (1971)
Y: Atıf Yılmaz; S: Ayşe Şasa, Afif Yesari; G.Y.: Çetin Tunca; Yapımcı: Uğur Film, Memduh Ün; O: Cüneyt Arkın, Fikret Hakan, Meral Zeren, Reha Yurdakul, Erden Alkan, Melek Görgün, Kerim Afşar, Ali Taygun, Atıf Kaptan, Baki Tamer

BATTAL GAZİ GELİYOR (1955)
Y-S: Sami Ayanoğlu; G.Y.: Cezmi Ar; Yapımcı: Taç Film, Sami Ayanoğlu; O: Fikret Hakan, Sadri Alışık, Neriman Köksal, Gül Gülgün, Atıf Kaptan, Sami Ayanoğlu, Mümtaz Ener, Feridun Çölgeçen, Kadri Ögelman, Hasan Ceylan, Faik Coşkun, Kadir Savun.

BATTAL GAZİ GELİYOR (1973)
Y: Natuk Baytan; S: Duygu Sağıroğlu, Natuk Baytan; G.Y.: Cahit Engin; Yapımcı: Uğur Film, Memduh Ün; O: Cüneyt Arkın, Zuhal Aktan, Reha Yurdakul, Kazım Kartal, Birsen Ayda, Doğan Tamer, Tarık Şimşek, Yaşar Güçlü.

BATTAL GAZİ'NİN İNTİKAMI (1972)
Y: Natuk Baytan; S: Duygu Sağıroğlu; G.Y.: Cahit Engin; Yapımcı: Uğur Film, Memduh Ün; O: Cüneyt Arkın, Meral Zeren, Bilal İnci, Reha Yurdakul, Hikmet Taşdemir, Oktay Yavuz, Atıf Kaptan, Behçet Nacar, Necdet Kökeş, Sertan Acar.

BATTAL GAZİ'NİN OĞLU (1974)
Y: Natuk Baytan; S: Duygu Sağıroğlu; G.Y.: Mustafa Yılmaz; Yapımcı: Uğur Film, Memduh Ün; O: Cüneyt Arkın, Zerrin Arbaş, Bilal İnci, Yavuz Selekman, Hikmet Taşdemir, Yusuf Sezer, Nazan Adalı, Nevin Nuray, Mine Sun, Süheyl Eğriboz, Necdet Kökeş, İhsan Gedik, Arap Celal.

BAYBARS, ASYANIN TEK ATLISI (1971)
Y-S: Kemal Kan; G.Y.: Ali Uğur; Yapımcı: Saltuk Film, Kadir Kesemen; O: Serdar Gökhan, Feri Cansel, Kadir Savun, Danyal Topatan, Zeki Tüney, Sırrı Elitaş, Nur Azak.

BAYTEKİN FEZADA ÇARPIŞANLAR (1967)
Y-S: Şinasi Özonuk, Alex Raymond'un *Gordon / Flash Gordon* adlı çizgi romanından; G.Y.: Fevzi Eryılmaz; Yapımcı: Onuk Film, Şinasi Özonuk, O: Hasan Demirtaş, Meltem Mete, Aşkın Dilek, Sevgi Can.

BELALILAR ŞEHRİ (1972)
Y-S: Ahmet Sert; G.Y.: Fevzi Eryılmaz; Yapımcı: Bahar Film, Ahmet Sert; O: Kaya Volkan, Sema Yaprak, Ali Şen, Şerife Aksu, Sami Hazinses, Nesrin Kaptan, Recep Filiz.

BELANIN KRALI (1971)
Y: Yılmaz Atadeniz; S: Melih Gülgen; G.Y.: Kaya Ererez; G.Y.Y.: Fedon; Yapımcı: Atadeniz Film, Yılmaz Atadeniz; O: İrfan Atasoy, Feri Cansel, Behçet Nacar, Hulusi Kentmen, Danyal Topatan, Aynur Akarsu, Nihat Ziyalan, Sami Hazinses, Cevat Kurtuluş, Tarık Şimşek, İhsan Gedik, Osman Han, Cango Kemal, Necati Tuna, Ahmet Karaca, Safiye Yankı, Hamiyet Yankı.

BEN BİR GARİP KELOĞLANIM (1976)
Y: Süreyya Duru; S: Suavi Sualp, Rüştü Asyalı; G.Y.: Rafet Şiriner; Y.Y.: Tolgay Ziyal; Yapımcı: Has Film, Hamit Gürsoy; O: Rüştü Asyalı, Bicirik (Aydın Babaoğlu), Saadet Gürses, Rengin Arda, Ekrem Gökkaya, Suna Pekuysal, İhsan Baysal, İlhan Hemşeri, Zülfikar Divani, Aydın Babaoğlu, Şevket Soyugür, Ata Saka, Dündar Aydınlı, Osman Han, Yadigar Ejder.

MİNE MUTLU
SALİH GÜNEY
BİN BİR GECE MASALLARI
ŞEHRAZAT ve ALÂADDİN in LÂMBASI
RENKLİ
Reji: Ertem Göreç
Birlik koll. şti. Takdim eder.
Kamera: Orhan Kaplı
Suna Selen
Atıf Kaptan
Mümtaz Ener
Nubar Terziyan
Oder Saraç
Ekrem Gökkaya
Arap Celâl
Senaryo: Vyıkan Kayhan
Prodüktör: Mütfi Ikiz

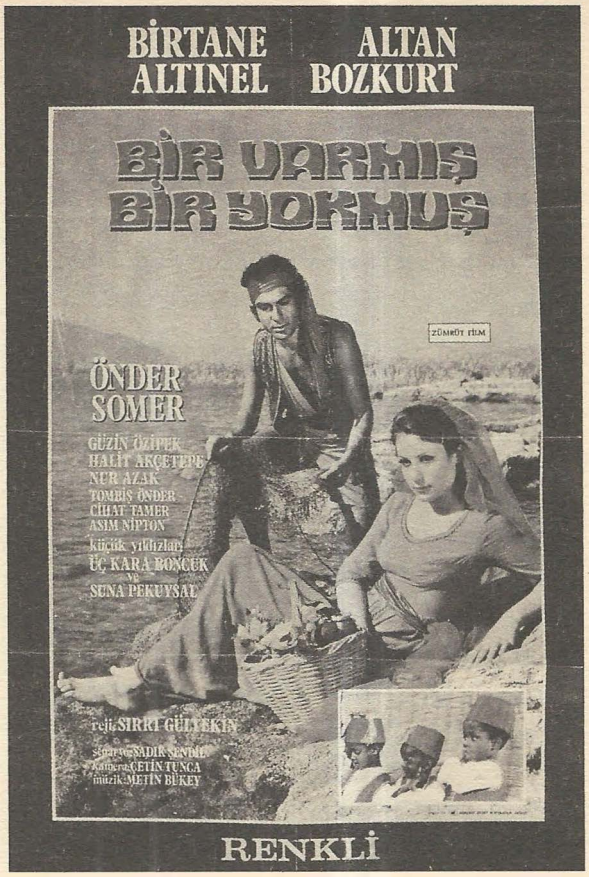
BİRTANE ALTINEL
ALTAN BOZKURT
BİR VARMIŞ BİR YOKMUŞ
ZÜMRÜT FİLM
ÖNDER SOMER
GÜZİN ÖZİPEK
HALİT AKÇETEPE
NUR AZAK
TOMBİŞ ÖNDER
CİHAT TAMER
ASIM NİPTON
küçük yıldızlar
ÜÇ KARA BONCUK
ve
SUNA PEKUYSAL
reji: SIRRI GÜLYEKİN
senaryo: SADIK SENDİL
kamera: ÇETİN TUNCA
müzik: METİN BÜKEY
RENKLİ

Bionik Afro Futbolcu
MERAL DENİZ
NİLGÜN CEYLAN
AYDEMİR AKBAŞ

BİZANSI TİTRETEN YİĞİT
ATİLLA GÜRSES
Müjgan Ağralı
Hulusi Kentmen
Cahide Sonku
Ali Şen
Senih Orkan
Danyal Topatan
Mustafa Alev
ve
BAKİ TAMER
GİRAY ALPAN
AYNUR AYDAN
Eser: Selami M. YURDATAP
Operatör: Sami ACUN
MUHARREM GÜRSES
ATİLLA FİLM

BEŞ HİKÂYE (1962)
Y-S: Nuri Akıncı; G.Y.: Cezmi Ar; Yapımcı: Akar Film, Nuri Akıncı; O: Parla Şenol, Nevin Aypar, Efgan Efekan, Birsen Menekşeli, Hulusi Kentmen, Barbaros Erbesler, Ferhan Tanseli, Önder Somer, Ahmet Sert.

BİNBAŞI TAYFUN (1968)
Y: Tolgay Ziyal; S: Tolgay Ziyal, Joe Simon ve Jack Kirby'nin *Captain America* adlı çizgi romanından; G.Y.: Feridun Kete; Yapımcı: Alpay Ziyal Film, Alpay Ziyal; O: Nihat Ziyalan, Sezer Güvenirgil, Erol Taş, Gülgün Erdem, Behçet Nacar, İsmet Erten, Asım Nipton, Selahattin İçsel.

BİNBİR GECE MASALLARI (1971)
Y: Ertem Göreç; S: Volkan Kayhan; G.Y.: Orhan Kapkı; Yapımcı: Birlik Film, Müfit İlkiz; O: Mine Mutlu, Salih Güney, Suna Selen, Atıf Kaptan, Nubar Terziyan, Diler Saraç.

BİR ÇUVAL PARA (1970)
Y-S: Yücel Uçanoğlu; G.Y.: Dinçer Önal; Yapımcı: Topkapı Film, Yaşar Tunalı. O: Tamer Yiğit, Cihangir Gaffari, Figen Han, Kazım Kartal, Özcan Bilge, Özdemir Akın, Lütfi Engin, Kadir Kök.

BİR VARMIŞ BİR YOKMUŞ (1971)
Y: Sırrı Gültekin; S: Sadık Şendil; G.Y.: Çetin Tunca; Müzik: Metin Bükey; Yapımcı: Zümrüt Film, Oksal Altınel; O: Birtane Altınel (Güngör), Altan Bozkurt, Önder Somer, Nur Azak, Halit Akçatepe, Güzin Özipek, Suna Pekuysal, Tombiş Önder, Cihat Tamer, Asım Nipton, Üç Kara Boncuk.

BİYONİK ALİ FUTBOLCU (1978)
Y: Yılmaz Atadeniz; S: Işık Toraman; G.Y.: Sertaç Karan; Yapımcı: Metin Film, Işık Toraman; O: Aydemir Akbaş, Meral Deniz, Yüksel Gözen, Renan Fosforoğlu, Funda Gürkan.

BİZANSI TİTRETEN YİĞİT (1967)
Y-S: Muharrem Gürses, Selami Münir Yurdatap'ın eserinden; G.Y.: Sami Acun; Yapımcı: Atilla Film, Muharrem Gürses; O: Atilla Gürses, Müjgan Ağralı, Ali Şen, Danyal Topatan, Hulusi Kentmen, Senih Orkan, Cahide Sonku, Aynur Aydan, Mustafa Alev, Baki Tamer.

BOMBALA OSKİ BOMBALA (1972)
Y: Çetin İnanç; S: Sungur Esen; G.Y.: Tuncay Ural; Yapımcı: Osmanlı Film, Mehmet Karahafız, Hasan Çakır, Çetin İnanç; O: Hüseyin Zan, Ceyda Karahan, Süreyya Konda, Necdet Çağlar, Nesrin Nur, Kudret Karadağ, İlhan Özbey, Zeki Sezer, Sivori Nejdet, Sibel Güç, Cemal Gonca, Ökkeş Enver, Cango Kemal.

BOZKIRLAR ŞAHİNİ / TARK-HAN (1968)
Y: Mehmet Aslan; S: Nuri Kırgeç, Sezgin Burak'ın *Tarkan* adlı çizgi romanından esinlenerek; G.Y.: Orhan Kapkı; Yapımcı: Fatih Film, Müfit İlkiz; O: Tanju Korel, Sezer Güvenirgil, Muzaffer Tema, Kadir Savun, Atilla Ergün, Yılmaz Köksal, Atıf Kaptan, Sevgi Can, Cenk Er.

BOZKURTLAR GELİYOR (1967)
Y-S: Cavit Yörüklü; G.Y.: Cahit Engin; Yapımcı: Mü-Ca Film, Müfit İlkiz, Cavit Yörüklü; O: Fikret Hakan, Figen Say, Oya Peri, Güven Erte, Özkan Yılmaz, Cenk Er.

BOZKURTLARIN İNTİKAMI (1967)
Y-S: Cavit Yörüklü; G.Y.: Cahit Engin; Yapımcı: Mü-Ca Film, Müfit İlkiz, Cavit Yörüklü; O: Fikret Hakan, Figen Say, Sevda Nur, Güven Erte, Özkan Yılmaz, Cenk Er, Ferda Ferdağ, Atıf Kaptan, Menmet Ali Akpınar.

FİKRET HAKAN
BOZKURTLAR GELİYOR
Reji: CAVİT YÜRÜKLÜ
FİGEN SAY
GÜVEN ERTE • OYA PERİ • ÖZKAN YILMAZ
FERDA FERDAĞ • ATIF KAPTAN • GÜZİN ÖZİPEK
NECATİ ER • M. ALİ AKPINAR • NURİ KIRGEÇ
ve CENK ER
MÜFİT - CAVİT Prodüksiyon

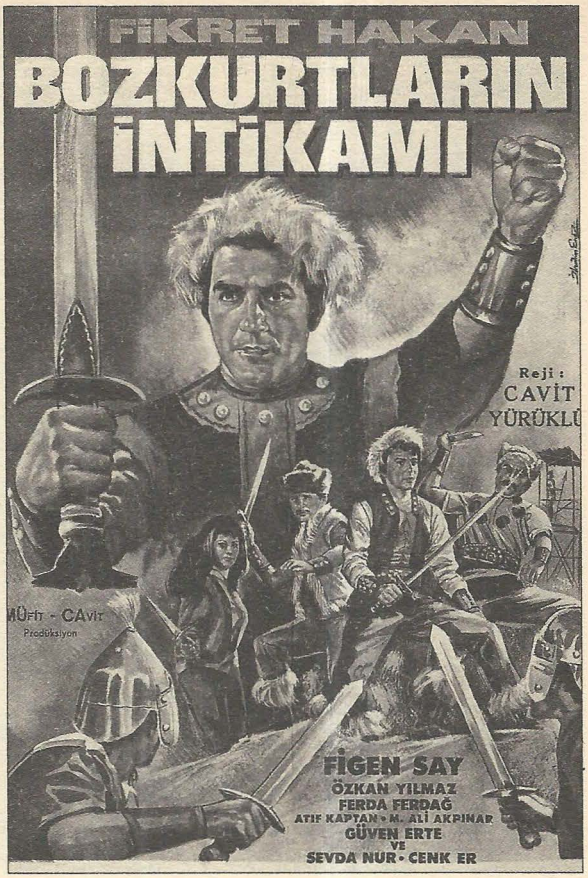
FİKRET HAKAN
BOZKURTLARIN İNTİKAMI
Reji: CAVİT YÜRÜKLÜ
MÜFİT - CAVİT Prodüksiyon
FİGEN SAY
ÖZKAN YILMAZ
FERDA FERDAĞ
ATIF KAPTAN • M. ALİ AKPINAR
GÜVEN ERTE
VE
SEVDA NUR • CENK ER

FİGEN SAY
TUNÇ ORAL
YILMAZ KÖKSAL
Pesen
CANGO
KORKUSUZ ADAM
OKTAR DURUKAN
MERAL KÜÇÜKEROL
YAVUZ SELEKMAN · YAVUZ KARAKAŞ
MUZAFFER CİVAN
ve LEVENT KARTAL
Reji: REMZİ CÖNTÜRK
Kamera: KAYA ERER EZ
Senaryo: EŞREF EKİCİGİL

İRFAN ATASOY
FERİ CANSEL
FİGEN HAN
YILMAZ ATADENİZ
ALİ YAVER
İRFAN FİLM
CASUS KIRAN
YEDİ CANLI ADAM

CANGO KORKUSUZ ADAM – ÖLÜM SÜVARİSİ (1967)
Y: Remzi Jöntürk; S: Recep Ekicigil; G.Y.: Kaya Ererez; Yapımcı: Artist Film, Recep Ekicigil – Pesen Film, Nevzat Pesen; O: Tunç Oral, Yılmaz Köksal, Figen Say, Oktar Durukan, Meral Küçükerol, Yavuz Selekman, Yavuz Karakaş, Muzaffer Civan, Levent Kıral.

CASUS KIRAN (1968)
Y-S: Yılmaz Atadeniz; G.Y.: Rafet Şiriner; Yapımcı: Atadeniz Film, Yılmaz Atadeniz; O: İrfan Atasoy, Sevda Ferdağ, Yıldırım Gencer, Suzan Avcı, Reha Yurdakul, Erol Günaydın, Cahit Irgat, Faruk Panter, Hüseyin Zan.

CASUS KIRAN – YEDİ CANLI ADAM (1970)
Y: Yılmaz Atadeniz; S: Melih Gülgen; G.Y.: Rafet Şiriner; Yapımcı: İrfan Film, İrfan Atasoy; O: İrfan Atasoy, Sevda Ferdağ, Yıldırım Gencer, Suzan Avcı, Reha Yurdakul, Cahit Irgat, Faruk Panter, Hüseyin Zan, Erol Günaydın.

CENGİZ HAN'IN FEDAİSİ (1973)
Y: Yücel Uçanoğlu; S: İlhan Engin, Yücel Uçanoğlu; G.Y.: Dinçer Önal; Y.Y.: Mesut Taner; Kostüm: Ahmet Sert; Yapımcı: Gaye Film, Erdoğan Tilav; O: Aytekin Akkaya, Fatma Belgen, Seyyal Taner, Atıf Kaptan, Kazım Kartal, Yavuz Selekman, Gülten Ceylan, Ahmet Sert, Muzaffer Civan, Ali Demir, Handan Sevim.

CİCİ CAN (1963)
Y: Ertem Göreç; S: Safa Önal, Bedri Koraman'ın aynı adlı çizgi romanından; G.Y.: Çetin Gürtop; Yapımcı: Göksel Film, Göksel Arsoy; O: Göksel Arsoy, Huri Zuhal, Öztürk Serengil, Ahmet Tarık Tekçe, Senih Orkan, Suna Pekuysal, Ali Şen, Suzan Avcı, Sami Hazinses, Hüseyin Baradan, Altan Erbulak, Faik Coşkun, Tuncer Necmioğlu, Sadettin Erbil.

CİLALI İBO RÜYALAR ALEMİNDE (1962)
Y: Osman F. Seden; S: Bülent Oran; G.Y.: Necati İlktaç, Kenan Kurt; Yapım: Kemal Film, Osman F. Seden; O: Feridun Karakaya, Serpil Gül, Ahmet Tarık Tekçe, Aysel Tanju, Nubar Terziyan, Faik Coşkun.

CİLALI İBO TEKSAS FATİHİ (1971)
Y: Osman F. Seden; S: Mehmet Dinler; G.Y.: Memduh Yükman; Yapımcı: Kemal Film, Osman F. Seden; O: Feridun Karakaya, Fatma Belgen, Gabriella Merlin, Rose Mary, Deborah Winters, Nubar Terziyan, Kazım Kartal, Hüseyin Kutman, Atıf Avcı.

CİLALI İBO VE KIRK HARAMİLER (1964)
Y: Mehmet Dinler; S: Sezai Solelli; G.Y.: Ali Yaver; Müzik: Metin Bükey; Sanat Y.: Niyazi Er; Y.Y.: Uğur Duru; Kurgu: Özdemir Arıtan; Yapımcı: Güven Film, Yoakim Filmeridis; O: Feridun Karakaya, Zerrin Arbaş, Ahmet Tarık Tekçe, İpek Varol, Mustafa Dağhan, Vasfiye Sunar, Ali Seyhan, Ahmet Kostarika (Turgutlu), Ayla Turgay, Abdullah Ataç, Niyazi Er, Nezihe Güler, Bahri Özkan, Ülkü Ortaç, Cemal Özkun, Ziya Akelli, Oktay Gürsel, Yusuf Çağatay, Hüseyin Peyda.

ÇEKO (1970)
Y: Çetin İnanç; S: Çetin İnanç, Burhan Bolan; G.Y.: Mike Rafaelyan; Yapımcı: Erman Film, Hürrem Erman; O: Yılmaz Köksal, Ahmet Mekin, Erol Taş, Hayal Sirer, Semra Yıldız, Danyal Topatan, Feridun Çölgeçen, Kudret Karadağ.

ÇELİK BİLEK (1967)
Y-S: Çetin İnanç; G.Y.: Rafet Şiriner; Yapımcı: Atadeniz Film, Yılmaz Atadeniz; O: Yıldırım Gencer, Hülya Darcan, Hayati Hamzaoğlu, Cahit Irgat, Senih Orkan, Hüseyin Baradan, Erol Günaydın, Atilla Ergün, Doğan Dolay, Mete Mert, Erol Günaydın.

KEMAL FİLM
FERİDUN KARAKAYA
Cilalı İbo
Gabriella Merlin Rose Mary
Deborah Winters ve Fatma Belgen
TEKSAS FATİHİ
Reji. Mehmet Dinler
RENKLİ
Kazım Kartal Nubar Terziyan Atıf Avşı Mete Sezer Feridun Çölgeçen Gülten Ceylan Nesrin Nur
Senaryo.Osman F.Seden
Kamera.Mesudu Yükman

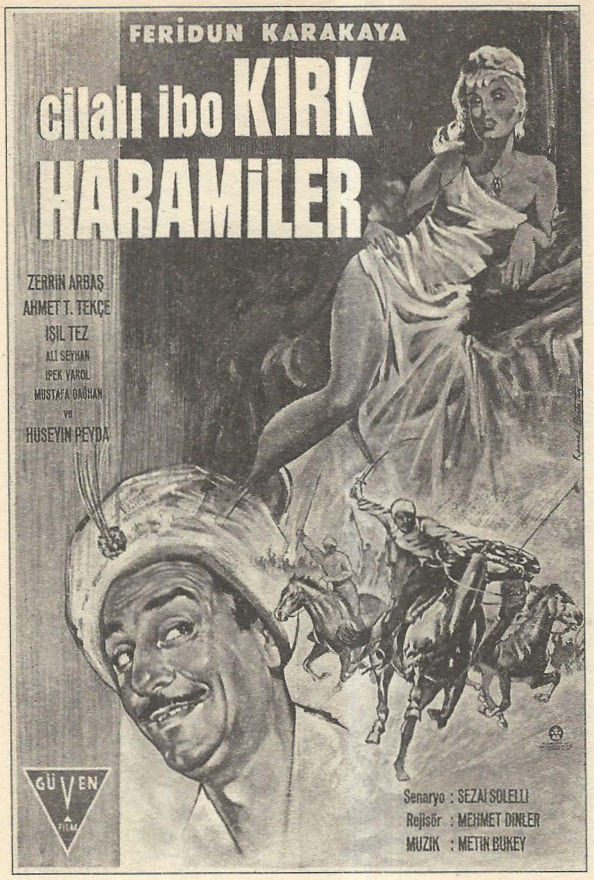
FERİDUN KARAKAYA
cilalı ibo KIRK HARAMİLER
ZERRİN ARBAŞ
AHMET T. TEKÇE
IŞIL TEZ
ALİ SEYHAN
IPEK YAROL
MUSTAFA DAĞHAN
ve
HÜSEYİN PEYDA
GÜVEN FİLM
Senaryo : SEZAİ SOLELLİ
Rejisör : MEHMET DİNLER
MÜZİK : METİN BÜKEY

ÇILGINLAR ORDUSU
YILMAZ KÖKSAL
ARZU OKAY
Yavuz Selekman
Özdemir Akın
Oktay Yavuz
Nesrin Kaptan
ve
İhsan Gedik
RENKLİ
EASTMAN COLOUR
Senarist Rejisör T.Fikret Ucak
Kameraman Dinçer Önal

YILMAZ GÜNEY
DAĞLARIN OĞLU
EROL TAŞ
NEBAHAT ÇEHRE
REHA YURDAKUL
DANYAL TOPATAN HÜSEYİN ZAN GÜNDÜZ AYKUT
SENARYO
BÜLENT ORAN
Reji : YILMAZ ATADENİZ
KAMERA : MAHMUT DEMİR

ÇIĞLIK (1949)
Y-S: Aydın Arakon; G.Y.: İlhan Arakon; Yapımcı: Atlas Film, Nazif Duru; O: Muzaffer Tema, Emine Engin, Hakkı Necip, Atıf Avcı, Abbas Temizer, Naciye Çokduyan.

ÇILGIN KIZ VE ÜÇ SÜPER ADAM (1973)
Y: Cavit Yörüklü; S: Volkan Kayhan, İtalyan *I Tre Superuomini* film dizisinden; G.Y.: Orhan Kapkı; Yapımcı: Birlik Film, Müfit İlkiz; O: Levent Çakır, Emel Özden, Altan Bozkurt, Yeşim Yükselen, Hüseyin Sayar, Nubar Terziyan, Nuri Kırgeç, Mine Sun.

ÇILGINLAR ORDUSU (1972)
Y-S: T. Fikret Uçak; G.Y.: Dinçer Önal; Yapım: Gaye Film, Erdoğan Tilav; O: Yılmaz Köksal, Arzu Okay, Yavuz Selekman, Oktar Durukan, İhsan Gedik, Nesrin Kaptan, Oktay Yavuz, Özdemir Akın.

ÇİFTE TABANCALI DAMAT (1967)
Y: O. Nuri Ergün; S: Safa Önal; G.Y.: Kenan Kurt; Yapımcı: Akün Film, İrfan Ünal; O: Öztürk Serengil, Münir Özkul, Zeynep Aksu, Kadir Savun, Vahi Öz, Nubar Terziyan, Mürüvvet Sim, Süha Doğan.

ÇİRKİN VE CESUR (1971)
Y-S: Nazmi Özer; G.Y.: Cahit Engin; Yapımcı: Star Film, Aziz Sarıkaya. O: Yılmaz Güney, Sevgi Can, Piraye Uzun, Birtane Güngör, Nevin Nuray, Hayal Sirer, Hayati Hamzaoğlu, Danyal Topatan, Altan Bozkurt, Baki Tamer, Nizam Ergüden, Aliye Rona, Sami Tunç.

ÇÖL (1983)
Y: Çetin İnanç; S: Çetin İnanç, Cüneyt Arkın; G.Y.: Sedat Ülker; Yapımcı: Anıt Film, Mehmet Karahafız; O: Cüneyt Arkın, Emel Tümer, Salih Kırmızı, Hüseyin Peyda, Deniz Ünsal, Murat İnanç, Osman Betin, Feryal Feray, Nejat Gürçen, Baykal Kent, İbrahim Kurt, Yılmaz Kurt, Turgut Boralı, Sönmez Yıkılmaz, Oktar Durukan, Mehmet Uğur.

DAĞ KURDU (1973)
Y: Çetin İnanç; S: Erol Deniz; G.Y.: Sertaç Karan; Yapımcı: Osmanlı Film, Mehmet Karahafız; O: Yılmaz Köksal, Nalan Çöl, Kudret Karadağ, Gülten Ceylan, Atıf Kaptan, Danyal Topatan, Kazım Kartal, Arap Celal, Yılmaz Kurt, Kemal As, İbrahim Uğurlu, Niyazi Gökdere.

DAĞLARIN OĞLU (1965)
Y: Yılmaz Atadeniz; S: Bülent Oran, Marlon Brando'nun *One Eyed Jacks* (*Aşk ve İntikam*, 1959) filminden; G.Y.: Mahmut Demir; Yapımcı: Işık Film, Işık Toraman; O: Yılmaz Güney, Nebahat Çehre, Erol Taş, Danyal Topatan, Reha Yurdakul, Hüseyin Zan.

DEMİR PENÇE / KORSANADAM (1969)
Y: Çetin İnanç; S: Erdoğan Şahin, Kamil Erşahin; G.Y.: Rafet Şiriner; Yapımcı: Metin Film, Işık Toraman; O: Demir Karahan, Nebahat Çehre, Yıldırım Gencer, Feri Cansel, Danyal Topatan, Gülgün Erdem, Faruk Panter, Hüseyin Zan, Hakkı Haktan, Muammer Gözalan, Çetin Dağdelen, Osman Karahan, Ahmet Şenses, Hüseyin Güler, Güven Koyunlu, Behçet Nacar.

DEMİR PENÇE CASUSLAR SAVAŞI (1969)
Y: Çetin İnanç; S: Erdoğan Avcı; G.Y.: Rafet Şiriner; Yapımcı: Metin Film, Işık Toraman. O: Demir Karahan, Nebahat Çehre, Yıldırım Gencer, Aynur Aydan, Danyal Topatan, Tansu Sayın, Hüseyin Güler, Gülgün Erdem, Necati Er, Behçet Nacar.

DEMİR YUMRUK – DEVLER GELİYOR (1973)
Y-S: Tunç Başaran; G.Y.: Rafet Şiriner; Teknik Y.: Taner Oğuz; Y.Y.: Yaşar Seriner; Yapımcı: Metin Film, Işık Toraman; O: Enver Özer, Feri Cansel, Süleyman Turan, Orçun Alkan, Altan Günbay, Kayhan Yıldızoğlu, Hüseyin Zan, Tarık Şimşek, Deniz Çimenli, Ayla Ergun, Sonya Sonay, Mustafa Yavuz, Asım Nipton, Cemal Gonca.

FİKRET HAKAN * TANJU GÜRSU * ERKUT TAÇKIN
DEVLERİN İNTİKAMI
ZEYNEP AKSU
TUGAY TOKSÖZ
EROL TAŞ
AND
bu bir AND filmidir
SENARYO VE REJİ : FEVZİ TUNA
FOTO DİREKTÖRÜ : ALİ YAVER

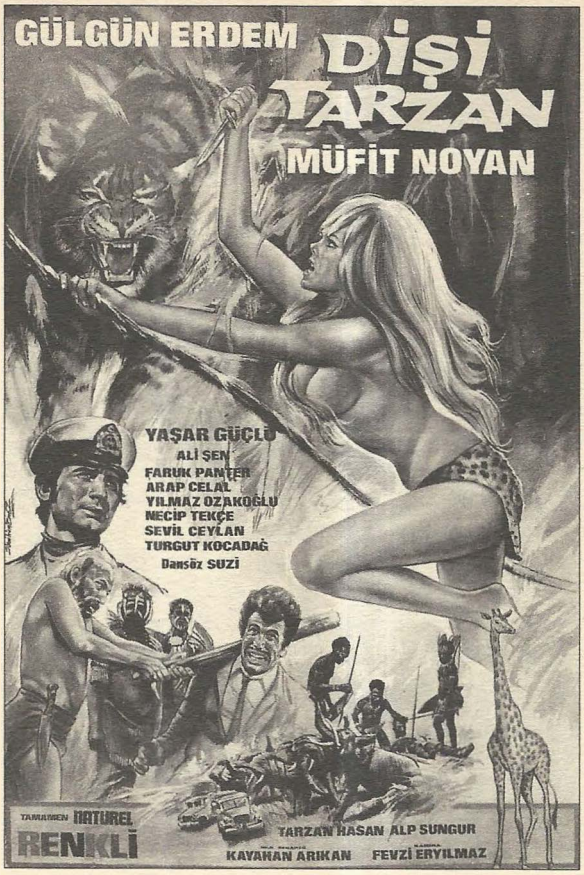
GÜLGÜN ERDEM
DİŞİ TARZAN
MÜFİT NOYAN
YAŞAR GÜÇLÜ
ALİ ŞEN
FARUK PANTER
ARAP CELAL
YILMAZ OZAKOĞLU
NECİP TEKÇE
SEVİL CEYLAN
TURGUT KOCADAĞ
Dansöz SUZİ
TAMAMEN NATUREL
RENKLİ
TARZAN HASAN ALP SUNGUR
KAYAHAN ARIKAN FEVZİ ERYILMAZ

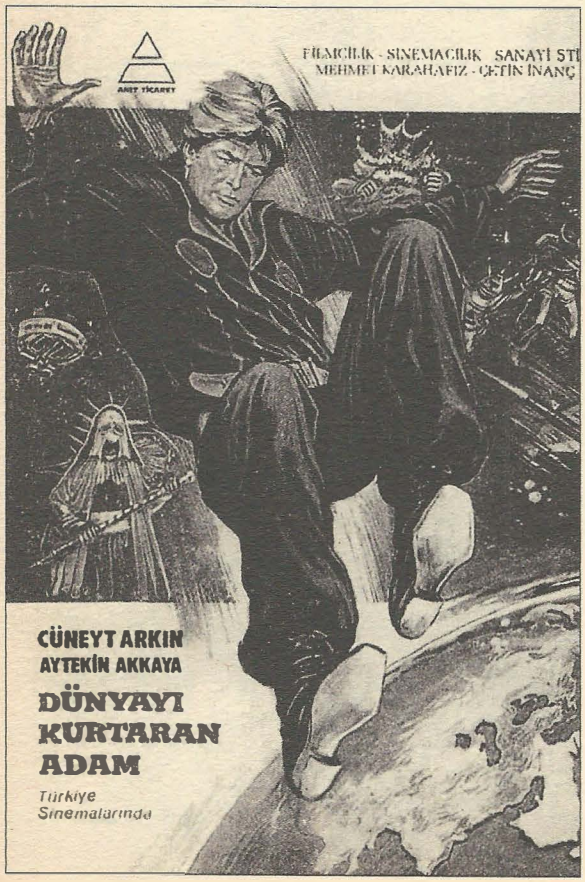
ANIT TİCARET
FİLMCİLİK - SİNEMACILIK SANAYİ STİ
MEHMET KARAHAFIZ - ÇETİN İNANÇ
CÜNEYT ARKIN
AYTEKİN AKKAYA
DÜNYAYI KURTARAN ADAM
Türkiye Sinemalarında

SANER FİLM
FANTOMA
İSTANBUL'DA BULUŞALIM
YILMAZ KÖKSAL
SEVGİ CAN
CEVAT KURTULUŞ
Reji
Natuk
Baytan

DEV ADAM (1968)
Y-S: İlhan Engin; G.Y.: Mustafa Yılmaz; Yapımcı: Pesen Film, Nevzat Pesen; O: Tanju Korel, Nebahat Çehre, Feri Cansel, Meltem Mete, Hüseyin Zan.

DEVLERİN İNTİKAMI (1967)
Y: Feyzi Tuna; S: Feyzi Tuna, Tarık Dursun Kakınç, Richard Brooks'un *The Professionals* (*Profesyoneller*, 1966) filminden; Gör. Y. Ali Yaver; Yapımcı: And Film, Turgut Demirağ; O: Fikret Hakan, Tanju Gürsu, Erkut Taçkın, Zeynep Aksu, Tugay Toksöz, Erol Taş.

DİŞİ AKREP (1972)
Y: Feridun Kete; G.Y.: Selahattin Hiçdurmaz; Yapımcı: Kımız Film, Feridun Kete; O: Melek Görgün, Kazım Kartal, Funda Ege, Yaşar Güçlü, Mehmet Tozkaldıran, Zeki Sezer, Jale Kılıç, Baki Akyel, Yılmaz Kurt, Serap Önder, Yunus Yılmaz.

DİŞİ KİLİNK (1967)
Y: Aram Gülyüz; S: Safa Önal; G.Y.: Cengiz Batuhan; Yapımcı: Metro Film, Aram Gülyüz; O: Tanju Gürsu, Gülgün Erdem, Gülten Ceylan, Birsen Ayda, Muzaffer Nebioğlu, Güzin Özipek, Hasan Ceylan, Hüseyin Zan.

DİŞİ TARZAN (1971)
Y-S: Kayahan Arıkan; G.Y.: Fevzi Eryılmaz; Yapımcı: Caka Film, Kayahan Arıkan; O: Müfit Noyan, Gülgün Erdem, Yaşar Güçlü, Faruk Panter, Ali Şen, Yılmaz Uzakdoğu, Turgut Kocadağ, Necip Tekçe, Tarzan Hasan, Arap Celal, Sevil Ceylan, Alp Sungur, Suzi.

DRAKULA İSTANBUL'DA (1953)
Y: Mehmet Muhtar; S: Ümit Deniz, Turgut Demirağ, Ali Rıza Seyfi'nin *Kazıklı Voyvoda* adlı romanından; Görüntü Yönetmeni ve Kurgu: Özen Sermet; Yapımcı: And Film, Turgut Demirağ; O: Atıf Kaptan, Annie Ball, Ayfer Feray, Bülent Oran, Cahit Irgat, Münir Ceyhan, Kemal Emin Bara, Osman Alyanak, Eser Tezcan, Danyal Topatan.

DÜNYAYI KURTARAN ADAM (1982)
Y: Çetin İnanç; S: Cüneyt Arkın; G.Y.: Çetin Gürtop; Yapımcı: Anıt Film, Mehmet Karahafız; O: Cüneyt Arkın, Aytekin Akkaya, Füsun Uçar, Hüseyin Peyda, Necla Fide, Hikmet Taşdemir.

FANTOMA İSTANBUL'DA BULUŞALIM (1967)
Y-S: Natuk Baytan; G.Y.: Manasi Filmeridis; Yapımcı: Saner Film, Hulki Saner; O: Yılmaz Köksal, Cevat Kurtuluş, Hasan Demirtaş, Meral Küçükerol, Diclehan Baban, Gülay Alp, Sevgi Can.

FANTOMA SÜPERMEN'E KARŞI (1969)
Y-S: Kayahan Arıkan, André Hunebelle'in *Fantomas* (1966) filmi ve Jerry Siegel ile Joe Shuster'in *Superman* adlı çizgi romanından; G.Y.: Fahri Danışman; Yapımcı: Hakan Film, Kayahan Arıkan; O: Yaşar Güçlü, Fazlı Balkan, Faruk Panter, Gülgün Erdem, Abdullah Ferah, Kadriye Mutlu, Kemal Coşkun, Remzi Altın, Sevgi Şahan, Arap Celal, Kamil Çelik.

GİRDAP (16 mm, 1993)
Y: Samim Utku; S: Faruk Peker; G.Y.: Ali Engin; Yapımcı: Metro Film, Zeki Kafadar; O: Faruk Peker, Zerrin Yaman, Hilal Karakaş, Bülüm Çavuşoğlu.

GİZLİ YÜZ (1990)
Y: Ömer Kavur; S: Orhan Pamuk, yazarın *Kara Kitap* adlı ünlü romanının bir bölümünden; G.Y.: Erdal Kahraman; Sanat Yönetmeni: Huşper Akyürek; Özgün Müzik: Cahit Berkay; Yapımcı: Alfa Film, Ömer Kavur; O: Zuhal Olcay, Fikret Kuşkan, Savaş Yurttaş, Sevda Ferdağ, Arslan Kaçar, Tomris İnce, Rutkay Aziz.

METE İNSELEL
FERİ CANSEL
AYNUR AKARSU
HASAN ALMAZ BASAN ALIR !..
SALİH GÜNEY
BURÇİN DOĞU - ALİ ŞEN
DOLGAN SEZER - ALEV ALTIN - MERAL DENİZ - TUNDAY ÖZİNEL
ERDOĞAN TUNAS
ARAM GÜLYÜZ
KEWAN KURT
RENKLİ

AYTEKİN AKKAYA
SEYVAL TANER
DANYAL TOPATAN
LEVENT FİLM
HAYDUT AVCISI
Ali Ekdal
Süheyl Eğriboz
Gülten Ceylan
Ahmet Şenses
Gülay Serper
Nalkafa Mustafa
Rej. Senaryo
Melih Gülgen
Özbek
Menaü Yeğin
Kamera
Fevzi Eryılmaz

REJİ: NURİ AKINCI
BİLAL İNCİ
MELEK GÖRGÜN
AYNUR AKARSU
OKTAY YAVUZ
LEYLÂ [illegible]AR
GANİ DEDE
AHMET SERT
GÜLŞEN GÜRSOY
VE
RECEP FİLİZ
VAROL FİLİZ
YAŞAR TİCARET
HEY AMİGO
KAMERA: MÜKREMİN ŞUMLU SENARYO: RECEP FİLİZ

BİLAL İNCİ
reji nuri akıncı
MELEK GÖRGÜN
AMİGO
5 ALTIN MEZAR
YAŞAR TİCARET
aynur akarsu kudret karadağ nejat özberk
oktay yavuz yaşar güçlü savaş usta gülşen gürsoy
hakkı kurt ve suha doğan recep filiz
kamera mükremin şumlu
senaryo recep filiz

GÖKBAYRAK (1968)
Y: Natuk Baytan; S: Recep Ekicigil; G.Y.: Çetin Tunca; Yapımcı: Acun Film, Sami Acun; O: Cüneyt Arkın, Sezer Güvenirgil, Hasan Demirtaş, Behçet Nacar, Tunç Oral, Ekrem Gökkaya, Yılmaz Köksal, Oktar Durukan, Hasan Ceylan, Levent Kıral, Necip Tekçe, Buket Sokollu, Yavuz Karakaş, Cenk Er, Aynur Aydan, Sevgi Başoğlu, Tarzan Baba, Ceyhan Akan, Süheyl Eğriboz, Abidin Görsev, Muzaffer Civan, Arap Celal, Muzaffer Mozayik, Oktay Gürsel, Hakan Göktürk.

GÖKYÜZÜ (1986)
Y-S: Sinan Çetin; G.Y.: Erdoğan Engin; Müzik: Mihenk grubu; Yapımcı: Varlık Film, Lokman Kundakçı; O: Lucie Strobbe, Ayhan Seçkin, Tekin Mutlucan, Sinan Çetin, Süleyman Soyer.

GÖLGE OYUNU (1992)
Y-S: Yavuz Turgul; G.Y.: Çetin Tunca; Sanat Yönetmeni: Mustafa Ziya Ülkenciler; Müzik: Atilla Özdemiroğlu; Yapımcı: Erler Film, Türker İnanoğlu; O: Şener Şen, Şevket Altuğ, Larissa Litichevskaya, Ülkü Duru, Metin Çekmez, Cevat Çapan, Füreyya Koral.

GÖRÜNMEYEN ADAM İSTANBUL'DA (1955)
Y: Lütfi Ö. Akad; S: Lütfi Ö. Akad, H.G. Wells'in aynı adlı romanından; G.Y.: Kriton İlyadis; Özel efekt: Lütfi Ö. Akad; Yapımcı: Kemal Film, Şakir Seden; O: Turan Seyfioğlu, Neşe Yulaç, Abdurrahman Palay, Atıf Kaptan, Muazzez Arçay, Settar Körmükçü, Rıza Tüzün, Feridun Karakaya.

GÜLTEKİN AMAZONLARA KARŞI (1969)
Y: Mehmet Aslan; S: Nuri Kırgeç, Abdullah Ziya Kozanoğlu'nun romanı ve Şahap Ayhan'ın çizgi romanından; G.Y.: Fevzi Eryılmaz; Yapımcı: Sibel Film, Müfit İlkiz; O: Tanju Korel, Figen Say, Nilgün Danişment, Atilla Ergün, İnge Opel, Melek Görgün, Hüseyin Sayar, Nuri Kırgeç.

GÜLTEKİN ASYA KARTALI (1968)
Y: Mehmet Aslan; S: Savaş Eşici, Abdullah Ziya Kozanoğlu'nun romanı ve Şahap Ayhan'ın çizgi romanından; G.Y.: Orhan Kapkı; Yapımcı: Sarıkaya Film, Aziz Sarıkaya; O: Tanju Korel, Hülya Darcan, Kadir Savun, Yılmaz Köksal, Atilla Ergün, Tansu Sayın, Sami Tunç, Nuri Kırgeç, Adnan Mersinli, Yusuf Sezer.

GÜNAHKÂRLAR CENNETİ (1958)
Y-S: Baha Gelenbevi; Gör. Y.: Enver Burçkin; Yapımcı: İpek Film; İpekçi Kardeşler; O: Neriman Köksal, Mualla Kaynak, Bülent Oran, Nevin Aypar, Fatma Andaç, Bülent Ufuk, Mücap Ofluoğlu, Atıf Kaptan, Ahmet Tarık Tekçe, Kadri Ögelman, Sadri Karan, Özen Tutucu, Nalan Küçük.

HAKANLARIN SAVAŞI (1968)
Y-S: Mehmet Aslan; G.Y.: Orhan Kapkı; Y. Y.: Savaş Eşici; Kostüm: Nuri Kırgeç; Kurgu: Şerif Gören; Yapımcı: Sarıkaya Film, Aziz Sarıkaya; O: Tamer Yiğit, Hülya Darcan, Erol Taş, Kadir Savun, Yılmaz Köksal, Hasan Ceylan, Sami Tunç, Nuri Kırgeç, Adnan Mersinli, Yusuf Sezer, Atilla Ergün.

HASAN ALMAZ BASAN ALIR (1975)
Y: Aram Gülyüz; S: Erdoğan Tünaş; G.Y.: Kenan Kurt; Yapımcı: Olgun Film, Olgun Etan; O: Mete İnselel, Feri Cansel, Salih Güney, Burçin Doğu, Ali Şen, Vural Atacan, Aynur Akarsu, Alev Altın, Meral Deniz, Tuncay Özinel.

HAYDUT AVCISI (1972)
Y: Melih Gülgen, S: Melih Gülgen, G.Y.: Fevzi Eryılmaz; Yapımcı: Levent Film, Çetin Dağdelen; O: Aytekin Akkaya, Seyyal Taner, Danyal Topatan, Ali Ekdal, Süheyl Eğriboz, Gülten Ceylan, Nejat Özbek, Ahmet Şenses, Gülay Serper, Nalkafa Mustafa, Mengü Yeğin.

fatma girik

İntikam Meleği

HAMLET

REJİSÖR

metin erksan

SEVDA FERDAĞ . REHA YURDAKUL . ORÇUN SONAT . NEVRA SEREZLİ . AHMET SEZEREL . YÜKSEL GÖZEN . ALİ CAĞALOĞLU . AHMET TURGUTLU

AYLA ORANLI . SENEM KAYRA . YAVUZ SELEKMAN . İHSAN GEDİK . GÖSKUN GÖGEN . BAKİ TAMER . EKREM GÖKKAYA . ÖNDER GÜÇ

Kamera CAHİT ENGİN

RENKLİ

EFE OFSET
MATBAACILIK

HER KURŞUNA BİR ÖLÜ (1971)
Y: Mehmet Aslan; S: Aykut Düz; G.Y.: Sertaç Karan; Yapımcı: Kulüp Film, Hüsnü Cantürk; O: İrfan Atasoy, Feri Cansel, Erol Taş, Kazım Kartal, Ali Şen, Tuncer Necmioğlu, Erden Alkan, Ayten Denemeç.

HEY AMİGO BEŞ ALTIN MEZAR (1971)
Y: Nuri Akıncı; S: Recep Filiz; G.Y.: Mükremin Şumlu; Yapımcı: Yaşar Ticaret, Nuri Akıncı; O: Bilal İnci, Melek Görgün, Aynur Akarsu, Nejat Özbek, Süha Doğan, Yaşar Güçlü, Kudret Karadağ, Oktay Yavuz, Savaş Usta, Hakkı Kurt, Recep Filiz, Gülşen Gürsoy.

HEY AMİGO SARTANA (1971)
Y: Nuri Akıncı; S: Recep Filiz; G.Y.: Mükremin Şumlu; Yapımcı: Yaşar Ticaret, Nuri Akıncı; O: Bilal İnci, Melek Görgün, Aynur Akarsu, Yaşar Güçlü, Recep Filiz, Oktay Yavuz, Gani Dede, Ahmet Sert, Gülşen Gürsoy, Varol Filiz.

HORASAN'DAN GELEN BAHADIR (1965)
Y: Natuk Baytan; S: Recep Ekicigil; G.Y.: Kaya Ererez, Dinçer Önal, Yılmaz Ceylan; Dekor: Niyazi Er; Y.Y.: Mesut Taner; Yapımcı: Artist Film, Recep Ekicigil; O: Cüneyt Arkın, Tunç Oral, Figen Say, Peri Han, Levent Kıral, Yılmaz Köksal, Ekrem Gökkaya, Güven Erte, Niyazi Er, Ali Ekdal, Osman Türkoğlu, Yavuz Caner, Adnan Mersinli, Süheyl Eğriboz, Rauf Ozangil, Muzaffer Civan.

HÜDAVERDİ – PIRTIK (1971)
Y: Lale Oraloğlu; S: Lale Oraloğlu, Sezgin Burak'ın *Bizimkiler* adlı çizgi romanından; G.Y.: Mass Difala; Yapımcı: Oraloğlu Film, Lale Oraloğlu; O: Önder Tekin, Ercan Yazgan, Haldun Dormen, Can Dirim, İhsan Yüce, Pekcan Koşar, Suna Pekuysal, Yüksel Gözen, Benan Öz, Özcal San, Mehmet Yıldırım, Teoman Aksoy.

İKİ ESİR (1971)
Y: Natuk Baytan; S: Fuat Özlüer, Stanley Kubrick'in *Spartacus* (1960) filminden; G.Y.: Çetin Gürtop; Sanat Y.: Sohban Koloğlu; Yapımcı: Erler Film, Türker İnanoğlu; O: Cüneyt Arkın, Filiz Akın, Kuzey Vargın, Hülya Babuş, Humayun Tebrizyan, Atilla Ergün, Hasan Ceylan, Necip Tekçe, Süheyl Eğriboz, Arap Celal, Ömer Semsit.

İKİBİN YILIN SEVGİLİSİ (1973)
Y: Ertem Göreç; S: Safa Önal, Refik Halid Karay'ın aynı adlı romanından; G.Y.: Orhan Kapkı; Kostüm: Niyazi Er; Dekor: Yüksel Tanık; Makyaj: Zeki Alpan; Kurgu: Özdemir Arıtan; Müzik: Selmi Andak; Yapımcı: Er Film, Berker İnanoğlu; O: Hülya Koçyiğit, Serdar Gökhan, Atıf Kaptan, Ekrem Gökkaya, Birtane Güngör, Nubar Terziyan, Mümtaz Ener, Diler Saraç, Naci Girgin, Ekrem Dümer, İhsan Baysal, Müşerref Çapın, Uğur Salman, Tarık Şimşek, Yusuf Çağatay, Kemalettin Celme, Mete Süer, Zeki Alpan.

İNTİKAM FEDAİSİ / KARAOĞLAN'IN KARDEŞİ SARGAN (1969)
Y-S: Suat Yusuf; G.Y.: Mustafa Tarhan; Yapımcı: Venüs Film, Abdülkerim Uzun; O: Tarık Tibet, Esen Püsküllü, Sami Hazinses, Ferhan Tanseli.

İNTİKAM MELEĞİ / KADIN HAMLET (1976)
Y: Metin Erksan; S: Metin Erksan, William Shakespeare'den; G.Y.: Cahit Engin; Yapımcı: Uğur Film, Memduh Ün; O: Fatma Girik, Sevda Ferdağ, Reha Yurdakul, Ahmet Sezerel, Yüksel Gözen, Ali Cağaloğlu, Ahmet Kostarika (Turgutlu), Ayla Oranlı, Senem Kayra, İhsan Gedik, Coşkun Göğen, Baki Tamer, Ekrem Gökkaya, Önder Güç.

İPİNİ BOYNUNDA BİL (1971)
Y: Ferdi Merter; S: Ferdi Merter, Boris Vian'ın *Mezarlarımıza Tüküreceğim* adlı romanından; G.Y.: Paşa Gündoğdu; Yapımcı: And Film, Turgut Demirağ; O: Cihangir Gaffari, Arzu Okay, Kayhan Yıldızoğlu, Meltem Mete, Hüseyin Zan, Danyal Topatan, Necip Tekçe, Kazım Kartal, Üstün Poyraz.

BEHÇET NACAR
KAZIM KARTAL • ZUHAL ARDAHAN • TUNCAY ŞAHİN • NECLA FİDE
TURGUT ÖZATAY • YEŞİM YÜKSELEN
İHSAN YÜCE • KEVAN PARS • DEMİRCAN TÜRKDOĞAN • SÜHEYL EGRİBOZ
YILMAZ ATADENİZ
SERTAÇ KARAN
Renkli

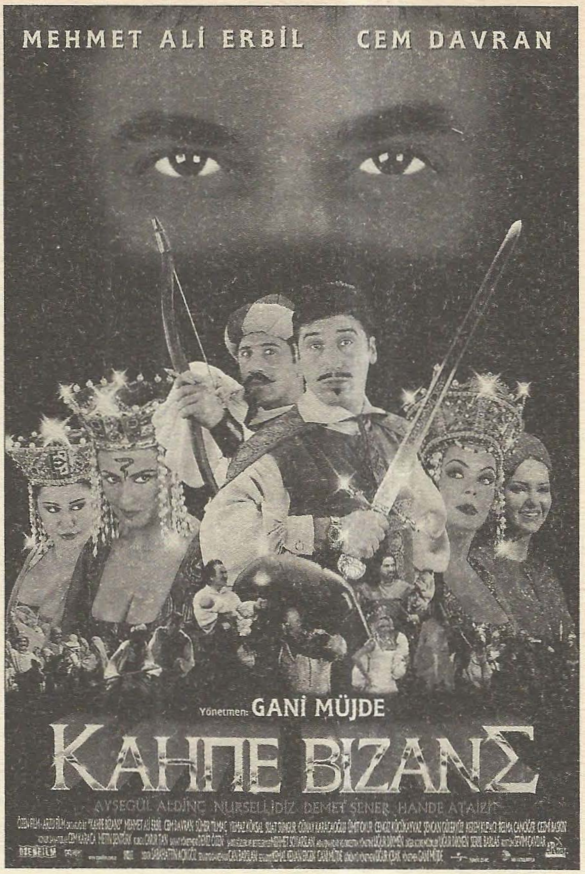
MEHMET ALİ ERBİL
CEM DAVRAN
Yönetmen: GANİ MÜJDE
KAHPE BIZANS
AYSEGÜL ALDİNÇ · NURSELİ İDİZ · DEMET SENER · HANDE ATAİZİ

TAMER YİĞİT
PERVİN PAR
EKREM BORA
KALBE VURAN DÜŞMAN
GÜLBİN ERAY • BEDİA MUVAHHİT • SÜHA DOĞAN
Rejisör: ATIF YILMAZ
UĞUR FİLM

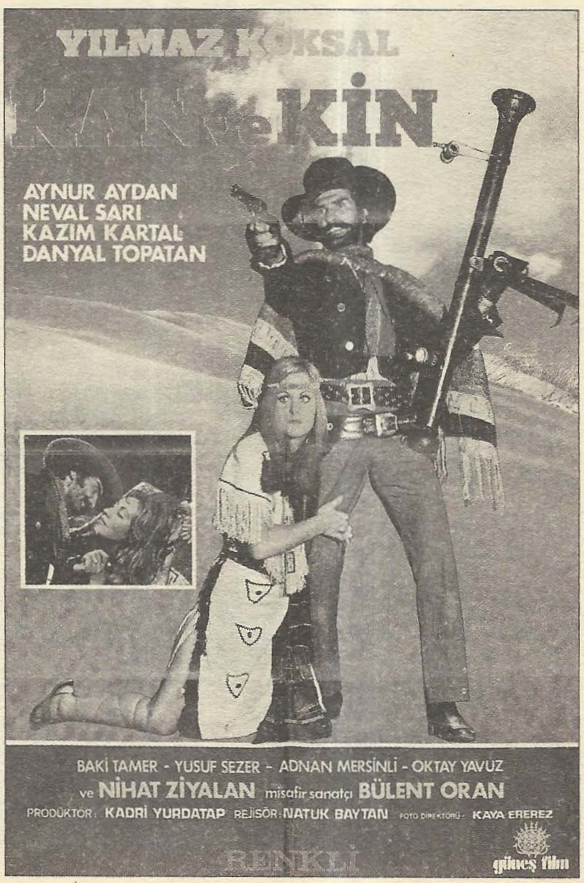
YILMAZ KÖKSAL
KAN ve KİN
AYNUR AYDAN
NEVAL SARI
KAZIM KARTAL
DANYAL TOPATAN
BAKİ TAMER - YUSUF SEZER - ADNAN MERSİNLİ - OKTAY YAVUZ
ve NİHAT ZİYALAN misafir sanatçı BÜLENT ORAN
PRODÜKTÖR: KADRİ YURDATAP REJİSÖR: NATUK BAYTAN FOTO DİREKTÖRÜ: KAYA EREREZ
RENKLİ
güneş film

İSTANBUL KANATLARIMIN ALTINDA (1995)
Y-S: Mustafa Altıoklar; G.Y.: Uğur İçbak; Sanat Y.: Yaşar Ziya Kartoğlu; Müzik: Tuluyhan Uğurlu; Kurgu: Julia Juaniz, Juan Ignacio San Meteo; Yapımcı: Umut Sanat Ticaret Ltd. Şti; O: Ege Aydan, Beatrice Rico, Zuhal Olcay, Haluk Bilginer, Okan Bayülgen, Burak Sergen, Savaş Ay, Tuncel Kurtiz, Giovanni Scognamillo.

İSTANBUL'UN FETHİ (1951)
Y-S: Aydın Arakon; G.Y.: İlhan Arakon; Müzik: Nedim Otyam; Yapımcı: Atlas Film, Nazif Duru; O: Sami Ayanoğlu, Reşit Gürzap, Müfit Kiper, Cahit Irgat, Atıf Avcı, Vedat Örfi Bengü, Turan Seyfioğlu, Kemal Ergüvenç, Türkan Can, Vedat Karaokçu, Sait Yaşmaklı, Cem Salur, Neşet Berküren, Filiz Tekin, Eşref Vural, Kemal Tüzem.

JAPON İŞİ (1987)
Y: Kartal Tibet; S: Erdoğan Tünaş; G.Y.: Erdoğan Erer-ez; Yapımcı: Cem Film, Yahya Kılıç; O: Kemal Sunal, Fatma Girik, Sümer Tilmaç, Asuman Arsan, Reha Yurdakul, Tuncer Sevi, Necdet Yakın, Mitsiu Hamaya.

KADER BAĞI (1967)
Y: Türker İnanoğlu; S: Bülent Oran; G.Y.: Çetin Gürtop; Sanat Y.: Sohban Koloğlu; Yapımcı: Erler Film, Türker İnanoğlu; O: Kartal Tibet, Semiramis Pekkan, Muzaffer Tema, Yılmaz Köksal, Feridun Çölgeçen, Hüseyin Zan, Asım Nipton, Ali Seyhan, Mehmet Ali Akpınar, Nevzat Okçugil, Necip Tekçe, Adnan Mersinli, Faik Coşkun, Refik Onubil, Kudret Şandra, Necdet Tosun.

KADI HAN (1976)
Y: Yılmaz Atadeniz; S: İhsan Yüce; G.Y.: Sertaç Karan; Yapımcı: Bizim Film, Behçet Nacar; O: Behçet Nacar, Kazım Kartal, Zühal Ardahan, Tuncay Şahin, Necla Fide, Turgut Özatay, Yeşim Yükselen, İhsan Yüce, Kenan Pars, Demircan Türkdoğan, Süheyl Eğriboz.

KAHPE BİZANS (2000)
Y: Gani Müjde; S: Gani Müjde, Kemal Kenan Ergen; G.Y.: Uğur İçbak; Sanat Y.: Deniz Özen; Kurgu: Onur Tan; Yapımcı: Özen Film, Arzu Film; O: Mehmet Ali Erbil, Cem Davran, Ayşegül Aldinç, Nurseli İdiz, Hande Ataizi, Sümer Tilmaç, Yılmaz Köksal, Suat Sungur, Günay Karacaoğlu, Ümit Okur, Cengiz Küçükayvaz, Şencan Güleryüz, Kerem Kupacı, Belma Canciğer, Cezmi Baskın, Cem Karaca.

KALBE VURAN DÜŞMAN (1964)
Y: Atıf Yılmaz; S: Atilla Tokatlı, Safa Önal; G.Y.: Mustafa Yılmaz; Yapımcı: Uğur Film, Memduh Ün; O: Tamer Yiğit, Pervin Par, Ekrem Bora, Gülbin Eray, Süha Doğan, Bedia Muvahhit.

KAN VE KİN (1972)
Y: Natuk Baytan; S: Bülent Oran; G.Y.: Kaya Ererez; Yapımcı: Güneş Film, Kadri Yurdatap; O: Yılmaz Köksal, Aynur Aydan, Kazım Kartal, Neval Sarı, Danyal Topatan, Baki Tamer, Yusuf Sezer, Adnan Mersinli, Oktay Yavuz, Nihat Ziyalan, Hüseyin Zan, Bülent Oran.

KANUN ADAMI (1972)
Y: Nazmi Özer; S: İlhan Engin; G.Y.: Memduh Yükman; Yapımcı: Star Film, Aziz Sarıkaya; O: Ayhan Işık, Salih Güney, Seyyal Taner, Kazım Kartal, Gökçe Serper.

KANUN KAÇAKLARI – ZALO (1970)
Y: Yılmaz Duru; S: Recep Ekicigil; G.Y.: Sertaç Karan; Yapımcı: Acun Film, Recep Ekicigil; O: Tamer Yiğit, Figen Say, Neslihan, Levent Kıral, Süheyl Eğriboz, Giray Alpan, Yusuf Çağatay, Ehat Alinçe, Tunç Oral, Sema Deniz.

rejisör:
NAZMİ ÖZER
AYHAN IŞIK
SALİH GÜNEY
SEYYAL TANER
KAZIM KARTAL
GÖKÇE SERPER
Kalkavan Film
KANUN ADAMI
RENKLİ

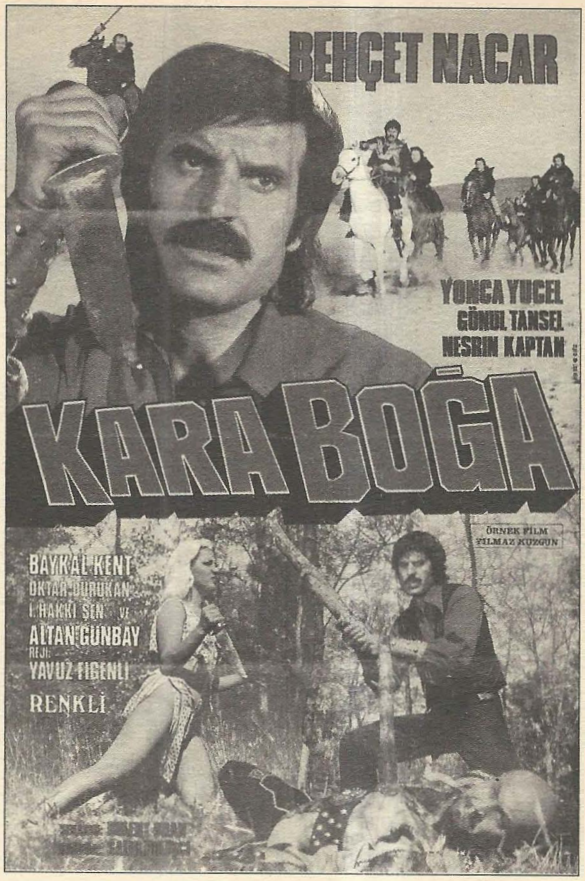
BEHÇET NACAR
YONCA YÜCEL
GÜNÜL TANSEL
NESRİN KAPTAN
KARA BOĞA
ÖRNEK FİLM
FİLMAZ KÖZGÜN
BAYKAL KENT
ORTAR DURUKAN
İ. HAKKI ŞEN
ve
ALTAN GÜNBAY
YAVUZ FİGENLİ
RENKLİ

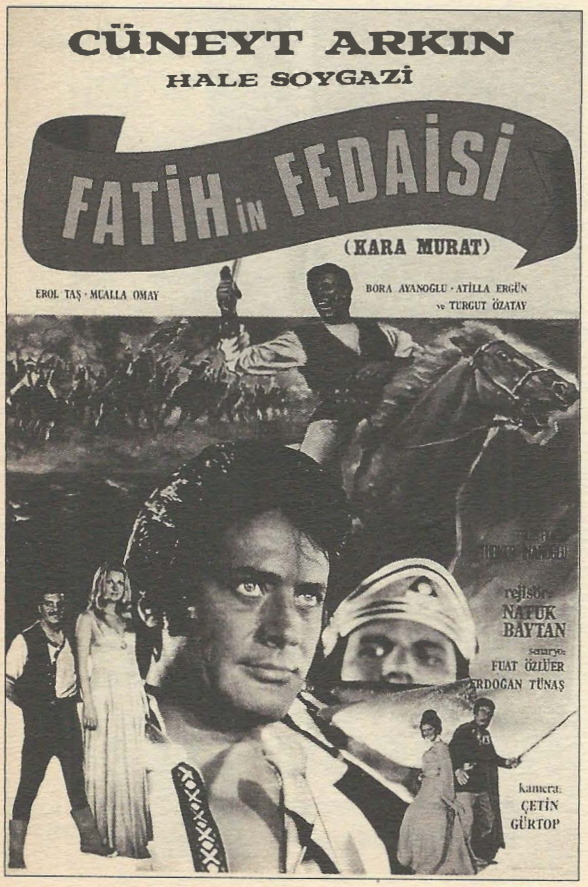
CÜNEYT ARKIN
HALE SOYGAZİ
FATİH'İN FEDAİSİ
(KARA MURAT)
EROL TAŞ · MCALLA OMAY
BORA AYANOĞLU · ATİLLA ERGÜN
ve TURGUT ÖZATAY
rejisör:
NAFUK
BAYTAN
FUAT ÖZLÜER
ERDOĞAN TÜNAŞ
kamera:
ÇETİN
GÜRTOP

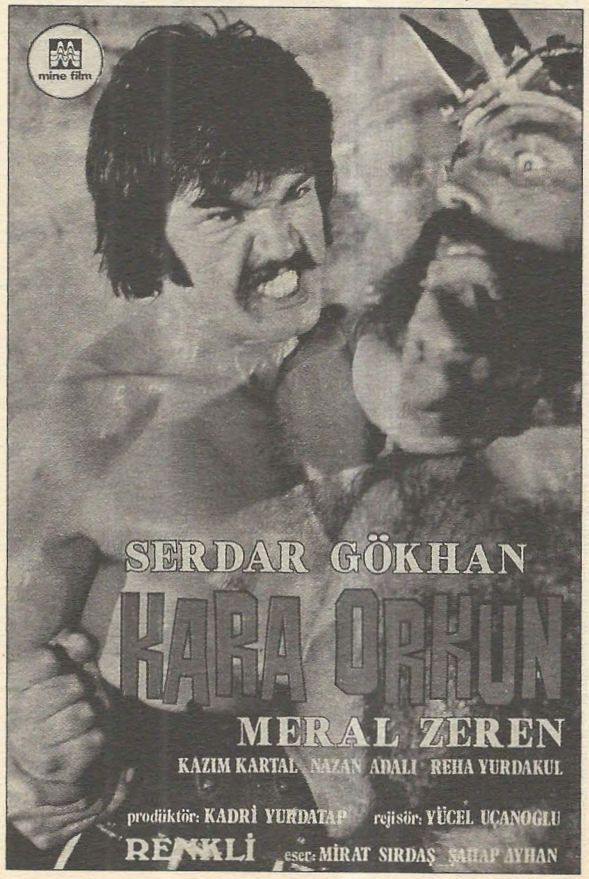
mine film
SERDAR GÖKHAN
KARA ORKUN
MERAL ZEREN
KAZIM KARTAL · NAZAN ADALI · REHA YURDAKUL
prodüktör: KADRİ YURDATAP
rejisör: YÜCEL UÇANOĞLU
RENKLİ
eser: MİRAT SIRDAŞ ŞAHAP AYHAN

KAPLAN KADIN DEHŞET ADASI (1972)
Y: Tancan Akın; S: Tancan Akın, *Tiger Woman / Kaplan Kadın* adlı çizgi romandan; G.Y.: Selahattin Hiçdurmaz; Yapımcı: Caka Film, Kayahan Arıkan; O: Gülgün Erdem, Yaşar Güçlü, Nesrin Kaptan, Sami Hazinses, Necip Tekçe, Zeynep Ramazanoğlu, Ferhan Tanseli, Kudret Şandra, Leyla Başar, Niyazi Vanlı, Meltem Esen, Alev Algül, Cüneyt Algül, Kadir Kök, Funda Ege.

KAPTAN SWİNG KORKUSUZ KAPTAN (1971)
Y: Tunç Başaran; S: Vural Pakel, Esse Gesse'nin *Kaptan Swing / Capitano Mark* adlı çizgi romandan; G.Y.: Rafet Şiriner; Yapımcı: Hisar Film, Özdemir Birsel; O: Salih Güney, Gülgün Erdem, Süleyman Turan, Ali Şen, Reha Yurdakul, Haydar Karaer, Kudret Karadağ, Cemal Gonca.

KARA ATMACA (1967)
Y: Nişan Hançer; S: Suavi Sualp; G.Y.: Nejat Okçugil; Yapımcı: Ni-Va Film, Nişan Hançer; O: İzzet Günay, Nilüfer Koçyiğit, Suzan Avcı, Ali Şen, Tunç Oral, Ali Ekdal.

KARA ATMACA'NIN İNTİKAMI (1968)
Y: Nişan Hançer; S: Suavi Sualp; G.Y.: Nejat Okçugil; Yapımcı: Ni-Va Film, Nişan Hançer; O: İzzet Günay, Nilüfer Koçyiğit, Suzan Avcı, Tunç Oral, Ali Ekdal.

KARA BOĞA (1974)
Y: Yavuz Figenli; S: Bülent Oran; G.Y.: Salih Dikişçi; Yapımcı: Örnek Film, Yılmaz Kuzgun; O: Behçet Nacar, Yonca Yücel, Altan Günbay, Baykal Kent, Gönül Tansel, Nesrin Kaptan, Oktar Durukan, İ. Hakkı Şen.

KARA MURAT DENİZLER HAKİMİ (1977)
Y: Natuk Baytan; S: Fuat Özlüer, Erdoğan Tünaş, Rahmi Turan ve Abdullah Turhan'ın *Kara Murat* adlı çizgi romanından; G.Y.: Çetin Gürtop; Sanat Y.: Sohban Koloğlu; Yapımcı: Erler Film, Türker İnanoğlu; O: Cüneyt Arkın, Sevda Karaca, Peter Fabian (Pietro Fabiani), Hüseyin Baradan, Turgut Özatay, Kayhan Yıldızoğlu, Atilla Ergün, Süheyl Eğriboz, Kudret Karadağ, Hakkı Kıvanç, Oktar Durukan, Mustafa Nalkafa, Kadir Kök, Yadigar Dağdeviren, Yılmaz Kurt, Yusuf Sezer, Mehmet Uğur, Aydın Haberdar, Sönmez Yıkılmaz, Osman Han.

KARA MURAT DEVLER SAVAŞIYOR (1978)
Y: Natuk Baytan; S: Fuat Özlüer, Erdoğan Tünaş, Rahmi Turan ve Abdullah Turhan'ın *Kara Murat* adlı çizgi romanından; G.Y.: Çetin Gürtop; Sanat Y.: Sohban Koloğlu; Yapımcı: Erler Film, Türker İnanoğlu; O: Cüneyt Arkın, Canan Perver, Tanju Gürsu, Sümer Tilmaç, Reha Yurdakul, Hulusi Kentmen, Atilla Ergün, Kadir Savun, Kayhan Yıldızoğlu, Mümtaz Ener, Nejat Gürçen, Turgut Özatay, Nubar Terziyan, Kadir Kök, Muammer Gözalan, Orhan Elmas, Süheyl Eğriboz, Kudret Karadağ, İhsan Gedik, Mehmet Yağmur, Osman Han, Günay Güner, Hakkı Kıvanç, Mehmet Uğur, Yadigar Ejder.

KARA MURAT FATİH'İN FEDAİSİ (1972)
Y: Natuk Baytan; S: Natuk Baytan, Rahmi Turan ve Abdullah Turhan'ın *Kara Murat* adlı çizgi romanından; G.Y.: Çetin Gürtop; Sanat Y.: Sohban Koloğlu; Yapımcı: Erler Film, Türker İnanoğlu; O: Cüneyt Arkın, Hale Soygazi, Turgut Özatay, Mualla Omay, Erol Taş, Süheyl Eğriboz, Bora Ayanoğlu, Atilla Ergün, Yusuf Sezer, Atıf Kaptan, Kayhan Yıldızoğlu, Asım Nipton, Özdemir Aydın.

KARA MURAT FATİH'İN FERMANI (1973)
Y: Natuk Baytan; S: Erdoğan Tünaş, Fuat Özlüer, Rahmi Turan ve Abdullah Turhan'ın *Kara Murat* adlı çizgi romanından; G.Y.: Çetin Gürtop; Sanat Y.: Sohban Koloğlu; Yapımcı: Erler Film, Türker İnanoğlu; O: Cüneyt Arkın, Meral Orhonsay, Melda Sözen, Erol Taş, Kenan Pars, Atilla Ergün, Kayhan Yıldızoğlu, Bora Ayanoğlu.

BEHÇET NACAR

HÜLYA ŞENGÜL PERİHAN ATEŞ

TURGUT ÖZATAY DOĞAN TAMER GÜLTEN KAYA

EMEL ÇAVUŞOĞLU GÖNÜL EREN REŞİT ÇILDAN KUDRET KARADAĞ

Senaryo: **BÜLENT ORAN** Rejisör: **YAVUZ FİGENLİ** Kamera: **RAFET ŞİRİNER**

KARA MURAT KARA ŞÖVALYEYE KARŞI (1975)
Y: Natuk Baytan; S: Fuat Özlüer, Erdoğan Tünaş, Rahmi Turan ve Abdullah Turhan'ın *Kara Murat* adlı çizgi romanından; G.Y.: Çetin Gürtop; Sanat Y.: Sohban Koloğlu; Yapımcı: Erler Film, Türker İnanoğlu; O: Cüneyt Arkın, Burçin Doğu, Mualla Omay, Reha Yurdakul, Turgut Özatay, Atilla Ergün, Yavuz Selekman, İhsan Gedik, Yılmaz Türkoğlu, Aydın Haberdar, Süheyl Eğriboz, Kudret Karadağ, Yusuf Sezer, Osman Han, Mehmet Yağmur, Hüseyin Sayar, Günay Güner, Bora Ayanoğlu, Hayati Hamzaoğlu, Aliye Rona.

KARA MURAT ÖLÜM EMRİ (1974)
Y: Natuk Baytan; S: Fuat Özlüer, Rahmi Turan ve Abdullah Turhan'ın *Kara Murat* adlı çizgi romanından; G.Y.: Çetin Gürtop; Sanat Y.: Sohban Koloğlu; Yapımcı: Erler Film, Türker İnanoğlu; O: Cüneyt Arkın, Feri Cansel, Turgut Özatay, Hulusi Kentmen, Atıf Kaptan, Melek Ayberk, Atilla Ergün, Yıldırım Gencer, Bora Ayanoğlu, Kayhan Yıldızoğlu, Cemil Şahbaz, Hüseyin Zan.

KARA MURAT ŞEYH GAFFAR'A KARŞI (1976)
Y: Natuk Baytan; S: Fuat Özlüer, Erdoğan Tünaş, Rahmi Turan ve Abdullah Turhan'ın *Kara Murat* adlı çizgi romanından; G.Y.: Çetin Gürtop; Sanat Y.: Sohban Koloğlu; Yapımcı: Erler Film, Türker İnanoğlu; O: Cüneyt Arkın, Daniella Giordano, Serçin Erdem, Yavuz Selekman, Hüseyin Alp, Kadir Savun, Turgut Özatay, Atilla Ergün, Bora Ayanoğlu, Necla Fide, Pasquale Basile.

KARA ORKUN (1973)
Y: Yücel Uçanoğlu; S: Safa Önal, Duygu Sağıroğlu, Memduh Ün, Yücel Uçanoğlu, Şahap Ayhan'ın aynı adlı çizgi romanından; G.Y.: Sertaç Karan; Yapımcı: Uğur Film, Memduh Ün, Kadri Film, Kadri Yurdatap; O: Serdar Gökhan, Meral Zeren, Nazan Adalı, Kazım Kartal, Reha Yurdakul, Atıf Kaptan, Tahsin Koray, Atilla Ergün.

KARA PENÇE (1973)
Y: Yücel Uçanoğlu; S: İlhan Engin, Oğuz Özdeş'in romanından; G.Y.: Dinçer Önal; Yapımcı: Gaye Film, Erdoğan Tilav; O: Serdar Gökhan, Fatma Belgen, Gönül Hancı, Süleyman Turan, Reha Yurdakul, Yavuz Selekman, Leman Akçatepe, Senar Seven, Sırrı Elitaş.

KARA PENÇE'NİN İNTİKAMI (1973)
Y: Yücel Uçanoğlu; S: İlhan Engin, Oğuz Özdeş'in romanından; G.Y.: Dinçer Önal; Yapımcı: Gaye Film, Erdoğan Tilav; O: Serdar Gökhan, Gülistan Okan, Sami Tunç, Kazım Kartal, Gönül Hancı, Faruk Panter, Fatma Belgen.

KARA ŞAHİN (1975)
Y: Yavuz Figenli; S: Bülent Oran; G.Y.: Rafet Şiriner; Kostüm: Talip Okçu; Yapımcı: Örnek Film, Yılmaz Kuzgun; O: Behçet Nacar, Hülya Şengül, Perihan Ateş, Turgut Özatay, Doğan Tamer, Gülten Kaya, Emel Çavuşoğlu, Gönül Eren, Reşit Çıldam, Kudret Karadağ, Süheyl Eğriboz, Kenan Karagöz, Hakkı Kıvanç, İhsan Gedik, Nurettin Kaygısız, Yaşar Güçlü.

KARA ŞEYTAN (1973)
Y: Yavuz Figenli; S: Bülent Oran; G.Y.: Salih Dikişçi; Yapımcı: Örnek Film, Yılmaz Kuzgun; O: Behçet Nacar, Gülgün Erdem, Nur-Ay, Oktay Yavuz, Oktar Durukan, Danyal Topatan.

KARANLIK SULAR (1993)
Y-S: Kutluğ Ataman; G.Y.: Christopher Squires; Müzik: Blake Leyh; Yapımcı: Temaşa Film, Kutluğ Ataman; Yapım Tasarımı: John Di Minico; Kurgu: Annabel Ware, Blake Leyh; O: Gönen Bozbey, Metin Uygun, Daniel Chace, Semiha Berksoy, Eric Pio, Haluk Kurdoğlu, Numan Pakner, Cevat Kurtuluş, Beste Çınarcı, Tülin Oral, Giovanni Scognamillo; (Amerikan versiyonunun adı *The Serpent's Tale.*)

RÜŞTÜ ASYALI

FATMA KARANFİL * ÜLKÜ ÖZEN

REJİSÖR:
SIRRI GÜLTEKİN

ALFAN TİCARET

RENKLİ
EASTMANCOLOR

EŞER VE SENARYO:
TURGUT ÖZAKMAN
KAMERA:
ÇETİN TUNCA

KELOĞLAN ARAMIZDA

HULÛSİ KENTMEN - KADİR SAVUN - HAYATİ HA[illegible]ZAOĞLU
SUNA PEKUYSAL - FERİDUN ÇÖLGEÇEN - TEVHİT BİLGE
AZİZ BASMACI - MÜRÜVVET SİM - ZEKİ ALPAN - FAİK COŞKUN
RENAN FOSFOROĞLU - CEVAT KURTULUŞ - LEMAN AKÇATEPE

MİSAFİR SANATÇI:
YALIN TOLGA - (CÜCE) AYDIN BABAOĞLU
VE

KARAOĞLAN ALTAYDAN GELEN YİĞİT (1965)
Y-S: Suat Yalaz, aynı adlı çizgi romanından; G. Y. Hayrettin Işık; Yapımcı: Olcay Prodüksiyon, Suat Yalaz; O: Kartal Tibet, Tülin Elgin, Danyal Topatan, Reha Yurdakul, Mehmet Ali Akpınar, Orhon M. Arıburnu, Yavuz Selekman, Gürbüz Tansever, Ayfer Feray, Sevinç Pekin.

KARAOĞLAN BAYBORA'NIN OĞLU (1966)
Y-S: Suat Yalaz, aynı adlı çizgi romanından; G.Y.: Mustafa Yılmaz; Yapımcı: Olcay Prodüksiyon, Suat Yalaz; O: Kartal Tibet, Emel Turgut, Reha Yurdakul, Hüseyin Peyda, Engin İnal, Yavuz Selekman, Sevinç Pekin, Ali Şen, Mehmet Ali Akpınar, Ergun Köknar, Hayri Caner, Kaan Yalaz, Ahmet Sert, Selahattin (Godzilla) Geçgel.

KARAOĞLAN BİZANSLI ZORBA (1967)
Y-S: Suat Yalaz, aynı adlı çizgi romanından; G.Y.: Mustafa Yılmaz; Yapımcı: Olcay Prodüksiyon, Suat Yalaz; O: Kartal Tibet, Esen Püsküllü, Tanju Gürsu, Devlet Devrim, Reha Yurdakul, Nurhan Nur, Birsen Ayda, Altan Günbay, Yavuz Selekman, Gürbüz Tansever, Turgut Akaslan, Muammer Gözalan, Nevin Nuray, Turgut Savaş.

KARAOĞLAN CAMOKA'NIN DÖNÜŞÜ (1968)
Y-S: Suat Yalaz, aynı adlı çizgi romanından; G.Y.: Mahmut Demir; Müzik: Nedim Otyam; Yapımcı: Olcay Prodüksiyon, Suat Yalaz; O: Danyal Topatan, Gülgün Erdem, Yavuz Selekman, Gülgün Ok, Mehmet Ali Akpınar, Recep Filiz, İhsan Yüce.

KARAOĞLAN CAMOKA'NIN İNTİKAMI (1966)
Y-S: Suat Yalaz, aynı adlı çizgi romanından; G.Y.: Mustafa Yılmaz; Yapımcı: Olcay Prodüksiyon, Suat Yalaz; O: Kartal Tibet, Figen Say, Danyal Topatan, Yavuz Selekman, Recep Filiz, Elif İnci.

KARAOĞLAN CENGİZ HAN'IN HAZİNELERİ (1962)
Y: Atıf Yılmaz; S: Suat Yalaz, aynı adlı çizgi romanından; G.Y.: Çetin Gürtop; Müzik: Yalçın Tura, Ruhi Su; Yapımcı: Yerli Film, Orhan Günşiray, Atıf Yılmaz; O: Orhan Günşiray, Fatma Girik, Tülay Akatlar, Öztürk Serengil, Sami Hazinses, Nuri Altınok, Atıf Kaptan, Mümtaz Ener, Aysel Tanju.

KARAOĞLAN GELİYOR – CENGİZ HAN'IN HAZİNELERİ (1972)
Y-S: Mehmet Aslan, Abdullah Ziya Kozanoğlu'nun romanından; G.Y.: Erdoğan Engin, Özdemir Öğüt; Yapımcı: Arzu Film, Nahit Ataman; O: Kartal Tibet, Ahmet Mekin, Meral Zeren, Ceyda Karahan, Suphi Tekniker, Kazım Kartal, Cemil Cem Bıçakçı, Serpil Gül, Zeki Alasya, Atıf Kaptan, Müfit Kiper, Yalçın Boratap, Kanat Tibet.

KARAOĞLAN ŞEYHİN KIZI (1969)
Y-S: Suat Yalaz, aynı adlı çizgiromanından; G.Y.: Mahmut Demir; Yapımcı: Olcay Prodüksiyon, Suat Yalaz, Türk, Lübnan, Mısır ortak yapımı; O: Kuzey Vargın, Semira Tevfik, Oya Peri, Hasan Ceylan, Mehmet Ali Akpınar, İmad Hamdi, Seyyit Moughrabi, Amira, Altan Günbay, Mine Soley, Kaan Yalaz, Gamze Öz.

KARAOĞLAN YEŞİL EJDER (1967)
Y-S: Suat Yalaz, aynı adlı çizgi romanından; G.Y.: Mustafa Yılmaz; Yapımcı: Olcay Prodüksiyon, Suat Yalaz; O: Kartal Tibet, Tülay Erdeniz, Senih Orkan, Recep Filiz, Süleyman Turan, Behçet Nacar, Buket Sokollu.

KELOĞLAN (1948)
Y-S: Vedat Örfi Bengü; G.Y.: Lazar Yazıcıoğlu; Yapımcı: Halk Film, Fuat Rutkay; O: Suzan Yanar Rutkay, Mehmet Karaca, Vedat Karaokçu, Fikret Önal, İsmail Dümbüllü.

TAMER YİĞİT MELEK GÖRGÜN

Yönetmen /
YAVUZ FİGENLİ

KIZGIN YABANCI

Renkli

KELOĞLAN (1965)
Y-S: Yavuz Yalınkılıç; G.Y.: Dinçer Önal; Yapımcı: Sev-Ar Film, Yavuz Yalınkılıç; O: Öztürk Serengil, Suzan Avcı, Ersun Kazançel, Ali Seyhan, Nusret Özkaya.

KELOĞLAN (1971)
Y: Süreyya Duru; S: Suavi Sualp; G.Y.: Cahit Engin; Yapımcı: Alfan Ticaret, Hamit Gürsoy; O: Rüştü Asyalı, Birtane Güngör, Hulusi Kentmen, Suna Pekuysal, Kayhan Yıldızoğlu, Aydın Babaoğlu, İhsan Yüce, Arap Celal.

KELOĞLAN ARAMIZDA (1971)
Y: Sırrı Gültekin; S: Turgut Özakman; G.Y.: Çetin Tunca; Kurgu: Hüseyin Kalkan; Y. Y.: Atilla Gökboru; Yapımcı: Alfan Ticaret, Hamit Gürsoy; O: Rüştü Asyalı, Ülkü Özen, Fatma Karanfil, Aydın Babaoğlu, Hayati Hamzaoğlu, Hulusi Kentmen, Tevhit Bilge, Kadir Savun, Suna Pekuysal, Feridun Çölgeçen, Aziz Basmacı, Zeki Alpan, Renan Fosforoğlu, Cevat Kurtuluş, Mürüvvet Sim, Faik Coşkun, Leman Akçatepe, Tombiş Önder, Özdemir Akın, Yalın Tolga.

KELOĞLAN İLE CAN KIZ (1972)
Y: Metin Erksan; S: Turgut Özakman; G.Y.: Nihat Çifteoğlu; Yapımcı: Has Film, Hamit Gürsoy; O: Rüştü Asyalı, Alev Oraloğlu, Aydın Babaoğlu, Deniz Erkanat, Reha Yurdakul, Atıf Kaptan, Suna Pekuysal, Ergun Köknar, Yavuz Selekman, Muzaffer Yenen, Feridun Çölgeçen.

KELOĞLAN VE YEDİ CÜCELER (1971)
Y-S: Semih Evin; G.Y.: Muzaffer Yenen; Yapımcı: Özleyiş Film, Nami Dilbaz; O: Sami Hazinses, Ali Şen, Ceyda Karahan, Mualla Sürer, Danyal Topatan, Cevat Kurtuluş.

KILIÇ ASLAN (1975)
Y: Natuk Baytan; S: Duygu Sağıroğlu; G.Y.: Mustafa Yılmaz; Yapımcı: Uğur Film, Memduh Ün; O: Cüneyt Arkın, Bahar Erdeniz, Yıldırım Gencer, Cemil Şahbaz, Reha Yurdakul, Nazan Adalı, Anuşka, Tarık Şimşek, Ekrem Gökkaya.

KIRBAÇLI YOSMA (1972)
Y-S: Semih Evin; G.Y.: Muzaffer Turan; Yapımcı: Renk Film, Ünsal Ayberk; O: Melek Görgün, Önder Somer, Altan Günbay, Atilla Ergün, Cihangir Gaffari, Nesrin Nur, Leyla Başar, Ferhat Özsert, Gürbüz Tansever, Mustafa Karaçöp, Ersun Kazançel, Günay Güner, Erdoğan Seren, Muammer Gözalan, Oktay Yavuz.

KIZGIN YABANCI (1971)
Y: Yavuz Figenli; S: Süha Doğan; G.Y.: Dinçer Önal; Yapımcı: Süper Film, Halil Dilmen; O: Tamer Yiğit, Gönül Hancı, Melek Görgün, Behçet Nacar, Süha Doğan, Hakkı Kıvanç.

KIZIL MASKE (1968)
Y-S: Tolgay Ziyal, Lee Falk'ın *Kızıl Maske / The Phantom* adlı çizgi romanından; G.Y.: Feridun Kete; Yapımcı: Alpay Ziyal Film, Alpay Ziyal; O: Nebahat Çehre, Erol Taş, İsmet Erten, Gülgün Erdem, Füsun Fatih, Muammer Gözalan, Doğan Tamer, Hüseyin Zan, Nezihe Güler, Melih Gülgen, Süheyl Eğriboz.

KIZIL MASKE (1968)
Y-S: Çetin İnanç, Lee Falk'ın *Kızıl Maske / The Phantom* adlı çizgi romanından; G.Y.: Rafet Şiriner; Yapımcı: Atadeniz Film, Yılmaz Atadeniz; O: İrfan Atasoy, Sezer Güvenirgil, Yıldırım Gencer, Suzan Avcı, Danyal Topatan, Sami Hazinses, Faruk Panter, Hüseyin Zan, Süheyl Eğriboz, Kudret Karadağ, Arap Celal.

KIZIL MASKE'NİN İNTİKAMI (1971)
Y-S: Cavit Yörüklü, Lee Falk'ın *Kızıl Maske/The Phantom* adlı çizgi romanından; G.Y.: Salih Dikişçi; Yapımcı: Özler Film, Müfit İlkiz; O: Levent Çakır, Fatma Belgen, Oktar Durukan, Mümtaz Ener, Turgut Özatay, Kayhan Yıldızoğlu, Yeşim Yükselen, Nuri Kırgeç, Serap Olguner, Necati Tuna, Tijen Doray.

İRFAN ATASOY

SEZER GÜVENİRGİL
YILDIRIM GENCER

KIZIL maske

SUZAN AVCI
DANYAL TOPATAN
SAMİ HAZİNSES
FARUK PANTER
HÜSEYİN ZAN
REJİ ÇETİN İNANÇ
KAMERA RAFET ŞİRİKER

ATADENİZ FİLM

KIZIL TUĞ – CENGİZ HAN (1952)
Y-S: Aydın Arakon, Abdullah Ziya Kozanoğlu'nun aynı adlı romanından uyarlanmıştır; G.Y.: İlhan Arakon; Müzik: Orhan Barlas; Yapımcı: Atlas Film, Nazif Duru, Murat Köseoğlu; O: Turan Seyfioğlu, Mesiha Yelda, Cahit Irgat, Rauf Ulukut, Atıf Kaptan, Nebile Teker, Mücap Ofluoğlu, Nubar Terziyan, Eşref Vural, Müfit Kiper, Vedat Örfi Bengü, Ahmet Üstel, Ferhan Tanseli, Hasan Ceylan, Abdurrahman Conkbayır.

KİLİNK FRANKENŞTAYN VE DR. NO'YA KARŞI (1967)
Y-S: Nuri Akıncı, *Killing* adlı fotoromandan; G.Y.: Mükremin Şumlu; Yapımcı: Ömür Film, Nuri Akıncı; O: Oktay Gürsel, Oya Peri, Gülten Ceylan, Ferhan Tanseli, Aynur Aydan, Yaşar Şener, Memduh Ünsal, Jirayr Çarkçı, Türkan Şan.

KİLİNK İSTANBUL'DA (1967)
Y: Yılmaz Atadeniz; S: Çetin İnanç, *Killing* adlı fotoroman ile Süperman ve Captain Marvel çizgi romanlarından; G.Y.: Rafet Şiriner; Y. Y.: Çetin İnanç; Yapımcı: Atadeniz Film, Yılmaz Atadeniz; O: İrfan Atasoy, Pervin Par, Yıldırım Gencer, Suzan Avcı, Mine Soley, Muzaffer Tema, Hüseyin Peyda, Feridun Çölgeçen, Hüseyin Zan, Melda, Mete Mert, Enver Dönmez.

KİLİNK SOY VE ÖLDÜR (1967)
Y-S: Yılmaz Atadeniz, *Killing* adlı fotoromandan; G.Y.: Ali Uğur; Yapımcı: Atadeniz Film, Yılmaz Atadeniz ve Gür Film, Şeref Gür; O: Yıldırım Gencer, Sevda Nur, Suzan Avcı, Devlet Devrim, Reha Yurdakul, Meriç Başaran, Cahit Irgat, Süha Doğan.

KİLİNK UÇAN ADAMA KARŞI (1967)
Y: Yılmaz Atadeniz; S: Çetin İnanç, *Killing* adlı fotoroman ile Süperman ve Captain Marvel çizgi romanlarından; G.Y.: Rafet Şiriner; Y. Y.: Çetin İnanç; Yapımcı: Atadeniz Film, Yılmaz Atadeniz; O: İrfan Atasoy, Pervin Par, Muzaffer Tema, Suzan Avcı, Hüseyin Peyda, Melda, Mine Soley, Feridun Çölgeçen; Hüseyin Zan, Mete Mert, Sevinç Pekin, Ergun Köknar, Enver Dönmez, Yıldırım Gencer.

KİLLİNG CANİLER KRALI (1967)
Y-S: Çetin İnanç, *Killing* adlı fotoromandan; G.Y.: Ali Uğur; Yapımcı: Kartal Film; O: Nihat Ziyalan, Neriman Köksal, Mine Mutlu, Hayati Hamzaoğlu, Figen Han, Danyal Topatan.

KİLLİNG KOLSUZ KAHRAMANA KARŞI (1974)
Y: Müjdat Saylav; S: Sadık B. Sezgin, *Killing* adlı fotoroman ve Wang Yu filmlerinden; G.Y.: Sedat Ülker; Yapımcı: Saray Film, Müjdat Saylav, Cengiz Kırtan; O: Hakan Bahadır, Beyza Başar, Erbey Efem, Enver Dönmez, Karaca Kaan, Linda Williams, Meri Pavone, Yaşar Güçlü, Oktar Durukan, Chan Yung, Murat Aksoy, Yılmaz Kurt, Ejder Acar.

KİLLİNG ÖLÜLER KONUŞMAZ (1967)
Y-S: Yavuz Figenli; G.Y.: Enver Burçkin; Yapımcı: Kervan Film, Ümit Utku; O: Oktay Gürsel, Oya Peri, Aysel Tanju, Mine Soley, Hüseyin Peyda.

KİLLİNG ÖLÜM SAÇIYOR (1971)
Y-S: Birsen Kaya, *Killing* adlı fotoromandan; G.Y.: Feridun Kete; Yapımcı: Kımız Film, Feridun Kete; O: Gülgün Erdem, Baki Tamer, Sönmez Yıkılmaz, Kazım Kartal, Yeşim Yükselen, Deniz Çimenli, Mustafa Dik, Cevdet Balıkçı, Turgut Karadağ, Selma Tamay, Nilgün Tamay, Alev Şahin.

KİN, SİLAH VE NAMUS (1971)
Y-S: Yavuz Figenli; G. Y. Dinçer Önal; Yapımcı: Süper Film, Halil Dilmen; O: Tamer Yiğit, Melek Görgün, Behçet Nacar, İhsan Gedik, Oktar Durukan, Kudret Karadağ, Hakkı Kıvanç, Süha Doğan, Yaşar Şener, Nesrin Kaptan, Adnan Mersinli.

FİGEN HAN
HÜSEYİN ZAN
(oski)
KUDRET KARADAĞ
NECDET KÖKEŞ
CANGO KEMAL
OKTAY YAVUZ
ARAP CELAL
ALİ DEMİR
ve şantöz
AYŞIN SİMER
KAMÇILI KADIN
prodüktör:
MEHMET KARAHAFIZ - HASAN ÇAKIR
rejisör:
ÇETİN İNANÇ
KİNOVA-3
kamera:
SERTAÇ KARAN
1. direktör:
ENGİN TEMİZER
senaryo:
SONER DEMİRBAŞ
OSMANLI FİLM

APO
KONUŞAN KATIR
AT YARIŞLARINDA
Şefik Döğen
Piraye Uzun
Funda Postacı
Mürvet Sim
EMEK FİLM
Reji Erdoğan Tokatlı
Tuncer Necmioğlu
Sırrı Elitaş
Nevzat Senol
Necdet Kökeş
Faik Coşkun
Doğan Tamer
Kamera: Feyzi Eryılmaz
Prodüktör: Halit Aysan

KOVBOY ALİ
YILMAZ GÜNEY
ULUS FİLM

ERLER FİLM TÜRKER İNANOĞLU TAKDİM EDER
KÜÇÜK KOVBOY
RENKLİ
rejisör: GUIDO ZURLA
İLKER İNANOĞLU
ÇETİN GÜRTOP
GÜNEY TARKAN
PASCALE PETIT
ALAN STEEL
EVELYN STEWART

KİNOVA – DEMİR YUMRUK (1971)
Y: Çetin İnanç; S: Nevzat Altınel; G.Y.: Sertaç Karan; Yapımcı: Osmanlı Film, Mehmet Karahafız; O: Hüseyin Zan, Melek Görgün, Kudret Karadağ, Nesrin Nur, Enver Dönmez, Ökkeş Enver, Cango Kemal, Zeki Sezer, Oktay Yavuz.

KİNOVA 2 – KARA ŞEYTAN (1972)
Y-S: Çetin İnanç; G.Y.: Sertaç Karan; Yapımcı: Osmanlı Film, Mehmet Karahafız, Hasan Çakır; O: Figen Han, Hüseyin Zan, Oktay Yavuz, Feridun Çölgeçen, Nesrin Kaptan, Kudret Karadağ, Cango Kemal, Necdet Kökeş.

KİNOVA 3 – KAMÇILI KADIN (1972)
Y: Çetin İnanç; S: Somer Demirtaş; G.Y.: Sertaç Karan; Yapımcı: Osmanlı Film, Mehmet Karahafız; O: Figen Han, Hüseyin Zan, Kudret Karadağ, Ayşin Simer, Oktay Yavuz.

KOBAY (1986)
Y: Müjdat Gezen; S: Kandemir Konduk; G.Y.: İzzet Akay; Müzik: Zülfü Livaneli; Yapımcı: MG Prodüksiyon, Müjdat Gezen; O: Müjdat Gezen, Kostas Papanastasiu, Ulrike S. Lothar Lambert.

KORSAN ADAM (1969)
Bkz. Demir Pençe.

KONUŞAN KATIR AT YARIŞLARINDA (1971)
Y-S: Erdoğan Tokatlı, Arthur Lubin'in *Francis Goes to the Races* (*Konuşan Katır At Yarışlarında*, 1951) filminden; G.Y.: Fevzi Eryılmaz; Yapımcı: Emek Film; O: Şefik Döğen, Piraye Uzun, Tuncer Necmioğlu, Mürüvvet Sim, Faik Coşkun.

KOVBOY ALİ (1966)
Y: Yılmaz Atadeniz; S: Yılmaz Güney, Aykut Düz; G.Y.: Ali Uğur; Y. Y.: Aykut Düz; Yapımcı: Dadaş Film, Kadir Kesemen. O: Yılmaz Güney, Müjgan Ağralı, Yıldırım Gencer, Aydemir Akbaş, Hüseyin Peyda, Ali Şen, Cahide Sonku, Mehmet Ali Akpınar, Erol Günaydın, Necdet Çağlar, Ayton Sert, Sırrı Elitaş.

KÖROĞLU (1968)
Y: Atıf Yılmaz; S: Ayşe Şasa; G.Y.: Gani Turanlı; Müzik: Yücel Paşmakçı; Yapımcı: Uğur Film, Memduh Ün; O: Cüneyt Arkın, Fatma Girik, Hayati Hamzaoğlu, Reha Yurdakul, Mümtaz Ener, Hüseyin Baradan, Oktar Durukan, Aynur Akarsu.

KÜÇÜK KOVBOY (1973)
Y: Guido Zurli; S: Arpad De Riso, Fuat Özlüer, Erdoğan Tünaş; G.Y.: Çetin Gürtop; Sanat Y.: Sohban Koloğlu; Yapımcı: Erler Film, Türker İnanoğlu. O: İlker İnanoğlu, Cüneyt Arkın, Pascale Petit, Alan Steel, Evelyn Stewart, Erol Taş, Sohban Koloğlu, Feridun Çölgeçen, Süheyl Eğriboz, İhsan Gedik.

MALKOÇOĞLU (1966)
Y: Süreyya Duru; S: Ayhan Başoğlu, aynı adlı çizgi romanından; G.Y.: Mahmut Demir; Yapımcı: Duru Film, Naci Duru; O: Cüneyt Arkın, Selma Güneri, Semih Sergen, Gülbin Eray, Yılmaz Köksal, Nurtekin Odabaşı, Leman Öztürk, Tuncer Necmioğlu, Kayhan Yıldızoğlu, Toron Karacaoğlu, Necip Tekçe.

MALKOÇOĞLU AKINCILAR GELİYOR (1969)
Y: Süreyya Duru; S: Remzi Jöntürk, Ayhan Başoğlu'nun aynı adlı çizgi romanından; G.Y.: Orhan Kapkı; Yapımcı: Duru Film, Naci Duru; O: Cüneyt Arkın, Esen Püsküllü, Feri Cansel, Meltem Mete, Kayhan Yıldızoğlu, Behçet Nacar, Leman Öztürk, Adnan Mersinli, Nurtekin Odabaşı, Reşit Çıldam, Ayton Sert.

MALKOÇOĞLU CEM SULTAN (1969)
Y-S: Remzi Jöntürk, Ayhan Başoğlu'nun aynı adlı çizgi romanından; Konuşmalar: Bülent Oran; G.Y.: Ali Uğur; Yapımcı: Duru Film, Naci Duru; O: Cüneyt Arkın, Gülnaz Huri, Cihangir Gaffari, Feri Cansel, Suzan Avcı, Behçet Nacar, Özdemir Han, Aytekin Akkaya, Ayton Sert, Levent Çakır, Adnan Mersinli.

FİKRET HAKAN - SALİH GÜNEY
MELEK GÖRGÜN

rejisör:
SAVAŞ
EŞİCİ

nuran Nf filmi

ÖLÜMSÜZLER

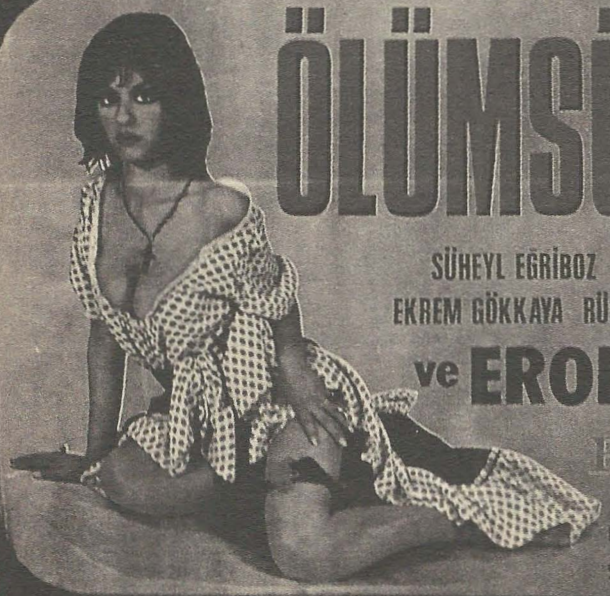

SÜHEYL EĞRİBOZ ALİ SEYHAN
EKREM GÖKKAYA RÜŞTÜ ÇÜRÜKSULU
ve **EROL TAŞ**

RENKLİ
EASTMANCOLOR

F. DİREKTÖR: RAFET ŞİRİNER
SENARYO: NURAN EŞİCİ

MALKOÇOĞLU KARA KORSAN (1968)
Y: Süreyya Duru, Remzi Jöntürk; S: Bülent Oran, Ayhan Başoğlu'nun aynı adlı çizgi romanından; G.Y.: Ali Yaver; Yapımcı: Duru Film, Naci Duru; O: Cüneyt Arkın, Nebahat Çehre, Tanju Gürsu, Birsen Ayda, Kayhan Yıldızoğlu, Ferhan Tanseli, Behçet Nacar, Sevgi Can, Remzi Jöntürk, Nuri Candaş, Leman Özipek, Necip Tekçe, Bahri Özkan, Can Odabaşı, Polat A. Jöntürk.

MALKOÇOĞLU KRALLARA KARŞI (1967)
Y: Süreyya Duru, Remzi Jöntürk; S: Bülent Oran, Ayhan Başoğlu'nun aynı adlı çizgi romanından; G.Y.: Mahmut Demir; Yapımcı: Duru Film, Naci Duru; O: Cüneyt Arkın, Sezer Güvenirgil, Yıldırım Gencer, Yılmaz Köksal, Kaan Batur, Atilla Sarar, Remzi Jöntürk, Ahmet Kostarika (Turgutlu), Behçet Nacar, Kayhan Yıldızoğlu, Leman Öztürk.

MALKOÇOĞLU KURT BEY (1972)
Y: Süreyya Duru; S: Vedat Türkali, Ayhan Başoğlu'nun aynı adlı çizgi romanından; G.Y.: Ali Uğur; Yapımcı: Duru Film, Naci Duru; O: Serdar Gökhan, Perihan Savaş, Hayati Hamzaoğlu, Tufan Giray, Tuncer Necmioğlu, Kayhan Yıldızoğlu, Nedret Güvenç, Nurtekin Odabaşı, Aykut Sözeri.

MALKOÇOĞLU ÖLÜM FEDAİLERİ (1971)
Y.S: Remzi Jöntürk, Ayhan Başoğlu'nun aynı adlı çizgi romanından; G.Y.: Cahit Engin; Yapımcı: Duru Film, Naci Duru; O: Cüneyt Arkın, Leyla Selimi, Oya Peri, Talat Hüseyin, Tuncer Necmioğlu, Danyal Topatan, Yaşar Güçlü, Aydın Tezel, Kami Kasravi, Adnan Mersinli, Hakan Bahadır, Yaman Coşkun, Yusuf Sezer, Haydar Karaer, Sohban Koloğlu.

MANDRAKE KİLLİNG'İN PEŞİNDE (1967)
Y-S: Oksal Pekmezoğlu, Lee Falk'ın *Mandrake* adlı çizgi romanı ve *Killing* fotoromanından; G.Y.: Nedim Akanlar; Yapımcı: Mutlu Film; O: Güven Erte, Mine Mutlu, Meltem Mete, Sadettin Düzgün, Derya Tanyeli, Hilal Esen, Cemil Sayın, Tansu Sayın, Mustafa Dik, Semra Sine, Ayla Kaya.

MASKELİ BEŞLER (1968)
Y: Yılmaz Atadeniz; S: Kamil Erşahin, *The Lone Ranger* (*Maskeli Süvari*, Stuart Heisler, 1956) filminden; G.Y.: Rafet Şiriner; Y.Y.: Çetin İnanç; Kurgu: Özdemir Arıtan; Yapımcı: Arzu Film, Nahit Ataman; O: Tamer Yiğit, Yusuf Sezgin, Yılmaz Köksal, Süleyman Turan, Yıldırım Gencer, Selma Güneri, Erol Taş, Suzan Avcı, Danyal Topatan, Necati Er, Faruk Panter, Hüseyin Zan, Hasan Ceylan, Sırrı Elitaş, Mahmure Handan, Selami İçsel, Hakkı Haktan, Aydın Tezel, Selahattin Geçgel, Kudret Karadağ.

MASKELİ BEŞLERİN DÖNÜŞÜ (1968)
Y: Yılmaz Atadeniz; S: Kamil Erşahin, *The Lone Ranger* (*Maskeli Süvari*, Stuart Heisler, 1956) filminden; G.Y.: Rafet Şiriner; Y.Y.: Çetin İnanç; Kurgu: Özdemir Arıtan; Yapımcı: Arzu Film, Nahit Ataman; O: Tamer Yiğit, Yusuf Sezgin, Yılmaz Köksal, Süleyman Turan, Yıldırım Gencer, Selma Güneri, Erol Taş, Suzan Avcı, Danyal Topatan, Necati Er, Faruk Panter, Hüseyin Zan, Hasan Ceylan, Sırrı Elitaş, Mahmure Handan, Selami İçsel, Hakkı Haktan, Aydın Tezel, Selahattin Geçgel, Kudret Karadağ.

MASKELİ SÜVARİ TOM MİKS'E KARŞI (1969)
Y-S: Kayahan Arıkan, *The Lone Ranger* (*Maskeli Süvari*, Stuart Heisler, 1956) filminden ve Esse Gesse'nin *Tom Miks / Capitano Miki* adlı çizgi romanından; G.Y.: Fahri Danışman; Yapımcı: Hakan Film, Kayahan Arıkan; O: Altan Bozkurt, Lami Ateş, Sema Yaprak.

MASKELİ SÜVARİ'NİN DÖNÜŞÜ (1969)
Y-S: Kayahan Arıkan, *The Lone Ranger* (*Maskeli Süvari*, Stuart Heisler, 1956) filminden; G.Y.: Fahri Danışman; Yapımcı: Hakan Film, Kayahan Arıkan; O: Altan Bozkurt, Lami Ateş, Sema Yaprak, Ahmet Sert, Hüseyin Zan.

ÖLÜLER KONUŞMAZKİ
REJİSÖR VE SENARYO
YAVUZ YALINKILIÇ
SEMA YAPRAK • HİKMET ÇARKÇI • KEREM MERTOĞLU
OYA EVİTAN • DOĞAN TAMER • AHMET SERT
SIRRI ELİTAŞ • HAYRİYE GÖNÜL • ALİ ÇOLPAN
AYTEKİN ANKAYA VE DİRAY ALBAN
KAMERA
MÜKREMİN ŞUMLU
OBJEKTİF FİLM
YAVUZ YALINKILIÇ
Akidin Gürsoy

MASKELİ ŞEYTAN (1970)
Y: Yılmaz Atadeniz; S: Melih Gülgen; G.Y.: Sertaç Karan; Yapımcı: Atadeniz Film, Yılmaz Atadeniz; O: İrfan Atasoy, Feri Cansel, Yıldırım Gencer, Sami Hazinses, Behçet Nacar, Melek Görgün, Muzaffer Tema, Faruk Panter, Hüseyin Zan, İhsan Gedik, Necati Er, Oktay Yavuz, Yılmaz Türkoğlu, Osman Han, Mehmet Ali.

MASKELİ ÜÇLER (1971)
Y: Melih Gülgen; S: Asaf Tengiz; G.Y.: Salih Dikişçi; Yapımcı: Şahin Film, Şahin Koçak; O: Levent Çakır, Safiye Yankı, Behçet Nacar, Tuncer Necmioğlu, Feridun Çölgeçen, Metin Yankı, Nesrin Nur, Nur-Ay, Hasan Ceylan, Hakkı Kıvanç, Süheyl Eğriboz.

METE HAN – AMAZONLARA KARŞI (1969)
Y: Mehmet Aslan; S: Nuri Kırgeç; G.Y.: Fevzi Eryılmaz; Yapımcı: Sibel Film, Müfit İlkiz; O: Yılmaz Köksal, Figen Say, Atilla Ergün, Mine Sun, Melek Görgün, İnge Opel, Nuri Kırgeç, Hüseyin Sayar.

MİNİK CADI (1975)
Y: Nejat Saydam; S: Erdoğan Tünaş; G.Y.: Melih Sertesen; Müzik: Esin Engin; Yapımcı: Acar Film, Murat Köseoğlu; O: Çiçek Dilligil, Bülent Kayabaş, Meral Zeren, Adile Naşit, Asuman Arsan, Senar Seven, Yüksel Gözen, Hulusi Kentmen, Semih Serezli, Cevat Kurtuluş, Müşerref Çapın, Ertuğrul Bilda.

NİHAVEND MUCİZE (1997)
Y: Atıf Yılmaz; S: Zeynep Avcı; G.Y.: Erdal Kahraman; Müzik: Erkan Şakar, Servet Acım; Sanat Y.: Metin Deniz; Kurgu: Mevlüt Koçak; Yapımcı: Delta Filmcilik, Atıf Yılmaz; O: Türkan Şoray, Haluk Bilginer, Lale Mansur, Beyaz, Şükran Güngör, Meltem Savcı, Tanju Tuncel, Martin Fiyer, Sabina Sanzio.

ÖLMEK VAR DÖNMEK YOK (1972)
Y-S: Yılmaz Atadeniz; G.Y.: Kenan Kurt; Yapımcı: Süper Film, Halil Dilmen. O: İrfan Atasoy, Feri Cansel, Erol Taş, Altan Günbay, Yeşim Yükselen.

ÖLÜLER KONUŞMAZ Kİ (1970)
Y-S: Yavuz Yalınkılıç; G.Y.: Mükremin Şumlu; Yapımcı: Objektif Film, Yavuz Yalınkılıç; O: Sema Yaprak, Kerem Mertoğlu, Oya Evitan, Jirayir Çarkçı, Doğan Tamer, Giray Alpan, Ahmet Sert, Sırrı Elitaş, Hayriye Gönül, Ali Çolpan, Aytekin Akkaya,

ÖLÜM FERMANI (1970)
Y: Kemal Kan; S: Melih Gülgen; G.Y.: Sertaç Karan; Yapımcı: Topkapı Film, Yaşar Tunalı; O: Murat Soydan, Cihangir Gaffari, Figen Han, Gül Çekiç, Zeki Tümay, Ahmet Karaca, Kadir Kök.

ÖLÜM SAÇAN DUDAKLAR (1965)
Y: Cevat Okçugil; S: Tuncay Oral; G.Y.: Nejat Okçugil; Yapımcı: Yıldız Film, Cevat Okçugil. O: Yılmaz Gündüz, Devlet Devrim, Tülin Elgin, Ali Ekdal, Gülgün Erdem.

ÖLÜM SAVAŞÇISI (1984)
Y-S: Cüneyt Arkın, Çetin İnanç; G.Y.: Sedat Ülker; Yapımcı: I. Ticaretim, Cüneyt Arkın; O: Cüneyt Arkın, Osman Betin, Funda Fırat, Kemal Özkan, Kadir Kök, Nejat Gürçen, Hüseyin Peyda, Orhan Günşiray.

ÖLÜMSÜZLER (1971)
Y: Savaş Eşici; S: Nuran Eşici; G.Y.: Rafet Şiriner; Yapımcı: Nuran Film, Savaş Eşici; O: Fikret Hakan, Salih Güney, Melek Görgün, Erol Taş, Süheyl Eğriboz, Ali Seyhan, Ekrem Gökkaya, Rüştü Çürüksulu.

ÖRÜMCEK (1972)
Y-S: Taner Oğuz; G.Y.: Sertaç Karan; Yapımcı: Metin Film; Işık Toraman; O: Hüseyin Zan, Hülya Darcan, İstemi Betil, Yeşim Yükselen, Erden Alkan, Altan Günbay, Ekrem Gökkaya, Ersun Kazançel, Nesrin Kaptan.

TARIK TİBET - ÜLKÜ ÖZEN

SABU

HIRSIZLAR PRENSİ

TURGUT ÖZATAY
DANYAL TOPATAN
SERAP OLGUNER
CEMAL ERTOKUŞ
misafir sanatçı:
TALAT GÖZBAK
MİNECİK
ve
FUNDA EGE
SAADETTİN
DÜZGÜN

reji:
TARIK TİBET
kamera: MÜKREMİN ŞUMLU

DEMET
FİLM

ÖRÜMCEK ADAM (1966)
Y-S: Cevat Okçugil, *Spider Man / Örümcek Adam* adlı çizgi romandan; G.Y.: Nejat Okçugil; Yapımcı: Seher Film, Mehmet Çaydamar; O: Yılmaz Gündüz, Neriman Köksal, Baki Tamer, Nalan Egesan, Talat Özbek, Orhan Alkan, Tevhit Bilge, Vasıf Okçugil, Kudret Karadağ.

PAMUK PRENSES VE YEDİ CÜCELER (1970)
Y: Ertem Göreç; S: Hamdi Değirmencioğlu, *Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler* masalından ve Walt Disney'in çizgi filminden (1937); G.Y.: Manasi Filmeridis; Müzik: Y. Yıldırım Gürses; Sanat Y.: Güner Feyman; Kurgu: Sezai Elmaskaya; Yapımcı: Hisar Film, Özdemir Birsel; O: Zeynep Değirmencioğlu, Belgin Doruk, Salih Güney, Suna Selen, Hüseyin Baradan, Gülistan Güzey, Aydın Tezel, Ömercik, Ahmet Kostarika (Turgutlu), Bahri Özkan, Osman Han, Yedi Cüceler: Aydın Babaoğlu, Nuri Turgut, Mehmet Aşık, Tamer Yıldız, Ali Akbaş Bayar, Harun Atalay, Ayhan Babaoğlu.

PANTOLON BANKASI (1965)
Y: Aram Gülyüz; S: Safa Önal; G.Y.: Memduh Yükman; Yapımcı: Melek Film, Şahan Hakkı; O: Sadri Alışık, Ajda Pekkan, Hüseyin Baradan, Sami Hazinses, Gülbin Eray, Osman Alyanak.

PROFESYONELLER (1971)
Y-S: Yavuz Yalınkılıç; G.Y.: Salih Dikişçi; Yapımcı: Objektif Film, Yavuz Yalınkılıç; O: Yılmaz Şerif, Levent Çakır, Nesrin Kaptan, Abidin Görsev, Cüce Ömer, Gülten Ceylan, Nur Erkut, Kazım Kartal, Deniz Çimenli, Hasan Yıldız.

RED KİT (1971)
Y-S: Aram Gülyüz, Goscinny ve Morris'in *Lucky Luke / Red Kit* adlı çizgi romanından; G.Y.: Nedim Akanlar; Yapımcı: Metro Film, Aram Gülyüz; O: İzzet Günay, Gülgün Erdem, Kamuran Akkor, Hasan Ceylan, Refik Üfler, Behçet Nacar, Cango Kemal, Necdet Kökeş, Nubar Kamçılı, Hakkı Kurt, Kamer Sadık.

RİNGO KİD – KANUNSUZ KAHRAMAN (1967)
Y: Zafer Davutoğlu; S: Bülent Oran, Muzaffer Aslan; G.Y.: Kenan Davutoğlu; Yapımcı: Şine Film, Muzaffer Aslan; O: Cüneyt Arkın, Sevda Ferdağ, Muzaffer Tema, Peri-Han, Altan Günbay, Cenk Er, Meral Sayın, Enver Dönmez, Hüseyin Zan, Oktar Durukan, Nusret Ataer, Faruk Panter, Necati Er, Çetin Başaran, Mustafa Dik, Dilek Akpak, Hüseyin Kutman, Muzaffer Yenen, Yılmaz Ateş, Şahin Kızıltaş, Baykal Kent.

RİNGO VADİLER ASLANI (1969)
Y: Yılmaz Atadeniz; S: Melih Gülgen; G.Y.: Kaya Ererez; Yapımcı: Atadeniz Film, Yılmaz Atadeniz; O: Tamer Yiğit, Nebahat Çehre, Müjgan Ağralı, Reha Yurdakul, Atilla Ergün, Danyal Topatan.

SABU HIRSIZLAR PRENSİ (1972)
Y-S: Tarık Tibet; G.Y.: Mükremin Şumlu; Yapımcı: Demet Film, Tarık Tibet. O: Tarık Tibet, Ülkü Özen, Turgut Özatay, Serap Olguner, Funda Ege, Saadettin Düzgün, Danyal Topatan, Talat Gözbak, Minecik.

SABU KAHRAMAN KORSAN (1972)
Y: Tarık Tibet; S: Demet Düzgün; G.Y.: Şener Işık; Yapımcı: Eti Prodüksiyon; O: Tarık Tibet, Gülgün Erdem, Saadettin Düzgün, Necip Tekçe, Ahmet Sert.

SARAYLAR MELEĞİ (1971)
Y: Aram Gülyüz; S: Ahmet Üstel, Charles Perrault'un *Sinderalla / Külkedisi* masalından; G.Y.: Kriton İlyadis; Yapımcı: Uçok Film, Ferhan Uçoklar; O: Sema Tamer, Salih Güney, Nubar Terziyan, Hülya Tuğlu, Pakize Suda, İlhan Daner, Diclehan Baban.

SAVULUN BATTAL GAZİ GELİYOR (1973)
Y: Natuk Baytan; S: Duygu Sağıroğlu, Natuk Baytan; G.Y.: Cahit Engin; Yapımcı: Uğur Film, Memduh Ün; O: Cüneyt Arkın, Zuhal Aktan, Reha Yurdakul, Birsen Ayda, Kazım Kartal, Doğan Tamer, Atıf Kaptan, Oktay Yavuz, Tarık Şimşek, Yaşar Güçlü, Süheyl Eğriboz, Kayhan Yıldızoğlu, Sönmez Yıkılmaz.

BİRLİK KOLL ŞTİ. takdim eder

Süperadam

«KADINLAR ARASINDA»

OKAN DEMİR • PİRAYE UZUN

FUNDA EGE • ATIF KAPTAN • NİLGÜN ESER • KAYHAN YILDIZOĞLU
GABRIELLA MERLIN • SUHA DOĞAN • MÜMTAZ ENER • ERSUN KAZANÇEL

EKREM GÖKKAYA ve NUR ERKUT ORÇUN SONAT

Rejisör: CAVİT YÜRÜKLÜ Senaryo: VOLKAN KAYHAN Kamera: SALİH DİKİŞÇİ
Prodüktör: A. MÜFİT İLKİZ

YILMAZ OFSET BASIMEVİ TEL: 22 71 10

SELAHATTİN EYYUBİ (1968)
Y: Süreyya Duru; S: Bülent Oran; G.Y.: Orhan Kapkı; San. Y. Sohban Koloğlu; Yapımcı: Akün Film, İrfan Ünal; O: Cüneyt Arkın, Orhan Günşiray, Ketayun, Cihangir Gaffari, Ayton Sert, Arap Celal.

SEV DOYA DOYA (1975)
Y-S: Aykut Düz; G.Y.: Rafet Şiriner; Yapımcı: Metin Film, Işık Toraman; O: Arzu Okay, Feri Cansel, Hadi Çaman, Yonca Yücel, Nevin Nuray, İsmail Hakkı Şen, Feridun Çölgeçen, Perihan Ateş, Zeki Tüney.

SEVİMLİ FRANKENŞTAYN (1975)
Y-S: Nejat Saydam, Mel Brooks'un *Young Frankenstein* (*Genç Frankenştayn*, 1975) filminden yola çıkılarak; G.Y.: Melih Sertesen; Yapımcı: Acar Film, Murat Köseoğlu; O: Bülent Kayabaş, Meral Orhonsay, Sevda Karaca, Savaş Başar, Yüksel Gözen, Mualla Fırat, İlhan Hemşeri, Turgut Özatay, İbrahim Delideniz.

SİHİRLİ GÖZLÜK (1977)
Y-S: Alev Akakar; G.Y.: Mehmet Özdemir; Yapımcı: Kader Film, Alev Akakar; O: Ünsal Emre, Nükhet Egeli, Sami Hazinses, İlknur Taçbaş, Özcan Özgür, İhsan Yüce, Aynur Akarsu.

SİNDERELLA – KÜLKEDİSİ (1971)
Y: Süreyya Duru; S: Hamdi Değirmencioğlu, Charles Perrault'un *Sinderella / Kül Kedisi* masalından; G.Y.: Özdemir Öğüt; Yapımcı: Murat Film, Süreyya Duru; O: Zeynep Değirmencioğlu, Sertan Acar, Suna Selen, Seden Kızıltunç, Reşit Çıldam, Gani Dede.

SON DÜELLO (1972)
Y-S: Nuri Akıncı; G.Y.: Mükremin Şumlu; Yapımcı: Sinetek Film, Nuri Akıncı; O: Bilal İnci, Perihan Doğal, Funda Ege, Oktar Durukan, Nesrin Kaptan, Yaşar Şener, Recep Filiz.

SON SAVAŞÇI (1982)
Y: Çetin İnanç; S: Cüneyt Arkın; G.Y.: Çetin Gürtop; Yapımcı: I. Ticaretim, Cüneyt Arkın; O: Cüneyt Arkın, Orhan Günşiray, Füsun Uçar, Nejat Özbek, Hüseyin Peyda.

SÜPER ADAM (1971)
Y: Cavit Yörüklü; S: Erdoğan Tokatlı, Jerry Siegel ve Joe Shuster'in *Süperman* adlı çizgi romanından; G.Y.: Orhan Kapkı; Yapımcı: Özler Film, Müfit İlkiz; O: Levent Çakır, Fatma Karanfil, Erol Keskin, Sevda Nur, Feridun Çölgeçen, Ali Seyhan, Deniz Çimenli, Yeşim Yükselen, Necati Tuna, Selma Sonat, Aydın Tezel, Kamelya Buket, Lütfi Engin, İhsan Gedik, Nuri Kırgeç.

SÜPER ADAM İSTANBUL'DA (1972)
Y-S: Yavuz Yalınkılıç, Jerry Siegel ve Joe Shuster'in *Superman* adlı çizgi romanından yola çıkılarak; G.Y.: Dinçer Önal; Yapımcı: Tual Film, Hasan Tual, Rıdvan Tual; O: Erdo Vatan, Safiye Yankı, Hayati Hamzaoğlu, Metin Yankı, Deniz Çimenli, Danyal Topatan, İhsan Gedik, Nur-Ay, Hasan Ceylan, Yeşim Yükselen, Ekrem Gökkaya, Oktay Yavuz, Osman Han, Reşit Çıldam, Mehmet Ali Güngör, Kadir Kök, Mustafa Doğan, Hasan Demir, Kubilay Hakan, Ali Aldıç, Bayram Ürün, Şule Tınaz.

SÜPER ADAM KADINLAR ARASINDA (1972)
Y: Cavit Yörüklü; S: Volkan Kayhan, Jerry Siegel ve Joe Shuster'in *Süperman* adlı çizgi romanından yola çıkılarak; G.Y.: Salih Dikişçi; Yapımcı: Özler Film, Müfit İlkiz; O: Okan Demir, Piraye Uzun, Gabriella Merlin, Atıf Kaptan, Süha Doğan, Mümtaz Ener, Funda Ege, Nilgün Esen, Kayhan Yıldızoğlu, Ersun Kazançel.

SÜPER KADIN DEHŞET SAÇIYOR (1972)
Y-S: Feridun Kete; G.Y.: Selahattin Hiçdurmaz; Yapımcı: Kımız Film, Feridun Kete; O: Gülgün Erdem, Okan Demir, Yaşar Güçlü, Mehmet Tozkaldıran, Nurettin Kaygısız, Yılmaz Kurt, Zeki Sezer, Yunus Yılmaz, Leman Kara, Mustafa Özkaya, Tevfik Şen, Ahmet Uyanık.

ŞAHMARAN
SEMRA ÖZGEN
YILMAZ ŞERİF
ÜLKÜ ÜLKER
EKREM GÖKKAYA
BU FİLMDE DOĞU BENGAL ORMANLARINDAN GETİRTİLEN OTUZ ADET BOA YILANI OYNAMIŞTIR
RENKLİ
EASTMAN COLOUR
NAZIM BORA
DENİZ AKDENİZ
MUALLA KONUK
KUBİLAY AĞAKAN
MURAT YILDIZ
CÜCE MUAMMER ÇIRAK
TİJEN YALÇIN
Operatör
GÜNDOĞDU PAŞA
YILMAZ GEYLAN
Rejisör RAHMİ KAFADAR
Eser ÜMİT GÜRSES
Produksiyon
TENRİDAĞ FİLM

SADRİ ALIŞIK
Şaşkın Hafiye
KİLİNK-E KARŞI
MURAT SOYDAN
Nurlan San
Cevat Kurtuluş
Reji: Natuk Baytan
SANER FİLM

TAMER YİĞİT
FİGEN HAN
FATMA BELGEN
REJİ: TUNÇ BAŞARAN
Şehvet
REHA YURDAKUL
KUDRET KARAVAĞ · ADHAN MERSİNLİ
OSMAN HAN · ÜFÜN SÖHMEZ
GİRAY ALPAN · EROL YEŞİLYAPRAK
NİYAZİ GÖKDERE · KADİR KÖK
ve KAZIM KARTAL
operatör: RAFET ŞİRİNER

ŞEHZADE SİNBAD
RENKLİ
EASTMANCOLOR
Fikret Hakan · Eva Bender
Erol Taş - Suna Pekuysal
Muharrem Gürses · Necati İlktaç · Turgut Akinsar

SÜPER SELAMİ (1979)
Y: Yılmaz Atadeniz; S: Hikmet Eldek; G.Y.: Sertaç Karan; Yapımcı: Metin Film, Işık Toraman; O: Aydemir Akbaş, Dilber Ay, Müge Güler, Muharrem Gürses, Recep Filiz, Suna Sezer, Yılmaz Kurt, Kamer Baba, Güler Çelik, Ahmet Kostarika (Turgutlu), Adem Taşay, Arap Celal, Nizam Ergüden, Kadir Kök.

SÜPERMEN DÖNÜYOR (1979)
Y: Kunt Tulgar; S: Emel Tulgar, Jerry Siegel ve Joe Shuster'in *Superman* adlı çizgi romanı ile Richard Donner'in *Superman* (1978) filminden yola çıkılarak; G.Y.: Abdullah Gürek; Yapımcı: Kunt Film, Kunt Tulgar; O: Tayfun Demir, Güngör Bayrak, Eşref Kolçak, Yıldırım Gencer, Nejat Özbek, Reha Yurdakul, Şeref Çokşeker, Turgut Özatay, Kadir Kök, Kudret Karadağ, Yadigar Ejder, Yusuf Çetin, Çetin Başaran, Sırrı Elitaş, Ferhat Ünal, Cevdet Balıkçı, Raşit Hazar, Ekrem Dümer, Ahmet Açan, Zeki Sezer, Öktar Durukan, Baki Tamer, Niyazi Gökdere, İbrahim Uğurlu.

SÜPERMENLER (1979)
Y: Italo Martinenghi; S: Toni Corti, Fuat Özlüer, Erdoğan Tünaş, İtalyan *I Tre Superuomini* film dizisinden yola çıkılarak; G.Y.: Aldo Ricci, Çetin Gürtop; Sanat Y.: Sohban Koloğlu; Yapımcı: Erler Film, Türker İnanoğlu. O: Cüneyt Arkın, Güngör Bayrak, Sal Borghese, Nick Jordan (Aldo Conti), Ünsal Emre, Aldo Sambrel, Neriman Köksal, Turgut Özatay, Ali Şen, Andrea Gussen, Nejat Gürçen, Necip Tekçe, Mesut Sürmeli, Süheyl Eğriboz, Toni Corti, Sandra Scognamillo, Renan Fosforoğlu, Hakkı Kıvanç, Kudret Karadağ.

ŞAFAKTA SİLAH SESLERİ (1971)
Y-S: Semih Evin; G.Y.: Kaya Ererez; Yapımcı: Ageç Film, Gündüz Yıldırımgeç; O: Yıldırım Gencer, Ülkü Özen, Atilla Ergün, Atıf Kaptan, Süha Doğan, Ersun Kazançel, Gülgün Ok.

ŞAHMARAN (1972)
Y: Rahmi Kafadar; S: Ümit Karataş; G.Y.: Paşa Gündoğdu; Yapımcı: Tanrıdağ Film, Melahat Gürses; O: Semra Özgen, Yılmaz Şerif, Ülkü Ülker, Hulusi Kentmen.

ŞAHMARAN (1993)
Y: Zülfü Livaneli; S: Zeynep Avcı, Zülfü Livaneli; G.Y.: Ümit Gülsoy; Kurgu: Mevlut Koçak; Müzik: Zülfü Livaneli; Yapımcı: İnter Film, Zülfü Livaneli; O: Türkan Şoray, Mehmet Balkız, Faruk Peker, Dilaver Uyanık, Rana Cabbar, Suna Selen, Atacan Arseven, İlker Uyanık, Mehmet Can, İlker Alışkan.

ŞAŞKIN HAFİYE KİLİNK'E KARŞI (1967)
Y: Natuk Baytan; S: Hulki Saner, André Hunebelle'in *Fantomas* (1967) filmi ve *Killing* fotoromanından yola çıkılarak; G.Y.: Manasi Filmeridis; Yapımcı: Saner Film, Hulki Saner; O: Sadri Alışık, Murat Soydan, Nurlan San, Cevat Kurtuluş.

ŞEHVET (1972)
Y-S: Tunç Başaran; G.Y.: Rafet Şiriner; Yapımcı: Hayat Film, Şevki Tosunoğlu; O: Tamer Yiğit, Figen Han, Fatma Belgen, Reha Yurdakul, Kudret Karadağ, Adnan Mersinli, Osman Han, Ufuk Sönmez, Giray Alpan, Erol Yeşilyaprak, Niyazi Gökdere, Kadir Kök, Kazım Kartal.

ŞEHZADE SİNBAD KAF DAĞINDA (1971)
Y-S: Muharrem Gürses; G.Y.: Necati İlktaç; Yapımcı: Akın Film, Turgut Akınvar; O: Fikret Hakan, Eva Bender, Erol Taş, Suna Pekuysal, Abdullah Ferah, Niyazi Vanlı.

ŞEYTAN (1974)
Y: Metin Erksan; S: Yılmaz Tümtürk, William Friedkin'in *The Exorcist* (*Şeytan*, 1973) filmi ve William Peter Blatty'nin aynı adlı romanından; G.Y.: Nihat Çifteoğlu; Yapımcı: Saner Film, Hulki Saner; O: Cihan Ünal, Meral Taygun, Agâh Hün, Canan Perver, Ergun Rona, İsmail Hakkı Şen, Ekrem Gökkaya, Erol Amaç, Ferdi Merter, Ahmet Kostarika (Turgutlu), Ali Taygun, Muzaffer Yener, Sabahat Işık.

Bir LİVANELİ filmi

ŞAHMARAN

BİR İSTANBUL MASALI

TÜRKAN ŞORAY

WARNER BROS. Sunar

MEHMET BALKIZ - RANA CABBAR - FARUK PEKER - SUNA SELEN - DİLAVER UYANIK
ATACAN ARSEVEN - MEHMET CAN - İLKER ÇALIŞKAN

Görüntü Yönetmeni: ÜMİT GÜLSOY Senaryo: ZEYNEP AVCI - ZÜLFÜ LİVANELİ
Müzik: ZÜLFÜ LİVANELİ Prodüktör: ÜLKER LİVANELİ Yönetmen: ZÜLFÜ LİVANELİ

ULTRA STEREO

İNTERFİLM - LİCA FİLM - GÜNER FİLM ortak yapımı.
Bu film Avrupa Konseyi Film Destekleme Fonu EURIMAGES tarafından desteklenmiştir.
Kültür Bakanlığı ve ATV'nin katkılarıyla.

Kodak

ŞEYTAN BURADAN GEÇTİ (1972)
Y-S: Oğuz Gözen; G.Y.: Mükremin Şumlu; Yapımcı: Fırtına Film, Ferit Bozkurt; O: Ferit Bozkurt, Ülkü Ülker, Baki Tamer, Yaşar Güçlü, Suzan Kardaş.

ŞEYTAN KAN KUSTURACAK (1972)
Y-S: T. Fikret Uçak; G.Y.: Dinçer Önal; Yapımcı: Gaye Film, Erdoğan Tilav; O: Cihangir Gaffari, Tijen Doray, Oktar Durukan, Hale Ünal, Tahsin Koray, Şale Çakın, Sedef İnci, Hüseyin Zan.

ŞEYTAN KÖŞEYİ DÖNDÜ (1978)
Y-S: Oğuz Gözen; G.Y.: Mükremin Şumlu; Yapımcı: Mete Film, Necdet Erdur; O: Bülent Kayabaş, Canan Ceylan, Karaca Kaan, Tülin Tan, Yüksel Gözen, Baki Tamer, Süheyl Eğriboz, Yaşar Şener, Kemal Çapraz.

ŞİMDİ SİLAH KONUŞACAK – PEKOS BİLL (1971)
Y-S: Kayahan Arıkan; G.Y.: Fevzi Eryılmaz; Yapımcı: Ayar Film, Orhan Ayar. O: Arzu Okay, Müfit Noyan, Yıldırım Önal, Behçet Nacar, Atilla Ergün, Yaşar Güçlü, Serpil Gül, Necip Tekçe, Kemal Coşkun, Niyazi Vanlı, Enver Dönmez, Danyal Topatan.

ŞİMŞEK HAFİYE (1970)
Y-S: Savaş Eşici; G.Y.: Salih Dikişçi; Yapımcı: Özler Film, Müfit İlkiz; O: Cihangir Gaffari, Ülkü Özen, Mine Soley, Altan Günbay.

TARKAN (1969)
Y: Tunç Başaran; S: Sezgin Burak, aynı adlı çizgi romanından; G.Y.: Necati İlktaç; Y. Y.: Temel Gürsu; Yapımcı: Arzu Film, Nahit Ataman; O: Kartal Tibet, Zuhal Aktan, Lale Belkıs, Mümtaz Ener, Sevgi Can, Kayhan Yıldızoğlu, Oktar Durukan, Birsen Ayda, Nil Başak, Behçet Nacar, Aynur Aydan, Moris, Danyal Topatan, Mehmet Ali Akpınar, Deniz Gürsoy, Yusuf Sezer, Mustafa Yıldız, Hüseyin Kutman, Zeki Alpan, İhsan Yüce.

TARKAN ALTIN MADALYON (1972)
Y: Mehmet Aslan; S: Sadık Şendil, Sezgin Burak'ın aynı adlı çizgi romanından; G.Y.: Erdoğan Engin; Sanat Y.: Metin Deniz; Makyaj: Zeki Alpan; Y.Y.: Muzaffer Hiçdurmaz, Nurettin İrişen; Yapımcı: Arzu Film, Nahit Ataman; O: Kartal Tibet, Eva Bender, Altan Günbay, Zeki Alasya, Birsen Ayda, Pakize Suda, Yeşim Tan, Halit Akçatepe, Kamuran Usluer, Mürüvvet Sim.

TARKAN CAMOKA'YA KARŞI (1969)
Y-S: T. Fikret Uçak, Sezgin Burak'ın *Tarkan* ve Suat Yalaz'ın *Karaoğlan*adlı çizgi romanlarından yola çıkılarak; G.Y.: Kaya Ererez; Yapımcı: Sel Film, Hakkı Ceyhan. O: Hasan Demirtaş, Danyal Topatan, Müjgan Ağralı, Nevin Nuray, Kazım Kartal.

TARKAN CANAVARLI KULE (1969)
Y: Cavit Yörüklü; S: Nuri Kırgeç, Sezgin Burak'ın çizgi romanından; G.Y.: Erdoğan Engin; Yapımcı: Sibel Film, Müfit İlkiz; O: Ünal Şahin, Piraye Uzun, Erol Taş, Nil Başak, Atilla Ergün, Oktar Durukan, Nuri Kırgeç, Hüseyin Sayar, Behçet Nacar, Ergun Köknar.

TARKAN GÜÇLÜ KAHRAMAN KOLSUZ KAHRAMANA KARŞI (1973)
Y-S: Mehmet Aslan, Sezgin Burak'ın aynı adlı çizgi romanı ve Wang Yu'nun *One Armed Boxer* (*Kolsuz Kahraman*) filmlerinden; G.Y.: Erdoğan Engin; Y. Y.: Muzaffer Hiçdurmaz; Yapımcı: Arzu Film, Nahit Ataman; O: Kartal Tibet, Hakkı Koşar, Hülya Darcan, Halit Akçatepe, Reha Yurdakul, Kazım Kartal, İlhan Hemşeri, Müfit Kiper, Semra Yıldız, Mithat Oktay, Kazım Aktan, Erol Adıyaman, Yaşar Dikbıyık.

TARKAN GÜMÜŞ EYER (1970)
Y: Mehmet Aslan; S: Sezgin Burak; G.Y.: Cahit Engin; Y. Y.: Yılmaz Korkut; Yapımcı: Arzu Film, Nahit Ataman; O: Kartal Tibet, Eva Bender, Bilal İnci, Reha Yurdakul, Altan Günbay, Suphi Tekniker, Danyal Topatan, Mehmet Ali Akpınar, Refik Ansav, Kaya Volkan, Hüseyin Alp, Benan Öz, Yıldız Bora, Ümit Yaşar, Yusuf Sezer, Levent Çakır, Osman Han.

BİRLİK FİLM TAKDİM EDER

FİLİZ AKIN

UĞUR SAY TÜLAY TAŞBEN

RUKİYE GÖREÇ

BİRLİK FİLM A.MÜFİT İLKİZ

RENKLİ

Reji
ERTEM GÖREÇ

Müzik
ŞAT YAPIM

Produktor: TURAN KALKAVAN • MÜFİT İLKİZ

TATLI CADI nın maceraları

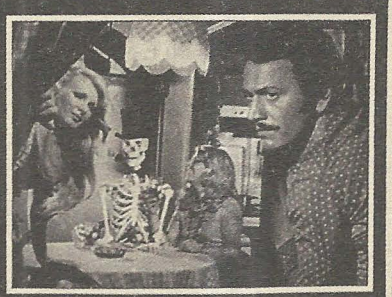

TURGUT BORALE AYLA MUSABALLI MÜMTAZ ENER
CEVAT KURTULUŞ YAVUZ ŞEKER ABDULLAH EDEN

Senaryo
HALİT AYSAN
Kamera
ORHAN KAPKI

TARKAN VİKİNG KANI (1971)
Y: Mehmet Aslan; S: Şadık Şendil, Sezgin Burak'ın aynı adlı çizgi romanından; G.Y.: Cahit Engin; Sanat Y.: Basri Büyükcan; Y.Y.: Muzaffer Hiçdurmaz, Aykut Düz; Yapımcı: Arzu Film, Nahit Ataman; O: Kartal Tibet, Eva Bender, Seher Şeniz, Fatma Belgen, Bilal İnci, Tarık Şebnem, Atıf Kaptan, Yusuf Sezer, Refik Kansav, Deniz Çimenli, Osman Han, Ahmet Sert, Hüseyin Alp.

TARZAN İSTANBUL'DA (1952)
Y-S: Orhan Atadeniz, Edgar R. Burroughs'un *Tarzan* romanı ve çeşitli Tarzan filmlerinden; G.Y.: Sabahattin Tulgar; Kurgu: Orhan Atadeniz; Yapımcı: Milli Film, Sabahattin Tulgar; O: Tamer (Toma) Balcı, Hayri Esen, Necla Aygül, Aziz Basmacı, Cemil Demirel, İsmail Kara, Ziya Aygen, Hayri Kuloğlu, B. Karaaslan, Nejat Özer, Çetin Savaş, Kemalettin Yönalp, Selahaddin Topdağ, Sadullah Enuysal.

TARZAN KORKUSUZ ADAM (1974)
Y-S: Kunt Tulgar, Edgar R. Burroughs'un *Tarzan* romanı ve çeşitli Tarzan filmlerinden; G.Y.: Sertaç Karan; Yapımcı: Kunt Film, Kunt Tulgar; O: Yavuz Selekman, Yeşim Yükselen, Altan Günbay, Kudret Karadağ, Gülgün Erdem, Yaşar Şener, Arap Celal, Hakkı Kurt, Ali Ardıç.

TATLI CADI (1975)
Y-S: Volkan Kayhan, *Tatlı Cadı / Bewitched* adlı televizyon dizisinden; G.Y.: Orhan Kapkı; Yapımcı: Birlik Film, Müfit İlkiz, Turan Kalkavan; O: Arzu Okay, Salih Kırmızı, Hülya Tuğlu, İlhan Daner, Yeşim Yükselen, Özden Yüce, Turgut Özatay, Nur Ay, Cevat Kurtuluş, Renan Fosforoğlu, Müşerref Çapın.

TATLI CADININ MACERALARI (1975)
Y: Ertem Göreç; S: Halit Aysan, *Tatlı Cadı / Bewitched* adlı televizyon dizisinden; G.Y.: Orhan Kapkı; Yapımcı: Birlik Film, Müfit İlkiz, Turan Kalkavan; O: Filiz Akın, Uğur Say, Birtane Güngör, Tülay Taşbent.

TOLGA (1975)
Y-S: Mehmet Aslan, Abdullah Turhan'ın aynı adlı çizgi romanından; G.Y.: Muzaffer Turan; Yapımcı: İrfan Film, İrfan Atasoy; O: İrfan Atasoy, Deniz Erkanat, Aytekin Akkaya, İsmail Hakkı Şen, Tarık Şimşek, Tuğba Çetin, Aynur Akarsu, Birtane Güngör, Zeki Alpan, Arseven Gümüş.

TOM BRAKS – ŞEYTAN TIRNAĞI (1972)
Y-S: Taner Oğuz, Esse Gesse'nin *Tom Braks / Alan Mistero* adlı çizgi romanından; G.Y.: Nihat Çifteoğlu; Yapımcı: Metin Film, Işık Toraman; O: İstemi Betil, Deniz Erkanat, Hüseyin Zan, Elif Pektaş, Zeki Tüney.

TOROS CANAVARI (1961)
Y-S: Burhan Bolan; G.Y.: Ali Uğur; Y.Y.: Kemal İnci; Yapımcı: Be-Ya Film, Nusret İkbal; O: Ahmet Tarık Tekçe, Efgan Efekan, Cavidan Dora, Tomris Ergüder, Atıf Kaptan, Osman Alyanak, Asım Nipton, Aliye Çakar, Mehmet Ali Akpınar, Ersun Kazançel, Afacan Boran, Kemal İnci.

TURİST ÖMER UZAY YOLUNDA (1973)
Y: Hulki Saner; S: Ferdi Merter, *Star Trek / Uzay Yolu* adlı televizyon dizisinden; G.Y.: Özdemir Öğüt, Çetin Gürtop; Yapımcı: Saner Film, Hulki Saner; O: Sadri Alışık, Cemil Şahbaz, Erol Amaç, Kayhan Yıldızoğlu, Ferdi Merter, Elif Pektaş, Füsun Olgaç, Şule Tınaz, Oytun Şanal, Nevhilal, Necip Koçak, Nermin Altınses, Yılmaz Şahin, Yılmaz Sulver, Neslihan Özgür, Sönmez Yıkılmaz, Yadigar Kırmızıgül, Kazım Oğuz, Zeynep Ramazanoğlu, Emel Yolaç, Serpil Köseoğlu, Ayten Engin.

UÇ BABA TORİK (1953)
Y: Arşavir Alyanak; S: Memduh Ün, Orhan Elmas; G.Y.: Manasi Filmeridis; Yapımcı: Yakut Film, Memduh Ün, Arşavir Alyanak; O: Meral Körmükçü, Kenan Büke, Muazzez Arçay, Muzaffer Nebioğlu, Mualla Sürer, Turhan (Memduh) Ün, Hüseyin Güler, Osman Alyanak, Sohban Koloğlu.

ŞAFAKTA SİLAH SESLERİ

YILDIRIM GENCER

ÜLKÜ ÖZEN

Reji ve Senaryo:
SEMİH EVİN

Kamera:
KAYA ERER EZ

ATİLLÂ ERGÜN
ATIF KAPTAN
SÜHA DOĞAN
ERSUN KAZANÇEL
ve
GÜLGÜN OK

AGEÇ
Film Ticaret

UÇAN DAİRELER İSTANBUL'DA (1955)
Y-S: Orhan Elçin; G.Y.: Lazar Yazıcıoğlu; Yapımcı: Birsel Film, Özdemir Birsel; O: Özcan Tekgül, Halide Pişkin.

UÇAN KIZ (1972)
Y-S: Semih Evin, Bob Kane'in *Batman* adlı çizgi romanından; G.Y.: Nihat Çifteoğlu; Yapımcı: Şahin Film, Şahin Koçak; O: Safiye Yankı, İnan Orkuş, Atilla Ergün, Ersun Kazançel, Pelin Ceylan, Ahmet Karaca, Nermin Dikses, Yusuf Çağatay, Tevfik Şen.

UZUN İNCE BİR YOL (1991)
Y-S: Tunç Başaran, *Deli Dumrul* ve *Alkestis* adlı mitolojik öyküden yola çıkılarak; G.Y.: Ümit Gülsoy; Müzik: Hasan Yükselir; Sanat Y.: Jale Başaran; Kurgu: Bircan Uysal; Yapımcı: Magnum Film, Jale Başaran; O: Tarık Akan, Taner Barlas, Caren Libby, Orhun Seydik, Orhan Çağman, Nevin Aypar, Özcan Özgür, Selma Kutluğ.

ÜÇ DEV ADAM (1973)
Y: T. Fikret Uçak; S: Doğan Tamer, Joe Simon ile Jack Kirby'nin yarattığı *Captain America*, Stan Lee ile Steve Ditko'nun yarattığı *Spiderman* çizgi romanlarından ve Meksika yapımı çeşitli *Santo* filmlerinden yola çıkılarak; G.Y.: Orhan Kapkı; Yapımcı: Yerli Film, Rıdvan Tual; O: Aytekin Akkaya, Deniz Erkanat, Yavuz Selekman, Tevfik Şen, Doğan Tamer, Mine Sun, Altan Günbay, Ersun Kazançel, Hasan Ceylan, Osman Han, Ayşen Taşkın, Mahmut Gülay, Ali Ekdal, Niyazi Vanlı, Alev Bora, Cengiz Karabulut, Sönmez Yıkılmaz, Nilgün Ceylan, İhsan Baysal, Meziyet Nakkaş, Mehmet Yağmur, Mustafa Özkaya.

ÜÇ SÜPERMEN OLİMPİYATLARDA (1984)
Y: Italo Martinenghi; S: Yavuz Yalınkılıç, İtalyan *I Tre Superuomini* adlı film dizisinden; G.Y.: Salih Dikişçi; Sanat Y.: Ahmet Sert; Yapımcı: Objektif Film, Yavuz Yalınkılıç. O: Yılmaz Köksal, Levent Çakır, Stefano Martinenghi, Filiz Özten, Alain Flick, Daniel Darnault, Oktar Durukan, Bahattin Eroğlu, Kadir Kök, Joceline Davan.

VE GÜNEŞE KAN SIÇRADI (1972)
Y-S: Ahmet Ündağ; G.Y.: Paşa Gündoğdu; Yapımcı: Meriç Film, Samim Meriç; O: Melek Görgün, Samim Meriç, Aytaç Arman, Hülya Şengül.

YARASA ADAM – BETMEN (1973)
Y-S: Savaş Eşici, Bob Kane'in *Batman* adlı çizgi romanından; G.Y.: Suat Kapkı; Yapımcı: Nuran Film, Savaş Eşici; O: Levent Çakır, Emel Özden, Altan Günbay, Nalan Çöl, Ceyhan Cem; Gabriella Merlin, Ferhat Ünal, Mehmet Yağmur, Kadriye Fidan, Hüseyin Sayar.

YEDİ DAĞIN ASLANI (1966)
Y: Yılmaz Atadeniz; S: Yılmaz Güney; G.Y.: Cengiz Tacer; Yapımcı: Saltuk Film, Kadir Kesemen; O: Yılmaz Güney, Nebahat Çehre, Sevda Ferdağ, Erol Taş, Kadir Savun, Cahit Irgat, Danyal Topatan, Tuncer Necmioğlu, Necati Er.

YILMAYAN ŞEYTAN (1972)
Y: Yılmaz Atadeniz; S: Orhan Atadeniz, *Mysterious Dr. Satan* adlı film dizisinden; G.Y.: Sertaç Karan; Y. Y.: Semih Selvidal; Kurgu: Necdet Tok; Makyaj: Zeki Alpan; Yapımcı: Atadeniz Film, Yılmaz Atadeniz; O: Kunt Tulgar, Mine Mutlu, Erol Taş, Muzaffer Tema, Erol Günaydın, Yalın Tolga, Tijen Doray, Muammer Gözalan, Zeki Sezer, Cango Kemal, Mustafa Dik, Ahmet Karaca, Giray Alpan, Abdi Algül, Ali Demir, Erol Yeşilyaprak, Mehmet Yağmur.

YUMURCAĞIN TATLI RÜYALARI (1971)
Y: Türker İnanoğlu; S: Erdoğan Tünaş; G.Y.: Çetin Gürtop; Sanat Y: Sohban Kologlu; Yapımcı: Erler Film, Türker İnanoğlu; O: İlker İnanoğlu, Filiz Akın, Ediz Hun, Turgut Özatay, Mürüvvet Sim, Önder Somer, Kadir Savun, Hulusi Kentmen, Ergun Köknar, Necdet Tosun, Kayhan Yıldızoğlu, Cevat Kurtuluş, Nubar Terziyan, Feridun Çölgeçen.

T. TİCARETİM
CÜNEYT ARKIN
ORHAN GÜNŞİRAY
FÜSUN UÇAR
SON SAVAŞÇI
YÖNETMEN:
ÇETİN İNANÇ
NİHAT YİĞİT
NEJAT GÜRÇEN
NEJAT ÖZBEK
KEMAL ÖZKAN
ve HÜSEYİN PEYDA
KAMERA:
ÇETİN GÜRTOP

ZAGOR (1970)
Y-S: Mehmet Aslan, Bonelli ve Galliano'nun *Zagor* adlı çizgi romanından; G.Y.: Özdemir Öğüt; Yapımcı: Özdeyiş Film, Nami Dilbaz; O: Cihangir Gaffari, Yılmaz Köksal, Nükhet Egeli, Kazım Kartal, Nihat Ziyalan, Yavuz Selekman, Hüseyin Zan.

ZAGOR KARA BELA (1971)
Y: Nişan Hançer; S: M. Nuri Seybi, Bonelli ve Ferri'nin *Zagor* adlı çizgi romanından; G.Y.: Paşa Gündoğdu; Yapımcı: Yerli Film, Hasan Tual; O: Levent Çakır, Yavuz Selekman, Ergun Köknar, Muzaffer Tema, Turgut Özatay, Sırrı Elitaş, Ahmet Kostarika (Turgutlu), Nuri Kırgeç, Nevzat Açıkgöz, Tuncer Yenice, Yılmaz Türkoğlu.

ZAGOR KARA KORSANIN HAZİNELERİ (1971)
Y: Nişan Hançer; S: M. Nuri Seybi, Bonelli ve Ferri'nin *Zagor* adlı çizgi romanından; G.Y.: Paşa Gündoğdu; Yapımcı: Yerli Film, Hasan Tual; O: Levent Çakır, Kadir Savun, Kazım Kartal, Ece Cansel, Muzaffer Tema, Nuri Kırgeç, Hasan Ceylan.

ZAPATA (1971)
Y-S: Melih Gülgen; G.Y.: Yılmaz Ceylan; Yapımcı: Şahin Film, Şahin Koçak; O: Cihangir Gaffari, Arzu Okay, Hayati Hamzaoğlu, Behçet Nacar, Yaşar Şener, İhsan Gedik, Tijen Doray, Enver Dönmez, Süheyl Eğriboz, İhsan Alemdar.

ZORO DİŞİ FANTOMA'YA KARŞI (1969)
Y: Feridun Kete, Alpay Ziyal; S: Feridun Kete, *Zorro* filmlerinden; G.Y.: Erhan Canan; Yapımcı: Kımız Film, Feridun Kete; O: Nebahat Çehre, Hasan Demirtaş, Turgut Özatay, Tansu Sayın, Reha Yurdakul, Behçet Nacar, Zuhal Yıldız, Yaşar Şener, Faruk Panter.

ZORO'NUN KARA KAMÇISI (1969)
Y: Feridun Kete, Alpay Ziyal; S: Feridun Kete, *Zorro* filmlerinden; G.Y.: Erhan Canan; Yapımcı: Kımız Film, Feridun Kete; O: Hasan Demirtaş, Nebahat Çehre, Oktar Durukan, Tansu Sayın, Behçet Nacar, Faruk Panter, Hakkı Kıvanç.

ZORRO'NUN İNTİKAMI (1969)
Y: Yılmaz Atadeniz; S: Melih Gülgen, *Zorro* filmlerinden; G.Y.: Kaya Ererez; Kostüm: Niyazi Er; Yapımcı: Atadeniz Film, Yılmaz Atadeniz; O: Tamer Yiğit, Nebahat Çehre, Müjgan Ağralı, Reha Yurdakul, Atilla Ergün, Mine Soley, Ahmet Turgutlu (Kostarika), Danyal Topatan, Gani Dede, Mehmet Büyükgüngör, Kudret Karadağ, Hüseyin Sayan, Yılmaz Bora, İhsan Gedik, Günay Güner, Cemal Karaca.

ZORRO KAMÇILI SÜVARİ (1969)
Y: Yılmaz Atadeniz; S: Melih Gülgen, *Zorro* filmlerinden; G.Y.: Kaya Ererez; Kostüm: Niyazi Er; Yapımcı: Atadeniz Film, Yılmaz Atadeniz; O: Tamer Yiğit, Nebahat Çehre, Müjgan Ağralı, Atilla Ergün, Danyal Topatan, Reha Yurdakul, Mehmet Büyükgüngör, Yılmaz Bora, Gani Dede, Kudret Karadağ, Hüseyin Sayan, İhsan Gedik, Günay Güner, Cemal Gonca.

KAPLAN KADIN
DEHŞET ADASI
GÜLGÜN ERDEM
ve çocukların sevgilisi
SAMİ HAZİNSES
YAŞAR GÜÇLÜ
FUNDA EGE
NESRİN KAPTAN
NECİP TEKÇE
KUDRET ŞANDRA
LEYLA BAŞAR
NİYAZİ VANLI
MELTEM ESEN
ALEV ALGÜL
CÜNEYT ALGÜL
KADİR KÖK
REJİ SENARYO:
TANCAN AKIN
KAMERA:
SELAHATTİN HİÇDURMAZ

KAPLAN KADIN
DEHŞET ADASI
GÜLGÜN ERDEM
ve çocukların sevgilisi
SAMİ HAZİNSES
YAŞAR GÜÇLÜ
FUNDA EGE
NESRİN KAPTAN
NECİP TEKÇE
KUDRET ŞANDRA
LEYLA BAŞAR
NİYAZİ VANLI
MELTEM ESEN
ALEV ALGÜL
CÜNEYT ALGÜL
KADİR KÖK
REJİ SENARYO:
TANCAN AKIN
KAMERA:
SELAHATTİN HİÇDURMAZ

FANTASTIC TURKISH CINEMA

Once, the Turkish cinema as a whole was practically considered an 'unknown' territory, only accessible to some specialized scholars or film historians. Then starting from the 80's and thanks, mainly, to the works of director and actor Yılmaz Güney it gained world wide recognition and started participating in international film festivals collecting awards and recognitions. Actually the Turkish cinema has gained a place in its own right among Europe's national cinemas expanding its boundaries and getting attention through the works and achievements of a brand new generation of talented cinematographers. Still there are a lot of things to be discovered in its 85 years old history.

The aim of this book is to present and investigate the so called 'fantastic Turkish cinema' in its various aspects and examine its 'genres' ranging from the fairytale to science fiction, from Super Heroes to Wes-

Dişi Kilink ('Female Killing', Aram Gülyüz, 1967)

Bir Varmış Bir Yokmuş ('Once Upon a Time', Sırrı Gültekin, 1971)

terms. It must be underlined that the 'genres' cinema has never been considered in its own right or researched on an historical basis. Obviously most of the films considered in this context are not 'art films', the majority of them pertains to 'B' movie category, or double-bills. Nevertheless they remain a part of the industry and exist as surprising manifestations of 'popular cinema' at its best or at its worst. Some of the feature films mentioned are actually available abroad, both in Europe and the United States on video cassettes, some are already familiar to 'B' movie buffs in fact from time to have been reviewed in video magazines or fanzines but the majority is yet to be discovered. Thus the aim of this book is to lead the way for such a discovery and to recreate a world almost forgotten.

Fantasy enters to Turkish cinema in the 50's and like most beginnings, everything starts with the fairy-tale. In director Baha Gelenbevi's *Balıkçı Güzeli-Binikinci Gece* ('The Handsome Fisherman – 1002nd Night') the story is set around a dashing hero, an alluring Princess, an evil witch and a seemingly carnivorous giant spider. In 1964 it's the turn of the Forty Thieves and their magical cavern in *Cilalı İbo ve Kırk Haramiler* ('Shoeshiner İbo and the Forty Thieves') starring popular comedian Feridun Karakaya as Ali Baba under the direction of Mehmet Dinler. And while *Keloğlan* ('The Bald Boy', Yavuz Yalınkılıç, 1965) bring a well-known folk hero to the white screen, *Bağdat Hırsızı* ('The Thief of Baghdad', Ertem Göreç, 1968) remains an uninspired adaptation of a classical theme.

The fairy-tale movie reaches its peak in 1970 with Ertem Göreç directing the first adaptation of the Grimm Brothers famous tale *Pamuk Prenses ve Yedi*

Alaaddin'in Lambası ('The Lamb of Alaaddin', Natuk Baytan, 1971)

Tatlı Cadının Maceraları ('Turkish version of *The Bewitched* (tv series)', Ertem Göreç, 1975)

Cüceler ('Snow White and the Seven Dwarves'). Though heavily inspired by Walt Disney's feature-length cartoon (1937) the film is well done and it becomes an instant hit which opens the way to several similar pictures: *Ayşecik ve Sihirli Cüceler Rüyalar Ülkesinde* ('Little Ayşe and the Magical Dwarves in the Land of Dreams', Tunç Başaran, 1971) adapted from Victor Fleming's *The Wizard of Oz* (1939) stars the seven dwarfs from the previous movie who by now have become very popular; *Ali Baba ve Kırk Haramiler* ('Ali Baba and the Forty Robbers', O. Nuri Ergün, 1971) with star comedian Sadri Alışık; *Binbir Gece Masalları* ('The Arabian Nights', Ertem Göreç, 1971) as well as two separate adaptations, realized the same year, of Charles Perrault's *Cinderella* respectivelly titled *Saraylar Meleği* ('The Angel of Palaces', Aram Gülyüz, 1971) and *Sinderella* (Süreyya Duru, 1971).

Things change radically with Halit Refiğ's *Adsız Cengaver* ('The Warrior Without a Name', 1970). The film features special effects by the Rank Studios in London, here fantastic themes of eastern and western folklore blend in an action tale featuring an enchanted sword, a giant coming out of an old lamp, a magical tapestry, a witch transforming men into statues, a fire pit and many other atractions. With several episodes of the Keloğlan ('The Bald Boy') films we're back to Turkish folklore traditions. The hero both naive and smart is played by Rüştü Asyalı. In successive adventures our hero saves a Princess (*Keloğlan*, 'The Bald Boy', Süreyya Duru, 1971), goes to the city (*Keloğlan Aramızda*, 'The Bald Boy Among Us', Sırrı Gültekin, 1971), meets the Seven Drwarves (*Keloğlan ve Yedi Cüceler*, 'The Bald Boy and the Seven Dwarves', Semih Evin, 1971), tries to become a fearless warrior (*Keloğlan ile Can Kız*, 'The Bald Boy with the Girl', Metin Erksan, 1972), confronts a witch queen

Görünmeyen Adam Istanbul'da ('The Invisible Man in Istanbul', Lütfi Ö. Akad, 1955)

(*Ben Bir Garip Keloğlanım*, 'I am a Strange Bald Boy', Süreyya Duru, 1976).

By the end of the 70's the era of the fairy tales closes and in recent years the only example from this genre is director and composer Zülfü Livaneli's own rendition of *Şahmaran* (1993) in which the snake queen has been transformed to a smuggler women living in the old Byzantine ruins.

In science-fiction Turkish cinema has mostly put out uninspired examples based on inadequate adaptations. Director Lütfi Ö. Akad opens the way with *Görünmeyen Adam İstanbul'da* ('The Invisible Man in İstanbul', 1955) based on the novel by H. G. Wells and the same year another director Orhan Elçin, narrates an UFO encounter in *Uçan Daireler İstanbul'da* ('Flying Saucers in İstanbul').

1967 is the year of *Baytekin Fezada Çarpışanlar* ('Flash Gordon – Battle in Space') in which director Şinasi Özonuk tries hardly, despite a very low budget, to come up with a Space Opera. The intentions may be good and honest, but the result is a flop. Science-fiction in the form of advanced technology and villians as would-be rulers of the world is present in Ertem Göreç's *Altın Çocuk Beyrut'ta* ('Golden Boy in Beyruth', 1967) casting teenage idol Göksel Arsoy as an handsome Bond-wise secret agent.

Sci-fi elements (laboratories, robots) can also be found in several Super Hero films such as Yılmaz Atadeniz's *Yılmayan Şeytan* (known abroad as *The Daring Devil* aka *The Invincible Batman*, 1972) a free adaptation of an old serial (The Mystreious Dr. Satan).

Altın Avcıları ('The Gold Smugglers', Zafer Davutoğlu, 1968)

Adaptations are the main resource of the Turkish 'B' movies. One outstanding example is *Turist Ömer Uzay Yolunda* ('Ömer the Tourist in Star Trek', 1973) in which producer-director Hulki Saner uses the main characters of tv's famous *Star Trek* series (and the script of the *Man Trap* episode) for a space opera starring comedian Sadri Alışık and featuring the full crew of the Enterprise spaceship Captain Kirk, Mr. Spock, Dr. McCoy and the others.

The Frankenstein monster is not neglected either. He appears first in *Kilink Frankenstayn'a Karşı* ('Killing vs. Frankenstein', 1967) then in *Sevimli Frankenştayn* ('Cute Frankenstein', Nejat Saydam, 1974) inspired by Mel Brooks' *Young Frankenstein* (1974).

From the classic to the moderns ... In 1983 director Zafer Par shoots *Badi*, a poor man's remake of Steven Spielberg's *E.T.* (1982).

Due the financial and technical restrictions SF is mostly represented in an absurd way but still it manages to produce a cult film: Çetin İnanç's incredibly amazing movie *Dünyayı Kurtaran Adam* ('The Man Who Saved the World', 1982) starring Turkey's top action star Cüneyt Arkın. This small budget movie combines stock-shots from *Star Wars*, with the costumes inspired by the Japanese *Inframan* (1976), cardboard monsters and doddering robots with a story to match all this extravaganza.

If science-fiction films are rare in the 'B' movie the same is true for fantastic horror with only two titles worth mentioning: Mehmet Muhtar's *Drakula İstanbul'da* ('Dracula in İstanbul', 1953) and Metin Erksan's *Şeytan* ('The Devil', 1974).

Cango Korkusuz Adam – Ölüm Süvarisi ('Cango, The Brave Man', Remzi Jöntürk, 1967)

Drakula İstanbul'da uses a script by writer Ümit Deniz, but its main source of inspiration is Ali Rıza Seyfi's novel *Kazıklı Voyvoda* (The Impaling Voyvode) written in the early 30's. The book itself is in fact an abridged version of Bram Stoker's *Dracula.*

The film is original first in making clear the relations between Dracula and Vlad the Impaler, secondly in showing, for the first time on the screen, the Vampire's fangs. After a good start and apt atmosphere *Drakula İstanbul'da* looses some of its tension with the appearance of the leading lady being a singer and dancer in a nightclub. With the Austrian dancer Annie Ball playing the part the musical sequences are enough of a disturbance but Atıf Kaptan's interpretation of the Vampire Count and a speedy finale succeed in restoring the expected impact.

Director Metin Erksan's *Şeytan* ('The Devil') is also an adaptation –if not an adapted remake– of William Friedkin's *The Exorcist* (1972). Although rather succesful in conducting the change of characters (a young psychiatrist and an old theologian are subtituted for priests) it sort of distorts the religious and moral aspects of the original film and the novel.

Many Turkish films deal with several aspects of what we interpret as 'fantastic', some are situated in a dream world, others prefer the abstract approach and some use fantastic elements as comic effect. Among them *İkibin Yılın Sevgilisi* ('The Beloved through the Two Thousands Years', Ertem Göreç, 1973) follows the different reincarnations of a couple of lovers; *Minik Cadı* ('Little Witch', Nejat Saydam, 1975) is about a child witch; director Atıf Yılmaz's *Aah Belinda* (1986) relates the story of an actress who finds herself trapped in the world of the commercial in which she

Çirkin ve Cesur ('The Ugly and The Brave', Nazmi Özer, 1971)

Çifte Tabancalı Damat ('The Bridegroom with Double Pistols', O. Nuri Ergün, 1967)

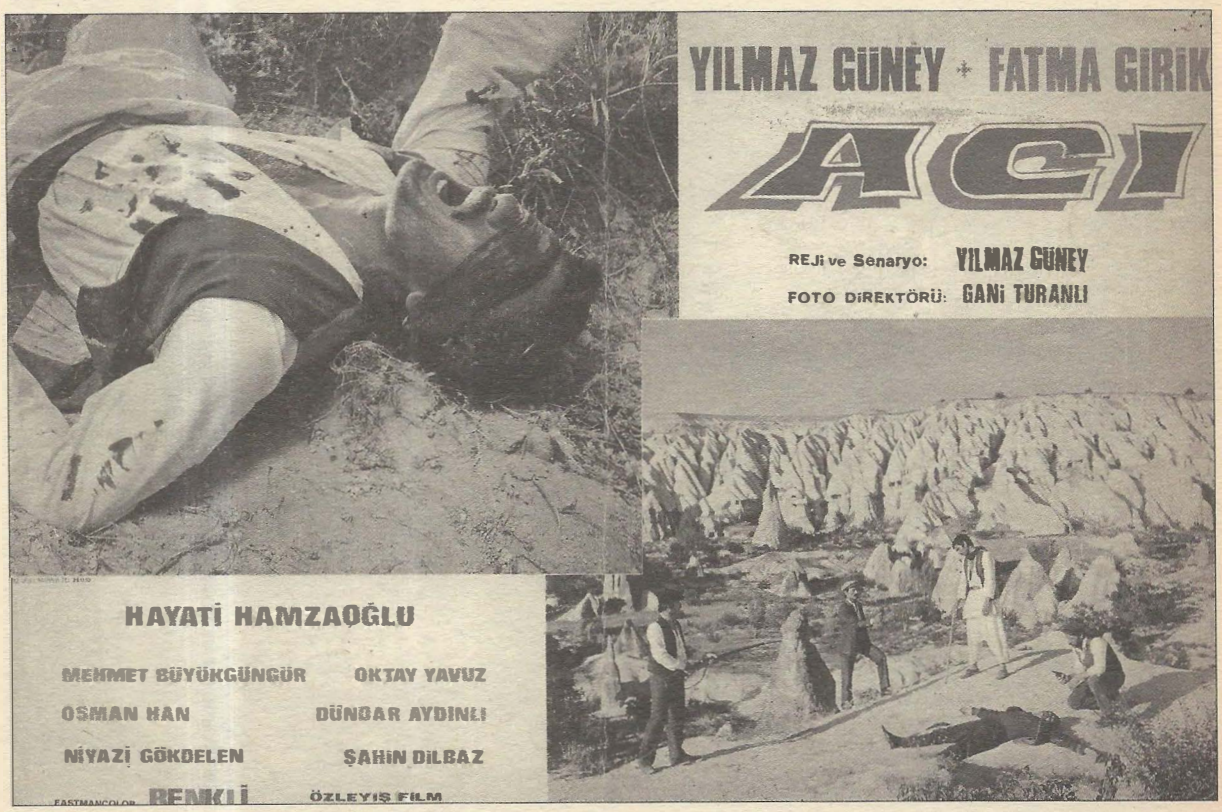

Acı ('Suffering', Yılmaz Güney, 1971)

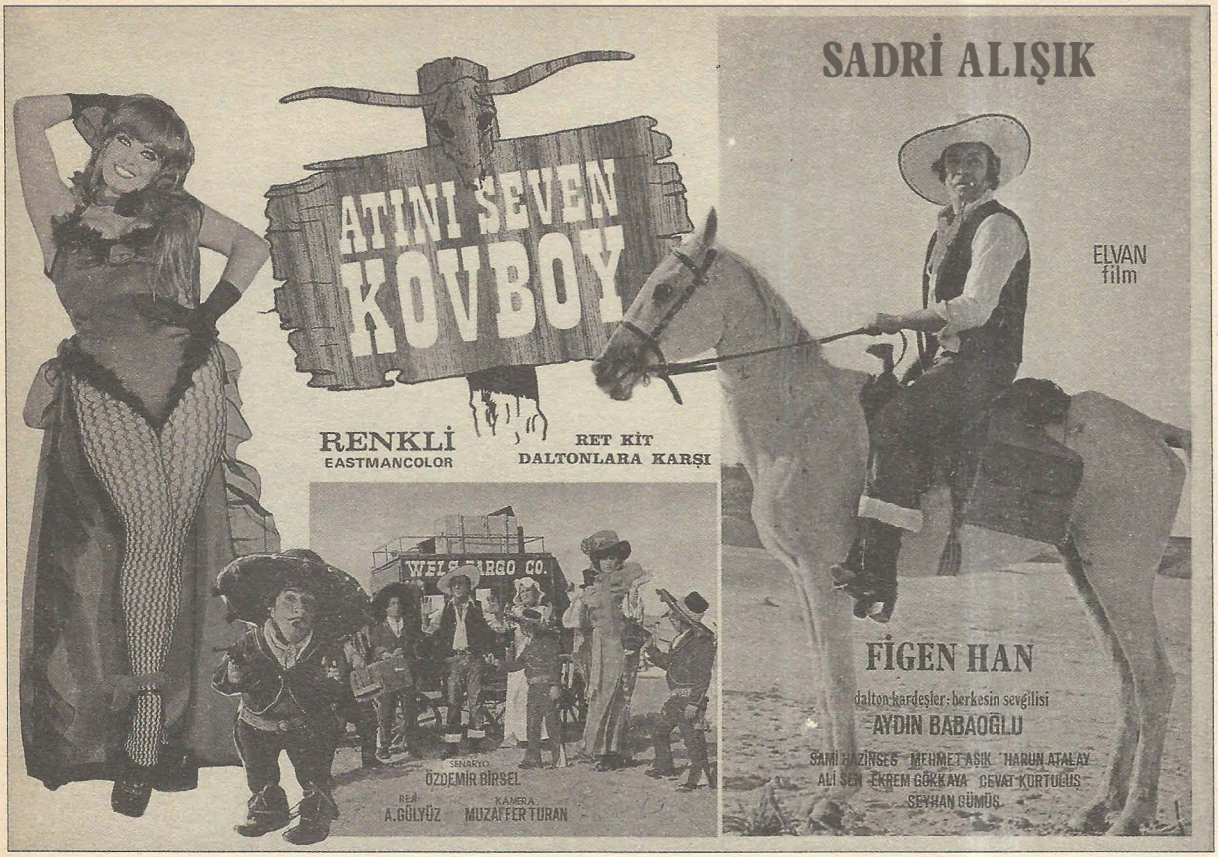

Atını Seven Kovboy ('Lucky Luke vs the Daltons', Aram Gülyüz, 1974)

stars; *Arkadaşım Şeytan* ('My Friend Devil', Atıf Yılmaz, 1988) with Faustian subtones, sees the Devil helping two young lovers and *Nihavend Mucize* ('Nihavend Miracle', Atıf Yılmaz, 1997) is about a mother coming back to earth to help her son in his complicated love life.

A very interesting film comes from Kutluğ Ataman who in *Karanlık Sular* (*Dark Waters / The Serpents Tail*, 1997) succeeds in mixing horror (young vampires), occultism (an ancient magical manuscript) and contemporary social problems.

Western is surely not a fantastic genre but when one has to deal with Turkish low budget quickies, the notion of fantastic comes naturely in mind. When the Italian import 'spagetti western' invades the market with Clint Eastwood, Giuliano Gemma, Franco Nero and veteran Lee Van Cleef, it becomes an unlimited source of inspiration for the producers of 'B' movies. The 'boom' starts in 1967, reaches its peak in 1971-1972, then slowly subsides. Superstars like Ayhan Işık and Cüneyt Arkın, romantic idols such as Kartal Tibet, popular comedians like Sadri Alışık and Öztürk Serengil, foreign actors like the Iranian Cihangir Gaffari, actors like Yılmaz Köksal and Bilal İnci instantly transform themselves to dashing cowboys. Foremost examples are: Zafer Davutoğlu's *Ringo Kid – Kanunsuz Kahraman* (Ringo Kid – The Lawless Hero, 1967) and Türker İnanoğlu's *Kader Bağı* (Bounded by Destiny, 1967).

'Spagetti westerns' are not the only source – popular myths like The Lone Riders and his friends return to the screen with Yılmaz Atadeniz's *Maskeli Beşler*

Vur ('Shooting', Tunç Başaran, 1972)

(The Masked Five, 1968) and its sequel *Maskeli Beşlerin Dönüşü* (The Return of the Masked Five, 1968). The same is true for *Maskeli Süvari'nin Dönüşü* ('The Lone Ranger Returns', Kayahan Arıkan, 1969) to be followed by *Maskeli Süvari Tom Miks'e Karşı* ('The Lone Ranger vs Tom Mix', Kayahan Arıkan, 1969).

Zorro the masked avenger is of course not forgotten so that several Zorro films appear successively: *Zorro Kamçılı Süvari* ('Zorro the Rider with a Whip', Yılmaz Atadeniz, 1969), *Zorro'nun İntikamı* ('The Vengeance of Zorro', Yılmaz Atadeniz, 1969), *Zorro Dişi Fantoma'ya Karşı* ('Zorro vs the Female Fantoma', Feridun Kete and Alpay Ziyal, 1969) and *Zorro'nun Kara Kamçısı* ('Zorro's Black Whip', Feridun Kete and Alpay Ziyal, 1969).

Çeko ('Cheko', Çetin İnanç, 1970) sets the scene in Mexico 1875 with plenty of dangerous looking, vicious bandits, a farm ruled by an seductive woman, a funny gunman (Cheko) and his bounty killer friend. It becomes a box-office hit especially in eastern Turkey and leads the way to some other western quickies like *Batı'dan Gelen Adam* ('The Man Who Came from the West', Savaş Eşici, 1971), *Hey Amigo Beş Altın Mezar* ('Hey Amigo – Five Golden Graves', Nuri Akıncı, 1971), *Profesyoneller* ('The Professionals', Yavuz Yalınkılıç, 1971), *Zapata* (Melih Gülgen, 1971), *Kanun Adamı* ('Lawman', Nazmi Özer, 1972) etc.

The last Turkish western movie is shot in 1973. Directed by Italian director Guido Zurli with an international cast (Cüneyt Arkın, child-actor İlker İnanoğlu, Pascale Petit, Alan Steel, Evelyn Stewart): *Küçük Kovboy* ('The Little Cowboy') is partly done in Rome

Bizansı Titreten Yiğit ('The Hero Who Terrorized Byzantium', Muharrem Gürses, 1967)

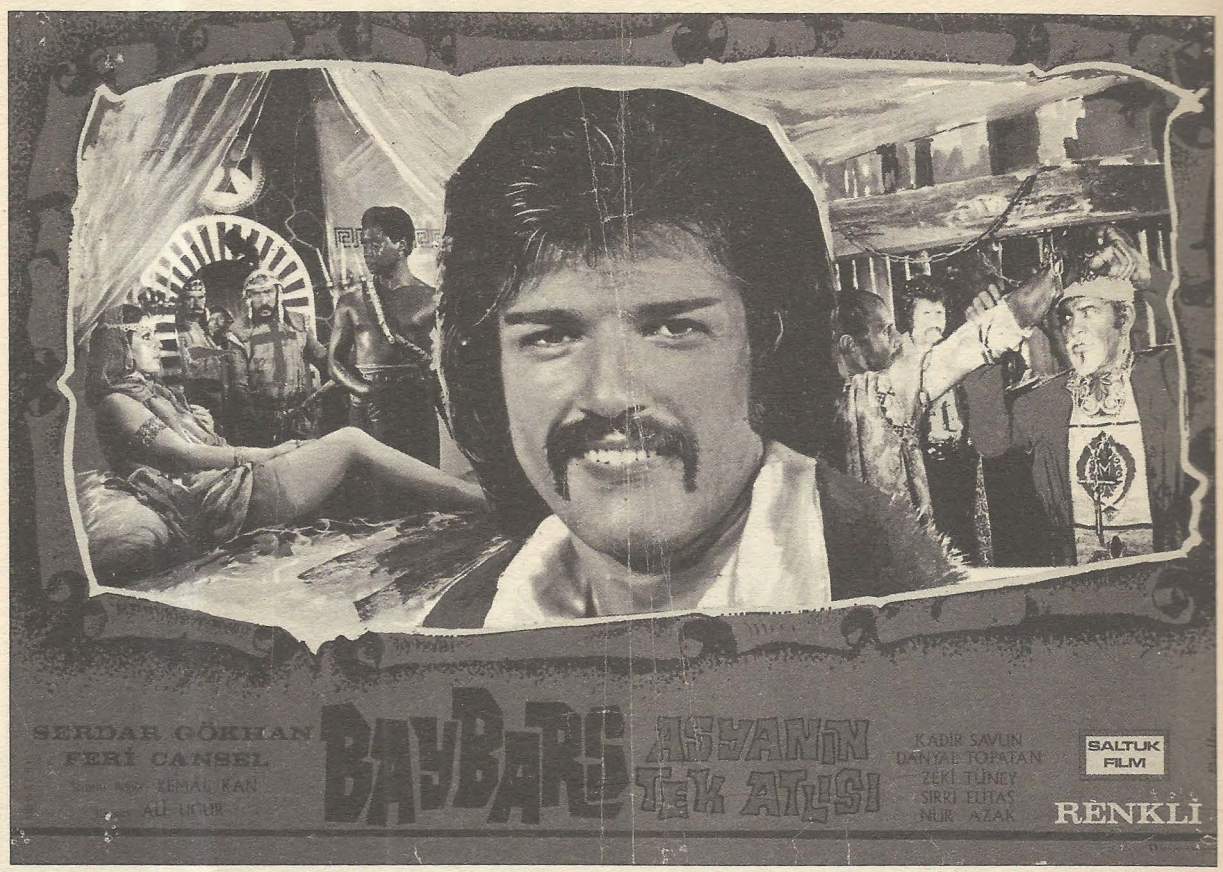

Baybars Asyanın Tek Atlısı ('Baybars, The Lone Horseman of Asia', Kemal Kan, 1971)

at Cinecitta studios.

History cannot be categorized as fantasy but when history is used only as a colorful element, historical films can easily become highly fantastic. That's mostly the case in Turkish cinema – a costume piece may become a pretext for action featuring a popular hero and a popular star. Generally such films (some inspired by local comic stripes) are serialized often using the same leading actor, the same props and the same director and crew. Even if some of them are based on big budgets, most of them pertains to the 'B' category.

Thereby heroes by the dozens appear on white screen: Gültekin in *Gültekin Asya Kartalı* (Gültekin, Asian Eagle, 1968), *Gültekin Amazonlara Karşı* (Gültekin vs the Amazons, 1969) or Mete Han in *Mete Han Amazonlara Karşı* (Mete Han vs the Amazons, 1969); all under the directership of Mehmet Aslan. Heroes are aplenty the most popular ones are those adapted from comic stripes such as *Karaoğlan* (The Black Boy, by Suat Yalaz), *Tarkan* (by Sezgin Burak), *Malkoçoğlu* (by Ayhan Başoğlu) and *Kara Murat* (Murat the Black, by Rahmi Turan and Abdullah Turhan). These legendary hereos are often played by equally popular stars like Cüneyt Arkın (Malkoçoğlu, Kara Murat) and Kartal Tibet (Karaoğlan, Tarkan).

Local heroes are in a way Super Heroes but they are not the only Super Hereos appearing in B movies. Foreign comics too have always been a source of inspiration for the Turkish fantastic cinema.

Tarzan's first appearance in Istanbul in 1952: *Tarzan Istanbul'da* (Tarzan in Istanbul) – directed by Orhan Atadeniz.

He returns in 1974 with *Tarzan Korkusuz Adam* (Tarzan the fearless, Kunt Tulgar). Another famous comics character who visits İstanbul is Fantomas, the

SEZGİN BURAK'ın
yarattığı Saheser
Tarkan
KARTAL TİBET

ARZU FİLM

ZÜHAL AKTAN - LÂLE BELKIS

MORİS - BİRSEN AYDA - DANYAL TOPATAN - MÜMTAZ ENER - M. ALİ AKPINAR
BEHÇET NACAR - AYNUR AYDAN - DENİZ GÜRSOY - KAYHAN YILDIZOĞLU

Reji : TUNÇ BAŞARAN - Operatör : NECATİ İLKTAÇ

TAMAMEN
RENKLİ

SEZGİN BURAK'ın
yarattığı Saheser
Tarkan
KARTAL TİBET

ARZU FİLM

ZÜHAL AKTAN - LÂLE BELKIS

MORİS - BİRSEN AYDA - DANYAL TOPATAN - MÜMTAZ ENER - M. ALİ AKPINAR
BEHÇET NACAR - AYNUR AYDAN - DENİZ GÜRSOY - KAYHAN YILDIZOĞLU

Reji : TUNÇ BAŞARAN - Operatör : NECATİ İLKTAÇ

TAMAMEN
RENKLİ

French crime master created by writers Pierre Souvestre and Marcel Allain (1911 and 1914). Fantomas fights against Batman (*Fantoma İstanbul'da Buluşalım,* 'Fantoma-Randevous in İstanbul', Natuk Baytan, 1967) or deals with Steel Claw (*Demir Pençe,* 'Steel Claw', Çetin İnanç, 1969) or he fights against Superman (*Fantoma Süpermen'e Karşı,* 'Fantoma vs Superman', Kayahan Arıkan, 1969). Another import hero is Spiderman (*Örümcek Adam,* 'Spiderman', Cevat Okçugil, 1966) who –at least in one occasion– becomes a villain fighting against Captain America and the Mexican masked wrestler El Santo (*Üç Dev Adam,* 'Three Brave Men', T. Fikret Uçak, 1973), the Italian Killing stars, as another sadistic villain, in several films including *Kilink İstanbul'da* ('Killing in İstanbul', Yılmaz Atadeniz, 1967), *Kilink Uçan Adama Karşı* ('Killing vs Flying Man', Yılmaz Atadeniz, 1967), *Mandrake Killing'in Peşinde* ('Mandrake vs Killing', Oksal Pekmezoğlu, 1967), *Kilink Frankenştayn'a Karşı* ('Killing vs Frankenstein', Nuri Akıncı, 1967) and etc.

Lee Falk's immortal *The Phantom* (known in Turkey as 'Kızıl Maske' meaning Red Mask) is also one of the super heroes used by 'B' movies. In 1968 he appears in two films both titled *Kızıl Maske* ('The Phantom') respectively directed by Tolgay Ziyal and Çetin İnanç. Two years later he returns with *Kızıl Maske'nin İntikamı* ('The Revenge of the Phantom', Cavit Yörüklü, 1970). Several films focus on Superman such as *Süper Adam* ('Superman', Cavit Yörüklü, 1971), *Süper Adam Kadınlar Arasında* ('Superman among the Women', Cavit Yörüklü, 1972), *Süper Adam İstanbul'da* ('Superman in İstanbul', Yavuz Yalınkılıç, 1972) and *Süpermen Dönüyor* ('Superman Returns', Kunt Tulgar, 1979).

Dokuz Canlı Adam ('The Man Who has Nine Lives', Cevat Okçugil, 1965)

Dokuz Canlı Adam ('The Man Who has Nine Lives', Cevat Okçugil, 1965)

RENKLİ RESİMLERİN LİSTESİ

(Sayfa 144 - 145 arası)

Drakula İstanbul'da (Mehmet Muhtar, 1953)

Zagor – Kara Bela (Nişan Hançeryan, 1971)

Kızıl Maske'nin İntikamı (Cavit Yörüklü, 1971)

Uçan Kız (Semih Evin, 1972)

Kaptan Swing Korkusuz Kaptan (Tunç Başaran, 1971)

Ayşecik ve Sihirli Cüceler Rüyalar Ülkesinde (Tunç Başaran, 1971)

Yılmayan Şeytan (Yılmaz Atadeniz, 1972)

Maskeli Süvari Tom Miks'e Karşı (Kayahan Arıkan, 1969)

Turist Ömer Uzay Yolunda (Hulki Saner, 1973)

Üç Dev Adam (T. Fikret Uçak, 1973)

Çılgın Kız ve Üç Süper Adam (Cavit Yörüklü, 1973)

Süper Adam İstanbul'da (Yavuz Yalınkılıç, 1972)

Kaplan Kadın Dehşet Adası (Tancan Akın, 1972)

Kırbaçlı Yosma (Semih Evin, 1972)

Çöl (Çetin İnanç, 1983)

Maskeli Üçler (Melih Gülgen, 1971)

(Sayfa 336 - 337 arası)

Maskeli Beşler (Yılmaz Atadeniz, 1968)

Kilink Uçan Adam'a Karşı (Yılmaz Atadeniz, 1967)

Killing Kolsuz Kahraman'a Karşı (Cengiz Kırtan, 1974)

Şimşek Hafiye (Savaş Eşici, 1970)

Akbulut, Malkoçoğlu ve Karaoğlan'a Karşı (Mehmet Aslan, 1967)

The Outlaw – Ringo Kid (Zafer Davutoğlu, 1967)

Tarkan Viking Kanı (Mehmet Aslan, 1971)

Her Kurşuna Bir Ölü (Mehmet Aslan, 1971)

Çeko (Çetin İnanç, 1970)

Karaoğlan Bizanslı Zorba (Suat Yalaz, 1967)

Karaoğlan Geliyor – Cengiz Han'ın Hazineleri (Mehmet Aslan, 1972)

Camoka'nın Dönüşü (Suat Yalaz, 1968)

Aybiçe Kurt Kız (Mehmet Aslan, 1976)

Altar (Remzi A. Jöntürk, 1985)

Dünyayı Kurtaran Adam (Çetin İnanç, 1982)

DİZİN

(Kitapta yer alan resimler bold rakamlarla belirtilmiştir.)

Aahh Belinda (1986) **85**, 375, 434
Acar Film 411, 415
Acar, Ejder 405
Acar, Sertan 27, 381, 415
Acı (1971) **134**, 135, **435**
Acım, Servet 411
Acun Film 391, 395
Acun, Sami 383, 391
Açan, Ahmet 417
Açıkgöz, Nevzat 356, 425
Adalı, Fahri 381
Adalı, Nazan 377, 381, 399, 403
Adıyaman, Erol 419
Adsız Cengaver (1970) **11**, **27**, **28**, 29, **374**, 375, 431
Afşar, Kerim 381
Ageç Film 417
Ağralı, Müjgan 383, 407, 413, 419, 425
Akad, Lütfi Ö. 8, 37, 39, 40, 253, 300, 319, 321, 345, 363, 391, 431, 432
Akakar, Alev 83, 415
Akan, Ceyhan 391
Akan, Mehmet 375
Akan, Tarık 423
Akanlar, Nedim 379, 409, 413
Akar Film 383
Akarsu, Aynur 381, 391, 393, 407, 415, 421
Akaslan, Turgut 309, 401
Akatlar, Tülay 298, 401
Akay, İzzet 379, 407
Akbaş, Aydemir 51, 52, 368, 377, 383, 407, 417
Akbulut Malkoçoğlu ve Karaoğlana Karşı (1967) **255**, 316, 375, 443
Akçaoğlu, Recai 379
Akçatepe, Halit 281, 282, 383, 419
Akçatepe, Leman 375, 399, 403
Akelli, Ziya 385
Akın Film 417
Akın Prodüksiyon 377
Akın, Filiz 83, 157, 393, 421, 423
Akın, Özdemir 383, 387, 403
Akın, Tancan 228, 397, 443
Akıncı, Nuri 102, 125, 218, 383, 393, 405, 415, 438, 441
Akınvar, Turgut 417
Akkaya, Aytekin 58-60, 159, 240, 294, 348, 359, 377, 379, 385, 389, 391, 407, 411, 421, 423
Akkor, Kamuran 413
Akpak, Dilek 413
Akpınar, Mehmet Ali 107, 277, 302, 313, 315, 331, 375, 377, 379, 383, 395, 401, 407, 419, 421
Aksoy, Murat 405
Aksoy, Nuran 375, 379
Aksoy, Teoman 393
Aksu, Şerife 381
Aksu, Zeynep 387, 389
Aktan, Kazım 419
Aktan, Zuhal 169, 381, 413, 419
Akün Film 387, 415
Akyel, Baki 389
Akyürek, Huşper 389
Alaaddin'in Lambası (1971) **21**, 375, **429**
Alan, Zeki 375
Alanson, Mazhar 377
Alasya, Zeki 281, 318, 401, 419
Alço, Nuri 167, 375
Aldıç, Ali 415
Aldinç, Ayşegül 395
Aleksandru, Aleko 379
Alemdar, İhsan 425
Alev, Mustafa 381, 383
Alfa Film 389
Alfan Ticaret 403
Algan, Ayla 253
Algan, Beklan 253
Algül, Abdi 423
Algül, Alev 397
Algül, Cüneyt 397
Alışık, Sadri 24, 47, 49, 50, 78, 101, 149, 218, 244, 375, 379, 381, 413, 417, 421, 431, 433, 437
Alışkan, İlker 417
Ali Baba ve Kırk Haramiler (1971) **24**, 375, 431
Alinçe, Ehat 395

Alkan, Erden 381, 393, 411
Alkan, Orçun 204, 387
Alkan, Orhan 413
Alkaya, Papatya 377
Allah Cezanı Versin Osman Bey (1961) 363
Allain, Marcel 181, 441
Alp, Gülay 389
Alp, Hüseyin 279, 399, 419, 421
Alpan, Filiz 377
Alpan, Giray 395, 411, 417, 423
Alpan, Zeki 24, 375, 379, 393, 403, 419, 421, 423
Alpaslan, Mümtaz 377
Alpay Ziyal Film 383, 403
Altar (1985) 165, **166**, 167, 173, 275, 375, 443
Altay'dan Gelen Yiğit (1977) 165, 377
Altın Avcıları (1968) **14**, **432**
Altın Çocuk (1966) 41, **376**, 377
Altın Çocuk Beyrut'ta (1967) 41, **42**, **43**, **376**, 377, 432
Altın Prens Devler Ülkesinde (1971) **24**, 25, 377
Altın, Alev 391
Altın, Remzi 389
Altınbilek, Muammer 370
Altınel, Nevzat 407
Altınel, Oksal 383
Altınok, Nuri 298, 401
Altınses, Nermin 421
Altıoklar, Mustafa 139, 173, 395
Altuğ, Şevket 391
Alyanak, Arşavir 77, 421
Alyanak, Osman 377, 389, 413, 421
Amaç, Erol 47, 417, 421
Anadolu Film 379
And Film 64-66, 389, 393
Andaç, Fatma 391
Andak, Selmi 393
Andrews, Harry 350
Angel on My Shoulder (*Omzumdaki Melek*, 1946) 87
Anıt Film 387, 389
Anıt Ticaret 58, 368
Ansav, Refik 419
Anter (1974) **165**, 377
Anuşka 403
Apocalypse Now (*Kıyamet*, 1979) 97
Ar, Cezmi 381, 383
Ar, Müjde 375
Arakon, Aydın 63, 141, 146, 345, 387, 395, 405
Arakon, İlhan 375, 387, 395, 405
Arap Celal 52, 224, 381, 387, 389, 391, 393, 403, 415, 417, 421
Arbaş, Zerrin 19, 21, 173, 381, 385
Arcan, Atilla bkz. Atilla Gürses 15, 143
Arçay, Muazzez 391, 421
Arda, Rengin 33, 381
Ardahan, Zühal 395
Ardıç, Ali 421
Arıburnu, Orhon M. 165, 302, 345, 377, 401
Arıkan, Kayahan 112, 113, 182, 183, 226, 246, 377, 389, 397, 409, 419, 438, 441, 443
Arıtan, Özdemir 385, 393, 409
Arkadaşım Şeytan (1988) 85, **86**, 377, 437
Arkın, Cüneyt 10, 29, 59, 60, 92, 95, 97, 101, 104, 128, 152, 153, 155, 157, 165, 167, 172, 233, 237, 257, 258, 261, 265, 267, 269, 271, 283, 287, 291, 323, 327, 331, **344**, 363, 366, 370, 371, 375, 377, 381, 387, 389, 391, 393, 397, 399, 403, 407, 409, 411, 413, 415, 417, 433, 437-439
Arkın, George (Cüneyt) 95
Arman, Aytaç 128, 423
Arsan, Asuman 395, 411
Arseven, Atacan 417
Arslanlar Kükreyince (1971) 350
Arsoy, Göksel 14, 43, **44**, 211, 377, 385, 432
Artist Film 385, 393
Arzu Film 4, 257, 395, 401, 409, 419, 421
As, Kemal 387
Asılana Kadar Yaşayacaksın (1972) 125, **376**, 377
Aslan, Alp 375
Aslan, Mehmet 125, 153, 155, 165, 249, 255, 257, 275, 277-279, 281, 282, 292-294, 316, 318, 359, 375, 379, 383, 391, 393, 401, 411, 419, 421, 425, 439, 443
Aslan, Muzaffer 331, 413
Aslanların Dönüşü (1966) 143, 377
Astronot Fehmi (1978) **51**, **52**, 377
Asyalı Dişi Cengaver (1969) **376**, 377
Asyalı, Rüştü 30-32, 381, 403, 431
Aşık, Mehmet 379, 413
Aşk Şarabı (1979) 83, 377
Aşk ve İntikam (*One Eyed Jacks*, 1959) 131, 387
Atacan, Vural 391
Ataç, Abdullah 21, 385
Atadeniz Film 343, 363, 381, 385, 403, 405, 411, 413, 423, 425
Atadeniz, Orhan 178, 179, 335, 336, 421, 423, 439
Atadeniz, Yılmaz 4, 5, 44-46, 52, 97, 109, 110, 114, 117-119, 125, 131, 134, 143, 173, 190, 192, 193, 195-197, 199-201, 206, 213, 218, 225, **335**, 336-343, **344**, 363, 365, 377, 381, 383, 385, 387, 395, 403, 405, 407, 409, 411, 413, 417, 423, 425, 432, 437, 438, 441, 443
Ataer, Nusret 302, 413

Ataizi, Hande 395
Atalay, Harun 379, 413
Ataman, Kutluğ 88-90, 399, 437
Ataman, Nahit 257, 401, 409, 419, 421
Atasoy, İrfan 125, 190, 192, 193, 199, 201, 206, 214, 218, 223, 225, 294, 339, 340, 381, 385, 393, 403, 405, 411, 421
Ateş, Lami 409
Ateş, Perihan 399, 415
Ateş, Yılmaz 413
Atını Seven Kovboy (1974) **10**, 244, **378**, 379, **436**
Atilla Film 381, 383
Atlas Film 387, 395, 405
Avcı, Atıf 385, 387, 395
Avcı, Erdoğan 387
Avcı, Suzan 31, 109, 224, 379, 385, 397, 403, 405, 407, 409
Avcı, Zeynep 411, 417
Ay, Dilber 53, 368, 417
Ay, İsmet 375
Ay, Nur 421
Ay, Savaş 395
Ayanoğlu, Bora 287, 289, 397, 399
Ayanoğlu, Sami 149, 381, 395
Ayar Film 419
Ayar, Orhan 419
Ayberk, Melek 399
Ayberk, Ünsal 403
Aybiçe Kurt Kız (1976) 165, 379, 443
Ayda, Birsen 29, 169, 263, 273, 281, 375, 381, 389, 401, 409, 413, 419
Aydan, Aynur 375, 379, 381, 383, 387, 391, 395, 405, 419
Aydan, Ege 395
Aydede'ye Gidiyoruz (1964) 40, 379
Aydın, Özdemir 397
Aydınlı, Dündar 381
Aygen, Ziya 421
Aygül, Necla 178, 421
Ayhan, Şahap 292, 391, 399
Aypar, Nevin 383, 391, 423
Aysan, Halit 421
Ayşecik ve Sihirli Cüceler Rüyalar Ülkesinde (1971) **23**, 24, 379, 431, 443
Azak, Gürbüz 294
Azak, Nur 381, 383
Aziz, Rutkay 389
Azrail'in Beş Atlısı (1971) **346**, **347**, **348**, 379

'B' filmleri 8, 9, 11, 57, 63, 83, 90, 97, 101, 109, 143, 165, 192, 199, 206, 429, 433, 437, 439, 441
Baban, Diclehan 381, 389, 413
Babaoğlu, Aydın 22, 31, 32, 379, 381, 403, 413
Babaoğlu, Ayhan 413
Babuş, Hülya 157, 393
Badi (1983) **16**, 54, **55**, **56**, 379, 433
Bağdat Hırsızı (1968) 19, **378**, 379, 429
Bağdat Hırsızı (*The Thief of Baghdad*, 1940) 77
Bahadır, Hakan 405, 409
Bahar Film 381
Balcı, Tamer (Toma) 178, 421
Balıkçı Güzeli – Binikinci Gece (1953) 19, 25, **378**, 379, 429
Balıkçı Osman (1973) **378**, 379
Balıkçı, Cevdet 405, 417
Balkan, Fazlı 389
Balkız, Mehmet 34, 417
Ball, Annie 66, 68-70, 389, 434
Banderas, Antonio 114
Bara, Kemal Emin 66, 389
Baradan, Hüseyin 22, 287, 377, 385, 397, 407, 413
Barlas, Orhan 405
Barlas, Taner 423
Basile, Pasquale 399
Baskın, Cezmi 395
Basmacı, Aziz 180, 403, 421
Başak, Nil 419
Başar, Beyza 405
Başar, Leyla 397, 403
Başar, Savaş 54, 415
Başaran, Çetin 377, 413, 417
Başaran, Jale 423
Başaran, Meriç 377, 405
Başaran, Tunç 23, 24, 88, 128, 202, 204, 206, 246, 273, 331, 379, 387, 397, 417, 419, 423, 431, 437, 443
Başoğlu, Ayhan 257, 407, 409, 439
Başoğlu, Sevgi 391
Batı'dan Gelen Adam (1971) **122**, 379, 438
Batıbeki, Kezban 375
Battal Gazi (1966) 167, **168**, 381
Battal Gazi Destanı (1971) 167, **380**, 381
Battal Gazi Geliyor (1955) 149, **150**, 381
Battal Gazi Geliyor (1973) 381
Battal Gazi'nin İntikamı (1972) 145, 167, **170**, 381
Battal Gazi'nin Oğlu (1974) 143, 167, **169**, **171**, **172**, **380**, 381

Batuhan, Cengiz 389
Batur, Kaan 409
Baum, Frank 23
Bay Jordan Geliyor (*Here Comes Mr. Jordan*, 1941) 87
Bayar, Ali Akbaş 413
Baybars, Asyanın Tek Atlısı (1971) 143, **145**, 173, 381, **439**
Bayrak, Güngör 231, 234, 417
Baysal, İhsan 381, 393, 423
Baytan, Natuk 21, 143, 145, 152, 153, 157, 165, 167, 181, 218, 283, 285, 287, 289, 359, 375, 377, 381, 389, 391, 393, 395, 397, 399, 403, 413, 417, 429, 441
Baytekin Fezada Çarpışanlar (1967) **40**, **41**, **380**, 381, 432
Bayülgen, Okan 395
Becerikli, Nezihe 379
Bedrana, Silvana 377
Beebe, Ford 39
Belalılar Şehri (1972) 125, 381
Belanın Kralı (1971) 199, **200**, **201**, **343**, **380**, 381
Belgen, Fatma 128, 159, 278, 385, 399, 403, 417, 421
Belkıs, Lale 273, 419
Ben Bir Garip Keloğlanım (1976) **32**, 381, 432
Bender, Eva 25, 277, 279, 281, 417, 419, 421
Benderli, Vecdi 253
Bengü, Vedat Örfi 29, 395, 401, 405
Bennett, Jill 350
Berger, Ludwig 77
Bergman, Ingrid 321
Berkay, Cahit 389
Berksoy, Semiha 399
Berküren, Neşet 395
Bessy, Maurice 39
Beş Hikâye (1962) **102**, 383
Betil, İstemi 411, 421
Betin, Osman 387, 411
Be-Ya Film 421
Beyaz (Beyazıt Öztürk) 411
Bıçakçı, Cemil Cem 401
Bilda, Ertuğrul 379, 411
Bilge, Özcan 375, 383
Bilge, Tevhit 31, 403, 413
Bilginer, Haluk 395, 411
bilimkurgu filmleri 8, 11, 35-61, 363
Bin Defa Ölürüm (1982) 363
Binbaşı Tayfun (1968) **226**, 383
Binbir Gece Masalları (1971) 25, **382**, 383, 431
Bir Aşk Masalı (1978) 34
Bir Avuç Dolar İçin (*Per un pugno di Dollari*, 1964) 101
Bir Çuval Para (1970) 122, **123**, 383
Bir Varmış Bir Yokmuş (1971) **25**, **26**, **382**, 383, **428**
İ. Ticaretim 411, 415
Birlik Film 359, 383, 387, 421
Birsel Film 423
Birsel, Özdemir 379, 397, 413, 423
Biyonik Ali Futbolcu (1978) **382**, 383
Bizansı Titreten Yiğit (1967) **15**, 143, **144**, **382**, 383, **438**
Bizim Film 395
Blatty, William Peter 71, 74, 417
Bolan, Burhan 78, 119, 385, 421
Bombala Oski Bombala (1972) **198**, 199, 365, 383
Bonelli, Sergio 249, 425
Bora, Alev 423
Bora, Ekrem 321, 395
Bora, Yıldız 419, 425
Bora, Yılmaz 425
Boralı, Turgut 387
Boran, Afacan 421
Boran, Orhan 379
Boratap, Yalçın 401
Borghese, Sal 233, 417
Borzage, Frank 289
Bozbey, Gönen 399
Bozkırlar Şahini / Tark-Han (1968) **292**, **293**, **294**, 383
Bozkurt, Altan 244, 383, 387, 409
Bozkurt, Ferit 419
Bozkurtlar Geliyor (1967) 355, 356, 383, **384**
Bozkurtların İntikamı (1967) 383, **384**
Brando, Marlon 131, 387
Breese, Keith T. 242
Breydi, Ruby 377
Brooks, Mel 54, 415, 433
Brooks, Richard 131, 389
Buket, Kamelya 415
Burak, Sezgin 211, 271, 273, 347, 383, 393, 419, 421, 439
Burçkin, Enver 391, 405
Burroughs, Edgar Rice 177, 421
Büke, Kenan 421
Büken, Erdoğan 377
Bükey, Metin 383, 385
Büyükcan, Basri 421
Büyükgüngör, Mehmet 425

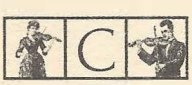

Cabbar, Rana 417
Cağaloğlu, Ali 393

Caka Film 389, 397
Campbell, Martin 114
Can, Canan 375
Can, Mehmet 417
Can, Sevgi 381, 383, 387, 389, 409, 419
Can, Türkan 395
Canan, Erhan 425
Canciğer, Belma 395
Candan, Muzaffer 379
Candan, Veysel (Barış Pirhasan) 54, 379
Candaş, Nuri 409
Caner, Hayri 304, 375, 401
Caner, Yavuz 393
Cango Kemal 381, 383, 407, 413, 423
Cango Korkusuz Adam / Ölüm Süvarisi (1967) **102**, **103**, 104, **384**, 385, **433**
Caniler Uyumaz (1971) 350
Cansel, Ece 425
Cansel, Feri 24, 51, 145, 187, 190, 193, 199, 202, 285, 375, 379, 381, 387, 389, 391, 393, 399, 407, 411, 415
Cantürk, Hüsnü 393
Capp, Al 211
Caroll, John 114
Casus Kıran – Yedi Canlı Adam (1970) 192, **384**, 385
Casus Kıran (1968) **190**, **191**, 206, **341**, 385
Celme, Kemalettin 393
Cem Film 395
Cem, Ceyhan 423
Cemal Nadir 319
Cemil, Mesut 379
Cengiz Han'ın Fedaisi (1973) **159**, **160**, **161**, 385
Cennet Bekleyebilir (*Heaven Can Wait*, 1943) 87
Ceyhan, Hakkı 419
Ceyhan, Münir 389
Ceylan, Canan 419
Ceylan, Gülten 375, 385, 387, 389, 391, 405, 413
Ceylan, Hasan 157, 302, 315, 377, 381, 389, 391, 393, 401, 405, 409, 411, 413, 415, 423, 425
Ceylan, Nilgün 377, 423
Ceylan, Pelin 423
Ceylan, Sevil 389
Ceylan, Yılmaz 377, 393, 425
Chace, Daniel 399
Charge of the Light Brigade, The (*Hafif Süvari Alayının Hücumu*, 1968) 350
Charlier, Jean Michael 331
Cici Can (1963) **211**, 385
Cilalı Ibo Rüyalar Aleminde (1962) **79**, 385
Cilalı Ibo Teksas Fatihi (1971) 125, 385, **386**
Cilalı Ibo ve Kırk Haramiler (1964) **19**, **20**, 21, 385, **386**, 429
Cinecittà 128, 439
Civan, Muzaffer 375, 385, 391, 393
Cleef, Lee Van 101, 437
Conkbayır, Abdurrahman 405
Conti, Aldo 233, 417
Cooper, Gary 321
Coppola, Francis Ford 64, 97
Corti, Toni 234, 417
Coşkun, Faik 379, 381, 385, 395, 403, 407
Coşkun, Kemal 389, 419
Coşkun, Yaman 409
Cüce Ömer 413

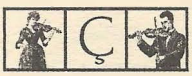

Çağatay, Yusuf 385, 393, 395, 423
Çağlar, Necdet 377, 383, 407
Çağman, Orhan 379, 423
Çakar, Aliye 421
Çakın, Şale 419
Çakır, Hasan 383, 407
Çakır, Levent 202, 226, 237, 240, 244, 249, **355**, 356-362, 375, 379, 387, 403, 407, 411, 413, 415, 419, 423, 425
Çakmaklı, Yücel 294
Çaman, Hadi 83, 415
Çankaya, Ayten 379
Çapan, Cevat 391
Çapın, Müşerref 393, 411, 421
Çapraz, Kemal 419
Çarkçı, Jirayr 405, 411
Çavuşoğlu, Bülüm 389
Çavuşoğlu, Emel 399
Çaydamar, Mehmet 413
Çehre, Nebahat 29, 115, 118, 119, 143, 184, 185, 222, 263, 375, 377, 387, 389, 403, 409, 413, 423, 425
Çekiç, Gül 411
Çekmez, Metin 391
Çeko (1970) 10, 119, **120**, **121**, 122, 363, **368**, 369, 385, 438, 443
Çelik Bilek (1967) 343, 363, **364**, 365, 385
Çelik, Güler 417
Çelik, Kamil 389
Çetin, Sinan 87, 391
Çetin, Tuğba 377, 421
Çetin, Yusuf 417
Çığlık (1949) **62**, 63, 387

Çıldam, Reşit 375, 399, 407, 415
Çılgın Bediş (tv dizisi) 363
Çılgın Kız ve Üç Süper Adam (1973) 46, 202, 238, 240, 244, 358, 387, 443
Çılgınlar Ordusu (1972) 348, **349**, **386**, 387
Çınarcı, Beste 399
Çiçek Film 379
Çifte Tabancalı Damat (1967) **100**, **101**, 104, 244, 387, **435**
Çifteoğlu, Nihat 403, 417, 421, 423
Çile (1982) 361
Çilem, Zeyno 377
Çimenli, Deniz 387, 405, 413, 415, 421
Çirkin Kral (1966) 335
Çirkin Kral Affetmez (1967) 335
Çirkin ve Cesur (1971) **132**, **133**, 135, 387, **434**
çizgiroman uyarlamaları 8, 9, 11, 13, 40, 112, 113, 139, 140, 152, 177, 181, 190, 192, 202, 206, 211, 226, 228, 232, 240, 244, 246, 249, 250, 257, 273, 281, 292, 294, 297, 298, 301, 302, 315, 327, 329, 337, 343, 347, 355, 357, 358, 363, 365, 379, 397, 403, 405, 409, 413, 419, 421, 423
Çoban, Orhan 375
Çokduyan, Naciye 387
Çokşeker, Şeref 417
Çolpan, Ali 411
Çöl (1983) **92**, **93**, 95, 387, 443
Çöl, Nalan 122, 387, 423
Çölgeçen, Feridun 107, 119, 213, 335, 379, 381, 385, 395, 403, 405, 407, 411, 415, 423
Çürüksulu, Rüştü 411

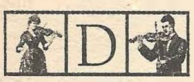

Dadaş Film 377, 407
Dağ Kanunu (1973) 97
Dağ Kurdu (1973) **122**, 369, 370, 387
Dağdelen, Çetin 387, 391
Dağdeviren, Yadigar 397
Dağhan, Mustafa 385
Dağların Oğlu (1965) 131, **386**, 387
Daner, İlhan 413, 421
Danışman, Fahri 389, 409
Danişment, Nilgün 391
Darcan, Hülya 282, 363, 365, 385, 391, 411, 419
Daring Devil bkz. *Yılmayan Şeytan* 337, 432
Darnault, Daniel 423
Davan, Joceline 423
Davran, Cem 395
Davutoğlu, Kenan 413
Davutoğlu, Zafer 14, 104, 413, 432, 437, 443
Daymaz, Çeçilya 167, 375
De Riso, Arpad 407
Dede Korkut 297
Değirmencioğlu, Hamdi 22, 23, 379, 413, 415
Değirmencioğlu, Zeynep 22, 27, 379, 413, 415
Deli Balta (tv dizisi) 294
Delideniz, İbrahim 415
Delon, Alain 114
Delta Filmcilik 411
Demet Film 413
Demir Pençe / Korsan Adam (1969) **12**, **183**, **184**, **185**, **186**, **187**, **365**, **372**, 387, 441
Demir Pençe Casuslar Savaşı (1969) **188**, 387
Demir Yumruk – Devler Geliyor (1973) **202**, **203**, **204**, **205**, 206, 387
Demir, Ali 385, 423
Demir, Hasan 40, 119, 153, 389, 391, 415
Demir, Mahmut 319, 375, 387, 401, 407, 409
Demir, Okan 377, 415
Demir, Tayfun 230, 417
Demirağ, Turgut 63, 64, 66, 69, 319, 389, 393
Demirel, Cemil 178, 421
Demirel, Füsun 375
Demirtaş, Hasan 40, 119, 153, 381, 389, 391, 419, 425
Demirtaş, Somer 407
Denemeç, Ayten 393
Deniz, Erol 387
Deniz, Meral 383, 391
Deniz, Metin 377, 411, 419
Deniz, Sema 395
Deniz, Ümit 64, 65, 69, 389, 434
Deodato, Ruggero 97
Dertli Pınar (1978) 34
Dev Adam (1968) **206**, **207**, 389
Devlerin İntikamı (1967) 131, **388**, 389
Devrim, Devlet 44, **255**, 309, 375, 381, 401, 405, 411
Di Minico, John 399
Dik, Mustafa 405, 409, 413, 423
Dikbıyık, Yaşar 419
Dikişçi, Salih 379, 397, 399, 403, 411, 413, 415, 419, 423
Dikses, Nermin 423
Dilbaz, Nami 403, 425
Dilek, Aşkın 381
Dilligil, Çiçek 411
Dilmen, Halil 403, 405, 411
Dinler, Mehmet 19, 20, 385, 429
Dirim, Can 393

Disney, Walt 22, 413, 431
Dişi Akrep (1972) **190**, 389
Dişi Kilink (1967) **9**, **220**, 389, **427**
Dişi Tarzan (1971) 226, **227**, **388**, 389
Ditko, Steve Ditko 423
Divani, Zülfikar 381
Doğal, Perihan 415
Doğan, Mustafa 415
Doğan, Süha 387, 393, 395, 403, 405, 415, 417
Doğu, Burçin 287, 391, 399
Dokuz Canlı Adam (1965) **441**, **442**
Dolay, Doğan 385
Donner, Richard 417
Dora, Cavidan 421
Doray, Tijen 403, 419, 423, 425
Dormen, Haldun 393
Dorsay, Atilla 135
Doruk, Belgin 22, 413
Döğen, Şefik 407
Dönmez, Adil 379
Dönmez, Enver 405, 407, 413, 419, 425
Drakula Istanbul'da (1953) 63, **64**, **65**, 66, **67**, **68**, **69**, 70, **71**, 389, 433, 434, 443
Drejan (1996) 355
Dumas, Alexandre 139, 173
Durak, Erol 375
Duru Film 407, 409
Duru, Naci 407, 409
Duru, Nazif 387, 395, 405
Duru, Süreyya 18, 27, 31, 32, 155, 257-259, 261, 265, 267, 271, 381, 403, 407, 409, 415, 431, 432
Duru, Uğur 379, 385
Duru, Ülkü 391
Duru, Yılmaz 135, 395
Durukan, Oktar 385, 387, 391, 397, 399, 403, 405, 407, 413, 415, 417, 419, 423, 425
Dümbüllü, İsmail 29, 401
Dümer, Ekrem 393, 417
Dünyayı Kurtaran Adam (1982) 11, **57**, **58**, **59**, 60, 343, 363, **369**, **370**, **371**, **388**, 389, 433, 443
Düz, Aykut 83, 335, 343, 393, 407, 415, 421
Düzgün, Demet 413
Düzgün, Sadettin 409, 413

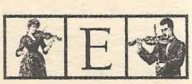

E.T. (*The Extra Terrestrial*, 1982) 54, 379, 433
Eastwood, Clint 101, 437
Ece, Gülderen 379
Efekan, Efgan 383, 421
Efem, Erbey 405
Ege, Funda 190, 389, 397, 413, 415
Egeli, Nükhet 415, 425
Egeliler, Zerrin 368, 377
Egesan, Nalan 413
Eğilmez, Ertem 253, 257
Eğriboz, Süheyl 222, 325, 375, 381, 391, 393, 395, 397, 399, 403, 407, 411, 413, 417, 419, 425
Ejder, Yadigar 381, 397, 417
Ekdal, Ali 391, 393, 397, 411, 423
Eker, Mesude 375
Ekicigil, Recep 152, 385, 391, 393, 395
Elçin, Orhan 37, 423, 432
Eldek, Hikmet 417
Elgin, Tülin 44, 302, 401, 411
Elitaş, Sırrı 381, 399, 407, 409, 411, 417, 425
Elmas, Orhan 77, 234, 397, 421
Elmaskaya, Sezai 413
Elvan Film 379
Emek Film 407
Emre, Sevim 381
Emre, Ünsal 83, 234, 415, 417
Ener, Mümtaz 273, 298, 379, 381, 393, 397, 401, 403, 407, 415, 419
Engin, Ali 389
Engin, Ayten 421
Engin, Cahit 377, 381, 383, 387, 393, 403, 409, 413, 419, 421
Engin, Emine 387
Engin, Erdoğan 391, 401, 419
Engin, Esin 411
Engin, İlhan 206, 385, 389, 395, 399
Engin, Lütfi 383, 415
Engin, Semra 377
English, John 112, 114
Enuysal, Sadullah 421
Enver, Ökkeş 383, 407
Er Film 375, 393
Er, Cenk 355, 383, 391, 413
Er, Necati 109, 377, 381, 387, 409, 411, 413, 423
Er, Niyazi 155, 350, 375, 385, 393, 425
Eray, Gülbin 395, 407, 413
Erbesler, Barbaros 383
Erbil, Mehmet Ali 395
Erbil, Sadettin 385
Erbulak, Altan 385

Erdem, Gülgün 44, 184, 222, 238, **250**, 313, 377, 379, 383, 387, 389, 397, 399, 401, 403, 405, 411, 413, 415, 421
Erdem, Serçin 399
Erdem, Türkan 377
Erdeniz, Bahar 377, 403
Erdeniz, Tülay 310, 331, 401
Erdur, Necdet 419
Eren, Gönül 399
Ererez, Erdoğan 395
Ererez, Kaya 201, 375, 377, 381, 385, 393, 395, 413, 417, 419, 425
Ergen, Kemal Kenan 395
Ergun, Ayla 375, 387
Ergun, Cengiz 375, 377
Ergüden, Nizam 377, 387, 417
Ergüder, Tomris 421
Ergün, Atilla 157, 291, 375, 383, 385, 391, 393, 397, 399, 403, 411, 413, 417, 419, 423, 425
Ergün, O. Nuri 24, 104, 244, 375, 387, 431, 435
Ergüvenç, Kemal 395
Erkanat, Deniz 32, 403, 421, 423
Erksan, Metin 32, 71, 73, 74, 83, 85, 253, 300, 345, 393, 417, 431, 433, 434
Erkut, Nur 413
Erler Film 233, 237, 391, 393, 395, 397, 399, 407, 417, 423
Erman Film 369, 375, 385
Erman, Hürrem 253, 375, 385
Eroğlu, Bahattin 423
Erşahin, Kamil 387, 409
Erte, Güven 383, 393, 409
Erten, İsmet 222, 383, 403
Ertürk, Cem 294
Eryılmaz, Fevzi 381, 389, 391, 407, 411, 419
Esen, Hayri 178, 379, 421
Esen, Hilal 409
Esen, Meltem 397
Esen, Nilgün 415
Esen, Sungur 383
Esse Gesse 112, 246, 250, 297, 397, 409, 421
Eşici, Nuran 411
Eşici, Savaş 122, 199, 359, 379, 391, 411, 419, 423, 438, 443
Etan, Olgun 391
Eti Prodüksiyon 413
Evin, Semih 32, 108, 125, 208, 403, 417, 423, 431, 443
Evitan, Oya 411
Exorcist, The (*Şeytan*, 1973) 71, 417, 434
Eyuboğlu, Raşit 381
Eyupoğlu, Feriha 381

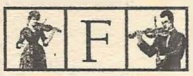

Fabian, Peter 287, 397
Fairbanks, Douglas 113
Falk, Lee 220, 403, 409, 441
Fantoma İstanbul'da Buluşalım (1967) **181**, **388**, 389, 441
Fantoma Süpermen'e Karşı (1969) **182**, 183, 389, 441
Fatih Film 383
Fatih, Füsun 403
Fatih'in Fedaisi (1966) 331
Favaz, Abdullah 377
Fedon 201, 381
Ferah, Abdullah 389, 417
Feray, Ayfer 66, 70, 301, 389, 401
Feray, Feryal 387
Ferdağ, Ferda 383
Ferdağ, Sevda 143, 377, 385, 389, 393, 413, 423
Ferhat ile Şirin (1966) 34
Ferri, Gallieno 249, 425
Feyman, Güner 22, 413
Fırat, Funda 97, 411
Fırat, Mualla 415
Fırıldak, Barbaros 379
Fırtına Film 419
Fidan, Kadriye 423
Fide, Necla 59, 377, 389, 395, 399
Figenli, Yavuz 125, 163, 220, 397, 399, 403, 405
Filiz, Recep 306, 312, 313, 331, 375, 377, 381, 393, 401, 415, 417
Filiz, Varol 393
Film Dostları Derneği 65
Film Yapımcıları Derneği 335
Filmeridis, Manasi 389, 413, 417, 421
Filmeridis, Yoakim 385
Fiyer, Martin 411
Fleming, Victor 23, 379, 431
Flick, Alain 423
Fosforoğlu, Renan 31, 383, 403, 417, 421
fotoroman uyarlamaları 9, 13, 181, 211, 240, 405
Fraker, William A. 112
Francis Goes to the Races (1952) 79, 407
Friedkin, William 71, 73, 74, 417, 434
Funes, Louis de 181

Gaffari, Cihangir 101, 122, 199, 249, 379, 383, 393, 403, 407, 411, 415, 419, 425, 437

Gaye Film 368, 379, 385, 387, 399, 419
Geçgel, Selahattin (Godzilla) 401, 409
Gedik, İhsan 348, 375, 379, 381, 387, 393, 397, 399, 405, 407, 411, 415, 425
Gelenbevi, Baha 19, 77, 78, 80, 379, 391, 429
Gemma, Giuliano 101, 437
Gencer, Yıldırım 12, 109, 125, 183, 192, 218, 224, 231, 258, 285, 337, 343, 363, 365, 366, 385, 387, 399, 403, 405, 407, 409, 411, 417
Genç Frankenştayn (*Young Frankenstein*, 1974) 54, 415
Gezen, Müjdat 13, 407
Gezer, Hüseyin 253
Gielgud, John 350
Giordano, Daniella 399
Giraud, Jean (Moebius) 331
Giray, Tufan 409
Girdap (1993) 92, 389
Girgin, Naci 393
Girik, Fatma 57, 85, 299, 393, 395, 401, 407
Gizli Yüz (1990) **87**, 389
Gonca, Cemal 379, 383, 387, 397, 425
Goscinny 379, 413
Göğen, Coşkun 379, 393
Gökbayrak (1968) **153**, 391
Gökboru, Atilla 403
Gökçer, Cüneyt 319, 379
Gökdere, Niyazi 375, 387, 417
Gökhan, Serdar 80, 271, 292, 381, 393, 399, 409
Gökkaya, Ekrem 33, 153, 379, 381, 391, 393, 403, 411, 415, 417
Gökmen, Lütfi 253
Göksel Film 377, 385
Göktürk, Hakan 391
Gökyüzü (1986) **87**, 391
Gölge Oyunu (1992) **88**, 391
Gönül, Hayriye 411
Göreç, Ertem 13, 19, 22-25, 41, 80, 82, 83, 211, 253, 377, 379, 383, 385, 393, 413, 421, 429-432, 434
Gören, Şerif 54, 379, 391
Görgün, Melek 153, 190, 193, 206, 246, 368, 381, 389, 391, 393, 403, 405, 407, 411, 423
Görsev, Abidin 391, 413
Görünmeyen Adam (*The Invisible Man*, 1933) 39
Görünmeyen Adam Dönüyor (*The Invisible Man Returns*, 1940) 39
Görünmeyen Adam İstanbul'da (1955) **8**, **36**, **37**, **38**, **39**, 40, 63, 391, **431**, 432
Görünmeyen Adam'ın İntikamı (*The Invisible Man's Revenge*, 1944) 39
Gözalan, Muammer 309, 387, 397, 401, 403, 423
Gözbak, Talat 377, 413
Gözen, Oğuz 80, 419
Gözen, Yüksel 377, 379, 383, 393, 411, 415, 419
Granville, Bonita 112
Grimm Kardeşler 22, 429
Gussen, Andrea 237, 417
Güç, Önder 393
Güç, Sibel 383
Güçlü, Yaşar 190, 269, 381, 389, 393, 397, 399, 405, 409, 413, 415, 419
Gül, Serpil 318, 347, 385, 401, 419
Gülay, Mahmut 423
Güler, Hüseyin 387, 421
Güler, Müge 53, 417
Güler, Nezihe 385, 403
Güleryüz, Şencan 395
Gülgen, Melih 125, 199, 343, 358, 359, 381, 385, 391, 403, 411, 413, 425, 438, 443
Gülgün, Gül 149, 381
Gülsoy, Ümit 417, 423
Gültekin Amazonlara Karşı (1969) **153**, 391, 439
Gültekin Asya Kartalı (1968) 153, 391, 439
Gültekin, Sırrı 25, 31, 335, 383, 403, 428, 431
Gülyüz, Aram 9, 27, 51, 78, 220, 244, 379, 389, 391, 413, 427, 431, 436
Gülyüz, Sarah 375
Gümüş, Arseven 421
Gümüş, Seyhan 379
Günahkârlar Cenneti (1958) 77, **78**, 80, 391
Günay, İzzet 190, 244, 397, 413
Günaydın, Erol 44, 385, 407, 423
Günbay, Altan 27, 41, 104, 180, 202, 281, 309, 315, 375, 377, 387, 397, 401, 403, 411, 413, 419, 421, 423
Gündoğdu, Paşa 393, 417, 423, 425
Gündüz, Yılmaz 44, 411, 413
Güner, Günay 397, 399, 403, 425
Güneri, Selma 109, 110, 407, 409
Güneş Film 395
Güney Ölüm Saçıyor (1969) **334**, 335, 336
Güney, Ali 375
Güney, Eflatun Cem 297
Güney, Salih 10, 22, 25, 27, 51, 355, 377, 383, 391, 395, 397, 411, 413
Güney, Yılmaz 102, 131, 134, 135, 141, 143, 323, 335, 336, 363, 377, 387, 407, 423, 427, 435
Güngör, Birtane 31, 383, 387, 393, 403, 421
Güngör, Mehmet Ali 415

Güngör, Şükran 411
Günşiray, Orhan 152, 157, 253, 298, 299, 321, 331, 363, 401, 411, 415
Gür Film 405
Gür, Şeref 218, 405
Gürçen, Nejat 234, 387, 397, 411, 417
Gürek, Abdullah 377, 417
Gürkan, Funda 383
Gürsel, Oktay 385, 391, 405
Gürses, Atilla (Arcan) 15, 143, 381, 383
Gürses, Melahat 417
Gürses, Muharrem 11, 15, 25, 53, 143, 144, 167, 377, 381, 383, 417, 438
Gürses, Saadet 381
Gürses, Yıldırım 379, 413
Gürsoy, Deniz 419
Gürsoy, Gülşen 393
Gürsoy, Hamit 381, 403
Gürsu, Tanju 261, 291, 309, 327, 379, 389, 397, 401, 409
Gürsu, Temel 419
Gürtop, Çetin 385, 389, 393, 395, 397, 399, 401, 407, 415, 417, 421, 423
Gürzap, Reşit 395
Güven Film 385
Güvenç, Nedret 409
Güvenirgil, Sezer 153, 223, 258, 379, 383, 391, 403, 409
Güzey, Gülistan 22, 413

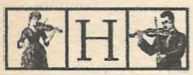

Haberdar, Aydın 397, 399
Hafif Süvari Alayının Hücumu (*The Charge of the Light Brigade*, 1968) 350
Hakan Film 389, 409
Hakan, Fikret 149, 331, **344**, 355, 363, 381, 383, 389, 411, 417
Hakan, Kubilay 415
Hakanların Savaşı (1968) 153, **154**, 391
Hakkı, Şahan 413
Haktan, Hakkı 377, 387, 409
Halk Film 11, 401
Hall, Alexander 87
Hamaya, Mitsiu 57, 395
Hamdi, İmad 315, 401
Hamilton, George 114
Hamzaoğlu, Hayati 31, 230, 385, 387, 399, 403, 405, 407, 409, 415, 425
Han, Figen 128, 246, 368, 379, 383, 405, 407, 411, 417
Han, Osman 381, 397, 399, 411, 413, 415, 417, 419, 421, 423
Han, Özdemir 407
Han, Peri 152, 393
Hancı, Gönül 399, 403
Hançer, Nişan 190, 248, 249, 354-357, 359, 397, 425, 443
Handan, Mahmure 409
Hart, John 112
Has Film 381, 403
Hasan Almaz Basan Alır (1975) 51, **390**, 391
Hayat Film 417
Haydut Avcısı (1972) **390**, 391
Hazar, Raşit 417
Hazinses, Sami 32, 152, 193, 199, 224, 298, 299, 379, 381, 385, 393, 397, 401, 403, 411, 413, 415
Heaven Can Wait (*Cennet Bekleyebilir*, 1943) 87
Heisler, Stuart 112, 409
Hemmings, David 350
Hemşeri, İlhan 379, 381, 415, 419
Her Kurşuna Bir Ölü (1971) 125, 393, 443
Here Comes Mr. Jordan (*Bay Jordan Geliyor*, 1941) 87
Hey Amigo (1971) 125, **390**, 393
Hey Amigo: Beş Altın Mezar (1971) 125, **390**, 393, 438
Hiçdurmaz, Muzaffer 419, 421
Hiçdurmaz, Selahattin 389, 397, 415
Hilton, George 358
Hisar Film 379, 397, 413
Hkenfeld, Cecilia 377
Hollywood 8, 13, 47, 50, 63, 66, 79, 101, 109, 112, 139, 141, 177, 213, 327
Hong Kong sineması 7, 45, 46, 59, 177, 282
Hopkins, Anthony 114
Horasan'dan Gelen Bahadır (1965) **152**, 153, 393
Howard, Trevor 350
Hua-Shan 59
Hudutların Kanunu (1966) 363
Huri, Gülnaz 265, 375, 407
Hüdaverdi - Pırtık (1971) **210**, 211, 393
Hün, Agâh 73, 417
Hüseyin, Talat 409
Hüsrev, Celal 377

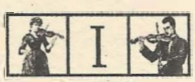

Inframan (1976) 59, 433
Invincible Batman bkz. *Yılmayan Şeytan* 337, 432
Invisible Man Returns, The (*Görünmeyen Adam Dönüyor*, 1940) 39
Invisible Man, The (*Görünmeyen Adam*, 1933) 39

Invisible Man's Revenge, The (*Görünmeyen Adam'ın İntikamı*, 1944) 39
Irgat, Cahit 66, 70, 377, 385, 389, 395, 405, 423
Işık Film 387
Işık, Ayhan 10, 15, 101, 125, 253, 321, 323, 395, 437
Işık, Hayrettin 401
Işık, Meltem 377
Işık, Sabahat 417
Işık, Şener 375, 413
Işılay, Buket 379

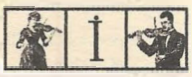

İçbak, Uğur 395
İçsel, Selahattin 383
İçsel, Selami 379, 381, 409
İdiz, Nurseli 395
İkbal, Nusret 421
İki Esir (1971) 157, **158**, 159, 393
İkibin Yılın Sevgilisi (1973) 80, **81**, 83, 393, 434
İlkiz, Müfit 359, 383, 387, 391, 403, 411, 415, 419, 421
İlktaç, Necati 377, 385, 417, 419
İlyadis, Kriton 39, 375, 391, 413
İnal, Engin 304, 401
İnanç, Çetin 5, 12, 57, 58, 60, 92, 95, 97, 119, 120, 122, 176, 183-188, 199, 216, 218, 220, 225, 246, 335, 343, **363**, 363-372, 383, 385, 387, 389, 403, 405, 407, 409, 411, 415, 433, 438, 441, 443
İnanç, Murat 387
İnanır, Kadir 348, 379
İnanoğlu, Berker 375, 377, 393
İnanoğlu, İlker 79, 128, 407, 423, 438
İnanoğlu, Türker 79, 104, 107, 128, 233, 234, 237, 323, 362, 391, 393, 395, 397, 399, 407, 417, 423, 437
İnce, Tomris 389
İnci, Bilal 101, 125, 172, 275, 278, 377, 381, 393, 415, 419, 421, 437
İnci, Elif 306, 401
İnci, Kemal 421
İnci, Sedef 419
İnkaya, Şemsi 377
İnselel, Mete 51, 391
İnter Film 417
İntikam Fedaisi / Karaoğlan'ın Kardeşi Sargan (1969) **256**, 257, 316, 393
İntikam Meleği / Kadın Hamlet (1976) 83, **84**, 85, **392**, 393
İpek Film 379, 391
İpekçi Kardeşler 379, 391
İpekkaya, Ani 379
İpini Boynunda Bil (1971) **125**, 393
İrfan Film 379, 385, 421
İrişen, Nurettin 419
İsmail, Ergun 379
İstanbul Film 377
İstanbul Kanatlarının Altında (1995) 139, **173**, **174**, 395
İstanbul Ticaret 379
İstanbul'un Fethi (1951) **141**, 395
İşler, Asım 302
İzler, Alpay 377

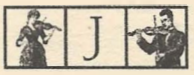

Japon İşi (1987) **56**, 57, 395
Japon sineması 7, 101, 177, 339, 370
Jaws (1975) 92, 95
Jordan, Nick 233, 417
Jöntürk, Polat A. 409
Jöntürk, Remzi 103, 104, 165, 265, 355, 361, 375, 385, 407, 409, 433
Juaniz, Julia 395

Kaan, Karaca 377, 405, 419
Kaçar, Arslan 389
Kader Bağı (1967) **104**, **107**, 128, 395, 437
Kader Film 415
Kadı Han (1976) 173, **341**, **394**, 395
Kadri Film 375, 399
Kafadar, Rahmi 33, 417
Kafadar, Zeki 389
Kahkaha Tufanı (*The Secret Life of Walter Mitty*, 1947) 79
Kahpe Bizans (2000) **139**, **394**, 395
Kahraman, Erdal 377, 389, 411
Kakınç, Tank Dursun 40, 323, 379, 389
Kalbe Vuran Düşman (1964) 78, **79**, **394**, 395
Kalkan, Hüseyin 403
Kalkavan, Turan 421
Kamçılı, Nubar 413
Kan ve Kin (1972) **394**, 395
Kan, Kemal 143, 145, 173, 381, 411, 439
Kane, Bob 423
Kanije Kalesi (1982) 344
Kansav, Refik 421
Kanun Adamı (1972) 125, 395, **396**, 438

Kanun Kaçakları – Zalo (1970) 135, **136**, 395
Kapkı, Orhan 379, 383, 387, 391, 393, 407, 415, 421, 423
Kapkı, Suat 423
Kaplan Kadın Dehşet Adası (1972) **227**, 228, 397, **426**, 443
Kaptan Swing Korkusuz Kaptan (1971) **246**, **250**, **251**, 397, 443
Kaptan, Atıf 39, 64, 66, 67, 69, 70, 82, 122, 149, 159, 278, 298, 377, 381, 383, 385, 387, 389, 391, 393, 397, 399, 401, 403, 405, 413, 415, 417, 421, 434
Kaptan, Nesrin 379, 381, 387, 397, 405, 407, 411, 413, 415
Kara Atmaca (1967) **189**, 190, 397
Kara Atmaca'nın İntikamı (1968) 190, 397
Kara Boğa (1974) **163**, **396**, 397
Kara Murat Denizler Hakimi (1977) 287, **288**, **289**, 397
Kara Murat Devler Savaşıyor (1978) 289, **290**, 397
Kara Murat Fatih'in Fedaisi (1972) 10, **143**, **283**, **396**, 397
Kara Murat Fatih'in Fermanı (1973) 283, 397
Kara Murat Kara Şövalye'ye Karşı (1975) 285, **286**, 399
Kara Murat Ölüm Emri (1974) 283, **284**, **285**, 399
Kara Murat Şeyh Gaffar'a Karşı (1976) **289**, 399
Kara Orkun (1973) **291**, **292**, **396**, 399
Kara Pençe (1973) 161, 162, 399
Kara Pençe'nin İntikamı (1973) 161, **162**, 399
Kara Şahin (1975) 163, **164**, 165, **398**, 399
Kara Şeytan (1973) 163, 399
Kara, İsmail 421
Kara, Leman 415
Kara, Mesut 60
Karabulut, Cengiz 423
Karaca, Ahmet 381, 411, 423
Karaca, Cem 395
Karaca, Cemal 425
Karaca, Mehmet 401
Karaca, Sevda 287, 289, 397, 415
Karacaoğlu, Günay 395
Karacaoğlu, Toron 377, 407
Karaçöp, Mustafa 403
Karadağ, Kudret 122, 163, 180, 225, 375, 383, 385, 387, 393, 397, 399, 403, 405, 407, 409, 413, 417, 421, 425
Karadağ, Turgut 405
Karaer, Haydar 377, 397, 409
Karagöz, Kenan 399
Karahafız, Mehmet 58, 383, 387, 389, 407
Karahan, Ceyda 318, 365, 383, 401, 403
Karahan, Demir 183, 185, 387
Karahan, Osman 387
Karakaş, Hilal 389
Karakaş, Yavuz 381, 385, 391
Karakaya, Feridun 19, 125, 385, 391, 429
Karan, Sadri 381, 391
Karan, Sertaç 377, 383, 387, 393, 395, 399, 407, 411, 417, 421, 423
Karanfil, Fatma 32, 358, 403, 415
Karanlık Sular (*The Serpent's Tale*, 1993) 88, **89**, 90, **91**, 399, 437
Karaoğlan Altaydan Gelen Yiğit (1965) 253, 300, **301**, 302, 313, 323, 325, 331, 347, 401
Karaoğlan Baybora'nın Oğlu (1966) **140**, 143, 253, **254**, **303**, **304**, **305**, 347, 401
Karaoğlan Bizanslı Zorba (1967) 143, 255, 309, **310**, 327, 401, 443
Karaoğlan Camoka'nın Dönüşü (1968) 312, **313**, 315, 327, 331, 401, 443
Karaoğlan Camoka'nın İntikamı (1966) **138**, **253**, 255, **306**, **307**, **308**, **309**, 313, 325, **326**, 327, 331, 347, 401
Karaoğlan Cengiz Han'ın Hazineleri (1962) 149, **151**, 152, 298, **299**, 316, 321, 401
Karaoğlan Geliyor (1972) 257, **316**, **317**, **318**, 401, 443
Karaoğlan Şeyhin Kızı (1969) 255, **314**, 315, 331, 333, 401
Karaoğlan Yeşil Ejder (1967) 255, 310, **311**, **312**, 315, 331, 401
Karaokçu, Vedat 395, 401
Karataş, Ümit 417
Karay, Refik Halid 80, 393
Kardaş, Suzan 419
Karlof, Boris 64
Kartal Film 405
Kartal, Kazım 122, 159, 167, 169, 190, 318, 356, 369, 375, 381, 383, 385, 387, 389, 393, 395, 399, 401, 405, 413, 417, 419, 425
Kartoğlu, Yaşar Ziya 395
Kasravi, Kami 409
Kavur, Ömer 87, 88, 389
Kaya, Ayla 409
Kaya, Birsen 220, 405
Kaya, Gülten 399
Kayabaş, Bülent 54, 283, 368, 377, 411, 415, 419
Kaygısız, Nurettin 399, 415
Kaygun, Şahin 375
Kayhan, Volkan 83, 383, 387, 415, 421
Kaynak, Mualla 391
Kayra, Senem 393
Kazançel, Ersun 403, 411, 415, 417, 421, 423
Keloğlan (1948) 29, 401
Keloğlan (1965) 19, **29**, **30**, 31, 403, 429
Keloğlan (1971) 9, **31**, 403, 431
Keloğlan Aramızda (1971) 31, **400**, 403, 431
Keloğlan ile Can Kız (1972) **32**, 403, 431

Keloğlan ve Yedi Cüceler (1971) 32, 403, 431
Kemal Film 37, 385, 391
Kenç, Faruk 335
Kent, Baykal 387, 397, 413
Kentmen, Hulusi 25, 31, 199, 291, 375, 379, 381, 383, 397, 399, 403, 411, 417, 423
Kervan Film 405
Kesemen, Kadir 377, 381, 407, 423
Keskin, Erol 415
Keskiner, Arif 379
Ketayun 157, 415
Kete, Feridun 117, 119, 190, 238, 383, 389, 403, 405, 415, 425, 438
Kılıç Aslan (1975) 145, 403
Kılıç, Jale 389
Kımız Film 190, 389, 405, 415, 425
Kıral, Levent 385, 391, 393, 395
Kırbaçlı Yosma (1972) **208**, 403, 443
Kırgeç, Nuri 250, 356, 370, 383, 387, 391, 403, 411, 415, 419, 425
Kırmızı, Salih 92, 387, 421
Kırmızıgül, Yadigar 421
Kırtan, Cengiz 405, 443
Kıvanç, Hakkı 375, 397, 399, 403, 405, 411, 417, 425
Kıvılcım, Uğur 375
Kıvrıl Fakat Kırılma (1976) 367
Kıyamet (*Apocalypse Now*, 1979) 97
Kıymaz, Şevket 377
Kızgın Yabancı (1971) 125, **402**, 403
Kızıl Maske (Çetin İnanç, 1968) **222**, **223**, **224**, 225, 403, **404**, 441
Kızıl Maske (Tolgay Ziyal, 1968) **220**, **221**, 222, 225, 403, 441
Kızıl Maske'nin İntikamı (1971) **225**, **226**, 358, 403, 441, 443
Kızıl Tuğ – Cengiz Han (1952) **146**, **147**, **148**, 149, 297, 405
Kızıltaş, Şahin 413
Kızıltunç, Seden 415
Kilink Frankenştayn'a Karşı (1967) **54**, 218, 405, 433, 441
Kilink İstanbul'da (1967) **213**, **214**, **215**, **216**, **337**, **338**, 339, 363, 405, 441
Kilink Soy ve Öldür (1967) 218, **219**, 405
Kilink Uçan Adama Karşı (1967) 213, 216, 339, 363, 405, 441, 443
Killing Caniler Kralı (1967) **216**, **218**, 405
Killing Kolsuz Kahramana Karşı (1974) 218, 405, 443
Killing Ölüler Konuşmaz (1970) 218, 405
Killing Ölüm Saçıyor (1971) **220**, 405
Kin, Silah ve Namus (1971) **125**, 405
Kinova – Demir Yumruk (1971) **246**, 407
Kinova 2 – Kara Şeytan (1971) **246**, 407
Kinova 3 – Kamçılı Kadın (1972) **176**, 246, **406**, 407
Kiper, Müfit 395, 401, 405, 419
Kipling, Rudyard 78
Kirby, Jack 383, 423
Kobay (1986) 407
Kocadağ, Turgut 389
Koçak, Mevlut 411, 417
Koçak, Necip 47, 379, 421
Koçak, Şahin 411, 423, 425
Koçyiğit, Hülya 80, 393
Koçyiğit, Nilüfer 190, 397
Kolçak, Eşref 70, 165, 231, 375, 417
Koloğlu, Sohban 66, 68, 69, 107, 327, 393, 395, 397, 399, 407, 409, 415, 417, 421, 423
Konda, Süreyya 383
Konduk, Kandemir 407
Konuşan Katır At Yarışlarında (1971) 79, **406**, 407
Koper, Macit 375
Koral, Füreyya 391
Koraman, Bedri 211, 385
Koray, Tahsin 399, 419
Korel, Tanju 153, 206, 383, 389, 391
Korkut, Yılmaz 419
Kosova, Günay 240, 359, 379
Kostarika, Ahmet (Turgutlu) 379, 385, 393, 409, 413, 417, 425
Koşar, Hakkı 282, 419
Koşar, Pekcan 393
Kovboy Ali (1966) 131, **134**, 135, **342**, **406**, 407
Koyunlu, Güven 387
Koza, İhsan (İpekçi) 379
Kozanoğlu, Abdullah Ziya 139, 146, 149, 153, 253, 257, 297, 321, 391, 401, 405
Kök, Kadir 383, 397, 411, 415, 417, 423
Kökeş, Necdet 381, 407, 413
Köknar, Ergun 32, 304, 377, 401, 403, 405, 419, 423, 425
Köksal, Neriman 149, 234, 381, 391, 405, 413, 417
Köksal, Yılmaz 101, 104, 107, 109, 119, 120, 122, 125, 153, 237, 258, 348, 366, 369, 375, 377, 379, 383, 385, 387, 389, 391, 393, 395, 407, 409, 411, 423, 425, 437
Körmükçü, Meral 421
Körmükçü, Settar 391
Köroğlu (1968) **155**, **156**, 407
Köseoğlu, Murat 405, 411, 415
Köseoğlu, Serpil 421
Kubrick, Stanley 157, 393
Kuloğlu, Hayri 421

Kulüp Film 393
Kundakçı, Lokman 391
Kunt Film 417, 421
Kupacı, Kerem 395
Kurbanlık Katil (1967) 363
Kurdoğlu, Haluk 399
Kurt, Hakkı 393, 413, 421
Kurt, İbrahim 375, 387
Kurt, Kenan 385, 387, 391, 411
Kurt, Yılmaz 387, 389, 397, 405, 415, 417
Kurtiz, Tuncel 395
Kurtoğlu (1991) 294
Kurtuluş, Cevat 199, 375, 379, 381, 389, 399, 403, 411, 417, 421, 423
Kuru, Neslihan 379
Kuşatma Altında Aşk (1997) **141**, 146
Kuşkan, Fikret 389
Kutluğ, Selma 423
Kutman, Hüseyin 377, 385, 413, 419
Kuzgun, Yılmaz 397, 399
Küçük Kovboy (1973) 128, **129**, **130**, **131**, **406**, 407, 438
Küçük, Nalan 391
Küçükayvaz, Cengiz 395
Küçükerol, Meral 385, 389
Külkedisi Sinderalla (1971) **18**, 27, 415, 431

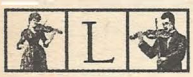

Langella, Frank 114
Lattimore, Frank 114
Lee, Stan 423
Legend of the Lone Ranger, The (*Maskeli Süvari Efsanesi*, 1981) 112
Lenzi, Umberto 97
Leone, Sergio 101, 331, 339, 369
Levent Film 391
Leyh, Blake 399
Leyla ile Mecnun (1972) 34
Leyla ile Mecnun (1982) 34
Libby, Caren 423
Litichevskaya, Larissa 391
Livaneli, Zülfü 34, 407, 417, 432
Loma, Samir 377
Lone Ranger and the Lost City of Gold, The (*Maskeli Süvari ve Kayıp Altın Kent*, 1958) 112
Lone Ranger Rides Again, The (*Maskeli Süvari Dönüyor*, 1939) 112
Lone Ranger, The (*Maskeli Süvari*, 1938) 112
Lone Ranger, The (*Maskeli Süvari*, 1956) 112, 409
Lubin, Arthur 79, 407
Lubitsch, Ernst 87
Lugosi, Bela 64

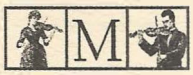

Magnum Film 423
Maksut, Sami 377
Malkoçoğlu (1966) 257, **258**, 407
Malkoçoğlu Akıncılar Geliyor (1969) **263**, **264**, 265, 407
Malkoçoğlu Cem Sultan (1969) **265**, **266**, **267**, 407
Malkoçoğlu Kara Korsan (1968) **261**, **262**, 409
Malkoçoğlu Krallara Karşı (1967) 258, **259**, **260**, 409
Malkoçoğlu Kurt Bey (1972) **270**, 271, 409
Malkoçoğlu Ölüm Fedaileri (1971) 267, **268**, **269**, 409
Mamoulian, Rouben 113, 114
Mandrake Killing'in Peşinde (1967) **217**, 218, 409, 441
Mansur, Lale 411
Marais, Jean 181
Marchent, Luis Romero 114
Mark of Zorro, The (*Zorro'nun İşareti*, 1921) 113
Mark of Zorro, The (*Zorro'nun İşareti*, 1940) 113
Mark of Zorro, The (*Zorro'nun İşareti*, 1974) 114
Martinenghi, Italo 233, 234, 237, 244, 417, 423
Martinenghi, Stefano 237, 423
Martino, Sergio 97
Marvel Comics 190, 213
Mary, Rose 385
masal filmleri 9, 11, 13, 18, 19-34, 51, 64, 77
Mask of Zorro, The (*Zorro'nun Maskesi*, 1998) 114
Maskeli Beşler (1968) **109**, **110**, **111**, 114, 213, 337, 339, 363, 409, 437, 443
Maskeli Beşlerin Dönüşü (1968) 109, 110, 337, 339, 409, 438
Maskeli Süvari (*The Lone Ranger*, 1938) 112
Maskeli Süvari (*The Lone Ranger*, 1956) 112, 409
Maskeli Süvari Dönüyor (*The Lone Ranger Rides Again*, 1939) 112
Maskeli Süvari Efsanesi (*The Legend of the Lone Ranger*, 1981) 112
Maskeli Süvari Tom Miks'e Karşı (1969) **112**, **113**, 409, 438, 443
Maskeli Süvari ve Kayıp Altın Kent (*The Lone Ranger and the Lost City of Gold*, 1958) 112
Maskeli Süvari'nin Dönüşü (1969) 409, 438
Maskeli Şeytan (1970) **192**, **193**, **194**, **195**, **196**, **197**, **339**, **340**, 411

Maskeli Üçler (1970) **199**, **358**, 359, 411, 443
Mattar, Hasan 377
Mauille, Helen 377
May, Joe 39
Mayo, Archie 87
Maytalman, Semra 379
Mazhar Fuat Özkan üçlüsü 377
McDouglas, Don 114
McLeod, Norman Z. 79
Medak, Peter 114
Mekin, Ahmet 121, 318, 369, 385, 401
Melek Film 413
Menay, Abdullah 379
Menekşeli, Birsen 383
Merhamet (1959) 345, 347
Meriç Film 423
Meriç, Samim 423
Merlin, Gabriella 385, 415, 423
Mersinli, Adnan 391, 393, 395, 405, 407, 409, 417
Mert, Mete 385, 405
Merter, Ferdi 47, 50, 125, 393, 417, 421
Mertoğlu, Kerem 375, 411
Mete Film 419
Mete Han Amazonlara Karşı (1969) **155**, 411, 439
Mete, Meltem 41, 381, 389, 393, 407, 409
Metin Film 368, 377, 383, 387, 411, 415, 417, 421
Metro Film 389, 413
Mevla, Muhammed 377
MG Prodüksiyon 407
Milli Film 421
Minik Cadı (1975) **80**, 83, 411, 434
Moore, Clayton 112
Moughrabi, Seyyit 315, 401
Mozayik, Muzaffer 391
Muhtar, Mehmet 63-69, 71, 389, 433, 443
Murat Film 415
Murnau, Friedrich Wilhelm 68
Mutlu Film 409
Mutlu, Kadriye 389
Mutlu, Mine 27, 46, 383, 405, 409, 423
Mutlu, Pembe 54, 379
Mutlu, Sadi 379
Mutlucan, Tekin 391
Muvahhit, Bedia 395
Mü-Ca Film 383
Müjde, Gani 139, 395
Münip, Misbah 381
Müren, Zeki 319

Nacar, Behçet 153, 161, 163, 165, 183, 193, 200, 206, 267, 273, 310, 348, 350, 358, 366, 375, 379, 381, 383, 387, 391, 395, 397, 399, 401, 403, 405, 407, 409, 411, 413, 419, 425
Nakkaş, Meziyet 423
Nalkafa, Mustafa 391, 397
Nami, William 377
Naşit, Adile 411
Nebioğlu, Muzaffer 389, 421
Necip, Hakkı 387
Necmioğlu, Tuncer 375, 377, 385, 393, 407, 409, 411, 423
Nero, Franco 101, 358, 437
Nevhilal 421
Niblo, Fred 113
Nihavend Mucize (1997) **85**, 411, 437
Nipton, Asım 383, 387, 395, 397, 421
Ni-Va Film 397
Nosferatu, Bir Dehşet Senfonisi (*Nosferatu, eine Symphonie des Grauens*, 1922) 68
Nosferatu, eine Symphonie des Grauens (*Nosferatu, Bir Dehşet Senfonisi*, 1922) 68
Noyan, Müfit 389, 419
Nur, Muhterem 335
Nur, Nesrin 383, 403, 407, 411
Nur, Nurhan 309, 377, 401
Nur, Sevda 377, 383, 405, 415
Nuran Film 379, 411, 423
Nur-Ay 399, 411, 415
Nuray, Nevin 381, 387, 401, 415, 419

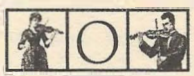

O'Sullivan, Maureen 178
Objektif Film 411, 413, 423
Odabaşı, Can 409
Odabaşı, Nurtekin 407, 409
Odak Film 375, 377
Ofluoğlu, Mücap 149, 391, 405
Oğuz, Kazım 421
Oğuz, Orhan 54, 375, 379
Oğuz, Taner 243, 249, 387, 411, 421
Ok, Gülgün 313, 401, 417
Okan, Gülistan 399
Okan, Tuncan 77, 78
Okay, Arzu 25, 83, 368, 377, 387, 393, 415, 419, 421, 425
Okçu, Talip 399

Okçugil, Cevat 44, 135, 213, 353, 411, 413, 441, 442
Okçugil, Nejat 125, 377, 379, 397, 411, 413
Okçugil, Nevzat 107
Okçugil, Vasıf 413
Oktar, Nuran 375
Oktay, Mithat 419
Okur, Ümit 395
Olcay Prodüksiyon 253, 301, 321, 323, 401
Olcay, Zuhal 389, 395
Olgaç, Füsun 421
Olgun Film 391
Olguner, Necati 377
Olguner, Serap 377, 403, 413
Omay, Mualla 397, 399
Omzumdaki Melek (*Angel on My Shoulder*, 1946) 87
Onaran, Alim Şerif 37, 39, 40
One Eyed Jacks (*Aşk ve İntikam*, 1959) 131, 387
Onubil, Refik 395
Onuk Film 381
Opel, İnge 153, 391, 411
Oral, Tuncay 411
Oral, Tunç 104, 152, 385, 391, 393, 395, 397
Oral, Tülin 399
Oraloğlu Film 393
Oraloğlu, Alev 32, 403
Oraloğlu, Lale 211, 393
Oran, Bülent 66, 69, 79, 104, 131, 155, 163, 377, 385, 387, 389, 391, 395, 397, 399, 407, 409, 413, 415
Oranlı, Ayla 393
Orhonsay, Meral 397, 415
Orkan, Senih 310, 377, 383, 385, 401
Orkuş, İnan 423
Ortaç, Ülkü 385
Osmancık (tv dizisi) 361
Osmanlı Film 383, 387, 407
Otostop (1996) 355
Otyam, Nedim 321, 395, 401
Oz Büyücüsü (*The Wizard of Oz*, 1939) 23, 379, 431
Ozangil, Rauf 393
Ozon, Ural 347

Ögelman, Kadri 379, 381, 391
Öğüt, Özdemir 401, 415, 421, 425
Ölmek Var Dönmek Yok (1972) 125, 411
Ölüler Konuşmaz Ki (1970) **410**, 411
Ölüm Fermanı (1970) 411
Ölüm Saçan Dudaklar (1965) 44, 411
Ölüm Savaşçısı (1984) 92, **94**, **95**, **96**, 97, **366**, 411
Ölümsüz (1982) 366
Ölümsüzler (1971) **127**, **408**, 411
Ömür Film 405
Önal, Dinçer 375, 379, 383, 385, 387, 393, 399, 403, 415, 419
Önal, Fikret 401
Önal, Safa 14, 78, 80, 292, 377, 379, 385, 387, 389, 393, 395, 399, 413
Önal, Yıldırım 419
Önder, Serap 389
Ören, Turgut 377, 379
Ören, Zihniye 377
Örnek Film 397, 399
Örümcek (1972) **243**, 411
Örümcek Adam (1966) **212**, **213**, 413, 441
Öz, Benan 379, 393, 419
Öz, Gamze 315, 377, 401
Öz, Vahi 387
Özakman, Turgut 31, 32, 403
Özatay, Turgut 163, 285, 289, 335, 377, 395, 397, 399, 403, 413, 415, 417, 421, 423, 425
Özbek, Nejat 231, 391, 393, 415, 417
Özbek, Talat 413
Özbey, İlhan 383
Özdemir, Mehmet 415
Özdemiroğlu, Atilla 391
Özdemiroğlu, Yaprak 377
Özden, Emel 31, 237, 244, 387, 423
Özdeş, Oğuz 399
Özdeyiş Film 425
Özen Film 395
Özen, Deniz 395
Özen, Ülkü 403, 413, 417, 419
Özer, Enver 204, 387
Özer, Nazmi 125, 135, 387, 395, 434, 438
Özer, Nejat 421
Özgen, Semra 417
Özgüç, Agah 375
Özgüden, Doğan 253
Özgür, Neslihan 421
Özgür, Özcan 415, 423
Özinel, Tuncay 391
Özipek, Güzin 24, 375, 383, 389
Özipek, Leman 409
Özkan, Bahri 381, 385, 409, 413
Özkan, Kemal 411

Özkaya, Mustafa 415, 423
Özkaya, Nusret 403
Özkök, Erol 379
Özkul, Münir 379, 387
Özkun, Cemal 385
Özler Film 403, 415
Özleyiş Film 403
Özlüer, Fuat 157, 393, 397, 399, 407, 417
Özonuk, Şinasi 40, 381, 432
Özsert, Ferhat 403
Öztek, Çağla 181, 233
Özten, Filiz 423
Öztürk, Leman 407, 409

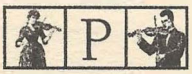

Pakel, Vural 397
Pakner, Numan 399
Palay, Abdurrahman 39, 391
Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler (1970) 9, 13, **22**, 23-25, 413, 429
Pamuk, Orhan 87, 88, 389
Panter, Faruk 110, 192, 223, 377, 385, 387, 389, 399, 403, 409, 411, 413, 425
Pantolon Bankası (1965) 78
Papanastasiu, Kostas 407
Papuççuoğlu, Tarık 375, 377
Par, Pervin 214, 395, 405
Par, Tijen 323, 331, 381
Par, Zafer 16, 54, 56, 379, 433
Paramount stüdyoları 64
Parçala Behçet (1972) 358
Pars Film 375
Pars, Cevat 167, 375
Pars, Kenan 395, 397
Paşmakçı, Yücel 407
Pavone, Meri 405
Peker, Faruk 34, 389, 417
Pekin, Sevinç 304, 401, 405
Pekkan, Ajda 413
Pekkan, Semiramis 107, 395
Pekmezoğlu, Oksal 218, 409, 441
Pektaş, Elif 421
Pekuysal, Suna 31-33, 381, 383, 385, 393, 403, 417
Pembe Panter (1975) **13**
Penaye, Puri 29, 375
Penny, Anita 377
Per un pugno di Dollari (*Bir Avuç Dolar İçin*, 1964) 101
Peri, Oya 269, 315, 383, 401, 405, 409
Peri-Han 413
Perrault, Charles 27, 413, 415, 431
Pertan, Ersin 141, 146
Perver, Canan 73, 165, 291, 379, 397, 417
Pesen Film 385, 389
Pesen, Nevzat 385, 389
Petit, Pascale 128, 407, 438
Peyda, Hüseyin 59, 92, 214, 304, 385, 387, 389, 401, 405, 407, 411, 415
Pio, Eric 399
Pirhasan, Barış 54, 85, 375, 379
Pişkin, Halide 40, 423
Poğda, Renda 253
Polis (tv dizisi) 363
Postacı, Funda 379
Powell, Michael 77
Power, Tyrone 113
Poyraz, Üstün 393
Poyrazoğlu, Ali 87, 368, 377
Professionals, The (*Profesyoneller*, 1966) 131, 389
Profesyoneller (1971) 125, 358, 413, 438
Profesyoneller (*The Professionals*, 1966) 131, 389
Püsküllü, Esen 309, 393, 401, 407

Rafaelyan, Mike 385
Ramazanoğlu, Zeynep 397, 421
Rank stüdyoları (Londra) 11, 27, 431
Rathbone, Basil 113
Raymond, Alex 40, 41, 381
Red Kit (1971) **244**, **245**, 413
Redgrave, Vanessa 350
Reeves, Steve 297
Refiğ, Halit 11, 27, 375, 431
Reid, Milton 27, 375
Renk Film 403
Ricci, Aldo 417
Richardson, Tony 350
Rico, Beatrice 395
Ringo Gestapoya Karşı (1967) **135**, 348, **353**
Ringo Kid – Kanunsuz Kahraman (1967) 104, **105**, **106**, 413, 437, 443
Ringo Vadiler Aslanı (1969) **118**, **119**, 339, 413
Rona, Aliye 387, 399

Rona, Ergun 417
Rutkay, Fuat 401
Rutkay, Suzan Yanar 401

Sabu Hırsızlar Prensi (1972) **33**, **412**, 413
Sabu Kahraman Korsan (1972) 33, 413
Sadık, Kamer 377, 413
Sağıroğlu, Duygu 171, 292, 381, 399, 403, 413
Saka, Ata 379, 381
Salman, Uğur 393
Saltuk Film 381, 423
Salur, Cem 395
Sambrell, Aldo 234, 237, 417
San Meteo, Juan Ignacio 395
San, Nurlan 417
Saner Film 71, 375, 389, 417, 421
Saner, Hulki 13, 47-51, 71, 331, 375, 389, 417, 421, 433, 443
Sanzio, Sabina 411
Saraç, Diler 383, 393
Sarar, Atilla 409
Saray Film 405
Saraylar Meleği (1971) 27, 413, 431
Sarı, Neval 395
Sarıkaya Film 391
Sarıkaya, Aziz 387, 391, 395
Savaş, Çetin 421
Savaş, Perihan 409
Savaş, Turgut 401
Savcı, Meltem 411
Savulun Battal Gazi Geliyor (1973) **167**
Savun, Kadir 153, 291, 377, 381, 383, 387, 391, 397, 399, 403, 423, 425
Say, Figen 152, 153, 308, **326**, 375, 383, 385, 391, 393, 395, 401, 411
Say, Uğur 421
Sayan, Hüseyin 425
Sayar, Hüseyin 244, 387, 391, 399, 411, 419, 423
Saydam, Nejat 53, 54, 83, 335, 411, 415, 433, 434
Sayhan, Cengiz 54, 379
Sayhan, Serdar 379
Sayın, Cemil 409
Sayın, Meral 413
Sayın, Tansu 381, 387, 391, 409, 425
Saylav, Müjdat 218, 405
Schumacher, Joel 97
Scognamillo, Giovanni 50, 152, 253, 300, 395, 399
Scognamillo, Sandra 417
Secret Life of Walter Mitty, The (*Kahkaha Tufanı*, 1947) 79
Seçkin, Ayhan 391
Seden, Osman F. 37, 79, 125, 253, 385
Seden, Şakir 391
Seher Film 413
Sel Film 377, 385, 419
Selahattin Eyyubi (1970) 155, **156**, **157**, 415
Selander, Lesley 112
Selçuk, İlhan 319
Selçuk, Turhan 253, 300, 319
Selekman, Yavuz 161, 172, 180, 240, 302, 304, 308, 309, 313, 327, 329, 356, 359, 377, 381, 385, 387, 399, 401, 403, 421, 423, 425
Selen, Suna 22, 24, 27, 379, 383, 413, 415, 417
Selimi, Leyla 269, 409
Selvidal, Semih 423
Semsit, Ömer 393
Seren, Erdoğan 403
Serengil, Öztürk 19, 30, 31, 101, 104, 298, 385, 387, 401, 403, 437
Serezli, Metin 24, 379
Serezli, Şemih 411
Sergen, Burak 395
Sergen, Semih 407
Seriner, Yaşar 387
Sermet, Özen 66, 68, 389
Serper, Gökçe 395
Serper, Gülay 391
Sert, Ahmet 101, 125, 301, 303, 381, 383, 385, 393, 401, 409, 411, 413, 421, 423
Sert, Ayton 407, 415
Sertesen, Melih 411, 415
SESAM (Türkiye Sinema Eserleri Sahipleri Mesleki Birliği) 4, 335
Sev Doya Doya (1975) **83**, 415
Sev-Ar Film 403
Seven Sevene (1979) 368
Seven, Senar 399, 411
Sevi, Tuncer 379, 395
Sevim Film 377
Sevim, Handan 385
Sevimli Frankenştayn (1975) **53**, 54, 415, 433
Seybi, M. Nuri 425
Seydik, Orhun 423
Seyfi, Ali Rıza 64, 69, 389, 434
Seyfioğlu, Turan 39, 146, 391, 395, 405

Seyhan, Ali 107, 385, 395, 403, 411, 415
Seyit, Sait 165, 167, 375, 377
Sezer Film 377
Sezer, Fatoş 375
Sezer, Suna 417
Sezer, Yusuf 379, 381, 391, 395, 397, 399, 409, 419, 421
Sezer, Zeki 383, 389, 407, 415, 417, 423
Sezerel, Ahmet 393
Sezerli, Semih 375
Sezgin, Sadık B. 405
Sezgin, Yusuf 24, 109, 110, 375, 409
Shakespeare, William 83, 85, 393
Sharpsteen, Ben 22
Sheridan, Kim 377
Shuster, Joe 220, 228, 389, 415, 417
Sırat Köprüsü (1966) 363
Sibel Film 391, 411, 419
Sicimoğlu, Ayhan 377
Siegel, Jerry 220, 228, 389, 415, 417
Sihirli Gözlük (1977) **83**, 415
Silverheels, Jay 112
Sim, Mürüvvet 387, 403, 407, 419, 423
Simer, Ayşin 407
Simon, Joe 383, 423
Sine Film 413
Sine, Semra 381, 409
Sinekamder (sonradan Sine-Sen) 335
Sinetek Film 415
Sirer, Hayal 121, 385, 387
Sivori Nejdet 383
Snow White and the Seven Dwarves (1937) 22
SODER (Sinema Oyuncuları Derneği) 362
Sokak Kadını (1976) 368
Sokollu, Buket 310, 391, 401
Solelli, Sezai 19, 68, 69, 253, 385
Soley, Mine 315, 401, 405, 419, 425
Somer, Leyla 375
Somer, Önder 383, 403, 423
Son Düello (1972) 125, 415
Son Savaşçı (1982) **97**, **98**, 415, **424**
Sonat, Selma 415
Sonay, Sonya 387
Sonku, Cahide 383, 407
Souvestre, Pierre 181, 441
Soydan, Murat 411, 417
Soydan, Yeşim 377
Soyer, Süleyman 391
Soygazi, Hale 397
Soyugür, Şevket 381
Sönmez, Tolga 54, 379
Sönmez, Ufuk 417
Sözen, Melda 397
Sözeri, Aykut 409
Spanish Main (1945) 289
Spartacus (1960) 157, 393
Spielberg, Steven 54, 56, 379, 433
Spilsbury, Klinton 112
Squires, Christopher 399
Star Film 387, 395
Star Trek – The Movie (*Uzay Macerası*, 1979) 50
Star Wars (*Yıldız Savaşları*, 1977) 11, 58-60, 370, 433
Steel, Alan 101, 128, 297, 407, 438
Stewart, Evelyn 128, 407, 438
Stoker, Bram 64, 66, 69, 434
Strobbe, Lucie 391
Su, Ruhi 298, 401
Sualp, Suavi 31, 381, 397, 403
Suda, Pakize 413, 419
Sulver, Yılmaz 421
Sun, Mine 240, 377, 379, 381, 387, 411, 423
Sunal, Kemal 57, 321, 395
Sunar, Vasfiye 385
Sungur, Alp 389
Sungur, Suat 395
Superman (1978) 417
Süer, Mete 393
Süper Adam (1971) 228, **229**, 358, 359, 361, 415, 441
Süper Adam İstanbul'da (1972) 228, 415, 441, 443
Süper Adam Kadınlar Arasında (1972) **228**, **361**, **362**, **414**, 415, 441
Süper Film 403, 405, 411
Süper Kadın Dehşet Saçıyor (1972) **238**, 415
süper kahraman filmleri 13, 46, 52, 152, 177, 181, 190, 193, 199, 202, 206, 211, 214, 216, 220, 226, 242, 244, 250, 355, 358, 359
Süper Selami (1979) **52**, 53, 417
Süpermen Dönüyor (1979). 228, **230**, **231**, **232**, 417, 441
Süpermenler (1979) **233**, **234**, **235**, 237, 244, 417
Süren, Güler 377
Sürer, Mualla 379, 403, 421
Sürmeli, Mesut 417

Şafakta Silah Sesleri (1971) **108**, 125, 417, **422**

Şahan, Sevgi 389
Şahbaz, Cemil 283, 399, 403, 421
Şahin Film 411, 423, 425
Şahin, Alev 405
Şahin, Erdoğan 387
Şahin, Tuncay 395
Şahin, Ünal 419
Şahin, Yılmaz 421
Şahmaran (1972) 33, **416**, 417
Şahmaran (1993) **34**, 417, **418**, 432
Şakar, Erkan 411
Şamat, İbrahim 377
Şan, Türkan 405
Şanal, Oytun 47, 421
Şandra, Kudret 395, 397
Şarlo İstanbul'da (1954) 63
Şasa, Ayşe 381, 407
Şaşkın Hafiye Kilink'e Karşı (1967) **218**, **416**, 417
Şavata, Gani 355, 362
Şebnem, Tarık 421
Şehvet (1972) **128**, **416**, 417
Şehzade Sinbad Kaf Dağında (1971) 25, **416**, 417
Şen, Ali 24, 234, **250**, 304, 377, 379, 381, 383, 385, 389, 391, 393, 397, 401, 403, 407, 417
Şen, İsmail Hakkı 397, 415, 417, 421
Şen, Şener 377, 391
Şen, Tevfik 240, 379, 415, 423
Şendil, Sadık 278, 279, 383, 419, 421
Şener, Nuran 40, 379
Şener, Yaşar 180, 405, 415, 419, 421, 425
Şengül, Adil 377
Şengül, Hülya 163, 399, 423
Şeniz, Seher 278, 421
Şenol, Parla 383
Şenses, Ahmet 379, 387, 391
Şerif, Yılmaz 358, 413, 417
Şeytan (1974) 71, **72**, **73**, **74**, 83, 417, 433, 434
Şeytan (*The Exorcist*, 1973) 71, 434
Şeytan Buradan Geçti (1972) 80, 419
Şeytan Kafesi (1968) 331
Şeytan Kan Kusturacak (1972) **124**, **352**, 419
Şeytan Köşeyi Döndü (1978) **80**, 419
Şimdi Silah Konuşacak – Pekos Bill (1971) 246, **247**, 419
Şimşek Hafiye (1970) 199, 419, 443
Şimşek, Necdet 375
Şimşek, Tarık 202, 379, 381, 387, 393, 403, 413, 421
Şiriner, Rafet 379, 381, 385, 387, 397, 399, 403, 405, 409, 411, 415, 417
Şoray, Türkan 34, 87, 297, 323, 327, **355**, 411, 417
Şumlu, Mükremin 377, 393, 405, 411, 413, 415, 419

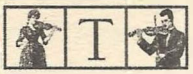

Tacer, Cengiz 423
Taç Film 381
Taçbaş, İlknur 377, 415
Taçkın, Erkut 389
Tamay, Nilgün 405
Tamay, Selma 405
Tamer, Baki 375, 377, 381, 383, 387, 393, 395, 405, 413, 417, 419
Tamer, Cihat 383
Tamer, Doğan 163, 240, 348, 351, 379, 381, 399, 403, 411, 413, 423
Tamer, Sema 27, 413
Tan, Onur 395
Tan, Tülin 419
Tan, Yeşim 377, 419
Taner, Mesut 385, 393
Taner, Seyyal 159, 385, 391, 395
Tanık, Yüksel 393
Tanju, Aysel 299, 385, 401, 405
Tanrıdağ Film 417
Tansel, Gönül 377, 397
Tanseli, Ferhan 375, 377, 383, 393, 397, 405, 409
Tansever, Gürbüz 302, 310, 401, 403
Tanyeli, Derya 409
Tarhan, Mustafa 393
Tarkan (1969) **272**, 273, **274**, 275, 419, **440**
Tarkan Altın Madalyon (1972) 279, **280**, 419
Tarkan Camoka'ya Karşı (1969) **257**, 275, 347, 348, 419
Tarkan Canavarlı Kule (1969) **275**, 419
Tarkan Güçlü Kahraman Kolsuz Kahramana Karşı (1973) **281**, 419
Tarkan Gümüş Eyer (1970) 275, **276**, **277**, **278**, **282**, 419
Tarkan Viking Kanı (1971) 278, **279**, 421, 443
Tarup 377
Tarzan Hasan 389
Tarzan İstanbul'da (1952) 63, **177**, **178**, **179**, 180, **336**, 421, 439
Tarzan Korkusuz Adam (1974) **180**, 181, 421, 439
Taş, Erol 10, 25, 46, 109, 119, 128, 143, 153, 222, 331, 369, 375, 377, 379, 383, 385, 387, 389, 391, 393, 397, 403, 407, 409, 411, 417, 419, 423
Taşay, Adem 417
Taşbent, Tulay 421
Taşdemir, Hikmet 59, 381, 389

Taşkın, Ayşen 423
Tatlı Cadı (1975) **82**, 83, 421
Tatlı Cadının Maceraları (1975) **82**, 83, **420**, 421, **430**
Tatlıses, İbrahim 361
Taygun, Ali 381, 417
Taygun, Meral 73, 417
Tebrizyan, Humayun 29, 157, 375, 393
Tekçe, Ahmet Tarık 21, 78, 385, 391, 421
Tekçe, Necip 107, 157, 263, 389, 391, 393, 395, 397, 407, 409, 413, 417, 419
Teker, Nebile 405
Tekgül, Özcan 40, 423
Tekin, Filiz 395
Tekin, Önder 393
Tekniker, Suphi 277, 401, 419
Tema, Muzaffer 44, 104, 192, 214, 379, 383, 387, 395, 405, 411, 413, 423, 425
Temaşa Film 399
Temizer, Abbas 387
Tengiz, Asaf 411
Terziyan, Nubar 80, 149, 244, 383, 385, 387, 393, 397, 405, 413, 423
Tessari, Duccio 114
Tevfik, Semira 314, 315, 401
Tezcan, Eser 389
Tezcan, Müşerref 375
Tezel, Aydın 22, 110, 269, 409, 413, 415
Thief of Baghdad, The (*Bağdat Hırsızı*, 1940) 77
Tınaz, Şule 47, 415, 421
Tibet, Kanat 277, 318, 401
Tibet, Kartal 57, 101, 104, 253, 255, 257, 271, 277, 282, 300-303, 312, 315, 318, 319, 323, 325, 327, 331, 333, 379, 395, 401, 419, 421, 437, 439
Tibet, Muadelet 375
Tibet, Tarık 33, 257, 393, 413
Tilav, Erdoğan 379, 385, 387, 399, 419
Tilmaç, Sümer 291, 395, 397
Tok, Necdet 423
Tokatlı, Atilla 78, 395
Tokatlı, Erdoğan 79, 321, 407, 415
Toksöz, Tugay 389
Tolga (1975) **294**, 421
Tolga, Yalın 44, 403, 423
Tom Braks – Şeytan Tırnağı (1972) **249**, 421
Tombiş Önder 383, 403
Tombs, Pete 50
Topatan, Danyal 109, 115, 122, 184, 199, 224, 228, 253, 255, 269, 273, 277, 301-303, 306, 313, 325, 331, 369, 370, 377, 381, 383, 385, 387, 389, 391, 393, 395, 399, 401, 403, 405, 409, 413, 415, 419, 423, 425
Topdağ, Selahaddin 421
Topkapı Film 375, 383, 411
Toraman, Işık 377, 383, 387, 411, 415, 417, 421
Toros Canavarı (1961) **78**, 421
Tosun, Necdet 107, 395, 423
Tosunoğlu, Şevki 417
Tozkaldıran, Mehmet 389, 415
Tual Film 351, 415
Tual, Hasan 351, 356, 357, 359, 415, 425
Tual, Rıdvan 415, 423
Tuğ, Nuri 379
Tuğcu, Kemalettin 336
Tuğlu, Hülya 413, 421
Tulgar, Emel 230, 233, 417
Tulgar, Kunt 44, 180, 181, 228, 230, 233, 417, 421, 423, 441
Tulgar, Sabahattin 178, 233, 421
Tuna, Feyzi 131, 389
Tuna, Necati 381, 403, 415
Tunalı, Yaşar 375, 383, 411
Tunca, Çetin 377, 381, 383, 391, 403
Tuncel, Tanju 411
Tuncer, Cengiz 253
Tunç, Onno 375
Tunç, Sami 375, 387, 391, 399
Tura, Yalçın 298, 401
Turan, Muzaffer 379, 403, 421
Turan, Rahmi (Muratoğlu) 283, 397, 399, 439
Turan, Süleyman 24, 109, 204, 250, 312, 379, 387, 397, 399, 401, 409
Turanlı, Gani 407
Turgay, Ayla 385
Turgul, Yavuz 88, 391
Turgut, Emel 304, 401
Turgut, Nuri 413
Turhan, Abdullah 283, 294, 331, 397, 399, 421, 439
Turist Ömer Uzay Yolunda (1973) **47**, **48**, **49**, **50**, **51**, 421, 433, 443
Tutucu, Özen 391
Tümay, Zeki 411
Tümer, Emel 387
Tümtürk, Yılmaz 417
Tünaş, Erdoğan 377, 391, 395, 397, 399, 407, 411, 417, 423
Tüney, Zeki 381, 415, 421
Türkali, Deniz 377
Türkali, Vedat 409
Türkdoğan, Demircan 395

Türkoğlu, Osman 152, 393
Türkoğlu, Yılmaz 399, 411, 425
Tüzem, Kemal 395
Tüzün, Rıza 391

Uç Baba Torik (1953) **77**, 421
Uçak, T. Fikret 124, 240, 257, 275, **345**, 347-353, 379, 387, 419, 423, 441, 443
Uçan Daireler İstanbul'da (1955) 37, 40, 63, 423, 432
Uçan Kız (1972) 423, 443
Uçanoğlu, Yücel 83, 122, 159-162, 292, 377, 383, 385, 399
Uçar, Füsun 58, 389, 415
Uçok Film 413
Uçoklar, Ferhan 413
Ufuk, Bülent 391
Uğur Film 377, 381, 393, 395, 399, 403, 407, 413
Uğur, Ali 377, 381, 405, 407, 409, 421
Uğur, Mehmet 387, 397
Uğur, Özkan 377
Uğurlu, İbrahim 387, 417
Uğurlu, Tuluyhan 395
Ulukut, Rauf 405
Umut Sanat Ticaret 395
Universal şirketi 63, 68
Ural Film 347
Ural, Tuncay 377, 383
Usluer, Kamuran 279, 419
Usta, Savaş 393
Utacı, Meral 375
Utku, Nilgün 379
Utku, Samim 92, 389
Utku, Ümit 405
Utkun, Samim 113
Uyanık, Ahmet 415
Uyanık, Dilaver 417
Uyanık, İlker 417
Uygun, Metin 399
Uygun, Vecdi 375
Uysal, Bircan 423
Uzakdoğu, Yılmaz 389
Uzay Macerası (*Star Trek – The Movie*, 1979) 50
Uzun İnce Bir Yol (1991) **88**, 423
Uzun, Abdülkerim 393
Uzun, Piraye 387, 407, 415, 419

Üç Dev Adam (1973) **7**, **240**, **241**, **242**, 345, 348, **351**, 353, 359, 423, 441, 443
Üç Süpermen Olimpiyatlarda (1984) **236**, 237, 423
Üfler, Refik 413
Ülkenciler, Mustafa Ziya 391
Ülker, Sedat 387, 405, 411
Ülker, Ülkü 417, 419
Ün, Memduh 41, 77, 292, 321, 323, 377, 381, 393, 395, 399, 403, 407, 413, 421
Ünal, Cihan 73, 417
Ünal, Ferhat 375, 417, 423
Ünal, Hale 419
Ünal, İrfan 379, 387, 415
Ünal, Ümit 85, 377
Ündağ, Ahmet 128, 423
Ünsal, Deniz 387
Ünsal, Memduh 377, 405
Ürün, Bayram 415
Üstel, Ahmet 405, 413

Vanlı, Niyazi 397, 417, 419, 423
Vargın, Kuzey 255, 314, 315, 331, 333, 393, 401
Varlık Film 391
Varol, İpek 385
Vatan İçin (1951) 345
Vatan, Erdo 228, 415
Ve Güneşe Kan Sıçradı (1972) 128, 423
Venüs Film 393
Vergon, Gül 379
Vesikalı Yarim (1968) 363
Vian, Boris 125, 393
Volkan, Kaya 377, 381, 419
Vur (1972) **437**
Vural, Eşref 381, 395, 405

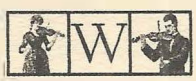

Ware, Annabel 399
Warner Brothers 112
Weismuller, Johnny 178
Wells, H. G. 37, 391, 432

western filmleri 10, 11, 15, 101, 102, 104, 106, 107, 109, 110, 122, 128, 131, 134, 135, 143, 244, 246, 331, 339, 363, 369, 431, 437, 438
Whale, James 39
Whelan, Tim 77
Williams, Linda 405
Winters, Deborah 385
Wise, Robert 50
Witney, William 112, 114
Wizard of Oz, The (*Oz Büyücüsü*, 1939) 23, 379, 431
Wood, Ed 57

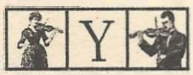

Yağmur, Mehmet 397, 399, 423
Yahya Kılıç 395
Yakın, Necdet 395
Yakut Film 421
Yalaz, Kaan 303, 315, 401
Yalaz, Suat 4, 5, 138, 140, 143, 149, 152, 252-255, 257, 297-301, 303, 304, 306, 308-310, 312-316, **319**, **321**, 323, 325-327, 329, 331, 333, 345, 347, 401, 419, 439, 443
Yalınkılıç, Yavuz 19, 29-31, 125, 228, 237, 358, 403, 411, 413, 415, 423, 429, 438, 441, 443
Yaman, Zerrin 389
Yankı, Hamiyet 200, 201, 381
Yankı, Metin 228, 358, 411, 415
Yankı, Safiye 200, 201, 228, 358, 381, 411, 415, 423
Yaprak, Sema 381, 409, 411
Yarasa Adam – Betmen (1973) **239**, 240, **244**, 359, 423
Yaşar Kemal 253, 300, 329
Yaşar Ticaret 393
Yaşar, Seçkin 54
Yaşar, Ümit 419
Yaşmaklı, Sait 395
Yaver, Ali 385, 389, 409
Yavuz, Işık 379
Yavuz, Mustafa 387
Yavuz, Oktay 381, 387, 393, 395, 399, 403, 407, 411, 413, 415
Yazar, Gönül 253, 300
Yazgan, Ercan 393
Yazıcıoğlu, Lazar 401, 423
Yedi Dağın Aslanı (1966) 141, **142**, 363, 423
Yedi Kocalı Hürmüz (1963) 336
Yeğin, Mengü 391
Yelda, Mesiha 149, 405
Yenen, Muzaffer 403, 413
Yener, Muzaffer 417
Yenertürk, Gülbin 379
Yeni Türkü grubu 54, 379
Yenice, Tuncer 425
Yerli Film 64, 356, 359, 363, 401, 423, 425
Yesari, Afif 381
Yeşilçam sineması 1, 5, 8-11, 13, 15, 18, 21-23, 29, 33, 37, 40, 41, 45, 47, 50, 53, 54, 57, 63, 77, 79, 83, 90, 101, 104, 108, 109, 112-114, 117, 119, 122, 124, 125, 131, 139-141, 145, 146, 152, 173, 177, 178, 181, 183, 190, 192, 199, 202, 206, 208, 211, 213, 220, 226, 228, 244, 246, 249, 250, 252, 255, 282, 292, 299-302, 319, 321, 323, 344, 355, 361, 362, 368
Yeşilyaprak, Erol 379, 417, 423
Yıkılmaz, Sönmez 375, 387, 397, 405, 413, 421, 423
Yıldırım, Mehmet 393
Yıldırımgeç, Gündüz 417
Yıldız Film 411
Yıldız Savaşları (*Star Wars*, 1977) 11, 58-60, 370
Yıldız, Hasan 413
Yıldız, Mustafa 419
Yıldız, Semra 121, 385, 419
Yıldız, Tamer 413
Yıldız, Zuhal 425
Yıldızoğlu, Kayhan 24, 31, 47, 49, 171, 202, 273, 283, 375, 379, 387, 393, 397, 399, 403, 407, 409, 413, 415, 419, 421, 423
Yılmayan Şeytan (1972) **44**, **45**, **46**, 337, 423, 432, 443
Yılmaz, Atıf 78, 79, 85, 87, 149, 151, 155, 156, 167, 253, 299, 321, 335, 345, 363, 375, 377, 381, 395, 401, 407, 411, 434, 437
Yılmaz, Levent 375
Yılmaz, Mustafa 379, 381, 389, 395, 401, 403
Yılmaz, Özkan 377, 383
Yılmaz, Yunus 389, 415
Yiğit, Tamer 109, 115, 118, 119, 122, 125, 135, 153, 255, 366, 375, 383, 391, 395, 403, 405, 409, 413, 417, 425
Yiğitlerin Kaderi (1972) 360
Yolaç, Emel 421
Yolaç, Malik 253, 321
Yonat, Celal 381
Young Frankenstein (*Genç Frankenştayn*, 1974) 54, 415, 433
Yönalp, Kemalettin 421
Yörüklü, Cavit 202, 226, 228, 238, 240, 244, 275, 355, 356, 358, 359, 361, 362, 383, 387, 403, 415, 419, 441, 443
Yulaç, Neşe 39, 379, 391
Yumurcağın Tatlı Rüyaları (1971) **76**, 79, 423
Yurdakul, Reha 32, 44, 230, 250, 275, 282, 287, 291, 302, 303, 319, 331, 375, 377, 381, 385, 387, 393, 395, 397, 399, 401, 403, 405, 407, 413, 417, 419, 425
Yurdatap, Kadri 375, 395, 399

Yurdatap, Selami Münir 383
Yurter, Naki 51, 377
Yurttaş, Savaş 389
Yusuf, Suat 257, 316, 393
Yüce, İhsan 313, 318, 393, 395, 401, 403, 415, 419
Yüce, Özden 421
Yücel, Yonca 397, 415
Yükman, Memduh 385, 395, 413
Yükselen, Yeşim 180, 387, 395, 403, 405, 411, 415, 421
Yükselir, Hasan 423
Yüz Karası (1963) 335, 336

Zafer, Yılmaz 375
Zagor (1970) 249, 425
Zagor Kara Bela (1971) **248**, 249, **356**, 357, 358, **359**, 425, 443
Zagor Kara Korsanın Hazineleri (1971) **248**, **249**, **250**, **354**, 355, 356, **357**, 358, 425
Zan, Hüseyin 82, 104, 110, 199, 214, 223, 246, 283, 356, 365, 377, 379, 383, 385, 387, 389, 393, 395, 399, 403, 405, 407, 409, 411, 413, 419, 421, 425
Zapata (1971) 125, **126**, 425, 438
Zeren, Meral 318, 375, 381, 399, 401, 411
Ziyal, Alpay 117, 119, 383, 403, 425, 438
Ziyal, Tolgay 220, 225, 226, 294, 381, 383, 403, 441
Ziyalan, Nihat 200, 381, 383, 395, 405, 425
Zorro (1961) 114
Zorro (1975) 114
Zorro Dişi Fantoma'ya Karşı (1969) **115**, **117**, 119, 425, 438
Zorro Dönüyor (*Zorro Rides Again*, 1947) 114
Zorro Kamçılı Süvari (1969) **114**, **115**, 117, 213, 337, 339, 425, 438
Zorro Neşeli Kılıç (*Zorro the Gay Blade*, 1981) 114
Zorro Rides Again (*Zorro Dönüyor*, 1947) 114
Zorro the Gay Blade (*Zorro Neşeli Kılıç*, 1981) 114
Zorro'nun İntikamı (1969) 114, **116**, 117, **338**, 425, 438
Zorro'nun İşareti (*The Mark of Zorro*, 1921) 113
Zorro'nun İşareti (*The Mark of Zorro*, 1940) 113
Zorro'nun İşareti (*The Mark of Zorro*, 1974) 114
Zorro'nun Kara Kamçısı (1969) **117**, 119, 425, 438
Zorro'nun Maskesi (*The Mask of Zorro*, 1998) 114
Zuhal, Huri 385
Zurli, Guido 128, 407, 438
Zümrüt Film 383

FANTASTİK TÜRK SİNEMASI

Giovanni Scognamillo - Metin Demirhan

Daha önce yayımladığımız ***Türk Sinema Tarihi*** başlangıcından günümüze Türk sinemasını ele alan önemli bir başvuru kitabı olarak okuyucu-izleyicilerce büyük bir ilgiyle karşılanmıştır. ***Fantastik Türk Sineması***'nın en önemli özelliği ise en kenarda köşede kalmış, fazla ilgi gösterilmemiş, hep hasıraltı edilmiş karanlık (!) bir döneme ışık tutmasıdır. İki üç günde çekilmiş, dar bütçeli, teknik olanaksızlıklar yüzünden kimi zaman "absürd" kimi zaman "trajik" sonuçları olan filmlerdir bunlar.

Ama ne olursa olsun sonuç her zaman "klasik" ve "haysiyetli"dir. Çünkü çoğu "B" tipi film, istemeden de olsa keskin bir zekanın, duygusallığın ve fedakârlığın sinemasıdır. Bu kitapta anlatılan filmlerin çoğu televizyonlarda artık yalnızca zaman doldurmak için oynatılsa da, dünyanın her yerinde gösterilmiştir. ***Fantastik Türk Sineması*** henüz bu keyfin tadına varamamışlar için muhteşem bir g... niteliğindedir: Süpermenler, Süperkızlar, Killingler, Karaoğlan, Malkoçoğlu, Tarkan ve burada adını anamadığımız daha nicelerinin dünyası, masallar, yeşilçam kovboyları, bilimkurgunun ilk örnekleri sizleri bekliyor.

Son bir söz: Kim ***Dünyayı Kurtaran Adam***'ı izledikten sonra aynı kalabilir ki?

ISBN 975-8240-20-X

9 789758 240203